

T.C.

**ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ**

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**HALDUN TANER'İN ŞİŞHANE'YE YAĞMUR YAĞIYORDU
ADLI ÖYKÜ KİTABININ SÖZ VARLIĞI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEGÜM ÜNAL

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZLEM AKBULAK

ÇANAKKALE – 2025

T.C.

ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANABİLİM DALI

**HALDUN TANER'İN ŞİŞHANE'YE YAĞMUR YAĞIYORDU ÖYKÜ
KİTABININ SÖZ VARLIĞI**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

BEGÜM ÜNAL

Tez Danışmanı

DR. ÖĞR. ÜYESİ ÖZLEM AKBULAK

ÇANAKKALE – 2025

T.C.
ÇANAKKALE ONSEKİZ MART ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

Begüm ÜNAL tarafından Dr. Öğr. Üyesi Özlem AKBULAK yönetiminde hazırlanan ve 31/01/2025 tarihinde aşağıdaki jüri karşısında sunulan “**Haldun Taner’in Şişhane’ye Yağmur Yağıyordu Öykü Kitabının Söz Varlığı**” başlıklı çalışma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü **Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı**’nda **YÜKSEK LİSANS TEZİ** olarak oy birliği ile kabul edilmiştir.

Jüri Üyeleri

İmza

Dr. Öğr. Üyesi Özlem AKBULAK

.....

(Danışman)

Prof. Dr. Hatice ŞAHİN

.....

Dr. Öğr. Üyesi Elif KAYA

.....

Tez No : 10707425

Tez Savunma Tarihi : 31/01/2025

.....

Doç. Dr. Melis ULUDOĞRU

Enstitü Müdürü

.././2025

ETİK BEYAN

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Tez Yazım Kuralları'na uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmada; tez içinde sunduğum verileri, bilgileri ve dokümanları akademik ve etik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, tüm bilgi, belge, değerlendirme ve sonuçları bilimsel etik ve ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, tez çalışmada yararlandığım eserlerin tümüne uygun atıfta bulunarak kaynak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir değişiklik yapmadığımı, bu tezde sunduğum çalışmanın özgün olduğunu, bildirir, aksi bir durumda aleyhime doğabilecek tüm hak kayıplarını kabullendiğimi taahhüt ve beyan ederim.

(İmza)

31/01/2025

TEŞEKKÜR

Bu tezin gerçekleŐtirilmesinde, çalıŐmam boyunca yardımlarını esirgemeyen saygı değer danışman hocam Dr. Öğr. Üyesi Özlem AKBULAK'a, çalışma süresince bana inancımı hiç kaybetmeyen ve her koşulda yanımda olan sevgili kardeŐim Tuğba ÜNAL'a ve hayatımın her evresinde bana destek olan değerli aileme sonsuz teŐekkürlerimi sunarım.

Begüm ÜNAL
anakkale, Ocak 2025

ÖZET

HALDUN TANER'İN ŞİŞHANE'YE YAĞMUR YAĞIYORDU ÖYKÜ KİTABININ SÖZ VARLIĞI

Begüm ÜNAL

Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi

Lisansüstü Eğitim Enstitüsü

Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi

Danışman: Dr. Öğr. Üyesi Özlem AKBULAK

31/01/2025, 539

Söz varlığı kuşaktan kuşağa aktararak yaşayan, insan ve çevresine ilişkin kavramları yansıtan sözcüklerin toplamıdır. Bir dilin söz varlığı denilince; o dile ait sözcükler, sözler, deyimler, atasözleri, terimler ve çeşitli anlatım kalıplarının hepsi kastedilmektedir.

Bu çalışmanın temel amacı, tiyatro ve hikâyeye türünde verdiği eserlerinde dili başarıyla işleyen Haldun Taner'in Türkçenin söz varlığı birikiminde yer alan öğeleri eserlerine ne ölçüde yansıttığıdır. Bu bağlamda sanatçının *Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu* adlı eseri söz varlığı unsurları açısından ele alınarak yazarın dil ve üslubu incelenmiştir.

Çalışma dört bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde söz varlığı, Haldun Taner'in hayatı, sanat anlayışı ve eserleri hakkında bilgiler ile ele alınan kitabının özeti verilmiştir. İkinci bölümde ise eserdeki temel söz varlığı öğeleri sınıflandırılarak verilmiştir. Üçüncü bölümde eserde yer alan sözcüklerin dizini verilmiştir. Sözcükler güncel sözlüklerdeki tanımlarıyla ve kitapta geçtikleri yerin bilgileriyle birlikte verilmiştir. Ayrıca eserde yer alan özel adlar için de bir dizin oluşturulmuştur. Dördüncü bölüm olan sonuçta ise; esere ait bulgular yer almaktadır. Yazarın sahip olduğu entelektüel birikimi hikâyelerinde; toplumsal gerçekliğe yönelme, her kesimden insanı ele alma gibi yönlerden ortaya çıkmaktadır. Bu özellik eserin dilinde ise kahramanların özelliklerine göre konuşma diline yer verme olarak karşımıza çıkmaktadır. Zaman zaman yerel ağızlara, argo sözlere ve yabancı kelimelere yer vermektedir. Eserinde yabancı sözcüklerin sayısı yadsınamayacak ölçüdedir. Bunda hikâyelerinde yabancı mekân ve kişilerin yer almasının büyük etkisi vardır. Ayrıca yazar anlatımında ikilemeler, terimler, yansıma sözcükler, alıntı sözcük ve cümlelere de çokça yer

vermektedir. Atasözü ve deyimlere de sıklıkla başvuran yazar, bazı kullanımlarda kalıp ifadeyi bozma ya da yeni ifade oluşturma yoluna da gitmiştir.

Anahtar Kelimeler: Türk Dili, Söz Varlığı, Haldun Taner, Öykü, Sözcük

ABSTRACT

VOCABULARY OF HALDUN TANER'S STORYBOOK ŞİŞHANEYE YAĞMUR YAĞIYORDU

Begüm ÜNAL

Çanakkale Onsekiz Mart University

School of Graduate Studies

Master of Science Thesis in Turkish Language and Literature Science

Advisor: Ph.D. Academic Staff Özlem AKBULAK

31/01/2025, 539

Vocabulary is the collection of words that live by being passed down from generation to generation, reflecting concepts related to humans and their environment. When the vocabulary of a language is mentioned, it encompasses all words, phrases, idioms, proverbs, terms and various expression patterns belonging to that language.

The main purpose of this study is to analyze the extent to which Haldun Taner, a writer who skillfully uses language in his works in the genres of theater and storytelling, reflects the elements of Turkish vocabulary in his works. In this context, the author's work Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu has been examined in terms of vocabulary elements and the author's language and style have been analyzed.

The study consists of four sections. In the first section, information about vocabulary, Haldun Taner's life, his artistic perspective and his works is provided, along with a summary of the examined book. In the second section, the main vocabulary elements in the work are classified and presented. The third section includes an index of the words in the work. Words are given with their definitions in contemporary dictionaries and information about where they appear in the book. Additionally, a separate index has been created for proper nouns in the work. The fourth section, the conclusion, presents the findings related to the work. The author's intellectual depth is evident in his focus on social realities and his approach to portraying people from all walks of life in his stories. This characteristic is reflected in the language of the work as characters speak according to their individual traits. Local dialects, slang words and foreign words are occasionally included. The number of foreign words in the work is significant, largely due to the presence of foreign settings and characters in the stories. Furthermore, the author frequently uses reduplications, technical terms,

onomatopoeic words, borrowed words and sentences. Proverbs and idioms are also commonly used with the author occasionally altering fixed expressions or creating new ones.

Keywords: Turkish Language, Vocabulary, Haldun Taner, Story, Word

İÇİNDEKİLER

Sayfa No

JÜRİ ONAY SAYFASI	i
ETİK BEYAN	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	vi
İÇİNDEKİLER.....	viii
SİMGELER VE KISALTMALAR	xii
ŞEKİLLER DİZİNİ	xiii

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

1.1. Sözcük	2
1.1.1. Sözcüğün Tanımı ve Kapsamı	2
1.2. Söz Varlığı.....	3
1.2.1.Söz Varlığının Tanımı ve Kapsamı.....	3
1.2.2. Türkçenin Söz Varlığı.....	5
1.2.3. Söz Varlığının Kültürel Yönü	6
1.2.4. Söz Varlığının İçerdiği Ögeler.....	7
Temel Söz Varlığı.....	7
Yabancı Sözcükler	7
Çeviri Sözcükler.....	8
Kalıplaşmış Sözcükler	9
Deyimler.....	10
Atasözleri	11
Terimler.....	12
Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)	13
İkilemeler (Tekrar Öbekleri)	13
Argo.....	14

1.3. Haldun Taner	15
1.3.1. Hayatı	15
1.3.2. Sanat Anlayışı	24
Yazarın Dil Anlayışı	26
1.3.3. Eserleri	28
Öyküleri.....	28
Tiyatroları.....	29
Düz Yazıları	35
Radyo Skeçleri	38
Ödüller.....	39
1.4. Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu	39
1.4.1. Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu Adlı Öykü Kitabının Özeti	39

İKİNCİ BÖLÜM

ŞİŞHANE'YE YAĞMUR YAĞIYORDU ADLI HİKÂYE KİTABININ SÖZ VARLIĞI

46

2.1. Yabancı Sözcükler.....	46
2.2. Çeviri Sözcükler	58
2.3. Kalıp Sözlere (İlişki Sözlere).....	59
2.4. Deyimler	60
2.4.1. Kaynaklarda Bulunan Deyimler	61
2.4.2. Yapısı Bozulmuş Deyimler	66
2.5. Atasözlere.....	67
2.6. Terimler	67
2.7. İkillemeler.....	69
2.7.1. Aynı Sözcüğün Tekrarıyla Oluşan İkillemeler	69
2.7.2. Yakın veya EŞ Anlamalı Sözcüklerden Oluşan İkillemeler.....	70
2.7.3. Zıt Anlamalı Sözcüklerden Oluşan İkillemeler	71
2.7.4. Yansıma Sözcüklerden Oluşan İkillemeler.....	71
2.7.5. Biri Anlamalı Biri Anlamsız Sözcükle Oluşan İkillemeler.....	71
2.7.6. İki De Anlamsız Sözcüklerden Oluşan İkillemeler.....	72
2.7.7. "mi" Soru Edatıyla Oluşan İkillemeler.....	72

2.7.8. "de" Bağlacıyla Oluşan İkilemeler.....	72
2.7.9. Sayı Bildiren Sözcüklerden Oluşan İkilemeler.....	72
2.8. Argo.....	72
2.9. Akrabalık ve Yakınlık Adları.....	73
2.10. Alet ve Araç Adları.....	74
2.11. Bitki ve Bitkilerle İlgili Adlar.....	75
2.12. Çocuk ve Yetişkin Oyunları ile İlgili Adlar.....	75
2.13. Denizcilikle İlgili Adlar.....	76
2.14. Dil, Kavim, Millet, Mensubiyet Adları.....	76
2.15. Dil Bilgisi, Yazma Sanatı, Edebiyatla İlgili Adlar.....	77
2.16. Dini, Manevi Hayat ve Ölümle İlgili Adlar.....	78
2.17. Doğum, Hayat, Hayatın Dönemleri ile İlgili Adlar.....	78
2.18. Duyularla Anlaşılan Adlar.....	79
2.19. Giyim Kuşamla İlgili Adlar.....	79
2.20. Günlük Yaşamla İlgili Adlar.....	80
2.21. Sağlıkla ilgili Adlar.....	81
2.22. Hayvanlar ve Hayvancılıkla İlgili Adlar.....	81
2.23. İnsan Bedeni ve Organların İşlevleriyle İlgili Adlar.....	82
2.24. İnsani Vasıf ve Duygu Adları.....	83
2.25. Maden, Kimya ve Ecza ile İlgili Adlar.....	83
2.26. Mekân Adları.....	83
2.27. Meslek-Meşguliyet Adları.....	85
2.28. Ölçü Adları.....	86
2.29. Renk Adları.....	87
2.30. Savaş, Askerlik, Devlet Yönetimi ile İlgili Adlar.....	88
2.31. Sayı Adları.....	89
2.32. Sporla İlgili Adlar.....	89
2.33. Tabiat, Hava Olayları, Gökyüzü ile İlgili Adlar.....	90
2.33. Ticaret, İş, Para, Maliyet ile İlgili Adlar.....	90
2.34. Yiyecek, İçecek Adları.....	91
2.35. Yön Adları.....	92
2.36. Zaman Adları.....	92

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞİŞHANE'YE YAĞMUR YAĞIYORDU HİKÂYESİNE AİT DİZİNLER 94

3.1 . Özel Adlar Dizini 94

3.2. Gramatikal Dizin 127

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER 524

KAYNAKÇA 536

SİMGELER VE KISALTMALAR

A	Ablam
AG	Atatürk Galatasaray'da
Alm.	Almanca
Ar.	Arapça
bkz.	Bakınız
Çin.	Çinçe
Erm.	Ermenice
Far.	Farsça
FHK	Fraulein Haubold'un Kedisi
Fr.	Fransızca
İng.	İngilizce
İsp.	İspanyolca
İt.	İtalyanca
K	Konçinalar
KKAE	Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi
Lat	Latince
MH	Memeli Hayvanlar
Mac.	Macarca
Rum.	Rumca
Rus.	Rusça
s.	Sayfa
Soğd.	Soğdca
Srp.	Sırpça
ŞŞY	Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu
T.	Türkçe
Yun.	Yunan

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil No	Şekil Adı	Sayfa No
Şekil 1	Köken Söz Varlığı	525

BİRİNCİ BÖLÜM

GİRİŞ

Dil, Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'e göre, "İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan, zeban." olarak tanımlanmıştır. Ergin'e göre ise dil, canlı bir varlık olması sebebiyle içinde konuşulduğu toplumun kendine has kurallarıyla değişerek gelişen, sosyal ve kültürel unsurları içeren sistemler bütünüdür (2012: 3). Yani dil; insanlar arasında iletişim kurmayı sağlayan, belirli kurallara göre organize olmuş ses, sözcük ve ifadeler bütünü olarak tanımlanır. Aynı zamanda bir kültürün, toplumun geçmişini, değerlerini ve dünyaya bakış açısını taşıyan ve yansıtan bir araçtır.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'e bakıldığında söz varlığı; "Bir dildeki sözlerin bütünü; söz hazinesi, söz dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, kelime kadrosu, vokabüler." olarak karşımıza çıkmaktadır. Aksan'a göre; "Söz varlığı; sadece bir dilde birtakım seslerin bir araya gelmesiyle kurulmuş simgeler, kodlar -ya da dilbilimdeki terimiyle göstergeler- olarak değil, aynı zamanda o dili konuşan toplumun kavramlar dünyası, maddi ve manevi kültürünün yansıtıcısı, dünya görüşünün bir kesiti olarak düşünülmelidir" (2015: 15). Bu kavram; bir dilin iletişim aracı olarak işlevini yerine getirmesine olanak tanırken, aynı zamanda o dilin kullanıldığı toplumun kültürel ve sosyal yapısını, değerlerini ve dünya görüşünü de yansıtır.

Dil ve söz varlığı hem bireysel hem de toplumsal düzeyde büyük bir öneme sahiptir. Dilin korunması ve zenginleştirilmesinde, kültürel mirasın gelecek nesillere aktarılmasında büyük bir önem taşımaktadır.

Bu çalışmada dili kullanma becerisi ve ustalığıyla yazın alanında üslubuyla kendisine ait belirgin bir dünya çizen Haldun Taner'in *Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu* adlı eserinin söz varlığı üzerine değerlendirmelerde bulunulmuştur. Çalışmamızda, "*Şişhane'ye Yağmur Yağmıyordu*" adlı hikâyeye kitabının Yapı Kredi Yayınları tarafından 2018 yılında yayımlanan 4. Baskısı esas alınmıştır.

Söz varlığı açısından zengin bir dil olan Türkçenin zenginliğini eserlerinde ustalıklı işleyen Taner, edebiyatımızda tiyatro, öykü, fıkra, gezi, söyleşi, hatıra gibi birçok türde eser vermiştir. Birçok türde başarılı olan yazar, bugün daha çok tiyatrocü kimliğiyle anılmakta, yapılan çalışmalar daha çok tiyatrocü yönünü ve eserlerini kapsamaktadır. Bunda şüphesiz Taner'in, Türk tiyatrosuna getirdiği yeniliklerle tiyatromuzda yeni ufuklar açmasının etkisi büyüktür. Ancak Haldun Taner, 1950'li yıllarda Dünya edebiyatındaki örnekleriyle denk ürünlerin ortaya konulduğu Türk hikâyeciliğinde önemli bir yere sahiptir. Bunda o dönemin hâkim hikâye anlayışına uymayarak dönemsel akım ve yazınsal gruplara mesafeli olmasının yanı sıra "hikâyeci-gazeteci" yazar kuşağında olması da etkili olmuştur. Hikâyeciliği üzerine yeterince çalışma olmadığı kanısıyla bu çalışmayla Taner'in hikâyeciliğindeki dili ve üslubunu saptamak ve Türkçenin söz varlığı havuzunda yer alan unsurları hikâyelerine ne ölçüde kattığını belirlemek amaçlanmıştır. Ve bununla da yazarın Türk diline hâkimiyeti ve onu kullanma becerisi gözler önüne serilmiştir.

Bu bağlamda çalışmada Haldun Taner'in edebi dilindeki söz varlığı, 1953 yılında New York Herald Tribune Uluslararası Öykü Yarışması'nda Türkiye birinciliği kazanarak yazın dünyasındaki yerini sağlamlaştırdığı "*Şişhane'ye Yağmur Yağyordu*" adlı hikâyeye kitabı üzerinden ele alınmıştır. Sanatçının tek bir eseri incelenerek bu eserde kullanılan olduğu söz varlığı unsurları ve kavramlardan yola çıkarak, yazarın sahip olduğu tüm söz varlığına birikimine ait keskin sınırlar çizmek mümkün olmamakla birlikte böyle bir çalışmayla yazarın hâkim olduğu söz varlığı birikimi ve üslubuna dair çıkarımlarda bulunmaya katkı sağlamak amaçlanmıştır.

1.1. Sözcük

1.1.1. Sözcüğün Tanımı ve Kapsamı

Sözcük, dilin temel yapı taşlarından biri olup, anlam taşıyan ve iletişimde kullanılan birimdir. Genellikle bir ya da birden fazla heceden oluşur ve bir nesneyi, durumu, eylemi, duyguyu ya da düşünceyi ifade eder. Sözcükler, dilin gramer yapısına uygun bir şekilde bir araya gelerek cümleleri oluşturur ve bu sayede bireyler arasında anlamlı bir iletişim sağlanır.

Anlamları, bağlam ve kullanıldıkları dilin kuralları çerçevesinde şekillenmekte olup, tarihsel ve kültürel süreçlerden etkilenerek sürekli bir dönüşüm içerisinde. Ayrıca sözcükler, dilbilimsel açıdan köken, yapı ve anlam bakımından incelenerek dilin gelişimi ve işlevselliği hakkında bilgi vermektedir.

Türk Dil Kurumu Güncel Türkçe Sözlük'e göre *sözcük*, "anamlı ses veya ses birliği, kelime" olarak tanımlanmaktadır. Bu tanıma göre, sözcük, dilde bir anlam ifade eden ve iletişimi sağlayan temel birimdir. Türk dilbilimi alanında yapılan çalışmalarda sözcüğe ilişkin yapılan çeşitli tanımlamalar şöyledir: "Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden oluşan, aynı dili konuşan kişiler arasında zihinde tek başına kullanıldığında belli bir kavrama karşılık olan somut veya belli bir duygu ve düşünceyi yansıtan soyut yahut da somut ve soyut kavramlar arasında ilişki kuran dil birimi." (Korkmaz, 1992: 100). Hengirmen sözcüğü "anamlı ses ya da ses birliği" olarak tanımlar (1995: 11). Üçok'a göre "Dilin en küçük birliği kelimedir. Kelime, ağızımızdan çıkan ses kompleksinin zihnimize kavrama ait mana ile birleşmesinden meydana gelen bir işaret, bir semboldür." (1947: 5), Püsküllüoğlu'na göre, "Sözcük, dilde anlam taşıyan, cümle oluşturmak için kullanılan ve cümlede özel bir işlevi olan, bir veya daha fazla heceden oluşan dil ögesidir." (2004: 1214). Vardar'a göre "Bir ya da birden fazla ses biriminin oluşturduğu, yazıda genellikle iki boşluk arasında bulunan, anlam taşıyan ve çeşitli söz dizimsel durumlarda şekil değiştirebilen ses öbekleridir." (2002: 181) Eker ise "Bir veya birden çok heceli ses öbeklerinden meydana gelen, tek başına kullanıldığında somut veya soyut bir kavramı temsil eden, duygu veya düşünceyi ifade eden dil birimidir." şeklinde ifade eder (2003: 27).

İnsanlık tarihi boyunca yaşanan her şey, milyarlarca insanın deneyimleri, sözcüklerle dile getirilmiştir. Bu bağlamda sözcükler, insanlık tarihinin ve kültürel hafızanın bir yansıması olarak değerlendirilebilir.

1.2. Söz Varlığı

1.2.1. Söz Varlığının Tanımı ve Kapsamı

Türk Dil Kurumunun Güncel Türkçe Sözlük'üne bakıldığında söz varlığı; bir dilin bütün sözcüklerinin toplamı, söz hazinesi, sözcük hazinesi, vokabülerdir. Çotuksöken;

vokabüler, söz varlığı, kelime dağarcığı, sözcük hazinesi, kelime hazinesi, söz dağarcığı gibi terimlerle ifade edilen söz varlığını, bunları da içine alan bir 10 üst anlam terimi olarak tanımlar. Söz varlığı, atasözleri hazinesi, deyim hazinesi, kalıp kullanım (kalıp sözler) dağarcığı, özel deyişler dağarcığı (dualar, beddualar, telmihler gibi), terim dağarcığını ise söz varlığının alt anlam birimleri olarak kabul eder. Bunun yanında Çotuksöken, söz varlığının tarihsel söz varlığı ve kullanımdaki (güncel) olarak iki kısımda incelenmesi gerektiğini ifade eder (Çotuksöken, 1989: 11).

Söz varlığı bir dildeki tüm sözcüklerin, terimlerin, deyimlerin, atasözlerinin, ikilemelerin, argo ifadelerin ve diğer dilsel birimlerin bütünüdür. Bu kavram, dilin tarihsel sürecinde birikmiş olan kelimelerin yanı sıra günlük yaşamda kullanılan ifadeleri, teknik terimleri ve kültürel mirası da kapsamaktadır. Bir dilin sadece iletişim aracı olmasının ötesine geçerek, o dili konuşan toplumun kültürünü, değerlerini, düşünce biçimlerini ve toplumsal yapısını yansıtan önemli bir unsur teşkil etmektedir. Her dilin söz varlığı da o dilin konuşulduğu coğrafya, tarihsel deneyimler ve kültürel etkileşimler doğrultusunda şekillenmektedir. Bu nedenle her dilin söz varlığı kendine özgüdür (Aksan, 2015: 15-18; Erdem, 2021: 43).

Medeniyetin değişim ve gelişimiyle birlikte dilin kelime hazinesi de evrilmekte ve genişlemektedir. Yeni araçlar ve kavramlar daha fazla ve çeşitli kelime talep etmektedir. Her dil, kelime üretme kapasitesini kendi yapısına göre karşılamakta ve diller geliştikçe bu sistemler daha etkin ve verimli hale gelmektedir (Banguoğlu, 1979: 157).

Kültürel gelişmeler, söz varlığındaki gelişmeleri de beraberinde getirir ve bir dilin gücü, o milletin kültür düzeyiyle doğrudan ilişkilidir. Bu dil, kültürün gelişimiyle paralel olarak ilerler; bir ulusun kültürel olarak ilerlemesi, dilde de uygun bir yükselişi beraberinde getirir. İlerlemeler ve yeni buluşlar, yeni kavramların dil kurallarına uygun yeni sözcüklerle ifade edilmesini zorunlu kılar (Karadüz, 2009: 638). Bir toplumun yaşam şekli, dini inançları, uluslararası ilişkileri, değer verdiği şeyler ve mizah anlayışı, o dilin söz varlığını inceleyerek anlaşılır. Her toplum, çevresindeki olayları ve gerçekleri kendi dilindeki kavramlarla algılar ve ifade eder; yani dünyayı kendi dilinin penceresinden bakarak görür (Aksan, 2015: 16). Dilini koruyan toplumlar, tarih sahnesinde daha uzun ömürlü ve önemli olur. Söz varlığı çalışmaları, dilimizi korumak ve ulusumuz ile devletimizin geleceğini

sağlamlaştırmak adına yapılacak dil çalışmalarına öncülük eder. Dilimizin söz varlığının doğru ve eksiksiz bir şekilde belirlenmesi, dilimizin hangi seviyede olduğunu ve hangi dil çalışmalarına ihtiyaç duyulduğunu ortaya koyar.

1.2.2. Türkçenin Söz Varlığı

Türkçe, kendi olağanüstü yapısıyla dünyanın en zengin ve kuvvetli dilleri arasında yer alır. Türk dilinin bu derinliği ve kuvveti, geniş sözcük hazinesiyle birlikte, dil bilgisi, anlatım gücü ve ses sistemlerinde de görülebilir. Türkçenin sürekli bir gelişim potansiyeline sahip olduğu, yerli ve yabancı uzmanlarca kabul edilen bir gerçektir (Yaman, 2016: 89-90).

Türkçenin söz varlığı, gerekli gelişmelere uyum sağlama konusunda oldukça açık ve zengin olup, dilimizin sözcük türetme yeteneği son derece yeterlidir. Bu alanda daha fazla çalışılması, yabancı dillerin ve teknolojinin olumsuz etkileri ile kendi yaptığımız hataların uzmanlar tarafından incelenmesi ve güncel bir dil politikasının belirlenip uygulanması gerekmektedir (Aksan, 2015: 51-52).

Bir dilin zenginliği veya yoksunluğu söz konusu olduğunda, genellikle o dilin kelime sayısı akla gelir. Bu bakımdan Türkiye Türkçesini ele aldığımızda, Türk Dil Kurumunun Türkçe Sözlük'ünde 120.000'den fazla kelime bulunduğu görülmektedir. Ancak bu rakam, Türkçenin geniş kelime hazinesini tam olarak yansıtmaz. Anadolu'da halk ağzında kullanılan veya tarihi dönemlere ait eserlerde yer alan ve zamanla unutulmuş yüz binlerce kelime bulunmaktadır. Bugün dünyanın dört bir yanında Türkçe konuşan yaklaşık 250 milyonluk bir nüfusun dil varlığı göz önüne alındığında, kelime sayısının tahminen bir milyonu aşabileceği düşünülebilir (Yaman, 2016: 48). Bir dilin söz varlığını oluşturan unsurlar, o dilin kültürel, tarihsel, coğrafi ve toplumsal dinamikleriyle şekillenmiş olan dilsel birikimden meydana gelir. Söz varlığı; temel olarak yerli sözcükler, yabancı dillerden alınan ödünçlemeler, lehçeler ve ağızlar gibi farklı dilsel çeşitlenmelerden oluşur. Ayrıca terimleşmiş kavramlar, deyimler, atasözleri, argo ve jargon gibi dilin farklı kullanım alanlarına özgü ifadeler de söz varlığının önemli bileşenleridir. Bir dilin söz varlığını belirleyen diğer önemli etkenler arasında doğal çevre, ekonomik faaliyetler, teknolojik gelişmeler, eğitim seviyesi ve küreselleşme gibi faktörler yer alır (Özbek, 2015: 23-24). Kültürel etkileşimler ve tarihi süreçler de bir dilin söz varlığını doğrudan etkiler; özellikle

savaşlar, göçler ve ticaret, yabancı dillerden alınan sözcüklerin söz varlığına eklenmesine yol açar. Dolayısıyla, bir dilin söz varlığı, o dilin konuşulduğu toplumun tarihsel, coğrafi ve kültürel dinamiklerinin bir yansıması olarak değerlendirilebilir (Arslan, 2014: 22).

Türkçenin söz varlığı; dilin tarihsel gelişimi, kültürel etkileşimleri ve toplumların ihtiyaçları doğrultusunda zenginleşen geniş bir kelime hazinesini içermektedir. Türkçe, Orta Asya'dan günümüze kadar farklı coğrafyalarda evrilmiş olup bu süreçte birçok yabancı dilden kelime almış ve kendi iç dinamikleriyle şekillenmiştir. Türkçede kelimeler, eklemeli yapısı sayesinde kolayca türetilir. Bu, dilin sürekli gelişmesine olanak tanımakta ve Türkçeyi esnek bir dil yapmaktadır. Türkçenin geçmişten günümüze kadar olan evrimi dilin sadece kelimelerden ibaret değil aynı zamanda içerdiği bu kelimelerin anlamlarından da ibaret olduğunu göstermektedir. Türkçenin söz varlığı; toplumun kültürel mirasını, tarihini ve yaşam biçimini yansıtan önemli bir dilsel birikimdir. Binlerce yıllık tarihi boyunca farklı coğrafyalarda konuşulan Türkçe, bu süreçte çeşitli kültürlerden etkilenmiş ancak özünü koruyarak kendine özgü bir ifade gücü geliştirmiştir. Türkçenin söz varlığı; kökeni Türkçe olan kelimeler, farklı dillerden alınan kelimeler, yerel ağızlardan gelen ifadeler, atasözleri, deyimler ve çeşitli bilimsel ya da sanatsal terimlerden oluşur. Türkçenin geniş söz hazinesi, onun bir iletişim aracı olmanın ötesine geçerek kültürel bir miras olarak da büyük bir değer taşıdığını kanıtlar.

1.2.3. Söz Varlığının Kültürel Yönü

Kültür, bir ulusun veya topluluğun kimliğini belirleyen temel bir unsurdur ve bu kimlik, dil aracılığıyla nesilden nesile aktarılır. Bu yüzden dil, kültürün ayrılmaz bir parçasıdır. Kültür, bir toplumun tarih boyunca oluşturduğu maddi ve manevi değerlerin bütünüdür ve bu değerleri ifade etmek söz konusu olduğunda dil önemli bir rol oynar. Dil, insanlar ile çevrelerindeki diğer varlıklar arasında bir bağ kurar. İnsan olmanın temel özelliklerinden biri dildir; bu yüzden dil, bir milleti oluşturan sosyal yapının bütünleşmesini sağlar ve bireyler arasındaki duygu ve düşünce akışını kolaylaştırır. Dil, hem düşünceyi hem de kültürü taşıyan bir araçtır ve eğitim için de büyük bir önem taşır. Düşünceler, dile dökülerek bilgiye dönüşebilir ve bilgi de ancak dil aracılığıyla öğretilir. Ayrıca, kültürel iletişimde kullanılmayan bir dil, kültür dili olarak; bilimsel iletişimde kullanılmayan bir dil ise, bilim dili olarak işlev göremez (Erdem, 2012: 12; Özbek, 2015: 23).

Bir toplumun tarihî belleği, dilleri aracılığıyla oluşturdukları metinlerle şekillenir. Bu metinler, ulusların yaşam biçimlerini, adetlerini ve hissiyatlarını yansıtır ve dil ile kùltürün etkileşimi sonucunda ortaya çıkar. Bu bağlamda, kùltürler, toplumların kullandıkları dil ve bu dile dair kelime hazinesi tarafından şekillendirilmektedir (Aksan, 2015: 19-22).

1.2.4. Söz Varlığının İçerdiği Ögeler

Temel Söz Varlığı

Bir dilin temel kelime hazinesi, o dilin çekirdek sözcüklerinden oluşur. Bu sözcükler, öncelikle insanın organları başta olmak üzere onun en temel ihtiyaçlarına yönelik kelimeleri kapsar: yeme, içme, uyuma, yürüme, gelip gitme, alışveriş yapma gibi günlük eylemler; akrabalık terimleri, sayılar ve insanın hem maddi hem de manevi kùltürel ögeleri. İnsan merkezli bir yaklaşımla belirlenen bu sözcükler, dilin en temel ögeleri olarak kabul edilir (Aksan, 2015: 34-35).

Temel söz varlığı, bir toplumun günlük yaşamında sıkça karşılaştığı durumları ve değerleri yansıtan, sık kullanılan kelimeleri içerir. Her toplumun maddi ve manevi değerleri, yaşadığı coğrafi koşullar, önemli tarihi olaylar ve dini inançlar bu temel kelime dağarcığını şekillendirir. Temel ihtiyaçları ifade eden kelimeler birçok toplumda benzerlik gösterirken, diğer yönlerden bazı farklılıklar da olabilir.

Yabancı Sözcükler

Toplumlar arasındaki sürekli etkileşim nedeniyle, hiçbir ulus diğerleriyle ilişkisiz bir şekilde var olamaz. Bu durum ticaret, kùltür ve sanat gibi alanlarda özellikle belirgindir ve bu tür etkileşimler doğrudan dilin yapısına yansır. Dünya dillerinde çoğu zaman, diğer dillerden alınmiş sözcükler bulunur ve bu sözcükler zamanla o dilin bir parçası hâline gelebilir. Yabancı sözcüklerin bu dillere entegrasyonunu iki kategori altında değerlendirmek faydalı olacaktır:

1. Yerleşmiş yabancı sözcükler, dilin ses ve yapı kurallarına uyum sağlamış, artık yabancı olduğu anlaşılmayan kelimelerdir.
2. Yerleşmemiş yabancı sözcükler, dilin ses ve yapı kurallarına uyum sağlamamış ve yabancılıkları hemen fark edilen kelimelerdir, örneğin Türkçede "lokomotif", "devalüasyon" gibi (Aksan, 2015: 37-38).

Toplumların birbirleriyle sürekli etkileşim halinde olması dillerinin de karşılıklı olarak etkilenmesine yol açmıştır. Türkçenin tarihi süreçlerine bakıldığında yabancı dillerin etkisinin dönemsel olarak değiştiği görülmektedir.

Köktürk yazıtlarında yabancı sözcüklerin oranı oldukça düşüktür ve %1'i bile bulmaz. Yerleşik hayata geçiş yapan Uygurlar döneminde ise Maniheizm, Budizm gibi dinlerin kabul edilmesiyle birlikte Sanskritçe, Çince, Soğdca ve diğer bazı dillerden kelimeler Türkçeye girmiştir. Ancak bu kelimelerin oranı %2 ile %5 arasında değişmiştir. 10. yüzyılda Türklerin İslamiyet'i benimsemesiyle Arapça ve Farsça kökenli sözcükler dilimize dahil olmaya başlamıştır. 15. yüzyılın sonları ile 16. yüzyılın başlarında Yeni Türkçe döneminde verilen eserlerde Arapça ve Farsçanın etkisi daha da belirgin hale gelmiştir. Divan edebiyatında Arapça ve Farsça şiirler örnek alınmış, bu şiirlerin konu, biçim, kavram ve gelenekleri benimsenmiştir. Aynı zamanda düzyazı ve resmî yazışmalarda Osmanlıca adı verilen bir yüksek zümre dili gelişmiştir. Bu durum halkın konuştuğu dil ile yazı dili arasında büyük bir farklılık oluşmasına neden olmuştur. 1839 Tanzimat Fermanı ile birlikte Fransa'yla kurulan yakın ilişkiler sonucu Fransızcadan birçok kelime Türkçeye girmiştir. İkinci Dünya Savaşı sonrasında ise İngilizcenin küresel bir dil haline gelmesi Türkçeye İngilizce kelimelerin girmesine yol açmıştır. Almanca kökenli sözcüklerin Türkçedeki oranı ise bahsi geçen dillere göre daha düşük kalmıştır (Aksan, 2015: 135-145).

Çeviri Sözcükler

Bir dilde yer bulan yabancı sözcüklerin yanı sıra, kavramların çeviri yoluyla aktarılması sonucunda oluşan çeviri sözcükler de mevcuttur. Bu çeviri sözcükleri dört kategoriye ayırılır:

- 1) tam çeviri,

- 2) yarı çeviri,
- 3) bağımsız çeviri,
- 4) anlamı değiştirilmiş çeviriler.

Türkçenin tarihinde en fazla çeviri ögelere Türklerin İslamiyet'i kabul etmesinden sonra rastlanır. Bunlar Arapça ve Farsçadan aktarılan deyimler, atasözleri, kalıp sözler, terimler gibi söz varlığı unsurlarıdır. Özellikle Tanzimat döneminden sonra Fransızca ve İkinci Dünya Savaşı sonrasında İngilizce kaynaklı çeviri sözcükler de büyük oranda artış göstermiştir. Son yirmi, otuz yıl içerisinde iletişim teknolojilerinin gelişmesi ve uluslararası ilişkilerin yoğunlaşmasıyla birlikte çeviri sözcüklerin sayısında hızlı bir artış yaşanmıştır. Özellikle internetin dil üzerindeki etkisi, bu dönemde çeviri sözcüklerin çoğalmasında önemli bir rol oynamıştır (Aksan, 2015: 46-50).

Kalıplaşmış Sözler

Türkçede, toplumun akrabalık ilişkileri, yardımseverlik, misafirperverlik ve geleneklere bağlılık gibi değerler, kalıp sözlerin çoğalmasına büyük ölçüde katkıda bulunmuştur. Bu tür sözler, belirli durumlarla ilişkilendirilmiş ve geleneksel olarak kullanılmaya başlanmıştır (Bilgin, 2013: 57). Kalıp sözler, toplumun kültürel normlarından kaynaklanır ve diğer kalıplaşmış ifadelerden bu yönüyle ayrılır.

Bir cümle veya ifade, toplum içinde kabul görerek yaygınlaştıkça, bu ifadelerin nasıl ve neden oluşturulduğu unutulur ve artık bir bütün olarak işlev görmeye başlar. Bu süreç sonunda, ifade, bireysel olmaktan çıkarak toplumsal bir nitelik kazanır (Karaağaç, 2003: 229).

Kalıp ifadeler, toplumsal bir mutabakata dayanır ve belirli durumlarla ilişkilendirilir (Karaağaç, 2003: 350). Türkçenin güçlü yönlerinden biri, yaşam deneyimlerini ifade ederken deyim ve atasözleri aracılığıyla anlamlı ve etkileyici yakıştırmalar yapabilme yeteneğidir. Kalıp sözler, bu dil yeteneğinden doğar ve Türk toplumunun kültürünü, inançlarını ve insanlar arası ilişkilerdeki zarafeti yansıtır.

Deyimler

Deyimler, anlatıma zenginlik ve çekicilik katmak amacıyla kullanılan, genellikle gerçek anlamlarından farklı bir anlam taşıyan kalıplaşmış ifadeler olup, anlamı güçlendirmek ve estetik bir değer katmak için tercih edilir. Deyimleri oluşturan sözcükler, tek başlarına değil, ancak bir arada anlam kazanan bir bütün olarak işlev görür; örneğin, "etekleri zil çalmak" deyiminde "etek", "zil" ve "çalmak" kelimeleri bağımsız anlamlarından sıyrılarak mutluluk anlamına bürünür (Bilgin, 2013: 57). Gerçek anlamlarından saparak belli bir anlam bütünlüğü oluşturan deyimler, bazı durumlarda çekimlenme kabiliyetine sahip kalıplaşmış ifadeler olup, bu ifadelerde genellikle anlamın mantık sınırlarını zorlayan bir kullanım söz konusudur; örneğin, "göze girmek" veya "ağzıyla kuş tutmak" gibi (Ünlü, 2006: 77). Özgün bir söz diziminin zamanla genelleşerek kalıplaşması sonucu ortaya çıkan deyimler, tek bir sözcük birimi olarak algılanır ve dilin söz diziminden türeyen sözlük birimleri arasında yer alır. Bu yapılar, deyimlerin en yaygın örneklerini oluşturur ve kendi içinde bütünlüklü olduklarından, anlam bakımından bölünemez birer birim olarak kabul edilir (Karaağaç, 2003: 229). Deyimlerin karakteristik özellikleri şu şekilde sıralanabilir:

- Deyimler, yargı içeren ve yargı içermeyen türlerde bulunur. Yargı içermeyen deyimler, kesin bir kanı belirtmez ve genellikle cümle yapısında değildir, örneğin: göze gelmek, dil dökmek, akılı yatmak, diş bilemek. Yargı içeren deyimler ise cümle formunda kullanılır, örneğin: Hangi rüzgâr attı? Al birini vur ötekine. Çoğu gitti azı kaldı.
- Deyimlerde genellikle kelimelerin gerçek anlamlarından sapma ve mecaz anlam taşıma durumu görülür. Sıklıkla somutlaştırma öğeleri içerirler: çenesi düşük, kabak tadı vermek, saçını süpürge etmek.
- Az sayıda deyimde kelimeler yalnızca gerçek anlamlarında kullanılır: iyi gün dostu olmak, dert ortağı, dostu düşmana karşı.
- Deyimler kalıplaşmış ifadeler oldukları için, içlerindeki kelimeler yer değiştiremez ve alternatif kelimelerle değiştirilemezler: "Parmağını oynatmamak" yerine "parmağını hareket ettirmemek" denilemez.
- "-mek/-mak" mastar eki ile biten deyimler, eylem niteliğinde olup çekimlenebilir ve eylemsi biçiminde kullanılabilirler: küçük düşmek- Onu herkesin yanında küçük düşürecekim.

- Deyimler, ad durumu ve iyelik eklerini alabilir.
- Bazı deyimler, eylemlerle kalıplaşarak deyim hâline gelmiştir: arı gibi çalışmak, mum gibi erimek, kuş gibi hafif olmak.
- Tamlama şeklinde deyimler de mevcuttur: ağır başlı, anasının gözü, yürek yarası, eski toprak.
- Karşıt anlamlı deyimler vardır: Eğri oturalım, doğru konuşalım.
- Nükteli deyimler: Ele verir öğüdü, kendi keser söğüdü.
- Bazı deyimler tarihi olaylara, fıkralara, efsanelere ya da hikâyelere dayanır, birçok deyim Nasrettin Hoca ve Bektaşî fıkralarından türemiştir.
- Argolar da zamanla deyimleşebilir: turşusunu kurmak, palavra sıkmak.
- Tek kelimeyle ifade edilen deyimler: Çirkef, pişkin, akşamcı.
- Deyimler genellikle genel kural ya da öğüt bildirmezler.
- Deyim oluşturan kelimeler, kalıplaşmaları sayesinde bütünleşir.
- Ölçülü ve uyaklı deyimler de bulunur.
- Deyimler, insan yaşamının her yönünü kapsayan konuları içerir (H. Kuşçu ve Ü. Kuşçu, 2000: 14-17)

Atasözleri

Atasözleri, “Atalardan gelme kabul edilen, anonim bir karaktere sahip ve toplumun yüzyıllar boyunca biriktirdiği deneyimlerden, ortak düşünce, tutum ve davranışlardan türemiş, genel kural niteliğindeki kısa, özlü ve kalıplaşmış sözler” dir (Korkmaz, 1992: 15)

Toplumların farklı olaylar ve deneyimler sonucunda elde ettiği veya ortaya çıkardığı dil unsurları olan atasözleri zaman içinde kalıplaşmış ve yol gösterici nitelik kazanmış sözlerdir. Bu sözler, ulusal deneyimler ve derin gözlemler sonucu şekillenmiş, genel geçer kurallar hâlini almıştır ve genellikle halk tarafından benimsenerek yaygın kullanım bulmuştur (Ünlü, 2006: 85). Atasözleri, genel bir kural, bilgece bir öğüt veya düşünce olarak ifade edilen ve halkın ortak kullanımına sunulan, ulusal karakter taşıyan özlü ifadelerdir (Bilgin, 2013: 63). Atasözlerinin öne çıkan özellikleri şunlardır:

- Çoğunlukla mecaz anlam içerirler.
- İçlerinden bazıları kinayeli bir anlam taşır.

- Direkt bir amaçla kurulan, gerçek anlamda kullanılan atasözleri de mevcuttur.
- Ulusal bir kimlik ve anonim bir yapısı vardır.
- Kalıplaşmış yapıları nedeniyle kelimeleri çıkarılamaz ya da sıraları değiştirilemez.
- Eylemsi yapıda olanlar, yüklem değişikliği ile deyim'e dönüşebilir.
- Eksik cümle biçiminde olanları vardır.
- Çoğu ölçülü ve kafiyeli yapıdadır.
- Olumsuz içerik taşıyan atasözleri de bulunur.
- İçlerinden bazıları eylem cümlesi, bazıları ise isim cümlesi niteliğindedir (Parlatır, 2008:2; Sertel, 2006:2; Yetiş, 1993:11).

Türk atasözleri, yapılan çalışmalar neticesinde oldukça zengin bir kaynak oluşturur; şimdiye kadar belirlenen 150,000'den fazla atasözü arasında 170'den fazla farklı kavramsal konu tespit edilmiştir (Ünlü, 2006: 91). Atasözleri, çeşitli temalara göre sınıflandırılabilir:

1. Ulusal yaşamı yansıtan atasözleri
2. Gelenek ve görenekleri anlatan atasözleri
3. Toplumsal olayları ele alan atasözleri
4. Doğa olaylarını betimleyen atasözleri
5. İnançları aktaran atasözleri
6. Karakter özelliklerini vurgulayan atasözleri

Terimler

Terimler, belirli bir bilim, sanat, meslek veya konu alanında kullanılan ve o alana özgü spesifik bir kavramı ifade eden sözcükler olup asit, ikileme, basınç, lazer ve molekül gibi özel ve kesin kavramları temsil ederler (Bilgin, 2013: 77). Bu sözcükler sadece tekil kelimelerle sınırlı kalmaz, aynı zamanda ad tamlaması veya sıfat tamlaması formunda da bulunabilir; örneğin, böbreküstü bezi, akciğer zarı, eşkenar üçgen ve geniş açılı mercek gibi ifadeler de terim niteliğindedir (Ünlü, 2006: 103). Terimler, tanımlandıkları kavram için belirlenmiş ve kesin anlamlar içerir; bu nedenle, her bir terimin belirgin bir tanımı vardır ve kullanıldıkları bağlam ne olursa olsun, bu sözcüklere farklı bir anlam yüklemek mümkün değildir (Bilgin, 2013: 77).

Kalıp Sözcükler (İlişki Sözcükleri)

İnsanlar, toplumsal varlıklar olarak başkalarıyla etkileşim içinde yaşarken, dillerinde bulunan çeşitli kalıp ifadeleri sıkça kullanır ve bu ifadeler günlük konuşmalarda belli durumlarla ilişkilendirilerek otomatik olarak dile getirilir; örneğin, sabahları "günaydın" öğleden sonra "tünaydın" akşam saatlerinde ise "iyi akşamlar" denmesi gibi. Gelenekler ve inançlar ışığında bu tür ifadeler hem ilişkileri pekiştirir hem de sosyal uyumu sağlar. Doğan Aksan, bu ifadeleri, bir toplumun kültürel değerlerini, inanç sistemlerini ve geleneklerini yansıtan önemli unsurlar olarak tanımlayarak, deyimler ve atasözleri gibi bu ifadelerin, bir dili konuşan topluluğun kültürüne dair önemli ipuçları sunduğunu ve insan ilişkilerinin inceliklerini ortaya koyduğunu belirtir (2015:201).

Kalıp ifadeler, insanlar arasındaki iletişimi ve ilişkileri kolaylaştıran temel araçlar olmasının yanı sıra, günlük yaşamdan özel günlerdeki törenlere kadar bireylerin duygularını, inançlarını ve psikolojik durumlarını ifade etme yeteneğiyle dikkat çeker. Hürriyet Gökdayı ise bu ifadelerin belirli bir biçimde zihinde saklanıp orijinal hâliyle hatırlandığını, gerektiğinde bazı değişikliklerle adapte edilerek kullanıldığını ve toplum tarafından belirli durumlarda kabul görmüş, özel kullanım alanlarına sahip olduğunu vurgular (2020: 90-91). Bu nedenle, kalıp ifadelerin sürekliliği, toplum içindeki bireyler var oldukça kesintisiz bir şekilde devam eder.

İkilemeler (Tekrar Öbekleri)

İkileme, ifadeyi daha etkili hale getirmek, anlamı pekiştirmek ve kavrama derinlik kazandırmak amacıyla kullanılan bir dil ögesidir. Bir kelimenin tekrarlanmasıyla veya anlamca benzer, zıt ya da ses bakımından yakın iki kelimenin yan yana getirilmesiyle oluşturulur (Hatipoğlu, 1981: 12).

Anlama güç katmak için birbirine benzer, yineleyen veya sistemli bir şekilde sıralanan birimleri art arda getirme yöntemidir (Vardar, 2002: 119). Bu teknik, kelimenin tekrarlanması ya da ses veya anlam benzerliği gösteren kelimelerin bir arada kullanılmasıyla dilde bir güçlendirme sağlarken genellikle dilin şiirsel yönünü de ortaya çıkarır. Tarih

boyunca Türk dilinde geniş bir kullanım alanına sahip olan ikilemeler, Köktürk Yazıtları'ndan Uygur, Karahanlı, Eski Anadolu Türkçesi dönemlerine ve Divan edebiyatına kadar uzanan bir geçmişe sahiptir ve dilbilim ile semantik açısından önemli anlatım araçlarıdır. Türkçedeki ikilemeler ise kullanım biçimlerine göre belirli kategorilere ayrılır (Hatipoğlu, 1981: 9). Başlıcaları türleri şunlardır:

1. Tek kelimenin tekrarı ile oluşturulanlar
2. Eş anlamlı kelimeler kullanılarak oluşturulanlar
3. Anlamca birbirine yakın kelimeler ile oluşturulanlar
4. Aynı anlam grubuna ait kelimelerle oluşturulanlar
5. Zıt anlamlı kelimelerle oluşturulanlar
6. Bir kelimenin anlamlı, diğerinin anlamsız olduğu ikilemeler
7. Her iki kelimesi de anlamsız olan ikilemeler (Onar, 2020: 153).

Argo

Bir toplumun genel dilinden türemekle birlikte ondan ayrılan, belirli gruplar tarafından kullanılan ve herkes tarafından anlaşılmayan, özgün sözcük ve deyimlerden oluşan özel bir dil biçimidir. Eğretilmelerin yoğun olduğu bu dil, genellikle teklifsiz, kaba veya samimi ifadeler içerir. Dilbilimde daha dar bir anlam taşıyan argo terimi ya kapalı bir yaşam süren ya da kendini dış dünyadan saklamak isteyen küçük toplulukların özel iletişim aracı olarak tanımlanır (Vardar, 2002: 24).

Alan argosu, belirli bir sosyal çevre içinde kullanılan ve o topluluğun diğer kesimlerden ayrılmasını veya kendini korumasını sağlayan özel bir dil biçimidir. Bu argoda benzer yaşam tarzlarına sahip bireyler tarafından oluşturulup benimsenen kelime ve deyimler yer alır. Genel argo ise, farklı alan argolarının zaman içinde şekillendirdiği kelime ve deyim dağarcığıyla birlikte bu kelimelere dayalı konuşma biçimini ifade eder (Aktunç, 2002:387).

Genellikle toplumun alt kesimlerinde yaygın olan argo, birçok ülkede eğitimli ve kültürlü kesimler arasında da kendine yer bulabilmektedir. Bunun yanı sıra, farklı gruplar

içinde argonun çeşitli türleri gelişmektedir. Sanatçılar, öğrenciler ve hatta akademisyenler arasında bile kendine özgü argo kullanımları görülebilmektedir (Aksan, 1979: 89-90).

Genel anlamda argo, standart dilin dışında kalan ve bazen dilin kurallarından saparak iletişim amacı güden her türlü dil kullanımını kapsar. Argo, genellikle anlam taşıma amacını arka plana atarak, bilgiyi karmaşık bir şekilde aktarma yöntemidir (Karaağaç, 2003: 48).

Argonun sınırlarını belirlemek ve hangi sözcük veya ifadelerin argo olarak kabul edileceğini tespit etmek oldukça güçtür. Çünkü argo tanımları, birçok kaynakta birbirine benzer ancak farklı şekillerde yer alır.

1.3. Haldun Taner

1.3.1. Hayatı

Haldun Taner, İstanbul'da 16 Mart 1915 tarihinde dünyaya gelmiştir. Babası, Kurmay Albay İbrahim Muhittin Bey'in oğlu Ahmet Selahattin; annesi ise, Matbaa-i Âmire Müdürü İsmail Hamid Bey'in kızı Seza Hanım'dır.

Ahmet Selahattin Bey, Sultan Vahdettin tarafından kurulan Saltanat Şurası üyesi ve son Osmanlı Meclis-i Mebusanı'nda İstanbul milletvekili olarak görev yapmış bir kişidir. Ayrıca, Türkiye'nin ilk Devletler Hukuku profesörlerinden biridir ve bir dönem Hukuk Fakültesi'nde dekanlık yapmıştır. Misak-ı Milli ve İstiklal Savaşı'nı destekleyen görüşleriyle tanınan Ahmet Selahattin, Sultanahmet Mitingi'nde konuşmuş ve bu konudaki düşüncelerini Vakıf gazetesindeki makaleleriyle paylaşmıştır (Yalçın, 1995:18).

Haldun Taner, beş yaşında kaybettiği babasını, okul ile ev arasında sürekli mekik dokuyan bir bilim insanına benzetmiştir. Babası Ahmed Selahaddin, alçakgönüllü ve tutkularından uzak, öğrencilerine ve üniversiteye derin bir sevgi besleyen bir profesördür. Devletler Hukuku alanında uzmanlaşan babası, uluslararası kongrelerde sunumlarıyla takdir toplamış ve Mekteb-i Mülkiye'de milliyetçilikle tanınmıştır. Hukuk Fakültesi'ni bitirdikten sonra altı yıl Düyunu Umumiye'de çalışmış, ardından Fransa'dan getirdiği kitaplarla Devletler Hukuku üzerine kendi kendini yetiştirmiştir. Bu çalışmalar, ona daha sonra

İstanbul Üniversitesi'nde Devletler Hukuku profesörlüğünü kazandırmıştır. Ahmet Selahattin, otuz üç yaşında üniversitenin en genç profesörlerinden biri olarak bu göreve başlamıştır (Taner, 1979a: 82-83).

Eğitimci babasının tutumu, Haldun Taner üzerinde de büyük bir etki bırakmıştır. Her sabah Bebek'teki kiralık evinden ayrılırken eşini ve çocuğunu öpen Ahmet Selahattin, üniversite yolunu tutmuş ve eğitimcilik faaliyetlerini sürdürmüştür. Yükseköğretim genel müdürlüğü de yapmış olan Ahmet Selahattin, para ve mevkiye önem vermemiştir. Dürüstlüğü ve ilkelerine bağlılığıyla tanınan bir bilim insanıdır (Taner, 1979a: 83-84). Haldun Taner'in annesi de pek çok zorlukla karşılaşmış bir kadın olarak tanıtılmaktadır. Matematikçi Salih Zeki, liberal düşünceleri nedeniyle İttihad ve Terakki hükümeti tarafından görevden alındığında, Ahmet Selahattin bu karara karşı çıkan tek kişi olmuştur. O dönem Maarif Vekili Şükrü Bey'e kesin bir dille yazdığı istifa mektubuyla duruşunu ortaya koymuştur (Taner, 1979a: 85-86).

Haldun Taner'in babasının erken ölümüyle annesine olan bağlılığı artmıştır ve bu durum onun kadınlara karşı hassasiyetine bağlanabilir:

"Babamı beş yaşında kaybettim. Annem, benim babam, dert ortağım, arkadaşım, her şeyimdi. Hayatını bana adamıştı. Onu hak etmek için özel bir çaba ile çalışıldı, ilk denemelerimin dinleyicisi hep o olmuştu. Ana dilimizin, halk Türkçemizin incelikleri onun konuşmalarından edinilmişti. Kendimle övünmedim ama onun benimle övünmesi için çok çaba sarf edildi. Çeşitli hükümetlerle başım belaya girmesin diye onun için de özellikle dikkat edildi. Babamdan bana kalan temiz bir isim ve bilim insanı yeteneklerinden miras kalan genlerdi. Ancak diğer her şey, aile terbiyem, çalışma azmim, onuruma saygım, bende olumlu ne varsa, hep anneme borçluydum" (Oral, 1986:12).

Haldun Taner'in hayatındaki önemli bir dönüm noktası da dedesidir. Erken yaşta babasını kaybettikten sonra, Matbaacı Hamit Bey tarafından büyütülür. Dedesi ona yurt dışından oyuncaklar getirir ve dedesinin matbaası, onun edebi hayatının başlangıcı sayılabilir. Çocukken dedesinin matbaasında vakit geçiren Haldun Taner, ilerleyen dönemlerde bu yerde eserler vermeye başlar. Dedesinin matbaası, çocukken onun için bulunmaz bir yaşam okulu ve deneyim kaynağı olmuştur. Okul tatillerinde matbaadan ayrılmamıştır. Sürekli makine homurtuları ona vapurda olduğu hissini verir, zamanın bereketli bir şekilde harcanması hissiyatını uyandırmıştır. İnsanoğlunun ürettiği düşüncelerin yayılmasına katkı sağlamaktan duyulan gurur, çocukluğundan bugüne kadar

onu etkilemiştir (Taner, 1979a: 240). Taner, yazarlık yaşamında, matbaada tanınmış edebiyatçılarla tanışma fırsatı bulur. Atatürk'ün yakını yazar ve milletvekili Ruşen Eşref Bey, romancı ve milletvekili Yakup Kadri Bey, sanat tarihçisi, ressam, opera libretisti, ilk sinemacı ve tarihi oyunlar yazarı Celal Esat Bey, Şeyhülislam Cemalettin Efendi'nin oğlu Muhtar Bey, o zamanlar genç bir lise öğrencisi olan şair Cevdet Kudret, orada tanıştığı kişiler arasında yer almıştır (Taner, 1979a: 241).

Haldun Taner'in kültürel ortamının oluşmasında etkili olan unsurlardan biri de yaşadığı mekândır. Hem Beylerbeyi'nde doğmuş olması hem de ailesinin Beylerbeyili olması bu tesirin en önemli nedenlerindedir.

Haldun Taner ve annesi, babasının ölümü üzerine dedesinin Saraçhanebaşı'ndaki evine yerleşirler. Burada büyükannesi, büyükbabası, teyzesi ve dört dayısıyla birlikte kalabalık bir aile olarak yaşamışlardır. Bu büyük aile yaşamı, aile bağlılığının daha yoğun hissedildiği bir yaşam tarzıdır. Herkes seferber olup, ona babasızlığını hissettirmemek için çaba göstermiştir.

Her biri tarafından nöbetleşe ilgilenilen Haldun Taner, teyzesinden okuma yazma öğrenmiş, büyük dayısı tarafından gezilere çıkarılmıştır. İngiltere'de bir Hintli arkadaşından yoga öğrenen büyük dayısı, bu bilgiyi genç yaşta ona da aktarmıştır. Küçük dayısı ona Fransızca öğretmiş, büyükbabası açık havayı, doğayı ve sporu sevdirmeye konusunda etkili olmuştur (Taner, 1979a: 16).

Teyzesi, tiyatroya olan ilgisi ile bilinirdi ve küçük yaşta onunla birlikte Saraçhane tiyatrolarında birçok oyun izledikleri bilinmektedir. Hasan Efendi, Naşit, Cemal Sahir, Darülbedayi ve dayısının sınıf arkadaşı Şadi Fikret'in oyunlarını o dönemde seyretmiştir. İlk sinema tecrübesi Saraçhanebaşı'ndaki Milli Sinema ile yaşanmış, daha sonra Alemdar ve Ali Efendi sinemalarını ziyaret etmişlerdir. Asıl film başlamadan önce 'manzara' adı verilen bir belgesel ve kısa komik filmler gösterilmiştir. Başlıca komik figürler olarak Şarlo, Zigoto, Harold Lloyd (Lui olarak bilinir), Max Linder, Buster Keaton (Fati ve Malek olarak adlandırılır) ve Düztabanla Bastıbacak izlemişlerdir (Taner, 1979a:16).

Hayatındaki kadınları yüceltme eğiliminin temelinde annesi yer alır. Annesine duyulan büyük saygıdan kaynaklanan bu bakış açısı, kadınları sadece cazip bir varlık olmaktan öte, saygı gösterilmesi, korunması ve hayran olunması gereken, dünyayı süsleyen yaratıklar olarak görme biçimine dönüşmüştür. Bu, çocukluktan kalma bir alışkanlık olarak belirtilir, ancak bu tanımlama bazı kadınların öfkelenmesine neden olabilir (Oral, 1983:12).

Haldun Taner'in eğitiminde dedesinin matbaası büyük bir rol oynar. Erken yaşlarda orada bulunması, yaşamının şekillenmesinde etkili olmuştur. Babasının vefatından sonra, babasının arkadaşları eğitiminde belirleyici olmuşlardır. Üniversite Rektörü Cemil Bilsel, bir konuşmasında, "Çok vatanperver bir arkadaşımızdı. Onun çocuğuna sahip çıkmak hepimizin görevidir" diyerek, Galatasaray Lisesi'nde parasız yatılı olarak eğitimine başlanmasının önünü açmıştır (Taner, 1996:122).

1925 yılında Taner ve annesine "Hidemat-Vataniye" fonundan maaş bağlanmış, bu da onun eğitim hayatının başlamasına vesile olmuştur. Dokuz yaşında, vatana hizmet edenlerin ve şehit olanların çocuklarına tanınan hakla parasız yatılı olarak Galatasaray Lisesi'nde öğrenimine başlamıştır (Yalçın, 1995: 22).

Galatasaray Lisesi, düşünce dünyasının şekillenmesinde etkili olmuştur. Fransa'dan gelen seçkin hocalar arasında Felsefe hocası M. Bonnafus, Fizik hocası M. Bayenne ve Edebiyat hocası Baron Dard bulunmaktadır. Türk hocaları arasında ise Hilmi Ziya Ülken, Mükrümin Halil Yımanç, İsmail Habip Sevük, Hasan Ali Yücel, Ercüment Ekrem Talu gibi isimler yer almıştır (Taner, 1983: 206).

Galatasaray'da öğrendiği Fransızca, batıyı ve batı edebiyatını tanıma fırsatı sunmuştur. Edebiyat tarihçisi ve şair olan hocalar, onun hayatındaki dönüm noktaları arasında sayılır. Çocukluk dönemindeki spor merakı, Galatasaray'da daha da pekişmiştir. En çok sevdiği aktivite atletizm olmuş, yazma yeteneği ise kompozisyon derslerinde fark edilmiştir. Rahat yazma yeteneği, öğrenci arkadaşları için bile kompozisyon ödevleri yapmasına neden olmuş, bir keresinde aceleyle yazılan bir ödev, özenle hazırlanan kendi ödevinden daha iyi not almıştır. Fransızca edebiyat hocası Mösyö Dard, yazarlık kıvılcımını fark eden kişi olmuş, derslerinde Balzac, Merimee ve Flaubert gibi yazarların eserlerini okutarak edebiyatı öğretmiştir (Yalçın, 1995: 22-23).

Liseyi tamamladığında, babasının arkadaşı ve hukuk fakültesinden eski öğrencisi Hayri İpar tarafından, "Babanın Heidelberg'de okutma isteği vardı, oraya gitmelisin" denilir. Hayri İpar'ın kendi çocukları da orada öğrenci olduklarından, Seza Hanım oğluyula birlikte Heidelberg'de Neckar Nehri kenarında bahçeli bir ev kiralayarak taşınır. İkisinin de "Vatana hizmet verenler" faslından aldıkları dul ve yetim aylığı, o dönemdeki Türk Lirası'nın Alman markına karşı üstünlüğü sayesinde her ikisine de yeterli gelmiştir (Taner, 1996: 123).

1935 yılında iktisat öğrenimi için Heidelberg Üniversitesi'ne gidilir. Siyaset ve politika dersleri alınır. Bu dönemde Almanya'da Hitler diktası hüküm sürmüştür. Haldun Taner, burada yaşadığı olayları öykülerinde kısmen aktarmıştır. Üç yıl süren Almanya'daki yaşamının ardından, 1938 yılında tüberküloz teşhisiyle İstanbul'a dönmüştür.

Erenköy'de, birkaç yıl öncesine kadar hala duran, çam ağaçlarının gölgesinde, tren yolu kenarında bir köşke kiracı olarak taşınmıştır. Beylerbeyi'nde büyükbabanın evi yandıktan sonra başlayan kiracılık serüveni uzun yıllar devam etmiştir. Ancak her ev ve İstanbul'daki her semt, yaşama zenginlik katmaktadır. Hastalığın en zor günleri, annenin yoğun ilgisi ve özverisi sayesinde burada atlatılır. Büyükbaba ölmüş, dayılar evlenip dağılmış olsa da, teyze, hala ve Boşnak dadı bir arada yaşamışlardır. Amca ve dayı çocuklarıyla, baba tarafından yakın akraba olan Dr. Müfide Küley tarafından yalnız bırakılmamıştır. Dört yıl süren hastalık günlerinde okunan yüzlerce kitap ve yeni başlayan yazarlık denemeleri tek kazancı olmuştur. Karar verilir ve artık tek istediği şey yazar olmak olmuştur (Taner, 1996:123-124). Bu kararla, önceki eğitim bir yana bırakılarak 1943'te Edebiyat Fakültesi'ne girmiştir. Alman Filolojisi yanında, Sanat Tarihi ve Türkoloji bölümlerinden de sertifika alarak 1950 yılında öğrenimini tamamlamıştır (Miyasoğlu, 1988: 2). Hastalığı süresince yazın dünyasına adım atmış ve yazdığı radyo skeçlerini Ankara Radyosu'na göndermiştir. O dönemde Ankara Radyosunda Kemal Tözem'in yönetiminde İbrahim Delideniz, Saime Arcıman, Muhip Arcıman, Kadri Ögelman gibi değerli sanatçılar çalışmıştır ve Taner bu ekipte yarım düzine skeç yazmıştır (Taner, 1979a: 17).

Mustafa Baydar ile gerçekleştirilen bir röportajda, ilk öyküsü hakkında konuşmuştur. İlk öyküsü 1945'te Yedigün dergisinde "Töhet" adı altında ve Haldun Hasırcıoğlu takma adıyla yayımlamıştır. Öykünün konusu, yaşlı bir adam ve genç bir evlatlık etrafında dönen mahalle dedikodularını ele almaktadır. Adamın kızla olan ilişkileri dedikodulara neden

olmuş, bu durum onun rahatsızlığını ve sonunda dedikoduları doğrulayacak bir eyleme başvurmasına sebep olmuştur (Baydar, 1955:8).

Taner, bu öyküyü yazarken kullandığı takma ad edebiyat tarihçilerinin yazdığı gibi Haldun Hasırcıoğlu değil, Haldun Yağcıoğlu olarak tespit edilmiştir. Ve bu öyküye Sedat Simavi tarafından gönderilen beş lira ücret yazar için teşvik edici olmuş, arka arkaya öyküler yazmaya devam etmiştir.1949 yılında hem öykü hem de tiyatro kitabı çıkarmış, "Yaşasın Demokrasi" ile "Günün Adamı" adlı eserleri yayımlamıştır (Yalçın, 1995: 26-27).

"Günün Adamı" eserini kaleme aldıktan sonra yazarlık itibarına nasıl ulaştığını anlatır: 1950'lerde Şehir Tiyatrosu'nda provalarına başlanacak olan "Günün Adamı" oyunu, dönemin valisi tarafından devrin büyüklerini rahatsız edeceği gerekçesiyle yasaklanmıştır. Bu durum üzerine Avrupa'da gezmekte olan Muammer, Taner'e bir telgraf göndererek yasaklanan oyununu sahnelemek istediğini bildirmiştir. İlk yazarlık itibarını bu şekilde kazanmıştır (Taner, 1986b: 126).

Taner, ilk tiyatro deneyiminden sonra tiyatronun sanıldığı kadar basit olmadığını fark ederek bu dönemde tanıştığı Muhsin Ertuğrul'un da etkisi ve desteğiyle tiyatro eğitimi almaya yönelir. Bu eğitim için 1955 yılında iki yıllığına Viyana'ya gider. Bu dönemde Viyana Doğubilim Enstitüsü'nde Türkçe Lektörü olarak dersler verir. Eğitiminin ardından oyun yazmaya devam ederken bir yandan da kurumsal açıdan dersler verip yeni türler ve teknikler dener. Tiyatronun bir bilim dalı olması için büyük uğraşlar verir (Yalçın, 1995: 28-29). Bu dönemde Yeşilçam film şirketleri için senaryolar yazmıştır. Viyana'da iki yıl süresince 700'den fazla oyun izleme ve tanıma fırsatı bulmuştur ve klasik tiyatro yanında epik tiyatro ile de ilgilenmiştir (Miyasoğlu, 1988: 2-3).

1948 Ekim'inde Tekel Genel Müdürlüğü Enstitüler Müdürlüğü'nde Kütüphane servisinde devlet memurluğuna başlamıştır. Beş ay burada çalıştıktan sonra, 1951 Kasım ayında İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Sanat Tarihi Kürsüsü'nde asistan olmuştur. 11.11.1955'e kadar burada görev yapmıştır. 1957'de İstanbul Üniversitesi'nde ilk kez tiyatro tarihi ve dramaturgi dersleri verilmiştir. Tercüman gazetesinde köşe yazarlığı yapmıştır. 01.03.1960 tarihinde İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi'nde Okutman olarak çalışmaya başlamıştır. 147 üniversite hocasıyla birlikte üniversitedeki görevden alınır, ancak sonra

yeniden derslerine devam etmiştir. 1962 Temmuz'unda İstanbul Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Fransız Filolojisi Kürsüsünde Öğretim Görevlisi olarak çalışmış ve bu görevini 21 Nisan 1976'ya kadar sürdürmüştür. 1962 yılında Gen-Ar Galerisi'nde sanat yönetmenliği yapmıştır. 1967 yılında Zeki Alasya, Metin Akpınar ve Ahmet Gülhan'la birlikte "Devekuşu Kabare"yi kurmuştur. Münir Özkul'la beraber 1969'da Bizim Tiyatro kurmuş ve İşçi Tiyatrosu'nda tiyatro dersleri vermiştir. 1977'de ticari kaygıları öne sürerek Devekuşu Kabare'den ayrılmış ve Tef Kabare Tiyatrosu'nu kurmuştur. Emekli oluncaya kadar Edebiyat Fakültesi'nde tiyatro dersleri vermiştir. Ankara Üniversitesi DTCF'nin davetlisi olarak, Tiyatro Enstitüsü'nde her ayın son haftası Ankara'ya giderek tiyatro dersleri vermeye başlamıştır. Gazetecilik Enstitüsü'ndeki hocalığı bırakmış ve oyun yazmaya hız vermiştir. 13 Temmuz 1980 tarihinde emekli olmuştur. (Miyasoğlu, 1988: 4; Yalçın, 1995:30).

1981-1982 yıllarında davet üzerine bir yıl süreyle Berlin'de yaşamıştır. Bu süre zarfında Türk işçileri üzerinde araştırmalar yapmış, tiyatro dersleri vermiş, Berlin Radyosu'nda konuşmalar yapmıştır. Bu konuda yazdığı "Şeytan Tüyü" isimli öyküsü Die Zeit gazetesinde yayımlandığında, Türk-Alman ilişkilerinin konuşulduğu parlamentoda yazara hak veren konuşmalar yapılmış ve bununla ilgili basına demeç verilmiştir (Taner, 1996: 126-127).

Haldun Taner, UNESCO'da kültür komisyonlarında görev almış ve Türk Pen üyesi olmuştur. Türk Yazarlar ve Oyun Yazarları Derneği'nde başkanlık yapmıştır. 26 Mart 1986'da İstanbul Devlet Tiyatrosu'nun "Sanat İnsanları" adlı programının sekizinci bölümü, Taner'in eserleri ve hayatı üzerine odaklanmıştır (Taner,1983: 206).

Haldun Taner'in öykücülüğünde en çok etkilendiği isim Memduh Şevket Esendal'dır. Esendal'ın öykücülüğü, Taner için bir ilham kaynağı olmuştur ve onun dildeki sadelik ve hikâyecilik tarzı Taner'i derinden etkilemiştir (Taner, 1952a: 648-649).

Haldun Taner'in yazınsal hayatında önemli bir etki bırakan isimlerden biri de Ahmed Rasim'dir. Rasim, Taner'in büyükbabasının Darüşşafaka'dan arkadaşıdır. Taner, Rasim'in halkçılığını büyük bir hayranlıkla takip etmiştir (Taner, 1979a: 242).

Taner üzerinde derin izler bırakan sanatçılardan biri Bertolt Brecht olmuştur. Dünya edebiyatında epik tiyatro tarzıyla çığır açan Brecht, Taner'in eleştirel düşüncüyü benimsemesinde büyük rol oynamıştır (İpşiroğlu, 1986a: 54).

Evliliği müzik aletlerine benzeterek, bir kadının evlilikte ne zaman ön planda ne zaman arka planda olması gerektiğini belirtmiştir. İlk evliliğini 1954'te yapmış, 1976 yılında ise ikinci eşi Füsun Demet Taner ile evlenmiştir. Yaşamının sonlarına doğru evliliği estetik bir çerçeveye oturtmuş ve dürüstlüğü evlilikteki en önemli ilke olarak görmüştür. Evliliğin estetiği bozulduğunda, bunu sürdürmenin anlamsız olduğunu düşünmüştür (Oral, 1986: 3-4).

Sanat çevreleri ve yakın dostları, Taner'in İstanbul efendiliğini, sevecenliğini ve özellikle hoşgörülü kişiliğini sıkça vurgulamışlar ve onu “çelebi” olarak anmışlardır. Hoşgörüsü, onun kişiliğinde adeta somutlaşmış ve fikir özgürlüğüne olan inancıyla desteklenmiştir. Kendi gibi düşünmeyenlere saygı gösterme prensibini benimsemiş ve yaşamı boyunca bu ilkeye bağlı kalmıştır. Ancak saygısızlık, sorumsuzluk, döneklik gibi olguları asla hoş görmemiştir (Sayın, 1986: 29).

Haldun Taner, eserlerini yazarken söylemek istediklerini özgür bir tarzda ifade eder. Bu özgürlük, toplumda ve devlet kurumlarında nüfuzlu kişilerden bir şey beklemeden gerçekleri cesurca dile getirmesinden kaynaklanır. Taner, başkalarının kendisini belirledikleri bir yere koymasına ve bu durumun doğal sonucu olarak yine başkalarının onu oradan almasına dayanamayacağını, bunun onuruna dokunacağını belirtmiştir. Alçakgönüllü bir konumda olmayı tercih ettiğini, kimse tarafından alçaltılmak ya da yükseltilmek istemediğini ifade etmiştir (Oral, 1983: 11).

Haldun Taner'in kişiliği üzerinde etkili olan unsurlardan biri de İstanbullu olmasıdır. O, nezaket ve zarafetin timsali olarak kabul edilir. Bu özelliklerin öğrenilmiş ya da taklit edilmiş olmadığı, doğal olduğu düşünülür. Çağdaş, batılı ve gerçek bir İstanbullu olarak tanımlanır; dünün İstanbullusu kadar bugünün modern ve genç adamı olarak da görülür. Almanca ve Fransızca'yı iyi derecede bilir. Almanya'da sosyal bilimlerle ilgilenmiş, üniversitede Alman Filolojisi bölümünü bitirmiş ve değerli incelemeler yapmıştır. Bu deneyimler onun insanı ve insanlık durumunu derinlemesine anlamasını sağlamıştır. Taner,

insanların gülümsemesine neden olan, güler yüzlü ve babacan bir sanatkâr olarak tanımlanır (Batıman, 1955: 7).

Doğan Hızlan'a göre, Taner'in İstanbul'da büyümüş olması, onun kişiliğine yansımıştır. Büyük kent kültürünü benimsemiş ve bu kültürü yaşam biçimi haline getirmiştir. Gelecek ile gelenek arasındaki ilişki onu çeker ve tahrik eder. Batı'nın biçimleriyle Doğu'nun geleneklerini birleştirerek modern Türk edebiyatında önemli bir sentez yaratmıştır (Giritli, 1988: 148).

Demet Taner'in gözünden Haldun Taner, sıradan bir kişilikten çok daha fazlası olarak ifade edilir. Onun insanlara sevgi dolu yaklaşımı, çalışkanlığı ve dürüstlüğü yazarın kendi kaleminden de benzer şekilde betimlenir. İnanılmaz derecede duyarlı, dikkatli, zeki ve duygusal biri olarak tanımlanır. Unutkanlık Taner için söz konusu değildir; istese de istemese de hiçbir şeyi unutmaz, unutmamak için gereken her şeyi yapar. Olağanüstü analiz ve sentez yeteneği, sürekli kendisiyle ve çevresiyle hesaplaşması, eleştirel bakış açısı ve buna rağmen güzelliği görebilme kapasitesi öne çıkar. Çalışkanlık, disiplin, sorumluluk, vefa, sevimlilik, nezaket, terbiye, alçakgönüllülük, incelik ve vakar gibi niteliklerle donanımlıdır. Sosyal ilişkilerde derinlemesine kavrayış yeteneği, gerçeği yitirmeden, içeriği bozmadan son derece nazik bir üslupla ifade edilir. İnsanlara zarar vermeden sevgiyle yaklaşmaya özen gösterir. Estetik peşinde koşarken, her şeyin kökenine iner, görünüşün aldaticılığına kanmaz. Sadelik, doğallık ve özgünlüğe verdiği değer, inceliğe, güzelliğe ve estetiğe olan hayranlığı dikkate değerdir (1996: 7-8).

Haldun Taner hem doğuyu hem batıyı özümsemiş bir yazar olarak, eleştirel düşüncüyü eserlerine yaymıştır. Taner Batı kültüründen aldığı eleştirel düşüncüyü, problemlere çözüm getirirken tek yönlü düşüncelerden kaçınarak kullanmıştır. Bu konuda en çok etkilendiği yazar Bertolt Brecht olmuştur (İpşiroğlu, 1986a: 54).

Haldun Taner, 7 Mayıs 1986'da kalp krizi sonucu hayatını kaybetmiştir. Cenazesi Teşvikiye Camii'nde kılınan namazın ardından 9 Mayıs'ta Küplüce Mezarlığı'na defnedilmiştir. Vefatından sonra çeşitli etkinliklerle anılmış, özel sayılar yayımlanarak ve yarışmalar düzenlenerek hatırası yaşatılmıştır (Yalçın, 1995: 34-35).

1.3.2. Sanat Anlayışı

Haldun Taner'in sanat anlayışında mizah, temel unsurlardan biri olarak önemli bir yer tutar. Taner, çeşitli sorunların mizah yoluyla çözülebileceğine inanır. Eserlerinin hemen hemen hepsinde ince mizahı ön plana çıkar. İnce yergi Taner'in eserlerinin bir özelliği ise bir diğer hâkim özelliği de toplumun her kesiminden insanı ele almasıdır. Bunu gözlemlerine ve yaşadığı deneyimlere dayanarak gerçekçi bir şekilde yapmaktadır. İnsanı, içinde bulunduğu toplumda kendine özgü haliyle olduğu gibi verir. Bu da onun sanatının en büyük özelliklerinden biridir. Sanatçı eserlerinde ele aldığı konuları çok boyutlu işlemektedir: Bireysel, tarihsel, toplumsal ve kültürel. Böylece özellikle hikâyelerinde çok boyutluluğa ulaşır dar hacim yoğunluk kazanmaktadır. Eserlerinin genelinde “halkçı” bir tutum sergilemektedir (Yalçın, 1995: 292-306).

Taner, dil ve edebiyatın baskıyla şekillendirilemeyeceğine inanır. Yazarlar, devlet tarafından belirlenen dil politikalarına pek önem vermez. Yazarların kendi bildiklerini yazdıklarını, yazdıkları eserler iyiye aydınlar tarafından destekleneceğini ifade eder. (Baydar, 1955: 8).

Yazar, sanatçının yaşam özellikleri ve dünya görüşü üzerinde değerlendirmeler yaparken, sanatın özgürlük ve heyecan gerektirdiğini vurgular. Sanatın hem erkekler hem de kadınlar tarafından hissedilen yoğun duygusallık ve hızlı tempoya dayalı bir alan olduğunu belirtir. Sanatçıların genellikle özgür bir yaşam sürmeyi tercih ettiklerini, bu özgürlüğün sanatkarlığın bir parçası olarak kabul edildiğini ifade eder. Sanatçıların, verimli olabilmek için geniş ve heyecan verici yaşam deneyimlerine ihtiyaç duyduklarını, kendilerini doğal bir şekilde ifade etme özgürlüğüne sahip olduklarını belirtir. Kendi gençliğinde de bu tarz bir hızlı yaşam sürdürdüğünü, ancak evlenmeyi daha ileri bir yaşa bıraktığını söyler (Akatlı, 1986: 7-8).

Taner, Batı'daki sanat anlayışı ile Türkiye'deki sanat anlayışını karşılaştırır. Batılı yazarların yüzyıllar süren gelişim sonucu oluşmuş bir kitleye hitap ettiğini, evrensel bir dil kullandıkları için dünya çapında bir izleyici kitlesine sahip olduklarını ifade eder. Türk yazarlarının ise, Türkçenin yurt dışında yaygın olmaması nedeniyle dünya sahnesine çıkmakta zorlandıklarını ve eserlerinin telif haklarından elde edilen gelirlerle geçinmelerinin

neredeysse imkânsız olduğunu belirtir. Türk yazarların çoğu zaman ek işler yaparak geçimlerini sağlamak zorunda kaldıklarını, bu durumun yaratıcı enerjilerini sınırladığını dile getirir (Taner, 1993: 91).

Batı'daki hükümetlerin sanata maddi destek sağladıklarını düşünür. Gerekçesi de sanatın maddi ve manevi destek olmadan sürdürülemeyeceğine olan inancıdır. Sanatın maliyetli bir faaliyet olduğunu dile getirir (Taner, 1984a: 149). Ayrıca, sanatçıların devrimleri korumada ve ileriye götürmede önemli roller oynayacak kişiler olduğunu söyler (Baydar, 1955: 8).

Sanatın genel bir destek ve hoşgörü ortamı gerektirdiğini belirten Taner, bu destek olmadan sanatın gelişemeyeceğini ifade eder. Türk yazarlarını boş yere kuşkuyla tedirgin etmenin yanlış olduğunu dile getirir (Taner, 1984a: 156).

Sanatçıyı yazmaya iten nedenler üzerinde duran Taner, her sanatçının ilhamını farklı şekillerde bulduğunu belirtir. Kendi deneyimine göre, "can sıkıntısı"nı, özellikle uzun süreli hastalıklar sırasında yaşadığı dönemlerde yazmaya yönelten bir neden olarak tanımlar. Ancak, bu nedenin her zaman geçerli olmadığını, eserlerinin kendisinin can sıkıntısının ötesinde bir anlam taşıdığını vurgular (Dizdaroğlu, 1969: 233-234).

Taner, kişisel yaşamın bir sanat eserine nasıl etki ettiğini de kabul eder. Yazarın yaradılışı, geçmişi, eğitimi, aşkları ve tecrübelerinin yazdıkları üzerinde değişiklik yapabileceğini, bu yüzden tam bir objektiflik iddiasında bulunmanın gülünç olabileceğini ifade eder (Menemencioğlu, 1963: 8).

Türkiye'deki sanatçıların halkla olan bağlantısının zayıf olmasına anlam veremediğini belirten Taner, sanatçıların halkla iç içe olmaları gerektiğini savunur. Türkiye gibi bir ülkede sanatçıların fildişi kulelerine çekilmelerini kabullenemeyeceğini belirtir. Sanatçı ve halk arasındaki uçurumun büyüklüğüne dikkat çeker (Haldun Taner vd. 6-19).

Sanatçıyı üretken kılan nedenlerden biri olarak şan ve şöhret arzusu ile iletişim ve katılım ihtiyacını gösterir. Taner, sanatın sadece eser yaratmadan ibaret olmadığını, yaratılan eserin aynı zamanda kalıcı ve işlevsel olması gerektiğini düşündüğünü belirtir (Sayın, 1993:

46-47). Taner, büyük bir sanatçının doğuştan gelen özel bir yapıya sahip olduğunu, tarihi olaylar karşısında öne çıkan kişilerin de bu tür özel insanlar olduğunu söyler (Taner, 1993: 81).

Haldun Taner ayrıca, bir ulusal edebiyatın mümkün olmadığını, sanatta evrensel bir perspektifin egemen olması gerektiğini vurgular.

Yazarın sanat anlayışını kendi cümleleri en iyi şekilde yansıtmaktadır:

“Aldık elimize kalemi yazdık durduk, yaz kış demedik, gece gündüz demedik gözlemedik yazdık, sevdik yazdık, kızdık yazdık, umutlandık yazdık, umutsuzlaştık yazdık, sevindik yazdık, üzüldük yazdık. Yazarlığın insanı tüm varlığı, tüm zamanı, tüm bilinci, tüm bilinç altısıyla gecesi gündüzü, gerçeği ve düşü ile emen ne doymak bilmez, ne kaprisli, ne kendinden başka sevgili çekemez, ne kıskanç bir meslek olduğunu bile bile yazdık. Ama yine aynı yazarlığın, dağınık düşünceleri kâğıda dökerken bizi nasıl birden arılığa, yalınlığa, bir kelime ile düşünceye egemen olmaya götüren bilge bir dost olduğunu da görüp sevinip yazdık. Yalnızlığımızda, umutsuzluğumuzda bizi yok olmaktan kurtaran bir can simidi gibi ona sarılıp yazdık. Uyurken uyanıp yazdık, hasta ve ateşli iken başımızda buz kesesi yazdık. Kâğıt bulamadık bazen kâğıt peçeteye yazdık, gömlek manşetine yazdık, yatak çarşafına yazdık.

...

Uyarmak için yazdık, öğretmek için yazdık, anlatmak için yazdık, güldürmek için yazdık, yüreklendirmek için yazdık. Bir gediği doldurduğumuz kuruntusuyla, bizden önce söylenmeyi yakalamak hevesiyle yazdık. İnsan gerçeğini yakaladığımız bir yanı ile, Türkiye gerçeğini ayrı bir açıdan verdiğimiz umuduyla yazdık. Yararlı olmak duygusuyla yazdık.

Yazıyoruz da. Yazacağız da ölüm bir gün elimizi tutuncaya kadar” (Yalçın, 1995: 305-306).

Yazarın Dil Anlayışı

Haldun Taner, modern hikâyelerde bulunması gereken özellikleri şöyle sıralar: Hikâyelerin sadece kişisel olaylarla sınırlı kalmaması, günümüzün sosyal meselelerine de değinmesi gerektiğini belirtir. Toplumu, çevresindeki insanları onların kendi dilinden ve düşünce tarzlarıyla aktarabilmek, günümüzün sorunlarını ele almak, realist betimlemelerle veya hiciv yoluyla toplumsal sorunları dile getirmek önemlidir. Ve en önemlisi, bunların tümünün sanatkarca yapılması gerektiğine dikkat çeker. Yazının, ne kuru bir makale üslubuna bürünmesi ne de yalnızca edebi bir süsleme olması gerektiğini hem sanatsal hem de toplumsal bir işlev görmesi gerektiğini ifade eder (Taner, 1987: 20-22).

Roman ve hikâye yazımını karşılaştıran Taner, hikâye yazmanın zorluklarına değinir. Romanın serbestçe genişleyebileceğini, ancak hikâyede metin uzunluğunun sınırlı olması nedeniyle her detayın yoğun ve ekonomik bir şekilde işlenmesi gerektiğini belirtir. Hikâyede, az sayıda sayfa içinde zengin bir dünya, karakterler ve olaylar yaratılması gerektiğini vurgular (Taner, 1987: 22).

Haldun Taner, roman yazarken yazarın kahramanlarına bağlı bir konumda olduğunu belirtir. Roman boyunca kahramanların düşünceleri ve eylemleri ile iç içe bir yaşam sürdürülmesi gerektiğini, her sabah romanın bir karakterini bıraktığı yerden devam ettirmenin zorunluluk haline geldiğini ifade eder. Hikâye yazımında ise bu türden bir bağlılık bulunmaz. Hikâyeciye harekete geçiren genellikle bir olay, bir kişi ya da hatta yalnızca bir başlık olur. Bu ilham kaynağı ile hevesle kalemin başına oturulabilir, ancak hikâyede kahramanlarla kurulan bağ romandakine kıyasla daha kısa sürelidir; bu nedenle, yazarken daha çok bir gezintiye çıkmış hissi yaşanır. Yazılan hikâye tamamlandığında ise yeni bir hikâyeye geçilir, farklı karakterler ve atmosferler arasında keyifli bir çeşitlilik yaşanır. Böylelikle hikâyeci, farklı yaşamları tecrübe etmenin, yeni dünyalara adım atmanın tadını çıkarır (Taner, 1987: 20-22).

Taner'e göre hikâye yazarken özlü ve sade bir dil kullanmak için büyük çaba gerekir. Roman, tekrarlar ve geniş bir anlatımla konuya yeniden dönme imkânı sağlarken, hikâye yazarının kısıtlı bir alanda her cümlesini titizlikle hesaplaması, her adımını ölçüp biçmesi gerekir. Bu durum, hikâyenin yoğunluk kazanmasını sağlarken, özlü anlatımın zaruri olduğunu vurgular (Taner, 1987: 20-22).

Açıklık da hikâyenin en önemli özelliklerinden biridir. Taner, karmaşık konuları en yalın şekilde anlatmanın, sanıldığı kadar kolay olmadığını dile getirir. Çoğu insanın kolay şeyleri karmaşık bir yolla anlattığını, iyi bir hikâyecinin ise zor konuları anlaşılır bir biçimde sunmayı hedeflemesi gerektiğini belirtir (Taner, 1987: 20-22).

1955 öncesi hikâyelerin halkın anlayabileceği bir yapıya sahip olduğunu, ancak 1955'ten sonra bu yapının değişmesiyle hikâyenin halktan uzaklaşmaya başladığını düşünen Taner, bu durumu bir sorun olarak görmez.

Taner, hangi konuyu ele alırsa alsın, hangi türde yazarsa yazsın eserlerindeki değişmeyen kuralı yoğun anlatım ve sadeliktir. Uzun uzun tasvir ve tahlillere yer vermez. Her zaman belli bir seviyeyi göz önünde tutar. Bunu yaparken okur tarafından kolaylıkla anlaşılmayı amaçlamış, aynı zamanda okurun seviyesini yükseltmeyi de hedeflemiştir. Diline son derece kolay anlaşılabilirlik olarak yansıyan bu özelliği, kendini ince yergi örüntüsü içinde tutarak yazarı diğer yazarlardan ayrı bir çizgide tutan üslubunu oluşturmuştur. Mizahî anlatıma, nükte ve söz oyunlarına yer vermiştir. Konuşma dilinde büyük yer tutan deyimler, atasözleri, yerel ağız, argo gibi söz varlığı öğeleri hikâyelerinde yararlandığı unsurlardır. Örneğin; yaşlı kimseler Osmanlıca kelimelerle konuşurken, bekçi halk ağzıyla konuşur. Hikâyelerindeki atmosferi tamamlamak için kişileri durumlarına, yaşlarına ve konumlarına göre konuşturmada usta, iyi bir dil işçisidir. Bu atmosferi sağlamak adına eserlerinde gerektiği zaman Osmanlıca, Arapça, Farsça, İngilizce, Fransızca ve Almanca kökenli kelimeleri kullanmıştır. Bu yönüyle eleştirilere maruz kalmıştır. Ancak yazarın dili ve dünya görüşü arasında yakın bir ilişki vardır. Daha çocuk yaşta annesinin etkisiyle başlayan Türkçe bilinci eserlerinde arı bir biçimde kullanmasıyla karşımıza çıkar (Yalçın, 1995: 292-306).

1.3.3. Eserleri

Öyküleri

Haldun Taner'in ilk öyküsü "Yedigün Töhmət" 4 Ağustos 1946'da yayımlandı. 1949'da ilk öykü kitabı "Yaşasın Demokrasi" Şaka Matbaası tarafından basılıp Ahmet Halit Kitabevi tarafından dağıtıldı ve bu kitapta toplam 12 öykü bulunmaktadır. Kitapta yer alan öyküler şunlardır: Sahib-i Seyf-ü Kalem (1949), Yağlı Kapı (1945), Dairede Islahat (1947), Heykel (1945), Beatris Mavyan (1946), Neden Sonra (1949), Yaşasın Demokrasi (1948), Geçmiş Zaman Olur Ki... (1946), Necmiye'nin Hatırı (1947), Sebati Beyin İstanbul Seferi (1948), İşgüzar Bir Polis (1946), Harikliya (1948).

Taner'in ikinci öykü kitabı "Tuş", 1951'de Varlık Yayınları tarafından yayımlandı ve içinde 14 öykü yer aldı. Bu öyküler arasında Tuş (1949), Kızıl Saçlı Amazon (1950), Made In U.S.A. (1950), İki Komşu (1951), Eller (19), Bir Çuval İncir (1947), Kaptanın Namusu (1946), Bir Motörde Dört Kişi (1948), Allegro Ma Non Trappo (Trs.), Bir Kavak ve İnsanlar

(1947), Kooperatif (1945), İsteddiği Şarkıyı Dinleyebilmek (1950), Bu Bir Hikâye Değildir yahut 8'den 9'a Kadar (1951), Fakaat... (1947) bulunmaktadır.

1953'te "Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu" isimli üçüncü öykü kitabı Varlık Yayınları tarafından piyasaya sürüldü ve 9 öykü içeriyordu: Şişhaneye Yağmur Yağıyordu (12 Ocak 1950), Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi (12 Ekim 1951), Konçınalar (12 Mart 1953), Ablam (1950), Atatürk Galatasarayda (9 Kasım 1952), Fraulein Haubold'un Kedisi (1951), Eczanenin Akşam Müşterileri (1 Eylül 1952), Fasarya (17 Ekim 1952), Memeli Hayvanlar (3 Ocak 1953).

"Ayışığında Çalışkur" adlı dördüncü öykü kitabı, 1954'te Yenilik Yayınevi tarafından yayımlandı ve tek bir öykü içeriyordu. Beşinci kitap "On İkiye Bir Var" ise yine 1954'te Varlık Yayınları'ndan çıkarak 7 öykü sunmuştu; bunlardan biri daha önce "Yaşasın Demokrasi" kitabında yayımlanmış olan Sahib-i Seyf-ü Kalem'di.

1969'da "Sancho'nun Sabah Yürüyüşü" Bilgi Yayınevi'nden çıktı. Kitapta 6 öykü yer aldı: Sancho'nun Sabah Yürüyüşü (1964), Piliç Makinesi (1968), Dürbün (1956), Salt İnsana Yöneliş (1956), Rahatlıkla (1965), Ases (Trs).

"Yalıda Sabah" isimli yedinci kitap 1983'te Bilgi Yayınevi'nden çıktı ve içinde 7 öykü bulunuyordu, ancak Neden Sonra öyküsü tekrar niteliğindedi.

1967'de "Konçınalar" ve 1971'de "Hikâyeler 2" kitaplarıyla Taner'in eserleri Bilgi Yayınevi tarafından sunulmaya devam etti; bu son kitapta "Gülerek Ölmek" adlı öyküsü ilk kez yer almıştır (Yalçın, 1995: 35-40).

Tiyatroları

Günün Adamı

Haldun Taner, tiyatro sahnesine ilk adımını 1949'da atmıştır ve ilk eseri 1953'te Necdet Sander Yayınları tarafından basılmıştır. Bu dört perdelik oyun, İstanbul Şehir Tiyatroları'nda sahnelenmeye uygun görülmesine rağmen, o zamanlar İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi'nde psikiyatri profesörü olan ve sonradan İstanbul Valisi ile Belediye Başkanı

olarak atanmış olan Fahrettin Kerim Gökay tarafından yasaklanmıştır. Oyunun kadrosunda 23 oyuncu yer almış, yasaklanması hem olumlu hem de olumsuz birçok tepkiye neden olmuştur. Eser, bir bilim insanının siyasette karşılaşabileceği zorlukları ele almakta ve siyasetin karanlık yönlerini gözler önüne sermekteydi. Bu eser, Haldun Taner'in yurtdışında yayımlanan ilk tiyatro eseri olma özelliğini taşımaktadır. Yüksel'e göre "Günün Adamı", olay örgüsüyle seyircinin beklentilerini alt üst eden, beklenmedik sonuçlarla tamamlanan yapısal dönüşleriyle dikkat çeker. Taner bu teknikle, antik Yunan'dan günümüze uzanan ve genellikle mutlu sonlarla sonuçlanan klasik güldürü geleneğinin dışına çıkarak, modern dünyanın hem komik hem de düşündürücü yönlerini harmanlamayı hedefler (Yüksel, 1986:29).

Dışardakiler

Haldun Taner'in ikinci yazılıp ilk sahnelenen oyunu "Dışardakiler", 1957-58 tiyatro sezonunda Devlet Tiyatroları tarafından Ankara'da Ahmet Evintan'ın sahne tasarımıyla sergilendi. Taner, bu "traji-komedy" türündeki oyununu, 1949'da yayımlanan "Sahib-i Seyf-ü Kalem" öyküsünden ilham alarak 1952'de kaleme almaya başlamıştır. Bu tek perdelik eserde 19 oyuncu rol alır ve eserin ilk baskısı 1990 yılında Bilgi Yayınevi tarafından yapılmıştır. (Yüksel, 1986: 31-32)

Oyun, çok partili sisteme geçişin getirdiği zorlukları konu alır. Körükçü, eserin ana temasını, bir idealist olan Yümnü Bey'in, Talât Paşa hakkında yazılan iftira niteliğindeki bir makaleye öfkelenerek anılarını yazmaya başlamasının oluşturduğunu belirtir (Körükçü, 1957: 17). Araz, Taner'in oyunun yapısını eleştirerek, sekiz hikâyenin yan yana sıralanmasının ve karşılaştırıldığında tiyatro tekniğinin yetersiz kullanıldığını savunur. Sahnelenen her tablo, eserin ilerleyişine gerekli katkıyı sağlamıyor gibi görünür ve yazarın bu sekiz tabloyu daha az sayıda sahne ile verimli bir şekilde sunabileceğini öne sürer (1957: 31-33).

Ve Değirmen Dönerdi

Haldun Taner'in 1958 yılında yazdığı "Ve Değirmen Dönerdi", üç perdelik bir yapıya sahiptir ve sahnede on oyuncu performans gösterir. Bu eser ilk defa 1991'de Bilgi Yayınevi

tarafından basılır. Oyunda, sanatın toplumdaki yeri ve köşklere yaşayan ailelerin yaşadığı iç çatışmalar ele alınır. Taner bu oyunda, "Salt İnsana Yöneliş" adlı öyküsündeki temalarla benzerlikler gösterir (Miyasoğlu, 1988:27).

Fazilet Eczanesi

Haldun Taner'in dördüncü oyunu olan "Fazilet Eczanesi", 1960'ta İstanbul Şehir Tiyatrosu'nda sahneye konmuş ve 1982'de Devlet Tiyatro Yayınları tarafından basılmıştır. Eczane mekânında geçen ve 30'dan fazla oyuncunun rol aldığı bu üç perdelik eser, 1950'lerin Türkiye'sindeki toplumsal dönüşümleri ele alır. Yeni ile eskiyi karşı karşıya getiren bu oyun, değişimin kaçınılmaz zaferini işler. Eser, Taner'in önceki üç oyunundan ayrılarak, daha açık bir yapıyla ve olayları "Anlatıcı" eşliğinde geçmişe dönerek aktarır. Oyun, belirli bir konu etrafında değil, eczaneye dair çeşitli durum ve olaylarla ilerler ve bu olaylar üç günlük bir süreç içinde gelişir. "Fazilet Eczanesi", gerçek zamanlı bir yaşam kesiti sunmuş ve olay örgüsü gevşek bir yapıda kurgulanmıştır. (Yüksel, 1986a: 42-43).

Lütfen Dokunmayın

1960 yılında yazılan ve sırasıyla 1961'de İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları, 1962'de Devlet Tiyatrosu tarafından sahnelenen "Lütfen Dokunmayın", Taner'in tiyatro kariyerinin ilk dönemlerinin en dikkat çekici eserlerindedir (Yüksel, 1986a:48). İlk basımı 1991'de Bilgi Yayınevi tarafından yapılan bu iki perdelik oyun, on sekiz oyuncuyu içerir ve tarihi bir olayı farklı perspektiflerden ele alır. Eser, Prut Savaşı sırasında yaşandığı iddia edilen Baltacı-Katerina olayını 1960'lardaki bir olay üzerinden yorumlar. Paul Valery'nin "Tarih, istediğimiz iddiayı destekleyecek belgelerle doludur" sözünü doğrulayan bir bakış açısıyla, hainlik, vatanseverlik ve insancılık temalarını üç farklı bakış açısıyla işler. Oyun, tarih anlayışına karşı insancıl ve barışçıl bir yaklaşım sergiler (Yüksel, 1986a: 49).

Huzur Çıkmazı

1962'de İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları tarafından sahnelenen "Huzur Çıkmazı", Taner'in tiyatro eserlerinin ilk döneminin son örneğidir. Üç perdeden oluşan bu eser, sekiz oyuncunun katılımıyla bir buruk komedi olarak sergilenir ve Taner'in aile içi özel

ilişkileri ele aldığı tek oyunudur. Eserin metni, Devlet Tiyatrolarından alınan sahne notlarından yararlanılarak oluşturulmuştur ve herhangi bir yayınevi tarafından basılmamıştır (Yüksel, 1986a: 56-57).

Keşanlı Ali Destanı

1962 yılında yazılan eser 1964'te sahnelenmiştir. İki perdelik bu eserde otuzdan fazla oyuncu rol almış ve eser ilk kez İzlem Yayınları tarafından basılmıştır. Eserin yaratım süreci boyunca, Aydın Gün büyük bir ilgi göstermiş ve eser tamamlandığında önce İstanbul Operası'na sunulmuştur. Metin genel olarak çok beğenilmiş, ancak Cemal Reşit Rey tarafından müziklerin uyumlaştırılması önerilmişse de Taner, müziklerin eserin epik tarzına uygun olduğunu savunarak herhangi bir değişiklik yapılmasını reddetmiştir. Daha sonra Devlet Tiyatrosu'nda büyük bir prodüksiyonla sahnelenmesi planlanan oyun için, Cüneyt Gökçer rejisör ve başrol olarak düşünülmüş ancak Taner, eserin bestelerini Devlet Tiyatrosu'nun bestecilerinden birine yaptırma önerisine karşı çıkarak eserini geri çekmiştir (Yüksel, 1986a: 64).

Eşeğin Gölgesi

1965 yılında Haldun Taner tarafından kaleme alınan "Eşeğin Gölgesi", üç perdelik bir müzikli oyun olup bir dönem sahnelenmesi yasaklanmıştır. Otuzdan fazla oyuncunun yer aldığı bu eser, politik eleştirinin doruklarına ulaşan bir yapıt olarak epik tiyatro özellikleri gösterir ve ilk kez 1995'te Bilgi Yayınevi tarafından yayımlanmıştır.

Zilli Zarife

Haldun Taner, "Zilli Zarife" adlı oyununu 1966 yılında yazmış ve İstanbul Tiyatrosu için tasarlamıştır. Ancak, Gülriz Sururi-Engin Cezzar Topluluğu'nun da oyunu benimsemesiyle, İstanbul Tiyatrosu yapım haklarını bu topluluğa devretmiştir (Yüksel, 1986a:97).

Anlatıcı, aynı zamanda bir karakter ve yönetmen rolündedir. Seyircinin sürekli varlığı hissedilir ve oyunun oluşumu sırasında seyircinin görüşlerine başvurulur.

Teknisyenler de sahne arkasından oyunun bir parçası olarak ön plana çıkarlar. Oyun süresince doğaçlama bir hava hakimdir ve teknik hatalar bile sahne üzerinde ele alınır. Görsel ve yazılı malzemelerin projeksiyon yoluyla sahneye taşınmasıyla, sahnede yer almayan olaylar da anlatılır. Oyunun epik özellikleri hakkında esprili göndermeler yapılır (Yüksel, 1986a: 104).

Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım

"Zilli Zarife" oyunu gibi, Haldun Taner'in "Gözlerimi Kaparım Vazifemi Yaparım" eseri de döneminin dikkat çekici tiyatro olaylarından biri olarak kabul edilir ve Küçük Sahne'de Ulvi Uraz Tiyatrosu tarafından sahnelenmiştir (Yüksel, 1986a: 83). İlk kez 1960'ların başında yazılan oyun, "31 Mart Vakası"ndan başlayarak 1960'ların ortalarına kadar Türkiye'de yaşanan toplumsal ve tarihsel değişimleri ele alır. Bu değişimler, oyun boyunca sıkça değiştirilen sokak levhaları metaforuyla sembolize edilir.

Yoğun bir oyuncu kadrosuna sahip olan bu eserin ilk basımı 1979 yılında Cem Yayınevi tarafından gerçekleştirilmiştir. Eserde, tarihi olaylar çerçevesinde başlayıp günümüze kadar süren bir zaman diliminde toplumsal dönüşümler ele alınır. Sahnelenen bu uzun tarihsel süreçte, toplumun ve bireylerin üstlendiği sorumluluklar yerine getirilmemiş, bireysel çıkarlar toplumsal çıkarların önüne geçmiş ve sonuç olarak başarısız bir toplum portresi çizilmiştir (Yüksel, 1986a: 84-85).

Sersem Kocanın Kurnaz Karısı

Haldun Taner'in yaratıcı bir yaklaşımla ortaya koyduğu "Sersem Kocanın Kurnaz Karısı" adlı eseri, üç perdelik bir yapıya sahiptir ve her perdede olaylar farklı bir bakış açısıyla işlenir. Yüksel, bu oyunun Türk tiyatrosunun geçmişi, bugünü ve geleceğine dair izler taşıdığını belirtir (1986a:107). Yirmi oyuncunun yer aldığı bu yapıt, Moliere'in "George Dandin" adlı oyununun bir parodisi olarak kurgulanmıştır. Oyun, Ermeni tiyatro çalışmaları, Ahmet Vefik Paşa'nın adaptasyonları ve Küçük İsmail'in tuluat tiyatrosu olmak üzere üç farklı düzeyde ele alınmıştır. Oyunun ilk baskısı 1971 yılında Bilgi Yayınevi tarafından gerçekleştirilmiştir (Yüksel, 1986a: 107-108).

Ayışığında Şamata

1977 yılında İstanbul Belediyesi Şehir Tiyatroları tarafından Zihni Küçümen'in sahne tasarımı ve Mehmet Abut'un müziği eşliğinde sahnelenen "Ayışığında Şamata", Taner'in "Ayışığında Çalışkur" öyküsünden uyarlanmıştır. Öykünün sahneye taşınmasıyla olaylar daha etkileyici bir boyut kazanmıştır. Anlatıcının rehberliğinde sunulan oyun, Moda'daki Çalışkur Apartmanı'nda bir doğum günü kutlamasının geçtiği, ayışığı altında bir geceyi konu alır ve iki perdede iki farklı perspektiften aynı olayları tekrar eder (Yüksel, 1986a:115).

İlk basımı 1996 yılında Bilgi Yayınları tarafından yapılan bu iki perdelik eser, her perdede aynı karakterler ve olayları içerir ancak ikinci perde, toplumun beklentilerine göre yeniden kurgulanmıştır. Oyunun mesajı, ilk ve ikinci perdedeki karakterler ve olaylar değil, iki perde arasındaki çelişkilerdir. Taner, ikinci perdeyi toplumun orta sınıf değerleriyle uyumlu bir biçimde, seyircinin alışık olduğu "pembe gözlükler" perspektifinden yeniden yazmış ve dildeki değişikliklerle karşıtlıkları güldürücü bir şekilde vurgulayarak, ilişkileri ve durumları abartma yoluyla ikinci perdenin mantıksız ve gerçek dışı görünmesini sağlamıştır (Yüksel, 1986a: 119-120).

Vatan Kurtaran Şaban

1967 yılında yazılan "Vatan Kurtaran Şaban", Haldun Taner'in kabare tiyatrosuna ilk adımıdır. Bu eser, 1 Ekim 1967'de Çetin İpekkaya'nın sahne düzenlemesi ve Arif Erkin'in müzik desteğiyle ilk defa sergilenmiş ve toplamda 449 kez sahneye konmuştur. "Vatan Kurtaran Şaban", Türkiye'de kabare türünde yazılan ve sergilenen birçok oyun arasında bir "başyapıt" olarak kabul edilir ve bu özelliğini korumaktadır (Yüksel, 1986a: 126).

Bu eserin Türk seyircisi tarafından hemen benimsenmesinde iki ana etken bulunmaktadır. Birincisi, Haldun Taner'in vurguladığı üzere, Türk insanının Nasrettin Hoca, İncili Çavuş ve Bektaşilik geleneğinden gelen esprili ve rahat mizah anlayışıdır (Yüksel, 1986a: 133). İkinci etken ise, Taner'in önceki oyunlarında da işlediği geleneksel Türk tiyatrosu unsurlarını kabare tiyatrosunun açık biçim ve göstermecili özellikleriyle başarılı bir

şekilde harmanlamış olmasıdır. Bu yaklaşım, kabare tiyatrosunu adeta bir halk sanatına dönüştürmüştür (Yüksel, 1986a: 134).

Sevinç Sokullu kabare tiyatrosunun bu yapısını şöyle açıklar: Taner, bu türde geleneksel tiyatro öğelerini daha serbest bir biçimde kullanmıştır. Kabare tiyatrosunun yapısı, ana fikir etrafında toplanan sahnelerle geleneksel tiyatronun bağlantılı yapısıyla kolaylıkla örtüşmüştür. Yazar, bu yapı içerisinde, geleneksel tiyatrodaki gibi seyirciye ve olaylara göre uyarlanabilen esnek metinler kullanmıştır. Ayrıca, geleneksel tiyatrodaki gibi doğaçlama, söz düellosu ve karşılıklı nükte yarışırma gibi özellikler kabare oyunlarında da toplumsal eleştirilerle harmanlanarak kullanılmıştır. Toplumsal eleştiriler, düzen sorunları ve güncel olayların esprili bir dille sunulması, oyuncunun seyirciyle doğrudan etkileşimi, konunun müzik, şarkı ve dansla desteklenmesi gibi geleneksel seyirlik özellikler, seyircinin beğenisini kazanmıştır (1993: 222).

Düz Yazıları

Devekuşuna Mektuplar

Haldun Taner'in 1957 ile 1960 yılları arasında "Tercüman" gazetesinde yayımlanan yazıları, "Devekuşuna Mektuplar" başlığı altında Dost Yayınları tarafından kitaplaştırılmıştır. Taner bu yazılarda, Türkiye'deki çeşitli toplumsal ve siyasi meselelere dair gözlemlerini sivri bir dille ele alır. Yazılarında; siyasetçilerin ahlaki ve milli değerlerden uzaklaşması, popülizm, aydınlar üzerine yapılan eleştiriler, Amerikan askerlerinin davranışları, basın özgürlüğüne yönelik engeller, milletvekillerinin çatışmaları, Türkiye'de demokrasinin eksikliği, mizahın siyasetle mücadelesi, spor ve siyaset alanındaki transferler, Kıbrıs konusundaki ilgisizlik, teslimiyetçi tutumlar, özgür düşünceye olan desteksizlik gibi pek çok konuyu işler. Eser, 1987 yılında "Önce İnsan (Devekuşuna Mektuplar I)" adıyla Bilgi Yayınevi tarafından yeniden basılmıştır.

Deve Kuşuna Mektuplar (2)

Haldun Taner'in, 1974-1977 yılları arasında "Milliyet" gazetesinde yazdığı yazıları "Devekuşuna Mektuplar" ismiyle 1977'de Milliyet Yayınları tarafından yayımlanmıştır. Bu yazılarında Taner, Türk toplumunun ve siyasetinin problemlerini ele alır. Yazılarında; Türk

insanının siyaset ve futbolda aşırı kutuplaştırılması, Fransa'daki seçimler, az sayıda akıllı insan olması, kahkahanın sağlık üzerindeki olumlu etkileri, plansız şehirleşme, her yeni hükümetin öncekilerin başarılı işlerini de yıkması, politikacıların yüzsüzlüğü, rüşvet, hayali ihracat, kültürel aktivitelere az yer verilmesi, kahvehane edebiyatı, cinayet filmlerinin toplumsal yapıya etkisi, asık suratlı siyasetçiler, ailelerin çocukların hayatlarına aşırı müdahalesi, devlet kaynaklarını kişisel amaçlar için kullanan politikacılar ve gürültü kirliliği gibi konuları tartışır. Kitap, "Yaz Boz Tahtası" adıyla Bilgi Yayınları tarafından tekrar yayımlanmıştır.

Koyma Akıl Oyma Akıl

"Koyma Akıl Oyma Akıl" eseri, 1971 ile 1985 yılları arasında kaleme alınan makalelerden oluşur ve 1985'te Bilgi Yayınevi tarafından yayımlanmıştır. Eserde, Haldun Taner günlük hayattan yola çıkarak çeşitli konularda düşüncelerini paylaşır. Ankara ve İstanbul arasındaki farkları irdeleyerek İstanbul'un güzelliğini öne çıkarır. Türkiye'de nitelikli bireylerin azlığından yakınırken, emeklilerin aktif olarak topluma katkıda bulunmalarını savunur. Demokrasinin temelinde halkın olması gerekliliği, yaşlılığın bir karamsarlık işareti olması, devletin ilgisizliği, çevre sorunları, Türkçenin doğru kullanımı, ezberci eğitim anlayışının yerine eleştirel düşünmeyi teşvik etmenin önemi, yerli sermayenin önemi ve çocuk eğitiminin nasıl olması gerektiği gibi meseleleri ele alır.

Hak Dostum Diye Başlayalım Söze

1978'de ilk kez Milliyet Yayınları'ndan basılan "Hak Dostum Diye Başlayalım Söze", Haldun Taner'in 1974-1975 yıllarında Milliyet gazetesinde yazdığı yazıları içerir. Boğaz Köprüsü'nün yapımından esinlenerek dilin köprüsünün iyi kullanılmadığını belirtir. Ünlülerin özel hayatları, dedikodu gibi çağın sıkıntıları, Türkiye'ye özgü olmayan çocuk eğitimi yaklaşımları, Osmanlı hanedanının Türkiye'ye dönüşü, özlü konuşmanın önemi, tiyatro kaynaklarının yetersizliği, tiyatro müzesi kurulması, siyasetçilerin özel hayatları, hafta tatili düzenlemeleri, siyasette mizah kullanımı, akademisyenlerin toplumdan kopukluğu, kadın hakları ve özel televizyonun gerekliliği gibi konular üzerine görüşlerini sunar.

Çok Güzelsin Gitme Dur

1976-1982 yılları arasında Milliyet gazetesinde yayımlanan yazıları içeren "Çok Güzelsin Gitme Dur", 1983'te Bilgi Yayınevi tarafından basılmıştır. Bu eserde, evlilik, politika, hastalıkların liderlik üzerindeki etkisi, annelik, beyin göçü, mutluluk, ekolojik yaşam, emeklilik, Goethe, matematik başarısızlıkları, Atatürk dönemine özlem, ülkenin çalışkan insanlar tarafından kurtarılması, başarıda alçakgönüllülük, erken kalkmanın faydaları, Galatasaray Lisesi'nin eğitim kalitesi, İstanbul'un edebi atmosferi ve bilimin önemi gibi bir dizi konuda yazılar yer alır.

Berlin Mektupları

"Berlin Mektupları," yazarın 1980 ile 1983 yılları arasında Almanya'daki gözlemlerini içeren mektuplardan oluşmaktadır ve ilk kez 1984'te Bilgi Yayınevi tarafından basılmıştır. Bu eserde, Türk işçilerinin temizlik alışkanlıklarının tarihsel kökenlerine, Ankara'nın hava kirliliği sorunlarına, yurt dışındaki Türk mezarlarına, Almanya'da Türklerin polis olmasının zorluklarına değinir. Ayrıca Türkiye ve Almanya'da siyaset, gurbetteki Türklerin kimlik çatışmaları, Almanya'daki Türk gençliğinin Türkiye'nin tanıtımındaki rolü, Alman kültüründeki Yahudi etkisi, komşuluk ilişkileri ve Avrupa'daki yazarların imkanları ile Türk yazarların zorlukları arasındaki farkları tartışır. Hitler Almanyası'nın tarihine de değinir.

Düşsem Yollara Yollara

"Düşsem Yollara Yollara," yazarın 1956'dan 1979'a kadar çeşitli ülkelerdeki deneyimlerini anlattığı gezi yazılarından oluşur ve 1979'da Tekin Yayınları tarafından ilk baskısı yapılmıştır. Eserde, Yunanistan, İtalya, Belçika, İngiltere, İran, Fransa, Macaristan, Avusturya, Almanya, Rusya, Hindistan, Polonya, Hollanda, Romanya, Çekoslovakya ve İsveç hakkında izlenimler yer alır.

Ölürse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil (Portreler)

1979'da Cem Yayınları tarafından yayımlanan bu kitap, edebiyat, sanat ve bilim dünyasından önemli kişiliklerin portrelerini içerir. Sakallı Celal, A. Şinasi Hisar, Mükrimin Halil Yınanç, Ahmet Hamdi Tanpınar, Latife Hanım, Asaf Halet Çelebi gibi isimlerin yanı sıra yazarın babası Ahmet Selahattin de dahil olmak üzere birçok değerli kişilik ele alınmıştır. İlk baskıdan sonraki edisyonlarda Burhan Felek, Behçet Necatigil, Azra Erhat, Faruk Güvenç, Bedrettin Tuncel, Orhan Eyüpoğlu gibi birçok yeni isim eklenmiştir. Bu eser, tanıdık simaların hayatlarına ışık tutarken, Türk kültür ve sanat tarihine katkıda bulunur.

Radyo Skeçleri

Haldun Taner'in radyo skeçleri İstanbul, Ankara ve Berlin radyolarında dinleyicilerle buluşmuştur. Bu skeçler arasında "Bir Münzevi", "Dinleyici İstekleri", "Beethoven", "Hasanoğlu Hüseyin Berlin'de", "Yılbaşı Programı", "Bir Miras Takvimi" ve "Timsah" yer alır. "Timsah" skeci dışında, diğerleri henüz kitaplaştırılmamıştır. "Timsah," 2008 yılında Bilgi Yayınları tarafından yayımlanmıştır; Haldun Taner'in eşi Demet Taner ve Selçuk Erez'in ses kayıtlarını metne aktarma çabaları sırasında çözilemeyen bölümler boş bırakılmıştır. Bu eser, Dostoyevski'nin 1865 yılında yayımlanan aynı isimli öyküsünden ilham alınarak yazılmış ve 1960 darbesi sonrası üniversitelerden uzaklaştırılan 147 akademisyenin durumuna dikkat çekmek amacıyla kaleme alınmıştır.

Haldun Taner'in senaryoları ise şunlardır:

1. "Kaçak" (1953)
2. "Tuş" isimli öyküsünden uyarladığı senaryo (1954)
3. Orhan Kemal ile birlikte yazdıkları "Dağları Delen Ferhat" (1958)
4. "Senin İçin" adlı senaryosu
5. "Keşanlı Ali Destanı" adlı oyununun senaryo adaptasyonu

Ödüller

Haldun Taner, 1953 yılında "Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu" adlı eseri ile New York Herald Tribune tarafından düzenlenen uluslararası hikâye yarışmasında Türkiye'den birinci seçildi. Aynı yıl "Kaçak" adlı senaryosuyla senaryo ödülüne layık görülmüştür. 1955'te "On İkiye Bir Var" öyküsü ile Sait Faik Hikâye Armağanı'nı kazanmıştır. 1956'da Varlık dergisi tarafından düzenlenen ankette en beğenilen öykü yazarı olarak seçilmiştir. 1958'de Orhan Kemal ile işbirliği içinde "Dağları Delen Ferhat" senaryosunu yazarak Basın Yayın Senaryo Ödülü'nü almıştır. 1972'de Türk Dil Kurumu Tiyatro Ödülü'ne değer bulunmuş ve aynı yıl Ankara Sanat Severler Derneği tarafından yılın en başarılı tiyatro yazarı olarak onurlandırılmıştır. "Sancho'nun Sabah Yürüyüşü" eseri ile İtalya'da Bordighera Mizah Hikâyeleri Ödülü'nü kazanmıştır. 1980 ve 1982 yıllarında İstanbul Gazeteciler Cemiyeti tarafından yılın en iyi fıkra yazarı seçilmiştir. 1983'te "Yalıda Sabah" ile Simavi Edebiyat Ödülü, Boratav ile Haldun Taner arasında paylaşılmıştır. Atlantis Yayınevi'nin düzenlediği bir yarışmada "Zaman Üstüne Hikâyeler" ile ödül kazanmıştır (Yalçın, 1995: 41-44).

1.4. Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu

1.4.1. Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu Adlı Öykü Kitabının Özeti

Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu

Amerikalı bir fotoğrafçı, makinesinin objektifinin yerine bir at gözü takar ve çeşitli resimler çeker. Bu resimlerden anlaşıldığına göre atlar, insanları ve eşyaları yarım misli daha büyük görme eğilimindedirler. Fakat yazara göre bu durum, lüks ahırlarda yetiştirilen "aristokrat" atlar için değil, "proleter" beygirler için geçerlidir.

Kalender, sıradan bir çöpçü beygiridir. Bu yüzden de her şeyi yarım misli daha iri olarak görür. Şişhane'de her zamanki görev yerindeyken hamalın biri sırtına büyük bir ayna almış taşımaktadır. Kalender kendi yansımasını bu aynada, olduğundan daha büyük görür ve kişner. Ürkerek gemi azıya alır. Sokak yokuş, yerler de yağmurdan kaygan olduğu için araba geri geri gider ve bir elektrikçi dükkanının vitrinini indirir. Çıkan gürültüden büsbütün ürken Kalender, arabayı dörtlü ile ileri sürer. Bir tramvay, hayvana çarpmamak için ani fren

yapar ve o sırada tramvaya bir otomobil çarpar. Otomobildeki zengin iş adamı Artin Margusyan hafifçe yaralanır.

Süheyl Erbil, bindiği tramvay hareket etmeyince vapuru kaçırmamak için hızlı hızlı yürümeye başlar. Bir yandan da sıcak bir yuvanın, mutlu bir evliliğin hayallerini kurmaktadır. O sırada halk, kaza mahaline toplanmıştır. Vitrin kırıldığı esnada elektrikçi dükkanından abajur bakmakta olan genç bir kız, Süheyl Erbil'e seslenir. Üniversite yıllarında birbirlerine karşı duyguları olan iki genç, samimi bir sohbete başlar.

Bayılan Artin Margusyan'a adrenalin iğnesi yapılır. Kendine gelen iş adamı, ortağına yapacağı işle ilgili telefon etmek ister. Yoksa çok büyük meblağda para kaybedecektir. Polisi ortağına haber verebilmek için zar zor ikna eder. Süheyl Erbil ise üniversiteden arkadaşı Serap'ı birlikte sinemaya gitmeleri için ikna eder. İki genç, Serap'ın annesine haber vermek için telefon dükkanına girerler. Artin Margusyan sırada beklemek zorunda kalır. Telefon sırası ona geldiğinde ise geç kalmıştır, yapılması gereken işinin vakti dolmuştur. İş adamı yarım saat içerisinde ikinci defa bayılmıştır.

Margusyan'dan haber gelmeyince iş yapmak istediği firmanın sahibi Lorenzo, Yahudi asıllı Morgenrot'a haber gönderir. Morgenrot, o sırada çocuğuna kâğıttan oyuncaklar yapmaktadır. Postacının verdiği müjdeli haberle adeta sevinçten deliye döner. Kızına sınımsıkı sarılır, artık ona istediği oyuncuğı alabilecektir.

Aradan iki gün geçer. Şişhane yine yağmurlu, yerler yine kaygandır. Kalender kendisini belediyenin koydurduğu bir aynada görür. Fakat kişnemez ve yoluna devam eder.

Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi

Bir ikindi vaktinde, çeşitli meslek gruplarından insanlar toplanmış, istasyon büfesinde sohbet etmektedirler. Konuları ise ağaçtan düşüp kolunu kıran istasyon memurudur. Herkes söz konusu istasyon memuruna üzülrken kantar kâtibi Ali Rıza Efendi kazaya “İyi olmuş” gözüyle bakar, her olayı olumsuz tarafından görür. Örneğin siroza yakalanmış birinden konuşulurken o kişinin asla iyileşemeyeceğini, ölümden kurtulmak mümkün olsa Atatürk'ün kurtarılacağını iddia eder. Orada bulunanlar tarafından pek

sevilmez, hatta bulunduğu yere uğursuzluk getirdiğine inanılır. Kahveci tarafından terslenince kalbi kırılır, kalkıp gider. İstasyon müdürü yaşlı adama acır, fakat kahveci onun kötü kalpli biri, hatta belki de Deccal olduğunu söyler. O sırada kantar kâtibi, siroz hastası kaptanın kızını sorguya çekmektedir.

Konçinalar

Yazar, bu hikâyede iskambil kağıtlarına çeşitli insani vasıflar yükler. İskambil kağıtlarının da tıpkı insanlar gibi kıskançlık, şehvet, öfke benzeri davranışları varmış gibi bir kurgu yaratır.

Yazarın iskambil destesi içindeki en sevdiği kağıtlardan biri, Jolly Joker'lerdir. Onları sıcak kanlı, hayat dolu delikanlılara benzetir. En itibarlı kağıtları ise Beyler yani Aslar olarak görür. Bunu hiçbir zaman as kadar şatafatlı olamayacağına bağlar. Dört as kağıdında da bir padişah havası sezinler.

Kara Maça Beyi'ni uğursuz sayar. Onu sarayında birtakım karanlık işler çeviren krallara benzetir. İspati Beyi bir Bizans Prensi gibidir. Kupa Beyi ise daha bizdendir, yazar onun Osmanlı Hanedanı'na mensup olduğunu düşünür. Karo Beyi zarif ve naziktir, üzerindeki damga bile onu çirkinleştiremez.

Kupa Kızı hanım hanımcık, ortaokul mezunu, evi çekip çeviren bir genç kızdır. Evlenince mükemmel bir hayat arkadaşı olacağı düşünülür. Kupa Oğlu ise kendi halinde, sakin bir çocuktur. Kupa Kızı'yla evlenenin kayını olacaktır. Babaları Kupa Papazı esprileri hoş, göbekli, candan bir adamdır.

İspati Kızı hafifmeşrep bir karaktere büründürülerek anlatılır. Maça'nın oğlu ile buluşur. İspati oğlu ise ablasının kirli çamaşırlarını bilmekte, fakat kumar borçlarını ablası ödediği için yaptıklarına göz yummaktadır. Babaları ise hayırsızın, sarhoşun, kumarbazın biridir.

Karolar soylu, görmüş geçirmiş bir ailedir. Eski usul İstanbul Türkçesi konuşurlar. Babaları hariciyeden emeklidir. Kızları İngiliz Filolojisi okur, fakat bir türlü bitiremezler. Oğulları ise şımarık ve soysuzdur, yazar eroin kullandığını dahi düşünür.

Maçalar bir Ermeni ailesidir, babaları koyu bir Katolik papazıdır. İspati Kızı ile adı çıkan oğlu, bir tuhafiyeye mağazası işletir. Maça Kızı ise dindardır, olgun bir kısmet bekler.

Resimli kağıtlardan sonra gelen Onlularla Dokuzlular budala ve görgüsüzdür. Özellikle Dokuzlular, efendilerine yalakalık yapıp halka tepeden bakan aşağı sınıftan uşaklar olarak görülür. Sekizlilerle Yedililer ise el ulaklığı, bahçe yamaklığı gibi işlere layıktırlar.

Konçınalar ise Altılıdan aşağı kağıtlardır. Oyunu dışarıdan seyrederek, en alt basamaktadırlar. Yazar onların bu haline üzülür. Oyundaki bu derebeylik rejimi hoşuna gitmediği için, artık her kâğıda eşit hak tanıyan Pasiyans oynamaktadır.

Ablam

Yazar, üniversitenin bahçesinde arkadaşlarıyla sohbet ederken önlerinden etkileyici bir kadın geçer. Tüm öğrenciler kadının hangi milletten olduğu konusunda tahminlerde bulunur. Artık bütün sohbetlerinin konusunu bu gizemli şahsiyet oluşturmaktadır. Yazar bir gün öğrenci lokantasında yemek yerken kadın yanına oturur, ona Türk olduğunu itiraf eder ve hayatını anlatır. Yazarı erkek kardeşi Haluk'a benzetir, yakınlık duyar. Kendisine abla demesini ister. Yazar ise onu bir şekerleme kutusunun üzerindeki resme benzetmektedir.

Yazar, kadını kaldığı otelde ziyarete gider. Aralarında bir yakınlaşma olur. Fakat kadın bu durumdan pişmanlık duyar, yazar ise kendisini aşağılanmış hisseder. Görüşmedikleri süre zarfında kadının pek çok erkekle ilişkisi olur, yazar ise onu gerçekten ablasıymış gibi görüp, yaptıklarından utanır. Ama yine de perona onu uğurlamaya gider. Yazar, kadını unutamamıştır. Arkadaşı Moissenet ise kadın yüzünden hastalık kapmıştır.

Atatürk Galatasaray'da

1930'lu yıllarda Atatürk, yazarın okumakta olduğu Galatasaray Lisesi'ne ziyarete gelecektir. Öğrenciler mutlu, hocalar ise telaşlıdır. İdare her sınıfa Âfet İnan'ın Yurt Bilgisi adlı kitabından dağıtır. Fransız hocası M. Martin, ders verdiği tüm sınıflara aynı parçayı ezberletir ve Atatürk geldiğinde bu parçayı analiz etmelerini ister. Fakat o gün Fransızca hocasının dersi yoktur. O sırada yazarın da içinde bulunduğu sınıf başka bir dersten sınav olmaktadır. Hoca, Atatürk gelmeden önce sınav sorularını öğrencilere ezberletir.

Yazarın sonradan yüksek mevki sahibi olmuş bir arkadaşı, o zamanlarda kopya çekmeden duramamaktadır. Atatürk gelince, kopya çekmek için kullandığı kitap gürültüyle yere düşer, fakat bu durum fark edilmez.

O güne kadar yazar, Atatürk'ün yüzüne bakılamayacak kadar kuvvetli bir ışık saçtığını duymuştur. Fakat bunun yalan olduğunu anlar. Atatürk de herkes gibi bir insandır. Fakat yazarın izlenimine göre, kandırılması imkânsız biridir.

Atatürk o gün başka sınıfları da ziyaret eder. Kimi öğrenciler sorulan sorular karşısında heyecanlanıp bocalar. Hocalardan biri ise Atatürk'e maruzatını açamadığı için pişmanlık duyar.

Atatürk alkışlarla, büyük bir kalabalık eşliğinde uğurlanır. O gün birkaç öğrencinin okuldan kaçtığı anlaşılır fakat bu güzel günün anısına herhangi bir ceza almazlar.

Fraulein Haubold'un Kedisi

Yazarın kaldığı pansiyonun sahibinin Dropsi adında çok değer verdiği bir kedisi vardır. Çok iştahlı biri olan Fraulein Haubold, aynı zamanda pek çok erkekle ilişki yaşar. Bunlardan biri de Yahudi bir gençtir. Hitler taraftarlarının ilişkilerini anlamaması için aralarında bir şifre oluştururlar. Buna göre Yahudi ıslıkla bir melodi çalar, eğer kadın yalnızsa perdeyi yukarı kadar çeker.

Bu arada Dropsi'nin çiftleşme vakti gelmiştir. Miyavlama sesleri kadını rahatsız eder ve kedisini bodruma kapatır. Dropsi bodrumdan kaçır. Fraulein Haubold yaptığından çok pişman olur. Sürekli kedisinin yolunu gözler.

Yahudi genç bir gün yine gelip ıslık çaldığında, perdenin yukarı çekildiğini görür ve içeri girer. Hitler taraftarı gençler tarafından feci şekilde dövülür. Pansiyon sahibi, Dropsi'nin gelip ondan intikam aldığı kanısındadır. Fakat Dropsi'yi bir daha gören olmaz.

Eczanenin Akşam Müşterileri

Yazarın yaşadığı yerde üç kahve mevcuttur, fakat onun ilgisini en çok çeken eczane ve eczaneye gelen müşterilerdir. Bu müşterilerden eski başvekil, sırf artık görevde olmadığı için, alçakgönüllü biri olarak görülür. Miralay Nazım Gümülcüne, sapına kadar askerdir. Sefirikebir konuşkan ve eğlencelidir, türlü fıkralar bilir. Efdalettin Bey köy enstitüleriyle ilgilenir. Hacı Bey'in asıl ismini kimse bilmez. Yazarın bu konuda çeşitli tahminleri vardır. Hikâyede bu insanlar ve onların eğlenceli konuşmaları aktarılmıştır.

Fasarya

Hikâyede "Fasarya" lakabıyla anılan Kazım, yaptığı hiçbir işte başarılı olamayan bir gençtir. Mahallede futbol oynanırken çok fazla esamesi okunmaz. Kahveci çıraklığı, sütçülük, balıkçılık gibi işlerde çalışır, fakat tutunamaz. Denizcilik yapmaya başlar. Çalıştığı gemideki teğmen, ondan emir olarak teyzesinin yanında durmasını ister. Aslında amacı, âşık olduğu teyzesinin kızı Nonoş'u tavlamaktır. Fasarya ister istemez teğmenin verdiği görevi kabul eder. İlk başlarda el üstünde tutulur, fakat aileyi belalı birinden koruması istenince işler değişir. Fasarya yaralanır, sol kolu sakat kalır. Teğmen, teyzesi ve Nonoş yüzüne bakmaz olur. Sakat kolundan dolayı, terhisine altı ay kala çürüğe çıkarılan Fasarya, seyyar satıcılık yaparken teğmenle karşılaşır. Teğmen ona nişanlısının babasına ait bir bisküvi fabrikasında iş ayarlar. Üstüne atılan bir iftira yüzünden o işten de çıkarılır.

Fasarya, onu beğenen bir kızla nişanlanır. Fakat sonradan kızın daha önceden bir evlilik yaşadığını, bir çocuğı olduğunu öğrenir ve nişanı atar. Artık hayattan hiçbir beklentisi kalmamıştır. Yazar, onu teselli etmeye çalışır. Kendi hayatındaki

“fasarya”lıklardan bahseder. Aslında birbirlerine çok benzediklerini söyler. Fasarya kendine bir yandaş bulduğu için mutlu, yazar ise kendi hayatındaki olumsuzlukları açığa çıkardığı için üzgündür.

Memeli Hayvanlar

Süt sağmaya ve memeli hayvanlara hastalık derecesinde ilgi besleyen bir adam, sürekli insanların niye inekler gibi sağlamadığını düşünür. Bindiği bir vapurda, bebeğini emziren bir kadın görür ve adeta kendinden geçerek kadını sağmaya çalışır. Yaka paça karakola götürülür, çıkarıldığı mahkemede cinsi sapkınlıktan hapse atılmasına karar verilir. Suçsuz olduğuna inanan adam, koğuş arkadaşına başından geçen macerayı anlatır. Bir Çingene kızıyla anlaştığını, hapisten çıkar çıkmaz onu sağmayı deneyeceğini söyler.

İKİNCİ BÖLÜM

ŞİŞHANE'YE YAĞMUR YAĞIYORDU ADLI HİKÂYE KİTABININ SÖZ VARLIĞI

2.1. Yabancı Sözcükler

Eserde yabancı dil kullanımı sıklıkla yapılmıştır. Dokuz farklı hikâyeden oluşan eserin her hikâyesinin içerisinde farklı bir atmosfer yaratan yazar, o hikâyede kurguladığı dünyanın zaman, mekân ve kişilerine uygun yabancı sözcük kullanımına ağırlık vermiştir. Bir hikâyesinde Fransızca ve Arapça ön plana çıkarken, bir diğer hikâyesinde İngilizce ve Almanca ön plana çıkmaktadır. Bunda yazarın entelektüel birikimi ile yaşadığı dönemin gerçekleri ve insanlarına yakın şahitliği de etkili olmuştur. İçinde yaşadığı İstanbul'u insanı ve semtleriyle yakından tanıyan yazar bunu dönemin gerçekliğiyle de ustaca harmanlayarak vermiştir. Eserdeki yabancı sözcük kullanımının sıklığı, 1950'lerin panoramik görüntüsünün eserdeki yansımasıdır.

abajur	aile	anahtar
abraş	akis	anakronizm
acayip	akraba	anarşist
acele	aksan	andante
acemi	aksi	ani
adam	alabros	apartman
âdet	alaka	aristokrat
adeta	alâküllihal	artistik
adi	alametifarika	asır
adrenalin	alelade	asil
adres	alet	asistan
agrandisman	ama	asit
ahbap	amatör	asker
ahenk	amfi	askerî tıbbiye
ahır	ampul	asla
ahir	anafor	aspirin

astım	beyaz	cariye
aşk	beygir	cazibe-i arziye
ateş	biberon	cehennem
atlet	bilahare	cemmigafir
aut	bina	cenabet
avlu	binaenaleyh	cenaze
avrat	birra	cendere
avukat	birader	cephe
ayal	bisiklet	cesaret
ayna	bisküvi	cesaret
badana	biteviye	cetbecet
bahane	bittabi	ciddi
bahar	biyografi	cinayet
baharat	bizzarure	cins
bahçe	bizzat	civan
bahis	blok	cümbüş
bahriye	bobstil	cümle
bahşiş	bodrum	cürmümeşhut
baki	boulevard	cüsse
bakire	boykot	çadır
bale	bravo	çare
banka	budala	çarşaf
banyo	businessman	çarşı
bar	bünye	çelebi
baro	bütçe	çeşit
baston	büvet	çevik
baytar	cahil	çeyrek
bedava	caka	çile
belediye	cambaz	çimento
beniâdem	camekan	çorap
benzin	cami	çuha
bereket	canhıraş	dadı
beşeriyet	cani	daima

dakika	dramatik	entari
daktilo	dua	enteresan
dalalet-i cinsiye	duvar	eroin
dalyan	düet	erotik
dansöz	dükkan	esami
dava	dümbelek	esas
deccal	dünya	esnaf
dedektif	dürbün	esrarengiz
defter-i ef'al	dürüst	esrarkeş
deha	dürzü	eşya
dekolte	ebat	eter
dekor	ecel	evlat
demokrasi	ecnebi	evrak
demokrat	eczane	evvel
deplasman	edebiyat	evvelemlir
depo	efendi	extra
derece	efsane	ezeli
dereke	ehl-i ırz	faaliyet
derhal	ehlivukuf	fabrika
ders	ehliyet	fakülte
destur	ekabirzade	falan
devlet	ekol	fani
devr-i şebabet	elbette	fantezi
diplomasi	elbise	fark
direksiyon	elektrik	farmason
discussion	eleman	fasarya
diskur	emin	fasıl
diş patı	emsal	fasulye
diyar	endam	faul
doksan	enerjik	fedai
doktor	enginar	felek
dost	enjektör	fena
drahoma	enstitü	fener

fenik	gangster	hanedan
fer	garanti	harabe
feragatli	gavur	haramzade
fert	gaye	hararet
feryadüfigan	gayret	hareket
feryat	gazete	harem
fetih	gazino	harf
fetva	gazoz	hariciye
fıkra	general	harp
fikir	gerdan	has
filan	gıda	hasılı
filiz	gipta	hasret
film	gol	hassa
filoloji	gri	hâşâ
firak	gûnâ	hâşa sümme hâşa
firma	gurur	haşin
fistül	günah	hatıra
fitil	güruh	hatip
fiyat	güya	hatta
fiyonk	haber	hava
fizik	hadise	havale
fizyolojik	hafif	hayal
flört	hafta	hayat
fon	hakaret	hayır
for	hâkim	hayli
forma	hakir	hayran
formül	hakkaniyet	hayret
forvet	hâlâ	haysiyet
fotin	halk	hayvan
fragman	hamal	hayvanat
futbol	hamam	hergele
fuzuli	hamarat	herif
gamze	hampa	herkes

herzevekil	idam	isabet
heves	idare	isim
heybetli	idare-i hükümet	iskarpin
heyecan	idealist	iskemle
heyet	ifade	istavroz
hısım	iftira	istidlal
hiç	ihsan	istidlalen
hidemat-ı vataniye	ihtimal	istihfam
hikâye	ihtiras	istikbal
hikmet	ihtiyar	istikşaf
hilaf	ihtiyarlık	istim
hipotez	ikaz	işaret
his	iktidar	iştah
hissiyat	iktifa	itibar
hizmetkar	iktisadi	itina
hoca	iktisat	izah
hoş	ilaç	izmarit
hudut	ilahi	jaket
husus	illet	japone
hususî	ilmühaber	jest
huzme	imam	kabahat
huzuru muhakeme	imkan	kabil
hücre	imtiyaz	kabile
hüküm	inhimak	kabiliyet
hür	inkar	kabin
hüviyet	inkılap	kabul
ıhlamur	insan	kader
ırk	intiba	kadife
ıstılah	intikal	kadro
ıttıla	intuition	kafes
ızgara	inzibat	kaffe
icap	iptida	kâfi
idadi	irtifat	kafile

kağıt	keman	konser
kahraman	kenar	kordon
kahve	keramet	koridor
kakavan	kesafet	korner
kalem	kesat	koro
kalfa	keten	kostüm
kalp	ketum	köşe
kâm	keyif	kral
kamara	kırat	kravat
kamp	kırmızı	kredi
kampana	kırtıl	kreşendo
kamyon	kısmen	krom
kanaat	kismet	kronolojik
kantin	kıta	kubbe
kanun	kıyamet	kudret-i askeriye
kapris	kibar	kukuleta
kaptan	kibir	kulüp
kâr	kibrit	kumanya
karakteristik	kilit	kumar
karpuz	kilometre	kundura
kartvizit	kimono	kurada
kasap	kira	kurban
kasım	kireç	kurs
kaşe	kitap	kusur
kategori	klakson	kuvvetli
katip	klas	küheylan
katiyen	kolej	külüstür
kavga	kolonya	künye
kaza	kombinezon	kürsü
kefareet	komiser	küşayış
kehribar	komisyon	küvet
kelime	kompartıman	lacivert
kelle	kompleks	laf

lagar	mahlukat	mâsebak-1 ahval
lastik	mahmur	masum
leblebi	mahsus	maşallah
lehine	maşşer	matematik
leke	mahut	matine
lektör	mahzen	matmazel
liberalizm	mahzun	matrak
liberasyon	maiyet	mavi
lig	makale	mayasıl
limon	makine	mayi
limonata	makule	maymun
lisan	maliye	mayo
lise	malumat-1	mazhar
literatür	vataniye	mazi
loca	mamafih	mebus
lodos	mana	mecbur
lokma	manastır	mecnun
lord	mandal	mecnunane
lostromo	mandıra	meçhul
lütfen	maneviyat	medlul
maahaza	manevra	meğer
maaile	manga	mekadir
maaş	manipül	mektep
macera	manşet	mektup
madam	marangoz	meleke
madem	maraza	melodi
madeni	mareşal	melodram
mağlubiyet	marifet	memleket
mağlup	mark	memnun
mahalle	marka	memur
mahkeme	mart	mendil
mahkum	martaval	menfaat
mahluk	maruzat	menşe

merdiven	min gayri haddin	mücrim
meret	miras	müdahale
merhale	misafir	müddet
merhem	misli	müfekkire
merhum	mitralyöz	müfredat
meridyen	moral	mühim
merkez	motor	mükellef
mert	motosiklet	münakaşa
mesele	muallim	münhasıran
mesire	muavin	münkeşif
meslek	muayyen	mürekkep
mesut	mubayaa	mürtefi
meşhur	mucize-i tabiat	müstahak
meşru	mugalata	müstakbel
meşum	muhacim	müstakilen
metelik	muhafız	müsteşar
metodik	muhakeme	müsvedde
metot	muhakkak	müşabehet
metre	muharebe	müşahade
metres	muhtaç	müşevvik-i cürüm
metronom	mukadder	müşteri
mevkii	mukaffa	mütalaa
mevsim	mukarenet-i	müteahhit
mevzuu	cinsiye	mütedair
meyhane	mum	müvezzi
mezbure	munzam	nabız
meziyet	musanna	naçar
mezun	mutat zevat	nadan
mide	mutfak	nafaka
mikrofon	muvaftak	nafile
millet	muvazene	nam
milyon	mübarek	name-i amal
milyoner	mübayenet	namert

namus-1	ofsayt	peşrev
mücessem	olimpiyat	pezevenk
nankör	operet	pijama
nargile	optik	piknik
nasihat	orostopoğluluk	pipo
natura	otarşi	piyasa
nazar	otel	plaj
nazaran	otobüs	plak
nazır	otomobil	plan
nazik	ömür	platonik
nebat	padişah	plonjon
nefer	pâk ü dirahşan	polis
nehari	palto	politika
nehir	pansiyon	pompa
nesil	pantolon	portre
nesir	papatya	poyraz
neşe	parantez	pozitif
netice	paraşütçü	prevantoryum
nice	pardon	prim
nihayet	parola	priz
nikah	parti	profesör
nişan	parya	program
niyaz	pas	projektör
nizam	pedagog	proleter
nohut	peder	prostat
nokta	pekâlâ	psikolojik
normal	penaltı	puro
nörs (nurse)	penisilin	radyatör
numara	perçem	radyo
nüfus	perde	rağmen
nükte	peron	rakam
nüşa	perpetuum mobile	rakı
objektif	perspektif	ramazan

randıman	sabi	sefir
rapor	sabun	sefirikebir
realist	sadaka	sema
realite	sadakor	sembol
reçel	sadık	semt
reel	sadrizam	senfoni
refakat	saha	sentimental
refika	sahi	seri
refule	sahne	sermaye
rehber	sakat	sersem
resim	sakin	seyrüsefer
resmi	salata	sıfat
ressam	salon	sıhhat
reverans	samiin	sınıf
rıh	samimiyet	siftah
rıhtım	sanatkâr	sig
rimel	sandal	sigara
rivayet	sandık	sigorta
riyaset	sandviç	sihirbaz
riyaziye	saniye	silah
roba	santrhaf	sine
rol	saray	sinema
romantik	sath-1 arz	sinn
rozet	satıh	siroz
röntgen	sayfa	skandal
rumba	sebatkar	soba
rutubet	sebep	sofa
rüsumat	seda	soluğan
rüya	sedir	somya
rüzgâr	sefa	sosyal
saadet	sefalet	spor
saat	sefer	staj
sabah	sefih	stile

stilo	şeytan	tarh
sual	şık	tarih
sulh	şifa	tarihi
sultan	şilep	tarih-i islam
surat	şirin	tarih-i kadim
surdin	şive	tarik
suret	şoför	tarz
sükut	şok	tasvir
sülale	şube	tatbik
sünnet	şut	tavla
sürat	taammü	taya
sürpriz	taarruz	taze
süvari	tababet	tebeşir
şah	tabak	tebrik
şahit	tabiat	tecrübe
şahsiyet	tabii	tedai
şaibe	tabiiyet	tedavi
şair	tabir	teehhül
şakuli	tabla	tefekkür
şamata	tablo	tefekkürat
şapka	taç	tefrika
şarj	tahkir	tegaddi
şart	tahsildar	tehalük
şatafatlı	takaza	tehdit
şecere	takbih	tehlike
şeffaf	takdir	tekaüdiye
şefkat	takip	teklif
şehbender	taksi	teknik
şehir	talakat	telaş
şer	talan	telefon
şeref	talebe	telgraf
şerit	talih	tellal
şey	tannan	temiz

temkinli	trambon	valiz
tempo	trampet	vallahi
temyiz	tramvay	vallahilazim
tenakus	trençkot	vapur
tencere	tribon	varta
tensikat	tuğla	vasıf
tente	tuhaf	vasıta
tenzih	tuhafiye	vatman
teori	turistik	vazıhaml
tercüme	tuvalet	vazife
teres	tüccar	vaziyet
tertibat	ucube	veçhe
terzi	ufki	vekalet
tesadüf	ukala	vekil
tesir	ulum-ı tabiiye	veledizina
tesmiye	umum	vesselam
testoviron	umumi	vezir
teşekkür	umumiyet	vira
teşhis	usul	viraj
tetkit	uşak	virgül
tevatür	uvertür	vitrin
tevcih	ücra	vukuat
tevekkeli	ümit	vücut
tezahürat	üniforma	weihnachten
tezayüt	üniversite	yadigar
tımar	üryan	yahu
tıraş	vaat	yahut
ticaret	vahamet	yegane
tişört	vaiz	yevmun cedid
ton	vaka	rızkun cedid
topuz	vakit	zabıt
töhmet	valide	zabıta
tövbe	valilik	zahir

zahmet	zehir
zamparalık	zevce
zarif	zihin
zat	zira
zatürree	ziyade
zaviye	ziyaret
zebella	

2.2. Çeviri Sözcükler

Eserde yabancı sözcük kullanımının yanı sıra, kavram aktarması yoluyla dilimize yerleşen çeviri sözcükler de yer almaktadır.

akılevvel	fotoğrafçı	komisyonculuk
aksetmek	garsonluk	kıymetli
akla gelmek	hayal kırıklığı	la havle
alakadar etmek	heves etmek	lüzum görmemek
amatörce	heyecanlı olmak	maneviyat
ameliyat etmek	hakimiyet	makam
arız olmak	hakimiyet kurmak	mabeyinci
başvekil	hâkimiyetli	mahrum kalmak
borçlu bulunmak	iflas etmek	marke etmek
cahillik	işaret memuru	miralay
centilmenlik	işleme	muhacir
cezbe	istifa etmek	muhallebici
cesaret	itilafçı	müspet
davetsiz misafir	kalamar	nutuk çekmek
duman misali	kalender meşrep	optik bozukluk
diktatörce	karaborsa	onuruna yedirememek
elektrikçi	kaybolmak	perişan olmak
el freni	keşfetmek	pahalı
feda etmeksizin	kolektif	postacı
fenni sünnetçi	koleje gitmek	rol oynamak

rica etmek	şuuraltı	tesadüf etmek
raks etmek	telefonda olmak	tespit yapmak
sanayi	tanzim etmek	tespih çekmek
sanat enstitüsü	tazmin etmek	ziyaret etmek
selamete kavuşmak	tercih etmek	zayıat vermek
selamsız sabahsız	teklifi reddetmek	zayi etmek
sinsilik	teklif etmek	
şekerleme	terhis edilmek	

2.3. Kalıp Sözler (İlişki Sözleri)

Dilimiz ilişki sözleri zenginliğinin yansıması eserde görülmektedir. Hikâyelerindeki ele aldığı insan ilişkilerinde yazar, Türk kültüründeki inanç sistemi, düşünce tarzı, kültürel alışkanlıklar, gelenek ve görenekler gibi toplumsal değerlerimizi yansıtan bu sözcüklere yer vermiştir.

aferin	Allah yürü ya kulum	dediği dedik, çaldığı
aklına şaşayım	demiş	düdük
aksi şeytan	aslına bakarsan	değil mi ki
(... etmenin) âlemi var mı?	ayağını öpeyim	demek oluyor ki
Allah Allah	ayıp değil ya	der oğlu der
Allah aşkına	ayıptır söylemesi	destur
Allah bilir	bana da ... demesinler	dünyada iyilik ölmedi
Allah cezasını versin	bendeniz	estağfirullah
Allah'ın emri	bereket	etme eyleme
Allah için	bir bu eksikti	eyvallah
Allah müstehakını versin	bir lokma ekmeğe razı	fırsat bu fırsat
Allah razı olsun	boru mu bu	gaipten sesler gelmek
Allah vere	boyu devrilesi	gözünü seveyim
Allah versin	bravo	güle güle
	canikom	günaha sokma
	darısı başına	günahdır

hak getire	kendi muhtacı himmet bir	öl desem ölü, kal desem
hakkı var	dede	kalır
hamdolsun	kırk yıl düşünseniz	ölümü öp
haşa sümme haşa	aklınıza gelmez	pardon
hay aklınla yaşa	kim kime dum duma	rica ederim
haydi	kör olası	sağ olsun var olsun
hayır	kurban olayım	sen gelirken biz
hayırdır inşallah	laf olsun diye	gidiyorduk
hayırlı olsun	lamı cimi yok	sizden iyi olmasın
hayırlı olun	lütfen	sizinki can de benimki
hayırlısı	malum a	patlıcan mı
helal süt emmiş	malumialiniz	şükürler olsun
her ne kadar	maşallah	Tanrı korusun
her şeyin başı sağlık	mübarek olsun	umuru değil
hop	ne de olsa	üstüne yok
hoppala	ne denir	vallaha
ihtiyar kurt	ne gezer	vallahi
ilahi	ne hali varsa görsün	vallahilazim
inşallah	ne hikmetse	vessealm
işin tuhafı	neme lazım	yazık
iyi olsun	nemize lazım	yemin billah
iyi olmuş	neylemeli	yeminlen
	orası kolay	yüzsuyu hürmetine

2.4. Deyimler

Eserin söz varlığında deyimler önemli bir yer kaplamaktadır. Yazar, deyimleri hikâyelerinde sıklıkla kullanmıştır. Deyimler, konuşma dilindeki anlatım becerisini, mizaha ve benzetme yoluyla karşılaştırmalara yatkınlığı ortaya koyan önemli öğelerdir. Yazarın üslubundaki mizaha yatkınlık ve ifade gücü, eserdeki deyim kullanımını sıklığıyla kendini ayrıca göstermektedir. Yazar deyim kullanımında farklılıklara da gitmiştir. Kimi deyimleri kaynaklarda bulunduğu hâlleri ile hiçbir değişiklik yapmadan kullanırken, kimi deyimlerin kullanımında kelime ekleme veya çıkarma, sözcüklerin yerini değiştirme gibi yollarla

deyimlerin yapısında değişikliğe gitmiştir. Hiçbir değişiklik yapmadan kullandığı deyimler ile oluşumlardaki sözcüklerin yerini değiştirerek, arasına sözcük alarak, sözcüklere ekler ekleyerek kullandığı deyimler, “*Kaynaklarda Bulunan Deyimler*” başlığı altında verilmiştir. Sözcük ekleme, çıkarma ya da sözcük değiştirme yoluna gittiği deyimler ise “*Yapısı Bozulmuş Deyimler*” başlığı altında verilmiştir.

2.4.1. Kaynaklarda Bulunan Deyimler

(bir şeyde) gözü	aklı ermek	ayaklarının ucuna
olmamak	aklı fikri bir şeyde olmak	basmak
(birine) gün doğmak	aklına gelmek	ayıp etmek
(birine) öyle gelmek	aklına getirmek	ayna tutmak
(birini) arayıp sormak	aklından geçirmek	ayrı tutmak
(birinin) başına gelmek	aklından geçmek	babadan kalma
(birinin) üzerine atmak	aklından uçuvermek	bağlı olmak
... şerefine	aklını başına toplamak	bahse tutuşmak
acısını çıkarmak	aklını oynatmak	bahsi geçmek
aç açık kalmak	aksi gibi	baklayı ağzından
açıklar livası olmak	alaka toplamak	çıkarmak
açılıp saçılmak	alışverişe çıkmak	bal gibi
ad takmak	alkış kopmak	başa çıkmak
adam yerine koymak	aptal yerine koymak	başı dönmek
âdet yerini bulsun diye	ara vermek	başına (...) gelmek
afi yapmak	araya girmek	başına devlet kuşu
ağzı açık kalmak	arkada kalmak	donmak
ağzından çıkmak	asker gibi	başına geçmek
akıl etmek	aşağı kalmamak	başından savmak
akıl öğretmek	at oynatmak	başının çaresine bakmak
akla kararı seçmek	avaz avaz bağırmak	bayrak gibi
akla yakın	ayağa kalkmak	bel bağlamak
aklı başında	ayak altında dolaşmak	belini bükme

berabere kalmak	deli gibi	el sıkışmak
bıyık altından gülmek	deli saraylı gibi	elden geldiği kadar
bildiğini okumak	deliye dönmek	elden gelmemek
bir biçimine getirmek	derisini yüzmek	eli böğründe
bir hâl olmak	ders almak	eli kalem tutmak
bir kalemde geçmek	ders vermek	elinde kalmak
bir kaşık suda boğmak	dert anlatmak	elinde olmak
birbirine girmek	dev gibi	elinden bir şey gelmemek
boğazında kalmak	dikkatini toplamak	elinden gelmek
boş kalmak	dilinden düşürmemek	eline geçmek
boş vermek	dişini sıkmak	elini kolunu bağlamak
boyunduruğa almak	dize getirmek	emekliye ayrılmak
bozuk plak gibi	doğru bulmak	erkek olmak
burnu Kafdağı'nda olmak	doğru çıkmak	esamesi okunmamak
burnunu çekmek	dönüp dolaşıp	eteği belinde
burun buruna	dört başı mamur	evlat edinmek
cahil kalmak	dua almak	eziklik duymak
can vermek	dumana boğmak	falso vermek
canı yanmak	dumanı üstünde	farkına varmak
canına yetmek	dünyalar (birinin) olmak	farkında olmak
cart cart ötmek	dünyaya gelmek	fazla kaçırmak
cesaret etmek	dünyayı ben yarattım	feda etmek
cesaret göstermek	demek	fenalık etmek
ceza vermek	düşkün olmak	fırsat kaçırmak
cezasını çekmek	düşman kesilmek	fırsat kollamak
ciğerini okumak	düşüp kalkmak	fiyat kırmak
çaresiz kalmak	eksik etmemek	gafil avlanmak
çingar kopmak	dl bebek gül bebek	gaza basmak
çile doldurmak	el çırpamak	geberip gitmek
çocuk bakmak	el dokunulmamak	gem vurmak
çürüğe çıkmak	dl ele vermek	gemi azıya almak
dal gibi	el kaldırmak	genç irisi
damdan düşer gibi	el kapısı	geri dönmek

gol atmak	hafsalası almamak	ısrar etmek
gol yemek	hakkını yemek	ıcat etmek
göç etmek	haklı bulmak	iç geçirmek
gönlü rahat olmak	hâl hatır sormak	içeriye dalmak
gönlünü almak	halden anlamak	için için yanmak
gönlünü etmek	hâlleri duman olmak	içini çekmek
göz atmak	halt etmek	içini ısıtmak
göz göze gelmek	hareket etmek	içler acısı
göz kırpmak	harekete geçmek	idrak etmek
göz önüne getirmek	hasret gidermek	iflah olmamak
göz yummak	haşır neşir olmak	iflas etmek
gözdağı vermek	hatırı sayılır	iki gözü iki çeşme
göze girmek	hatırına gelmek	ağlamak
gözleri dolu dolu olmak	hatırını sormak	ileri gelmek
gözleri yaşarmak	havasını almak	ileri götürmek
gözleri yerinden fırlamak	havaya savurmak	ilişiği olmamak
gözlerinden yaşlar	havsaları almamak	imâ etmek
boşanmak	hayra yormak	inci gibi
gözü (bir şeyde) olmak	helal süt emmek	insan gibi
gözü ilişmek	her kafadan bir ses	ismini vermek
gözü kapalı	çıkmaq	iş düşmek
gözü önünde	hesaba katmak	iş yapmak
gözü tutmak	hesabı kapamak	işaret vermek
gözünde tutmek	heves etmek	işe karışmak
gözünden düşmek	hiç değilse	işe yaramak
gözüne girmek	hiç mi hiç	işi ... -e dökmek
gözünü alamamak	hissine kapılmak	işinden olmak
gözünün önüne gelmek	hissini vermek	iştahı açılmak
gözüyle görmek	hoş görmek	itiraf etmek
gülmekten kırılmak	hükme varmak	itişip kakışmak
günaha sokmak	hüküm giymek	iyi etmek
gürültüye boğmak	hüküm sürmek	izahat vermek
haber yollamak	ıslah etmek	

kabahati	(birinde)	keyfi kaçmak	mideye indirmek
bulmak		kıran girmek	mim koymak
kafa tutmak		kısmet beklemek	mirasa konmak
kafasını toplamak		kış basmak	morali bozulmak
kafayı çekmek		koluna girmek	muamele görmek
kaleme almak		kopya çekmek	nazara gelmek
kâm almak		korktuğuna uğramak	namerde muhtaç
kan ter içinde		kozunu paylaşmak	bırakmak
kanı kaynamak		kulak misafiri olmak	nazarı değmek
kanına dokunmak		kulak vermek	ne mümkün
kapalı kurmak		kulaklarına kadar	ne yapıp yapıp
kapana sıkıştırmak		kızarmak	nefes çekmek
kara kara düşünmek		kurban gitmek	nefesi kesilmek
karanlığa gömülmek		kuş sütü ile beslemek	neyse ne
karar vermek		küçük dağları ben	nuh deyip peygamber
karı gibi		yarattım demek	dememek
karşı gelmek		laf açmak	nutku tutulmak
karşılık vermek		laf anlatmak	nutuk çekmek
karşılıklı bulunmak		laf atmak	o taraklarda bezi
karşısına almak		lahavle çekmek	olmamak
kaşlarını çatmak		lastik gibi	ok gibi fırlamak
kav gibi		lüzum görmemek	okuyup üfleme
kavga çıkarmak		makara koyuvermek	olan oldu
kefareti ödemek		mal etmek	olduğu kadar
kem gözle bakmak		mal olmak	oldum bittim
kendine gelmek		manasına gelmek	on parmağında on kara
kendini atmak		maneviyatını kırmak	onuruna yedirememek
kendini avutmak		maraza aramak	oralı olmamak
kendini beğendirmek		merak olmak	ortadan kalkmak
kendini bilmek		merak salmak	ortaya çıkmak
kendini satmak		meraktan çatlamak	öç almak
kendini tutamamak		mesut olmak	öfkesi burnunda
ketum olmak		metelik vermemek	öküz gibi

önüne gelen	siper olmak	tetikte beklemek
pabuç bırakmamak	sorguya çekmek	tetikte bulunmak
para etmek	söze karışmak	tohuma kaçmak
para sızdırmak	sözü geçmek	ukala dümbeleği
parmağı olmak	sözünden çıkmamak	umudunu kesmek
parmağına dolamak	sözünü bağlamak	uzak kalmak
parsayı toplamak	sözünü dinlemek	ümit kesmek
pat diye	sözünü etmek	üstünden akmak
perişan olmak	sulbünden gelmek	üstüne almak
peşine düşmek	süklüm püklüm	üstüne geçirmek
peşine takılmak	sürüp gitmek	üstüne koymak
postu sermek	süt vermek	üstüne vazife olmamak
punduna getirmek	şaka etmek	üzerinde durmak
rap diye	şamata etmek	üzerinde kalmak
razı olmak	şart koşmak	üzerine titremek
renk almak	şaşırp kalmak	vakti saati gelince
rıza göstermek	şeker gibi	ya herrü ya merrü
saçını başını yolmak	şeytan dürtmek	yabana atmak
sakız gibi	şeytan geçmiş gibi	yabancı gelmek
salık vermek	şifa vermek	yadigâr kalmak
sapına kadar	takip etmek	yaka paça etmek
sarmaş dolaş olmak	tasvir gibi	yakınlık göstermek
sarpa sarmak	taş çatlasa	yakışık almamak
serde ... var	taş çıkartmak	yalanını tutmak
sermaye yapmak	tedavi görmek	yanına almak
ses vermek	tehdit savurmak	yanına kâr kalmak
sevinç gözyaşları	tekme atmak	yanına koymamak
dökmek	tekme yemek	yas tutmak
sevinçten uçmak	telefon etmek	yaşını doldurmak
seyirci kalmak	tepeden bakmak	yatak yorgan yatmak
sınıfta kalmak	ters ters bakmak	yaya kalmak
sıkskası çıkmak	tesmiye etmek	yazı tura atmak
siper etmek	tespih çekmek	yengeç gibi

yer almak	yolunu tutmak	yüzüne bakılmaz olmak
yer vermek	yufka yürekli	zapt etmek
yerin dibine geçmek	yuva kurmak	zayıat vermek
yerine gelmek	yüreği yanmak	zevk almak
yerini tutmak	yüz tutmak	zihni takılmak
yerlere kadar eğilmek	yüzsuyu hürmetine	zihnini kurcalamak
yiyip içmek	yüzü gözü açılmak	ziyaret etmek
yol açmak	yüzü gülmek	zorunda kalmak
yol vermek	yüzü kireç gibi olmak	
yola gelmek	yüzüne bakamaz olmak	

2.4.2. Yapısı Bozulmuş Deyimler

afi kafi yutmak	elini kolunu sallayıp	iç parçalamak
ahbap edinmek	gezmek	içinden çıkamamak
aklı başından uçmak	ellerine sarılmak	içinden çıkamamak
aklının köşesine	gözleri yerinden fırlamak	içinin zehrini boşaltmak
gelmemek	gözlerini ayıramamak	ifade almak
al onu vur ona	gözü dönmek	iki eli şakağında
alıp sattığı yok	gözü gibi korumak	imkan mı var?
arkasını getirmek	gözü kanlı	imkan yok
astığını asar, kestiğini	gözünde fer, ağzında diş	inanç getirmek
keser	kalmamak	ismi üstünde
boş yerine yumruk yemek	gülme almak	iş ... binmek
cezbeye gelmek	haberi yok	işe şeytan karışmak
cumartesi kibarı	hapis koymak	kafayı toparlamak
dişinin kovuğunu bile	hatırı olmak	kalbi kopacakmış gibi
doldurmamak	hıncını almak	vurmak
dört yapraklı gül olmak	hoppala paşam, hoppala	kanı bozulmak
ek dolaş olmak	beyim	kazık yutmuş
ekmek yedirmek	hüccesine sinmek	

kendi kendine güvey girmek	nenin nesi on paralık	tartışmalara girişmek tesir uyandırmak
kendine getirmek	ortalığı talana çevirmek	uslu akıllı
kıskacında olmak	ördek muhabbeti gibi	üstümüze kondurmamak
kilit altında tutmak	selamete kavuşmak	verilmiş sadakası varmış
kudretliyi çekememek	sen de sen, ben de ben	yere dama koymamak
mekadirini bilememek	soluk soluğa gelmek	yere göğe sığdıramamak
merakı olmak	surat bir karış	yüzüne bakan kalmamak
metelik bile vermemek	sustaya durdurmak	zihninde şimşek çakmak
miadı geçmek	şeytan dili gibi	zilleri eksik olmak
ne üstüne vazife	tadında bitmek	zoru neresinden

2.5. Atasözleri

Eserde atasözü kullanımı deyim kullanımı kadar sık değilse de mevcuttur.

ağızları torba değil ki büzesin.	her koyun kendi bacağından asılır.	yıkılan ağaca balta vuran çok olurmuş.
akacak kan damarda durmaz.	tencere dibin kara, seninki benden kara.	
gırtlığına dayanamayan bilmem nesine de dayanamaz.	tevekkeli ıhlamurdan odun, beslemeden kadın olmaz.	

2.6. Terimler

Eserde terim kullanımı dikkat çekici ölçüdedir. “*Fasarya*” adlı hikâyede yer alan futbol terimleri eserin genel örüntüsünde yer almaktadır. Hikâyenin bitiminde futbol terimlerine dair genel bir bilgi sahibi olmak mümkündür. “*Eczanenin Akşam Müşterileri*” hikâyesindeki konuşmalarda yöneticiliğe dair terim kullanımı dikkat çekerken, “*Şiştane’ye Yağmur Yağıyordu*” hikâyesinde fotoğrafçılığa dair terim kullanımı yapılmıştır. Terim kullanımı verilen örneklerle sınırlı kalmayarak eserin tamamına yayılmıştır.

adrenalin	hak	nuh
akraba	hakim	objektif
anarşist	helal	ofsayt
andante	hipotez	optik
bek	hünkâr	padişah
bölük	ırkçı	parça
cehennem	idam	penaltı
cümle	idealist	perspektif
cürmümeşhut	iftar	peygamber
dava	islam	plonjon
deccal	kabile	proleter
demokrasi	kaleci	radyoaktif
deplasman	kanun	sadrizam
deprem	katolik	sağ haf
dere	kefaret	sağdıç
derebeylik	kredi	santrfor
devlet	kompleks	santrhaf
dil	liberasyon	savcı
din	maç	senfoni
dua	mahkeme	ses
ehlivukuf	manastır	sol bek
faul	melodram	solaçık
fetva	meridyen	solıç
filoloji	meşru	sosyal
film	metronom	şakuli
for	mezhep	şarj
forvet	miras	şua
futbol	muhakeme	şut
gavur	müslüman	şeytan
gelenek	nafaka	şive
gol	nesil	şuuraltı
haf	nikah	taammüden

tanrı	ufki	y
temyiz	uvertür	yarı ofsayt
tevrat	vasıtalı vergi	yelkenli
trombon	vezir	
toplum	x	

2.7. İkilemeler

Eserdeki dil zenginliğini ortaya koyan bir başka söz varlığı ögesi de ikilemelerdir. Yazar, eserde ikileme kullanımını sıklıkla yapmıştır. İkilemeler aşağıda oluşumlarına göre sınıflandırılarak verilmiştir. En yaygın kullanım “*Aynı Sözcüğün Tekrarıyla Oluşan İkilemeler*”dir. Bunu sırasıyla “*Yakın veya Eş Anlamli Sözcüklerden Oluşan İkilemeler*”, “*Zıt Anlamli Sözcüklerden Oluşan İkilemeler*”, “*Yansıma Sözcüklerden Oluşan İkilemeler*” ve diğerleri izlemektedir.

2.7.1. Aynı Sözcüğün Tekrarıyla Oluşan İkilemeler

Allah Allah	burun buruna	diye diye
acı acı	cart cart	dizi dizi
ağır ağır	ciddi ciddi	dolu dolu
apul apul	çatır çatır	döner döner
araya araya	çaylak çaylak	dükkan dükkan
arka arkaya	çıkara çıkara	efendi efendi
avaz avaz	çıkısa çıkısa	erkek erkek
baktı baktı	çok çok	extra extra
basa basa	dargın dargın	gelip gelip
bile bile	derin derin	gıcır gıcır
bir bir	didikleyle didikleyle	gitti gitti
boncuk boncuk	dirhem dirhem	glu glu
böyle böyle	diri diri	göstere göstere
buram buram	diyar diyar	güle güle

güzel güzel	lömbür lömbür	şarıl şarıl
hafif hafif	manalı manalı	şu şu
hamarat hamarat	mühim mühim	tak tak
har har	nadan nadan	tane tane
harıl harıl	ola ola	tatlı tatlı
hıçkıra hıçkıra	olsa olsa	temkinli temkinli
hızlı hızlı	olur olur	ters ters
hoplata hoplata	oruçlu oruçlu	tıpı tıpına
horul horul	pençeleşe pençeleşe	tırıs tırıs
hüngür hüngür	pırıl pırıl	tiril tiril
ıslak ıslak	pıtır pıtır	topallaya topallaya
için için	pıyırım pıyırım	tuhaf tuhaf
ince ince	pisi pisine	ukala ukala
iri iri	piti piti	uslu uslu
kara kara	pöh pöh	uzun uzun
karşı karşıya	sakin sakın	vura vura
kat kat	sarsıla sarsıla	yapış yapış
kendi kendine	sepet sepet	yarı yarıya
kesik kesik	serin serin	yampiri yampiri
kolay kolay	sessiz sessiz	yavan yavan
koşa koşa	sıcağı sıcağına	yavaş yavaş
koşup koşup	sık sık	yeni yeni
kösös	sıkı sıkıya	yolla yolla
kötü kötü	sinirli sinirli	yukarı yuka
küt küt	soluk soluğa	zaman zaman
lıkır lıkır	sonra sonra	

2.7.2. Yakın veya Eş Anımlı Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

aç açık	az buçuk	birer ikişer
arayıp durmak	belli başlı	çalı çırpı

dallı çiçekli	iş güç	tuz limon
doğru dürüst	iyi güzel	uçup gitmek
eriyip bitmek	kaç göç	uslu akıllı
ev bark	kağıt kalem	yaka paça
ev yuva	kanlı canlı	yalvar yakar
fakir fukara	karı koca	yarım yamalak
falan filan	kış kıyamet	yatak yorgan
feryat figan	kopup gelmek	yazılı yoklama
görmüş geçirmiş	mutat zevat	yeme içme
güle oynaya	salkım saçak	zarar ziyan
gülüp eğlenmek	sille tokat	
hısım akraba	soğan ekmek	

2.7.3. Zıt Anlamli Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

abla kardeş	genç ihtiyar	iyi kötü
açıklı koyulu	gidip gelmek	kadın erkek
aşağı yukarı	girdi çıktı	kızlı erkekli
büyük küçük	girip çıkmak	sabah akşam
eğilip kalkmak	içeri dışarı	sağa sola
er geç	ileri geri	sağlı sollu
gelmiş geçmiş	inip çıkmak	yaz kış

2.7.4. Yansıma Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

çatır çatır	ıhlaya pıhlaya	şarıl şarıl
fişşt fişşt	şangır şungur	

2.7.5. Biri Anlamli Biri Anlamsız Sözcükle Oluşan İkilemeler

afra tafra	sersem sepelek
alacalı bulacalı	yarım yamalak

2.7.6. İki De Anlamsız Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

abur cubur
çıtı pıtı

fasa fiso
süklüm püklüm

yamru yumru

2.7.7. Biri Olumlu Biri Olumsuz Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

çıkır çıkmaz

girer girmez

ister istemez

2.7.8. “mi” Soru Edatıyla Oluşan İkilemeler

hiç mi hiç

2.7.8. “de” Bağlacıyla Oluşan İkilemeler

ağlar da ağlar

emiyor da emiyor

çıkamaz da çıkamaz

ille de ille

2.7.9. Sayı Bildiren Sözcüklerden Oluşan İkilemeler

beş altı

birer ikişer

yirmi bir yirmi iki

beş on

iki üç

bir iki

üç dört

2.8. Argo

abanmak

aşifte

canına yandığım

açıklar livası

aval

dalavere

afi

beleş

dalkavuk

alaya almak

budala

daniska

anasını avradını bilmem

bunak

deyyus

ne yaptığımın

caka

diskur geçmek

dürzü	kılkuyruk	şapşal
ekmek	kırtıpıl	temizlemek
fasarya	lagar	teres
fasaryalık	malın gözü	tıkmak
fiyakacı	mankafa	tınmak
halt etmek	martaval	tıraş
haramzade	matrak geçmek	tonton
hergele	meret	ucube
herif	mideci	ulan
herzevekil	nalları dikmek	veledizina
hinoğluhin	numara	vurmak
illet	orostopoğluluk	yürütmek
it	öküz	zampara
itin biri	papaz	zamparalık
itoğluit	pezevenk	zebella
kaba sofi	piyazlamak	züppe
kahpe dinli	sersem	zevzek
karı	sıkıysa	zıpır
kelle	sunturlu küfür	
kepazelik	sürtük	

2.9. Akrabalık ve Yakınlık Adları

abla	avrat	dede
ağabey	baba	dost
ahbap	bacanak	enişte
akraba	baldız	erkek kardeş
akran	büyükbaba	eş
amca	büyük teyze	evlat
amca oğlu	cariye	flört
ana	çocuk	gelin
anne	damat	gelinin anası
arkadaş	dayı	hayat arkadaşı

kapı komşusu	komşu	sütüne
kardeş	nikah alayı	teyze
karısı	nişanlı	torun
kayın	peder	valde
kaynata	refika	valide
kız tarafı	sevgili	yeğen
koca	sülale	zevce

2.10. Alet ve Araç Adları

abajur	emzik	kolonya
ağızlık	enjektör	korna
alet	eşya	kova
araba	fayton	köstek
asa	fente	kutu (şekerleme kutusu)
badana teli	fotoğraf makinesi	küvet
balta	gazete	lastik boru
bardak	ızgara	makine
benzin	ip	masa
bez	iskemle	merdiven
biberon	kafes	motosiklet
bisiklet	kalem	mürekkep hokkası
boru	kampana	nal
çatal	kancalı ip	ocak
çamaşır	kapan	otobüs
çay masası	kartvizit	otomobil
çuha	kayık	örtü
damga	keman	pamuk
deste	kılıf	perde
dizlik	kibrit	pencere
dolap	kilise anahtarı	plak
düdük	kilit	priz
dürbün	kitap	projektör

radyatör	tabak	valiz
rimel	tabanca	vapur
rozet	tabla	vasıta
salıncak	tablo	yastık
sandal	taksi	yatak
sandık	tebeşir	yatak çarşafı
sargı	tel	yay
sedir	top	yelkenli
sigara	torba	yumak
silah	trampet	zil
somya	tramvay	
stilo (dolmakalem)	tren	
süpürge sopası	uçak	
şezlong	ütü	

2.11. Bitki ve Bitkilerle İlgili Adlar

ağaç	enginar	ot
armut	filiz	papatya
çalı çırpı	gül	taflan
çam	karpuz	üvez ağacı
çamfıstığı	kekik	üzüm
çınar	kızılcık dalı	yaprak
çiçek	menekşe	yemiş ağacı
çim	meşe	
dal	nebat	

2.12. Çocuk ve Yetişkin Oyunları ile İlgili Adlar

altılı	as	beşli
altmış altı	aşçı iskambili	birli

dama	karo	pasiyans
deste	konçina	poker
dokuzlu	kumar	pinaki
dörtlü	kumkang	resimli kâğıtlar
geçin bezik	kupa	resimsiz kâğıt
iskambil	kupa beyi	remi
iskambil destesi	kupa kızı	sekizli
ispati	kupa oğlu	takım
ispati beyi	kupa papazı	tavla
ispati kızı	maça oğlu	the jolly joker
joker	maça kızı	üçlü
kanasta	onlu	van tu tri
kara maça	ön dö tura	yedili
kara maça beyi	papaz	

2.13. Denizcilikle İlgili Adlar

bahriye	kamara	şilep
dalyan	kayık	vapur
deniz	lostromo	yelkenli
gemi	sandal	

2.14. Dil, Kavim, Millet, Mensubiyet Adları

Alman	Arjantinli	Çekoslovakya Yahudisi
Almanlar	Ayvalıklı	Cezayirli
Almanca	Batı	Çinli
Almanya	Belgrad	Çinliler
Amerika	Bizans	Ermeni
Amerikalı	Bulgar	Ermenice

Farmason	Katolik	Şarklılar
Fransa	Macar	Türk
Fransız	Melami	Türkçe
Fransızca	Milli	Türkler
Frenkçe	Nakşibendi	Türklük
Hamburglu	Osmanlı	Tican
Hitlerci	Paris	Yahudi
İngiliz	Rusya	Yörük
İngilizce	Sırpça	
İspanyolca	Slav	
İtilafçı	Selçuk	
İttihatçı	Sofya	

2.15. Dil Bilgisi, Yazma Sanatı, Edebiyatla İlgili Adlar

aksan	hikâye	nokta
analyse gramaticale	istanbul şivesi	noktalı virgül
başlık	istanbul türkçesi	öz dil cereyanı
biyografi	kalem	parantez
bölüm	kâğıt	portre
cümle	karagöz	roman
demeç	karagöz serisi	sayfa
dergi	kelime	seri
dil	lisan	söz
edebiyat	makale	şair
eser	mazi sigası	şiiir
fıkra	mürekkep	virgül
filoloji	mürekkep hokkası	yazı
gazete	mukaffa	
harf	musanna	
hece	nesir	

2.16. Dini, Manevi Hayat ve Ölümle İlgili Adlar

ahir ömür	inşallah	nakşibendi
allah	istavroz	nazar
allah'ın emri	istiğfar	oruçlu
cami	kader	ölüm
cehennem	kahpe dinli	papaz
cenabet	katolik	peygamber
cenaze	kefaret	ramazan
deccal	kem göz	ramazan günü
dini bütün	keramet	sofi
dua	kıyamet	şeytan
ecel	kilise	şükür
fani	lahavle	tanrı
farmason	mahlukat	teşpih
felek	maşallah	tevrat
fetva	manastır	ticani
gâvur	maneviyat	tövbe
gregoryen	melami	vaiz
günah	merhum	yahudi
hayat	mezhep	yedi canlı
helal	miras	yemin billah
iftar	mübarek	yeminlen
imam	müslüman	

2.17. Doğum, Hayat, Hayatın Dönemleri ile İlgili Adlar

çocuk	genç kadın	ilk gençlik
çocukluk	genç kızlık	küçüklük
doğma	gençlik	ölme
doksanında	ihtiyar	yaşlıca
genç	ihtiyarlık	

2.18.Duyularla Anlaşılan Adlar

acı	gürültü	limon küfü
ağrı	ışığı	mavi
ak	iri	mavi mtarak
al	işitmek	mor
alacalı bulacalı	kara	pembe
bağırmaq	karanlık	sadakor
bal rengi	kaygan	sarı
bembeyaz	kekremsi	sıcak
beyaz	keskin	siyah
büyük	kır	soluk
devetüyü	kırmızı	tatlı
duymak	kırmızı	tıkırtı
ekşi	kişneyiş	turuncu
esmer	koku	yemyeşil
esmerimsi	kuzguni siyah	yeşil
gıcırtı	lacivert	

2.19. Giyim Kuşamla İlgili Adlar

ayakkabı	eldiven	kostüm
bahriye elbisesi	entari	kravat
baston	fanteziye	kukuleta
bileklik	forma	lastik dizlik
bobstil kravat	fotin	lastik don
ceket	kadife	mayo
cep	kadife yaka	mendil
çanta	kareli	pabuç
çorap	keten	palto
elbise	kimono	pantolon

pijama	tisör	yelek
roba	trençkot	yelek cebi
rozet	tül	yün
sadakor	tüllü şapka	zabıta
şapka	üniforma	
tekmelik	yaka	

2.20. Günlük Yaşamla İlgili Adlar

abajur	çarşı	film
ağaç	çatal	flört
aile	çatal	forma
ana	çay	futbol
anahtar	çiçek	gazete
apartman	çiklet	gazoz
armut	çimento	gömlek
asa	çorap	güneş
avlu	dağ	hap
bakkal	demek	hastalık
balta	dergi	iskambil
banka	devlet	iskemle
banyo	dua	iskendir
bardak	elbise	iskorpit
bebek	eldiven	işkembecisi
bezik	elektrik	kahve
biberon	entari	kantin
bisküvi	eşya	kayak
bodrum	ev	kaymak
cam	evrak	kilim
cenaze	fabrika	kiracı
çamaşır	felek	kireç
çamaşır	fıkra	kitap

kova	nargile	telefon
lamba	otobüs	tespih
limon	örgü	trafik
limonata	pantolon	tüp
lokma	para	tütün
mahalle	priz	üniversite
masa	prizma	ütü
masa	radyo	vapur
masa	resim	vatan
matematik	roman	yastık
mendil	sigara	yatak
mendil	sigorta	yelkenli
merdiven	süt	yeme
meşe	taksi	yorgan
mutfak	tavla	zeybek

2.21. Sağlıkla ilgili Adlar

ağrı	kırık	siroz
alçı	mayasıl	sirozlu
asistan	omuz ağrısı	şifasız
astım	optik bozukluk	sütten kesilmek
çolak	penisilin	tedavi
doktor	prevantoryum	teşhis
fistül	prostat	topal
hastalık	röntgen	uyuz
hastane	sakat	zatürre

2.22. Hayvanlar ve Hayvancılıkla İlgili Adlar

ahır	balık	beygir
at	baykuş	boğa

buzağı	karga	maymun
cins at	karınca	orangutan
cins tavuk	keçi	orangutan maymunu
çiftlik	kedi	öküz
çöpçü beygiri	kertenkele	ördek
güvercin	koyun	sucu beygiri
hayvan	köpek	sütçü beygiri
horoz	kurt	tavuk
inek	kuş	tımar
kaplan	kuş kafesi	yengeç
kaplumbağa	küheylan	

2.23. İnsan Bedeni ve Organların İşlevleriyle İlgili Adlar

ağız	damar	insan
alt dudak	damarcık	kalça
avuç	deri	kalp
ayak	dirsek	kan
ayak bileği	dirsek	karın
ayak bilekleri	diş	kaş
bacak	diz	kemik
baldır	dudak	kirpik
baş	dudak uçları	kol
bel	el	kulak
bıyık	gamze	kulak memesi
bilek	gerdan	kulak zarı
boğaz	gırtlak	kürek kemiği
boyun	göbek	meme
burun	göğüs	mide
ciğer	görmek	omuz
çatal kemiği	göz	parmak
çene	hücre	pazu

perçem	surat	yanak
saç	şakak	yüz
sakal	taban	zihin
sırt	topuk	
sine	vücut	

2.24. İnsani Vasıf ve Duygu Adları

acı	korku	şaşkınlık
bencil	kuşkulu	şefkat
cesaret	mert	utanç
çıkar	onur	ümit
duygulu	öfke	ümitsiz
hayal kırıklığı	özlem	yalnızlık
içlilik	rabıtalı	zevk
kibir	sevgi	

2.25. Maden, Kimya ve Ecza ile İlgili Adlar

altın	eter	kaşe
aspirin	femil	penisilin
becomplex	fistül	salisilatlı kaşe
cantharide	fitil	şırınga
demir	hap	testoviron
deri merhemi	ilaç	tuz

2.26. Mekân Adları

ahır	apartman	banka
amfi	avlu	bar
apartman dairesi	bahçe	belediye kütüphanesi

beyoğlu kaymakamlığı	kantin	meyhane
bisküvi fabrikası	karakol	muhallebici
bodrum	kaymakamlık binası	mutfak
büfe	kilise	müdür odası
cami	kodes	oda
cephe	kolej	otel
çarşı	konak	pansiyon
çiftlik	koridor	plaj
çöl	kömürlük	plaj kabini
dalyan	köşk	resim salonu
dam	köy	rıhtım gazinosu
depo	kulüp	saçak
dükân	kütüphane	sahanlık
eczane	lise	salon
elektrikçi dükkanı	loca	sanat enstitüsü
enstitü	mabeyn	saray
ev	mağaza	semt
fabrika	mahalle	sınıf
fakülte	mahalle mektebi	sinema
gazino	mahkeme	sinema locası
hamam	mahzen	sofa
harem	maliye şubesi	sokak
hastane	manastır	su kenarı
idadi	mandıra	tuhafiye mağazası
imam-hatip okulları	meclis	üniversite
iskele	mektep	üniversite avlusu
istasyon	menza	vomitorium
itfaiye	merkez (karakol)	yatak odası
kahve	mesire yeri	
kamara	meşdan	

2.27. Meslek-Meşguliyet Adları

ambar hademeliği	dondurmacı	hizmetçi
ambar hademesi	dükkanacı	hizmetkâr
arabacı	eczacı	hoca
asistan	ehli vukuf	idare
asker	elçi	iktisat profesörü
aşçı	elektrikçi	imam
avukat	emekli	inekçilik
bahçıvanlık	emir eri	inzibat
balıkçılık	er	istasyon memuru
başefendi	erkan-ı harp miralay	istasyon müdürü
başvekil	esnaf	işaret memuru
baytar	esrarkeş	itfaiye eri
belediye müfettişi	ev sahibi	itfaiye komutanı
benzinci	fabrikatör	itfaiyecilik
biletçi	fedai	kaçakçılık
biletçilik	fenni sünnetçi	kahveci
bilgin	fotoğrafçı	kahveci çıraklığı
boyacı	gangster	kaleci
businessman	garson	kalfa
cambaz	garsonluk	kantarcı
cani	gazeteci	kantarcı kâtibi
çamaşırcı	gece bekçiliği	kaptan
çıraklık	gece bekçisi	karaborsacı
çorbacı	general	kasap
çöpçü	gümrük komisyoncusu	kâtip
dadı	gündelikçi	kayıkcı
dansöz	hâkim	kaymakam
dedektif	hamal	kiracı
delege	hastabakıcı	komiser
dilenci	hatip	komisyonculuk
doktor	hırsız	kral

lektör	pansiyoncu	sütçü
lostromo	papaz	süvari
maarif müdürü	paraşütçü	süvarilik
mabeyinci	paşa	şair
maliye nazırı	patron	şaklabanlık
maliye tahsildarı	pedagog	şehbender
maliyeci	polis	şoför
manifaturacı	polis görevlisi	şube müdürü
marangoz	politikacı	tahsil memuru
mebus	posta müvezzileri	tahsildar
meclis reisi	postacı	talebe
memur	prens	teğmen
milletvekili	resim hocası	telal
milli eğitim müfettişi	ressam	terzi
miralay	rüsumat kâtibi	topçu
misafir	sadrazam	tüccar
muallim	sadrazamlık	ustabaşı
muallim muavini	sandalcılık	vaiz
muhafız	satıcı	valilik
muhallebici	savcı	vatman
müdür	saz sanatkârı	vekil
müsteşar	sefir	vezir
müşteri	sefirikebir	yedek subaylık
müteahhit	serkomiser	yolcu
nazır	sihirbaz	yüzbaşı
nörs	söndürme ekibi	yüzme şampiyonu
orgeneral	subay	zabıta
öğretmen	sucu	
padişah	sultan	

2.28. Ölçü Adları

az buçuk	az daha	birer
----------	---------	-------

bir kat	en	koca
bir kol	en azından	küçük
bir nefes	en çok	küçük
bir hayli	geniş ölçüde	metre
birçok	hayli	milimetre
büyük	hiç	misli
çok	hiç de	o kadar
çok iyi	iki adım	pek
daha	iki misli	son derece
daha bir	ikişer	tek
daha büyük	ilk	tam ebatta
daha da	iyice	yarım
daha doğru	kilo	yarım misli
daha iri	kilometre	

2.29. Renk Adları

açık renk	gök	mor
ak	gri	papatya sarısı
al	kar beyazı	pembe
alacalı bulacalı	kara	sadakor rengi
bal rengi	kır	sarı
bembeyaz	kırmızı	sarışın
beyaz	kireç gibi	siyah
beyazlık	kuzguni siyah	turuncu
devetüyü	lacivert	yemyeşil
duru beyaz	limon küfü	yeşil
esmer	mavi	
esmerimsi	mavimtırak	

2.30. Savaş, Askerlik, Devlet Yönetimi ile İlgili Adlar

aristokrat	hüküm	prens
asker	iktidar	rejim
askerce	ilk cihan harbi	sa kıtası
askeri literatür	inzibat	sadrazam
askerlik	itilafçı	saray
atom bombası	ittihatçı	savaş
bahriye	kanal harekatı	selçuk sultanı
başvekil	komuta	silah
bot	kral	sivil
bölük	kudret-i askeriye	siyaset
çürüğe çıkmak	kumanya	stile uşak
demokrasi	kurşun	subay
deniz yarbayı	liberalizm	sulh
derebeylik	mabeynci	süvari
devlet	manevra	süvarilik
dış politika	manga	taarruz
diplomasi	marşal yardımı	tabanca
el ulaklığı	meclis reisi	tarama botu
elçi	millet partisi	tarih
emir eri	miralay	teğmen
er	mitralyöz	terhis
erkanıharp miralay	muhafız	topçu
fetih	muharebe	toplama kampı
filistin cephesi	nefer	troya muharebesi
galiçya cephesi	nişan talimi	uşak
general	orgeneral	vekalet emri
halk	osmanlı hanedanı	vezir
hariciye	otarşi	yarbay
harp	padişah	yedek subay
hazır ol	paraşütçü kıta	yüzbaşı
hitlerci	parola	

2.31. Sayı Adları

altı	kırk	üç
altı yirmi	kırk beş	üç buçuk
altmış	on	üçüncü
altmış beş	onuncu	üç yüz
beş	on beş	yedi
beş yüz on beş	on dört	yirmi
bin	on iki	yirmi beş
bin dokuz yüz otuz	on üç	yirmi bin
bir	on yedinci	yirmi bir
birinci	otuz	yirmi iki
doksan	otuz altı	yirmi üç
dokuz	otuz beş	yüz
dört	otuz bir	yüzde elli
dördüncü	otuz iki	yüzde yirmi
dört yüz	otuz üç	yüz on
iki	sekiz	yüz seksen iki
ikinci	seksen beş milyon	
iki yüz	seksen üç	
iki yüz elli	seksen yedi	

2.32. Sporla İlgili Adlar

açık	faul	haf
ağ	for	kadro
akın	for hattı	kale
auta/aut	forma	kale arkası
bek	forvet	kaleci
deplasman	fotin	kaptan
eleman	futbol	kaptanlık
eşapelik pas	gol	karşı taraf

kırcılık	penaltı	şarj
korner	plonjon	şut
kulüp	sağaçık	şutör
lig	sağhaf	taç
lig maçı	sağ iç mevkii	takım
lüplük pas	sağ kanat	takım arkadaşları
maç	saha	takım kaptanı
mağlubiyet	santrhaf	takım oyuncularını
marke	semt takımı	tekmelik
mevkii	spor	top
milli spor	sporcu	tribon (tribün)
milli takım	solaçık	yan haf
muhacim	solbek	yan haflık
oyun	solhaf	yedek
oyuncu	sol iç	yıldırımspor
pas	sol kanat	

2.33. Tabiat, Hava Olayları, Gökyüzü ile İlgili Adlar

bulut	hava	sel
çamur	is	sema
damla	kar	sis
deniz	lodos	şimşek
gökyüzü	poyraz	yağmur
gün doğusu	puslu	yağmurlu hava
güneş	rüzgâr	

2.33. Ticaret, İş, Para, Maliyet ile İlgili Adlar

ay başı	bütçe	fiyat
bahşış	denk bütçe	garanti
borç	firma	gelir

gider	maliyeci	pix
karaborsa	maliye nazırı	pourcentage
kira	mark	sermaye
komisyon	mükellef	tek fenik
komisyonculuk	müşteşer	teklif fiyatı
kredi	mubayaa	teklif mektubu
liberasyon	pahalı	ticaret
mal	para	vasıtalı vergi
maliye	parti	yüzde

2.34. Yiyecek, İçecek Adları

armut	işkembe çorbası	reçel
baharat	kabak çekirdeği	sade
balık	kahve	sakız
bal	karpuz	salata
bira	kaymak	sandviç
bisküvi	kumanya	sigara böreği
çamfıstığı	kuruyemiş	soğan
çay	leblebi	su
çiklet	limon	süt
dondurma	limonata	şeker
drops	maden suyu	şekerleme
ekmek	meyve	tuz
enginar	meyveli gazoz	un
fasülye	nargile	üzüm
fasülye pilakisi	orta şekerli	yufka
gazoz	patlıcan	zeytinyağı
ihlamur	peynirli sandviç	
ızgara balık	rakı	

2.35. Yön Adları

alt	ileri	sağ
aşağı	karşı	sol
beri	orta	üst
bir aşağı bir yukarı	öbür	üstüne
dip	ön	yan
gündoğusu	önümüz	yukarı

2.36. Zaman Adları

akşama kadar	evvel	ikinci
an	evvela	ilk
arada bir	evvelce	ilk ağızda
asır	evvelden	ilk çağlardan
ay	evvelki	ilk gençlik çağı
ay başı	evvelsi	ilk hafta
aylar boyu	gece	ilkin
aylarca	gece yarısı	o ara
bir an	geçende	o gün
bir ara	gün	oldum olası
bir gün	günlerden bir gün	on beş dakika
bir kere	günü gününe	ondan sonra
biteviye	günün birinde	o zaman
cumartesi	ha bire	öğle
çağ	hafta	saat
çeyrek	birkaç hafta	sabah
çok zaman	haftalarca	sabaha doğru
dakika	henüz	sabahleyin
dün	her yıl	sabahtan
ertesi gece	hiçbir vakit	saniye
ertesi gün	ikide bir	sene

sık sık
son takkede
son hafta içinde
sonra

vakit
yıl
yıl kadar uzun
zaman

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

ŞİŞHANE'YE YAĞMUR YAĞIYORDU HİKÂYESİNE AİT DİZİNLER

3.1 . Özel Adlar Dizini

-A-

140 Mahmut Efendi: Atatürk Galatasaray'da hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

1.+ den 050/13

Abidin Daver: Türk gazeteci ve siyasetçi.

-1-

a.+ den 067/08

Acıbadem: İstanbul ilinin Anadolu Yakası'nda bulunan Üsküdar ilçesine bağlı bir mahalle.

-3-

a.+ de 083/18, 085/15, 085/18

Acıbademli: Acıbadem halkından olan kimse.

-1-

a.+ ler 085/05

Adam Smithçi: (Ekonominin Babası) ve (Kapitalizmin Babası) olarak anılan İskoç ekonomist, ahlak filozofu, politik ekonominin öncüsü ve İskoç Aydınlanması sırasındaki önemli bir figür olan Adam Smith'i savunan.

-1-

a. 056/04

Advi Bey: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde adı geçen biri.

-2-

a. 068/06, 068/23

Âfet Hanım: Türk sosyolog, tarihçi ve akademisyen. Mustafa Kemal Atatürk'ün manevi kızı.

-2-

â.+ ın 048/05, 050/14

Ağahan: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

a.+ ın 007/14

Ahmet: Fasarya hikâyesinde geçen bir ad.

-1-

a.+ le 084/11

Akdeniz: Atlas Okyanusu'na bağlı, kuzeyinde Avrupa, güneyinde Afrika, doğusunda Asya kıtaları bulunan deniz.

-1-

a.+ e 082/21

Ali: Eczane'nin Akşam Müşterileri ve Fasarya hikâyelerinde geçen ad.

-2-

a. 069/21

a.+ nin 084/12

Ali Rıza Bey: Fasarya hikâyesinde mebus, kız babası.

-1-

a.+ in 083/17

Ali Rıza Efendi: Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesinin kahramanı.

-2-

a. 025/01, 025/02

Ali Kemalci: Türk yazar, gazeteci ve siyaset adamı; İkinci Meşrutiyet ve Mütareke döneminde İttihat ve Terakki karşıtı görüşleriyle tanınan Ali Kemal Bey'i savunan.

-1-

a. 029/11

Ali Tomar: Şişhane'ye Yağmur Yağyordu hikâyesinde geçen adı geçen biri.

-1-

a. 011/18

Allah : Kâinatta var olan her şeyi yaratan, koruyan, tek ve yüce varlık, Tanrı.

-18-

a. allah 068/32

allah a. 068/32

a. aşkınıza 042/26

a. cezasını versin 087/30

a. bilir 036/04, 068/17, 081/19

a. için 035/07

a. müstehakını versin 072/20

a. versin 032/02

a. yarattı demeden 063/18

a. yürü ya kulum dedi 027/27

a.+ in 068/28

a.+ in emrine 068/30

a.+ in günü 035/31

a.+ in öküzü 011/29

a. razı olsun 092/03

a. vere 048/07

Alman: Almanya'da yaşayan, Cermen soyundan halk veya bu halkın soyundan olan kimse.

-8-

a. 007/07, 047/09, 056/15, 057/25, 064/20, 067/03, 078/16

a.+ in 007/12

Almanca: Hint-Avrupa dil ailesinin Cermence kolundan, Almanya, Avusturya ile İsviçre'nin bir bölümünde kullanılan dil.

-3-

a. 041/09

a.+ m 061/29

a.+ sı 067/03

Almanlar: Almanya'nın yerlileri veya sakinlerine ve bazen daha geniş olarak Almanca kökenli bir dili veya Almanca dilini anadili olarak konuşan kişiler.

-3-

a.+ lar 067/06

a.+ lara 027/07

a.+ ların 069/29

Almanya: Orta Avrupa'da bulunan bir ülke.

-3-

a.+ da 058/08, 059/29

a.+ ya 042/02

Alois: bkz. aloismorgenrot

-2-

a. 022/31, 023/01

Alois Morgenrot: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesindeki kahramanlardan biri, Frau Morgenrot'un eşi.

-7-

a. 021/28, 022/03, 022/10, 022/13, 023/18

a.+ tan 023/27

Amerika: Dünya üzerinde yer alan kıtalardan biri.

-2-

a.+ dan 028/26

a.+ lı 009/31

Amerikalı: Amerika Birleşik Devletleri halkından olan kimse.

-13-

a. 007/02, 007/07, 039/09, 039/16, 041/31, 042/02, 043/10

ya deli ya a. 038/22

a.+ lar 042/08, 067/36

a.+ lara 071/01

a.+ larla 039/16

a.+ yım 040/33

Amerikan: Amerikalılara özgü olan.

-2-

a. 015/24, 087/26

Anadolu: Ön Asya'nın bir parçası olarak Türkiye'nin Asya kıtasında bulunan toprağı; Küçük Asya.

-2-

a.+ nun 016/32

Anadolu Hisarı: İstanbul'un Beykoz ilçesinin Anadoluhisarı semtinde, Göksu Deresi'nin İstanbul Boğazı'na döküldüğü yerde yer alan bir Osmanlı kalesi.

-1-

a.+ nı 088/06

Andon: Fasarya hikâyesindeki kaleci.

-1-

a. 074/20-21, 075/09

Anesti: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

a. 011/18

Ankara: Türkiye'nin İç Anadolu Bölgesi'nde yer alan illerinden biri, Türkiye'nin başkenti.

-5-

a. 015/25, 016/07

a.+ da 015/14

a.+ daki 015/20

a.+ dan 015/20

Ankara Barosu: Osmanlı İmparatorluğu döneminde Anadolu şehirlerinde dernek statüsüyle kurulan barolardan birisidir.

-1-

a.+ nda 013/23

Ankara Lisesi: Ankara'nın Altındağ ilçesinde bulunan bir lisedir.

-1-

a.+ nde 042/21

Anton Michael Georgiev: Fraulein Haubold'un Kedisi hikâyesindeki kahramanlardan biri

-2-

a. 061/15-16

bana da a. demesinler 061/08

Antranik: Artin Margusyan'ın ortağı ve bacanağı.

-3-

a. 010/14, 010/19, 011/17

Arifiye Enstitüsü: Adapazarı'nın Arifeye köyünde kurulan köy enstitüsü.

-1-

a. 068/14

Arjantinli: Arjantin'de yaşayan halktan veya bu halkın soyundan olan kimse.

-1-

a. 021/08

Arsen Lupen: Fransız roman karakteri.

-1-

a.+ vari 071/21

Artin: bkz. artinmargusyan.

-8-

a. 017/16, 019/33, 020/03, 020/08

a.+ den yana çıkıyordu 017/24

a.+ e 019/29

a.+ le 020/09, 020/13

Artin Margusyan: Şişhane'ye Yağmur Yağlıyordu hikâyesinin kahramanlarından biri.

-14-

a. 010/08, 010/25, 010/30, 010/31, 014/03, 020/15

a.+ a 014/02

a. 011/11, 013/27, 014/16, 017/10, 017/31

a.+ a 010/20

a.+ ın 010/06-07

Asım: Fasarya hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

a. 074/25

Askeri Tıbbiye: Askeri Tıp Okulu.

-1-

a. 018/15-16

Aslan Nihat: Aslan Nihat lakabıyla tanınan Galatasaraylı futbolcu Nihat Bekdik.

-1-

a. 075/03

Aşçı İskambil: Konçınalar hikâyesinde geçen oyun adı.

-1-

a.+ i 037/07

Ata: bkz. Atatürk.

-1-

a.+ mıza 055/11

Atatürk: Türk mareşal, devlet adamı, yazar, Türk Kurtuluş Savaşı'nın başkomutanı, Türkiye Cumhuriyeti'nin kurucusu ve ilk cumhurbaşkanıdır.

-34-

a. 048/01, 048/20, 048/25, 049/16, 049/21, 049/23, 049/28, 049/35, 050/07, 050/09, 050/15, 052/06, 052/10, 052/17, 053/09, 053/13, 054/28, 055/11, 055/16, 055/24, 055/25

a.+ e 050/12, 050/19, 050/21,
054/30

a.+ ü 031/26

a.+ ün 048/27, 048/29, 049/18, 049/25,
053/16, 054/04, 054/13, 055/01

Auguste Comte: Pozitivizm doktrini
formüle eden Fransız filozof, matematikçi
ve yazar.

-2-

a.+ tan 038/14

a.+ u 039/11

Avrupa: Dünya üzerinde yer alan
kıtalardan biri.

-2-

a. 075/19

a.+ da 028/03

Aykut: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu
hikâyesinde geçen adlardan biri.

-1-

a. 019/02

Ayvalıklı: Ayvalık'ta yaşayan halktan
veya bu halkın soyundan olan kimse.

-2-

a. 080/26, 080/29

Azmi Bey: Memeli Hayvanlar
hikâyesindeki kahramanın amcası.

-1-

a. 090/23

-B-

Barselona: İspanya'da bir kenttir.

-1-

b. 015/26

a. 090/23

Batı: Siyasal anlamda Avrupa ve Kuzey
Amerika.

-2-

b. 067/16

b.+ yı 067/17

Bekomplex: Tüm B vitaminlerini bir
arada bulduran besin takviyesidir.

-1-

b. 021/01

Belgrad Radyosu: Sırbistan'ın Belgrad
kentinde bulunan devlete ait ve işletilen
bir radyo istasyonudur.

-1-

b.+ ndan 057/20

Belma : Eczanenin Akşam Müşterileri
hikâyesinde adı geçen biri.

-2-

b. 070/11, 070/12

Berlin: Almanya'nın başkentidir.

-1-

b.+ e 044/27

Beşiktaş: Türkiye'de bulunan spor
kulüplerinden biridir.

-1-

b. 081/05

Beyoğlu: İstanbul'un Avrupa yakasında
bulunan ilçelerinden biridir.

-1-

b.+ nda 055/33

Beyoğlu Kaymakamlığı: İstanbul'da bir
devlet dairesi.

-1-

b.+ nın 012/09

Bizans Prensi: Genç Antik Çağ ve Orta Çağ boyunca Roma İmparatorluğu'nun devamı şeklinde var olan ve başkenti Konstantinopolis olan ülkenin yöneticisi.

-1-

b.+ ne 034/16

Boğaz: Asya ile Avrupa kıtalarını birbirinden ayıran ve Marmara Denizi ile Karadeniz'i birbirine bağlayan bir boğaz ve uluslararası su yolu.

-1-

b.+ ı 068/01

Bostancı: İstanbul'da Kadıköy ilçesine bağlı bir mahalle.

-1-

b.+ da 077/13

Boşnak: Bosna Hersek Cumhuriyeti'nde yaşayan Müslüman halk veya bu halkın soyundan olan kimse.

-1-

b. 077/21

Brezilya: Güney Amerika'da bir ülke.

-1-

b.+ dan 023/21

Bulgar: Slavların güney kolundan olan bir halk veya bu halkın soyundan olan kimse.

-3-

b. 056/22, 060/34, 061/15

Bulgaristan: Balkanlar'da bir ülke.

-1-

b.+ ı 061/04

Büyük Nuri: Fasarya hikâyesinde takımdaki oyunculardan biri.

-2-

b. 074/24

b.+ nin 074/36

Büyükdere: İstanbul'un Sarıyer ilçesine bağlı, Boğaziçi'nde bir semttir.

-1-

b.+ den 079/20

-C-

Caddebostan Gazinosu: Adını köle bir siyahî Amerikalıdan alan, Kadıköy'ün bir dönem eğlence yaşamına damgasını vurmuş eğlence yeri.

-1-

c.+ nda 076/16-17

Cantharide: bkz. teinturedecantharide.

-1-

c.+ i 070/14

Cavit Bey: II. Meşrutiyet döneminde maliye nazırlığı yapmış Yahudi kökenli Osmanlı siyasetçisi.

-2-

c. 027/33, 028/04

Cemal Ağabey: Şişhane'ye Yağmur Yağdıyordu hikâyesinde adı geçen biri.

-2-

c. 019/01, 019/06

Cemal Paşa: Ahmed Cemâl Paşa. Türk siyasetçi ve asker, İkinci Meşrutiyet

döneminde İttihat ve Terakkî Cemiyeti'nin üç liderinden biri.

-1-

c.+ nın 069/30

Cevat Abbas: Türk asker, siyasetçi, Mustafa Kemal Paşa'nın başyaveri, Meclis-i Mebûsan ve TBMM I., II., III., IV. ve V. dönem Bolu milletvekili. Şerif Abbas Bey'in oğludur.

-1-

c.+ ın 048/10

Ceyhan: Kazlıçeşme'de fabrikası bulunan bisküvi markası.

-1-

c. 081/30

Cezayir: Kuzey Afrika'da bir ülke.

-1-

c.+ e 041/29

Cezayirli: Cezayir'de yaşayan halk veya bu halkın soyundan olan kimse.

-1-

c. 041/30-31

Clemenceau: Georges Benjamin Clemenceau. Fransız devlet adamı, doktor ve gazeteci.

-1-

c. 067/35

Cris Craft: Amerikan eğlence sürat teknesi markası.

-1-

c.+ 1 080/28

-Ç-

Çakır: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde Eczacı Bey'in ihtiyar kedisinin adı.

-5-

ç. 071/15, 071/22, 071/26

ç.+ ın 071/20-21

ç.+ la 071/14

Çamlıca: İstanbul ilinin Üsküdar ilçesinde yer alan tepelik ve yeşil semt.

-2-

ç. 078/35

ç.+ daki 045/22

Çekoslovak Yahudi: Çek Cumhuriyeti'nde yaşayan Yahudi.

-1-

ç.+ si 022/32

Çingene: Hindistan'dan çıktıkları söylenen, dünyanın çeşitli yerlerinde yaşayan bir topluluk; Çigan, Çingen, Kıpti, Roman.

-1-

ç. 095/13

Çinli: Çin'de yaşayan halk veya bu halkın soyundan olan kimse.

-2-

ç. 041/01

ç.+ ler 027/22

-D-

Deccal: Dinî inanışlara göre kıya-

mete yakın bir zamanda ortaya çıkacak olan yalancı, aldatıcı ve kötü yaradılışlı kimse.

-1-

d.+ dan 033/16

Demokrat: Demokrat. Demokrat Parti yanlısı.

-1-

d.+ lar 029/34

Doç: 20. yüzyılın ortalarında Türkiye’de kullanılan Dodge marka kamyon ve minibüslerin halk arasındaki telaffuzu.

-1-

d. 079/25

Dolmabahçe Stadı: İstanbul Boğazi kıyısında, Beşiktaş ile Kabataş semtleri arasında 1947 ile 2013 yılları arasında hizmet vermiş stadyum.

-1-

d.+ nda 081/01

Dropsi: Fraulein Haubold’un Kedisi hikâyesindeki kedinin adı.

-27-

d. 057/02, 057/12, 057/16, 060/09, 062/11, 062/16

d.+ de 060/20

d.+ den 064/21

d.+ nin 057/03, 057/23, 060/12, 061/17, 062/07, 062/19, 062/25, 062/31, 062/36, 063/05, 064/07

d.+ ye 063/02, 064/24

d.+ yi 060/17, 060/30, 061/12, 062/03

d.+ yi parmağına 061/01

Dürdane Hanım: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

d. 071/11

-E-

Eczacı Bey: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesindeki eczacı.

-4-

e. 072/17

e.+ in 070/01, 071/15, 071/16

Edgar Allan Poe: Amerikalı şair, yazar, editör ve edebiyat eleştirmeni.

-1-

e.+ nun 056/27

Efdalettin Bey: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesindeki kahramanlardan biri.

-8-

e. 068/06, 069/01, 069/09, 070/31, 071/01

e.+ in 068/10, 069/25

e.+ le 068/06

Ege: Ege Denizi. Balkan ve Anadolu Yarımadaı arasında, Akdeniz’e bağılı bir deniz.

-1-

e. 076/33

Einstein: Almanya doğumlu teorik fizikçi ve bilim insanı.

-1-

e.+ inkilere 053/33

Engin: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesindeki eczacının oğlu.

-4-

e. 069/35, 072/12

e.+ e 072/12

e.+ in 069/21

Enver: İsmail Enver Paşa. Osmanlı İmparatorluğu'nun son yıllarında etkin olan Türk asker ve siyasetçi.

-2-

e. 028/32, 028/33

Ercüment: Fasarya hikâyesinde geçen futbol takımının kaptanı.

-6-

e. 074/25, 074/30, 074/32, 075/01, 075/17

e.+ in 075/07

Erdoğan: Memeli Hayvanlar hikâyesindeki kahramanın baldızının oğlu.

-1-

e.+ a 093/09

Erkilet Paşa: Türk asker, yazar ve siyasetçi.

-1-

e.+ dan 067/08

Ermeni: Ermenistan'da yaşayan halk veya bu halkın soyundan olan kimse; Ermenistanlı.

-1-

e. 036/07

Ermenice: Ermeniler tarafından kullanılan dil.

-2-

e. 011/11, 013/29

Erol: Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

e.+ u 031/10

-F-

Falkenhayn Paşa: Eylül 1914'ten 29 Ağustos 1916'ya kadar Birinci Dünya Savaşı'nın Alman Genelkurmay Başkanlığı'nın ikinci başkanı olan bir Alman general.

-1-

f. 069/30

Fasarya: Fasarya hikâyesinin başkahramanı.

-83-

f. 073/01, 073/15, 073/19, 074/07, 074/08, 074/24, 075/09, 075/11, 076/07, 076/10, 076/16, 077/03, 077/15, 077/31, 078/20, 078/36, 079/01, 079/09, 079/12, 079/15, 079/34, 080/09, 080/31, 081/04, 081/20, 081/27, 081/29, 082/01, 082/19, 083/32, 084/01, 084/13, 084/26, 084/29, 084/30, 084/31, 085/05, 085/17, 085/28, 086/01, 086/03, 086/07, 086/22, 086/32, 087/04, 087/07, 087/12, 087/16, 087/30, 088/02, 088/24, 088/30

f. aşağı fasarya yukarı 073/13

f.+ da 086/14
f.+ daki 081/10
f.+ dan 074/03, 084/15
f. efendi 088/19
f.+ nın 077/22, 079/08, 079/33,
080/17, 081/16, 081/18, 082/10, 082/12,
086/28
dünyalar f.+ nın 084/21
f.+ ya 073/22, 081/24, 081/33,
082/31
f.+ yı 074/09, 075/29, 076/26,
080/14, 083/33, 084/31, 085/30
f.+ yım 086/32, 087/13
fasarya aşağı f. yukarı 073/13

Fasarya Evleniyor: Fasarya hikâyesinde geçen Fasarya serisinin bir bölümü.

-1-

f. 076/10

Fasarya Gece Bekçisi: Fasarya hikâyesinde geçen Fasarya serisinin bir bölümü.

-1-

f. 076/10

Fasarya Hücumbotunda: Fasarya hikâyesinde geçen Fasarya serisinin bir bölümü.

-1-

f. 076/10

Fasarya Kazım: Fasarya hikâyesi kahramanının lakabıyla adı.

-1-

f. 075/31

Fasarya Tunusta: Fasarya hikâyesinde geçen Fasarya serisinin bir bölümü.

-1-

f. 076/10

Fasaryanın Yalova Sefası: Fasarya hikâyesinde geçen Fasarya serisinin bir bölümü.

-1-

f. 076/09-10

Fasaryacık: Fasarya hikâyesinin başkahramanı.

-2-

f. 082/15

f.+ ım 087/11

Fazenda: Brezilya'da sömürge döneminde bulunan; kahve, şeker kamışı, pamuk gibi çeşitli ürünlerin yetiştirildiği büyük bir tarım arazisi veya çiftlik.

-1-

f.+ dan 021/20

Felek Burhan: Burhan Felek. Türk gazeteci, spor adamı ve yazar.

-1-

f.+ ın 068/23

Femil: Bir kadın pedi markası.

-1-

f. 072/20

Fener: Fenerbahçe erkek futbol takımı. Fenerbahçe Spor Kulübü'nün Süper Lig'de mücadele eden profesyonel futbol takımı.

-2-

f. 077/08, 081/05

Ferdane Hanım: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

f. 071/11

Feyzullah: Fasarya hikâyesindeki kahvecinin adı.

-2-

f.+ ın 073/04, 084/18

Fındıklı: Rize iline bağlı ilçe ve aynı adı taşıyan ilçe merkezi.

-2-

f.+ da 041/28

f.+ daki 045/21

Filistin: Filistin ya da resmi adıyla Filistin Devleti Orta Doğu'da, tarihi Filistin bölgesinde bir Arap devleti.

-2-

f. 069/29, 070/26

Foks Jurnal: Bir kamera markası, bir cihaz veya bir tür ekipman.

-1-

f.+ in 011/24

Frankfurter Zeitung: Almanca yayın yapan günlük ulusal bir gazete.

-1-

f. 022/03

Fransa : Ana kara toprakları Batı Avrupa'da bulunan ve dünyanın pek çok bölgesinde denizaşırı toprakları olan bir ülkedir.

-3-

f.+ ya 067/15

f.+ yı 028/12, 028/19

Fransız: Fransa'da yaşayan halk ve bu halkın soyundan olan kimse; Fransalı.

-4-

f. 028/04, 028/06, 041/31, 048/14

Fransızca: Fransa ve Fransız uygarlığını benimsemiş ülkelerdeki halkın kullandığı dil; Frenkçe.

-2-

f. 011/12, 039/17

Franz Joseph: 1848-1916 yılları arasında hüküm sürmüş olan Avusturya-Macaristan imparatoru.

-1-

f. 058/30

Frau Keller: Ablam ve Fraulein Haubold'un Kedisi hikâyelerinde geçen pansiyon sahibi.

-2-

f. 044/15

f.+ in 056/02

Frau Morgenrot: Şişhane'ye Yağmur Yağyordu hikâyesinde Alois Morgenrot'un eşi.

-2-

f. 022/30

f.+ un 023/16

Frau Stolz: Fraulein Haubold'un Kedisi hikâyesinde gündelikçi hizmetçi.

-2-

f. 062/25

f.+ a 062/16

Fraulein Haubold: Fraulein Haubold'un Kedisi hikâyesinin başkahramanlarından biri.

-24-

f. 056/24, 057/18, 058/12, 059/20, 060/15, 060/29, 060/31, 061/19, 062/18, 062/23, 062/30, 063/19, 063/34, 064/07, 064/17

f.+ a 058/09, 059/04

f.+ la 058/29

f.+ un 056/01, 056/29, 059/12, 060/04, 062/02, 064/03

Frenkçe: Fransızca.

-1-

f. 089/27

-G-

Galatasaray: Galatasaray Spor Kulübü'nün Süper Lig'de mücadele eden futbol takımıdır.

-3-

g. 040/12

g.+ da 048/01

g.+ ın 048/08

Galiçya: 1945 yılında yapılan sınır değişikliği sonucu Polonya ve Ukrayna Cumhuriyetleri sınırları içinde kalan tarihi bölgedir.

-1-

g. 067/02

Gazi Paşa: bkz. Atatürk.

-2-

g. 048/04

g.+ ya 048/16

Gece Postası: Gazete.

-1-

g. 031/07

Gedik Paşa: İstanbul'un Fatih İlçesi'nde Emin Sinan, Küçük Ayasofya, Kadırga, Şahsuvar, Muhsine Hatun, Nişanca, Mimar Kemalettin ve Beyazıt mahalleleri ile çevrili olup Mimar Hayrettin Mahallesi sınırları içinde kalan semt.

-1-

g.+ da 036/07

Georgiev: Fraulein Haubold'un Kedisi hikâyesindeki kahramanlardan biri.

-3-

g. 063/15, 063/21, 063/28

Gide: André Paul Guillaume Gide. 1947 yılı Nobel Edebiyat Ödülü sahibi Fransız yazar.

-1-

g.+ in 041/20

Glenn Ford: Kanadalı-Amerikalı oyuncu.

-1-

g.+ u 080/28

Göksu: İstanbul ilinin Anadolu Yakası'nda bulunan Beykoz ilçesine bağlı bir mahalle.

-1-

g. 078/35

Gönen: Marmara Bölgesi'nin Güney Marmara Bölgesi içinde Balıkesir iline bağlı bir ilçe.

-2-

g. 068/21

g.+ de 068/18

Gregoryen: Ermeni Ortodokslara verilen isim.

-1-

g. 010/15

Gülhane Parkı: İstanbul'un Fatih ilçesinin Eminönü semtinde yer alan tarihî bir park.

-1-

g.+ na 084/27

Gümülcüne: Gümülcine. Yunanistan'ın Trakya bölgesinde, Rodopi ilinin merkezi ve önemli miktarda bir Türk nüfusun yaşadığı bir şehir.

-3-

g. 066/24, 067/19

Güzide Hanım: Fasarya hikâyesinde Teğmen'in teyzesi.

-11-

g. 077/19, 077/23, 078/33

g.+ a 080/23

g.+ in 077/20, 078/08, 079/30, 080/15, 080/17

g.+ la 080/09, 087/18

-H-

Hacı Bey: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesi kahramanlarından biri.

-11-

h. 066/12, 066/16, 069/08, 069/09, 069/10, 069/23

h.+ e 069/22

h.+ i 066/13

h.+ in 069/17, 069/18

gerek h.+ in gerek sefirikebirin 066/19

Halil: Fasarya hikâyesindeki marangoz.

-2-

kabahati h.+ e buluyor 082/06

h.+ in 082/02

Halûk: Ablam hikâyesindeki kadın kahramanın kardeşinin adı.

-5-

h. 043/13

h.+ çuğum 042/22

h.+ u 046/15

h.+ um 046/14

Halûk Bey: bkz. haluk.

-1-

h.+ i 042/23

Hamburg: Almanya'nın ikinci büyük şehri.

-4-

h.+ a 022/32, 023/05

h.+ dan 021/28

h.+ un 022/15

Hamburglu: Hamburg'ta yaşayan halk veya bu halkın soyundan olan kimse.

-1-

h.+ ydu 022/31

Hasan: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde geçen adlardan biri.

-1-

ya h.+ dır ya hüseyin 069/21

Hatay: Türkiye'nin en güneyinde yer alıp Akdeniz Bölgesi'nde, Akdeniz'in doğu ucunda kıyıları olan bir il.

-1-

h.+ a 079/06

Haydarpaşa Garı: İstanbul'un Anadolu Yakası'nda, Kadıköy ilçesi Rasimpaşa Mahallesi'nde yer alan TCDD'ye ait ana tren istasyonu.

-1-

h.+ nda 082/25

Hayfa: İsrail'in kuzeyinin en büyük ve ülkenin üçüncü büyük şehri.

-1-

h.+ ya 082/22

Heidelberg: Güneybatı Almanya'da yer alan bir şehir.

-3-

h. 042/09

h.+ e 042/03, 060/03

Heiliggeistkirche: Heidelberg, Almanya'da bir Protestan kilisesi.

-1-

h. 042/11

Helga: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde Alois-Frau Morgenrot'un kızları.

-4-

h. 022/08, 022/10, 022/27, 023/30

Henry: Ablam hikâyesindeki kadın kahramanın kayını.

-14-

h. 041/33, 042/07, 042/08, 043/05, 043/18, 043/26, 045/11, 046/20, 047/11, 047/12

h.+ den 038/26

h.+ nin 045/01, 045/05

h.+ ye 044/13

Hermann: Fraulein Haubold'un Kedisi hikâyesinde ev sahibinin oğlu.

-1-

h. 063/15

Heybeli Deniz Koleji: Türkiye'nin İstanbul ilinin güneydoğusunda, Marmara Denizi'ndeki Heybeliada'da bulunan bir Türk deniz lisesi.

-1-

h.+ nde 080/29

Hikmet: Fasarya hikâyesinde takımdaki oyunculardan biri.

-2-

h. 074/24, 074/27

Hitler: Alman politikacı ve Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi lideri.

-5-

h. 023/02, 056/18, 067/10, 067/13

Hulusi: Memeli Hayvanlar hikâyesinin başkahramanı.

-1-

h.+ nin 091/04

Humphrey Bogart: Humphrey DeForest Bogart. Yarattığı sert adam tipiyle sinema tarihinde kalıcı bir iz bırakmış Amerikalı oyuncu.

-1-

h.+ vari 079/03

Huriser: Fasarya hikâyesinin başkahramanı Fasarya'nın nişanlısı kız.

-9-

h. 085/24, 086/02, 086/19

h.+ i 086/09

h.+ in 084/19, 084/25, 085/07, 086/25

h.+ le 086/12

Hünkâr: Hünkâr Çayırı. Fatih Sultan Mehmet'in 27 Nisan 1847 Cuma günü İtalya üzerine yaptığı sefer sırasında ordusuyla mola verdiği veya otağını kurdurduğu için bu adı alan; Gebze sınırları içerisinde kalan, 1955 yılında park, dinlenme ve şenlik alanı olarak yeniden düzenlenen yer.

-1-

h. 078/35

Hüseyin: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde geçen adlardan biri.

-1-

ya hasandır ya h. 069/21

Hüseyin Hüsnü Bey: Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesinde Kantarcı'nın mahalleden tanıdığı kişi.

-1-

h. 027/24

-İ-

Iska Fethi: Fasarya hikâyesinde takımdaki oyunculardan biri.

-1-

i. 074/25

-İ-

İbraamağa: İstanbul ilinin Kadıköy ilçesinde bulunan bir semti.

-1-

i.+ nın 085/16

İbrahim Çavuş: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde aspirin almaya gelen arabacı.

-1-

i.+ a 066/10

İhtiyar Lorenzo: bkz. lorenzo.

-1-

i. 021/32

İkinci Cihan Harbi: 1939'dan 1945'e kadar süren küresel savaştır.

-1-

i. 023/02

İlk Cihan Harbi: 28 Temmuz 1914 tarihinde başlayıp 11 Kasım 1918 tarihinde sona eren Avrupa merkezli küresel bir savaştır.

-1-

i.+ ndeki 069/28

İngiliz: İngiltere'de yaşayan halk veya bu halkın soyundan olan kimse.

-1-

i. 038/24

İngiliz Filolojisi: Batı kültürüne, tarihine ve edebiyatına ilgi duyan, kendini geliştirmek isteyen ve araştırmacı kişiliklere hitap eden bir akademik eğitim programı.

-2-

i.+ ndeki 019/02

i.+ ne 035/30

İngilizce: Hint-Avrupa dil ailesinden, İngiltere’de, biraz farklı biçimiyle Amerika Birleşik Devletleri, Kanada, Avustralya ve İngilizlerin hâkim olduğu bölgelerde yaşayanlar tarafından kullanılan dil.

-3-

i. 011/13

i.+ mle111 040/08

İnsan Hakları Beyannamesi: Birleşmiş Milletler İnsan Hakları Komisyonu’nun Haziran 1948’de hazırladığı ve birkaç değişiklik yapıldıktan sonra 10 Aralık 1948’de, BM Genel Kurulu’nun Paris’te yapılan 183. oturumunda kabul edilen 30 maddelik bildiri.

-1-

i. 037/19

İslam: Müslümanlık.

-1-

tarih-i i. 092/18

İspanyolca: İspanya’da, Brezilya dışındaki Latin Amerika’da ve

İspanyolların hâkim olduğu bölgelerde yaşayanların kullandığı dil.

-1-

i. 047/09

İspati: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-1-

i.+ nin 035/21

İspati Kızı: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-3-

i. 036/09

i.+ na 035/13

i.+ yla 036/14

İspati Beyi: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-1-

i.+ ni 034/16

İstanbul: Türkiye’nin Marmara Bölgesi’nde yer alan illerinden biri.

-18-

i. 008/13, 015/25, 021/06, 040/16, 044/22, 045/21, 081/03

i.+ a 067/35, 093/01

i.+ daki 020/26, 057/05

i.+ dan 059/30, 082/21

İ.+ dan 041/03

i.+ un 038/10, 050/04, 080/18

İstanbul Sergisi: İstanbul’da bir sergi.

-1-

i.+ ne 084/27

İstanbul Türkçesi: Türkçenin yazı dili olarak kabul edilen İstanbul ağzı.

Türkçenin standart formu.

-1-

i. 035/29

İstanbulu: İstanbul ilinden olan kimse.

-1-

i. 083/06

İsteban: Fasarya hikâyesindeki sütçünün adı.

-1-

i.+ m 075/31

İtilafçı: Meşrutiyet Dönemi'nde Hürriyet ve İtilaf Cemiyeti üyesi veya yanlısı olan kimse.

-1-

i.+ ları 029/12

İttihatçı: İttihat ve Terakki Partisinin üyesi veya taraftarı olan kimse.

-3-

i. 029/06

i.+ lar 029/08, 029/22

İzmir: Türkiye'nin Ege Bölgesi'nde yer alan illerinden biri.

-1-

i. 015/25

-J-

Jean Marie Conti: Kolonya markası.

-1-

j. 071/12

Jesuitenkirche: Heidelberg'de müzesi olan bir Katolik kilisesi.

-1-

j. 042/11

-K-

Kadıköy Sebze Hali: Kadıköy'de toptan sebze ve meyve satışı yapılan yer.

-1-

k.+ nde 082/25

Kaf Dağı: Genellikle masallarda yer alan, dünyayı çevrelediğine inanılan, arkasında cinlerin, perilerin bulunduğu varsayılan, zümrüitten hayalî bir yer.

-1-

burnu k.+ nda 029/16

Kalamış: İstanbul ilinin Anadolu yakasında Kadıköy ilçesinde bulunan bir semt.

-1-

k.+ ta 076/03

Kalender: Şişhane'ye Yağmur Yağyordu hikâyesinin kahramanlarından olan çöpçü beygirinin adı.

-16-

k. 008/01-02, 008/06, 008/11-12, 009/07, 009/08, 009/23, 010/02, 019/25, 024/05, 024/15, 024/31

k.+ di 007/25

k.+ in 007/28, 008/10, 014/24

Kalpazankaya: Burgazada'nın arka tarafında yer alan yer.

-1-

k.+ ya 070/08

Kanal Harekâtı: Osmanlı'nın I. Dünya Savaşı sırasında Süveyş Kanalı'na düzenlediği ilk harekâtıdır.

-1-

k.+ na 069/30

Kandilli: İstanbul ilinin Üsküdar ilçesinin en kuzeyinde, Boğaziçi kıyısında bulunan bir semt.

-1-

k.+ den 093/01

Kantarcı Rıza: Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesi kahramanlarından biri.

-1-

k. 029/09

Karadeniz: Güneydoğu Avrupa ile Anadolu yarımadası arasında yer alan, kuzeyinde Ukrayna, kuzeydoğusunda Rusya, doğusunda Gürcistan; güneyinde Türkiye, batısında Romanya ve Bulgaristanla çevrili, Atlas Okyanusu'na Akdeniz, Ege Denizi ve Marmara Denizi aracılığıyla bağlanan bir iç deniz.

-1-

k.+ den 045/24

Karagöz: Deve derisinden veya mukavvadan kesilip boyanmış insan biçimlerini beyaz bir perde üzerine arkadan ışık vererek yansıtma yoluyla oynatmaya dayalı bir gösteri oyunu.

-1-

k. 076/09

Kara Maça Beyi: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-1-

k.+ nde 034/13

Karo Beyi: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-2-

k. 034/23

k.+ ne 034/19

Kasap Şaban: Fasarya hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

k. 084/23

Kasımpaşa: İstanbul'un Beyoğlu ilçesine bağlı olan semt.

-1-

k. 012/11

Kasımpaşa Deniz Hastanesi: Kasımpaşa sahilinde yer alan ve Deniz Kuvvetleri Komutanlığı'na bağlı olan askerî hastane.

-2-

k.+ nde 079/14, 080/09

Kâtip Çelebi: Tarih, coğrafya, bibliyografya ve biyografya ile ilgili çalışmalar yapmış Türk-Osmanlı bilim insanı ve aydını.

-1-

k.+ yi 052/03

Katolik: Katolikliğe mensup olan kimse.

-2-

k. 010/15, 036/08

Kâzım: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde adı geçen biri. Fasarya hikâyesinin başkahramanın adı.

-3-

k. 019/08, 073/11, 075/30

Kâzım Efendi: Fasarya hikâyesinin başkahramanı.

-3-

k. 077/11, 081/17, 081/22

Kâzım Paşa: Musa Kâzım Karabekir. Türk asker ve siyasetçi.

-1-

k.+ nın 048/10

Kazlıçeşme: İstanbul ilinin Zeytinburnu ilçesinin alan olarak en büyük mahallesi.

-1-

k.+ de 081/29

Keller: bkz. fraukeller.

-1-

k.+ in 056/20

Kevork Kavafyan: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

k. 011/18

Kırıkkale: Kırıkkale ilinin merkezi olan şehir.

-1-

k. 078/16

Komiser Bey: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

k. 071/09

Koncagül: Kıyafet alışverişi yapılan yer.

-1-

k.+ e 026/22

Konına: [Rum] Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-8-

k. 037/04

k.+ dırlar 037/06

k.+ lar 034/01, 037/05, 037/14, 037/29

k.+ lara 037/04

k.+ ların 037/17

Konşita Montenegro: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde Sao Paulo'da bardaki Arjantinli dansöz.

-1-

k.+ nun 021/08

Königstuhl: Almanya'nın Baden-Württemberg eyaletinde, Odenwald Dağları'nda ve Heidelberg şehrinde 567,8 metre yüksekliğinde bir tepe.

-1-

k. 042/11

Kumkang: İşkambil oyunu.

-1-

k.+ tan 034/04

Kupa Beyi: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-2-

k. 034/17

Kupa Kızı: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-2-

k. 034/25

k.+ na 034/25

Kupa Oğlu: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-1-

k. 035/06

Kupa Papazı: Konçınalar hikâyesinin kahramanlarından biri.

-1-

k.+ na 035/08

Kuruçesme: İstanbul Boğazı'nın kıyısında, Beşiktaş ilçesine bağlı bir semt.

-1-

k. 079/23

Küçük Nuri: Fasarya hikâyesinde takım oyuncularından biri.

-2-

k. 074/24, 075/09

Küçük Helga: bkz. helga.

-2-

k. 022/01, 023/16

-L-

La Pipe Turque: Atatürk Galatasaray'da hikâyesinde Fransızca dersi parçası.

-2-

1. 048/19, 048/23

Laz: Güney Kafkasya'da yaşayan bir halk veya bu halktan olan kimse.

-1-

1. 076/24

Lefter: Lefter Küçükandonyadis. Forvet mevkiinde forma giymiş Rum asıllı Türk eski millî futbolcu ve teknik direktör.

-1-

1.+ i 031/13

Lehâr: Franz Lehâr. Macar asıllı Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'da doğup genellikle Viyana'da yaşayıp bestecilik yapan, operetleri ile ün yapmış müzisyen.

-1-

1.+ ın 059/24

Leica: Yüksek kaliteli fotoğraf makineleri, lensler ve optik cihazlar üreten Almanya merkezli bir marka.

-1-

1. 042/09

Lorenzo: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesi kahramanlarından biri.

-3-

1. 010/22, 021/24

1.+ ya 020/27

Lorenzo Et Filho: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde geçen firma adı.

-1-

1. 020/24

Lothar: Ablam hikâyesindeki erkek kahramanın pansiyon komşusu.

-1-

1. 038/27

-M-

M Caillaux: Joseph-Marie-Auguste Caillaux. Fransız Radikal Partisi lideri ve maliye bakanı.

-1-

m.+ yu 067/31

M Dellou: Atatürk Galatasaray'da hikâyesinde matematik öğretmeni.

-2-

m. 053/22

m.+ nun 053/16

M Martin: Atatürk Galatasaray'da hikâyesinde Fransızca öğretmeni.

-3-

m. 048/15

m.+ in 048/14, 048/26

Maarif Müdürü: Milli Eğitim Bakanı.

-4-

m. 050/04, 050/05, 050/07, 054/27

Macar: Macaristan'da yaşayan halk veya bu halkın soyundan olan kimse; Macaristanlı.

-1-

m. 047/10

Maça: Konçınalar hikâyesindeki kahramanlardan biri.

-2-

m.+ lar 036/07

m.+ nın 035/18

Maça Kızı: Konçınalar hikâyesindeki kahramanlardan biri.

-1-

m. 036/10

Mahmut Paşa: İstanbul'da Fatih ilçesinde bir semt.

-1-

m.+ da 036/09

Maltepe: İstanbul ilinin Anadolu Yakası'nda Marmara Denizi'ne kıyısı olan bir ilçesi.

-1-

m. 030/15

Malumat-ı Vataniye: Devlet ve hükûmet kuruluşlarını, yurttaşlık ödev ve haklarını kapsayan bilgi, yurt bilgisi.

-7-

m. 048/26, 050/03, 050/06, 051/20-21, 052/25, 052/31

m.+yi 052/29

Manheim: Mannheim. Almanya'da bir şehir.

-1-

m.+ e 043/08

Manifaturacı Yervant: Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

m. 030/16-17

Margusyan: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinin kahramanlarından biri.

-8-

m. 011/05, 014/07, 018/10

m.+ a 014/09, 014/12, 017/29

m.+ dan 021/14

m.+ in 018/03

Marmara Sineması: Marmara Sineması, İstanbul'un tarihi semtlerinden biri olan Beyazıt'ta yer alan ve uzun yıllar boyunca kentin kültürel ve sanatsal yaşamına katkıda bulunmuş önemli bir sinema salonu.

-1-

m.+ na 084/29

Marşal Yardımı: II. Dünya Savaşı sonrasında 1947 yılında önerilen ve 1948-1951 yılları arasında yürürlüğe konmuş ABD kaynaklı, antikomünist hedefleri olan bir ekonomik yardım paketi.

-2-

m. 071/02, 071/04

Maslak: İstanbul ilinin Sarıyer ilçesine bağlı bir mahalle.

-1-

m.+ tan 079/21

Massachusetts: ABD'nin kuzeydoğu kıyısında, New England bölgesinde yer alan bir eyalet.

-1-

m.+ e 041/30

Mehmet: Fasarya hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

m.+ in 084/11

Mektebi Harbiye: 1834 yılında, Sultan II. Mahmud tarafından; Batı tekniklerine uygun ve çağdaş bilgilerle donanımlı subay yetiştirmek amacıyla kurulan askerî okul.

-2-

m. 053/16

m.+ de 067/02

Melami: Melamilik yanlısı olan kimse.

-1-

m.+ yim 029/31

Melek: İstiklal Caddesi Beyoğlu ilçesinin Hüseyinağa semtinde bulunan sinema salonu.

-1-

m.+ te 016/14

Menemencioğlu:

bkz.

numanmenemencioğlu.

-1-

m.+ nu 040/25

Menza: Öğrenci lokantası.

-1-

m.+ da 039/32

Mercan: İstanbul ilinin Avrupa Yakası'nda bulunan Fatih ilçesine bağlı bir mahalle.

-1-

m.+ a 016/24

Merkez Bankası: Ülkemizde para ve kur politikalarının yönetilmesinden sorumlu kurum.

-3-

m. 020/23

Messalina: İmparator Claudius'un üçüncü karısı ve İmparatoriçe olan Antik Romalı kadın.

-1-

m. 047/23

Mısır: Mısır Arap Cumhuriyeti. Afrika'nın kuzeydoğu köşesi ile Asya'nın güneybatı köşesinde Sina Yarımadası'nı kapsayan kıtalararası bir ülke.

-1-

m.+ a 082/22

Mısırhoğlu: İstanbul ilinin Kadıköy ilçesinde bulunan bir semti.

-1-

m.+ nun 085/16

Milletler Cemiyeti: Cemiyet-i Akvam. Merkezi İsviçre'nin Cenevre kentinde olan, dünyanın ilk küresel hükûmetler arası örgütü.

-2-

m.+ nde 061/04, 061/15

Millet Partisi: 1948-1954 yılları arasında etkin olan Türk siyasi partisi.

-1-

m.+ ne 030/01

Milli Spor Mağazası: İstanbul ilinin Fatih ilçesinde bir giyim mağazası.

-1-

m. 075/19

Miralay Bey: Nazım Bey. Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesi kahramanlarından biri.

-8-

m. 066/29, 066/30, 068/34, 069/27-28, 070/26

m.+ i 069/32

m.+ imiz 066/31

m.+ le 067/27

Mister Margusyan: bkz. artinmargusyan.

-1-

m.+ ın 021/31

Moda Deniz Kulübü: Atatürk önderliğinde 1935'te Moda'da kurulan yat kulübü.

-1-

m.+ ndekilerin 080/28

Moissenet: Ablam hikâyesinde erkek kahramanın arkadaşı.

-6-

m. 038/29, 039/27, 046/30, 047/06, 047/20

m.+ ye 047/26

Monsieur Bülent: Atatürk Galatasaray'da hikâyesinde öğrencinin adı.

-1-

m. 053/23

Montrö: Bir İsviçre kantonu olan Vaud'nun, Vevey bölgesinde yer alan bir şehir.

-1-

m.+ ye 040/24

Morgenrot: bkz. aloismorgenrot.

-3-

m. 022/16, 022/29

m.+ un 023/23

Muallim Bey: Memeli Hayvanlar hikâyesinde kahramanın idadide hayat bilgisi öğretmeni Selanikli Zihni Bey.

-1-

m. 091/19

Muğla: Türkiye'nin Ege Bölgesi'nde yer alan illerinden biri.

-2-

m. 028/21

m.+ da 026/26

Muhittin Bey: Muhittin Üstündağ. Türk bürokrat, eski İstanbul valisi.

-1-

m.+ in 007/24

Mustafa: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

m.+ dır 069/20

Muzaffer: Türk eski millî futbolcusu.

-1-

m. 031/13

Müdür Bey: Fasarya hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

m. 084/24

Müslüman: İslam dininden olan kimse; Muhammedî, Müslim, Müselman, mümin.

-1-

m. 032/31

-N-

Naili: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

n. 011/19

Nakibe Hanım Teyze: Fasarya hikâyesinde kahvecinin eşi.

-2-

n. 083/11, 083/21

Nakşibendi: Nakşibendilik tarikatından olan kimse; Nakşi.

-1-

n. 029/31

Namık: Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

n. 030/01

Napolyon: Napolyon Bonapart veya I. Napolyon. Fransız asker, politikacı ve 1804-1814 arası Fransa imparatoru.

-2-

n. 028/33

National Theatre: Ulusal Tiyatro. Genellikle bir ülkenin veya bölgenin kültürel ve sanatsal faaliyetlerini temsil eden önemli tiyatro kurumları.

-1-

n.+ a 043/08

Nazım Bey: Miralay Bey. Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinin kahramanlarından biri.

-3-

n. 066/23-24

n.+ den 066/26

n.+ in 067/19

Nazım İstinye: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde Nazım Bey'in sınıf arkadaşı ve adaşı.

-1-

n.+ den 066/27

Necati : Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesinde istasyon memurunun adı.

-3-

n. 025/10, 074/23

n.+ nin 026/14

Neckargemgünd: Almanya'nın Baden-Württemberg eyaletinde ve Rhein-Neckar-Kreis ilçesinde yer alan bir kasaba.

-1-

n.+ te 043/18-19

Necmi Bey: Fasarya hikâyesinde manifaturacının adı.

-1-

n. 084/24

Nedim: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde Serap'ın amcasının oğlunun adı.

-1-

n. 018/18

Nemide: Fasarya hikâyesinde Teğmen'in teyzesinin kızının adı.

-1-

n. 077/21

Nesimi: İmadeddin Nesimî. 14. yüzyılda yaşamış Hurûfî meşrep Azerbaycanlı divan şairi.

-1-

n. 030/26

New York: Amerika Birleşik Devletleri'nin en kalabalık şehri ve

dünyanın en kalabalık metropolitan alanlarından New York metropolitan bölgesinin merkezi.

-2-

n. 015/27, 041/29

Nice: Fransa'nın beşinci büyük şehri.

-1-

n.+ e 041/29

Niko: Fasarya hikâyesinde takımdaki oyunculardan biri.

-2-

n. 074/25

n.+ ya 074/28

Nilgün: İlk basımı 1950-1952 yıllarında tamamlanan Refik Halit Karay romanı.

-1-

n. 041/31

Nonoş: Fasarya hikâyesinde Teğmen'in teyzesinin kızına verilen sesleniş adı.

-11-

n. 077/22, 080/09, 080/25, 080/29

n.+ a 087/18

n.+ tan 081/08

n.+ u 077/27, 081/20

n.+ un 079/31, 081/05, 081/15

Nuh: Nuh, İbrahimî dinlerde kendisinden söz edilen Tufan peygamberi.

-1-

n. demiş peygamber demiyor

086/23

Numan Menemencioğlu: Hüseyin Nuğman Kemal Menemencioğlu. Ağustos 1942- Haziran 1944 tarihleri arasında

Türkiye Dışişleri Bakanı, öncesinde ve sonrasında milletvekilliği ve büyükelçilik yapmış Türk diplomat ve siyasetçi.

-1-

n.+ nun 040/23

Nuri Conker: Mehmet Nuri Conker. Türk asker ve siyasetçi.

-1-

n.+ in 048/10

Nuruosmaniye: İstanbul ilinin Avrupa Yakası'nda bulunan Fatih ilçesinin bir semti.

-1-

n.+ de 091/06

Nüvide: Fasarya hikâyesinde geçen bir ad.

-1-

n. 077/21

-O-

Oberst Von Eppenheim: Filistin Cephesi'nde bir Alman subay.

-1-

o.+ le 070/27

Onlular: Konçınalar hikâyesi kahramanlarından biri.

-3-

o. 036/24

o.+ la 036/21, 036/22

Osmanlı: 1299 yılında Osman Gazi tarafından Anadolu'da kurulan, Asya, Avrupa, Afrika kıtalarında hüküm

sürdükten sonra Birinci Dünya Savaşı'nın bitiminde sona eren Türk devletinde yaşayan kimse; Osmanî.

-1-

o. 034/18

-P-

Paris: Fransa'nın başkenti.

-8-

p. 015/25-26, 039/17, 067/28, 067/29

p.+ e 041/29, 067/33

p.+ in 068/04

p.+ te 028/04

Paşa Hazretleri: bkz. Atatürk.

-1-

p. 054/15

Pedro: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesinde Lorenzo'nun oğlunun adı.

-2-

p. 021/07, 021/12

Peker: bkz. receppeker.

-1-

p. 052/33

Petro: bkz. pedro.

-1-

p. 021/27

Pinaki: Konçınalar hikâyesinde geçen oyun adı.

-1-

p.+ de 037/09

Poe: bkz. edgarallenpoe.

-1-

p.+ vari 063/06

Poincare: Jules Henri Poincare. Fransız matematikçi, teorik fizikçi, mühendis ve bilim felsefeci.

-1-

p.+ yi 067/31

-R-

Rainer Maria Rilke: Avusturyalı şair ve romancı.

-1-

r.+ nin 059/11

Recep: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesi kahramanlarından biri.

-15-

r. 031/10, 031/12, 069/20, 069/33, 070/07, 070/15, 070/17, 070/19, 070/23, 072/25

r.+ e 066/09

r.+ i 031/10, 070/05

r.+ in 066/15

r.+ ten 067/26

Recep Peker: Mehmet Recep Peker. Türk asker, siyasetçi.

-1-

r. 052/22

Register Mark: Almanya'da bloke edilen yabancı sermayeye mukabil turistlere verilen ucuz mark.

-1-

r. 044/26

Remi: Konçınalar hikâyesinde iskambil oyun adı.

-1-

r.+ den 034/05

Rıza Bey: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

r.+ in 071/07

Rolls Royce: İngiltere merkezli lüks otomobil markası.

-1-

r.+ u 080/28

Rusya: Kuzey Avrasya'da bulunan, federal yarı başkanlık tipi cumhuriyetle yönetilen bir ülke.

-3-

r. 067/15

r.+ ya 067/16

r.+ yı 067/17

-S-

Sa: Sturmabteilung. Nazi taarruz bölümü, saldırı birliği.

-2-

s. 059/02, 063/09

Sao Paulo: Brezilya'nın güneydoğusunda yer alan ve ülkenin en kalabalık ve gelişmiş eyaleti.

-2-

s.+ da 020/21

s.+ daki 010/06

Satılmış Nişanlı: Bedşich Smetana tarafından bestelenmiş üç perdelik bir komik opera.

-1-

s. 022/12

Sefir Bey: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesi kahramanlarından biri.

-2-

s. 068/31, 072/21

Selanikli Zihni Bey: Memeli Hayvanlar hikâyesinde kahramanın idadide hayat bilgisi öğretmeni.

-1-

s. 091/12

Selçuk Sultanı: Selçuklu Hanedanı.

-1-

s.+ dır 034/19

Selma: Eczanenin Akşam Müşterileri hikâyesinde adı geçen biri.

-2-

s. 070/11

s.+ nın 070/12

Serap: Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesi kahramanlarından biri.

-16-

s. 015/06, 015/09, 015/16, 015/29, 016/13, 016/25, 016/27, 016/31, 018/01, 018/06, 019/34, 020/13

s.+ ı 019/21

s.+ ın 016/30, 019/14

s.+ tı 015/19

Sevira Marono Lorenzo: bkz. lorenzo.

-1-

s. 021/04

Sırpça: Sırpların kullandığı dil.

-1-

s.+ da 057/02

Slav: Rus, Beyaz Rus, Ukraynalı, Leh, Sırp, Hırvat, Sloven, Bulgar, Slovak ve Çek halklarına dillerindeki yakınlık dolayısıyla verilen ortak ad; İslav.

-2-

s. 057/21, 060/11

Smetana: Bedşich Smetana. Çek müziğinin kurucusu kabul edilen piyanist, orkestra şefi, besteci.

-1-

s.+ nın 022/12

Sofya Radyosu: Bulgaristan'ın başkenti Sofya'dan yayın yapan devlet radyo kuruluşu, Bulgaristan Ulusal Radyosu'nun parçası.

-1-

s.+ sundan 057/20

Sokrates: Antik Yunan filozofu.

-1-

s.+ in 069/10

Stalingrad: Rusya'daki Volgograd Oblastı'nın merkezi olan, İdil Nehri'nin batı yakasında kurulmuş şehir.

-1-

s.+ da 067/14

Ströhle: Konaklama yeri adı.

-2-

s.+ lerede 056/19

s.+ lere 056/04

Suadiye: İstanbul ilinin Kadıköy ilçesinde yer alan bir mahalle.

-1-

s. 076/03

Sultan Reşat: V. Mehmed ya da Mehmed Reşad. Osmanlı İmparatorluğu'nun 35. padişahı ve 114. İslam halifesi.

-1-

s. 058/30

Süheyl: Şiştane'ye Yağmur Yağıyordu hikâyesi kahramanlarından biri.

-8-

s. 015/24, 016/18, 016/26, 016/29, 016/33, 020/05

s.+ i 019/14

s.+ le 018/01

Süheyl Bey: bkz. süheyl.

-2-

s. 015/03, 018/36

Süheyl Erbil: bkz. süheyl.

-12-

s. 012/13, 013/03, 013/13, 013/17, 013/25, 014/29, 015/12, 015/33, 018/14

s.+ i 014/29

s.+ in 012/30, 015/01

-Ş-

Şaban: bkz. kasapşaban.

-1-

ş. 084/22

Şarklı: Doğulu.

-1-

ş.+ lar 050/25

Şen Dul: Avusturya-Macaristanlı Franz Lehár tarafından yazılan üç perdelik operet.

-2-

ş. 059/24, 063/32

Şiştane: İstanbul ilinin Beyoğlu ilçesine bağlı bir semt.

-10-

ş. 013/26

ş.+ de 007/29, 018/01, 020/21, 020/23

ş.+ den 024/06

ş.+ nin 009/04, 024/01

ş.+ ye 007/01, 024/08

-T-

Tahsildar Cemil: Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesi kahramanlarından biri.

-2-

t. 026/06, 027/35

Talat: bkz. talat;paşa.

-1-

t.+ ın 027/28

Talat Paşa: Mehmed Talat. Osmanlı Hürriyet Cemiyeti'nin kurucu lideri, İttihat ve Terakki'nin kurucularından ve önde gelen liderlerinden olan Osmanlı devlet adamı.

-1-

t. 027/30

Tanrı: Allah.

-3-
t. eksik etmesin 048/08
t. korusun 050/17, 059/22
Tardieu: André Tardieu. Fransız siyasetçi.
-1-
t.+ yü 067/32
Tarzan: Edgar Rice Burroughs tarafından yaratılmış bir öykü karakteri.
-1-
t. 027/03
Teinture De Cantharide(kantharid tentürü): [Fr] İspanyol sineği tentürü.
-2-
t. 070/06, 070/18
Tellal Kasım: Kantar Kâtibi Ali Rıza Efendi hikâyesi kahramanlarından biri.
-5-
t. 025/02, 025/24, 028/15, 032/35
t.+ m 026/19
Tepebaşı: Beyoğlu'nda, İstiklal Caddesi'ne paralel giden Meşrutiyet Caddesi ile Tarlabası Bulvarı'nın devamı olan Refik Saydam Caddesi arasında kalan semt.
-1-
t. 011/05
Testoviron: Testoviron depot markası altında satılan testosteron propiyonat/enantant, Avrupa'da pazarlanan depo kas içi enjeksiyon için yağ bazlı bir ester karışımı.
-2-

t. 066/16
t.+ u 066/17
Tevrat: Musevilğin temel ilkelerini, Hz. Musa'ya gönderilen Tanrı buyruklarını içeren Musevilerin kutsal kitabı; Ahd-i Atik.
-1-
t. 022/21
The Jolly Joker: Konçinalar hikâyesi kahramanlarından biri.
-1-
t. 034/02
Topal Aziz: Fasarya hikâyesi kahramanlarından biri.
-2-
t. 085/04, 085/07
Troya Muharebesi: Yunan mitolojisinde M.Ö. 12. veya 13. yüzyıl civarında meydana gelen efsanevi bir çatışma.
-1-
t. 084/07
Tunus: Tunus Cumhuriyeti. Kuzey Afrika'da, Akdeniz'e kıyısı olan bir ülke.
-1-
t.+ a 082/22
Türk: Dünyanın çeşitli bölgelerinde yaşayan, Türkçenin değişik lehçelerini konuşan soy ve bu soydan olan kimse.
-11-
t. 025/29, 029/29, 040/24, 042/29, 047/01
t.+ ler 046/24, 067/06
t.+ lerin 040/14

t.+ üm 040/16, 040/30

t.+ üydü 025/28

Türkçe: Ural – Altay dil âilesinin Altay dilleri dalına, yapı bakımından eklemeli diller grubuna giren, Türkiye’de ve Türkler’in hâkim olduğu ülkelerde kullanılan dil, Türk dili.

-1-

t. 011/11

Türkiye: Türkiye Cumhuriyeti. Topraklarının büyük bölümü Anadolu’da, diğer bir bölümü ise Balkan Yarımadası’nın güneydoğu uzantısı Trakya’da olan kıtalararası bir ülke.

-1-

t.+ yi 028/20

Türklük: Türk olma durumu.

-1-

t.+ ten 041/14

-U-

Ursula: Fraulein Haubold’un Kedisi hikâyesinde gündelikçi kadının küçük kızının adı.

-1-

u. 061/14

-Ü-

Üsküdar: İstanbul’un Anadolu Yakası’nda yer alan ilçe.

-1-

ü. 068/23

Üsküdar Karakolu: İstanbul ili Üsküdar ilçesinde bulunan polis merkezi.

-1-

ü.+ na 094/14

-V-

Vakkas Bey: Fasarya hikâyesinde baytarın adı.

-1-

v.+ miş 077/09

Valdebağı Prevantoryum: Valdebağı’nda bulunan daha çok verem gibi hastalıkların önlenmesi amaçlı tedavi merkezi.

-1-

v.+ unda 076/04

Van: Türkiye’nin Doğu Anadolu Bölgesi’nde yer alan illerinden biri.

-1-

v. 070/29

Veli: Eczanenin Akşam Müşterileri ve Fasarya hikâyelerinde geçen bir ad.

-2-

v. 069/22

v.+ yi 084/12

Volksempfaenger: Nazi Almanyası’nda üretilen, Reich Propaganda Bakanı Joseph Goebbels’in talebi üzerine mühendis Otto Griessing tarafından geliştirilen bir dizi düşük maliyetli radyo alıcısı.

-1-

v. 022/12

Vomitorium: Romalılarda kusma mahalli.

-3-

v.+ a 045/12

v.+ da 046/21

-W-

Walter: Alman yapımı tabanca markası.

-2-

w. 078/15, 078/17

Weihnachten: Noel.

-1-

w.+ den 060/26

-Y-

Yahudi: [Ar] Hz. Musa'nın dinine bağlı olan kimse; Musevi, Çıfit.

-11-

y. 059/22, 059/23, 059/26, 063/16,

063/27, 063/33, 064/19, 072/01

y.+ ye 064/15

y.+ yi 063/23, 064/05

Yeldeğirmeni: İstanbul'un Anadolu yakasında bulunan, Kadıköy ilçesinde yer alan semt.

-1-

y. 085/16

Yeşil Tulumba Karakolu: İstanbul ili Zeytinburnu ilçesi Yeşil Tulumba mahallesi polis merkeşi.

-1-

y. 091/05

Yıldırımspor: Fasarya hikâyesinde geçen futbol kulübü.

-4-

y.+ da 075/30, 088/03

y.+ un 074/04, 074/05

Yörük: Hayvancılıkla geçinen, genellikle Toroslarda yaşayan göçebe Türk oymağı; Türkmen, Yürük.

-1-

y. 026/26

Yugoslavya: Balkanlar'ın batısında 20. yüzyılda, üç defa farklı yapı ve idari şekille kurulmuş olan bir devlet.

-5-

y. 057/23

y.+ da 058/03

y.+ dan 058/19, 060/05, 060/22

Yunan: Yunanistan'da yaşayan, Helenlerin soyundan olan halk veya bu halkın soyundan olan kimse; Yunanlı.

-1-

y. 043/20

Yvonne De Carlo: Kanadalı-Amerikalı oyuncu, şarkıcı ve dansçı.

-2-

y.+ ya 030/17, 030/19

-Z-

Zeki Rıza: Mehmed Zeki Sporel. Türk millî futbolcu, asker, veteriner hekim, siyasetçi ve 1955-58 yılları arasındaki Fenerbahçe Spor Kulübü başkanı.

-1-

z. 075/03

Zeynel Abidin: Eczanenin Akşam
Müşterileri hikâyesinde adı geçen biri.

-1-

z. 069/22

Zum Ritter: 1592 yılında Heidelberg’de
inşa edilmiş olup günümüzde otel ve
restoran olarak hizmet veren bina.

-1-

z.+ de 042/13

3.2. Gramatikal Dizin

0:Sıfır

0. 088/07

-1-

1: Bir

1. 049/02

-1-

12: On İki

1. 024/35, 033/26, 037/35

-3-

13.30: Onüç Otuz

1. u 020/25

-1-

17: On Yedi

1. 088/35

-1-

182: Yüz Seksen İki

1. 018/33

-2-

18.30: Onsekiz Otuz

1. u 020/24

-1-

1950: Bin Dokuz Yüz Elli

1. 024/35, 047/29

-2-

1951: Bin Dokuz Yüz Elli Bir

1. 033/26, 064/30

-2-

1952: Bin Dokuz Yüz Elli İki

1. 055/35, 072/28, 088/35

-3-

1953: Bin Dokuz Yüz Elli Üç

1. 037/35

-1-

2: İki

2. 049/02, 088/05

-2-

20: Yirmi

2. 064/12

-1-

25: Yirmi Beş

2. 026/29

-1-

30: Otuz

3. 026/29

-1-

37: Otuz Yedi

37. nin 039/25

-1-

4: Dört

4. 088/07

-1-

45: Kırk Beş

4. 057/34

-1-

515: Beş Yüz On Beş

5. 011/24

-1-

6.15: Altı On Beş

6. 071/06

-1-

7.13: Yedi On Üç

7. 033/22

-1-

7.93: Yedi Doksan Üç

7. 033/22

-1-

83: Seksen Üç

8. 013/17

-1-

9: Dokuz

9. 055/35

-1-

-A-

a: Şaşma, hatırlama, sevinme, acıma, üzülmeye, kızma vb. duyguların anlatımına güç kazandıran söz.

-10-

a. 008/06, 015/34, 024/15, 041/06, 051/01, 080/01, 089/20, 091/16, 092/09

malum a. 085/18

abajur: [Fr.] Işığı bir yere toplamak, doğrudan doğruya gözlere vurmasını önlemek için kullanılan, kâğıt, kumaş, maden veya renkli camdan yapılmış lamba siperi.

-3-

a. 014/27

a.+ u 045/09, 060/27

aban - : Bir yere veya bir kimseye yaslanmak, dayanmak. Bir şeyin veya bir kimsenin üzerine çöküp çullanmak.

-3-

a.- ıp 018/21, 071/33

a.- ıyor 063/18

abla: Bir kimsenin kendisinden büyük olan kız kardeşi.

-23-

a. 042/17, 042/18, 043/15, 044/29, 045/33

a.+ cığım 043/15

a.+ m 038/01, 044/25, 045/08, 046/01, 046/06, 047/13

a.+ mda 045/14

a.+ mı 043/10, 043/24, 045/03, 046/29

a.+ mın 046/22

a.+ mla 047/11

a.+ mmış 046/33

a.+ sı 035/22, 036/10

a.+ sının 035/21

abraş: [Ar.] Alaca benekli.

-1-

a. 092/11

abur cubur: İşe yaramayan, boş.

-2-

a. 065/19

a. durlar 037/12

acaba: [Ar.] Şüphe, kuşku, merak, kararsızlık veya kuşku anlatan bir söz.

-3-

a. 013/31, 014/06, 061/07

acayıp: [Ar.] Sağduyuya, olağana aykırı, garip, tuhaf, yadırganan, yabansı.

-5-

a. 013/33, 038/27, 046/18, 054/01,
079/04

acele: [Ar.] Hızlı yapılan, çabuk, tez,
ivedi.

-1-

a.+ siyle 041/10

acemi: [Ar.] Bir işin yabancısı olan, eli işe
alışmamış, bir işi beceremeyen, işinde
mesleğinde yeni olan, toy.

-1-

a. 012/07

acı: Bazı maddelerin dilde bıraktığı yakıcı
duyu, tatlı karşıtı. Bir dış etkenin vücudun
herhangi bir yerinde meydana getirdiği
ezilme, yırtılma, sıkıştırılma vb.
sebeplerle meydana gelen rahatsızlık hissi.

-8-

acı a. 009/26, 020/15

a. acı 009/26, 020/15

içler a.+ s1 037/17, 086/29

a.+ sını 014/16

a.+ sını çıkarıyordun 067/23-24

acı-: Başkasının uğradığı veya uğrayacağı
kötü bir duruma üzülmek.

-6-

a.- dım 087/01

a.- madın 080/05

a.- mak 032/31

a.- mam 032/34

a.- yabilmenin 088/31

a.- yarak 088/24

acı -: Yemek yeme gereksinimi duymak.

-2-

a.- inca 058/27

a.- ır 058/28

acıyış: Acıma durumu.

-1-

a.+ ımızda 087/02

âcizane: [Ar. + Far.] Söz söyleyen
kimsenin, kendi yaptıklarını abartmamak
için kullandığı `âcizlere yakışacak bir
biçimde` anlamında kullanılan bir nezaket
sözü.

-2-

â. 092/21

a. 052/15

aç: Yemek yemesi gereken; tok karşıtı.

-2-

a.açık kalmaz 061/26

a. kalacak 061/21

aç-: Bir şeyi kapalı durumdan açık
duruma getirmek. Sarılmış, katlanmış,
örtülmüş veya iliklenmiş olan şeyleri açık
duruma getirmek. Bitki çiçekli duruma
gelmek.

-22-

a.- amadığı 071/28

a.- an 023/18, 059/31, 071/28

yol a.- an 055/27

a.- ar 034/22

a.- arak 044/18

a.- ayım 054/16, 093/17

a.- ın 019/03

a.- ıp 043/28, 048/23, 064/01

a.- ıyorum 037/34

a.- maya 054/26

a.- mayla 079/28

a.- mış 027/23, 049/17

a.- tı 013/32, 020/18, 079/27

a.- tığını 063/22

açık: Açılmış, kapalı olmayan, kapalı karşıtı. Rengi koyu olmayan, koyu karşıtı.

Denizin kıyından uzakça olan yeri.

-9-

a. 044/16, 045/09, 064/04, 077/06

a.+ a 046/33

aç a. kalmaz 061/26

ağzım a. kalmış 040/18

a.+ larda 074/26

a.+ ta 031/10

açıkgöz: Uyanık davranarak çıkar sağlayan, imkânlardan kurnazca yararlanmasını bilen, cingöz, uyanık, kurnaz (kimse).

-1-

a. 055/29

açıklama: Açıklamak işi, izah.

-2-

a. 064/13

a.+ ya 061/29-30

açıklar livası: İş gücü olmayan, boşta kalan kimse.

-1-

a. 082/27

açıklı koyulu: Üzerinde açık ve koyu tonları bulunan; dalgalı.

-1-

a. 057/24

açık sözlülük: Açık sözlü olma durumu.

-1-

a.+ ü 042/04

açıl-: Açık duruma gelmek veya getirilmek. Kendine gelmek, biraz iyileşmek. Kapı, yol vb. geçit vermek.

-18-

a.- acak 089/11

a.- amamış 086/09

a.- an 016/24

ardına kadar a.- arak 049/27

a.- dı 030/23

ardına kadar a.- dı 053/08

iştahı a.- dı 060/05

lafı a.- dı 067/29

a.- dığı 087/09

yüzü gözü a.- dığından 060/22

a.- dığını 038/04

a.- ıp saçılınca 069/14

a.- ır 058/25

a.- ırdı 011/14

a.- mamış 050/14, 051/24

a.- mış 019/24, 055/16

açlık: Aç olma durumu.

-1-

a. 023/04

ad: Bir kimseyi, bir şeyi anlatmaya, tanımlamaya, açıklamaya, bildirmeye yarayan söz; isim, nam.

-20-

a. 073/03

a.+ ı 007/25, 042/21, 057/02, 066/23, 069/18, 069/19, 069/20, 070/33, 074/04, 077/19, 077/21

a.+ ı takmıştır 073/02
a.+ ın 069/24
a.+ ını 049/13, 049/14, 056/26,
069/10
a.+ ların 069/22
a. takmaktan 073/06
ada -: Ayırmak, tahsis etmek.
-1-
a.- mışken 056/18
adam: [Ar.] İnsan. Erkek kişi; herif.
-47-
a. 012/31, 014/08, 014/14, 017/26,
025/07, 025/25, 028/01, 029/04, 032/36,
045/13, 051/09, 051/10, 051/11, 052/01,
052/03, 066/11, 066/12, 078/11, 078/29,
084/24, 092/15
a.+ dan 030/06, 032/28
a.+ dı 010/32, 053/30
a.+ dır 035/09, 067/21
a.+ ı 069/15, 078/21, 082/14,
087/33
a.+ ım 049/19, 080/08
a.+ ın 023/28, 026/03, 040/11,
065/20, 069/19
a.+ ına 027/18
a.+ ından 082/13
a.+ lar 073/06
a.+ ları 011/18
a.+ mış 028/14
a.+ sın 026/16
a. yerine koymuyordu 032/23
adamcağız: Kendisine sevgi veya acıma
duyulan erkek.

-3-
a. 054/25, 072/25
a.+ dır 066/06
adam sendeci: Önemsemeyen,
vurdumduymaz davranışlar içinde olan.
-1-
a. 041/28
adaş: Adları aynı olanlardan her biri.
-1-
a.+ ı 066/26
âdet: [Ar.] Görenek; alışkanlık; topluluk
içinde eskiden beri uyulan kural, töre.
-2-
â. olduğu 042/12
â. yerini bulsun diye 051/31
adeta: [Ar.] Hemen hemen, sanki.
-9-
a. 017/11, 026/15, 033/10, 041/31,
042/17, 042/31, 043/24, 049/11, 093/30
adım: Yürümek için yapılan ayak
atışlarının her biri; bir ayak atışıyla alınan
ve uzunluğu yaklaşık 75 santimetre olan
mesafe.
-5-
a. 018/02, 049/22, 078/19
a.+ ını atmış 092/15
a.+ larla 032/26
adi: [Ar.] Değersiz, kötü, sıradan, hiçbir
özelliği olmayan; bayağı.
-2-
a. 014/31, 075/15
adice: [Ar.+T.] Aşağıca.
-1-

a.+ sine 090/08
adlı: ... adını taşıyan, isimli.
-1-
a. 048/19
adrenalin: [Fr.] Hekimlikte damarları daraltma, bronşları açma, kanamaları kesme vb. amaçlarla kullanılan, kan şekerinin yükselmesine yol açan böbrek üstü bezlerinin salgısı.
-2-
a. 014/15
a.+ in 017/10
adres: Kurum veya kuruluşun bulunduğu yer.
-2-
a. 081/26
a.+ e 081/30
afi kafi ye-: Pisboğazlık etmek, silip süpürürcesine yemek.
-1-
a.- mesinden 059/17
aferin: [Far.] Övme, takdir, beğenme vb. duyguları belirtmek için söylenen söz.
-1-
a. 083/24
affet - : [Ar.+T.] Hoşgörü ile karşılamak, mazur görmek; bağışlamak.
-3-
a.- emiyordu 026/15
a.- in 040/28
a.- mişsin 027/30
afi: [Rum.] Gösteriş, çalım, caka.
-1-

a. yapmak 076/19
afili: [Rum.+ T.] Gösterişli, çalımli.
-2-
afili a. 079/05
a. afili 079/05
afra tafra: Çalımli bir biçimde.
-1-
a. 079/02
agrandisman: [Fr.] Büyültme.
-2-
a. 009/16, 071/17
ağ: Çaprazlama örgü ile yapılan ve kale direkleri arkasına gerilen örgü, file.
-1-
a.+ larda 031/12
ağabey: Büyük erkek kardeş, ağa, aka, ede, efe; saygı ve sevgi göstermek üzere yaşça büyük olan erkeklere söylenen bir seslenme sözü.
-15-
a. 019/01, 019/06, 078/28, 080/06, 080/08, 081/27-28, 083/05, 083/25, 084/14, 084/34, 086/34, 087/16, 088/26
a.+ in 084/12
ağaç: Meyve verebilen, gövdesi odun veya kereste olmaya elverişli bulunan ve uzun yıllar yaşayabilen bitki.
-7-
a. 026/32
a.+ a 027/01, 094/28
a.+ ı 068/28
a.+ ları 045/22, 059/31
a.+ tan 025/05

ağıl: Evcil küçükbaş hayvanların barındığı çit veya duvarla çevrili yer, arkaç.

-1-

a.+ a 091/01

ağır: Yoğun; sıkıntı veren, bunaltan; keskin, boğucu (koku).

-6-

a. 013/30, 013/31, 087/22, 093/15,

093/30

uykusu a. olduğundan 085/25

ağır ağır: Yavaş yavaş.

-2-

a. 024/06, 041/26

ağırbaşlı: Davranışları ölçülü, olgun (kimse), vakur, ciddi, hoppa karşıtı; gösterişli.

-3-

a. 036/20, 072/22, 089/16

ağırbaşlılık: Ağırbaşlı olma durumu, vakar, ciddilik, ciddiyet, vakurluk.

-1-

a.+ la 024/33

ağız: Yüzde, avurtlarla iki çene arasında bulunan, ses çıkarmaya, soluk alıp vermeye yarayan ve besinlerin sindirilmeye başlandığı organ. Kapların veya içi boş şeylerin açık tarafı.

-17-

ilk a.+ da 036/21, 082/28, 085/23

a.+ ım açık kalmış 040/18

a.+ ımda 029/02, 090/24

a.+ ımdan çıktıktan 078/23

a.+ ımla 062/01

a.+ ına 093/28

a.+ ına kadar 024/05

a.+ ından 020/18, 046/31

baklayı a.+ ından 078/07

a.+ ını 020/18

a.+ ının 015/29

084/04

a.+ larını 094/28

ağızlı: Ağız herhangi bir biçimde olan.

-1-

şom a. 031/28

ağızlık: Telefon vb. cihazlarda ağza yaklaştırılan bölüm; bir ucuna sigara takılan, öbür ucundan nefes çekilen çubuk biçimindeki araç.

-2-

a.+ a 020/01

a.+ ı 068/07

ağla-: Üzüntü, acı, sevinç, pişmanlık vb.nin etkisiyle gözyaşı dökmek.

-10-

a.- dı 062/03

a.- mak 087/04

a.- manın 022/25

a.- maya 045/27

a.- r 094/17

iki gözü iki çeşme a.- r 094/17

a.- yacakmış 081/19

a.- yan 023/32

a.- yor 063/20

a.- yordu 046/08

ağlama: Ağlamak işi.

-1-

a.+ sı 085/34

ağna - : bkz. *anla* - .

-1-

a.- dık 018/11

ağrı: Vücudun herhangi bir yerinde duyulan şiddetli acı.

-4-

a. 020/29

a.+ ları 020/33

a.+ sı 020/28

a.+ yı 021/01

ah: Sesin tonuna göre pişmanlık, öfke, özlem, beğenme, sevgi vb. duygular anlatan bir söz.

-1-

a. 048/06

ahbap: [Ar.] Kendisiyle yakın ilişki kurulup sevilen, sayılan kimse; samimiyet, içtenlik bildiren bir seslenme sözü.

-3-

a. 017/30

a.+ lar 046/30

a.+ larından 064/20

ahbaplık: [Ar.+T.] Ahbap olma durumu, ünsiyet.

-1-

a.+ ım 058/29

ahenk: [Far.] Uyum.

-1-

a. 008/19

ahır: [Far.] Evcil büyükbaş hayvanların barındığı kapalı yer, hayvan damı.

-2-

a.+ ında 024/24

a.+ larda 007/14

ahir: [Ar.] Son, sonraki.

-1-

a. ömründe 029/05

ahval: [Ar.] Durumlar, hâller, vaziyetler.

-1-

mâsebak-ı a.+ i 090/05

aile: [Ar.] Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik.

-10-

a. 044/22, 091/07

a.+ dendir 045/07

a.+ dir 035/26

a.+ ler 061/33

a.+ leri 029/22

a.+ n 026/01

a.+ si 083/17

a.+ sidir 036/07

a.+ ye 035/12

ait: [Ar.] İlgilendiren, ilişkin, ilişik, ilgili.

-1-

a. 027/29

ak: Kar, süt vb.nin rengi; beyaz, kara ve siyah karşıtı.

-1-

a.+ lan karayı seçmiş 084/32

ak -: Sıvı maddeler veya çok ince taneli katı maddeler bir yerden başka bir yere doğru gitmek.

-5-

a.- acak kan damarda durmaz
025/08

a.- ar 089/11

a.- ardı üstünden 073/14

a.- ışımı 023/09

sel halinde a.- maya 019/24

akıbet: [Ar.] Bir iş veya durumun sonu, sonuç.

-1-

a. 095/05

akıl: [Ar.] Düşünme, anlama ve kavrama gücü, us. Herhangi bir konuda salık verilen yol. Bir şeyi başka bir şeyden ayırt etme gücü.

-36-

a. ettiler 080/12

a.+ a gelebilir 008/05, 024/14,
052/06

olması a.+ a 073/18

a.+ a gelebilir

çıkırırsın a.+ ı 030/12

a.+ ı başında 050/25, 056/21

a.+ ı başından uçmuştu 010/07

a.+ ı fikri hep böyle şeylerde
056/17

a.+ ıma 090/04

a.+ ıma geldi 073/16

a.+ ımdan 062/01, 094/33

a.+ ımdan geçirdiğimi 094/08

a.+ ımdan geçirip 062/09

a.+ ımı oynatacak 090/04

a.+ ımın köşesine bile gelmedi

018/34

a.+ ıma gelmiş 055/24

a.+ ın başından gider 009/05

a.+ ına 066/13

a.+ ına esince 059/20

a.+ ına getiremez 056/10

a.+ ına koymuş 077/16

a.+ ına şaşayım 078/22

a.+ ınca 056/17, 072/23

a.+ ımdan 054/21

a.+ ımdan geçirdiği 012/24-25

a.+ ımdan geçiyordu 010/11

a.+ ımı başına topluyor 086/07

a.+ ımı oynatmış 023/28

kırk yıl düşünseniz a.+ ıma gelez

045/12

hay a.+ ınla yaşa 032/13

a.+ larına geliyor 085/24

a. öğretmiş 076/24

akıl dışı: Akla uygun gelmeyen; gayrimakul.

-1-

a. 063/06

akıllı: [Ar.+T.] Doğruyu yanlıştan, iyiyi kötüden ayırt edebilecek durumda olan, edindiği deneyimlerden ders alarak, gerçeği iyi görerek olması gerektiği gibi doğru ve tedbirli hareket edebilen; akil.

-3-

uslu a. 035/07, 066/19, 074/01

akın: Gol atmak veya sayı yapmak amacıyla karşı takımın sahasına doğru genellikle topluca girişilen hücum.

-3-

a. 075/26

a.+ a 074/15

a.+ lar 075/25

akış: Akma işi; geçip gitme, sürüp gitme.

-2-

a.+ ı 093/29

a.+ ını 079/06

akis: [Ar.] Işık veya ses dalgalarının yansıtıcı bir yüzeye çarparak geri dönmesi, yansıma, yankı.

-3-

a.+ ini 008/22

a.+ inin 008/17

a.+ lerini 040/04

akla yakın: Aklın benimseyebileceği, aklın kabul edebileceği nitelikte olan.

-4-

a. 024/27, 040/13, 059/13

a.+ dır 024/22

aklen: [Ar.] Akıl gereğince, akıl yönünden.

-1-

a. 092/30

aklet-: Herhangi bir önlem veya çareyi zamanında düşünmek.

-1-

a.- mediği 009/32

akhevvel: [Ar.] Akıllı geçinen.

-1-

a. 009/31

akraba: [Ar.] Kan bağıyla birbirine bağlı olan kimse.

-1-

hısım a. 012/29

akran: [Ar.] Yaş, meslek, toplumsal durum vb. bakımından birbirine eşit olanlardan her biri, boydaş, böğür, taydaş, öğür.

-1-

a.+ larım 090/29

aksan: [Fr.] Bir ülkenin insanlarına veya bir çevreye özgü söyleyiş özelliği.

-1-

a.+ ı 039/17

akset-: [Ar.+T.] Ses bir yere çarpıp geri dönmek, yankılanmak, yankı vermek; bir ışık veya bir şekil düz ve parlak bir yüzeye çarpıp orada aynen görünmek, yansımak.

-4-

a.- iyor 010/02

a.- iyorlarmış 007/04

a.- tiğini 010/01

a.- tirebilmekten 076/15

aksi: İnatçı, hırçın, huysuz.

-4-

a. gibi 010/31, 034/20

a. şeytan 014/13

a.+ ydi 027/18

aksilen-: Aksileşmek, huysuzlanmak.

-1-

a.- di 020/11

aksilik: Bir işin yolunda gitmemesi durumu, elverişsizlik.

-2-

a.+ e 048/25

a. çıkmasa 044/28

akşam: Güneşin batmasına yakın zamandan gecenin başlamasına kadar olan vakit, akşam vakti, akşamleyin; gece.

-12-

a. 040/24, 055/29, 063/09, 064/08, 065/01, 065/06, 071/09

sabah a. 070/03

a.+ a kadar 033/02

a.+ ları 045/24, 065/04, 066/23

akşamüstü: Güneşin battığı sıralarda, akşama doğru, akşam yaklaşırken, akşamüzeri.

-1-

a. 035/32

al: Kanın rengi, kızıl, kırmızı.

-1-

a. 057/23

al-: Bir şeyi elle veya başka bir araçla tutarak bulunduğu yerden ayırmak, kaldırmak. Bir şey kendine ulaştırılmak, iletilmek. Göreve, işe başlatmak. Başlamak. Satın almak. Tat veya koku duymak. Bir şeyi kazanmak, elde etmek. Zararlı, tehlikeli bir şeye uğramak. Kabul etmek; ahzetmek.

-101-

a. 018/20, 025/10, 031/07, 035/33, 049/13, 053/31, 092/12

a.- abildiğine 013/11, 064/25

a.- abilirim 023/30

a.- abilirsen 048/29

a.- abilsin 037/24

a.- acağım 083/25

a.- acağdık 011/08

a.- acak 084/30

yanına a.- acaksın 083/24

a.- amadı 020/16

a.- amamış 021/16

maaşını a.- amayacaktır 071/05

gözünü a.- amayan 038/29

yer a.- amaz 073/15

a.- an 036/27, 037/28

boyunduruğa a.- an 063/23

zevk a.- an 047/23

dualarını a.- arak 077/01

a.- dı 039/34

gönlünü a.- dı 066/12

öcünü böyle a.- dı 064/11

pas a.- dı 031/12

virajı a.- dı 010/22

a.- dığı 023/14, 054/20

alaya a.- dığı 071/04

maaş a.- dığı 054/12

a.- dığını 083/20

tedbirler a.- dığını 069/30

a.- dık 092/03

kâm a.- dıktan 064/29

a.- dılar 074/09

a. gözünü 048/28

a.- inca 010/06

a.- ip 036/27, 038/13, 061/30,
064/23, 074/13, 074/35, 078/18, 084/27
ayağımı altına a.- ip 092/17
gemi azıya a.- ip 009/27
mektup a.- ip 035/02
a.- ip sattığı yokmuş 042/04
a.- ır 049/25, 066/01, 069/28
paslar a.- ır 075/24
yer a.- ır almaz 043/25
zevk a.- ırdı 049/11
a.- ırım 031/14
a.- ırlar 071/12
a.- ırsan 031/13
a.- ıyor 089/22
maaş a.- ıyorlar 029/23
ifade a.- ıyorlardı 017/20
ifadelerini a.- ıyorlardı 014/24
a.- ma 093/12
ders a.- ma 024/19
havsalamın a.- madığı 046/01
a.- mak 078/03, 085/08
hava a.- mak 080/30
kaleme a.- mak 076/11
yer a.- mak 073/28
a.- maktan 058/31
a.- mam 086/16
a.- mamış 023/27
a.- ması 055/06
a.- masına 010/28
a.- maya 066/10, 070/04, 083/32
a.- maya 082/13-14
yakışık a.- mayacak 038/07
a.- mayı 009/32

yer alır a.- maz 043/25
a.- mış 021/07, 049/29, 063/18
renk a.- mış 079/17
üstüne a.- mış 078/25
a.- mış yürümüş 085/20
a.- mıştık 021/29
a.- san 087/31
gülme a.- sın 072/22

alabros: [Fr.] Fırça gibi dik kesilmiş
(erkek saçı).

-1-

a. 068/09

alacalı bulacalı: Karışık ve çiğ renkli;
alaca bulaca.

-1-

a. 033/08

alaka: [Ar.] İlgi.

-2-

a.+ nın 018/22

a. toplamak 068/19

alakadar: [Ar.+Far.] İlgili.

-3-

a. eder 017/04

a. etmez 018/26

a. etmiyordu 090/27

alaküllihal: [Ar.] Şöyle böyle, olduğu
kadar.

-1-

a. 092/13

alametifarika: [Ar.] Ayırıcı nitelik,
ayırıcı özellik.

-1-

a.+ sı 066/26

alan: Yarışmaların, karşılaşmaların ve oyunların yapıldığı yer, saha.

-1-

a.+ ında 075/06

alay: [Rum.] Herhangi bir törende veya gösteride yer alan topluluk. Ses tonu, söz veya mimiklerle bir kimsenin, bir şeyin, bir durumun, gülünç, kusurlu, eksik vb. yönlerini küçümseyerek eğlence konusu yapma, onu aşağılama veya gülünç duruma düşürme; gır gır.

-3-

a. 037/25

a.+ ı 012/19

a.+a aldığı

alaycı: [Rum.+T.] Alay etme huyu olan (kimse), müstehzi; alay eden, küçümseyen (tutum).

-3-

a. 015/32, 039/03, 051/34

alçak gönüllü: Kendi değerini olduğundan aşağı gösteren, başkalarını küçük görmeyen, büyüklenmeyen (kimse), engin gönüllü, mütevazı, tevazulu.

-2-

a. 066/11, 084/19-20

alçak gönüllülük: Alçak gönüllü olma durumu, tevazu, mahviyet, mütevazılık.

-1-

a.+ ünden 066/13

alçı: Alçı taşının pişirilip toz durumuna getirilmesinden elde edilerek yapılarda,

sanatta, mimarlıkta ve dışçilikte kullanılan madde.

-1-

a. 025/15

aldatıl -: Aldatma işine konu olmak.

-2-

a.- amaz 051/10

a.- dığına 086/24

aldır -: Alma işini yaptırmak.

-1-

a.- ma 025/22

alelacele: [Ar.] Çabucak.

-2-

a. 036/17, 094/15

alelade: [Ar.] Her zaman görülen, olağan.

-2-

a. 007/20, 089/22

âlem : [Ar.] Ortam.

-2-

â.+ i var mı 078/26

â.+ i yok 017/22

alenen: [Ar.] Açıkça.

-3-

a. 030/07, 043/06, 090/09

alet: [Ar.] Bir el işini veya mekanik bir işi gerçekleştirmek için özel olarak yapılmış nesne.

-2-

a. 071/25, 071/27

alev: Yanan maddelerin veya gazların türlü biçimlerdeki ışıklı uzantısı, yalım, yalaz, alaz, şule.

-5-

- a. 085/13, 085/20
- a.+ ler 085/22
- a.+ ler 085/27-28
- a.+ lerle 087/27

alıkoy-: Birini, yapmakta olduğu veya yapmak istediği işten geri tutmak.

- 1-
- a.- abildi 014/34

alın: Yüzün, kaşlarla saçlar arasındaki bölümü; cebin.

- 3-
- a.+ ına 016/31
- a.+ ındaki 021/04, 053/10

alın -: Alma işi yapılmak.

- 6-
- a.- anlar 074/07
- a.- ip 076/13
- a.- ıyorlar 037/09
- a.- mak 037/10
- a.- miş 075/19
- takıma a.- madığından 073/17

alış- Yadırgamaz duruma gelmek; uyar duruma gelmek, intibak etmek.

- 3-
- a.- miş 008/08, 008/30
- a.- mişlardır 007/19

alışık: Herhangi bir duruma alışmış olan.

- 3-
- a. olduğu 009/18-19
- a. olduğundan 076/18
- a. olmasa 061/25

alışkanlık: Bir şeye alışmış olma durumu, alışkınlık, alışmışlık, alışkı, itiyat, huy, meleke, ünsiyet, yordam.

- 2-
- a. 037/30
- a.+ larından 068/03

alışkın: Bir şeye veya bir şey yapmaya alışmış olan, alışkan, alışmış.

- 1-
- a. değildir 061/22

alıştır -: Alışmasına yol açmak.

- 1-
- a.- saydınız 061/36

alışveriş: Satın alma ve satma işi, alım satım, iş, muamele, ahzüita, aksata, pazar.

- 2-
- a.+ e çıkmıştı 022/30
- a.+ i 059/13

alkış: Bir şeyin beğenildiğini, onaylandığını anlatmak için el çırpma, alkışlama, kargış karşıtı.

- 3-
- a. 086/10
- a.+ lar 055/25
- a.+ tır koştu 055/24

allasen: Allah'ını seversen. Olması ve gerçekteşmesi çok istenilen bir durum karşısında kullanılan yalvarma sözü.

- 1-
- a. 032/29

alt: Bir şeyin yere bakan yanı; zir, üst karşıtı. Bir nesnenin tabanı. Birkaç şeyden aşağıda olan.

-16-
a. 037/16, 093/03
a. dudağını 015/04
ayağını a.+ ıma alıp 092/17
a.+ ıma 016/09, 030/20, 075/18,
081/26
a.+ ında 022/22, 086/30
ayak a.+ nda 037/11
güneşin a.+ ında 070/26
kilit a.+ ında bulundurulmak
060/24-25
kilit a.+ ında tutmaya 060/17
büyük a.+ ından gülererek 069/11
a. katta 056/21
altı: Beşten sonra gelen sayının adı; şeş.
-10-
a. 012/18, 032/14, 035/32, 076/06,
080/31
altmış a. 073/10, 092/16
beş a. 058/23, 067/26
otuz a. 054/10
altılı: İskambil, domino vb. oyunlarda
üzerinde altı işareti bulunan kâğıt veya
pul.
-1-
a.+ dan 037/05
altın: Bu elementten yapılmış.
-6-
a. 010/17, 017/16, 023/03, 028/21,
084/34
a.+ ları 029/08
altmış: Elli dokuzdan sonra gelen sayının
adı.

-4-
a. 007/23
a. beşi 007/23
a. beşlik 068/09, 077/18
altmışaltı: Altmış altı sayı almakla
kazanılan bir tür iskambil oyunu.
-2-
a. 073/09, 092/16
altmış beşlik: Altmış beş yaş dolaylarında
olan veya görünen (kimse).
-2-
a. beşlik 068/09, 077/18
altmışlık: Altmış yaş dolaylarında olan
veya görünen (kimse).
-1-
a. 077/18
ama: [Ar.] Çelişkili ve tutarsız iki cümleyi
birbirine bağlamaya yarayan bir söz,
amma, lakin, velakin.
-111-
a. 007/12, 008/10, 009/17, 010/22,
011/07, 011/13, 012/03, 013/20, 013/29,
014/05, 014/13, 014/17, 015/02, 016/18,
016/27, 016/33, 018/07, 018/12, 018/15,
019/31, 020/05, 020/21, 021/02, 022/31,
023/07, 023/09, 024/07, 025/15, 027/04,
027/18, 027/27, 028/16, 029/07, 029/14,
029/22, 034/03, 035/03, 035/22, 036/12,
036/29, 039/19, 040/14, 040/30, 041/27,
042/24, 045/28, 046/13, 048/09, 048/28,
049/09, 050/28, 050/34, 051/04, 051/06,
051/32, 052/02, 053/04, 053/26, 054/05,
054/26, 056/06, 057/04, 057/18, 057/32,

058/01, 058/16, 059/04, 060/20, 065/04,
065/15, 065/25, 065/28, 066/15, 067/07,
067/36, 069/10, 069/36, 070/12, 071/22,
071/31, 074/12, 074/22, 074/26, 074/28,
074/36, 075/23, 077/16, 077/22, 078/16,
078/23, 082/05, 082/10, 083/27, 083/35,
083/36, 084/02, 084/16, 084/19, 085/01,
085/20, 086/14, 086/22, 087/01,
087/06, 087/10, 087/22, 092/06, 092/23,
094/14

âmal: [Ar.] İşler, işlemler.

-1-

name-i â.+ i 090/05

aman: [Ar.] Şaşma anlatan bir söz.

-1-

a. yarabbim 015/12

amatör: [Fr.] Bir işi meslek veya alan
uzmanı olmadan yapan.

-1-

a.+ ün 010/28

amatörce: Amatörün yapabileceği bir
biçimde.

-1-

a. 049/11

ambar: [Far.] Yiyecek ve bazı eşyanın
saklandığı yer.

-2-

a. 083/01, 088/14

amca: Babanın erkek kardeşi, baba yarısı,
emmi.

-2-

a.+ mın 018/19

a.+ mız 090/23

amerikanlılaştır-: Amerikalılaştırma
durumu.

-1-

a.- dık 070/34

amfi: [Fr.] Sıraları arkaya doğru
basamaklı olarak yükselen büyük derslik.

-1-

a.+ sine 043/24

amma: [Ar.] Yanına getirildiği kelimenin
anlamına aşırılık katarak şaşma veya
hayranlık anlatan bir söz.

-2-

a. 014/20, 019/30

ampul: [Fr.] İçinde, elektrik akımı ile
akkor durumuna gelerek ışık verebilen bir
iletkeni bulunan, havası boşaltılmış cam
şişe.

-1-

a.+ ün 010/03

an: [Ar.] Zamanın bölünemeyecek kadar
kısa olan parçası, lahza, dakika.

-9-

a. 045/31

a.+ da 010/05, 045/33, 046/01,
049/28, 094/04

a.+ ı 040/05

a.+ ında 061/16

a.+ larda 045/21

ana: Temel, asıl, esas; anne.

-17-

a. 068/08, 068/09

a. kız 086/03

a.+ m 083/27, 083/31

a.+ ma 086/21
a.+ n 080/05
a.+ nın 083/24, 093/30
a.+ nın babanın 049/13
a.+ sı 012/27, 082/28, 083/27,
084/15
a.+ sını avradımı 079/29
a.+ sının 093/25, 094/03

ana baba günü: Kargaşa içindeki kalabalık.

-1-

a. 094/12

anafor: [Rum.] Girdap.

-1-

a. 089/17

anahtar: [Rum.] Kilidi açıp kapamak için kullanılan araç, açar, açkı, miftah, dil.

-3-

a.+ ı 023/17, 063/30

a.+ ını 063/23

anakronizm: [Fr.] Tarih yanılığı.

-1-

a. 038/11

anarşist: [Fr.] Kargaşacı.

-1-

a. 016/02

ancak: `Lakin, ama, fakat, yalnız` sözleri gibi bir düşünceye karşıt ikinci bir düşünceyi anlatan bir söz. `Yalnızca` anlamında, sınırlama bildiren bir söz. `Olsa olsa, en çok, daha çok, güçlkle` anlamlarında, bir şeyin daha çoğunun, ilerisinin olmadığını gösteren bir söz.

-13-

a. 024/03, 024/09, 027/25, 029/27, 038/04, 046/12, 047/17, 048/13, 057/14, 066/05, 076/17, 080/20, 090/13

andanteli: [İt.+T.] Adacyo ile andantino arası, yarı yavaş bir biçimde (çalınmak) olan.

-1-

a. 061/09

andır-: Benzer yanları bulunmak, çağrıştırmak.

-4-

a.- an 021/03, 038/20, 063/11

a.- iyordu 080/28

anıt: Önemli bir olayın veya büyük bir kişinin gelecek kuşaklarca tarih boyunca anılması için yapılan, göze çarpacak büyüklükte, sembol niteliğinde yapı, abide.

-1-

a.+ larını 042/10

ani: Ansızın, birdenbire.

-1-

a. 079/35

anla -: Bir şeyin ne demek olduğunu, neye işaret ettiğini kavramak; yeni bilgileri eskileriyle bir araya getirerek sonuç niteliğinde başka bir bilgi edinmek.

-44-

a.- dığım 037/32, 078/30

a.- dık 048/28, 058/16

a.- dım 042/29, 044/04, 059/17, 068/15, 078/23, 083/32

a.- madan 053/08
bir şey a.- madığı 043/05
a.- mak 060/04
a.- mam 018/22, 067/07
a.- man 087/25
halden a.- ması 060/14
a.- mayana 094/23
a.- mış 040/13, 082/12
a.- mıştı 016/29
a.- mıştı 008/06-07
bir şey a.- mıyorum 092/07
a.- sanıza 041/06
a.- yabildim 046/12-13
a.- yabilirim 052/04
a.- yacağın 078/11
a.- yacağınız 094/12
a.- yamadı 014/09, 072/13
a.- yamadım 079/35
a.- yamamıştı 014/08
a.- yamazsınız 041/22
a.- yamıyordu 052/08
a.- yan 067/05
a.- yanlara 038/03
a.- yıverir 042/31
a.- yor 046/04
a.- yorduk 039/18
a.- yorsun 078/13
a.- yorsunuz 058/14
a.+ yoruz 007/04

anlaş-: Düşünce, duygu, amaç bakımından birleşmek, antant kalmak.

-6-

a.- ip 067/15, 067/16

a.- ırlardı 010/15
a.- ma 019/15
a.- mak gerek 083/26
a.- tım 095/14

anlaşıl-: Belli olmak, ortaya çıkmak; anlama işine konu olmak.

-11-

a.- amadı 061/17
a.- an 061/17, 080/23, 085/10
a.- dı 055/30
a.- inca 048/30
a.- ır 009/19, 040/12
a.- ıyor 077/26
a.- madığımı 016/19
a.- maz 018/04

anlat - : Bilgi vermek, izah etmek; bir konu üzerinde açıklama yapmak, açıklamada bulunmak.

-34-

a. 052/01
a.- abiliyor 041/19
a.- acak 042/06
a.- acak yer arar 068/19
a.- ancak 075/29
a.- ayım 049/10
a.- inca 081/35
a.- ip 035/09
a.- ır 028/04
a.- irken 062/23
a.- ırlar 090/18
a.- ıverdi 049/01
a.- ıverdiydi 041/23
a.- ıyor 054/06

a.- ıyordu 026/23

a.- ıyorlar 028/07

a.- ıyormuş 067/29

a.- ıyorsun 052/02

a.- mak 051/14

a.- maya 050/20

laf a.- maya 094/24

a.- mış 026/03, 049/16

a.- mıştı 041/28

a.- mıyorsun 029/11

a.- tı 077/11, 079/19, 085/05

a.- tı 085/04-05

a.- tığım 051/32-33

a.- tığımız 009/16

a.- tığına 077/23

dert a.- tık 044/16

a.- tıklarımı 050/24

anlayışlı: Anlayışlı olan, ferasetli, izanlı, zeki; hoşgörülü.

-2-

a. 053/30, 081/15

anne: Çocuğu olan kadın, ana, valide, kocakarı, mader, nene, aba.

-6-

a. 085/35

a.+ m 019/18, 023/16

a.+ nize 019/19

a.+ siyle 020/02, 020/13

annecik, -ği : Anne sözünün sevgiyle dolu söylenen biçimi.

-2-

a.+ cikum 085/35

apart-: Aparma işini yaptırmak.

-1-

a.- tığı 082/09

apartıman: bkz. *apartman*.

-1-

a. 083/25

apartma: [Fr.] Birkaç katlı ve her katında bir veya birkaç daire bulunan yapı.

-2-

a.+ lara 022/17

a.+ ların 055/22

apış arası: İki bacağın arasında kalan yer.

-1-

a. +na 072/18

aptal: Zekâsının azlığından dolayı yeterince düşünemeyip akıllıca hareket edemeyen (kimse); budala.

-1-

a. 086/24

apul apul: İki yana doğru sallana sallana (yürüme, gitmek).

-1-

a. 030/17

ara: İki olguyu, iki olayı birbirinden ayıran zaman. İki şeyi birbirinden ayıran uzaklık; çatlak, mesafe. Kişilerin veya toplulukların birbirine karşı olan durumu veya ilgisi.

-52-

bir a. 019/27, 028/04, 033/10, 042/13, 043/12, 062/03, 073/04, 076/16, 094/01

o a. 079/06

a.+ da 061/02, 080/11, 088/20
bir a.+ da 020/33
bu a.+ da 047/13, 070/05
a.+ da bir 013/22, 041/25, 078/03,
093/23

a.+ larına giren 020/06
a.+ larında 080/02
a.+ larından 071/28
a.+ mızda 088/12
a.+ sına 089/05, 090/01
apış a.+ sına 072/18
a.+ sında 008/21, 021/26, 024/20,
046/20, 047/08, 052/20, 055/18, 055/25,
063/12, 065/07, 091/14, 091/24, 091/25,
093/04, 093/17, 094/25
a.+ sındaki 092/25
a.+ sından 014/35, 043/12, 056/09,
074/23, 089/24, 093/24
a. vermek 069/25
a.+ ya girip 062/18

ara sıra: Seyrek olarak; arada bir, arada sırada, bazen, bazı, bazı bazı, çat pat, dembedem, kimi vakit, kimi zaman, kimileyin, zaman zaman, anbean, gâh, gâhi, gâhice, kâh, vakit vakit, yer yer.

-1-

a. 059/04

ara-: Birini veya bir şeyi bulmaya çalışmak. Bir yerde bir şey bulmak için bakmak, araştırmak.

-13-

a.- dı 029/06

a.- dığı 091/04

a.- dığım 037/22

a.- madım 046/29

a.- maktan 037/32

a.- maya 010/09

a.- rsın 025/07

anlatacak yer a.- r 068/19

maraza a.- rsınız 047/05

araya a.- ya 095/04

a.- ya araya 095/04

a.- yıp sormaz 080/14

a.- yorlardı 031/09

araba: Tekerlekli, motorlu veya motorsuz her türlü kara taşıtı.

-15-

a. 009/28, 054/03, 068/14

a.+ nı 018/20

a.+ nın 011/29, 079/26

a.+ nın 010/28-29

a.+ sı 009/12, 019/25

çöp a.+ sını 024/06

a.+ ya 008/16, 012/28

a.+ yı 010/04, 010/10

arabacı: Arabayı süren kimse.

-1-

a. 066/10

arala-: İki şey arasında açıklık oluşturmak, az açmak.

-2-

a.- dığı 069/35

a.- yıp 030/22

aralık, ğı: Yarı açık, tam kapanmamış.

-1-

a.+ ından 072/01

araştır-: Bir gerçeği ortaya çıkarmak için aramalarda bulunmak, sormak, soruşturmak.

-1-

a.- mak 038/11

arız ol-: Sonradan ortaya çıkmak.

-1-

a. -an 012/14

aristokrat: [Fr.] Soylu.

-2-

a. 007/15, 036/28

arka: Bir şeyin temel tutulan, yüzünün tam ters yanı, ön karşıtı; geçmiş, geride kalmış zaman; art, peş; geri kalan bölüm.

-27-

a. 010/27, 011/06, 014/22, 044/13,

079/26, 089/05, 089/23, 091/23

a. arkaya 067/26

a.+ da 012/08, 019/33

a.+ da kalmıştır 065/28

a.+ daki 012/04, 012/08

a.+ dan 011/28

a.+ sına 013/19

a.+ sında 049/28

a.+ sından 046/28, 063/03, 073/21,

086/09

a.+ sından 020/30-31

a.+ sını 046/02, 054/17, 073/26

a.+ sını getirsenize 018/35

a.+ ya 087/10

arkadaş: Birbirlerine karşı sevgi ve anlayış gösteren kimselerden her biri,

bacanak, eş, yâren, yoldaş; bir ortamda birlikte bulunanlardan her biri, hempa, refik.

-15-

a. 038/14

a.+ ı 066/26, 068/23, 086/07

a.+ ımız 049/07

a.+ ımızın 049/32, 055/30

a.+ lar 018/21, 051/09

a.+ ları 016/20, 058/18, 075/14

a.+ ları 023/05-06

a.+ larına 039/07

a.+ larından 073/17-18

arlan-: Utanmak.

-2-

a.- mıyor 094/21

a.- mıyorsun 030/08

armut: [Far.] Gülgillerden, çiçekleri beyaz, Türkiye'nin her yerinde yetişen bir ağaç (Pirus communis).

-7-

a. 068/21, 068/24, 068/26, 068/29

a.+ larına 068/35

artakal-: Artmak, geriye kalmak, fazla bulunmak.

-1-

a. 086/25

art, dı: Arka.

-2-

a.+ ına 049/27

a.+ ına 053/09

artık: Bundan böyle, bundan sonra; içildikten, yenildikten veya kullanıldıktan sonra geriye kalan.

-33-

a. 013/23, 017/10, 019/23, 023/30, 028/29, 031/27, 032/18, 039/11, 039/14, 043/08, 043/13, 048/21, 048/28, 055/34, 058/19, 060/06, 062/33, 069/33, 073/13, 073/22, 076/27, 078/25, 080/15, 081/06, 082/16, 082/28, 084/06, 084/21, 084/32, 086/32, 089/12, 093/22

a.+ ları 060/23

artır-: Artmasını sağlamak, çoğaltmak.

-1-

a.- mıştı 012/10

artistik: [Fr.] Güzel sanatların gerektirdiği niteliğe uygun.

-1-

a. 008/29

arz: Sunmak ; göstermek.

-3-

a. edeceğim 095/03

a. edeyim 093/11

a. ettiğim 093/17

arzu: [Far.] İstek, dilek.

-1-

a.+ su 018/29

arzula-: İstek duymak, özlemek, istemek.

-1-

a.- dığı 039/30

as: [Fr.] İskambil, domino vb. oyunlarda bir işaretini taşıyan kâğıt veya taş, birli, bey.

-6-

a. 034/09

a.+ lar 034/08

a.+ larda 037/26

a.+ lardan 034/08

a.+ ların 036/24

as -: Bir şeyi aşağıya sarkacak bir biçimde bir yere iliştip sarkıtmak.

-3-

astığını a.- ar kestiğini keser

065/18

a.- ışından 077/26

a.- tığını asar kestiğini keser

065/18

asa: [Ar.] Bazı ülkelerde, hükümdarların, mareşallerin, din adamlarının güç sembolü olarak törenlerde taşıdıkları bir tür ağaç veya metalden değnek.

-2-

a.+ dan 037/28

a.+ sı 063/29

asıl: [Ar.] Bir şeyin kendisi, örnek, kopya karşıtı; gerçek, esas; gerçekten, gerçek olarak; aranan nitelikleri en çok kendinde toplamış olan.

-21-

a. 009/22, 010/05, 024/30, 027/33, 030/05, 030/07, 037/23, 047/26, 060/31, 062/27, 073/03, 081/36, 082/10

a.+ ına 077/24

a.+ nda 010/32, 056/19, 059/15,
063/22, 065/24, 074/35, 080/25

asil- Bir yere tutunup sarmak; sonuna
kadar mücadele etmek.

-3-

a.- ip 011/28, 027/01

a.- ır 058/15

asılı: Asılmış olan, asma, asık, muallak.

-2-

a. 019/22, 019/34

asır: [Ar.] Yüzyıl.

-1-

a. 022/32

asil: [Ar.] Soylu.

-1-

a. 034/21

asillik, -ği: Asil olma durumu, asalet.

-1-

a.+ ine 081/10

asistan: [Fr.] Yardımcı.

-1-

a.+ lar 025/14

asit finik: (Asit fenik.) Fenol.

-1-

a. finik 072/15

asker: [Ar.] Orduda görev yapan erden
generale kadar herkes; er; askerlik görevi
veya ödevi.

-8-

a. 066/24, 066/33, 068/34

a.+ den 027/14

a.+ dir 066/33

a.+ e yazıldı 076/22

a. gibi 049/29

askerce: Asker gibi.

-3-

a. 049/30

a.+ dir 066/34, 067/01

askeri: [Ar.] Askerlikle ilgili, askere
özgü.

-3-

a. 067/03, 067/07, 069/27

askeriye: [Ar.] Askerlik.

-1-

kudret-i a. 067/12

askerlik, -ği: Asker olma durumu,
askerlik hizmeti, bayrakaltı, askeriye.

-4-

a.+ e 076/33

a.+ te 081/22

a.+ ten 067/05

a.+ teki 066/25

asla: [Ar.] Hiçbir zaman, hiçbir şekilde,
katiyen.

-3-

a. 044/14, 044/29, 067/10

aspirin: [Fr.] Ağrı kesici, ateş düşürücü,
kan sulandırıcı ve yangı giderici olarak
kullanılan hap.

-1-

a. 066/09

asri: [Ar.] Çağdaş.

-1-

a.+ si 092/06

astım : [Fr.] Bronşların daralmasından
ileri gelen nefes darlığı.

-1-

a.+ ı 069/25

aş-: Geçmek.

-4-

a.- mayan 038/08, 044/29

a.- mış 029/01, 036/19

aşağı: Bir yere göre daha alçak yerde bulunan; aşağıya, yere doğru; daha küçük, daha az; bir şeyin alt bölümü, zir, yukarı karşıt.

-18-

a. 018/20, 021/21, 037/05, 059/25

a.+ da 086/08, 086/10

a.+ daki 060/30, 063/24

a.+ dan 008/24, 008/25, 033/22,

071/06, 079/22

fasarya a. fasarya yukarı 073/13

a. kalmayan 081/08

a.+ sı 090/27

aşağı yukarı: Tama yakın, yaklaşık olarak.

-2-

a. 007/23, 062/30

aşağılık: Niteliği düşük, adi; aşağı olma durumu, adilik.

-2-

a. 037/02, 037/30

aşağılık duygusu: Kişinin gerçeklere uyan veya uymayan sebeplerle, kendini yetersiz, yeteneksiz ve güçsüz görme duygusu, aşağılık hissi, aşağılık kompleksi.

-1-

a. 007/09

aşçı: Yemek pişirmeyi meslek edinen kimse.

-1-

a.+ dan 077/14

aşıla-: Elde edilmesi istenilen herhangi bir ağacın bir parçasını anaç üzerine kaynaştırarak üretmek.

-2-

a.- mışlar 068/22, 068/26

aşırı: Gereğinden fazla olarak, çokça; gereğinden fazla, çok; bir şeye gereğinden çok fazla bağlanan, önem veren, müfrit, ekstrem.

-4-

a. 036/11, 050/01, 073/29

a.+ lar 059/06

aşüfte: [Far.] Oynak, açık saçık kadın; kokot.

-1-

a.+ dir 035/15

aşk: [Ar.] Aşırı sevgi ve bağlılık duygusu, sevi, seveda, amor (II).

-3-

a. 058/26, 063/10

a. olsun 066/10

at: Atgillerden, binme, yük çekme, taşıma vb. hizmetlerde kullanılan, tek tırnaklı hayvan, beygir, düldül.

-22-

a. 007/03, 007/04, 007/11, 007/20, 009/01, 009/12, 009/13, 009/27, 028/26

a. gibi 058/07

a.+ ı 009/16
a.+ ın 008/06, 008/30, 009/31
a.+ lar 007/13
a.+ ları 007/15, 008/25, 009/18
a.+ ların 007/22, 024/18
a.+ larınki 057/30
a. oynattığı 037/10

at-: Bir cismi bir yöne doğru fırlatmak.
Bir şeyi yere doğru bırakmak. Sille, tokat
vurmak. Rastgele bir kenara koymak.

-24-
golleri a.- acak 088/22
a.- ar 075/11, 075/25
golü a.- ar 075/27
bacak bacak üstüne a.- arken

045/18

a.- ıp 044/07
göz a.- ıp 050/15
ortaya a.- ıp 079/32
taşı a.- ıp 061/14
tekme a.- ıp 086/01
a.- ıyor 086/08, 093/30
a.- ıyormuş 025/16
üzerine a.- ıvermiş 082/10
a.- ma 030/01
laf a.- maya 066/23
adımımı a.- mış 092/15
kendini a.- mış 085/33
top a.- salar uyanmazmış 085/25
a.- sınılar 082/11
a.- tı 012/17
golleri a.- tı 088/21
kahkaha a.- tı 018/17

atasözü: Uzun deneme ve gözlemlere
dayanılarak söylenmiş ve halka mal
olmuş, öğüt verici nitelikte söz, deme,
mesel, sav, darbimesel.

-1-

a. 058/11

ateş: [Far.] Yanıcı cisimlerin tutuşmasıyla
beliren ısı ve ışık, od, nâr; patlayıcı
silahların atılması.

-3-

a. 085/12
a. ediyor 079/36
a.+ ini 021/03

ateşle-: Tutuşturmak, yakmak; top, tüfek
vb. patlayıcı maddeleri patlatmak.

-2-

a. 079/28
a.- mişler 055/04

ateşli: Heyecanlı, coşkulu.

-4-

a. 055/01, 057/21, 058/26, 060/13

atıl-: Patlatılmak; bir şeye doğru birden
gitmek, birden bir davranışta bulunmak;
atma işine konu olmak.

-6-

yazı tura a.- acağı 075/02
a.- an 087/19, 087/21
a.- dılar 050/12
yabana a.- ır 064/16
a.- ışının 082/08

atış: Atma işi.

-1-

şut a.+ larına 075/05

atla-: Binmek; yüksek bir yerden alçak bir yere, ayaküstü gelecek bir biçimde kendini bırakmak; bir engeli sıçrayarak veya fırlayarak aşmak.

-4-

a.- dık 044/14

a.- yın 086/06

a.- yıp 072/02

a.- yor 086/10

atlat-: Atlama işini yaptırmak.

-1-

a.- ıyor 086/09

atlet: [Fr.] Atletizmle uğraşan kimse, atletizmci.

-1-

a. 047/10

atom bombası: Atom çekirdeklerinin parçalanması sonucu enerji oluşması temeline dayanan bomba.

-1-

a. 067/04

attır-: Atma işini yaptırmak.

-1-

a.- ır 066/01

aut: [İng.] Dış.

-1-

a.+ a kaçan 073/23

aval: Saflığı sersemlik derecesine varan (kimse).

-5-

a. 014/22, 074/17, 079/27, 079/33, 087/18

avaz: Yüksek sesli olarak.

-2-

a. 012/11

a. avaz 018/10

avlan-: Avlama işine konu olmak.

-2-

gafil a.- dın 080/03

gafil a.- mışlar 053/15

avlu: [Rum.] Bir yapının veya yapı grubunun ortasında kalan üstü açık, duvarla çevrili alan, hayat (II), hanay, sahn.

-6-

a.+ da 042/28

a.+ larında 032/32

a.+ sunda 038/16

a.+ sundan 070/29

a.+ yu 039/10, 039/12

avrat: [Ar.] Bir erkeğin eşi, hanımı.

-1-

anasını a.+ ını 079/29

avuç, -cu: Elin parmak uçlarıyla bilek arasındaki iç bölümü, apaz, hapaz, koşam; elin yarı yumulmuş durumu.

-3-

a.+ una 023/27

a.+ undan 062/20

a.+ unuzla 089/07

avukat: [Fr.] Hak ve yasa işlerinde isteyenlere yol göstermeyi, mahkemelerde, devlet dairelerinde başkalarının hakkını aramayı, korumayı meslek edinen ve bunun için yasanın gerektirdiği şartları taşıyan kimse.

-2-

a. 016/08

a.+ tı 013/24

avut-: Bir kimsenin acısını veya sıkıntısını yatıştırmak, teselli etmek.

-3-

a.- mak 088/28

kendini a.- mak 062/04

a.- maya 061/25

ay: Yılın on iki bölümünden her biri, mah, meh; birdenbire duyulan acı, ağrı, şaşırma, ürkme veya sevinç anlatan bir söz.

-17-

a. 018/18, 022/03, 044/09, 048/16, 076/33, 080/09, 080/18, 080/31

a.+ da 013/24, 081/33, 083/20

a.+ dan 076/06

a.+ ın 020/22

a.+ ına 082/05

a.+ lar 047/27

a.+ larca 057/11, 093/09

ay başı: Ücret veya maaş alınan gün; ayın ilk günü, ay dönümü.

-2-

a. 058/09

a. +na 032/17

ayak: Bacakların bilekten aşağıda bulunan ve yere basan bölümü. Birtakım şeylerin yerden yüksekçe durmasını sağlayan dayak, destek veya bunlardan her biri; bacak.

-25-

a.+ a kalkacaklarını 051/22-23

a. 062/36, 063/34, 064/08, 071/07

dört a. 095/09

a. altında 037/11

a. bilekleri 057/29

a. bileklerine 057/30

a.+ a kalkılır 066/28

a.+ a kalkıp 049/29

a.+ a kalkma 053/09

a.+ ı 057/35

a.+ ı kalktım 091/18

a.+ ımı altına alıp 092/17

a.+ ına 075/17

a.+ ımı 080/06

a.+ lar 057/34

a.+ lara 057/32-33

a.+ ları 075/16

a.+ larında 075/15, 075/16

a.+ larının 058/24

a.+ larının ucuna basmış 020/01

ayakkabı: Genellikle sokakta giyilen ve altı kösele, lastik vb. dayanıklı maddelerden yapılan giyecek, başmak, pabuç.

-10-

a.+ ları 075/09, 075/15

a.+ larını 027/09, 033/20, 075/13

a.+ lı 075/16

a.+ n 026/01

a.+ sı 075/18

a.+ sını 027/21, 031/01

ayaklı: Ayağı olan.

-1-

a. 089/21

ayaküstü: Kısa sürede, acele olarak, ayaküzeri.

-1-

a. 049/01

ayal: [Ar.] Karı, eş.

-1-

a.+ im 090/12

ayar: [Ar.] Değer veya seviye derecesi.

-1-

a. 030/24

aydın: Kültürlü, okumuş, görgülü, ileri düşünceli (kimse), münevver, entelektüel.

-1-

a. 069/04

aydınlan-: Aydınlık olmak.

-1-

a.- ıverir 069/33

aygın: Bitkin durumda olan.

-1-

a. baygın 060/10-11

ayık: Sarhoşluğu veya baygınlığı geçmiş olan; sarhoşluğu geçmiş bir biçimde.

-2-

a. 014/17, 035/24

ayıl-: Sarhoşluk, baygınlık vb. bir durumdan kurtulmak, kendine gelmek.

-8-

a. 014/04

a.- dı 014/01, 014/03, 014/04

a.- dıktan 017/10

a.- mak 014/04

a.- mıştı 017/10

ayıp : [Ar.] Toplumun ahlak kurallarına aykırı olan, utanılacak durum veya davranış.

-7-

a. 018/22, 034/08, 086/26, 092/06

a. ettin 080/06

a. olmasın 051/31

a.tır söylemesi 090/11

ayıplan-: Ayıplama işine konu olmak.

-1-

a.- maz 084/03

ayıp-: Bir bütünden bir parçayı herhangi bir amaçla bir tarafa koymak.

-6-

a.- acak 056/20

a.- an 071/25

a.- dılar 076/26

a.- ma 016/26

a.- mak 075/08

gözlerini a.- mıyordu 059/09

ayırt: Fark.

-1-

a. edilmek 066/27

aylak: İşsiz, boş gezen, avare (kimse).

-1-

a. 061/21

aylıklı: Aylık alan (kimse), maaşlı.

-1-

a. 087/20

ayna: [Far.] Işığı yansıtan, varlıkların görüntüsünü veren, cilalı ve sırlı cam, gözğü, mirat.

-17-

a. 008/01, 008/26, 009/05
a.+ da 008/02, 008/06, 008/14,
024/07

a.+ da 008/20-21
a.+ daki 009/08, 009/11, 024/10,
024/32

a.+ larda 076/28
a.+ nın 008/30, 044/18
a.+ sında 024/09
a.+ ya 024/15

aynen : [Ar.] Olduğu gibi, hiçbir
değişiklik olmadan, aynıyla.

-1-
a. 092/19

aynı: Benzer; başkası değil, yine o.

-14-
a. 012/01, 019/34, 020/22, 020/25,
027/27, 045/07, 056/03, 057/18, 060/13,
060/33, 062/30, 069/01
a.+ sını 075/06

aynı zamanda: Hem de, bununla birlikte.

-1-
a. 050/04, 071/19

ayrı: Başka, başka türlü.

-4-
a. 007/06, 076/08, 083/26
a. tutmamışlar 083/19

ayrıca: Ayrı olarak, başkaca,
antrparantez.

-2-
a. 064/16, 092/29

ayrıl-: Bir yerden, bir kimseden, bir
şeyden uzaklaşmak. Ayırma işine konu
olmak.

-12-
a.- arak 020/30
a.- dılar 053/10
a.- inca 053/13
a.- irken 044/23
a.- mak 055/11, 064/18, 068/03
emekliye a.- ması 007/25
a.- maz 077/16
a.- mış 054/01, 054/06, 054/31

az: Nicelik, nitelik, güç, süre, sayı
bakımından eksik, çok karşıtı; alışılmış
olandan, umulandan veya gerekenden
eksik olarak.

-16-
a. 012/31, 018/20, 065/27, 067/21,
072/26

az buçuk: Bir parça, biraz.

-7-
a. buçuk 011/12, 036/10, 049/04,
055/06, 059/05, 080/28, 087/02

az daha: Az kalsın, neredeyse.

-2-
a. daha 018/20, 063/03

az-: Yara, hastalık etkili, tehlikeli duruma
gelmek.

-1-
a.- mıştır 071/10

azamet: [Ar.] Görkem, gösteriş, heybet.

-1-
a. 037/28

azdır-: Kötü davranış veya alışkanlıklara sürüklemek, yoldan çıkarmak.

-1-

a.- ır 030/25

azgı: Azmış olan, azılı, kudurgan.

-1-

a. 094/20

azgınlık: Azmış olan, azılı, kudurgan.

-1-

a. 060/29

azi: Öküz arabalarında ön ve arka yastıkları dingile bağlayan ağaç çivi.

-1-

gemi a.+ ya alıp 009/27

azman: Aşırı gelişmiş.

-1-

a. 061/06

-B-

b: Türk alfabesinin ikinci sesi.

-2-

b. 009/12, 024/22

baba: Çocuğu olan erkek, peder; ata; çocuğun dünyaya gelmesinde etken olan erkek.

-17-

b. 021/15

b.+ dan kalma 092/04

ana b. günü 094/12

b.+ ları 035/08, 035/23, 035/27

b.+ m 041/13, 058/03

b.+ ndır 018/31

b.+ nın 023/01, 036/06

ananın b.+ nın 049/13

b.+ sı 081/31

b.+ sına 036/13, 072/12

b.+ sından 086/20

b.+ sınıfın 021/27

babacan: [T.+Far.] Olgun, hoşgörülü, iyi kalpli, güvenilir (erkek).

-2-

a. 035/08-09, 065/24

bacak, -ğı: Vücudun kasıktan tabana kadar olan bölümü; hayvanlarda yürümeye veya atlamaya yarayan organ.

-12-

her koyun kendi b.+ ndan asılır 058/15

b.+ mın 089/23

b. 074/23

b. bacak üstüne atarken 045/18

b.+ ları 069/36, 085/31, 089/05,

091/23, 091/24

b.+ larından 038/29

b.+ larını uzatıp 039/06

bacak b. üstüne atarken 045/18

bacaklı: Bacakları uzun olan, uzun boylu.

-1-

b. 079/25

bacanak, -ğı: Eşleri kardeş olan erkeklerin birbirine göre durumu.

-3-

b.+ ı 010/14

b.+ ndan 068/18

b. 093/08

badana: [Fr.] Duvarları boyamak için kullanılan sulandırılmış kireç veya boya.

-1-

b. 083/13

bağdaş-: Anlaşmak, uzlaşmak, uymak, imtizaç etmek.

-2-

b.- amadı 076/19

b.- amayan 064/12

bağır -: İnsan yüksek ve gür ses çıkarmak, yüksek sesle azarlamak.

-10-

b.- dı 014/01, 017/29, 023/26, 026/11, 029/21, 046/03

b.- ır dururmuş 086/06-07

b.- ıyordu 018/10

b.- mayın 070/15

b.- mış 073/12

bağla -: Birini söz veya yazı ile bağlamak, taahhüt etmek, angaje etmek.

-4-

sözlerini b.- r 069/02

bel b.- yıp 087/32

elimizi kolumuzu b.- yor 046/25

bel b. - yorduk 048/15

bağlayış: Bağlama işi.

-1-

b.+ larına 075/05

bağlı ol-: Tabi bulunmak.

-1-

b. -duğu 067/34

bağrış -: Birlikte veya karşılıklı bağırarak.

-1-

b.- ıp çağrısanlar 085/21

bahane: [Far.] Bir şeyin gerçek sebebi gizlenerek ileri sürülen uydurma sebep.

-1-

b.+ siyle 015/21

bahar: [Far.] İlkbahar.

-8-

b. 059/32, 060/01, 060/02, 060/03, 060/08

b.+ da 059/09

b.+ ın 059/29

b.+ sa 060/08

baharat: [Ar.] Yiyecek ve içeceklere hoş koku ve tat vermek için kullanılan tarçın, karanfil, zencefil, karabiber vb. maddeler, bahar (II).

-2-

b. 058/10, 058/11

baharatlı: İçinde karabiber, karanfil, tarçın vb. maddeler bulunan, baharlı.

-1-

b. 060/22

bahçe: [Far.] Sebze, meyve, çiçek veya ağaç yetiştirilen yer.

-5-

b.+ de 061/13

b.+ si 045/22, 065/03

b.+ ye 029/27, 055/12

bahçıvan: [Far.] Bir bahçenin düzenlenmesi ve bakımıyla görevli kimse.

-1-

b. 037/02

bahçıvanlık: Bahçıvanın yaptığı iş.

-1-	b. 076/04	b.- abiliyordu 051/03
bahis, -hsi: [Ar.] Üzerinde konuşulan şey, konu.		b.- acak 024/15
-5-	b. 041/21, 091/10	b.- alım 019/03, 019/30, 052/01, 053/07, 053/32
b.+ i 091/11		yüzüne b.- amaz olmuştum 046/35
b.+ i geçince 042/05		b.- amıyorum 050/31-32
b.+ ten 038/27		b.- an 014/27, 048/29, 064/20
bahriye: [Ar.] Bir devletin deniz güçlerinin ve kuruluşlarının bütünü.		tepeden b.- an 036/30
-4-		b.- arak 013/22, 039/16, 050/24, 062/21, 081/24
b. 077/04, 077/27		b.- arız 069/30
b.+ de 076/23, 077/25		b.- arsin 074/22-23
bahset-, -der: [Ar.+T.] Bir konu üzerinde söz söylemek, konuşmak.		b.- ayım 052/24
-5-		b.- ılırsa 032/19
b.- erler 033/16		b.- in 035/13, 040/22, 043/13, 048/25, 055/04, 059/05, 060/14, 070/32, 075/29, 081/10, 091/07
b.- iliyor 067/25		b.- ınız 034/19, 045/02
b.- iyorduk 038/14, 091/08		ters ters b.- ıp 024/32
b.- iyorlardı 028/25		b.- ışından 042/30
bahşiş: [Far.] Yapılan bir hizmete ödenen ücretten ayrı olarak fazladan verilen para, kahve parası.		b.- ışıyla 050/23
-2-		b.- ıyor 012/24, 051/06, 085/06
b. 023/27, 076/20		önüne b.- ıyor 083/12, 084/01
bak-: Bakışı bir şey üzerine çevirmek		b.- iyordu 020/07, 025/26, 033/05, 087/15
-104-		b.- ıyorlar 028/13
b. 014/20, 021/33, 029/22, 054/08, 066/12, 068/25, 069/04, 077/11, 078/01, 078/29, 081/12, 081/22, 087/18, 092/03		b.- ıyorlar 064/02-03
bana b. 029/28		b.- ıyorum 028/34, 050/21, 079/27, 093/24
uzaktan b.- abiliş 065/17		b.- ıyoruz 077/03
		b.- ma 087/08
		b.- mak 041/17
		başının çaresine b.- mak 082/20

b.- maktan 086/24
b.- mayın 035/14, 035/27
b.- mış 053/30, 054/06
b.- sana 029/01
b.- tı 010/17, 013/13, 015/05,
015/11, 020/16, 021/32, 022/17, 026/18,
031/23, 044/18, 044/19, 045/32, 053/02,
060/29, 088/25

önüne b.- tı 083/10

b.- tığı 051/06, 052/07

b.- tığını 043/28

b.- tılar 079/09

b.- tüm 043/31, 079/36, 083/04

kem gözle b.- tıysa 025/31

bakakal-: Şaşkınlığa uğrayıp ne yapacağını bilemez durumda kalmak.

-1-

b.- mıştım 039/02

bakanlık: Bakan olma durumu; vekillik, nezaret, vekâlet, nazırlık.

-1-

dışışleri+ b.+ına 061/03

bakıl-: Bakma işine konu olmak veya bakma işi yapılmak.

-13-

b.- abiliyordu 051/02

b.- acak 024/16-17

b.- amıyor 050/27

b.- amıyor 050/27-28

b.- dığımı 040/01

b.- ırsa 041/32, 066/16, 068/17,

085/08

aslına b.- ırsa 077/24

b.- ıverdim 051/01

yüzüne b.- mayacak gibi 084/17

b.- mayıveririm 024/16

bakın-: Çevreye göz gezdirmek, araştırmak.

-2-

b.- dı 091/22

b.- maktan 073/11

bakımdan: ... yönden, açıdan.

-1-

b. 075/08

bakımından: Bakış veya görüş açısı yönünden, değerlendirme açısından; itibarıyla.

-2-

b. 071/23, 074/36

bakış: Bakmak işi.

-3-

b. 051/05

b.+ ına 051/05

b.+ ını 036/05

baki: [Ar.] Ölümsüz; kalıcı olan; geriye kalan.

-1-

b. kalan şu kubbede bir hoş sada imiş 030/33

bakire: [Ar.] Cinsel ilişkide bulunmamış (dişi), kızıoğlan, kızıoğlankız, erden.

-3-

b. 035/16, 060/18-19

b.+ lerden 062/05

bakkal: [Ar.] Yiyecek, içecek vb. maddelerin perakende olarak satıldığı dükkan.

-1-

b.+ dan 078/03

bakla: [Ar.] Baklagillerden, yurdumuzun her yerinde yetiştirilen, yeşil kabuklu ve taneli bir bitkinin yeşil ürünü veya kuru tanesi.

-1-

b.+ yı ağızından 078/07

baktır-: Bakmasına yol açmak, bakmasını sağlamak.

-2-

b.- mak 038/28

çocuğu b.- mam 086/20

bal: Bal arılarının bitki ve çiçeklerden topladıkları bal özünden yapıp kovanlarındaki petek gözlerine doldurdukları, rengi beyazdan esmere kadar değişen tatlı, koyu, sıvı madde.

-5-

b. gibi 019/17, 031/11, 068/25, 074/36, 81/04

baldır : Bacağın dizden ayak bölümüne kadar olan bölümü; incik.

-1-

b.+ larını 021/09

baldız : Erkeğe göre eşinin kız kardeşi.

-3-

b. 093/09

b.+ ının 052/20, 071/09

bale: [Fr.] Belli hafif figürlere, adım atışlara, çoğunlukla sahne düzenine ve müziğe dayalı gösteri türü.

-1-

b. 038/18

balık: Omurgalılarından, suda yaşayan, solungaçla nefes alan ve yumurtadan üreyen hayvanların genel adı.

-1-

b.+ ı 072/08

balıkçılık: Balıkçının yaptığı iş.

-1-

b. 076/03

bal rengi : Genellikle kahverengiye çalan sarı renk.

-1-

b. 044/17

balta: Ağacı kesme, yarma, yontma vb. işlerde kullanılan ağaç saplı, demir araç.

-2-

b. 094/28

b.+ dan 037/28

bambaşka: Büsbütün başka; apayrı, farklı.

-1-

b. 051/12

banka : [İt.] Faizle para alıp veren, kredi, iskonto, kambiyo işlemleri yapan, kasalarında para, değerli belge, eşya saklayan ve ticaret, sanayi, ekonomi alanlarında çeşitli etkinliklerde bulunan kuruluş.

-3-

b.+ lara 014/35

b.+ nın 044/26

b.+ sınıfın 020/23

banyo: [İt.] Yıkama işi.

-1-

b. yapıp 036/17

bar: [İng.] Danslı, içkili eğlence yeri.

-1-

b.+ daki 021/08

bardak: Su vb. şeyleri içmek için kullanılan, genellikle camdan yapılan kap.

-4-

b.+ a 020/32

b.+ ı 021/25

b.+ m 021/22

b.+ lar 063/12

barın-: Çevresiyle uyumlu, dirlik içinde yaşamak.

-1-

b.- amadı 076/06

bari: [Far.] Bu durum karşısında; hiç değilse, hiç olmazsa. Keşke.

-6-

b. 018/18, 025/10, 025/19, 079/36, 080/22, 083/08

bark: Ev.

-1-

evim b.+ m 019/10

baro: [Fr.] Bir şehir veya bölge avukatlarının bağlı oldukları meslek kuruluşu.

-1-

b.+ sunda 016/08

bart: Ses taklidi sözcük.

-1-

b. 090/20

barti: Ses taklidi sözcük.

-1-

b. 090/21

bas-: Vücudun ağırlığını verecek bir biçimde ayak tabanını bir yere veya bir şeyin üzerine koymak. Kaplamak. Bir şeyi üzerine kuvvet vererek itmek.

-18-

basa b.- a 038/19, 058/24

b.- a basa 038/19, 058/24

kalıbımı b.- arım 039/26

b.- inca 023/32

b.- ıyor 068/27

kış b.- madan 067/16

ayaklarının ucuna b.- mış 020/01

b.- mıştı 007/22

b.- tı 010/26, 010/30, 011/02, 030/23

gaza b.- tı 010/21

b.- tığı 010/27

sırta kadem b.- tığı 061/18

sırta kadem b.- verdiler 063/26

basamak: Bir amaca ulaşmak için yararlanılan kişi, durum veya yer.

-3-

b. 037/15, 037/16

basbariton: [Fr.] Basın çıkmadığı ince tonlara çıkabilen, buna rağmen basın indiği kalın ve tok tonlara inemeyen sesi olan sanatçı.

-1-

b. 036/08

basit: [Ar.] Yapılması ve anlaşılması kolay olan, karışık olmayan; amiyane.

-5-

b. 041/16, 053/19, 068/14, 089/21, 092/23

baskı: Bir eserin tekrarlanarak yapılan baskı işlemlerinden her biri; edisyon.

-1-

b.+ sı 048/05

basma: Basmak işi; tabetme.

-1-

emme b. 092/08

bastır-: Baskı yapmak, üzerine iyice düşünmek. Hemen söylemek.

-2-

b.- iyordu 063/02

b.- mış 077/17

baston: [İt.] Yürürken dayanmaya yarayan, ağaç veya metalden yapılan araç.

-1-

b. 067/35

baş: İnsan veya hayvanlarda beyin, göz, kulak, burun, ağız vb. organları kapsayan, vücudun üst veya önünde bulunan bölüm; kafa, kelle, ser. Bir şeyin özü, temeli, kaynağı. Bir şeyin başladığı zaman veya yer. Önem veya yönetim bakımından ileride olan, en önemli, en üstün" anlamlarında birleşik kelimeler yapan bir söz.

-58-

b. 014/07, 027/28, 055/23

b.+ a 030/04

b.+ a çıkılmaz 030/05

b. döndüren 039/22

b. şakşakçı 027/28

b.+ ı 050/23, 079/03, 094/01

b.+ ım döner 089/25

tek b.+ ıma 088/34

b.+ ıma geldi 081/12

yanı b.+ ımdaki 039/34

b.+ ımı 050/31

b.+ ımızdan savamaz 043/26

ay b.+ ına 032/17

başlı b.+ ına 089/20

çocuk b.+ ına 056/18

darısı b.+ ına 084/14

dört b. mamur 023/14

her şeyin b. sağlık 088/26

tek b.+ ına 021/10, 055/14, 059/18

b.+ ına bir şey mi gelsin 031/28

b.+ ına devlet kuşu konu 027/28

b.+ ına geçmişti 010/10

b.+ ına geleceği 079/20-21

aklını b.+ ına topluyor 086/07

b.+ ında 062/15, 085/25

aklı b.+ ında 050/26, 056/21

yanı b.+ ında 086/02

b.+ ındaki 065/13, 065/14

b.+ ından 038/13, 087/29

aklın b.+ ından gider 009/06

aklı b.+ ından uçmuştu 010/07

b.+ ını 012/23, 015/10, 021/07,
024/32, 025/24, 032/25, 044/07, 062/21,
072/23

b.+ ını önüne eğdi 087/23

saçını b.+ ını yolmaya 061/19

b.+ ının 008/18, 057/26

b.+ ının çaresine bakmak 082/19

b.+ ınızda 065/30

b.+ ınızı 050/28

b.+ larına buyruk 052/18

b.+ tan sona 023/12

başarı : Başarma işi; muvaffakiyet.

-1-

b.+ sının 011/05

başefendi: Devlet dairelerinde kıdemli
memur.

-6-

b. 025/18, 025/27, 027/29, 031/06,
033/05

b.+ ye 033/04

başiboş: Bir şeye veya kimseye bağlı
olmayan.

-1-

b. 061/22

başka: Diğer şeylere benzemeyen; özge.
Nitelik yönünden alışılmışın dışında bir
üstünlüğü olma. Üzerinde durulanların
dışında kalan; diğer, vesair.

-36-

b. 008/11, 009/12, 009/31, 014/07,
014/10, 016/01, 017/10, 020/16, 030/32,
034/05, 034/28, 039/17, 039/28, 040/01,
041/21, 044/05, 047/04, 047/08, 048/07,

058/27, 062/04, 073/12, 074/06, 074/29,
083/12, 087/21, 087/22, 093/20

b.+ ları 088/21, 088/22

b.+ larından 053/13

b.+ larının 056/10, 081/36-82/01

b.+ sına 088/31

b.+ sını 016/23

başla-: Bir işe girişmek, harekete geçmek.
Ortaya çıkmak, başlangıç noktası
oluşturmak. Ortaya çıkmak, başlangıç
noktası oluşturmak.

-28-

b.- dı 009/27, 013/16, 040/23,
060/11, 061/02, 061/20, 081/02, 085/06

b.- dığı 060/10

b.- dık 039/14, 055/16

b.- dılar 011/05, 050/20

b.- dım 046/34

b.- mak 038/06

b.- masına 010/18

b.- mış 040/11, 090/17

b.- mışlardı 027/06-07

b.- mıştı 019/24

b.- r 017/18, 068/21, 070/01,
089/16

b.-yabilir 069/09

b.- yınca 076/33

b.- yıp 020/29, 041/28

başlı: Başlı olan.

-3-

belli b. 071/25

yumuşak b. 035/07

b. başına 089/20

başlıca: En önemli, başta gelen.

-2-

b. 036/23

b.+ sı 092/25

başlık: Bir yazının, bir kitabın bölümlerinin başına konulan ve konuyu kısaca tanıtan ibare; serlevha.

-1-

b. 056/26

başucu: Yeryüzünde bir noktada çekülün gösterdiği doğrultunun gökyüzüne doğru olan yönü.

-1-

b.+ ndaki 045/09

başvekil: [T. + Ar.] Başbakan.

-10-

b. 065/07-08, 065/18, 065/22,
066/05, 072/23

b.+ de 065/23

b.+ dir 065/30

b.+ in 065/12, 066/15

b.+ le 067/27

başvur-: Bir işe girmek, bir sınava katılmak vb. konularda müracaatta bulunmak; gitmek. Bir şeye yararlanmak amacıyla el atmak.

-2-

b.- maz 008/27

b.- muştı 061/17

bay: Erkek.

-3-

b.+ la 085/09

b.+ lar 011/19, 011/20

bayağı: Oldukça çok. Sıradan.

-3-

b. 034/24, 075/16, 078/04

bayan: Kadın.

-1-

b. 085/09

baygın: Bayılmış, kendinden geçmiş.

-5-

b. 014/06, 014/17

b. 014/33

aygın b. 060/10

bayıl-: Baygın duruma girmek, uyur gibi olmak, kendinden geçmek, kendini kaybetmek, geçici bir süre bilinç kaybına uğramak.

-2-

b.- mış 072/04

b.- mıştı 020/20

baykuş: Başında, kulak yerinde iki sorgucu bulunan, yırtıcı gece kuşlarının genel adı.

-1-

b.+ sun 031/28

bayrak: Bir milletin, belli bir topluluğun veya bir kuruluşun simgesi olarak kullanılan, renk ve biçimle özelleştirilmiş, genellikle dikdörtgen biçiminde kumaş; alem.

-2-

b.+ ını 012/18

b. gibi 011/19

bayram: Millî veya dinî bakımdan önemi olan ve kutlanan gün veya günler.

-1-
b. çocuğu gibi 076/27
bayramlık: Bayrama özgü olan
-1-
b. 035/16
baytar: [Ar.] Veteriner.
-2-
b. 077/09, 091/29
bazen: [Ar.] Ara sıra.
-11-
b. 026/30, 032/29, 042/30, 045/20,
057/24, 057/25, 061/05, 074/22, 082/14,
085/02, 093/01
bazı: [Ar.] Bir kısım, bir miktar.
-7-
b. 024/18, 034/11, 036/11, 068/21,
069/12, 081/36, 093/08
be: "Ey, hey" anlamlarında bir seslenme
sözü.
-11-
b. 014/20, 017/25, 019/30, 025/07,
030/03, 031/28, 031/30, 070/22, 073/11,
087/11, 091/28
bebek: Plastik, tahta, bez vb.nden yapılan
insan biçiminde oyuncak.
Meme emen veya kucakta gezdirilme
yaşlarında olan çocuk; bebe.
-3-
el bebek gül b. 035/30
el b. gül bebek 035/30
b.+ ler 023/33
becelleş -: Cedelleşmek.
-2-

b.- mesini 018/03
b.- tiler 020/12
becerebil -: Becerme ihtimali veya imkanı
bulunmak; becerme gücü bulunmak.
-5-
b.- medi 072/24
b.- meyip 086/38
b.- miyorlar 068/15
b.- miyorsunuz 018/36, 044/06
bedava: [Far.] Parasız.
-1-
b. 080/19
beğen-: İyi veya güzel bulmak; açmak.
Onaylamak, kabul etmek, tasvip etmek.
-5-
b.- dik 054/25
b.- en 083/34
b.- irsiniz 094/30
b.- meyen 052/16
b.- miş 084/15
beğendir-: Beğenilmesini, hoş
görünmesini sağlamak.
-1-
kendini b.- mek 073/31
beğenil-: Hoşa gitmek; sevmek.
-2-
b.- mek 083/35, 083/36
bek: [İng.] Savunma oyuncusu.
-1-
b.+ ler 074/23
bekârlık: Bekar olma durumu.
-1-
b.+ ı 013/04

bekçilik: Bekçinin yaptığı iş.

-1-

gece b.+ i 081/33

bekle-: Bir iş oluncaya, biri gelinceye değin bir yerde kalmak, durmak. Herhangi bir şey ummak. Bir kimsenin gelmesini veya bir işin olmasını gözler vaziyette olmak.

-14-

b.- diği 016/30

b.- rlermiş 086/08

b.- rse 013/14

b.- yen 012/09, 069/36

sıra b.- yen 066/02

tetikte b.- yen 050/13

kısmet b.- yor 036/20

b.- yordu 012/19, 014/29

hazır b.- yorduk 048/23

b.- yorlardı 012/08

b.- yormuş 040/05

b.- yorum 059/28

beklen-: Bekleme işine konu olmak veya bekleme işi yapılmak; beklenilmek.

-2-

b.- irdi 055/08

b.- emezdi 010/30

bel: İnsan bedeninde göğüsle karın, sırtla kalçalar arasında daralmış bölüm.

-6-

b. 048/15

b. bağlayıp 087/32

b.+ den 090/27

eteği b.+ inde 035/01, 084/16

b.+ ini büküyordu 023/07

bela: [Ar.] İçinden çıkılması güç, sakıncalı durum; beliyе.

-1-

b.+ sı 078/25

belalı: [Ar.+T.] Kavgacı, şirret olan.

-2-

b. 078/08

b. 080/24-25

belediye: [Ar.] İl, ilçe, kasaba, belde vb. yerleşim merkezlerinde temizlik, aydınlatma, su, toplu taşıma ve esnafın denetimi gibi kamu hizmetlerine bakan, başkanı ve üyeleri halk tarafından seçilen, tüzel kişiliği olan örgüt; uray, şehremaneti.

-6-

b. 007/23, 024/24, 056/23, 062/37, 068/06-07

b.+ de 055/09

b.+ nin 024/08

beleş: [Ar.] Bedava.

-1-

b. 075/24

belir-: Önce belli veya görünür olmayan bir şey ortaya çıkmak; tezahür etmek.

-2-

b.- di 012/20

b.- irdi 015/29

belirli: Açık ve kesin olarak sınırlanmış veya kararlaştırılmış olan; belli (II), muayyen.

-1-

b. 059/20
belirt-: Belirli duruma getirmek, açıklığa kavuşturmak; tebarüz ettirmek.

-2-

b.- ip 069/15

b.- meyi 066/20

belkemiği: Bir şeyin varlığı ile ilgili en önemli bölüm; omurga.

-1-

b.+ idir 074/12

belki: [Ar.+Far.] Muhtemel olarak; belkim, herhâlde.

-23-

b. 013/29, 017/19, 018/07, 034/09, 041/01, 049/18, 051/18, 061/27, 063/24, 064/24, 064/25, 067/23, 071/04, 071/20, 073/05, 073/08, 087/14, 090/28, 093/13, 093/22

b. de 033/17, 039/19

belkim: [Ar.+T.] Belki.

-2-

b. 017/25

belle -: Öğrenmek. Akılda tutmak.

-3-

b.- diği 041/10

b.- mişiz 025/28

b.- r 075/06

belli: Bilinmedik bir yanı olmayan. Gizli olmayan, ortada olan, anlaşılabilir; zahir, aşikâr, belirli.

-12-

b. 036/13, 039/09, 062/10, 078/24, 083/16, 084/02, 094/01

b. başlı 071/25

b. etmeden 076/28

b. olmasın 087/09

b. olmaz 078/32

b. oluyordu 030/21

bembeyaz: [T.+Ar.] Beyaz; apak, ak pak.

-3-

b. 023/23, 059/31, 089/24

ben: Teklik birinci kişiyi gösteren söz.

-185-

b. 009/02, 009/06, 011/28, 015/10, 018/26, 018/34, 019/20, 021/18, 024/23, 025/22, 028/20, 028/21, 029/04, 029/15, 029/31, 029/32, 030/03, 030/09, 031/29, 032/21, 034/08, 034/16, 035/11, 036/05, 037/09, 037/13, 038/07, 039/02, 039/03, 039/21, 041/19, 042/23, 042/32, 045/02, 045/05, 045/13, 045/27, 045/28, 045/31, 046/12, 046/13, 046/14, 046/34, 049/18, 050/30, 052/02, 055/03, 055/22, 056/08, 056/23, 057/06, 057/16, 059/12, 061/05, 062/13, 062/16, 063/15, 065/13, 067/24, 067/25, 068/15, 069/17, 069/19, 072/14, 073/20, 074/08, 074/24, 074/29, 077/29, 078/13, 078/19, 078/28, 079/27, 080/07, 080/08, 081/16, 082/27, 083/05, 084/33, 085/04, 086/16, 086/20, 086/31, 087/08, 087/13, 087/19, 087/27, 088/10, 088/15, 088/17, 088/34, 091/28, 094/15, 094/30, 094/31

b.+ a 007/12, 011/03, 025/27, 028/09, 032/03, 032/08, 037/17, 039/30, 042/15, 042/17, 042/18, 043/14, 045/32,

046/22, 047/25, 052/01, 052/10, 053/11, 057/05, 057/10, 062/13, 064/13, 071/08, 074/31, 078/02, 080/07, 081/27, 087/17, 088/29, 090/15, 093/11, 094/06, 094/14, 095/12

b.+ a bak 029/28

b.+ a da anton;michael;georgiev demesinler 061/08

b.+ de 031/07, 057/14, 088/30

b.+ de 040/02, 040/16

b.+ den 025/32, 029/31, 064/11

b.+ i 011/17, 017/12, 018/26, 029/25, 033/15, 044/01, 045/08, 045/19, 074/09, 077/32, 078/06, 078/07, 078/13, 083/15, 083/22, 087/33, 093/18, 094/12

b.+ im 017/03, 031/05, 043/31, 047/13, 052/22, 058/29, 061/01, 062/09, 070/19, 074/26, 078/30, 081/22, 083/21, 083/27, 083/31, 087/23, 090/04, 090/14

b.+ imki 087/14

b.+ imle 094/27

b.+ len 043/22

küçük dağları b. yarattım diyen 037/27

bence: Bana göre, benim düşüncemce.

-1-

b. 052/11

bencil: Yalnız kendini düşünen, kendi çıkarlarını herkesinkinden üstün tutan; kendimci, hodbin, hodkâm, egoist.

-1-

b. 016/22

bendeniz: [Far.+T.] Alçak gönüllülük göstererek ben yerine ve "köleniz" anlamında kullanılan bir söz.

-17-

b. 026/26, 050/03, 090/12, 091/01, 092/06, 092/16, 094/08

b.+ de 090/17, 093/10

b.+ e 090/02

b.+ i 090/07, 090/27, 091/26, 093/21

b.+ in 052/15, 089/27

b.+ inki 090/15

beniâdem: [Ar.] İnsan.

-2-

b.+ i 071/24

b.+ le 092/25

benze-: İki kişi veya nesne arasında birbirini andıracak kadar ortak nitelikler bulunmak.

-12-

b.- diği 066/04

b.- mediği 039/20

b.- miyordu 051/05

b.- yecekmişsin 087/17

b.- yen 030/17

b.- yor 043/12, 060/09, 087/31

b.- yordu 022/19, 030/19, 043/35

b.- yorum 042/25-26

benzer: Nitelik, görünüş ve yapı bakımından bir başkasına benzeyen veya ona eş olan; benzeri, benzeş, emsal, menent, misal, mümasil, müşabih, nazir, analog, model.

-5-

b. 022/18, 025/23, 042/22, 085/01

benzerlik: Benzer olma durumu.

-1-

b. 088/12

benzet-: Bir şeyde başka şeye benzeyen yönler bulmak.

-6-

b.- irim 034/16

b.- işin 056/03

b.- iyorum 042/24

b.- mek 042/34-043/01

b.- tiği 063/03

b.- tiğimi 042/25

benzin: [Fr.] Petrolün damıtılması ile elde edilen, özgül ağırlığı yaklaşık 0,65 olan, renksiz, uçucu, kendine özgü kokusu bulunan, motor yakıtı olarak kullanılan bir sıvı.

-2-

b. 079/23, 079/24

benzinci: [Fr.+T.] Akaryakıt satılan yer.

-1-

b.+ nin 079/24

beraber: [Far.] Birlikte, bir arada; bir. -e rağmen, -e karşın.

-15-

b. 010/15, 033/13, 043/23, 046/34, 058/09, 073/20, 077/31, 086/28, 088/27, 094/13

bununla b. 048/13, 073/31

b.+ di 042/07-08

b.+ e kalmıştık 088/06

b.+ mişim 042/17

bereket: [Ar.] Alışıldan veya beklenilenden fazla olma durumu; artağanlık, bolluk, feyiz, feyezan. İyi ki, neyse ki, iyi bir rastlantı sonucunda.

-5-

b. 049/33, 050/19, 064/23, 086/04

b.+ i mi kalır 092/08-09

bereketli: [Ar.+T.] Alışıldan veya beklenilenden fazla olan; artağan, mübarek.

-1-

b. 094/05-06

beri: ...-den bu yana. Konuşanın önündeki iki uzaklıktan kendisine daha yakın olanı belirten bir söz, öte karşıtı.

-12-

b. 009/18, 018/20, 037/32, 042/24, 042/27, 042/28, 071/01, 076/23, 086/19, 088/20, 090/14

deminden b. 011/02

beriki: Beride olan şey veya kimse; berikisi

-1-

b. 065/29

besle-: Bir şeyi korumak veya sağlamca durmasını sağlamak için çevresini veya altını desteklemek, doldurmak, pekiştirmek.

-1-

b.- yip 074/15

besleme: Evlatlık olarak alınarak ev işlerinde çalıştırılan kız; besleme kız, beslemelik, beslek, beslengi, ahretlik.

-1-

tevekkeli ıhlamurdan odun b.+ den kadın olmaz 086/18

beslen-: Besleme işine konu olmak.

-1-

kuş sütüyle b.- miş 036/01

beş: Dörtten sonra gelen sayının adı; penç.

-21-

b. 013/14, 015/18, 017/17, 035/30, 039/28, 051/18, 058/26, 087/28, 090/13, 090/23

on b. 010/18, 028/10

otuz b. 038/09

seksen b. 056/15

yirmi b. 049/20

b. altı 058/23, 067/26

altmış b.+ i 007/23

kırk b.+ ini 036/19

b. on 070/20, 080/34

beşer: [Ar.] İnsanoğlu, insan.

-1-

b.+ in 095/02

beşeriyet: [Ar.] İnsanlık.

-1-

b.+ e 089/24-25

beşli: İskambil, domino vb. oyunlarda üzerinde beş işareti bulunan kâğıt veya taş.

-1-

b.+ ler 037/24

bey: Erkek adlarından sonra kullanılan saygı sözü. Erkek özel adları yerine kullanılan bir söz.

-17-

b. 013/01, 013/02, 019/10, 032/13, 032/29

b.+ e 029/11

b.+ im 025/28, 030/31, 036/01, 072/16

b.+ ler 032/18, 034/08, 037/26, 051/28, 067/13, 084/01

b.+ lerin 071/32

beyan: [Ar.] Bildirme.

-1-

b. etti 028/16

beyaz: [Ar.] Ak, kara ve siyah karşıtı.

-16-

b. 008/18, 012/31, 014/27, 014/35, 015/17, 019/33, 034/25, 036/02, 047/17, 059/30, 075/20, 076/15

kar b.+ ı 038/29, 093/26

b.+ la 011/24

beyazlık: [Ar.+T.] Beyaz olma durumu; aklık.

-1-

b.+ ı 044/08

beybaba: Yaşlı erkekler için kullanılan bir seslenme sözü.

-1-

b. 027/22

beyfendi: Saygı belirtmek için erkek adlarının sonuna getirilen veya bu adların yerine kullanılan san.

-6-
b. 032/25
b.+ciğim 068/33, 089/03, 089/19,
092/19

b.+ ninmiş 078/01

beygir: [Far.] Sadece yük taşımakta veya araba çekmekte kullanılan at.

-6-

b. 009/07, 009/32

b.+ i 007/21, 012/01

b.+ leri 007/13

b.+ lerle 024/24

bey kardeş: Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü.

-5-

b.+ im 089/21, 090/12, 095/03,
095/16

b.+ im 093/24-25

beylik: Basmakalıp.

-1-

b. 052/23

bez: [Ar.] Pamuk veya keten ipliğinden üretilen bir tür dokuma; çaput.

-2-

b. 086/08

o taraklarda b.+ im olmamıştır
090/14-15

bezgince: Bezgin bir biçimde.

-1-

b. 051/34

bırak-: Elde bulunan bir şeyi tutmaktan vazgeçip tutmaz olmak. Bir alışkanlıktan veya bir işten vazgeçmek. Kendi hâline

terk etmek. Koyup gitmek. Bir işi başka bir zamana ertelemek.

-32-

b. 017/17, 017/25, 018/13, 031/30,
032/29, 080/03, 084/35, 088/19

b.- an 047/22

b.- ın 017/12, 040/25, 042/23

b.- ıp 022/13, 084/31

b.- ır kendini 027/02

b.- ıyor 028/13

b.- madan 050/13

b.- madığı?? 063/29

namerde muhtaç b.- masın 083/23

pabuç b.- maz 051/11

b.- mazlar 077/15

b.- mıştı 023/27, 027/35, 045/09

b.- mıyordu 074/35

b.- mıyorlarmış 062/18

b.- mıyorlarmış 083/28-29

b. numarayı 070/14

b.- salar 076/20, 091/29

b.- tı 047/26

bıyık: Üst dudak üzerinde çıkan kıllar.

-1-

b. altından gülerek 069/11

bi: bkz. *bir*.

-1-

b. 090/01

biberon: [Fr.] Genellikle süt çocuklarına süt ve sulu yiyecekleri içirmekte kullanılan emzikli şişe. Emzik.

-2-

b. 071/12, 090/25

biçim: Bir şeye özgü oluş; tarz.

-2-

ne b. 053/31

bir b.+ ine getirir 015/31

biçimli: Uygun olarak, yakışacak bir biçimde.

-1-

b. 075/23

bil-: Bir şey hakkında bilgi sahibi olmak, öğrenmiş bulunmak. Bir şeyi anlamak, onun farkına varmak, gerçeğine ermek. Öyle olduğunu kabul etmek.

-89-

b. 031/12

b.- diği 023/12, 049/11, 064/04

b.- diğim 059/02

b.- diğinden 015/30, 059/20

b.- diğini 051/12

b.- diğini okurmuş 053/27

b.- diğini okuyordu 049/17

b.- diniz 040/09

b.- ecekti 014/03

b.- emediniz 050/33, 076/06

b.- en 051/12, 058/07, 067/24

b.- eyim 024/23, 042/31, 067/25

b.- inen 059/16

b.- ir 026/04, 027/34, 030/13,

032/31, 035/21, 035/22, 045/20

allah b.- ir 036/04, 068/17, 081/19

kim b.- ir 010/23, 011/17, 030/06,

033/17, 041/01, 049/18, 090/10

b.- irim 028/21, 095/12

borcu b.- irim 066/21

b.- irmişsin 030/28

b.- irsin 028/20

b.- irsiniz 074/10

b.- iyor 045/11, 051/31, 078/07

b.- iyordu 011/13, 014/05

b.- iyorduk 049/04

b.- iyorlar 083/20

b.- iyorsunuz 040/15, 094/19

b.- mediği 063/22

b.- mediğini 051/12

b.- mek 051/11

b.- mekte 051/27

b.- meliydi 014/04

b.- mem 018/09, 019/16, 042/13,

049/11, 058/12, 066/15, 072/16, 078/36,

079/29, 084/32, 092/16, 095/10

b.- mem 041/18-19

b.- memişiz 028/16

b.- mesi 010/29

kendini b.- meyecek 046/20

b.- meyenlere 035/20

b.- meyerek 044/24

b.- mez 014/04, 069/19, 071/03,

093/06

haddini b.- mezliktir 051/15

b.- mezmiş 069/13

b.- mezsınız 042/15

b.- miyordum 045/05

b.- miyorum 053/03

b.- miyoruz 010/01

b.- miyoruz 007/11-12

b.- sin 079/21

bilahare: [Ar.] Sonra.

-2-
b. 089/11, 090/23
bilahere: bkz. *bilahare*.
-1-
b. 067/17
bilakis: [Ar.] Tersine.
-2-
b. 091/31, 093/10
bilatçılık: bkz. *biletçilik*.
-1-
b. 076/03
bildir-: Herhangi bir şeyi haber vermek.
-1-
b.- irim 095/15
bile: Cümlede kendinden önceki ögeyi belirli duruma getiren bir söz; dahi. Üstelik.
-63-
b. 007/16, 007/25, 008/14, 012/05, 013/30, 016/33, 018/24, 021/23, 023/03, 026/11, 032/23, 033/02, 034/22, 034/27, 036/16, 036/26, 037/07, 038/23, 047/07, 049/12, 049/14, 049/17, 049/19, 050/14, 051/24, 053/16, 054/18, 055/09, 057/01, 059/18, 060/28, 061/33, 062/12, 062/21, 063/04, 064/27, 066/09, 066/10, 067/01, 067/20, 068/01, 068/03, 068/15, 070/33, 072/23, 073/04, 073/15, 073/23, 076/17, 077/14, 078/24, 080/22, 084/23, 084/24, 086/13, 086/22, 087/35, 092/16, 094/33
bile b. 052/12
b. bile 052/12

dişinin kovuğunu b. doldurmaz
058/27
aklının köşesine b. gelmedi
018/34
bilek: Elle kolun, ayakla bacağı birleştiği bölüm.
-4-
ayak b.+ leri 057/30
b.+ lerin 057/31
ayak b.+ lerine 057/31
b.+ lerine 075/19-20
bileklik: Oyunlarda bileğin incinmesini önlemek için bileğe takılan meşin sargı.
-1-
b.+ ler 075/20
bilem: bkz. *bile*.
-3-
b. 018/29, 019/32, 083/28
biletçi: Bilet satan görevli.
-1-
b.+ ler 094/11
biletçilik: Biletçinin yaptığı iş.
-1-
b. 080/33
bilgiç: Bilgili olan (kimse).
-1-
b. 070/24
bilgin: Bilim adamı.
-1-
b.+ i 007/07
bilhassa: [Ar.] Özellikle.
-2-
b. 058/11, 068/11

bilim: Evrenin veya olayların bir bölümünü konu olarak seçen, deneye dayanan yöntemler ve gerçeklikten yararlanarak sonuç çıkarmaya çalışan düzenli bilgi; ilim.

-1-

pozitif b. 064/12

bilin-: Bilme işine konu olmak, anlaşılma, öğrenilmek.

-5-

b.- diği 034/07, 037/05

b.- emiyor 073/02

b.- en 061/10, 064/05

bin-: Bir yere gitmek için tren, vapur, uçak, otomobil vb. bir taşıtta yer almak; atlamak.

-8-

b.- di 030/16, 055/25, 074/03

b.- diğini 058/07

b.- diler 012/28, 012/31

b.- enler 030/16

b.- erse 080/28

bin: Dokuz yüz doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı.

-4-

b. 028/26

yirmi b. 023/08

b. dokuz yüz otuz 048/02

bina: [Ar.] Yapı.

-2-

b. etmenin 022/25

b.+ sının 012/18

binaenaleyh: [Ar.] Bundan dolayı.

-1-

b. 095/08

binbir : Pek çok, çok sayıda.

-1-

b. 007/15

bindir-: Taşıta, ön tarafından başka bir taşıta çarpma veya bir yere vurma.

-1-

b.- mezdi 012/06

binlerce: Pek çok, çok sayıda.

-1-

b. 055/20

bir: Sayıların ilki; yek. Herhangi bir varlığı belirsiz olarak gösteren (sayı). Bir kez. Yalnızca. Beraber. Eşi bulunmayan. Değer, önem ve nitelik bakımlarından birbirinden farksız, birbirine eşit, birbirine benzer.

-823-

b. 007/02, 007/06, 007/07, 007/09, 007/11, 007/20, 007/27, 008/01, 008/08, 008/10, 008/12, 008/13, 008/14, 008/15, 008/17, 008/19, 008/20, 008/23, 008/24, 008/25, 008/29, 008/30, 008/31, 008/32, 009/05, 009/12, 009/13, 009/14, 009/19, 009/25, 009/31, 010/03, 010/08, 010/17, 010/26, 010/28, 010/29, 010/30, 011/01, 011/03, 011/19, 011/24, 011/26, 012/11, 012/19, 012/20, 012/21, 012/23, 012/25, 012/31, 012/32, 013/02, 013/04, 013/06, 013/08, 013/10, 013/11, 013/13, 013/17, 013/19, 013/25, 013/27, 013/33, 014/01, 014/07, 014/09, 014/10, 014/23, 015/08,

015/12, 015/15, 015/17, 015/24, 016/02,
016/04, 016/08, 016/10, 016/15, 016/17,
016/18, 016/25, 016/28, 016/29, 016/30,
017/12, 017/15, 017/19, 017/21, 017/28,
018/13, 018/17, 018/24, 018/31, 019/09,
019/11, 019/14, 019/22, 019/33, 020/12,
020/14, 020/16, 020/19, 020/26,
020/28, 020/30, 020/32, 021/10, 021/28,
022/05, 022/09, 022/12, 022/18, 022/32,
023/08, 023/14, 023/21, 023/27, 024/01,
024/05, 024/07, 024/08, 024/09, 024/17,
024/20, 024/23, 024/24, 024/33, 025/05,
025/15, 025/23, 025/31, 026/01, 026/02,
026/14, 026/19, 026/20, 026/23, 027/07,
027/12, 027/19, 027/25, 027/30, 028/09,
028/10, 028/11, 029/03, 029/05, 029/06,
029/18, 030/20, 030/32, 031/16, 031/21,
031/22, 031/23, 032/02, 032/08, 032/16,
033/02, 033/05, 033/13, 033/16, 033/24,
034/03, 034/10, 034/11, 034/12, 034/13,
034/16, 034/17, 034/19, 034/21, 034/23,
034/24, 034/25, 035/03, 035/07, 035/09,
035/12, 035/17, 035/18, 035/24, 035/26,
035/29, 036/02, 036/07, 036/08, 036/09,
036/13, 036/18, 036/20, 036/24, 036/27,
037/23, 037/25, 038/02, 038/06, 038/09,
038/11,
038/17, 038/20, 039/15, 039/17,
039/19, 039/24, 039/29, 039/30, 039/32,
039/34, 040/11, 040/16, 040/23, 041/09,
041/10, 041/16, 041/18, 041/19, 041/20,
041/24, 041/28, 041/30, 041/31, 041/34,
042/08, 042/09, 042/10, 042/32, 043/02,

043/11, 043/20, 043/23, 043/31, 043/34,
044/16, 044/20, 044/29, 045/04, 045/08,
045/14, 045/15, 045/19, 045/24, 045/27,
045/36, 046/01, 046/05, 046/08, 046/15,
046/16, 046/25, 047/03, 047/04, 047/05,
047/09, 047/18, 047/22, 047/23, 047/26,
047/27, 048/03, 048/06, 048/22, 048/24,
049/07, 049/09, 049/11, 049/12, 049/24,
049/29, 050/08, 050/13, 050/15, 050/17,
050/20, 050/30, 051/06, 051/13, 051/14,
051/24, 051/27, 051/35, 052/02, 052/03,
052/06, 052/09, 052/14, 052/15, 052/31,
053/19, 053/30, 054/02, 054/10, 054/12,
054/15, 054/20, 054/24, 055/06, 055/24,
055/31,
056/03, 056/05, 056/15, 056/21,
056/22, 056/26, 056/28, 056/29, 057/01,
057/04, 057/08, 057/14, 057/24, 057/25,
057/28, 057/31, 058/02, 058/07, 058/11,
058/17, 058/19, 058/21, 058/22, 058/26,
058/27, 058/28, 059/04, 059/07, 059/11,
059/12, 059/14, 059/20, 059/22, 059/24,
059/30, 060/02, 061/06, 061/09, 061/16,
061/17, 061/26, 062/04, 062/07, 062/10,
062/12, 062/17, 063/03, 063/06, 063/08,
063/11, 064/12, 064/15, 064/16, 064/25,
065/05, 065/07, 065/08, 065/09, 065/13,
065/22, 065/24, 065/25, 065/29, 065/30,
066/02, 066/06, 066/22, 067/11, 067/12,
067/17, 067/32, 068/09, 068/14, 069/08,
069/15, 069/16, 069/17, 069/27, 069/35,
070/20, 071/06, 071/08, 071/13, 071/20,
071/26, 071/27, 071/29, 072/03, 072/11,

072/13, 072/14, 072/22, 073/06, 073/09,
073/12, 073/14, 073/19, 074/02, 074/04,
074/06,

074/21, 074/28, 075/01, 075/02,
076/07, 076/14, 076/20, 076/24, 076/31,
077/03, 077/06, 077/07, 077/08, 077/11,
077/13, 077/16, 077/19, 077/22, 077/29,
077/32, 078/04, 078/06, 078/08, 078/10,
078/15, 078/18, 078/28, 078/29, 078/34,
079/02, 079/04, 079/06, 079/16, 079/24,
079/25, 079/26, 080/12, 080/16, 080/21,
080/22, 080/26, 080/28, 081/05, 081/07,
081/16, 081/23, 081/24, 081/25, 081/26,
081/29, 081/33, 082/03, 082/08, 082/18,
082/24, 082/31, 083/01, 083/03, 083/04,
083/13, 083/14, 083/16, 083/27, 083/34,
083/35, 084/02, 084/04, 084/05, 084/07,
084/25, 085/19, 085/27, 085/29, 085/32,
085/33, 086/01, 086/03, 086/16, 086/27,
086/29, 086/37, 086/38, 087/02, 087/07,
087/11, 087/17, 087/26, 087/29, 088/02,
088/12, 088/14, 088/17, 088/29, 088/30,
088/31, 089/02, 089/04, 089/07, 089/11,
089/12,

089/15, 089/16, 089/20, 089/21,
089/22, 090/05, 090/07, 090/08, 090/15,
090/19, 091/03, 091/04, 091/06, 091/12,
091/13, 091/19, 091/21, 092/01, 092/12,
093/01, 093/08, 093/15, 093/19, 093/28,
093/30, 094/02, 094/04, 094/06, 094/09,
094/11, 094/12, 094/14, 094/33, 095/13,
095/14, 095/16

arada b. 013/22, 041/25, 078/03,
093/23

bir b. 014/24, 054/05, 066/12,
071/19, 072/13, 075/06

daha b. 032/06, 034/22, 061/29

her b. 055/22

herhangi b. 059/13

iki de b. 079/04

ikide b. 012/23, 014/10, 044/20,
068/16, 076/29

yirmi b. 077/20

b. an 016/27, 021/22, 027/35,
049/27, 094/05

b. anda 011/26, 063/25, 069/28,
085/13

b. ara 019/27, 028/04, 033/10,
042/13, 043/12, 062/03, 073/04, 076/16,
094/01

b. arada 020/33

b. aşağı bir yukarı 027/15

b. bakıma 091/21

b. biçimine getirir 015/31

b. bir 014/24, 054/05, 066/12,
071/19, 072/13, 075/06

b. bu eksikti 010/25

b. daha 023/24, 064/24, 081/28

b. de 013/06, 013/09, 014/15,
026/28, 035/17, 039/34, 054/30, 057/32,
057/35, 058/31, 061/31, 064/02, 065/03,
069/18, 069/30, 076/10, 077/03, 077/21,
078/09, 078/25, 080/19, 085/06, 089/18,
089/19, 093/17, 093/20

b. defa 024/15, 077/16

b. defasında 088/05
b.+ den 023/24, 026/19, 032/05,
037/25, 043/27, 046/01, 050/11, 051/01,
058/21, 063/10, 069/32, 088/04
otuz b.+ e 048/02
günlerden b. gün 081/04
b. hal olmuş 054/07
b. hayli 022/15
baki kalan şu kubbede b. hoş sada
imiş 030/34
b.+ i 008/01, 012/32, 013/33,
017/24, 026/03, 028/13, 034/02, 035/23,
041/30, 041/31, 055/05, 055/09, 067/05,
073/07, 073/20, 073/21, 092/10, 092/24
b. iki 028/20, 054/28, 058/21,
061/05, 069/14, 073/30, 080/13
b.+ imize 050/17
b.+ inde 050/22, 065/02, 083/01
günün b.+ inde 008/30, 009/05,
062/25, 071/20
b.+ inden 085/33
b.+ ine 076/32, 084/28, 087/01,
089/28
yirmi b.+ ine 007/22
b.+ ini 042/30, 053/17, 062/15,
078/19
b.+ inin 051/23, 064/15, 071/25,
073/18, 082/14
b.+ isin 057/11
b. kalem geçin 034/26
geç b. kalem 031/10
b. karış 086/36
surat b. karış 086/14

b. kaşık suda boğacaktım 047/03
b. kere 018/19, 035/04, 037/29,
039/22, 042/03, 045/03, 045/13, 046/29,
049/04, 053/26, 057/19, 058/06, 059/30,
068/12, 071/31, 074/02, 078/25, 082/11,
083/32, 085/18, 086/23, 088/06
b. kerem 078/29
b. keresinde 016/22, 060/28,
063/03, 093/13
b. lokma 083/22
b. müddet 047/13, 054/29, 082/26
b. nefes 055/04, 055/05
b. nevi 042/31, 049/10, 056/02,
090/03, 092/07
b. olmuş 055/03
ya bir şair ya b. ressam 059/10
b. sağdan bir soldan 089/13
her kafadan b. ses çıkıyordu
014/19
bir sağdan b. soldan 089/13
b. sürü 034/15, 055/18
ya b. şair ya bir ressam 059/10
b. şey anlamadığı 043/05
b. şey anlamıyorum 092/07
elinden b. şey gelmeyen 063/19
başına b. şey mi gelsin 031/28
ne penisilin ne b. şey 033/12
b. şeyler söyledikten 055/13
b. tek 091/09
b. tekini 056/20
b. türlü 014/05, 025/16, 028/06,
037/29, 042/25, 073/17
b. yana 034/07, 044/29, 087/11

b. yandan 025/24, 025/25, 074/14,
093/25, 093/27

dört b. yanı 085/14

b. yudumda 021/24

bir aşağı b. yukarı 027/15

b. zahmet 018/20

b. zaman 062/11

b. zamanlar 070/32

birâ: [İt.] Arpa ile şerbetçi otunun mayalandırılmasıyla yapılan bir içki; arpa suyu.

-1-

b.+ nın 070/20

birader: [Far.] "Ey dost, arkadaş" anlamında kullanılan bir seslenme sözü.

-1-

b. 018/27

biraz: Yeterli ölçüden daha az; azıcık, bir derece. Az miktarda. Kısa bir süre için.

-30-

b. 017/20, 021/01, 022/30, 034/02,
035/27, 041/26, 041/27, 044/22, 045/34,
050/34, 051/34, 052/12, 053/04, 056/14,
061/34, 066/07, 068/26, 069/36, 071/14,
077/05, 078/05, 079/01, 084/15-16,
087/08, 088/32, 089/10, 091/27, 093/05,
095/12

bir bakıma: Başka bir görüşle, başka bir düşünüşle.

-1-

b. 091/21

birbiri: Karşılıklı olarak bir diğeri.

-10-

b.+ lerinin 012/02

b.+ mizde 043/16

b.+ mizden 045/34

b.+ ne 045/06, 060/08, 087/31,
090/18

b.+ ne girdi 024/16

b.+ ne 045/18-19

b.+ ni 010/12

birçok: Oldukça çok, sayısı belirsiz; bir dolu, sürü sepet, müteaddit.

-2-

b. 013/20, 023/05

birdenbire: Ansızın.

-1-

b. 063/06

birer: Bir sayısının üleştirme sayı sıfatı.

-2-

b. 076/08

b. ikişer 030/30

birî: Bir tanesi. Bilinmeyen, tanınmayan bir kimse. Bilinen ancak adı söylenmeyen bir kimse.

-6-

günün b.+ nde 061/03

b.+ nden 021/28

b.+ ni 042/15, 042/16

b.+ sine 042/24

b.+ yle 013/21

biricik: Eşi, benzeri olmayan ve çok sevilen; bir tane.

-2-

b. 037/33, 075/18

birik-: Toplanıp yığılmak. Birbirine eklenip çoğalmak.

-3-

b.- en 019/24

b.- enin 089/15

b.- mişti 055/20

birikinti: Bir yerde kendi kendine birikmiş olan şey.

-3-

b.+ leri 008/21

b.+ sinde 008/15, 008/20

birinci: Bir sayısının sıra sıfatı. Sırada, önem sırasında en üstün olan kimse.

-5-

b. 009/20, 024/29

b.+ si 050/13, 053/16

b.+ sini 053/18

birkaç: Çok olmayan, az sayıda.

-3-

b. 010/28, 025/04, 042/06

birli: As.

-1-

b.+ ler 037/23

birlik: Belli bir topluluğun yararlarını korumak için kurulmuş dernek. Bir arada olma durumu.

-2-

b.+ i 016/06

b.+ te 054/29

birlikte: Bir arada, beraberce; hep beraber.

-2-

b. 018/21, 019/25

bir solukta: Bir nefeste.

-1-

b. 041/23

birtakım: nesne için) Belirsiz bir çokluk.

-8-

b. 010/12, 024/27, 028/10, 034/14, 036/03, 045/02, 080/20, 089/28

bisiklet: [Fr.] Tekerlekleri pedal aracılığıyla ayakla döndürülen binek aracı; çiftteker, derrace, velespit.

-1-

b.+ lerle 033/06

bisküvi: [Fr.] Un, süt, şeker veya tuzla yapılan ince, gevrek bir tür kuru pasta.

-4-

b. 081/29, 081/30, 087/32, 087/34

bit-: Sona ermek; tükenmek.

-21-

b.- ecek 032/11

b.- ecekti 022/21

b.- er 009/05, 030/33

b.- erdi 017/07

b.- ince 054/31

b.- ip 023/04, 033/17

b.- meliydi 022/21

b.- memiş 048/05

b.- mez 009/04

tadında b.- se 044/26

b.- sin 019/31

b.- ti 020/18, 026/32, 079/23

b.- tikten 077/03

oldum b.- tim 034/09, 045/27,

076/18

b.- tiynen 079/24
bit: Yarım kanatlılar alt takımına giren, insan ve memeli hayvanların vücudunda asalak olarak yaşayan böcek; kehle, ufaklık (Pediculus).

-1-

b.+ i kanlansın 083/03

biteviye: Durmadan, sürekli olarak; muttasıl.

-3-

b. 026/19-20, 032/26, 094/03

bitir-: Bitmesini sağlamak; tamamlamak. Sonuçlandırmak.

-7-

b.- diği 034/26

b.- emedi 035/31

b.- emez 035/31

b.- en 033/19

b.- en 058/23-24

b.- ip 070/04

b.- miş 007/22

bitkin: Gücü tükenmiş olan, çok yorgun; aygın baygın, bitap.

-1-

b. 062/17

bittabi: [Ar.] Doğal olarak.

-1-

b. 089/16

biyen-: bkz. *beğen-*

-3-

b.- irse 083/31

b.- miş 083/15, 083/33

biyografi: [Fr.] Öz geçmiş.

-1-

b.+ sini 041/23

biz: Çokluk birinci kişiyi gösteren söz. Mensup olunan aile, topluluk, millet.

-85-

b. 025/28, 038/14, 041/03, 043/15, 046/24, 048/13, 048/14, 048/26, 049/03, 049/31, 050/01, 050/25, 055/11, 055/24, 067/06, 069/30, 069/32, 070/24, 070/33, 072/11, 075/25, 088/20, 088/22, 090/25, 092/09, 092/13, 093/21

b.+ de 058/11

b.+ dedir 011/17

b.+ den 034/17, 042/20, 047/08, 053/13, 093/20

b.+ e 007/05, 013/10, 048/26, 049/01, 049/35, 049/36, 066/03, 071/24, 073/19, 073/30, 075/06

sen gelirken b. gidiyorduk 065/23

b.+ i 044/15, 045/07, 046/34

048/18, 048/20, 069/28, 084/05, 091/29

b.+ im 007/05, 008/03, 024/11, 027/18, 028/04, 029/07, 038/26, 039/11, 048/06, 053/14, 054/24, 065/02, 066/05, 067/22, 068/02, 074/06, 074/20, 076/12, 079/26, 079/33, 082/01, 093/09

b.+ im değil 085/02

b.+ imkiler 078/10

b.+ imkine 048/07, 073/25

b.+ imkinin 083/03

b.+ lere 055/28, 060/33

b.+ lerse 061/24

bizzarure: [Ar.] Zorunlu olarak, ister istemez.

-1-

b. 092/26

bizzat: [Ar.] Şahsen.

-4-

b. 025/03, 046/31, 063/30, 067/33

blok: [Fr.] Yapı adası.

-1-

b. 022/16

bobstil: [Fr.] Bopstil. Züppece giyiniş biçimi.

-1-

b. 077/07

bocala-: Bir işte tutulması gereken yolu kestirememek, ne yapacağını bilememek, kararsız olmak.

-2-

b.- rken 046/20

b.- sın 053/19

bodrum: [Rum.] Bir yapının yol düzeyinden aşağıda kalan bölümü.

-5-

b.+ a 060/30, 061/07, 064/21

b.+ un 061/12

b.+ una 071/32

bodur: Enine göre boyu kısa ve tıknaz.

-1-

b. 026/29

boğ-: Bir canlıyı, soluk almasına engel olarak öldürmek. Tamamıyla kaplamak.

-3-

bir kaşık suda b.- acaktım 047/03

dumana b.- arak 030/15

gürültüye b.- mak 050/19

boğa: Damızlık erkek sığır; kele.

-1-

b. 020/06

boğaz: Boynun ön bölümü ve bu bölümü oluşturan organlar; ümük, kursak.

-4-

b.+ ında kalmıştı 040/08

b.+ ına 063/18

b.+ ına kaçtı 072/25

b.+ ında 015/12

boğucu: Nefes aldirmayan, nefesi tıkayan, insanı boğulacak duruma getiren; boğunçlu.

-1-

b. 085/32

boğul-: Boğma işine konu olmak.

-2-

b.- abilirdi 063/24

b.- acaktı 072/26

bol: İçine girecek şeyin boyutlarından daha büyük veya geniş olan; mebzul, dar karşıtı. Nicelik bakımından olağandan veya alışıldandan çok; dolgunca, kıt karşıtı.

-5-

b. 026/28, 076/29, 077/05, 092/17

bomba: [İt.] Canlı veya cansız hedeflere atılan, içi yakıcı ve yıkıcı maddelerle doldurulmuş, türlü büyüklükte patlayıcı, ateşli silah.

-1-

atom b.+ sı 067/04

boncuk: Cam, taş, sedef, tahta, plastik vb. maddelerden yapılan, ortası delik, çoğu yuvarlak ve renkli süs tanesi.

-2-

b. boncuk b. 021/02

b. boncuk 021/02

borç, -cu: [Soğd.] Geri verilmek üzere alınan veya ödenmesi gerekli para veya başka bir şey; takanak, verecek.

-3-

b.+ u 032/17

b.+ larını 035/22

b.+ u bilirim 066/21

borçlu: [Soğd.+T.] Manevi bir yükümlülük altında bulunan.

-1-

b. 011/01

boru: Bir yerden başka bir yere sıvı, gaz vb. aktarmaya yarayan, içi boş, uçları açık, uzun ve dar silindir. Borazan.

-4-

b. 026/11, 092/07

b. mu bu 067/30

b.+ sunu 033/18

boş: İçinde, üstünde hiç kimse veya hiçbir şey bulunmayan; hali, tehi, tıngır, dolu (II) karşıtı. Bir işe yaramayan, yararı olmayan.

-12-

b. 021/25, 029/17, 046/15, 086/31, 089/03, 089/09

b. kalan 074/06

b.+ una 011/20, 028/01, 029/33

b. vererek 044/21

b. yerine yumruk yiyince 063/13

boşalt-: İçindekileri bir yere dökmek; çıkarmak. Boş duruma getirmek.

-5-

b.- amadıklarının 046/21

b.- ır 020/18

b.- ırken 008/16

b.- ıyorlardı 021/21

içinin zehrini b.- mış 088/30

boşan -: Kan, su, ter, gözyaşı, yağmur vb. sıvılar aniden ve şiddetle akmaya, dökülmeye başlamak.

-2-

gözlerinden yaşlar b.- arak 023/29

b.- dık 055/12

boşluk: Yerküre üzerinde kara ve denizler dışında göz alabildiğine uzanan mekân ve bu mekânın herhangi bir parçası. Boş anlamsız olma durumu.

-2-

b. 046/17

b.+ a 027/02

bot: [İng.] Küçük gemi.

-2-

b.+ larından 076/31

b.+ ta 077/11

boulevard: [Fr.] Bulvar. Şehir içinde, birkaç şerit yoldan ve yaya kaldırımından oluşan, yeşillendirilmiş geniş cadde.

-1-

b. 068/04

boy: Belli bir zaman süresince.

-3-

b. 058/06

b.+ u 047/27

b.+ u devrilesi 094/20

boya-: Boya sürerek veya boyaya batırarak renk vermek.

-3-

b.- yamaz 080/32-33

b.- yan 033/20

b.- yarak 076/02

boya: Renk vermek, dış etkilere korumak için eşyanın üzerine sürülen veya içine katılan madenî, bitkisel veya sentetik madde.

-1-

her b.+ ya boyanıp çıktı 076/16

boyacı: Boyama işini, boyacılığı meslek edinen kimse.

-2-

b. 033/20

b.+ yı 027/09

boyan-: Boyama işi yapılmak.

-2-

her boyaya b.- ıp çıktı 076/16

b.- ıyor 048/03

boyat-: Boyama işini yaptırmak, boya sürdürmek.

-3-

b.- an 027/21, 031/01

b.- ıyor 027/09-10

boykot: [Fr.] Bir işi, bir davranışı yapmama kararı alma.

-1-

b. 064/21

boyla-: İstemeyerek bir yere gitme durumunda kalmak.

-2-

kodesi b.- dığından 080/15

b.- mak 073/26

boyun, -ynu: Gövdenin başla omuz arasında kalan bölgesi.

-12-

b.+ u 015/17, 057/28, 079/15

b.+ u bükük 037/28

b.+ una 020/30, 081/16

günahı b.+ una 036/03

b.+ unda 042/09, 077/07, 081/07

b.+ unu 027/12

b.+ u bükük 047/22

boyunca: Süresince.

-3-

b. 008/12

b. 043/30

ömrü b. 023/27

boyunduruk: Zulüm ve zorbalık baskısı; esaret.

-1-

b.+ a alan 063/23

boyunlu: Boynu olan.

-1-

b. 059/07

bozuk: Bozulmuş olan; muhtel.

-1-

b. plak gibi 053/26

bozukluk: Bozuk olma durumu; ayıp, halel, kusur, özür, defo, fesat, illet, sakamet, sekte.

-1-

b.+ unda 009/22

bozul-: Arızalanmak. İyi ve değerli niteliğini yitirmek.

-5-

b.- acak 075/22

b.- an 064/13

b.- du 086/28, 086/29

kanı b.- muştur 064/19-20

bozuş-: Araları açılmak.

-1-

b.- up 082/13

böbürlen-: Övünerek kabarmak, üstünlük taslamak.

-1-

b.- ebilmek 049/19

böbürleniş: [Far.+T.] Böbürlenmek işi.

-1-

b.+ i 087/03

bögür: İnsan ve hayvan vücudunun kaburga ile kalça arasındaki bölümü.

-1-

eli b.+ ünde 082/05

böl-: Bir bütünü iki veya daha çok parçaya ayırmak, taksim etmek.

-1-

b.- üp 028/09

bölge: Vücut yüzeyinde sınırları belli herhangi bir bölüm; nahiye. Mıntıka.

-2-

b.+ si 007/28

b.+ sinden 020/29

bölme: Salon, oda, sofa vb. büyük bir yerden ayrılmış daha küçük yer.

-1-

b.+ ye 021/05

bölük: Takımlardan oluşan, üçü veya dördü bir tabur oluşturan ve öbür birliklerin temeli sayılan birlik. Bir binanın belli bir hizmete veya bir kimsenin, bir ailenin oturmasına ayrılmış olan bölümlerinden her biri.

-2-

b. 049/29, 072/01

bölüm: Bir konuşmada, yazıda veya kitapta konunun ana parçalarından her biri.

-1-

b.+ ünü 076/08

börek: Mayalı hamurdan ince açılan yufkaların arasına veya içine peynir, kıyma, ıspanak, patlıcan, soğan, domates, pırasa, mantar vb.nin konulmasıyla farklı biçimler verilerek hazırlanan ve genellikle fırında pişirilen hamur işi.

-1-

b.+ inden 080/12

böyle: Bunun gibi, buna benzer; bu biçimde, bu türlü, bu kabîl, bu kabîlden, bu şekilde. Bu derece. Bu yolda; bu biçimde.

-69-

b. 007/08, 008/10, 008/27, 009/08, 011/22, 013/02, 013/04, 013/25, 015/28, 015/33, 016/14, 016/17, 021/20, 024/18,

025/28, 028/14, 029/04, 030/05, 035/20,
036/06, 037/12, 038/07, 042/30, 044/24,
045/13, 045/21, 045/32, 047/22, 048/24,
049/30, 051/27, 052/17, 056/26, 057/12,
057/14, 058/23, 058/25, 059/29, 061/16,
061/37, 064/15, 065/21, 066/22, 066/27,
068/04, 069/32, 072/06, 074/04, 075/28,
077/30, 080/06, 081/13, 082/14, 083/07,
086/04, 086/33, 087/12, 090/07, 094/33,
095/16

böyle b. 028/07

öcünü b. aldı 064/11

b. böyle 028/07

b.+ dir 066/13

b.+ sine 015/13, 081/23

aklı fikri hep b. şeylerde 056/17

b.+ yim 016/22

böylece: En sonunda; böylelikle.

-1-

b. 037/21

bravo: [İt.] "Aferin, yaşa" anlamlarında
beğeni bildiren bir söz.

-1-

b. 021/33

bre: [Rum.] "Ey, hey" anlamında
kullanılan bir seslenme sözü.

-1-

b. 011/28

bu: En yakında bulunan bir varlığı veya
biraz önce anılan bir şeyi işaret yolu ile
belirtmek için kullanılan bir söz.

-355-

b. 007/03, 007/07, 007/26, 008/02,
008/07, 008/24, 008/32, 009/06, 009/07,
009/11, 009/14, 009/18, 010/02, 010/22,
010/24, 010/30, 010/32, 011/05, 011/07,
011/21, 012/28, 013/28, 013/30, 014/02,
014/09, 014/12, 014/29, 016/13, 016/22,
016/26, 016/31, 017/26, 018/22, 018/24,
019/21, 020/06, 020/21, 020/33, 021/09,
021/18, 021/33, 022/06, 022/17, 022/19,
022/21, 023/01, 023/10, 023/27, 024/10,
024/22, 025/25, 027/11, 027/31, 027/32,
028/06, 028/11, 028/22, 028/23, 028/32,
029/06, 029/09, 029/12, 029/14, 030/06,
033/18, 034/21, 035/04, 035/16, 035/23,
036/17, 036/28, 037/17, 037/18, 037/25,
038/06, 038/15, 039/03, 039/13, 039/23,
039/27, 039/30, 039/33, 040/05, 041/06,
041/14, 041/16, 041/18, 041/20, 042/01,
042/05, 042/12, 042/32, 043/12, 043/35,
044/09, 044/28, 046/24, 046/29, 046/31,
047/23, 048/12, 048/18, 048/20,
049/09, 051/05, 051/09, 051/10, 051/11,
051/25, 051/32, 051/34, 052/05, 052/09,
052/15, 052/24, 053/31, 054/31, 055/25,
055/32, 056/19, 057/12, 057/15, 057/26,
057/31, 057/33, 058/13, 058/25, 059/06,
059/10, 059/12, 060/09, 060/17, 060/29,
061/01, 061/03, 061/21, 062/15, 062/29,
063/01, 063/21, 064/07, 064/17, 064/20,
065/26, 066/06, 066/13, 066/20, 067/19,
068/15, 068/32, 069/08, 069/09, 069/17,
069/19, 070/24, 070/32, 071/02, 071/06,
071/13, 071/20, 072/09, 072/17, 073/02,

073/03, 073/16, 073/27, 075/08, 075/14,
076/07, 077/10, 077/30, 078/01, 078/05,
078/08, 078/29, 080/24, 081/11, 081/17,
081/22, 082/01, 082/10, 083/14, 083/26,
083/36, 084/08, 084/09, 087/10, 087/12,
089/06, 089/18, 089/27, 089/28, 091/09,
092/06, 092/32, 093/08, 093/11, 093/14,
094/05,

094/21, 094/26, 094/33

boru mu b. 067/30

b. arada 047/13, 070/05

b. bakımdan 037/14

b.+ dur 033/17

bir b. eksikti 010/25

fırsat b. fırsat 054/26

b. kadar 039/30, 044/19, 050/34,
051/16, 061/36, 065/10, 077/11, 087/14,
090/06, 092/15

b.+ na 010/11, 012/31, 024/12,
026/13, 030/25, 034/21, 035/03, 043/30,
048/16, 060/15, 076/24, 085/28, 090/25

şuna b.+ na 060/34

b.+ nca 029/05

b.+ nda 045/01, 059/21

b.+ ndan 009/09, 009/22, 009/25,
011/01, 012/16, 025/10, 036/23, 047/23,
049/11, 054/12, 057/04, 059/01, 059/23,
061/27, 063/05, 084/07, 084/08, 084/12,
085/01, 088/22, 092/06

b.+ ndandır 051/16, 084/09

b.+ nlar 021/01, 025/32, 026/27,
036/26, 059/04, 060/03, 065/07, 075/09,
081/20

b.+ nlara 026/31, 034/17

b.+ nlardan 037/04, 053/30,
073/07, 078/31, 092/22

b.+ nları 034/11, 040/19, 062/01,
078/14, 081/35

laf b.+ nların hepsi 028/19

b.+ nu 012/06, 012/25, 013/29,
015/21, 015/29, 025/28, 030/12, 037/32,
040/12, 041/24, 045/31, 046/05, 046/10,
049/14, 050/30, 054/24, 059/16, 059/20,
059/22, 062/23, 062/25, 067/13, 077/11,
078/11, 078/15, 078/23, 083/33, 089/23,
091/28, 094/08

şunu b.+ nu 035/23

b.+ nun 009/19, 009/20, 014/03,
031/29, 038/05, 041/17, 059/18, 060/11,
068/28, 069/01, 069/06, 070/33, 080/07,
081/24, 095/05

b.+ nunkine 032/33

b.+ nunkisi 033/12

b.+ nunla 077/31

b.+ nunla beraber 048/13, 073/31

b. sefer 014/06, 017/31, 029/20,
060/34

b. seferki 062/05

b. yüzden 015/31, 027/04, 060/25,
087/20

bu bakımdan: Bundan dolayı.

-1-

b. 037/14

buçuk: ...ve yarım.

-9-

b. 035/32, 080/09

az b. 011/12, 036/10, 049/04,
055/06, 059/05, 080/28, 087/02

budak: Dalın gövde içindeki başlangıç yeri olan ve tahtalarda görülen, yuvarlak ve koyuca renkte sert bölüm.

-1-

b. deliğinden 090/29

budala: [Ar.] Aptal.

-3-

b. 046/12, 087/19

b.+ nın 052/14

budalaca: [Ar.+T.] Aptalca.

-2-

b. 036/24, 087/02

budalalık: [Ar.+T.] Akılsızlık.

-1-

b. 016/01

bugün: İçinde bulunulan gün içinde.
İçinde bulunulan gün.

-16-

b. 016/07, 024/03, 024/05, 024/07,
025/16, 051/20, 052/31, 055/07, 078/35

bugüne b. 037/19, 061/33, 087/17

b.+ e 086/35

b.+ e bugün 037/19, 061/33,
087/17

buğulu: Üzerinde buğu bulunan, buğulanmış.

-2-

b. 012/14, 013/32

buğusuz: Üzerinde buğu bulunmayan, buğulanmamış.

-1-

b. 011/23

buket: [Fr.] Çiçek demeti.

-1-

b. 012/23

bul-: Bir şeyle, bir kimseyle arayarak veya aramadan karşılaşmak. Keşfetmek. Bir şeyi elde etmek. Herhangi bir görüşe, bir yargıya varmak.

-27-

b.- amadı 029/06

uygununu da b.- amadı 062/07

b.- amıyorum 081/12

b.- ayım 037/23

b.- du 083/01, 083/03

b.- duğu 052/15

b.- dum 043/11, 043/33, 095/05

b.- dunuz 043/36, 044/06

doğru b.- madığım 049/07

b.- malı 048/21

b.- mamıştım 059/13

b.- muş 030/24, 083/11, 088/30-31

b.- muşlar 078/21

b.- muştı 010/20

âdet yerini b.- sun diye 051/31

tetikte b.- un 078/32

b.- ur 061/26

b.- urum 077/29

kabahati halile b.- uyor 082/07

haklı b.- uyorlardı 012/03-04

b.- uyorum 040/13

bulaştır-: Bulaşmasına yol açmak; bulatmak, sıvaştırmak.

-2-

b.- mak 056/13

b.- maya 090/06

bulmaca: Çeşitli alanlara dair sorulara ait cevapların kare veya dikdörtgen biçimdeki bir tabloda dikey ve yatay olarak yer alan boş karelerden her birine tek harf yazılması suretiyle oynanan bir tür oyun.

-4-

b.+ sını 031/04

b.+ yı 031/02, 032/07, 033/04

bulun-: Bulma işine konu olmak.
Herhangi bir durumda olmak.

-22-

b.- abilmek 042/06

b.- amaz 060/24

b.- an 022/06, 068/08

b.- duğu 048/11, 091/24

b.- duğumuza 056/16

karşılıklı b.- dular 060/14

b.- mamış 093/10

eşi b.- maz 035/03

b.- maz 070/21

b.- mazdı 049/13

b.- mazmış 028/03

b.- muş 031/21

b.- ur 013/02, 048/09, 091/25

b.- uyordu 011/01, 048/12

b.- uyorlardı 080/24

b.- uyormuş 028/04, 054/13

bulundurul-: Bulundurma işi yapılmak.

-1-

kilit altında b.- mak 060/24-25

buluş: Bilinen bilgilerden yararlanarak daha önce bilinmeyen yeni bir bulguya ulaşma veya yöntem geliştirme; icat.

-1-

b.+ una 007/07

buluş-: Önceden belirlenmiş bir yer ve zamanda bir araya gelmek. Bir araya gelmek.

-3-

b.- tuğumuzda 042/07

b.- up 084/25

b.- ur 059/06

bulut: Atmosferdeki su damlacıkları ve buz taneciklerinin görülebilir yoğunluk kazanmasıyla oluşan, biçimleri, yükseklikleri ve yol açtıkları hava olaylarıyla birbirinden ayrılan yığın.

-1-

b.+ larla 008/18

bumburuşuk: Çok, iyice buruşmuş olan.

-1-

b. 027/12

bunak : Bunamış olan; matuh.

-1-

b. 030/12

buncağız: Bu zavallı, bu küçücük.

-2-

b.+ ı 082/28

b.+ ın 034/28

bura: İçinde bulunulan, işaret edilen, kastedilen yakın bir yer veya çevresi; burası.

-18-

b.+ da 008/05, 024/14, 044/26,
051/20, 052/06, 056/04, 076/12

b.+ dakiler 026/29

b.+ dan 046/04

b.+ dan 046/10-11

b.+ sı 019/05, 019/07, 019/09

şurasından b.+ sından 076/13

b.+ ya 051/26, 063/05, 090/11

oraya b.+ ya 065/15

buram buram: Yoğun bir biçimde; türüm
türüm.

-1-

b. 039/04

burun: Alınla üst dudak arasında
bulunan, çıkıntılı, iki delikli koklama ve
solunum organı; koku alma organı. Bazı
şeylerin ön ve sivri bölümü.

-15-

burun b.+ a 081/08

b. buruna 081/08

b.+ u 039/03

b.+ u kafağında 029/16

b.+ uma 093/04, 093/17

b.+ una 012/05, 012/26

b.+ unda 013/27

çiçeği b.+ unda 077/28

öfkesi b.+ unda 073/09

b.+ undan 049/25

b.+ unu 043/06

b.+ unu çekip 086/34

b.+ unu çekiyor 087/06

bu şekilde: Böyle. Böylece.

-1-

b. 038/06, 075/14

buyruk: Egemenlik.

-1-

b. 052/19

buyur-: Söylemek. Emretmek.

-7-

b.- duğunuz 091/20, 092/20

b.- dular 050/16

b.- muş 054/30

b.- un 028/11, 066/29

b.- urlarsa 054/15

buyurul-: Emredilmek.

-2-

b.- sun 038/15

b.- ur 036/25

buz: Donarak katı duruma gelmiş su.

-3-

tuzla b. etmedi 060/27

b. gibi 008/30

b.+ ları 058/03

buzacağı: Yeni doğmuş, ana sütüyle
beslenen sığır yavrusu.

-1-

b. 092/12

büfe: [Fr.] Yiyecek, içecek, gazete, dergi
vb.nin satıldığı küçük dükkân.

-1-

b.+ den 039/33

bük-: Eğik duruma getirmek.

-3-

boynu b.- ük 037/29, 047/22

belini b.- üyordu 023/07

bünye: [Ar.] Vücut yapısı.

-1-

b. 041/18

bürün-: Herhangi bir görünüşe, kimliğe girmek.

-1-

b.- müştür 065/29

büsbütün: Tamamen. İyice.

-6-

b. 010/04, 014/17, 058/25, 077/05, 079/16, 080/13

bütçe: [Fr.] Devletin, bir kuruluşun, bir aile veya bir kimsenin gelecekteki belirli bir süre için tasarladığı gelir ve giderlerinin tümü.

-4-

b. 028/06, 028/11, 049/02

b.+ nin 049/03

bütün: Bir şeyin hepsi; kamu, bilcümle, bilumum, cümle, cemi, tamam, umum. Tek parça olma durumu. Tam.

-43-

b. 009/18, 012/02, 012/08, 013/08, 023/12, 025/32, 029/08, 032/05, 035/01, 037/04, 037/27, 039/12, 042/08, 042/10, 045/08, 045/23, 046/08, 050/32, 057/16, 059/02, 060/03, 060/12, 061/03, 061/31, 067/15, 067/30, 071/18, 071/23, 071/29, 071/30, 073/26, 074/20, 075/05, 075/07, 075/14, 076/07, 076/23, 078/28, 084/05, 084/08, 084/24

dini b. 036/13

büvet: [Fr.] İstasyon, tiyatro, sinema vb. yerlerde yiyecek ve içecek satılan küçük büfe.

-1-

b.+ inde 025/04

büyü-: Genişlemek. Belli bir yaşa gelmek. Yaşı artmak; yaş almak.

-6-

b.- dü 011/25

b.- dük 090/25

b.- mesi 011/25

b.- müş 083/17

büyük: Boyutları, benzerlerinden daha fazla olan (somut nesne); cesim, makro, küçük karşıtı. Önemli. Yaşı ilerlemiş, belli bir yaşa gelmiş.

-21-

b. 007/08, 007/16, 007/26, 008/03, 008/07, 008/13, 009/17, 009/19, 020/23, 049/06, 049/31, 054/02, 055/20, 058/21, 083/36, 087/11, 087/14, 091/03

b. küçük 066/07

b.+ lerini 029/29

b.+ tür 053/21

büyükçe: Biraz büyük.

-1-

b. 084/16

büyükklük: Büyük olma durumu; çap (İ), cesamet. Taşıdığı nitelikler bakımından üstün olma; şevket.

-4-

b.+ leri 007/06

b.+ ü 007/16

b.+ ü 008/09

b.+ ünde 057/34

büyüt-: Olduğundan fazla görmek veya göstermek.

-1-

b.- üp 050/25

büyütül-: Büyütme işi yapılmak.

-1-

b.- dü 035/30

büz-: Buruşturarak, sıkıştırarak veya kıvrım yaparak bir şeyin alanını ve hacmini küçültmek.

-1-

b.- esin 094/28

büzül-: Korku, şaşkınlık, soğuk vb. etkenlerle bir kenara sinmek, bir kenara çekilmek.

-1-

b.- üp 069/35

-C-

cahil: [Ar.] Bilgisiz.

-1-

c. kalmaya 070/25

cahillik: [Ar.+T.] Gençlik, toyluk, deneyimsizlik yüzünden işlenen kusur.

-1-

c. 035/02

caka: [İt.] Gösteriş.

-1-

c.+ s1 034/11

cam: [Far.] Pencere.

-13-

c. 011/03

c.+ a 010/24, 061/14

c.+ da 010/26

c.+ ı 011/04, 017/16, 079/31

c.+ ından 013/32

c.+ ının 011/23

c.+ lar 085/06

c.+ lardan 012/14

c.+ larında 076/28

c.+ larından 040/03

cambaz: [Far.] Yerde ve tel, at, bisiklet, ip, at vb. üzerinde dengeye dayanan, tehlikeli, heyecan verici gösteriler yapan kimse; akrobat.

-1-

c. 034/02

cambazlık, -ğı: [Far.+T.] Kurnaz, hileci olma durumu.

-1-

laf c.+ ma 051/10

camekân: [Far.] Bir yeri, bir veya daha çok bölüme ayıran cam bölme; camlık.

-1-

c.+ larından 048/29

cami: [Ar.] Müslümanların ibadet etmek için toplandıkları yer.

-2-

c. 032/32

c.+ nin 070/29

camlı: [Far.+T.] Cam takılmış, cam geçirilmiş, camı olan.

-1-

c. 021/05

can: [Far.] İnsan ve hayvanlarda yaşamayı sağlayan ve ölümlle vücuttan ayrılan madde dışı varlık; can kuşu, ruh. Kişi.

-17-

sizinki c. da herkesinki patlıcan mı

061/32

c.+ ı sikkındı 024/23

c.+ ı yandığında 062/05

c.+ ım 014/04, 015/34, 017/09, 032/02, 041/06, 060/27, 083/27, 089/20, 091/16

c.+ ına yandığım 084/35

c.+ ına yetmiş 086/22

c.+ ını dişine takarak 073/28

c. pazarı 029/08

c. verirken 085/28

cana yakın: Sıcakkanlı.

-1-

c. 035/09

candan: [Far.+T.] Her türlü çıkar düşüncesinden uzak.

-2-

c.+ dan 035/12

c.+ dan 081/15-16, 083/33-34

canhıraş: [Far.] Yürek paralayan, iç tırmalayan, tüyler ürpertecek kadar korkunç.

-1-

c. 094/08-09

cani: [Ar.] Cinayet işlemiş olan kimse; kıyacı, kıyııcı (III).

-1-

c.+ lerin 094/25

caniko: [Far.+Rum.] Sevgi sözcüğü.

-3-

c. 081/24

c.+ m 081/22

c.+ nun 081/31

canlan-: [Far.+T.] Gücü artmak, diri duruma gelmek.

-1-

c.- dı 088/04

canlı: [Far.+T.] Yerinde duramayan, hayat dolu olan; hareketli, zihayat, dinamik.

-3-

c. 058/04

kanlı c. 058/15

yedi c. 033/11

canlılık, -ği: Neşeli, hareketli olma durumu.

-2-

c. 034/06

c.+ ından 071/22

carriye: [Ar.] Yabancı ülkelerden kaçırılıp özgürlükten yoksun bırakılan, alınıp satılabilen, her konuda efendisinin isteklerine bağlı bulunan genç kadın; halayık.

-1-

c.+ niz 093/09

cart: Sert bir şey yırtılırken çıkan ses.

-2-

c. cart ötmez 078/30

cart c. ötmez 078/30

cazibe: [Ar.] Çekicilik.

-1-

c.-i arziye 095/05

cep: [Ar.] Genellikle bir şey koymaya yarayan, giysinin belli bir yeri açılarak içine yerleştirilen astardan yapılmış parça.

-9-

c.+ inde 055/19

c.+ inden 020/32, 078/14, 081/25

c.+ ine 013/15, 030/24, 050/22, 050/33, 067/01

cehennem: [Ar.] Dinî inanışlara göre, dünyada günah işleyenlerin öldükten sonra ceza görecekleri yer; tamu.

-1-

c.+ e 021/18

ceket: [Fr.] Erkeklerin ve kadınların giydiği, genellikle önden düğmeli, kalçayı örten, kollu üst giysisi.

-2-

c.+ in 086/36

c.+ inin 055/18

cemmigafir: [Ar.] Büyük insan kalabalığı.

-1-

c. 094/11

cenabet: [Ar.] Pis, kötü, hoşlanılmayan (kimse veya şey).

-1-

c. 031/30

cenaze: [Ar.] Kefenlenip tabuta konmuş, gömülmeye hazırlanmış insan ölüsü.

-1-

c. 032/33

cehdere: [Far.] Manevi açıdan yapılan baskı.

-1-

c.+ ye soktuğumuz 016/05

centilmenlik: [Fr.+T.] Centilmen olma durumu.

-1-

c. edip 063/28

cephe: [Ar.] Üzerinde savaşın sürdüğü bölge.

-3-

c.+ sinde 067/02

c.+ sindedir 070/26

c.+ sine 069/29

cerayan: [Ar.] Aynı eğilimde olan, aynı görüşü paylaşan kimselerin oluşturduğu hareket.

-1-

c.+ ı 052/29

cesaret: [Ar.] Güç veya tehlikeli bir işe girişirken kişinin kendinde bulduğu güven; cüret.

-5-

c.+ e 022/18

c. edemeyiz 069/24

c. edemiyordu 013/31

c. edip 012/25

c.+ ini gösterememişti 013/21

cetbecet: [Ar.+Far.+Ar.] Atalardan beri, nesiller boyunca.

-1-

c. 076/25

cevap: [Ar.] Bir soruya, bir isteğe, bir söz, bir davranış veya yazıya verilen karşılık; yanıt.

-9-

c. 020/16

c.+ ları 049/16

c.+ larını 049/01

c.+ ı 052/09

c. verdi 017/01, 018/14

c. veremeyince 091/15

c. vermediği 063/33

c. vermemişti 016/27

ceza: [Ar.] Uygunsuz davranışlarda bulunanlara uygulanan üzüntü, sıkıntı, acı verici işlem veya yaptırım; ukubet.

-4-

c.+ sına 018/12

c.+ sını 080/09

allah c.+ sını versin 087/30

c. verildi 055/31

cezbe: [Ar.] Bir duygu veya bir inanışın etkisiyle aşırı ölçüde coşup kendinden geçme durumu.

-1-

c.+ ye gelmişti 017/11

çigara: [İsp.] Sigara. İnce kâğıda, kıyılmış tütün sarılarak hazırlanan, silindir biçiminde, ağızdan dumanı çekilen nesne; çigara.

-1-

c. 080/12

çivit-: Yakışık almayacak davranışlarda bulunmak.

-1-

c.- tı 046/32

cidden: [Ar.] Gerçekten.

-2-

c. 043/03, 044/19

ciddi: [Ar.] Ağırbaşlı.

-1-

c. 072/22

ciddi ciddi: Ciddi olarak, şakaya gelmeksizin; basbayağı.

-2-

c. 017/20, 040/02

çiğir: [Far.] Akciğerlerle karaciğerin ortak adı.

-1-

c.+ ini okuyordu 052/07

çiğirpare: [Far.] Çok sevilen kimse.

-1-

c.+ si 085/27

cim: Arap alfabesinin beşinci harfinin adı.

-1-

lamı c.+ i yok 085/27

cinayet: [Ar.] Bir canlıyı öldürme; kıya.

-1-

c.+ ler işleniyor 084/08

cins: [Ar.] Tür. Soy.

-6-

c. 028/26, 035/05, 057/30, 062/06, 066/32

c.+ tendi 007/21

cinsel: Cinsiyetle ilgili; cinsî, eşeyssel, tensel, seksüel.

-1-

c. 061/35

cinsiye: [Ar.] Cinsel beraberlik.

-4-

dalalet-i c. 090/03, 090/06, 090/11

mukarenet-i c.+ de 093/10

civan: [Far.] Yakışıklı genç erkek veya güzel genç kadın.

-1-

c. 036/02

coş-: Duygu ve düşünceleri güçlü bir tepki ile dışarı vurmak; çağlamak, galeyan etmek.

-1-

c.- arsa 035/10

coşkunluk: Coşkun olma durumu.

-2-

c. 061/16

c.+ la 073/29

coştur-: Coşmasını sağlamak, coşmasına yol açmak.

-1-

c.- mak 069/12

cömertlik: [Far.+T.] Cömert olma durumu; açık ellilik, ahilik, alicenaplık, bonkörlük eli açıklık, seleklik, kerem, semahat, mürüvvet.

-1-

c.+ i 047/21

cuma: [Ar.] Perşembe ile cumartesi arasındaki gün.

-1-

c. 079/08

cumartesi: [Ar.+T.] Cuma ile pazar arasındaki gün.

-3-

c. 039/32, 085/10

c. kibarı gibi 077/10

cümbür cemaat: Toplu olarak, hepsi birden; cumhur cemaat.

-1-

c. 084/20

cümbüş: [Far.] Eğlence.

-1-

c.+ tür 058/19

cümle: [Ar.] Bir fikri, duyguyu, düşünceyi, oluşu veya kılışı bir yargı hâlinde anlatmak için çekimli fiille kullanılan kelimeler dizisi veya tek başına kullanılan çekimli fiil; tümce. Bütün.

-10-

c. 019/21, 033/17, 055/16, 084/08, 095/02

c.+ ler 054/18

c.+ nin 079/19

c.+ si 084/04, 084/07

c.+ ye 041/20

cürmümeşhut: [Ar.] Suçüstü.

-1-

c. 094/18

cürüm: [Ar.] Yanlışlık, kusur veya hata.

-1-

müşevvik-i c. 093/02

cüsse: [Ar.] İnsan gövdesi.

-1-

c.+ sine 058/04

-Ç-

çabuk : [Far.] Alışıldan veya gösterilenden daha kısa bir zamanda; tez (I), yavaş karşıtı.

-2-

ç. 013/07, 086/06

çadır: [Far.] Keçe, deri, kıl dokuma, sık dokunmuş kalın bez veya plastik maddelerden yapılarak direklerle tutturulan, taşınabilir barınak.

-1-

ç.+ ında 070/28

çağ: Hayatın çocukluk, gençlik vb. dönemlerinden her biri; yaş (I). Kendine özgü bir özellik taşıyan zaman parçası; ahit, asır, dönem, devir.

-6-

ç.+ da 015/32

ç.+ ı 009/04, 016/01

ç.+ ımızın 037/22

ç.+ lar 016/05

ç.+ lardan 007/10

çağır-: Herhangi birinin bir yere gelmesini istemek; davet etmek, seslemek. Birinin gelmesini kendisine yüksek sesle söylemek, seslenmek.

-4-

ç.- dığından 063/25

ç.- dın 064/01

ç.- ıyor 077/11

ç.- ıyorlarmış 077/22

çağirt-: Çağırma işini yaptırmak; çağirtmak.

-1-

ç.- mış 027/09

çağırış -: Hep birden bağırarak yaygara etmek; çağırışmak.

-1-

bağırışıp ç.- anlar 085/21

çak-: Parıldamak, ışık vermek.

-1-

ç.- tı 019/14

çal-: Ses çıkarmak, ses vermek. Vurarak veya sürterek ses çıkartmak. Çalgı aleti ile bir müzik parçasını seslendirmek.

-10-

ç.- ardı 059/25

kampana ç.- dı 047/16

dediği dedik ç.- dığı düdüktür

065/21

ç.- dığından 055/12

ç.- man 018/03

ç.- ıp 063/25

ç.- iyordu 022/12

ç.- maktaydı 021/11

ç.- mazdı 023/16

ç.- mıştı 043/21

çalı: Bögürtlen, ahududu gibi küçük, dalları dibinden çatallanan ve sapları odunsu bitki.

-1-

ç. çırpı 085/12

çalım: Karşıdakini etkilemek amacıyla sergilenen abartılı davranış; alım çalım, poz, zambır.

-1-

ç. 036/24

çalın -: Çalma işine konu olmak.

-2-

ç.- dı 023/1

ç.- mış 038/03

çalış-: Bir şeyi oluşturmak veya ortaya çıkarmak için emek harcamak. İş veya görevi olmak, bulunmak. Bir şeyi öğrenmek veya yapmak için emek vermek.

-17-

ç. 029/05

ç.- amayınca 061/05

ç.- an 056/23, 060/34, 062/37-063/01, 074/11

ders ç.- an 060/32

ç.- ır 065/15

ç.- ırım 092/23

ç.- ıyor 076/01, 084/02

ç.- ıyorduk 061/25-26

ç.- madım 053/03

ç.+ mış 094/24

ç.- tı 082/26

ç.- tım 053/04

çalkalan-: Çalkalama işine konu olmak.

-1-

ç.- ır durur 060/02-03

çam: Çamgillerin örnek bitkisi olan, dört mevsim yeşil kalabilen, iğne yapraklı,

yurdumuzda birçok türü yetişen bir orman ağacı (Pinus).

-5-

ç. 019/22, 025/10, 026/17

ç.+ dan 026/28

ç.+ ın 025/07

çamaşır: [Far.] İç giysisi. Kirli eşyaları yıkama işi.

-4-

ç. 085/10

ç.+ a 082/29

kirli ç.+ larını 035/21

iç ç.+ larınızda 063/07-08

çamaşırıcı: [Far.+T.] Para ile başkalarının çamaşırını yıkayan kimse.

-1-

ç. 085/10

çam fıstığı: Fıstık çamının kozalak biçimindeki meyvesinden çıkarılan sert kabuklu, yağlı ve nişastalı tohum.

-2-

ç. 026/27, 026/28

çamur: Su ile karışıp bulaşır ve içine batılır duruma gelmiş toprak.

-2-

ç. 008/15, 008/16

çamurluk: Taşıtlarda tekerleklerin üst bölümünü örten parça.

-3-

ç. 011/06

ç.+ a 014/20

çan: İçinden sarkan tokmağının kenarlara vurmasıyla ses çıkaran madenden araç; kampana.

-1-

ç. 019/34

çanta: Kösele, meşin, kumaş vb. hafif malzemeden yapılıp büyüklüğüne göre para, evrak, yiyecek vb. koyup taşımaya yarayan kap.

-1-

ç.+ sını 079/30

çare: [Far.] Bir sonuca varmak, ortadaki engelleri kaldırmak için tutulması gereken yol; umar.

-5-

ç.+ leri 070/21

ç.+ si 049/12, 060/24

başının ç.+ sine bakmak 082/19

ç.+ siz 044/07

çaresiz: [Far.+T.] İster istemez. Çıkar yol bulamayan bir biçimde; umarsız.

-3-

ç. 023/10, 077/17

ç. kalınca 080/34

çarp -: Hızla değmek, vurmak.

-1-

ç.- tım 018/11

çarpıl-: Çekiciliğine kapılmak, etkilenmek.

-2-

ç.- ip 050/30

ç.- ma 051/02

çarpıntı: Kalbin hızlı ve sık vurması.

-1-

ç.+ sı 048/24

çarpıt -: Çarpık duruma getirmek.

-1-

ç.- an 015/24

çarşaf: [Far.] Yatağın üstüne serilen veya yorgan kaplanan bez örtü.

-1-

yatak ç.+ ımızda 063/07

çarşı: [Far.] Dükkânların bulunduğu alışveriş yeri.

-2-

ç.+ da 091/03

ç.+ ya 022/30

çat -: Üzücü, kızdırıcı veya şaşırtıcı olaylarla karşılaşmak.

-1-

kaşlarını ç.- tı 017/27

çatal: Yemek yerken kullanılan iki, üç veya dört uzun dişli çoğunlukla metal araç.

-2-

ç. 025/14, 040/18

çatık: Çatılmış olan; çatkın.

-2-

ç. kaşla 044/15

ç. kaşları 050/23

çatıl -: Çatma işine konu olmak.

-2-

ç.- mış 051/34, 091/26

çatır çatır: Sert bir şey kırılırken, yanarken, yerinden sökülürken veya

sıkıştırılırken çıkan ses; çatır çutur. Zor kullanarak, baskı yaparak.

-2-

ç. 085/06

ç. söktüklerini 028/22

çatırda -: "Çatır" diye ses çıkarmak.

-1-

ç.- yan 085/22

çatışma: Çatışmak işi.

-1-

ç. ları 059/20

çatlama: Çatlamak işi.

-1-

ç.- maya 085/06

çatla-: Sıkıntı, sevinç, yalnızlık, heyecan, sabırsızlık, kıskançlık vb. ruhsal durumları aşırı derecede duymak. Parçaları ayrılıp dağılmayacak bir biçimde yarılmak.

-3-

meraktan ç.- rız 069/23

taş ç.- sa 074/29

ç.- yacak 089/02

çay: [Çin.] Bu yaprağın demlenmesiyle elde edilen güzel kokulu ve sarımtırak kırmızı renkli içecek.

-2-

ç. 032/16, 087/29

çaylak: Acemi.

-2-

çaylak ç. 073/11

ç. çaylak 073/11

çek -: Yürütmek, sürmek. Atmak, vurmak. Bir şeyi tutup kendine veya başka bir yöne doğru yürütmek. İçki içmek. Görüntüyü bir aletle özel bir nesne üzerine kaydetmek. Bir kimse ailesinden birine herhangi bir bakımdan benzemek. Bir yerden başka bir yere taşımak. Güç durumlara dayanmak, katlanmak.

-32-

ç.- emezse 049/12

ç.- en 009/12

nefes ç.- en 055/05

nutuk ç.- en 008/23

kopya ç.- er 049/12

penaltıları ç.- er 074/22

ç.- erek 040/22

ç.- ermiş 055/05

ç.- ip 060/31, 078/06, 094/05

burnunu ç.- ip 086/34

kafayı ç.- ip 086/17

lahavle ç.- ip 025/24

burnunu ç.- iyor 087/06

tespih ç.- iyor 025/25

ç.- iyordu 057/27

sorguya ç.- iyordu 033/25

ç.- iyordur 036/04

sineye ç.- iyorum 095/01

ç.- mesine 013/17

kopya ç.- meyen 049/08

kopya ç.- meyi 049/10

ç.- miş 036/13

kopya ç.- miş 049/19

resimler ç.- miş 007/03

ç.- ti 080/09
içini ç.- ti 013/03, 042/20
ç.- tiği 026/20
ç.- tiğine 057/32
içimizi ç.- tik 087/36

çekeme-: Kıskanmak.
-1-
ç.- mez 066/03

çekil-: Yok olmak. Çekme işi yapılmak.
-3-
ç.- diğini 069/33
ç.- miş 008/25, 057/31

çekingelik: Çekingen olma durumu.
-1-
ç. 037/30

çekirdek: Etlî meyvelerin içinde bir veya birden çok bulunan, çoğu sert bir kabukla kaplı tohum; çiğit.
-1-
kabak ç.+ i 084/28

çekişme: Çekişmek işi; dırıltı, muaraza, mübareze.
-2-
ç.+ si 084/11
ç.+ sinden 024/24

çekiştir-: Uçlarından tutarak ayrı yönlere doğru çekmek.
-1-
ç.- ip duruyor 086/03

çektir-: Çekme işini yaptırmak.
-3-
ç.- diği 071/16
resim ç.- irken 035/17

resim ç.- iyorlarmış 068/02

çelebi: [T.+Ar.] Görgülü, terbiyeli, olgun (kimse).
-1-
ç. 034/19

çelişme: Çelişmek durumu.
-1-
ç.+ yi 069/15

çene: [Far.] Canlılarda baş bölümünde yer alan, kemik veya kıkırdak ile desteklenen, altlı üstlü dişleri taşıyan ve ağzın kapanıp açılmasını sağlayan kasları üzerinde barındıran iki parçaya verilen ad.
-3-
ç.+ mi 047/14
ç.+ sine 050/28
ç.+ sinin 050/34

çero: Ses tekrarı sözcük.
-1-
ç. 021/11

çeşit: [Far.] Aynı cinsten olan şeylerin bazı özelliklerle ayrılan öbeklerinden her biri; çeşitleme, makule, nevi.
-6-
ç. 008/24, 042/12, 056/03, 062/30, 066/06
ç.+ li 007/03

çeşme: [Far.] Genellikle yol kenarlarında herkesin yararlanması için yapılan, borularla gelen suyun bir oluktan veya musluktan aktığı, yalıklı su hazinesi veya yapısı; pınar.
-2-

ç. 008/14

iki gözü iki ç. ağlar 094/17

çevik: [Far.] Kolaylık ve çabuklukla davranan; tetik, atik, atik tetik, kırnak.

-1-

ç. 058/05

çevir-: Bir şeyin yönünü değiştirmek. Bir durumdan başka duruma geçmek. Döndürerek hareket ettirmek. Yönetmek, idare etmek.

-9-

ç.- ebilirdi 020/05

ç.- emediği 080/20

ç.- di 024/32, 072/23

talana ç.- ir 071/32

ç.- iyor 021/26, 035/01

ç.- iyordu 021/26

ç.- miş 062/21

çeyrek: [Far.] On beş dakikalık zaman.

-1-

ç. 028/10

çık-: Bir şeyin yukarısına doğru yürümek. Elde edilmek, sağlanmak, istihsal edilmek. Bir meslek veya bilim kurumunda okuyup yetişmek, mezun olmak. Herhangi bir durumda olduğu anlaşılacak. Bulunduğu yeri bırakıp başka yere geçmek, taşınmak, ayrılmak, ilgisini kesmek. Sesini yükseltmek. Görünür veya belli bir durumda bulunmak. Süresi dolduğunda ayrılmak.

-82-

ç. 071/33

ç.- acağı 053/31

ç.- acak 027/07

rakip ç.- acak 068/35

ç.- alı 041/03

içinden ç.- amadı 072/12

ç.- amam 029/03

ç.- amaz 053/20

sözünden ç.- amazdı 074/33-34

ç.- amazmış 053/20

işin içinden ç.- amıyor 028/08

içinden ç.- amıyorduk 039/15

ç.- an 024/24, 039/21, 045/19,

071/13, 093/29

girip ç.- an 054/28

taca ç.- an 073/23

ç.- anların 071/06

ç.- ar 045/24

iner ç.- ar 058/05

ç.- ar çıkmaz 077/29, 095/14

ç.- ar.1 075/13

ç.- ardı 030/22, 075/21

çürüğe ç.- arılınca 080/31

ç.- arıp 049/15

ç.- arlardı 075/17

ç.- bilirdi 022/07

ç.- ıp 009/29, 009/31, 047/12,

058/32

dışarı ç.- ıp 064/05

kahveye ç.- ıp 079/09

doğru ç.- ışını 051/28

ç.- iyor 020/29, 025/30, 056/09,

063/33

ç.- iyordu 083/35

artinden yana ç.- ıyordu 017/24
her kafadan bir ses ç.- ıyordu
014/19
ç.- makla 046/19
ç.- maktadır 051/20
aksilik ç.- masa 044/28
ç.- ması 055/01
sahayı ç.- mayınca 045/15
ç.- maz 095/13
çıkarc ç.- maz 077/29, 095/14
ç.- mış 007/08, 012/16, 025/09,
069/33, 084/04
olup ç.- mış 079/05
sıkskası ç.- mış 062/17
alışverişe ç.- mıştı 022/30
ç.- mıştır 070/27
çıkarsa ç.- sa 022/06
ç.- sa çıkarsa 022/06
ç.- sak 043/08
ç.- sın 036/06
ç.- tı 020/19, 027/05, 079/26,
084/07
doğru ç.- tı 093/15
her boyaya boyanıp ç.- tı 076/16
girip ç.- tığı 076/05
ç.- tık 041/13, 044/13, 044/17
ç.- tıktan 030/20, 054/07
ağzımdan ç.- tıktan 078/23
ç.- tılar 026/24
ç.- tım 016/08
ç.- tıydı 042/21

çıkagel:- Beklenmedik bir zamanda gelmek.

-5-
ç.- di 046/20, 077/04, 082/16
ç.- mez 082/05
ç.- miş 083/04

çıkarc - : Birinin veya bir şeyin çıkmasını sağlamak, çıkmasına sebep olmak. Ortaya koymak. Bulmak, ortaya koymak. Bir şeyi temizlemek. Anlamak, ne olduğunu bilmek, sezmek. Giysi, ayakkabı vb.ni vücuttan ayırmak, soymak. Anımsamak.

-24-
çıkarc ç.- a 038/20
ç.- a çıkarc 038/20
iş ç.- acağını 023/13
ç.- amamış 082/09
ç.- amazsınız 028/07
manasını ç.- amıyordu 014/05
ç.- amıyorum 042/25
ç.- dı 078/15
ç.- dığı 079/04, 089/09
ç.- dım 044/17
ç.- ıp 007/02, 020/32, 021/04,

081/25
ç.- ır 089/16
goller ç.- ırdı 075/24-25
ç.- ırsın aklı 030/12
ç.- ıverdi 078/07
acısını ç.- ıyordun 067/23-24
ç.- maya 083/13, 092/22
ç.- mış 077/04, 093/19

çıkarc: Sadece şahsi yarar gözetilerek elde edilen kazanç.

-1-

ç.+ larından 016/23
çıkartıl -: Çıkarma işine konu olmak.
-2-
ç.- an 063/13
kavga ç.- ır 065/02
çıkart-: Çıkarma işini yapmak.
-4-
emekliye ç.- abilir 066/01-02
taş ç.- acak 085/03
taş ç.- an 053/33, 060/11
çıkıl -: Çıkma işi yapılmak.
-2-
ç.- maz 030/04
başa ç.- maz 030/05
çıkış: Çıkmak işi.
-2-
ortaya ç.+ ının 086/13
sahaya ç.+ larından 075/04
çıkıtı: Üretim sonucu ortaya çıkan ürün,
girdi karşıtı.
-1-
girdisini ç.+ sını 010/29
çılgın: Aşırı davranışlarda bulunan.
-1-
ç. 046/10
çılgınca: Aşırı bir biçimde.
-1-
ç. 086/11
çınar: [Far.] İki çeneklilerden, 30 metreye
kadar uzayabilen, gövdesi kalın, uzun
ömürlü, geniş yapraklı bir ağaç (Platanus).
-2-
ç. 045/23

ç.+ ın 086/30
çınğar: [Rum.] Kavga.
-1-
ç. kopuyor 064/05
çınla -: Yankı vermek.
-1-
ç.- yıp 020/15
çıraklık: [Far.+T.] Çırak olma durumu.
-2-
ç. ederci 073/04
ç.+ ından 075/31
çırp -: İki şeyi birbirine çarpıp.
-1-
el ç.- iyordu 023/16
çırpı: Dal, budak kırpıntısı.
-1-
çalı ç. 085/12
çırpın-: Acı ile debelenmek; çarpınmak.
Ne yapacağını şaşırılmış bir durumda
üzülmek ve telaşlanmak.
-2-
ç.- ıp 054/23
ç.- ırken 063/17
çıt: Hafif ve anlık ses.
-2-
ç. 025/16, 030/23
çıtı pıtı: Ufak tefek ve sevimli; çıtır pıtır.
-2-
ç. 012/21, 081/08
çıtır: Etkili ve güçlü.
-1-
ç. 037/10
çıtırda -: Çıtır çıtır ses çıkarmak.

-1-

ç.- yan 062/34

çiçek: Bir bitkinin, üreme organlarını taşıyan çoğu güzel kokulu, renkli bölümü.

Çiçek açan kır veya bahçe bitkisi.

-5-

ç. 059/30

ç.+ ler 012/28

ç.+ leri 032/22

ç.+ lerin 044/03

ç.+ i burnunda 077/28

çiçekli: Çiçeği veya çiçek resimleri olan.

-1-

dallı ç. 077/07

çift: [Far.] Birbirini tamamlayan iki tekten oluşan (nesnel).

-1-

ç. 060/01

çiftlik: Tarım yapılan, hayvan yetiştirilen, çalışanlarının da oturması için evler bulunan geniş toprak parçası.

-1-

ç. 092/01

çiğne -: Ayağı veya tekerleği altına alarak ezmek. Ağza alınan bir şeyi dişler arasında ezmek, öğütmek.

-2-

ç.- diydi 057/08

ç.- yip 089/23

çiğnen -: Çiğneme işi yapılmak.

-2-

ç.- ecekti 063/04

ç.- işinin 057/09

çiklet: Çiklet. Sakız.

-2-

ç. 081/01

ç.+ i 071/01

çile: [Far.] Sıkıntı.

-2-

ç. 022/21

ç.+ mi dolduruyorum 094/26

çilli: Çili olan.

-1-

ç. 039/03

çim: Buğdaygillerden, bahçelerin, yol kenarlarının ve parkların yeşillendirilmesinde yararlanılan çok yıllık bitki (Lolium). Yeşilliği bol olan yer.

-3-

ç.+ i 038/24

ç.+ lere 039/10

ç.+ lerin 039/06

çimento: [İt.] Killi kalkerleri özel fırınlarda pişirip ezmekle elde edilen, çamuru çarçabuk katılaşır sertleşen ve yapılarda harç malzemesi olarak kullanılan kül renginde veya beyaz toz.

-1-

ç. 033/13

çirkin: [Far.] Göze veya kulağa hoş gelmeyen; bet (III), bed, güzel karşıtı.

-2-

ç. 083/35, 084/17

çirkinleştir-: Çirkin bir duruma getirmek.

-1-

ç.- mez 034/22

çocuk: Bebeklik ile ergenlik arasındaki gelişme döneminde bulunan oğlan veya kız; yavru, bala, uşak, velet.

-51-

ç. 025/10, 043/29, 046/10, 051/08, 052/05, 053/19, 053/26, 059/06, 063/24, 064/01, 065/04, 085/33, 086/03, 094/01
ç.+ a 070/06

ç. başına 056/18

ç.+ lan 022/10

ç.+ lar 049/30, 052/20, 053/11, 054/06, 060/01, 086/11

ç.+ lara 054/03

ç.+ larımı 033/15

ç.+ larım 051/22, 070/29

ç.+ larına 035/05, 048/14

ç.+ larının 048/11, 084/23

ç.+ müş 081/15

ç. olma 031/26

ç.+ sunuz 041/22

ç.+ tur 035/07, 070/02

ç.+ u 036/06, 063/17, 063/30, 065/22, 094/13

ç.+ u baktırmam 086/20

bayram ç.+ u gibi 076/27

ç.+ un 043/30, 049/33, 055/18, 057/11, 059/20

çocukcağız: Kendisine şefkat ve acıma duyulan çocuk.

-1-

ç. 049/09

çocuklu: Çocuğu olan.

-1-

ç. 087/25

çocukluk: Çocukça davranış. İnsan hayatının bebeklikle ergenlik arasındaki dönemi.

-5-

ç. 025/08, 050/34, 057/13, 090/21

ç.+ umun 045/23

çocuksu: Çocuk gibi, çocukça olan, çocuğa benzeyen.

-1-

ç. 042/08

çok: Sayı, nicelik, değer, güç, derece vb. bakımından büyük ve aşırı olan; hayli, az karşıtı. Aşırı bir biçimde; fena (I).

-79-

ç. 008/32, 010/02, 010/15, 012/32, 016/13, 019/07, 019/09, 019/15, 023/07, 024/22, 027/18, 027/33, 032/19, 034/25, 036/02, 036/06, 038/02, 039/02, 039/18, 039/19, 039/25, 040/10, 040/11, 040/14, 041/17, 041/22, 041/27, 041/34, 042/15, 043/01, 043/23, 044/09, 045/28, 045/29, 048/12, 049/23, 050/15, 051/06, 052/30, 053/33, 055/15, 056/07, 056/08, 060/14, 060/25, 064/04, 064/21, 067/18, 070/04, 071/22, 072/13, 073/28, 074/11, 074/28, 075/01, 080/12, 082/08, 083/06, 083/16, 086/24, 087/24, 094/28

çok ç. 044/09, 053/11

ç. çok 044/09, 053/11

ç.+ tan 007/19, 067/37, 075/31

ç.+ tandır 042/27

ç.+ tur 059/31

ç.+ u 012/22, 056/09, 073/03,
086/07

ç. yaşa sen 013/01

çolak: Eli veya kolu sakat olan (kimse).

-7-

ç. 025/19, 080/21, 080/32, 082/25,
086/37, 088/24

ç. kaldım 081/12

çorap: [Far.] Pamuk, yün vb.nden örülen,
ayağa giyilen giyecek.

-2-

ç.+ larını 038/18

ç.+ larının 075/18

çorba: [Far.] Sebze, tahıl, et vb. ile hazır-
lanan sulu bir yemek türü.

-1-

işkembe ç.+ sı 088/27

çorbacı: [Far.+T.] Taşrada halkın
Hristiyan ileri gelenlerine verdiği unvan.

-2-

ç. 019/30

ç.+ nın 017/22

çök-: Yoğun bir biçimde duymak.

-1-

pişmanlık ç.- müştü 062/11

çöküntü: Çökme.

-1-

ç. 046/16

çöl: Kumluk, susuz ve ıssız geniş ara-
zi; sahra, beyaban, badiye.

-1-

ç.+ de 069/29

çömel-: Dizlerini bükerek topukları
üzerine oturmak; çömmek, çökmek.

-1-

ç.- iverdiler 039/10

ç.- iyorsunuz 089/06

çöp: [Far.] Yararsız, pis veya zararlı oldu-
ğu için atılan ufak tefek şeylerin hepsi;
gübür.

-4-

ç. 009/12

ç. arabasını 024/06

ç.+ leri 008/16, 009/04

çöpçü: [Far.+T.] Evlerden çöpleri
toplayan veya sokakları süpüren temizlik
işçisi; gübürcü.

-5-

ç. 007/13, 007/20, 008/16, 012/01

ç.+ sünün 014/24

çöz-: Bulmaca, sorun vb.nin bilinmeyen,
gizli noktasını bulup açıklamak, sonuca
bağlamak.

-4-

ç.- ecekmiş 031/04

ç.- elim 031/02

ç.- müştü 033/04

ç.- üverir 057/33

çözül-: Çözme işine konu olmak.

-1-

ç.- ünçe 081/21

çuha: [Far.] Tüysüz, ince, sık dokunmuş
yün kumaş.

-1-

ç.+ nın 037/13

çullan-: Birini bezdirecek, bıktırarak kadar üzerine gitmek.

-1-

ç.- ır 074/17

çünkü: [Far.] Şu sebeple; zira.

-6-

ç. 007/05, 010/27, 041/22, 041/33, 052/35, 091/16

çürü-: Yıpranmak, çökmek.

-1-

ç.- yüp 023/06

çürük: Sağlam ve dayanıklı olmayan. İş göremez, hastalıklı olan.

-3-

ç. 027/05, 084/10

ç.+ e çıkarılınca 080/31

-D-

da: Daha önce geçmiş bir cümle veya eş görevli öge ile sonraki arasında "-den başka" anlamıyla ilişki kuran, ünlü uyumuna uyan bir söz; dahi.

-217-

d. 007/25, 009/10, 009/31, 010/05, 010/20, 010/30, 012/01, 013/23, 013/30, 014/18, 014/20, 014/28, 014/32, 015/04, 015/13, 015/26, 017/07, 018/09, 019/30, 020/26, 020/30, 021/17, 021/20, 021/26, 022/19, 023/10, 024/17, 024/18, 024/22, 024/25, 025/10, 025/25, 025/31, 026/03, 026/14, 026/29, 026/30, 027/32, 029/12, 029/14, 029/15, 029/30, 030/02, 030/12,

031/14, 033/16, 034/03, 034/20, 034/28, 035/05, 035/22, 035/23, 035/33, 037/19, 038/05, 039/28, 040/12, 040/26, 041/01, 041/21, 041/27, 041/29, 042/02, 042/21, 043/29, 045/01, 045/06, 046/17, 046/22, 046/26, 047/04, 047/15, 048/17, 048/30, 049/01, 049/03, 049/04, 049/26, 049/32, 049/36, 050/31, 050/34, 051/03, 051/05, 051/19, 052/07, 052/09, 052/18, 053/06, 053/11, 053/14, 053/18, 053/20, 054/06, 054/19, 055/15, 055/27, 055/34, 057/02, 058/03, 058/04, 059/01, 059/09, 059/27, 060/03, 060/22, 060/26, 061/02, 061/11, 061/20, 061/25, 061/27, 063/02, 063/22, 063/33, 064/04, 064/16, 064/20, 065/04, 065/26, 066/13, 067/08, 067/22, 067/23, 067/36, 068/20, 068/29, 069/23, 070/02, 070/11, 070/28, 071/03, 071/10, 071/13, 071/20, 071/26, 071/30, 072/08, 072/12, 073/12, 073/19, 073/20, 073/31, 074/07, 074/09, 074/12, 074/35, 075/17, 075/22, 076/21, 076/32, 077/15, 077/19, 077/28, 077/30, 078/01, 078/10, 078/15, 078/33, 079/34, 080/15, 080/22, 080/27, 080/28, 081/28, 082/01, 082/15, 082/16, 082/17, 082/28, 083/02, 083/08, 083/27, 084/03, 084/30, 085/02, 085/05, 085/12, 085/16, 085/17, 086/02, 086/10, 086/27, 087/20, 087/24, 088/22, 090/08, 090/20, 091/16, 091/20, 091/21, 091/30, 092/04, 092/12, 092/28, 092/31, 093/05, 093/11, 093/21,

093/27, 093/31, 094/03, 094/13,
094/17, 094/18, 095/08

daha d. 012/10, 015/19, 034/12

bana d. anton;michael;georgiev
demesinler 061/08

uygununu d. bulamadı 062/07

sizinki can d. herkesinki patlıcan
mı 061/32

dadan-: Yarar, çıkar amacıyla veya
alışkanlıkla bir yere sık uğramak; abone
olmak.

-1-

d.- ır 047/04

dadı: [Far.] Evlerde çocuğa bakan kimse;
daye, taya.

-2-

d.+ lar 036/01

d.+ ları 065/04

dağ: Yer kabuğunun çıkıntılı, yüksek,
eğimli yamaçlarıyla çevresine hâkim ve
oldukça geniş bir alana yayılan bölümü;
cebel (II).

-1-

küçük d.+ ları ben yarattım diyen
037/26

dağıl-: Toplu durumdayken ayrılıp
birbirinden uzaklaşmak.

-4-

d.- dılar 012/29

d.- ındı 033/23

d.- ıyorlardı 019/23

d.- mış 025/03

dağınık: Hoş görünmeyen, uyumsuz olan.

-1-

d. 058/21

dağıt-: Herhangi bir şeyi ayrı ayrı
kimselere vermek.

-1-

d.- tı 048/06

dağıtıl -: Dağıtma işi yapılmak.

-1-

d.- an 050/13

daha: Var olana, elde bulunana ek olarak.
Henüz. Kendisinden sonra üçüncü kişi
iyelik eki alan bir sıfatla birlikte sözü
edilen konuda en önemli durumu
belirtmek için kullanılan bir söz.

-104-

d. 007/04, 007/05, 007/08, 007/09,
007/21, 008/03, 008/25, 009/11, 009/17,
010/08, 010/11, 010/17, 010/28, 013/04,
013/13, 013/14, 015/13, 020/01, 022/07,
022/28, 024/05, 024/11, 024/22, 025/03,
026/30, 032/21, 034/17, 035/05, 035/10,
037/02, 037/30, 038/02, 038/03, 040/13,
040/30, 041/17, 041/18, 041/22, 042/21,
042/27, 044/22, 045/19, 048/11, 049/04,
050/08, 050/28, 051/01, 051/06, 051/25,
052/26, 052/30, 053/33, 054/24, 054/28,
055/17, 056/16, 056/21, 059/30, 059/31,
062/29, 062/30, 063/02, 064/22, 065/14,
065/24, 067/02, 067/18, 071/28, 072/26,
075/12, 076/02, 077/27, 077/32, 078/35,
079/01, 080/27, 081/34, 082/25, 083/15,
083/27, 087/08, 089/12, 089/16, 090/17,
095/12, 095/16

az d. 018/20, 063/03
bir d. 023/24, 064/24, 081/28
d. bir 032/06, 034/22, 061/29
d. da 012/10, 015/19, 034/11

dahi: Bile. Da.
-4-
d. 008/32, 046/30, 052/07, 090/26

dahil: [Ar.] İçinde, ... ile birlikte.
-1-
d.+ inde 042/10

daim: bkz. *daima*.
-2-
d. 036/05
her d. 092/01

daima: [Ar.] Her vakit, sürekli olarak;
daim.
-4-
d. 008/24, 008/29, 048/08, 065/23

dair: [Ar] Üstüne.
-1-
d. 052/02

daire: [Ar.] Konut olarak kullanılan bir yapının bölümlerinden her biri.
-1-
d.+ si 083/25

dakika: [Ar.] Bir saatlik zamanın altmış-
ta biri.
-6-
d. 010/18, 013/14, 028/10, 047/11
d.+ da 021/17
d.+ da 010/07-08

dakikalık: [Ar.+T.] Belli bir dakika süresince yapılan veya olan.

-1-
d. 073/27

daktilo: [Fr.] Yazı makinesi.
-3-
d. 021/03, 021/09, 021/22

dal: Ağacın gövdesinden ayrılan kollardan her biri.
-5-
d. 027/04
d. gibi 015/17
d.+ ına 045/23
d.+ ını 088/32
d.+ lardan 059/09

dal -: Başka bir şeyle uğraşamayacak veya başka bir şeyi düşünemeyecek biçimde kendini bir şeye kaptırmak; daldırmak. Bir yerin içine girmek. Kendini bilmez duruma gelmek, kendinden geçmek.
-12-
d. 071/32
d.- acağım 057/13
d.- dı 027/13
içeri d.- dılar 019/22
d.- dınız 016/35
d.- ıp 055/02
içeriye d.- ıyor 086/01
d.- maktı 020/09
d.- mış 050/33, 053/20, 088/02
d.- mışım 093/16

dalalet: [Ar.] Sapkınlık, doğru yoldan ayrılma.
-3-
d.-i cinsiye 090/03, 090/06, 090/11

dalavere: Yalan dolanla gizlice görülen kötü iş, gizli oyun; kolpo.

-3-

d.+ ler 034/14

d.+ si 078/09

d.+ sine 082/24

daldır -: Dalmak.

-1-

d.- arak 041/26

dalgalan-: Üzerinde dalga oluşmak; çalkalanmak, talazlanmak.

-1-

d.- ip 089/17

dalgın: Çevresinde olup bitenleri fark edemeyecek kadar düşünceye dalan.

-1-

d. 021/25

dalıver -: Çabucak veya ansızın dalmak.

-1-

d.- di 055/14

dalkavuk: Kendisine çıkar sağlayacak olanlara aşırı bir saygı ve hayranlık göstererek yaranmak isteyen kimse; kaytak, yağcı, yalaka, yağdanlık, yalpak, yaltak, yaltakçı, kemik yalayıcı, çanak yalayıcı, kılbaz, huluskâr, mütebasbıs.

-1-

d.+ ların 052/08

dalkavukça: Dalkavuk gibi; yaltakça, huluskârane.

-1-

d. 008/27

dallı: Üzerinde dal ve çiçek deseni bulunan (kumaş).

-1-

d. çiçekli 077/07

dalyan: [Rum.] Deniz, göl ve ırmakların kıyılarına yakın yerlerinde ağ ve kazıklarla oluşturulan, balık avlama yeri.

-1-

d.+ da 076/02

dam: Yapıları dış etkilerden korumak amacıyla üzerlerine yapılan çoğu kiremit kaplı bölüm.

-3-

d. 056/23

d.+ a 077/33

d.+ dan düşer gibi 042/14

dama: [İt.] Karelere ayrılmış zemin üzerinde on altı taşla iki kişi arasında oynanan oyun.

-1-

d. 092/16

damar: Canlı varlıklarda kanın veya besleyici sıvıların dolaştığı kanal.

-1-

akacak kan d.+ da durmaz 025/08

damarcık: Küçük damar.

-1-

d.+ ları 093/26

damat: [Far.] Evlenmekte olan bir erkeğe, evlenme töreni sırasında verilen ad; güvey, güveyi, eloğlu. Bir kızın ailesinden olan büyüklere göre kızın kocası; güvey, güveyi, eloğlu.

-2-

d. 012/20

d. girmek 035/12

damga: Bir şeyin üzerine bir nişan, bir işaret basmaya yarayan araç. Bu araçla basılan nişan, işaret.

-3-

d. 034/22

d.+ sı 034/23

d.+ sını 034/20

damla: Yuvarlak biçimde, çok küçük miktarda sıvı; katre.

-2-

d. 070/20

d.+ lardan 012/14-15

damlat-: Damla damla akıtmak.

-1-

d.- tınız 070/21

daniska: Çok iyi, en iyi, en güzel, en seçkin.

-1-

d.+ sı 034/29

dans: [Fr.] Müziğin temposuna uyularak yapılan ve estetik değer taşıyan düzenli vücut hareketleri; raks.

-1-

d. eder 038/20

dansöz: [Fr.] Dans etmeyi meslek edinmiş kadın.

-1-

d. 021/08

dargın: Darılmış olan (kimse).

-3-

d. 047/14

dargın d. 062/21

d. dargın 062/20

darısı başına: Bir başarı, bir mutluluk başkası için istendiğinde söylenen bir söz.

-1-

d. başına 084/14

dava: [Ar.] Korunmanın bir hüküm ile sağlanması için yargı organlarına yapılan başvuru. Ülkü.

-4-

d. 015/15

d.+ ları 068/08

d.+ sı 068/10

d.+ sının 069/26

davetsiz: [Ar.+T.] Çağrılmayan.

-1-

d. 020/06

davran-: Bir kimseye veya bir şeye karşı belli tavır takınmak. Bir şeye el atmak, girişmek.

-2-

d.- amadın 080/03

d.- saydınız 061/34

daya-: Yaslamak. Vakit geçirmeden, bekletmeden vermek.

-2-

d.- mış019/34-020/01

d.- mıştı 014/26

dayan-: Tutunmak, karşı durmak, karşı koymak; mukavemet etmek. Temelde bir şeyle ilgili olmak. Birinden, bir şeyden güç almak, güvenmek; istinat etmek. Güç

bir duruma katlanmak; sabretmek, tahammül etmek.

-11-

d.- amadı 031/27, 043/07

d.- amam 045/27

d.- amayan 058/11-12

d.- amayıp 071/09

d.- amaz 058/12

d.- amıyordu 058/14

d.- an 007/07, 068/11

d.- arak 048/16

d.- ır 069/07

dayanıklı: Dayanabilen; pek canlı, metîn, mukavemetli, mukavim, stabil.

-1-

d.+ sı 074/03

dayanıl -: Dayanma işi yapılmak.

-1-

d.- maz hale gelince 058/31-32

dayat-: Kendi istediğini yaptırmakta direnmek.

-1-

d.- tı 086/16

dayı: Yaşlı erkeklere söylenen bir seslenme sözü.

-1-

d. 019/03

de-: Söylemek, söz söylemek; eyitmek Herhangi bir kaniya, yargıya varmak. Öyle mi. Herhangi bir ses çıkarmak. Bir dilde karşılığı olmak. Ad vermek.

-284-

d.- di 014/15, 015/16, 016/35, 017/15, 017/30, 018/07, 019/30, 021/28, 021/33, 022/29, 025/19, 025/22, 025/28, 026/07, 026/14, 026/26, 027/17, 027/24, 027/30, 027/33, 028/03, 028/19, 028/32, 029/25, 029/28, 030/12, 031/02, 031/16, 031/26, 032/02, 032/08, 032/21, 032/28, 032/36, 033/02, 038/28, 040/30, 041/03, 041/11, 042/15, 042/29, 043/03, 043/08, 043/13, 043/18, 043/28, 044/04, 044/12, 045/11, 045/17, 045/21, 049/35, 049/36, 052/24, 052/34, 053/03, 072/17, 078/05, 078/15, 078/28, 083/11, 084/14, 086/31, 086/34, 087/16, 087/23, 087/30, 088/05, 088/26, 091/22, 091/28

allah yürü ya kulum d.- di 027/27

d.- diği 041/33, 077/18

d.- diği dedik çaldığı düdüktür 065/20

d.- diğim 044/30, 082/15

d.- diğinde 020/13

d.- dik 007/04, 057/04

dediği d.- dik çaldığı düdüktür 065/20

d.- dim 028/34, 031/21, 033/24,

040/09, 040/30, 041/02, 042/23, 042/32,

043/15, 043/22, 046/27, 053/01, 053/04,

053/30, 072/10, 073/14, 073/16, 074/36,

078/21, 078/23, 078/32, 079/18, 079/37,

080/01, 083/09, 084/13, 086/33, 087/04,

087/07, 087/18, 087/25, 087/32, 088/03,

088/08, 089/20, 090/09, 091/19, 091/25,

092/02, 093/30

d.- dinizdi 070/13
d.- diysek 083/18
d.- diysek 080/10-11
d.- me 087/12
allah yarattı d.- meden 063/18
d.- mek 007/05, 015/22, 018/23,
020/18, 044/24, 088/12
d.- mek ki 048/02
d.- mek oluyor ki 088/19
d.- mekti 051/29
d.- meli 021/02
d.- memişler 059/06, 086/18
d.- mesin 040/17, 072/19
bana da anton;michael;georgiev
d.- mesinler 061/08
d.- meye 007/27, 035/25
d.- meyen 011/03
d.- meyin 065/12-13
d.- meyişinize 042/18
d.- miş 031/17, 031/18, 053/21,
053/23, 067/10, 076/25, 077/29, 084/29
nuh d.- miş peygamber demiyor
086/23
d.- mişim 040/14
d.- mişler 025/13, 030/25
d.- mişlerdi 028/33
d.- mişti 016/22
d.- miştik 076/16
nuh demiş peygamber d.- miyor
086/23
d.- miyordu 039/29, 081/28
d.- nen 043/26
ne d.- nirse densin 069/03
ne denirse d.- nsin 069/03
d.- r 052/01, 056/17, 070/07,
070/15, 070/20, 071/08, 094/21, 094/22
der oğlu d.- r 094/22
d.- r oğlu der 094/22
d.- r oğlu derler 074/19
d.- rim 011/20, 037/10, 081/03
d.- riz 066/11
d.- rler 030/13, 030/14, 033/12,
058/12, 067/22, 074/17, 074/18
der oğlu d.- rler 074/19
d.- rmişim 090/21
d.- rse 061/04
d.- rsin 009/02, 009/03, 045/30,
076/25, 077/15, 092/05
d.- rsiniz 065/26
d.- seler 049/14
öl d.- sem ölür kal desem kalır
081/23
öl desem ölür kal d.- sem kalır
081/23
d.- sen 052/26, 086/31
d.- sene 031/20, 053/03, 070/34,
072/20
d.- senize 027/03, 042/18
d.- yebiliriz 056/04
d.- yeceğim 043/15, 057/12
d.- yecek 037/08, 077/15
d.- yelim 036/25, 073/21
d.- yemeyeceğim 039/19
d.- yen 026/04, 030/09, 065/24
küçük dağları ben yarattım d.- yen
037/27

d.- yesi 094/30
d.- yeyim 055/22
d.- yi 018/29
d.- yin 037/30, 037/31
d.- yin 055/22-23
d.- yince 076/26
d.- yip 051/01, 054/26, 073/08
d.- yor 007/08, 022/22, 025/16,
028/05, 028/09, 028/11, 031/03, 039/28,
067/06, 068/15, 069/20, 077/11, 077/32,
079/23, 079/35, 080/06, 081/11, 081/17,
081/22, 081/28, 083/05, 084/33, 085/08
d.- yordu 011/27, 016/09, 042/05,
044/09, 044/19, 044/24, 061/06, 061/21,
064/10
d.- yordum 037/23, 093/15
d.- yorlar 085/05
d.- yorlardı 050/27
d.- yormuş 072/09, 083/23,
084/16, 086/21
d.- yorsun 019/04
d.- yorsunuz 023/22
d.- yorum 019/09, 043/13, 043/29,
046/11
de: Bağlama ve kuvvetlendirme edatı.
-271-
d. 007/05, 007/08, 008/07, 008/26,
009/17, 009/19, 009/28, 010/11, 010/32,
011/19, 012/03, 012/25, 012/28, 013/20,
013/33, 014/10, 014/22, 014/33, 015/15,
016/11, 016/14, 017/05, 017/11, 017/15,
017/31, 018/11, 018/16, 018/31, 019/31,
021/25, 022/20, 022/21, 023/04, 023/30,
023/31, 024/04, 024/08, 024/10, 024/28,
025/16, 025/22, 027/04, 027/11, 027/24,
027/34, 028/26, 028/33, 029/07, 029/15,
029/19, 029/29, 029/31, 030/26, 030/28,
030/33, 031/02, 032/16, 032/21, 032/22,
033/12, 033/13, 033/15, 034/10, 035/11,
035/18, 035/20, 035/31, 035/32, 036/04,
036/23, 036/26, 037/02, 037/21, 037/33,
038/07, 038/26, 039/12, 039/31, 040/16,
041/21, 042/07, 042/13, 042/23, 043/14,
043/31, 044/25, 045/02, 045/34, 046/24,
046/34, 047/01, 047/06, 047/10, 047/22,
047/28, 048/11, 048/13, 048/14, 048/19,
049/16, 049/35, 050/01, 050/04,
050/05, 051/03, 051/12, 051/31, 051/33,
052/22, 053/11, 054/12, 054/19, 054/27,
054/31, 055/25, 055/28, 056/04, 056/07,
056/13, 056/18, 057/05, 057/06, 057/08,
057/22, 057/25, 058/08, 058/12, 059/15,
060/08, 060/09, 060/17, 061/01, 061/19,
061/29, 061/34, 061/36, 062/02, 062/09,
062/16, 062/29, 062/33, 063/18, 063/24,
064/07, 064/12, 064/22, 064/25, 065/09,
065/18, 065/21, 066/05, 066/12, 066/16,
066/19, 067/08, 067/21, 067/23, 067/29,
068/17, 069/01, 069/06, 069/13, 069/30,
070/31, 070/33, 071/19, 071/25, 071/31,
072/10, 073/09, 073/16, 073/27, 074/16,
074/22, 074/30, 075/20, 075/23, 076/09,
076/25, 077/02, 077/05, 077/24, 078/02,
078/12, 078/25, 079/27, 080/05, 080/23,
080/28, 080/30, 081/03, 081/19, 081/31,

082/02, 082/10, 082/26, 083/31, 084/17,
084/22,

085/13, 085/19, 086/19, 086/29,
087/13, 087/20, 087/33, 087/36, 088/06,
088/17, 090/11, 090/16, 090/21, 090/25,
091/02, 091/06, 091/10, 091/21, 092/06,
092/18, 092/21, 093/05, 093/07, 093/14,
094/05, 094/27, 094/29

belki d. 033/17, 039/19

ben d. 040/02, 040/16

bir d. 013/06, 013/09, 014/15,
026/28, 035/17, 039/34, 054/30, 057/32,
057/35, 058/31, 061/31, 064/02, 065/03,
069/18, 069/30, 076/10, 077/03, 077/21,
078/09, 078/25, 080/19, 085/06, 089/18,
089/19, 093/17, 093/20

hem d. 041/24

hiç d. 015/32, 057/26, 081/08,
087/11

iki d. bir 079/04

isabet d. etmişti 059/21

hem d. nasıl 059/14

ne d. olsa 048/09, 065/28, 074/12

d. yükseklerde idi gözümüz 016/05

dede: Ata.

-1-

d. 082/18

dedektif: [Fr.] Suç sayılan bir işi veya bu işi yapanı ortaya çıkarmakla görevli kimse; hafiye, polis hafiyesi.

-1-

d. 079/05

defa: [Ar.] Kez.

-7-

d. 020/20, 080/12, 083/33

bir d. 024/15, 077/16

d.+ sında 062/12

bir d.+ sında 088/05

defol-: [Ar.+T.] Savuşmak, çekilip gitmek.

-1-

d.- ur 058/24

defter: [Ar.] Genellikle hafif bir kapak içerisinde, yazı yazmak için bir araya tutturulmuş kâğıt yaprakları.

-1-

d.-i efali 090/05

değ-: Ulaşmak, erişmek.

-3-

el d.- meden 092/07

nazar d.- mişse 026/10

nazarı d.- miştir 026/10

değer: Bir şeyin önemini belirlemeye yarayan soyut ölçü, bir şeyin değdiği karşılık; fehamet, kadir (I), kıymet. Uğruna belli bir bedel ödenecek veya belli bir zahmet göze alınacak nicelik veya nitelikte olan. Üstün nitelik, meziyet; kıymet.

-6-

d. 036/27, 037/33

d.+ di 075/03

d.+ i 008/09

d.+ inden 073/32

d.+ lerine 037/24

değerli: Değeri olan veya değeri yüksek olan; ağır, kıymetli, kıymetkar, muteber, zikıymet.

-1-

d. 065/10

değil: Cümle içinde art arda kullanılan iki veya daha çok özneyi, tümleci, yüklemi, aralarından bazılarına olumsuzluk kavramı vererek birbirine bağlayan veya yüklemın olumsuz çekimını sağlayan kelime.

-107-

d. 007/26, 013/09, 015/14, 015/23, 016/11, 016/32, 018/22, 021/33, 023/08, 024/03, 024/08, 024/30, 026/32, 028/10, 031/05, 032/03, 033/13, 034/08, 036/19, 039/11, 040/32, 041/03, 041/24, 042/32, 048/14, 049/35, 050/01, 051/18, 052/32, 054/19, 055/08, 056/28, 057/12, 057/16, 057/21, 058/17, 058/18, 061/29, 066/03, 066/09, 066/18, 066/24, 067/25, 067/27, 068/13, 068/27, 071/21, 076/09, 077/30, 081/32, 082/11, 084/17, 084/34, 085/15, 086/26, 090/16, 090/22, 091/08, 091/31, 092/06, 092/28, 093/05, 094/28

bizim d. 085/02

farkında d. 094/03

saklı d. 087/03

vaki d. 058/02

d.+ di 016/18, 021/20, 052/11, 058/04, 060/04, 062/02, 063/21, 074/28

şikâyetçi d.+ di 077/31

umuru d.+ di 057/17

d.+ dik 048/13

d.+ dim 045/03

d.+ dir 052/14, 064/16, 066/03, 066/32, 067/11, 068/03, 095/03

alışkın d.+ dir 061/22

oralı d.+ dir 068/02

vaki d.+ dir 067/35

d.+ im 014/17, 014/18, 046/16, 092/16

d.+ iz 084/03

d.+ ler 086/14

d.+ lerdı 018/01

d. mi ki 083/32, 086/23

d.+ miş 077/24

d.+ se 055/06, 067/20

hiç d.+ se 056/19, 056/27

d.+ siniz 090/10

değış-: Başka bir biçim veya duruma girmek; tahavvül etmek. Karşılıklı alıp vermek; mübadele etmek.

-4-

d.- ebirdi 016/31, 023/09

d.- mem 065/14

d.- memiş 015/19

değışiklik: Farklılık.

-1-

d. 010/26

değme: Seçkin.

-1-

d. 079/05

deha: [Ar.] İnsan zekâsının, insan kişiliğinin erişebileceği en yüksek düzey; dâhilik.

- 2-
d.+ sına 069/18
d.+ sından 055/06
- dekolte:** [Fr.] Açık saçık konuşmak.
-1-
d. 067/28
- dekor:** [Fr.] Manzara.
-1-
d. 045/31
- delege:** [Fr.] Devlet, parti, sendika vb. kuruluşları toplantılarda temsil eden kimse.
-1-
d.+ si 061/15
- deli:** Coşkun, azgın (hayvan, duygu vb.). Davranışları aşırı ve taşkın olan (kimse); çatlak.
-4-
d. gibi 012/01
d. saraylı gibi 077/19
ya d. ya amerikalı 038/22
d.+ ye döner 049/12
- delik:** Dar, küçük açıklık. Delinmiş olan; perforje.
-2-
d. 029/02
budak d.+ inden 090/29
- delikanlı:** Çocukluk çağından çıkmış genç erkek.
-12-
d. 016/34, 025/31, 039/09-10, 059/07, 090/26
d.+ dır 034/04
- d.+ dır 081/23-24
d.+ lar 070/17
d.+ ları 070/05
d.+ sı 047/10
d.+ ya 038/09, 059/15
- delişmen:** Hoppa.
-2-
d. 034/02, 039/03
- demeç:** Yetkili bir kimsenin bir konuda yayın organlarına yaptığı açıklama; beyanat.
-1-
d. 065/28
- demek:** ... diye düşünmek. Say-mak, kabul etmek.
-4-
d. ki 013/28, 092/32
d.+ tir 007/23, 057/28
- demin:** Biraz önce; demincek, dem-inden.
-4-
d. 013/32, 020/09, 030/29
d.+ den beri 011/02
- deminki:** Biraz önce adı geçen, biraz önce olan, biraz önce yapılan.
-2-
d. 013/07, 089/14
- demir:** Bu elementten yapılmış parça.
-2-
d. 011/03
d.+ in 011/22
- demokrasi:** [Fr.] Halkın egemenliği temeline dayanan yönetim biçimi; el erki, demokratlık.

-1-

d. 037/22

demokrat: [Fr.] Demokrasi yanlısı.

-1-

d. 066/11

demokratlaş-: Demokrasi ilkelerini uygulamak, demokrasiye uygun yapıyı kurmak.

-1-

d.- tırmış 067/37

demokrasi: bkz. *demokrasi*.

-1-

d. 029/32

den-: Ad verilmek. Söylenmek, sözü edilmek.

-3-

ne d.- ir 088/23

d.- iyor 037/05, 066/27

dene-: Bir işe, başarmak amacıyla başlamak, girişimde bulunmak; teşebbüs etmek. Değerini anlamak, gerekli niteliği taşıyıp taşımadığını bulmak için bir insanı, bir nesneyi veya bir düşünceyi sınamak; tecrübe etmek.

-7-

d.- diği 076/07

d.- mek 084/33

d.- mezdi 010/11

d.- miş 026/11, 033/02, 082/02

d.- yeceğim 095/14

deneme: Denemek işi.

-1-

d.+ yi 007/11

denen -: Deneme işine konu olmak.

-1-

d.- miş 025/32

deniz: Yer kabuğunun çukur bölümlerini kaplayan, birbiriyle bağlantılı, tuzlu su kütlesi; bahir, derya.

-5-

d. 022/08, 072/08, 076/26

d.+ den 030/20

d.+ e 084/28

denk: Nitelik yönünden birbirine eşit olan, uygun olan; bedel.

-1-

d. 028/06

deplasman: [Fr.] Dış saha.

-1-

d. 074/17

depo: [Fr.] Korunmak, saklanmak veya gerektiğinde kullanılmak için bir şeyin konulduğu yer; ardiye, hazne.

-1-

d.+ ya 021/21

deprem: Yer kabuğundaki hareketlerin meydana getirdiği enerjinin boşalması sonucunda oluşan sarsıntı; yer sarsıntısı, hareket, zelzele.

-1-

d.+ ini 063/10

dere: Çaydan küçük, yazın kuruyan veya suyu azalan küçük akarsu.

-1-

d.+ ye 058/04

derebeylik: Orta Çağ'da özellikle Batı Avrupa'da toprağı ve üzerinde yaşayan köylüleri tek bir kimsenin malı sayan siyasal düzen; feodallik, feodalite.

-1-

d. 037/18

derece: [Ar.] Aşama. Kadar.

-10-

d. 019/21, 046/32, 054/12, 054/20, 067/28, 093/02

son d. 013/17

d.+ de 059/19

d.+ si 049/09

d.+ sine 055/04

dereke: [Ar.] Aşağı derece.

-1-

d.+ sine 007/10

dergi: Siyaset, edebiyat, teknik, ekonomi vb. konuları inceleyen ve belirli aralıklarla çıkan süreli yayın; bülten, mecmua.

-1-

d.+ ler 059/32

derhal: [Far.+Ar.] Çabucak.

-7-

d. 038/21, 044/04, 044/12, 046/03, 046/11, 046/19, 069/08

deri: İnsan ve hayvan vücudunu kaplayan tüy, kıl veya pulla kaplı tabaka.

-2-

d. 071/08

d.+ sini yüzdürür 030/27

derin: Ayrıntılı. Yoğun.

-3-

d. 041/17, 068/11

d.+ leri 051/07

derin derin: Uzun bir biçimde.

-1-

d. 092/22

dermansızlık: [Far.+T.] Takatsizlik.

-1-

d.+ ını 071/23

ders: [Ar.] Öğretmenin öğrenciye belirli bir sürede verdiği bilgi. Bu bilgi aktarımı için ayrılan süre. Öğrencinin öğrenmek zorunda olduğu bilgi. Bir olayın bellekte bıraktığı öğretici iz.

-18-

d. 043/21, 043/30, 091/10

d. alma 024/19

d. çalışan 060/32

d.+ e 043/17, 043/18, 043/23

d.+ i 048/26, 050/10, 052/24,

053/16

d.+ inden 048/27

malumat-ı; vataniye d.+ inden

051/21-22

d.+ te 049/11

d.+ ten 060/33

d. verdiği 048/18

d. vermişti 048/16

dert: [Far.] Üzüntü. Sıkıntı.

-2-

d. anlattık 044/16

d.+ ler 081/11

deste: Elli iki karttan oluşan iskambil kâğıdı.

-5-

d. 037/18

d.+ nin 034/07

d.+ si 012/02

d.+ sinin 034/02

d.+ yi 037/21

destur: [Far.] "Yol verin, savulun, izin verin" anlamlarında kullanılan bir söz.

-1-

d. 019/03

dev: [Far.] Olağanüstü irilikte olan.

-1-

d. gibi 057/32

devam: [Ar.] Sürme, sürüp gitme, kesilmeme, bitmeme.

-4-

d. edelim 019/11

d. etti 024/34, 029/13, 033/10

devetüyü: Açık kahverengi renkte olan.

-1-

d. 013/25

devir-: Ayakta veya dik duran bir şeyi düşürmek, yatay duruma getirmek.

-1-

d.- ip 060/28

devir: [Ar.] Çağ.

-3-

d.+ den 073/05

d.+ i 060/29

d.-i şebabetimde 090/26

devlet: [Ar.] Toprak bütünlüğüne bağlı olarak siyasal bakımdan örgütlenmiş millet veya milletler topluluğunun

oluşturduğu tüzel varlık; ülke. Kişinin bahtı.

-4-

d. 047/02

d.+ in 026/16

d. kapısında 029/04

başına d. kuşu konu 027/28

devrik: Katlanıp kendi üzerine bükülmüş.

-1-

d. 050/33

devril -: Devirme işi yapılmak.

-2-

boyu d.- esi 094/20

d.- iyor 063/12

dış: Bir kimsenin görünüşü, durum ve davranışları. Yabancı ülkelerle ilgili. Bir konunun kapsamına girmeyen şey.

-5-

d. 065/25, 087/10

d.+ ında 057/15, 059/04

d.+ ındaki 036/30

dışarı: Dış çevre, dış yer, içeri karşıtı. Dışa, dış çevreye.

-12-

d. 020/08, 063/34, 085/23

içeri d. 058/20

d. çıkıp 064/05

d.+ da 044/20, 063/32, 070/05, 094/30

d.+ dan 037/08, 086/05

d.+ nın 063/07

dış işleri : Bir devletin başka devletlerle ilgili işleri; hariciye.

-1-

d.+ bakanlığına 061/03

dış politika: Bir devletin sınırları ötesindeki devletlere uyguladığı siyaset.

-1-

d.+ dan 068/04

diye: Birlikte kullanıldığı kelime veya kelime grubunu “diyerek” anlamıyla fiile bağlayan bir söz. Adında.

-161-

d. 009/06, 010/13, 010/25, 011/19, 013/01, 013/06, 013/23, 013/28, 014/01, 014/06, 014/17, 015/03, 015/10, 015/25, 015/28, 015/33, 016/26, 017/01, 017/12, 017/17, 017/22, 017/29, 018/14, 020/11, 022/02, 022/11, 022/28, 023/16, 023/26, 023/30, 023/32, 024/17, 025/16, 026/22, 027/11, 027/22, 028/01, 028/16, 029/11, 029/18, 030/13, 030/23, 030/25, 031/07, 033/10, 037/05, 039/01, 039/22, 040/21, 040/22, 040/25, 041/08, 041/16, 042/20, 042/26, 043/26, 043/33, 044/01, 045/28, 046/03, 046/10, 047/15, 047/19, 047/20, 049/01, 049/19, 050/06, 050/10, 050/12, 051/25, 051/31, 053/11, 053/32, 054/08, 054/16, 054/17, 054/23, 057/11, 061/02, 061/25, 061/31, 062/14, 062/22, 062/37, 064/01, 064/02, 064/20, 065/03, 067/10, 068/21, 068/24, 068/27, 068/35, 069/01, 069/20, 069/24, 070/06, 070/18, 070/32, 071/26, 073/07,

073/10, 073/12, 074/15, 074/21, 074/29, 075/23, 077/22, 078/12, 078/30,

079/27, 081/36, 082/06, 082/28, 083/07, 084/20, 086/06, 086/16, 086/26, 087/10, 087/15, 091/03, 091/04, 093/23, 093/27

âdet yerini bulsun d. 051/31

diye d. 020/03

laf olsun d. 088/28

pat d. 049/32

rap d. 049/29, 049/31, 051/22

şıp d. 051/12

d. diye 020/03

diye d. 020/03

didikle-: Çekiştirerek veya ısırarak parçalamak.

-2-

didikleye d.- ye 046/07

d.- ye didikleye 046/07

didin-: Çok güçlük çekerek sürekli çalışmak.

-3-

d.- en 074/11

d.- ir 065/15

d.- ir durur 073/28

diğer: [Far.] Öteki. Başka.

-4-

d. 071/24, 091/20, 092/25, 095/09

dik: Yatay bir düzleme göre yer çekimi doğrultusunda bulunan, eğik olmayan.

-1-

d.+ ine 008/26

dikme: Dikme işi.

-1-

d.+nin 022/23

dik-: Bir cismi dik olarak durdurmak.

-2-

nalları d.- ti 092/11

dikil-: Dik duruma gelmek. Ayakta durmak.

-2-

d.- miş 022/23

önüne d.- miş 020/05

dikiş: Dikmek işi.

-1-

d.+ le 034/29

dikkat: [Ar] Duygularla düşünceyi bir şey üzerinde toplama. İlgi, özen.

-7-

d. 038/15

d. eder 075/04

d. etmemişsinizdir 093/06-07

d. etmişimdir 056/08

d.+ ini 048/11

d.+ le 044/18, 069/12

diktatörce: [Fr.+T.] Diktatöre yakıştır.

-1-

d. 065/28

dil: İnsanlar arasında anlaşmayı sağlayan, uzlaşmaya dayalı olarak oluşturulmuş sesli veya görsel işaretler sistemi; lisan, zeban.

-4-

d. 052/29

d.+ i 085/22

d.+ inden düşürmedi 047/27

d.+ lerdeki 023/12

dilenci: Geçimini dilenerek sağlayan kimse; geda.

-1-

d.+ ye 076/20

dimdik: Çok dik; mum direk.

-1-

d. 049/29

din: [Ar.] Bu nitelikteki inançları kurallar, kurumlar, töreler ve semboller biçiminde toplayan, sağlayan düzen.

-1-

d.+ i bütün 036/13

dinç: Gücü ve sağlık durumu yerinde; tendürüst, tüvana.

-1-

d.+ tir 065/14

dinle-: İşitmek için kulak vermek.

-16-

d. 068/25, 087/18

d.- dik 061/10

d.- dim 085/04

d.- mek 060/32

d.- miştim 039/22

d.- r 051/32, 069/12, 070/31, 085/30

d.- rken 051/33, 069/30, 069/32

d.- yin 035/18

d.- yor 050/24

dinleme: Dinlemek işi.

-2-

d.+ye 051/17

sözünü d.+yişi 067/14

dinlen-: Güç kazanmak için çalışmaya ara vermek, yorgunluğunu gidermek; soluklanmak, istirahat etmek.

-1-

d.- ir 071/14

dinli: [Ar.+T.] Dinî inancı olan.

-1-

kahpe d.+ dir 032/31

dip: Dikili duran bir şeyin yerle birleştiği nokta ve çevresi veya bir şeyin yanı başı.

Taban (I).

-9-

d.+ in 035/25

d.+ inde 071/17, 089/09, 089/14

d.+ inden 021/25

d.+ ine 011/29, 019/26

yerin d.+ ine geçer 036/15

d.+ lerinden 059/08

diplomasi: [Fr.] Uluslararası ilişkileri düzenleyen antlaşmalar bütünü.

-2-

d. 067/33, 067/36

direk: Ağaçtan veya demirden yapılan uzun ve kalın destek.

-1-

d. gibi 057/28

direksiyon: [Fr.] Taşıta istenilen yönü vermeye ve taşıtı belirli bir doğrultuda götürmeye yarayan düzenek; yönelteç.

-3-

d. 011/23, 013/32

d.+ un 010/10

dirhem dirhem: [Ar.] Çok az ölçüde.

-1-

d. 035/20

diri: Canlı, ölü karşıtı; güçlü olan, zinde.

-1-

d. d. 085/27

dirsek: Kol ile ön kol arasındaki eklem in arka yanı.

-1-

d.+ ine 020/31

diskur: [Fr.] Nutuk verme.

-1-

d. geçebilirdim 061/31

diş: Çene kemiklerinin üstüne dizili, ısıırıp koparmaya ve çiğnemeye yarayan sert, beyaz organlardan her biri.

-7-

d. 029/02

d.+ imi sıkıp 095/01

canını d.+ ine takarak 073/28

d.+ ini 028/22

sık d.+ ini 010/19

d.+ inin kovuğunu bile doldurmaz

058/27

d.+ lerini 023/03

dişi: Yumurta oluşturan veya yavru doğuran (birey).

-3-

d. 016/10, 056/02, 084/04

dişilik: Dişi cinsten olma durumu; müenneslik. Kadına özgü olma durumu.

-2-

d. 016/13

d.+ ini 064/27

diş patı: Diş macunu.

-1-

d.+ nı 070/04
diyar: [Ar] Ülke.
-2-
diyar d. 023/03
d. diyar 023/03
diyuz: [Ar.] Deyyus. “Ahlaksız, terbiyesiz, namussuz (kimse)” anlamında kullanılan bir hakaret sözü.
-1-
d. 079/35
diz: Kaval, baldır ve uyluk kemiğinin birleştiği yer. Oturulduğunda uyluğun üst yanı.
-3-
d.+ e getirebilse 067/17
d.+ lerine 075/20
d.+ lerinin 045/18
dizi: Sıra.
-1-
d. 012/08
dizi dizi: Dizilerek, diziler durumunda; dizim dizim, koşun koşun.
-1-
d. 026/20
dizlik: Korumak amacıyla dize geçirilen şey.
-1-
d.+ ler 075/21
doğ-: Dünyaya gelmek.
-4-
d.- acak 056/18
d.- duğun 049/14
d.- muş 066/33

gün d.- muştur 073/22
doğma: Doğmak işi.
-1-
d.+nın 022/23
doğru: Gerçek, yalan olmayan. Yer bildiren kelimelerden sonra yön kavramı veren bir söz. Hiçbir yöne sapmadan. Zaman gösteren kelimelerden sonra “yaklaşırken, az kalmışken, yakinken” anlamlarında kullanılan bir sözü. “Evet” anlamında bir tasdik sözü.
-30-
d. 007/05, 014/35, 017/27, 020/29, 032/36, 041/17, 054/01, 055/16, 062/17, 084/33, 085/29, 085/31, 087/23, 091/28, 094/13
sabaha d. 021/07
d. bulmadığım 049/07
d. çıkışımı 051/28
d. çıktı 093/15
d.+ dur 067/06
d. dürüst 050/14, 094/15
d. olacak 040/30
d. söylüyorum 040/21
d.+ su 010/11, 037/30, 038/28, 050/06, 054/25, 062/29
doğrul-: Oturan veya yatan bir kimse toparlanmak, dik bir duruma gelmek; kalkmak.
-1-
d.- du 042/26

doğruluk: Düşüncenin gerçekte uyuşması, yargı ve önermelerin gerçeğe uygun olması.

-1-

d.+ unu 058/13

doğuş: Doğmak işi.

-1-

d.+ tan 009/18

dokan - : bkz. *dokun-*.

-1-

kanıma d.- ıyor 032/29

doksan: Seksen dokuzdan sonra gelen sayının adı.

-4-

d. 083/01

d.+ ı 029/01

d.+ ında 030/05, 033/11

doktor: [Fr.] Hekim.

-4-

d. 020/33, 031/17

d.+ suz 029/03

d.+ un 031/19

dokun-: Değirmek. Tedirgin etmek, rahatsız etmek; batmak. Birbirine veya bir şeye hafifçe değmek; ilmek (III). Onur, anlayış vb. ile uyuşmaz bir durum ortaya çıkmak. Sağlığını bozmak, rahatsızlanmasına sebep olmak, yaramamak.

-7-

d.- duk 036/10

d.- muştur 037/17-18

d.- sanız 089/04

d.- sun 088/29

d.- urdu 020/27

onuruna d.- uyordu 060/25

dokunul-: Dokunma işine konu olmak.

-1-

el d.- mamiş 060/18

dokuz: Sekizden sonra gelen sayının adı.

-3-

d. 078/15

ya sekizde ya d.+ da 048/02

bin d. yüz otuz 048/02

dokuzlu: İskambil, domino vb. oyunlarda dokuz işaretini taşıyan kâğıt veya pul.

-5-

d.+ lar 036/21, 036/22, 037/01

d.+ lara 036/25

d.+ ları 036/29

dol-: Dolu duruma gelmek.

-1-

d.- muş taşmış 089/02

dolap: [Ar.] Genellikle tahtadan yapılmış, bölme veya çekmelerine eşya konulan kapaklı mobilya.

-2-

d.+ ın 058/32

d.+ ına 077/26

dolaş -: Gezinmek.

-7-

d.- ıp 037/11, 044/20

dönüp d.- ıp 092/24

döner d.- ır 069/06

d.- ırmışım 090/24

d.- tı 072/13

d.- tığınız 042/28
dolaşma: Dolaşmak işi; tur.
-1-
d.+ yı 020/10
dolay: Bir yeri saran başka yerlerin bütünü; civar.
-1-
d.+ larında 064/09
dolayı : Ötürü.
-1-
d. 059/01
dolayısıyla: Sebebiyle. Dolaylı olarak, doğrudan ilgili olmayarak.
-5-
d. 007/09, 008/07-08, 008/25, 054/10, 073/30
doldur-: Dolmasını sağlamak, dolu duruma getirmek; kaplamak. Yaşını, yılını bitirmek. Belirli bir süreyi kaplamak, almak. Bildirge, çizelge, fiş vb. basılı kâğıtların boş yerlerini tamamlamak. Canlılık kazandırmak.
-10-
d.- amazdı 049/15
d.- an 039/12
yaşını d.- an 060/09
d.- duğu 054/10
d.- mak 074/07
dişinin kovuğunu bile d.- maz 058/27
d.- urdu 057/22
d. -uver 049/14
d.- uyor 065/05

çilemi d.- uyorum 094/26
dolgun: Çok, bol, fazla, yüksek olan (ücret, para vb.).
-1-
d. 089/16
dolu: İçi boş olmayan; dolmuş, meşbu, pür (I), komple, boş karşıtı. Çok olan (iş, uğraş, olay vb.). Bir duygunun güçlü etkisinde olan. İçinde atılacak mermisi bulunan (top, tüfek vb. ateşli silahlar).
-13-
d. 024/05, 034/03, 041/30, 060/13, 067/32, 078/36
gözleri dolu d. 081/18
gözleri d. dolu oluyordu 062/24
gözleri d. dolu 081/18
gözleri dolu d. oluyordu 062/24
d.+ sunuz 028/34
d.+ ydu 030/16
d.+ yumdur 029/01
don: Külot.
-2-
d. 071/11
iç d.+ larının 075/10
donan-: Yayılıp kaplanmak.
-1-
d.- ıverir 059/31
donatım: Bir fabrikayı, bir havaalanını, bir spor kuruluşunu veya bir askerî birliği etkinlik göstermesi için gerekli araç ve gereçlerle donatma.
-1-
d.+ ı 075/07

donatımlı: Donatımı olan.

-1-

d.+ lar 075/13

dondurma: Şekerli sütün veya meyve sularının dondurulmasıyla hazırlanan soğuk yiyecek.

-1-

d.+ larını 033/19

dondurmacı: Dondurma satılan yer.

-1-

d.+ nın 033/06

dost: [Far.] Sevilen, güvenilen, gönüldaş, iyi anlaşılın kimse; yâr, düşman karşıtı.

-3-

d. 087/21

d.+ larını 059/01

d.+ umuz 039/27

dostça: [Far.+T.] Dosta yakışır bir biçimde; dostane.

-1-

d. 088/24

dök-: Akıtmak. Sıvı veya tane durumunda olan şeyleri buldukları kaptan başka bir yere boşaltmak. Saçmak. Bir işte veya bir konuyu ele alış biçiminde değişiklik yapmak.

-5-

sevinç yaşları d.- en 012/26

d.- mek 060/16

d.- müş 022/08

d.- müştü 023/11

d.- tü 046/33

dökül -: Dökme işi yapılmak veya dökme işine konu olmak. Yaprak, saç, diş, sıva bağlı bulunduğu yerden veya organdan kopup düşmek. Bir şeyi andıracak duruma girmek, benzemek.

-2-

d.- düğüne 013/22

d.- müş 040/19

dönme: Dönmek işi; deveran.

-3-

d.+ sinden 062/27

d.+ sini 014/28-29

d.+ ye 089/17

dön -: Bir tarafa sapmak. Yönünü belli bir tarafa doğru çevirmek. Geri gelmek. Söz konusu etmek, hatırlamak. Durumdan duruma geçmek, değişmek, olduğundan daha değişik bir durum almak. Hileyle, gizlice yapılmak.

-33-

d.- dü 011/06, 028/20

d.- düğü 021/07-08

d.- düğümde 079/08, 082/27

d.- eceği 062/26

d.- eceğine 062/32

d.- ecekleri 079/22

d.- elim 055/11

d.- emez 078/25

d.- er 053/27

başım d.- er 089/25

deliye d.- er 049/12

d.- er dolaşır 069/06

d.- erken 033/24

d.- erlerken 079/21
geri d.- mek 055/28
d.- müş 033/05, 068/18
d.- ünçe 023/05
d.- üp 017/30, 025/27, 046/02,
049/36, 081/21
gözü d.- üp 059/17
d.- üp dolaşıp 092/24
d.- üyor 034/14, 078/09
d.- üyordu 039/25
d.- üyorlarmış 079/20
d.- üyorum 015/15
döndür-: ... bir duruma getirmek.
-1-
baş d.- en 039/23
döndürüs: Döndürmek işi.
-1-
d.+ ler 079/05
dönüş: Dönmek işi.
-2-
d.+ ü 019/19, 045/04
dördüncü: Dört sayısının sıra sıfatı,
sırada üçüncüden sonra gelen.
-3-
d. 027/23, 079/02
d.+ yü 079/33
dört: Üçten sonra gelen sayının adı; cihar.
-17-
d. 013/24, 022/04, 026/04, 037/25,
060/06, 062/30, 065/20, 067/11, 067/29,
087/28, 089/21
üç d. 048/09, 076/05
d. ayak 095/09

d. başı mamur 023/14
d. bir yanı 085/14
d.+ ünde 034/10
dörtlü : İskambil, domino vb. oyunlarda
üzerinde dört işareti bulunan kâğıt veya
pul.
-1-
d.+ ler 037/24
dörtnala: At dörtnal koşarak.
-1-
d. 010/04
döşeli: Döşenmiş olan; mefruş.
-1-
d. 038/24
dövün-: Aşırı üzüntü, çaresizlik,
pişmanlık duyarak çırpınmak, kendi
kendini dövmek; vurunmak.
-1-
d.- ür 054/09
drahoma: [Rum.] Hristiyan ve
Musevilerde gelinin damada verdiği para
veya mal.
-1-
d.+ sı 036/18
dramatik: [Fr.] Acıklı.
-1-
d. 085/03
drops: [İng.] Küçük, sert şekerlemeler.
-1-
d. 081/01
dua: [Ar.] Allah'a yalvarma, bir şeyin
olmasını veya olmamasını isteme; alkış.
-2-

d.+ larını alarak 077/01

d.+ sında 036/12

dudak: Ağzın, dişleri örten ve dışarıya doğru az veya çok kıvrılan üst ve alt kenarlarından her biri; lep.

-7-

d. 027/25, 057/23

d.+ ını 015/07, 015/24

alt d.+ ını 015/04

d.+ lar 051/35

d.+ ları 039/04

duman: Bir maddenin yanması ile çıkan ve içinde katı zerrecilerle buğu bulunan değişik renklerde gaz; tütün. Havalanan tozların veya sisin oluşturduğu bulanıklık.

-8-

d. 009/04, 049/25

d.+ a boğarak 030/15

halleri d.+ dı 082/29

d.+ ı üstünde 089/18

d.+ ını 041/25

d.+ la 085/32

d.+ lı 009/04

dumanlı: Sisli, sisle örtülü.

-1-

d. 013/33

durmadan: Ara vermeden, kesintisiz, sürekli olarak; dursuz duraksız.

-5-

d.- madan 016/18, 018/03, 057/19, 082/22, 094/14

dur-: Beklemek, dikilmek. Belli bir durumda, bir görevde bulunmak. Bir yerde

olmak veya bulunmak. Bir yerde bir süre oyalanmak, eğlenmek, eğleşmek; tevakkuf etmek. Hareketsiz durumda olmak. Var olmak.

-54-

d. 062/13, 087/18

haf d.- acağız 088/22

d.- an 019/29, 020/16, 085/22

d.- an 044/20-21

d.- duğu 012/30, 071/17

üzerinde d.- duğum 092/24

d.- duğumu 047/14

d.- duğundan 008/27

yedek d.- duğundan 073/17

d.- duk 049/30, 079/24

d.- dukları 095/07

sürtüp d.- dukları 055/33

d.- duklarından 008/22

d.- mamış 052/18

akacak kan damarda d.- maz

025/08

d.- muş 014/28, 033/25

d.- muş oturmuşluk 065/16

d.- muştı 021/22

d.- muştur 052/10

d.- muşuz 088/20

d.- muyor 064/10

d.- un 053/31

d.- unca 032/05

d.- up 075/24

d.- ur 074/34, 085/17, 089/26

didinir d.- ur 073/28

çalkalanır d.- ur 060/02-03

d.- urdu 073/21
yedek d.- urdu 073/15-16
d.- urlar 037/12, 065/20, 074/15,
094/27

taşınır d.- urlar 070/03
d.- urmuş 054/09, 054/14, 054/23
sevişir d.- urmuş 080/26
bağırır d.- urmuş 086/06-07
d.- ursun 018/27
düşünür d.- urum 069/20
d.- uyor 020/05, 095/08
çekiştirip d.- uyor 086/03
d.- uyordu 012/16-17
d.- uyoruz 028/05

durala-: Duraklamak.

-2-
d.- dı 049/27
d.- dıgımı 045/10

durdur-: Durmasını sağlamak; bastırmak,
çevirmek, eğlemek, yenmek (I).

-5-
sustaya d.- abilsin 037/26-27
d.- acak 010/20
d.- mayacak 074/34
d.- ur 075/25
d.- uyorlar 031/22

duru: Bulanıklığı olmayan; berrak.

-1-
d. 034/25

durul-: Durma işi yapılmak.

-1-
d.- acak 063/21

durum: Bir şeyin içinde bulunduğu
koşulların hepsi; yer, vaziyet (I), hâl,
hâlet, keyfiyet, mevki, manzara, pozisyon.

-11-
d. 045/31, 086/29
d.+ a 054/13
d.+ da 049/17, 051/30, 058/25
d.+ larda 063/21
d.+ larından 075/24
d.+ u 037/17
d.+ umu 054/16
d.+ un 050/18

duvar: [Far.] Bir yapının yanlarını dışa
karşı koruyan, iç bölümlerini birbirinden
ayırarak, taş, tuğla vb. gereçlerden yapılan
veya örülen dikey düzlem; örek, cidar.

-6-
d. 059/08
d.+ a 083/13
d. gibi 020/05
d.+ ın 019/25, 071/17
d.+ ları 061/07

duvar saati: Duvara asılı saat.

-1-
d. 020/25

duy-: Bilgi almak, öğrenmek, haber
almak. İşitmek, ses almak. Bir şeyi
sezmek, fark etmek. Beslemek,
barındırmak.

-32-
d.- abileceğiniz 058/22, 063/08
d.- an 063/34
d.- ar 064/09

eksiklik d.- arız 034/24
d.- du 054/14
d.- duğu 059/13
d.- duğumuz 057/21
d.- duktan 018/16
d.- dum 050/31, 062/37, 082/21
d.- madı 030/32
d.- mamaya 057/19
ya d.- mamış ya duymamazlıktan
gelmişti 029/13
ya duymamış ya d.- mamazlıktan
gelmişti 029/13
d.- mamıştı 026/13
d.- mamıştır 069/10
d.- maya 060/09
d.- muş 088/31
d.- muştum 050/26
d.- muyorlardı 018/05
d.- muyorum 019/04
d.- sa 036/15
d.- unca 013/27, 014/16, 054/24,
063/32
d.- up 058/22
eziklik d.- uyordum 046/16
d.- uyorum 013/28
d.- uyoruz 053/13
duygu: Belirli nesne, olay veya bireylerin
insanın iç dünyasında uyandırdığı izlenim;
kalp (I). Kendine özgü bir ruhsal hareket
ve hareketlilik.
-3-
d.+ dan 009/25
d.+ muz 046/25

aşağılık d.+ su 007/09
duygulu: Duygusu, duyarlığı çok olan,
kolay duygulanan; içli, duyar, inceden,
hisli.
-1-
d. 013/17
duyul-: Duyma işine konu olmak;
işitmek.
-3-
d.- ur 059/30
d.- uyordu 063/14
d.- uyordu 021/23-24
düdük: İçinden hava veya buhar
geçirildiğinde keskin ses çıkaran ve işaret
vermek için kullanılan araç.
-4-
d. 047/16, 063/25
d.+ ler 085/20-21
dediği dedik çaldığı d.+ tür 065/21
düetli: Düet barındıran.
-1-
d. 061/09
düğme: Çevrilmek veya üzerine basılmak
yoluyla bir elektrik akımını açan, kapayan,
herhangi bir makineyi işleten veya
durduran parça.
-4-
d. 010/27
d.+ ye 010/26, 010/30
d.+ ye 011/01-02
düğün: Evlenme veya sünnet dolayısıyla
yapılan tören, eğlence; toy (II), cemiyyet.
-1-

d.+ ünde 071/09

dükkân: [Ar.] Esnafın perakende satış yaptığı, küçük zanaat sahiplerinin çalıştıkları yer; işletme, iş yeri.

-12-

d. 020/10

d.+ a 014/28, 019/34, 020/08, 020/14, 033/02

d.+ dan 019/22

d.+ ı 092/04

d.+ ın 014/28

d.+ ından 014/25

d.+ ının 009/29

dükkâncı: [Ar.+T.] Dükkân işleten kimse.

-1-

d.+ lar 009/10

dün: Bugünden bir önceki gün. Bugünden bir önceki günde.

-4-

d. 022/15, 025/14, 040/24

d.+ den 032/16

dünya: [Ar.] İnsanoğlunun üzerinde yaşadığı toprak ve denizlerin tümü; acun, yeryüzü, küre (I), âlem, arz (III), cihan, daridünya, devran, zemin. Çevre.

-20-

d. 024/15-16, 029/14, 029/15, 066/14

d.+ da 052/13, 067/05, 086/26, 086/31, 087/07

d.+ da iyilik ölmedi 081/27

d.+ dan 064/28, 084/06

d.+ lar fasaryanın 084/21

d.+ nın 016/32, 062/06, 094/23

d.+ ya 058/13

d.+ ya geldiğimizde 043/03

d.+ ya 065/16-17

d.+ yı 029/15, 067/11-12

dürbün: [Far.] Uzaktaki cisimlerin görüntülerini büyütme veya yaklaştırmaya yarayan, objektif ve oküler adlı iki mercekten oluşan optik alet; bakaç.

-1-

d.+ ün 007/18

dürüst: [Far.] Kurallara uygun, yanlışsız olan.

-3-

d. 045/02

doğru d. 050/14, 094/15

dürzü: [Ar.] Ağır hakaret ve küfür sözü.

-1-

d.+ lerden 030/07

düş-: Durduğu, bulunduğu, tutunduğu yerden ayrılarak veya dayanağını, dengesini yitirerek yukarıdan aşağıya inmek. Vurmak, değmek, rastlamak. Bir bölüşme sonunda payına ayrılmak. Yere devrilmek, yere serilmek; boylamak (I). Uğramak, kapılmak. Düşkün, fakir vb. duruma gelmek. Yakışık almak. Fırsat çıkmak.

-25-

gözümde d.- ecekti 084/34

d.- en 027/05

damdan d.- er gibi 042/14

d.- erdi 073/26
d.- ersen 027/18
iş d.- meyecek 077/14
d.- müş 016/31, 026/14, 040/18,
054/13, 066/03
d.- tü 046/23, 055/28, 080/30
d.- tüklerine 035/27
d.- üp 010/03, 025/05
d.- üp kalktığı 064/19
d.- üp kalktığına 039/16
d.- üverdi 094/01
d.- üverdi 049/32-33
d.- üyor 037/03, 078/03
d.- üyordu 060/33
peşine d.- üyorlar 091/05

düşkün: Bir şeye kendini aşırı vermiş olan, çok bağlı; tutkun.

-1-

d. olurlar 035/05

düşkünlük: Düşkün olma durumu; iptila, nikbet, tiryakilik, zaaf.

-1-

d.+ ü 059/15

düşman: [Far.] Birinin kötülüğünü isteyen, ondan nefret eden, ona zarar vermeye çalışan kimse; yağı, hasım, husumetli, dost karşıtı.

-3-

d. 009/13, 009/16

d. kesilmiştir 071/02

düşmanlık: [Far.+T.] Düşmanca duygu veya davranış; yağılık, hasımlık, adavet, muhasamat, husumet.

-1-

d. 071/02

düşün-: Bir sonuca varmak amacıyla bilgileri incelemek, karşılaştırmak ve aradaki ilgilerden yararlanarak düşünce üretmek, zihinsel yetiler oluşturmak; muhakeme etmek Aklından geçirmek, göz önüne getirmek; kurmak.

-46-

d. 053/07

d.- dü 013/06, 013/28, 013/29,
014/06, 014/17, 015/33, 017/19, 022/11

d.- düklerim 017/03-04

d.- dükten 091/27

d.- düm 017/03

d.- dümse 017/03

d.- dünüz 017/02, 093/03

d.- dürüyor 051/04-05

d.- ebildiği 024/18

d.- mek 010/11, 017/22

d.- memiştim 091/28

d.- meniz 018/09

d.- meyen 016/23

d.- müş 009/08, 024/17, 038/07,
054/17

iki elim şakağımda d.- ekaldım
088/34

d.- sem 089/25

kırk yıl d.- seniz aklınıza gelez
045/12

d.- ünüz 089/21

d.- üp 044/05

d.- ür dururum 069/20

d.- ürdü 011/12

d.- ürken 045/32

d.- üşü 066/34

d.- üyor 021/24, 062/10, 088/02

kara kara d.- üyor 086/17

d.- üyordu 010/11, 011/22, 021/09

d.- üyorum 018/09, 040/12, 053/01

düşünce: Uzay ve zamanın ötesinde, öznenin dışında, kendiliğinden var olan, duyularla değil, yalnızca ruhen algılanabilen asıl gerçeklik; mütalaa, fikir, ide, idea, mülahaza. Niyet.

-2-

d.+ ler 010/12

d.+ lerle 045/03

düşündür-: Düşünmesine sebep olmak, düşünmesine yol açmak.

-1-

d.- üyor 053/04-05

düşünül-: Düşünme işine konu olmak.

-1-

d.- ürse 009/19

düşür-: Düşmesine yol açmak, düşmesine sebep olmak.

-3-

dilinden d.- medi 047/27

d.- üp 051/23

d.- üyor 086/38

düzelebil -: Düzelmeye ihtimali veya imkânı bulunmak.

-1-

d.- irdi 013/30

düzeltil -: Düzgün duruma getirmek.

-1-

d.- mek 015/21

düzeltilme: Düzeltmek işi.

-1-

d.+ ler 076/29

düzenbaz: [T.+Far.] Yalan dolanla iş gören, çıkarı için hile yapan; entrikacı, dessay, dubaracı, kampanyacı.

-1-

d. 034/03

düzgünlü: Yüzüne düzgün sürmüş olan.

-1-

d. 077/18

düzle-: Düz duruma getirmek; tesviye etmek.

-1-

d.- mesine 008/22

-E-

e: Başına getirildiği cümledeki kavrama göre çeşitli tonlar alarak birtakım duygular anlatan bir söz. Ardından gelecek söz ve davranışları öğrenmek amacıyla soru kavramı taşıyan, bir beklentiye içeren bir seslenme sözü.

-5-

e. 013/01, 020/11, 029/04, 052/34, 055/34

ebat: [Ar.] Boyut.

-2-

e.+ ta 007/16, 009/18

ecel: [Ar.] Hayatın sonu, ölüm zamanı.

-1-
e.+ ini 031/30
ecnebi: [Ar.] Yabancı.
-1-
e. 023/13
eczacı: [Ar.+T.] Eczacılık fakültesinden mezun olarak eczacılık mesleğini yapmaya hak kazanmış kimse.
-4-
e. 071/16
e.+ nın 069/21
e.+ ya 033/24, 066/09
eczane: [Ar.+Far.] İlaçların hazırlandığı veya hazır ilaçların satıldığı yer.
-12-
e. 065/05
e.+ de 066/02, 071/13
e.+ nin 065/01, 065/06, 069/32
e.+ si 065/10
e.+ ye 066/05, 066/23, 070/03, 071/07, 072/11
edebiyat: [Ar.] İçten olmayan, gereksiz, yapmacık, boş sözler.
-1-
e. 051/04
edil-: Etme işine konu olmak; yapılmak.
-3-
ziyaret e.- di 042/12
tecrübe e.- memiştir 092/32
terhis e.- miş 027/14
edin-: Kendini bir şeye sahip kılmak, bir şeyi elde etmek; iktisap etmek.
-1-

e.- diğini 046/30
efal: [Ar.] Fiiller, yapılan işler, eylemler.
-1-
defter-i e.+ i 090/05
efe: Kabadayı.
-1-
e.+ leri 085/17
efendi: [Rum.] Günümüzde bey ünvanından farklı olarak özel adlardan sonra kullanılan ikinci derecede bir unvan. Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü. Görgülü, nazik, kibar olan.
-19-
e. 017/17, 025/01, 028/21, 029/01, 031/26, 032/21, 036/06, 056/21, 068/27, 087/17
efendi e. 024/34, 050/02
fasarya e. 088/19
e.+ den 036/19, 065/06
e. efendi 024/33, 050/02
e.+ ler 066/19
e.+ lerinin 036/29
efendicik: [Rum.+T.] Efendi sözünün sevgiyle dolu söylenen biçimi.
-1-
e.+ im 090/16
efendim: [Rum.+T.] Saygı, nezaket ve sevgi ifadesi olarak kullanılan bir söz.
-10-
e. 029/12, 038/14, 049/36, 050/27, 052/25, 052/28, 053/01, 053/04, 058/17, 092/28-29
eflad : bkz. *evlat*.

-1-
e.+ ım 010/19
efsane: [Far.] Gerçeğe dayanmayan, asılsız söz, hikâye vb.
-1-
e.+ leri 028/32
efsaneleştir -: Efsane durumuna getirmek.
-1-
e.- iriz 050/25
eğer: [Far.] Şart anlamını güçlendirmek için şartlı cümlelerin başına getirilen bir söz; şayet.
-1-
e. 092/31
eğ-: Düz olan bir şeyi eğik duruma getirmek:
-1-
başını önüne e.- di 087/23
eğik: Bükülmüş.
-1-
e.- ik 050/23
eğil-: İnsan, bir işi yapmak için belini eğmek.
-5-
yerlere kadar e.- en 036/29
e.- ip 076/29
e.- miş 008/17, 013/34, 050/02
eğitim : Çocukların ve gençlerin toplum yaşayışında yerlerini almaları için gerekli bilgi, beceri ve anlayışları elde etmelerine, kişiliklerini geliştirmelerine okul içinde veya dışında, doğrudan veya dolaylı yardım etme; terbiye.

-1-
milli e. 082/31
eğlen-: Neşeli, hoşça vakit geçirmek.
-1-
e.- mek 052/12
eğlence: Eğlenme işi; âlem, cümbüş, sefahat, zevk.
-3-
e. 094/26, 094/33
e.+ sine 078/33
eh: "Olur, peki veya fena değil" anlamlarında kullanılan bir söz. Bezginlik anlatan bir söz.
-4-
e. 025/30, 072/22, 075/02, 092/12
ehil: [Ar.] Sahip.
-1-
e.-i ırz 094/22
ehlivukuf: [Ar.] Bilirkişi.
-2-
e. 089/27, 094/19
ehliyet: [Ar.] Sürücü belgesi.
-4-
e. 014/12
e.+ im 018/11
e.+ ini 010/28
ek-: Birini uydurma bir sebeple bırakıp gitmek; savuşmak, atlatmak.
-3-
e.- ip 029/18
e.- tiği 081/05, 081/15
ek: Eklenmiş, katılmış.
-1-

e. dolaş olur 073/19
ekâbir: [Ar.] Büyükler, devlet büyükleri, ileri gelenler.

-1-

e. 048/14

ekâbirzade: [Ar.+Far.] Büyükler, devlet büyükleri, ileri gelenler oğlu; soylu kişi.

-1-

e. 048/09

ekim: Yılın onuncu ayı; birinci teşrin, ilk teşrin, teşrinievvel.

-2-

e. 033/26, 088/35

ekip: [Fr.] Görev bakımından birbirini tamamlayan kimselerin topluluğu; takım, grup, kadro.

-1-

e.+ leri 085/19

ekle-: Bir şeyi ekle tamamlamak; beslemek, koymak, ulamak, ilave etmek.

-1-

e.- mek 056/16

eklen-: Ekleme işi yapılmak.

-2-

e.- ecek 032/34

e.- miş 076/13

ekmek: Tahıl unundan yapılmış hamurun fırında, sacda veya tandırda pişirilmesiyle yapılan yiyecek; nan, naniiaziz.

-7-

e. 040/10, 040/11, 040/14, 080/07,

087/20

e.+ e 083/22

soğan e.+ e 086/22

ekol: [Fr.] Bir bilim ve sanat kolunda ayrı nitelik ve özellikleri bulunan yöntem veya akım; okul.

-1-

e.+ üne 067/34

ekran: [Fr.] Sinema perdesi.

-1-

e.+ ına 076/15

eksik: Bir bölümü olmayan; kalık, noksan, natamam.

-7-

e. 050/06, 054/20, 084/03

e. etmediği 063/22

tanrı e. etmesin 048/08

e. etmez 036/14

bir bu e.+ ti 010/25

eksiklik: Eksik olma durumu; eksi, kalıklık, noksan, noksanlık, nakisa.

-1-

e. duyarız 034/24

eksilt-: Eksik duruma getirmek, sayısını azaltmak.

-6-

e.- me 011/16, 017/18, 020/04

e.- menin 010/18

e.- meye 010/16

e.- meyi 021/16

ekşi: Sirke veya limon tadında olan.

-1-

e. 093/05

el: Kolun bilekten parmak uçlarına kadar olan, tutmaya ve iş yapmaya yarayan bölümü; dest, pençe.

-59-

e. bebek gül bebek 035/29

e. çırpıyordu 023/16

e. değmeden 092/07

e. dokunulmamış 060/18

el e.+ e vermiş 055/20

e. ele vermiş 055/20

e. frenine 011/27

e.+ i 055/18, 086/37

zamanda e.+ i kalem tuttuğundan

071/18

e.+ im 094/09

iki e.+ im şakağında

düşünerekaldım 088/34

e.+ imde kaldı 086/35

e.+ imde olmadan 043/32

e.+ imdeki 021/18

e.+ imden 040/18

e.+ ime geçerse 092/18

e.+ ime geçirsem 047/02

e.+ imizi kolumuzu bağlıyor

046/25

e.+ in 047/21, 094/26

e.+ inde 012/23, 042/09, 068/03,

072/11, 079/05, 082/15

e.+ inde olmayarak 015/02

e.+ inde olsa 031/30

e.+ indeki 027/01, 088/32

e.+ inden 020/04, 043/30, 062/26,

063/29

e.+ inden bir şey gelmeyen 063/19

e.+ inden gelebildiği kadar 064/28

e.+ ine 053/32, 079/34

e.+ ini 026/11, 028/13, 043/30,

047/17

e.+ inin 021/07, 050/22, 050/32

e. kaldıramıyorlar 037/29

e.+ le 089/10

e.+ leri 093/25

e.+ lerinde 030/18, 031/08

e.+ lerinden gelmiyor 037/31

e.+ lerine 017/31

e.+ lerini 013/15, 015/22

e.+ lerini kollarını sallayıp geziyor

094/31

e.+ lerini öpüp 077/01

e. sıkışması 075/02

elbet: [Ar.] Tabii. Kuşkusuz.

-7-

e. 014/04, 022/21, 031/31, 035/31,

058/15, 061/26, 074/10

elbette: [Ar.] Kuşkusuz.

-3-

e. 008/31, 010/29, 091/16

el birliği: Bir iş yapmak için birleşme, beraberlik, dayanışma.

-1-

e.+ yle 061/13

el ulaklığı: Yamaklık.

-1-

e. 037/02

elbise: [Ar.] Elbise.

-6-

e. 046/22, 081/07

e.+ ler 078/01

e.+ lerini 077/04

e.+ n 025/32

e.+ sinin 076/30

elçi: Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse; sefir.

-1-

e.+ nin 065/12

eldiven: Elleri dış etkilerden korumak, temizlik, süs vb. için örgü, kumaş, deri, kauçuk gibi malzemelerden yapılan el giysisi; ellik.

-1-

e. 067/35

eldivenli: Eldiven giymiş olan.

-1-

e. 047/17

elektrik: [Fr.] Maddenin elektron, pozitron, proton vb. parçacıklarının hareketleriyle ortaya çıkan enerjiden elde edilen aydınlanma.

-3-

e. 043/31

e.+ leri 045/08

elektrikçi: [Fr.+T.] Elektrik işleri yapan usta.

-3-

e. 009/29, 014/25

e.+ nin 014/28

elektrikli: [Fr.+T.] Elektriği olan, elektrik enerjisiyle yüklü olan, elektrikle işleyen.

-1-

e. 020/24

eleman: [Fr.] Bir toplulukta çalışan insanların her biri.

-1-

e. 074/02

eli böğründe: Başarısız, zavallı olan (kimse).

-1-

e. 082/05

el kapısı: Bir kızın gelin olarak gittiği ev.

-1-

e. 086/21

elli: Kırk dokuzdan sonra gelen sayının adı.

-2-

iki yüz e. 038/04

yüzde e.+ sini 028/18

el şakası: Elle yapılan şaka.

-1-

e.+ ları 058/20

el ulaklığı: Yamaklık.

-1-

e. 037/02

em-: Somurmak.

-4-

e.- iyor 094/03

helal süt e.- miş 080/08, 080/09

emekli: Belirli bir süre çalıştıktan sonra kanunlar gereği işi ile ilgisi kesilerek kendisine aylık bağlanmış olan kimse; mütেকait, tekaüt.

-13-

e. 025/02, 035/27, 065/08, 065/13,
065/16, 066/08, 068/06, 072/23, 082/31

e. olduktan 066/31

e.+ si 065/12

e.+ ye ayrılması 007/25

e.+ ye çıkartabilir 066/01-02

emin: [Ar.] Şüphesi olmayan.

-5-

e. 074/01

e.+ im 035/04, 039/12

e. ol 032/34, 087/14

emir: [Ar.] Belirli bir davranışta bulunmaya zorlayıcı söz; buyruk, buyuru, ferman, irade.

-1-

e.+ ine 066/01

emir eri: Teğmen ve yukarısı üst düzey subayların hizmetinde bulunan er; hizmet eri, emirber.

-2-

e. 077/12, 077/29

e.+ mdi 081/22

emir kulu: Bir işi, aldığı buyruk gereğince yapmak yükümlülüğünde olan kimse; buyruk kulu.

-1-

e.+ ları 052/18

emiş: Emmek işi.

-1-

e.+ i 093/28

emme: Boruda akan sıvının oluşturduğu çekiş.

-1-

e. basma 092/08

emret-: [Ar.+T.] Bir şeyin yapılmasını veya yapılmamasını kesin olarak söylemek; buyurmak, emreylemek. -1-

e.- ersiniz 077/17

emsal: [Ar.] Benzer.

-2-

e.+ i 054/12

e.+ inden 054/20

emzik: Süt çocuklarını oyalamak için ağızlarına verilen kauçuk meme.

-2-

e.+ le 090/24

e.+ teki 071/12

emzikli: Çocuğunu emziren (kadın).

-5-

e. 093/05, 093/07, 094/13, 094/17,
095/13

emzir-: Kadın veya dişi hayvan, memesindeki sütü yavruya vermek.

-2-

e.- iyor 092/28, 093/19

en: Başına geldiği sıfatların üstün derecede olduğunu gösteren kelime.

-40-

e. 011/23, 012/27, 012/29, 016/13,
016/25, 016/32, 023/31, 026/30, 028/08,
034/02, 034/07, 034/25, 036/02, 037/07,
038/13, 046/05, 047/01, 048/09, 049/11,
053/14, 056/05, 056/08, 056/09, 056/13,
056/21, 061/33, 062/06, 063/17, 065/19,
074/10, 074/11, 074/22, 074/23, 074/27,
077/09, 086/09, 091/10, 092/24, 094/23

en azdan: En azından.

-1-

e. 017/28

en azından: En azı ile, hiç olmazsa; en azdan.

-1-

e. 055/07

endam aynası: İnsanı bütünüyle gösteren büyük ayna; boy aynası.

-1-

e. +nda 024/08

enerjik: [Fr.] Güçlü ve hareketli, aktif olan.

-1-

e.+ tir 065/14-15

enginar: [Rum.] Birleşikgillerden çok yıllık, dikenli bitkinin sebze olarak tüketilen, iri, yuvarlak, yeşil çiçeği.

-1-

e. 067/25-26

e.+ dan 067/25

enişte: Bir kimsenin kız kardeşinin veya kadın hısımlarından birinin kocası.

-2-

e. 012/32, 013/02

enjektör: [Fr.] Silindir ve pistondan oluşan ve ucuna iğne takılabilen, sıvı maddeleri vermek veya çekmek için kullanılan tıbbi araç; şırınga.

-1-

e. 066/07

enstitü: [Fr.] Bir üniversiteye bağlı veya bağımsız bir kuruluş olarak genellikle

araştırma yapan ve bazı durumlarda öğretime de yer veren eğitim kurumu.

-3-

e.+ den 068/15

e.+ lerinin 068/12

e.+ sü 034/27

entari: [Ar.] Genellikle tek parçalı kadın giyeceği.

-1-

e.+ sinin 030/20

enteresan: [Fr.] İlgi çekici; ilginç.

-1-

e. 043/23

er -: Kavuşmak.

-1-

muradına e.- mişti 011/02

er: Rütbesiz asker; nefer. Erken.

-2-

e. 077/11

e.+ leri 086/08

er geç: Erken veya geç, her ne vakit olsa.

-2-

e. 022/19, 040/05

eri-: Yok olmak, bitmek, tükenmek.

-3-

içimizin yağı e.- diği 016/03

e.- r 009/05, 030/33

erkânıharp: [Ar.] Kurmay.

-1-

e. 065/08

erkek: Yetişkin adam; bay (II), er (I), er kişi, kişi. İnsan, hayvan ve bitkilerin dişiye dölleyecek cinsten olanı.

-16-
e. 016/19-20, 035/32, 042/16,
058/18, 060/12, 061/12, 062/05, 077/13,
093/08

erkek e. 085/31

kadın e. 038/16

e. erkek 085/31

e.+ ini 016/10

e.+ lerle 015/30

e. olsun 083/22

e.+ ten 093/22

erkeklik: Erkek olma durumu.

-2-

e. 078/25

e.+ e 013/18

erken: Vaktinden önce, alışılan zamandan önce; er (II), geç karşıtı.

-1-

e. 080/03

eroin: [Fr.] Morfinden kimyasal yolla elde edilen uyuşturucu bir madde.

-1-

e. 036/04

erotik: [Fr.] Cinsel duyular veya onlara bağlı olan duyuların uyandırdığı duygu ve coşkularla ilgili olan; kösnül, şehvani, şehvi, erosal.

-1-

e. 036/16

ertesi: Bir günün, haftanın, ayın, mevsimin, yılın ardından gelen (gün, hafta, ay, mevsim, yıl); ferdası.

-9-

e. 041/24, 042/07, 043/10, 044/25,
064/17, 072/02, 076/21, 081/29, 086/16

es-: Hava bir yönden bir yöne akmak, rüzgâr olmak.

-3-

e.- erdi 056/05

aklına e.- ince 059/20

e.- iyordu 024/04

esami: [Ar.] Esame.

-1-

e.+ leri okunmaz 074/16

esas: [Ar.] Bir şeyin özünü oluşturan ana öge; yapı taşı, asliye.

-1-

e. 013/30

eser: [Ar.] Emek sonucu ortaya konan ürün; yapıt.

-3-

e.+ idir 052/31

e.+ in 076/08

e.+ inde 041/20

eski: Çoktan beri var olan, üzerinden çok zaman geçmiş bulunan; ezeli, ihtiyar (I), yeni karşıtı. Geçerli olmayan. Önceki.

-21-

e. 022/05, 035/28, 038/02, 043/34,
065/07, 065/08, 065/22, 065/23, 066/05,
066/08, 067/27, 067/33, 083/30, 085/13,
092/09

e.+ leri 028/28

e.+ lerini 037/32

e. olsun 026/01

e.+ si 065/12

e.+ si gibi 082/29

eskilik: Eski olma durumu; antikite.

-1-

e. 074/36

eski toprak: Yaşlandığı hâlde dinç olan kimse.

-1-

e. 033/12

esmer: [Ar.] Teni ve saçları karaya çalan, koyu buğday rengi olan (kimse); karaca (I), yağız.

-2-

e. 021/08, 036/11

esmerimsi: [Ar.+T.] Esmere çalan, esmer gibi.

-1-

e. 059/07

esnaf: [Ar.] Siyaha çalan buğday rengi.

-3-

e. 026/11, 033/02, 084/24

esne-: Uykulu, sıkıntılı veya yorgunluk duyulan bir anda ağzı genişçe açarak soluk alıp vermek.

-1-

e.- yor 043/06

esrarengiz: [Ar.+Far.] Gizemli.

-1-

e. 056/28

esrarkeş: [T.+Far.] Esrar kullanmayı alışkanlık durumuna getiren kimse, keş (II).

-1-

e.+ lerin 094/25

eş: Birbirinin aynı olan veya birbirine çok benzeyen iki şeyden her biri. Karı kocadan her biri; evdeş, hayat arkadaşı, ehil.

-4-

e.+ i 047/17, 080/28

e.+ i bulunmaz 035/03

e.+ ine 012/25

eşapelik pas: Forveti rakip kaleye götüren, bir başka deyişle adam kaçırın uzun ya da ara pas.

-1-

e. 031/11

eşik: Kapı boşluğunun alt yanında bulunan alçak basamak; asitane.

-1-

e.+ te 045/09

eşit: Yapı, değer, boyut, nicelik ve nitelik bakımından birbirinden ne artık ne eksik olmayan (iki veya daha çok şey); müsavi.

-1-

e. 037/33

eşitlik: İki veya daha çok şeyin eşit olması durumu; müsavilik, uygunluk, müsavat, muadelet.

-1-

e.+ e 037/21

eşsiz: Eşi benzeri olmayan veya eşi benzeri görülmemiş olan; bulunmaz, yekta.

-1-

e. 042/04

eşya: [Ar.] Türlü amaçlarla kullanılan, insan yapısı, taşınabilir cansız nesnelere; pılı pırtı, yük.

-3-

e. 007/04

e.+ da 013/11

e.+ yı 007/06

et-: Bir işi yapmak; eylemek. "İyi, kötü" zarflarıyla birlikte davranmak. Herhangi bir değerinde olmak. Kötülükte bulunmak. Bir zamana erişmek.

-163-

e. 019/30

hizmet e. 029/05

fenalık e.- ebilir 065/30

ısrar e.- ebilirdim 046/26

teşkil e.- ebilirler 076/08

muhakeme e.- ebiliş 065/18

izah e.- ebiliyor 095/10

arz e.- eceğim 095/03

tazmin e.- eceğim 018/11

teslim e.- eceğim 019/20

ıslah e.- eceğine 028/19

yardım e.- eceğiz 074/15

iflas e.- ecek 017/26

e.- eceksen 019/31

hakaret e.- eceksin 089/28

devam e.- elim 019/11

itiraf e.- elim 087/02

takip e.- emedim 079/07

e.- ememişler 042/03

haber e.- emezsem 017/18

cesaret e.- emiyordu 013/31

imal e.- en 081/30

intikal e.- en 093/29

siper e.- en 079/33

alakadar e.- er 017/04

dans e.- er 038/21

dikkat e.- er 075/04

halt e.- er 025/20

ısrar e.- er 046/26

icap e.- er 092/31, 095/10

istiğfar e.- er 036/18

isyan e.- er 068/31

itiraz e.- er 068/24

merak e.- er 019/18

para e.- er 065/12

takip e.- er 067/04

tefekkür e.- er 092/22

telefon e.- er 019/19

zapt e.- er 051/35

çıraklık e.- erdi 073/04

tercih e.- erdi 015/01

jurnal e.- erim 029/28

rica e.- erim 017/05

takbih e.- erim 090/09

tercih e.- erim 037/13

e.- erken 092/11

tanzim e.- erseniz 028/12

telefonu e.- ersin 017/15

e.- eydi 028/20

arz e.- eyim 093/11

telefon e.- eyim 017/13, 018/13

tekrar e.- ildi 031/19

ima e.- ilen 056/24

teklif e.- ilmedi 011/21

ayırt e.- ilmek 066/27
kabul e.- ilmek 009/15
göç e.- ince 074/06
evlat e.- inmeyi 062/04
centilmenlik e.- ip 063/28
cesaret e.- ip 012/25
siper e.- ip 079/36
e.- işi 084/12
e.- iyor 079/31
ateş e.- iyor 079/36
ihсан e.- iyor 089/25
iştirak e.- iyor 067/20
e.- iyorlar 026/27
hareket e.- iyorlar 083/30
müdafaa e.- iyorlar 009/11
münakaşa e.- iyorlar 027/08
takip e.- iyorlar 050/10
tesmiye e.- iyorlar 090/25
yârenlik e.- iyorlar 025/05
zapt e.- iyorlardı 055/21
inkâr e.- iyorsun 030/09
kabul e.- iyorum 018/14
şaka e.- iyorum 087/15
cesaret e.- emeyiz 069/24
e.- emezdi 080/33
e.- me 085/29
e.- me eyleme 068/27
belli e.- meden 076/28
kopya e.- meden 049/15
kâr e.- medi 094/23
tuzla buz e.- medi 060/27
eksik e.- mediği 063/22
iyi e.- medim 078/24

idrak e.- mek 051/29
takip e.- mek 038/13
tekdir e.- mek 091/26
feda e.- meksizin 039/31
tahmin e.- mekte 051/19
temsil e.- mekti 061/04
kabul e.- meli ki 034/10
iktifa e.- mem 092/21
dikkat e.- memişsinizdir 093/06-07
bina e.- menin 022/25
raks e.- menin 022/26
istifa e.- menize 041/14
tanrı eksik e.- mesin 048/08
izafe e.- meye 090/03
mal e.- meye 038/09
tehhül e.- meye 091/02
e.- meyelim 087/02
müdahale e.- meyin 017/29
kabul e.- meyişini 056/02
alakadar e.- mez 018/26
eksik e.- mez 036/14
ihmal e.- mez 067/36
kabul e.- mez 052/16, 069/16
teşkil e.- mez 041/15
teşkil e.- mezdi 018/25
göç e.- miş 022/32
istifa e.- miş 075/31
memur e.- miş 042/02
takip e.- miş 044/30
ziyaret e.- miş 045/03
dikkat e.- mişimdir 056/08
halt e.- mişsin 080/01
isabet de e.- mişti 059/21

tevcih e.- mişti 091/13
zorbalık e.- mişti 065/27
teşhis e.- miştım 093/14
heves e.- miyor 022/11
alakadar e.- miyordu 090/27
e.- se 051/32
hareket e.- se 044/25
ısrar e.- se 053/31
marke e.- sen 074/18
e.- sin 017/25
e.- ti 063/01, 076/04, 076/17
beyan e.- ti 028/16
devam e.- ti 024/34, 029/13,
033/10
hareket e.- ti 040/24, 047/16
hediye e.- ti 078/02
işaret e.- ti 053/08
teşkil e.- ti 039/13
tezayüt e.- ti 091/31
nefret e.- tiği 071/16
teklif e.- tiği 069/21
arz e.- tiğim 093/17
istidlal e.- tiğime 090/02
sözünü e.- tiğimiz 009/21
tesmiye e.- tiğimiz 089/24
teşkil e.- tiğini 008/19
gönlünü e.- tik 070/12
hayret e.- tik 050/07
icat e.- tiklerinden 071/01
e.- tiklerini 062/13
akıl e.- tiler 080/12
merak e.- tim 017/02, 043/36
ayıp e.- tin 080/06

şamata e.- tin 019/30
icap e.- tiriyor 045/31
etek: Giysinin belden aşağıda kalan bölümü.
-2-
e.+ i belinde 034/29, 084/16
eter: [Fr.] Oksijenli asitlerin alkollerle birleşmesinden oluşan sıvılar.
-1-
e. 013/27
etine dolgun: Şişman sayılmayan; balıketinde.
-1-
e. 034/25
etli: Dolgun, kalın olan.
-1-
e. 094/05
etraf: [Ar.] Yanlar, taraflar. Çevre.
-10-
e. 013/32
e.+ ı 024/26, 030/15
e.+ ımıza 094/10
e.+ ına 014/19, 026/18, 038/23
e.+ ımı 060/12
e.+ ımı saran 052/07
e.+ ta 017/20
etraflıca: [Ar.+T.] Derinlemesine, ayrıntılı olarak.
-1-
e. 061/29
etüt: [Fr.] Herhangi bir konuda yapılan inceleme, araştırma. Öğrencilerin, bir

belletmenin gözetimi, denetimi altında ders çalışmaları; mütalaa, müzakere.

-2-

e.+ lere 068/11

e.+ te 055/29

ev: Bir kimsenin veya ailenin içinde yaşadığı yer; bark, ev bark, beyit, dar (IV), hane, mekân. Aile.

-34-

e. 013/06, 083/26, 085/30

e.+ de 035/11, 043/33, 060/32, 077/22, 083/17, 084/35, 085/10, 085/26, 090/19, 092/17

e.+ dekilerin 085/23

e.+ den 035/22

e.+ e 033/24, 044/14, 061/19, 062/26, 085/29, 085/31, 087/26

e.+ i 035/01, 057/21, 060/28, 085/07, 090/18

e.+ im barkım 019/10

e.+ in 060/12

e.+ inden 072/08, 084/12

e.+ ine 062/31, 063/30

e.+ leri 091/06

evet: “Öyledir” anlamında kullanılan bir doğrulama veya onaylama sözü; olur, oldu, tamam, ya (II), beli, ha (I), he (II).

-20-

e. 009/08, 009/10, 015/10, 016/22, 018/11, 019/14, 023/05, 023/08, 024/13, 024/22, 039/18, 040/09, 043/33, 045/12, 051/30, 052/05, 052/12, 074/04, 079/32, 092/19

ev halkı: Bir evde yaşayanların hepsi; evladüiyal.

-1-

e. 056/20

evlat: [Ar.] Çocuk.

-5-

e. 065/23

e. edinmeyi 062/04

e.+ ım 049/13

e.+ ısını 087/17

e.+ larından 083/19

evlatlık: Küçük yaşta aileye alınıp yetiştirilen kimse.

-1-

e. 083/18

evlen-: Erkekle kadın, aile kurmak için yasaya uygun olarak birleşmek; izdivaç etmek.

-6-

e.- diğiniz 035/06

e.- dik 091/07

e.- ecek 015/30

e.- ince 035/03

e.- iyom 083/05

e.- memiști 013/20

evlilik: Evli olma durumu; dünyaevi, destiizdivaç.

-1-

e.+ e 012/24

evrak: [Ar.] Resmî kurumlarda işlem gören belgeler.

-1-

e.+ ı 049/13

ev sahibi: Evi veya konutu yasalara göre tasarrufu altında bulunduran, evin sahibi olan kimse.

-1-

e.+ nin 063/15

e.+ leri 056/22

e.+ lerim 056/07

evvel: [Ar.] Önce.

-6-

e. 012/31, 016/14, 022/30, 022/32,

050/13, 051/18

evvela: [Ar.] Her şeyden önce, ilk önce.

-5-

e. 067/16, 072/11-12, 072/21,

085/06, 086/08

evvelce: [Ar.+T.] Önceden.

-5-

d. 008/11, 008/13, 015/28, 015/33,

043/01

evvelden: [Ar.+T.] Önceden.

-3-

e. 048/22, 051/30, 074/20

evveleminde: [Ar.+T.] İlk önce, ilk iş olarak, her şeyden önce.

-1-

e.+ de 095/08

evvelki: [Ar.+T.] Önceki.

-3-

e. 022/03, 024/03, 024/26

evvelsi: [Ar.+T.] Önce olan.

-1-

e. 072/08

extra: (Ekstra) [Fr.] En iyi, üstün nitelikli.

-2-

extra e. 081/30

e. extra 081/30

eyle -: Bir kişiden veya bir şeyden yoksun bırakmak.

-1-

e.- me 085/29

eylül: [Ar.] Yılın dokuzuncu ayı; ilkgüz.

-1-

e. 072/28

eyvallah: "Allah'a ısmarladık" anlamlarında kullanılan bir seslenme sözü.

-1-

e. 032/18

ez-: Ağır bir şey, başka bir şeyin üzerinden geçmek, çiğnemek.

-2-

e.- ecekmiş 009/12-13

e.- ip 048/17

ezberle-: Bir şeyi olduğu gibi akılda tutmak; ezber etmek, hıfzetmek.

-1-

e.- miştir 054/18

ezberlet -: Ezberlemesini sağlamak.

-1-

e.- ti 048/20

ezdir -: Ezme işini yaptırmak.

-1-

e.- ir 030/26

ezeli: [Ar.] Eski.

-1-

e. 027/29

eziklik: Ezik olma durumu.

-1-
e. duyuyordum 046/16

-F-

faaliyet: [Ar.] Çalışma.

-2-
f.+ te 056/16
f.+ ten 060/04

fabrika: [İt.] İşlenmemiş veya yarı işlenmiş maddelerin makine, araç vb. ile işlenerek tüketime hazır duruma getirildiği sanayi kuruluşu; üretim evi, üretimlik.

-5-
f.+ dan 082/09
f.+ larından 087/34
f.+ nın 081/31
f.+ sı 081/29
f.+ sından 087/32-33

fabrikatör: [Fr.] Fabrikacı.

-1-
f. 082/18

fakat: [Ar.] Aykırılık bildirmek amacıyla başına geldiği cümleyi önceki cümleye bağlayan bir söz.

-39-
f. 008/20, 010/01, 010/26, 010/31, 013/18, 017/19, 017/31, 019/34, 020/09, 020/15, 020/26, 022/19, 023/28, 024/12, 037/26, 038/23, 039/22, 040/05, 043/22, 044/30, 045/15, 046/06, 046/26, 047/26, 048/25, 053/14, 054/18, 057/28, 060/18,

062/06, 062/20, 063/05, 064/27, 067/27, 073/02, 076/04, 084/30, 091/30, 092/29

fakir: [Ar.] Zavallı, kimsesiz olan.

-2-
f. 026/04, 076/32

fakir fukara: Yoksullar, geçimini sağlamakta güçlük çekenler.

-1-
f.+ nın 068/26

fakülte: [Fr.] Bir üniversitenin, öğrenim alanı veya uzmanlık konusu bakımından ayrılmış kollarından her biri; medrese.

-1-
f.+ nin 016/24

falan: [Ar.] Söylenmesi istenmeyen veya gerekli görülmeyen bir özel adın yerini tutan kelime; filan, falanca.

-3-
f. 065/27
f. filan 042/11, 070/10

falso: [İt.] Yanlış davranış.

-1-
f. 054/25

fani: [Ar.] Ölümlü.

-1-
f. 030/31

fantezi: [Fr.] Süslü ve türü değişik olan.

-1-
f.+ ye 026/01

fark: [Ar.] Bir kimse veya nesnenin bir başkasıyla karıştırılmamasını sağlayan ayrılık, benzer şeyleri birbirinden ayıran özellik; ayırt, ayırım.

-14-

f. 008/21, 091/14, 091/16, 091/22

f.+ ımız 087/11, 087/14

f.+ ına 081/36

f.+ ına varmadı 049/34

f.+ ına varmamış 085/26

f.+ ında 084/01, 086/13

f.+ ında değil 094/02

f.+ ından 020/22

farklı: [Ar.+T.] Aralarında fark bulunan; değişik, ayrımlı, daha bir, alternatif.

-1-

f.+ dır 091/21

farmason: [Fr.] Mason.

-3-

f. 030/13

f.+ sun 030/09

f.+ um 030/08

farzet-: Varsaymak.

-1-

f.- tiği 022/08

fasa fiso: Değer ve önemi olmayan, boş (şey veya söz).

-1-

f. 013/08

fasarya: [Rum.] İşe yaramaz, yeteneksiz olan.

-2-

f. 073/08, 073/11

fasaryalık: [Rum.+T.] Fasarya olma durumu.

-2-

f. 073/14

f.+ ın 087/13

fasıl: [Ar.] Bölüm.

-1-

f.+ ına 063/10

fasulye: [Rum.] Fasulyegillerden, barbunya, çalı, ayşekadın, horoz vb. türleri bulunan bitki ve sebze olarak yararlanılan yeşil ürünü, kuru tohumları.

-2-

f. 088/01

f. pilakisini 052/03

fatura: [İt.] Satılan bir malın cinsini, miktarını ve fiyatını bildirmek için satıcının alıcıya verdiği hesap pusulası.

-1-

f.+ sını 014/26

faul: [İng.] Karşılaşmalarda rakip oyuncuya yapılan kural dışı hareket.

-1-

f.+ ler yapmasa 073/32

fatyon: [Fr.] Tek körüklü, dört tekerlekli, genellikle çift atlı binek arabası; payton.

-1-

f. 090/20

fazla: [Ar.] Gereğinden, alışılmıştan çok, aşırı olan; ziyade.

-9-

f. 013/09, 013/18, 028/10, 046/15, 047/01, 061/31, 066/07, 067/23, 076/06

fazlaca: [Ar.+T.] Çokça.

-1-

f. kaçırdığından 071/10

fedai: [Ar.] Bir amaç uğrunda bir değer veya varlıktan vazgeçme, uğruna verme.

-1-

f. etmeksizin 039/31

fedai: [Ar.] Bir kimseyi veya bir yeri koruyan kimse.

-1-

f.+ lerini 080/10

fedakârlık: [Ar.+Far.+T.] Özveri.

-1-

f.+ ı 080/22

felek: [Ar.] Baht.

-1-

f. 030/25

fena: [Ar.] Kötü. Çok.

-12-

f. 012/15, 020/27, 021/33, 023/07, 029/24, 031/20, 032/02, 057/26, 073/31, 078/24

fena f. 031/23

f. fena 031/23

fena hâlde: Aşırı ölçüde, son derece, pek çok, adamakıllı bir biçimde.

-2-

f. 060/15, 060/25

fenalık: [Ar.+T.] Kötülük.

-1-

f. edebilir 065/300

fener: [Rum.] Saydam bir maddeden yapılmış veya böyle bir madde ile donatılmış, içinde ışık kaynağı bulunan aydınlatma aracı.

-3-

f.+ leri 010/27, 011/06, 014/22

fenik: [Alm.] Alman markının yüzde biri.

-1-

f. 023/27

fennen: [Ar.] Bilimsel olarak, teknik olarak.

-1-

f. 092/30

fenni: [Ar.] Bilimsel yöntemlere, tekniğe uygun biçimde iş gören.

-1-

f. 065/09

fer: [Far] Canlılık.

-1-

f. 029/02

feragatli: [Ar.+T.] Vazgeçebilen, özveride bulunabilen, özveri gösterebilen.

-1-

f. 016/12

ferahlık: [Ar.+T.] Ferah olma durumu; hafiflik.

-1-

f.+ ıyla 088/32

ferli: Parlak olan (Göz, ışık).

-1-

kerli f. 065/06

fert: [Ar.] Birey.

-1-

f. 041/19

feryadüfigan: (feryat figan) [Far.] Haykırarak, ağlayarak.

-1-

f. 094/10

feryat: [Far.] Çıgılık.

-1-

f.+ la 094/09

fethedebil-: Fethetme ihtimali veya imkânı bulunmak.

-1-

f.- ecek 067/12

fetih: [Ar.] Bir şehir veya ülkeyi savaşıarak alma.

-1-

f.+ inde 038/10

fetva: [Ar.] Bir sorunun dinî hukuk kurallarına göre çözümünü açıklamak amacıyla müftü veya şeyhülislam tarafından ilgili kişinin adı söylenmeden yapılan açıklama, hüküm veya cevap.

-1-

f.+ yı 068/27

fıkra: [Ar.] Kısa ve özlü anlatımı olan, nükteli, güldürücü hikâyecik.

-3-

f. 067/24, 067/26

f.+ lar 035/09

fırıl-: Hızla, birdenbire bulunduğu yerden çıkmak, ayrılmak. Yerinden oynayıp ileriye doğru çıkıntı yapmak.

-7-

f.- dı 020/08

ok gibi f.- dı 011/27

f.- dım 063/11

f.- mış 010/09, 014/25

gözleri yerinden f.- mış 063/26

f.- mıştı 012/02

fırlat-: Hızla atmak, bulunduğu yerden dışarı atmak. Savurmak.

-2-

f.- an 076/20

f.- mış 038/18

fırsat: [Ar.] Herhangi bir şey için en uygun zaman, uygun durum veya şart; vesile, okazyon.

-5-

fırsat bu f. 054/26

f. bu fırsat 054/26

f. kollardı 056/14

f.+ ları kaçırmak 046/27

f.+ ların 046/27-28

fıstık: [Ar.] Antep fıstığı, çam fıstığı veya yer fıstığı denilen yemişlerin genel adı.

-1-

f.+ ı 025/11

fıskır -: Gaz veya sıvılar bir yerden basınç etkisiyle yukarıya doğru birdenbire ve hızla çıkmak.

-4-

f.- acak 089/04

f.- an 015/17, 089/08

f.- dığından 089/15

fikir: [Ar.] Düşünce. Düşün.

-10-

f. 021/33, 028/16, 094/04

f.+ de 012/01

f.+ dedir 069/01

aklı f.+ i hep böyle şeylerde 056/17

f.+ imi 061/29

f.+ ini 069/16

- f.+ leri 068/08
f.+ lerindeki 069/14
filan: [Ar.] Falan.
-23-
f. 009/10, 010/09, 015/23, 028/05,
028/08, 034/26, 042/04, 043/18, 045/35,
051/04, 055/07, 057/03, 060/20, 063/33,
065/15, 065/26, 082/29, 084/19, 086/04,
086/24, 090/28
falan f. 042/12, 070/10
filiz: [Rum.] Tohumdan veya tomurcuktan
çıkan körpe ve küçük dal; sürgün, ışkın,
eşkin (II), cımbaz.
-1-
f.+ ler 022/20
film: [Fr.] Sinemalarda gösterilen eser.
-7-
f. 016/15, 076/14, 085/02
f.+ ine 019/15
f.+ lerde 047/17
f.+ lerde 016/11-12
f.+ lerindeki 087/26
finil: (Fenil) Kimyasal bir yapı.
-1-
f. 072/14
firaklı: [Ar.+T.]Üzüntülü, dokunaklı, içe
işleyen.
-1-
f. 060/13
firma: [İt.] Tüzel kişiliği olsun olmasın
bir ekonomik etkinlik birimi.
-4-
f. 010/07
- f.+ lara 023/13
f.+ nın 010/06
f.+ sının 020/24
fiskos: Başkalarının duyamayacağı
biçimde gizli ve alçak sesle konuşma.
-1-
f. 081/24
fistül: [Fr.] Akarca.
-1-
f.+ leri 071/10
fişst: Yansıma bir ses.
-6-
f. 089/08, 089/10, 089/12, 089/12,
089/13,089/13
fitil: [Ar.] Anüse konulan donmuş yağ
kıvamında ve koni biçiminde ilaç.
-1-
f. verilir 071/10
fiyakacı: [İt.+T.] Gösterişçi.
-1-
f. 075/01
fiyat: [Ar.] Alım veya satımda bir şeyin
para karşılığındaki değeri; bedel, eder,
hediye, kemal, paha.
-4-
f. 010/23
f.+ a 011/21
f.+ ını 010/07
f. kırdık 021/17
fiyonk: [Rum.] Kurdele, şerit, kumaş
vb.nin kelebek şeklinde bağlanmış biçimi;
fiyongo.
-1-

- f.+ unu 076/29
- fizik:** [Fr.] Kişinin dış görünüşü.
- 1-
- f. 071/23
- fizyolojik:** [Fr.] Fizyoloji ile ilgili, vücutla ilgili.
- 1-
- f. 024/27
- flört:** [Fr.] Kadınla erkek arasındaki duygusal ilişki.
- 2-
- f.+ leri 013/20
- f.+ lerine 061/34
- fon:** [Fr.] Sinemada, tiyatrodaki oyuncuların arkasındaki resim, fotoğraf veya çeşitli plastik öğelerden oluşan dekor, görüntü.
- 1-
- f.+ la 008/18
- for:** Forvet.
- 2-
- f.+ lar 074/24
- f.+ larına 073/29
- for hattı:** Forvet hattı, ileri uç.
- 1-
- f.+ nda 031/11
- forma:** [İt.] Öğrencilerin, sporcuların, bazı mesleklerde çalışanların giydikleri, bağlı buldukları okul, spor kulübü veya meslekleri belirten tek tip giysi.
- 4-
- f.+ lar 074/36
- f.+ ların 074/32-33
- f.+ larını 074/34
- f.+ larıyla 075/10
- formül:** [Fr.] Genel bir olguyu, bir kuralı veya ilkeyi açıklayan simgeler takımı.
- 1-
- f.+ ler 054/01
- forvet:** [İng.] İleri uç oyuncusu.
- 1-
- f.+ i 074/14
- fortin:** (potin) [Fr.] Koncu ayak bileğini örtecek kadar uzun olan, bağcıklı veya yan tarafı lastikli ayakkabı.
- 1-
- f. 075/04
- fotoğraf:** [Fr.] Çeşitli araç ve malzeme kullanarak görüntüyü özel bir yüzey üzerinde sabitleme.
- 1-
- f. makinesi 081/07
- fotoğrafçı:** [Fr.+T.] Fotoğraf çeken veya basan kimse.
- 4-
- f. 007/02
- f.+ da 035/17
- f.+ nın 007/07, 007/11
- fragman:** [Fr.] Tanıtma filmi.
- 1-
- f.+ ı 076/14
- fren:** [Fr.] Bir makinenin, herhangi bir taşıtın hızını kesmeye veya onu durdurmaya yarayan mekanizma.
- 2-
- el f.+ ine 011/27
- f. yapınca 012/06

frenle-: Bir taşıtın, mekanizmanın hareketini fren yardımıyla yavaşlatmak veya durdurmak.

-1-

f.- di 079/25

futbol: [İng.] Topu, kafa veya ayak vuruşları ile karşı kaleye sokma kuralına dayanan ve biri kaleci olmak üzere on birer kişilik iki takım arasında oynanan top oyunu; ayak topu.

-6-

f. 045/14, 075/07, 075/13, 075/15, 075/16, 075/17

fuzuli: [Ar.] Yersiz, gereksiz olan.

-1-

f.+ dir 051/14

-G-

gafil: [Ar.] Aymaz.

-2-

g. avlandın 080/03

g. avlanmışlar 053/15

gaip: [Ar.] Göz önünde olmayan, hazır bulunmayan, nerede olduğu bilinmeyen.

-1-

kulağına g.+ ten sesler geliyor
062/33

galiba: [Ar.] Görünüşe göre, sanılır ki, anlaşıldığı gibi.

-8-

g. 021/18, 031/17, 031/21, 038/12, 041/24, 045/30, 055/32, 080/11

gamze: [Ar.] Bazı insanların çenelerinde, yanaklarında doğal olarak bulunan özellikle güldüklerinde daha iyi görülen küçük çukur.

-1-

g. 015/29

gangster: [Fr.] Yasa dışı işler yapan çete üyesi.

-3-

g. 016/18, 019/15

g.+ i 016/15

garanti: [Fr.] Güvence.

-1-

g.+ leri 021/30

garson: [Fr.] Lokanta, pastane, kahvehane vb. yerlerde müşterilere hizmet eden kimse.

-1-

g.+ lar 094/11

garsonluk: [Fr.+T.] Garson olma durumu.

-2-

g. 076/17

g.+ la 076/18

gâvur: [Far.] Müslüman olmayan kimse. Dinsiz kimse.

-3-

g. 032/36

g.+ larına 047/21

g.+ uydu 025/30

gaye: [Ar.] Amaç.

-1-

g.+ si 061/03

gayet: [Ar.] Pek, çok, pek çok, aşırı bir biçimde.

-1-

g. 009/14

gayret: [Ar.] Çaba.

-1-

g.+ iyle 073/32

gayrı: [Ar.] Artık, bundan böyle; gayri.

-1-

g. 060/24

gayri: [Ar.] Gayrı.

-1-

g. 027/05

gaz: [Fr.] Normal basınç ve sıcaklıkta olduğu gibi kalan, içinde bulunduğu kabın her yanına yayılma ve bu kabın iç yüzeyinin her noktasına basınç yapma özelliğine sahip olan akışkan madde.

-1-

g.+ a bastı 010/21

gazete: [İt.] Politika, ekonomi, kültür ve daha başka konularda haber ve bilgi vermek için yorumlu veya yorumsuz, her gün veya belirli zaman aralıklarıyla çıkarılan yayın; ceride.

-16-

g. 031/05, 076/01

g.+ de 032/31-32

g.+ deki 008/23

g.+ ler 059/32

g.+ lerde 028/05, 79/10

g.+ lerin 023/12

g.+ lerini 044/22

g.+ nin 022/05

g.+ sinden 022/03-04

g.+ ye 027/13

g.+ yi 031/02, 031/04, 033/04,

040/22

gazeteci: [İt.+T.] Gazete yayımlayan kimse.

-2-

g. 094/29

g.+ lerin 084/11

gazino: [İt.] Yemek yenilen, gösteri izlenen, müzik dinlenen, bazen oyun sergilenen eğlence yeri.

-1-

g.+ sunda 041-042/24

gazoz: [Fr.] Meyve esansı, şeker ve karbon asidi ile yapılan, basınçlı hava ile şişelere doldurularak hazırlanan içecek.

-3-

g. 029/17, 030/08, 032/16

geber -: Sevilmeyen bir kişi ölmek.

-2-

g.- ecektim 029/04

g.- ip gitseydin 080/04

gece: Akşamdan sonra başlayan ve gün ağarınca kadar geçen zaman dilimi; tün, şeb.

-24-

g. 022/15, 024/24, 025/14, 034/14, 041/24, 045/04, 054/16, 059/01, 062/33, 063/31, 064/09, 070/15, 071/31, 071/32, 085/09, 094/02

g.+ de 062/12

g.+ leri 058/31

g.+ nin 085/21

g.+ si 063/08

g.+ sinin 058/26

g.+ ye 071/30

gece bekçiliği: Geceleyin iş yerlerini veya kuruluşları bekleme işi.

-1-

g. 081/33

gececik: Gece vaktinin dar anlamı.

-2-

g. 061/06

gece yarısı: Gecenin ilerlemiş saatleri.

-2-

g. 085/05, 085/12

geciktir-: Gecikmesine sebep olmak; tehir etmek.

-1-

g.- mesi 044/26

geç-: Bir yerden başka bir yere gitmek. Bir duruma uğramak, konu olmak. Söylemeden veya bitirmeden atlamak. Görev almak.

-59-

g. 071/33

g. bir kalem 031/10

diskur g.- ebilirdim 061/31

g.- eceksin 018/28

g.- emeyeceğine 048/17

ileri g.- emiyordu 052/30

g.- en 048/24

sözü g.- en 064/08

g.- er 009/03, 009/04

sözü g.- er 082/30

yerin dibine g.- er 036/15

g.- erken 027/15, 039/24

elime g.- erse 092/18

bir kalem g.- in 034/26

g.- ince 015/02, 027/06, 057/33

bahsi g.- ince 042/05

g.- ip 039/10, 060/29, 068/01,

086/30

iç g.- irdi 013/13

g.- iverdi 094/04

g.- ivermiştir 073/08

g.- iyor 007/29, 014/10, 038/16,

038/21

g.- iyordu 020/17, 014/11-12

aklından g.- iyordu 010/12

matrak g.- iyorsun 083/25

g.- mek 063/10

g.- mez 094/33

g.- miş 055/31, 065/29

gelmiş g.- miş 067/30

hükmü g.- miş 022/06

miadı g.- miş 066/18

şeytan g.- miş gibi 026/19

g.- miş olsun 053/11

başına g.- mişti 010/10

g.- miyordu 059/01

g.- ti 026/21, 038/15

harekete g.- ti 055/26

yalayıp g.- ti 088/02

g.- tiği 020/21, 045/24

g.- tik 007/16, 055/08

g.- tiler 028/25, 030/18

harekete g.- tiler 052/19

g.- tim 024/16, 061/05

geç: Kararlaştırılan, beklenen veya alışılan zamandan sonra, erken karşıtı.

-2-

g. 010/21, 018/33

geçen: Bir önceki (hafta, ay, yaz, kış vb.).

-11-

g. 030/08, 071/09, 071/32, 072/10,

079/01, 079/20, 086/30, 094/29

g.+ de 029/03, 033/10

g.+ lerde 067/09

geçerli: Yürürlükte olan, uygulanan; meri, muteber.

-1-

g. 007/13

geçici: Kısa ve belli bir süre için olan; gelgeç, arızı, muvakkat, palyatif, kalıcı karşıtı.

-1-

g. 064/28

geçil-: Geçme işi yapılmak.

-1-

g.- en 045/06

geçin-: Yaşamak için gerekeni sağlamak. Taslamak. Uzlaşmak, anlaşmak.

-5-

g.- diğim 037/20

g.- diğimiz 016/03

g.- elim 070/24

g.- en 092/13

g.- iyordu 076/02

geçin bezik: İki tarafın birer birer karşılıklı kağıt çekip atarak, elindeki kombinasyonlara göre puan yazdığı, toplamda 3000 puana ulaşmanın kazandığı iskambil oyunu.

-1-

g. 037/06

geçir-: Geçme işini yaptırmak, geçmesini sağlamak. Zaman harcamak.

-12-

üstüne g.- diği 063/29

aklımdan g.- diği 012/24-25

aklımdan g.- diğimi 094/08

g.- dikleri 075/10

g.- diler 074/10

aklımdan g.- ip 062/09

g.- ir 071/31

zimmetine g.- işi 084/10

görmüş g.- miş 035/26, 065/07

g.- mişim 090/18

elime g.- sem 047/03

geçirici: Yolculuğa uğurlama işini yapan.

-1-

g.+ leri 047/08

geçmiş: Bugüne göre geride kalmış olan zaman; mazi.

-2-

g.+ e 039/25

g.+ le 024/19

gel-: Ulaşmak, varmak. Görünmek, sanılmak. Çıkmak, yönelmek. Uymak. Olmak, -e uğramak. Ortaya çıkmak,

doğmak. İsbet etmek. Belli bir süre
dolmak. Kadar olmak.

-185-

g. 016/07, 017/15, 023/07, 029/08,
035/22, 059/28

g. gelelim 057/29

g.- di 021/27, 023/16, 029/20,
030/15, 033/22, 039/34, 040/22, 048/24,
059/29, 064/10, 076/27, 079/02, 079/26,
079/35, 081/27, 093/04, 093/17

aklıma g.- di 073/16

başıma g.- di 081/12

hatırıma g.- di 072/10

koptu g.- di 043/12

öyle g.- di 094/06

ha g.- di ha gelecek 049/16

g.- diği 048/17, 048/30, 058/05,
059/23, 077/05, 086/01

kendime g.- diğimde 094/09

dünyaya g.- diğimizde 043/03

g.- diğinde 066/13, 078/04, 078/27

g.- diğinden 017/27

g.- diğini 060/03

g.- dik 044/14

göz göze g.- dik 040/05

g.- diler 047/12

g.- dim 015/15, 091/08

g.- din 064/01

elinden g.- ebildiği kadar 064/28

g.- ebilir 059/25

akla g.- ebilir 008/05, 024/14,
052/06

g.- ebişi 059/18

başına g.- eceği 079/20-21

g.- eceğini 054/14

ha geldi ha g.- ecek 049/16

g.- ecekmiş 048/04

g.- en 014/23, 019/14, 021/20,
031/31, 042/02, 058/19, 059/01, 059/04,
060/22, 060/27, 066/05, 066/10, 075/23,
077/05, 094/10

gel g.- elim 057/29

kopup g.- en 012/11, 088/01

önüne g.- en 020/08

yerine g.- en 062/06

önlerine g.- ene 073/06

g.- eni 011/28

g.- enidir 073/18

g.- enlerini 070/04

g.- erek 079/19

kırk yıl düşünseniz aklınıza g.- ez

045/12

g.- in 016/09, 043/22, 045/17,

070/16

g.- ince 034/19, 035/08, 035/13,

035/26, 061/27, 064/24, 066/22, 074/28

vakti saati g.- ince 022/21

dayanılmaz hale g.- ince 058/31-

32

g.- ip 012/06, 012/31, 033/06,

044/21, 061/19, 079/25, 080/10, 081/35

g.- ir 022/29, 036/21, 037/11,

066/23, 070/17, 071/06, 073/20, 075/06,

078/30, 089/10

gider g.- ir 058/06

öyle g.- ir 007/12

sıra g.- ir 037/04
g.- irdi 075/13
g.- irken 059/18
sen g.- irken biz gidiyorduk 065/23
g.- irlerdi 058/18
g.- iş 079/02
g.- işe 043/04
g.- işi 059/30
g.- işini 048/27
gidip g.- işler 058/21
g.- iverdi 048/25
g.- iyom 083/07
g.- iyor 028/26, 042/18, 048/24,
052/32, 062/36, 070/11
akıllarına g.- iyor 085/24
kulağına gaipden sesler g.- iyor
062/33
yola g.- iyor 027/22
g.- iyor gözümün önüne 045/21
g.- iyordu 010/21, 032/14, 058/10,
059/20
ileri g.- iyordu 008/09, 052/13
sulbünden g.- iyordu 023/01
g.- iyordu 021/03-04
g.- iyorlardı 049/22
gidip g.- iyorlardı 027/15
gidip g.- iyormuş 082/23
ileri g.- iyormuş 059/16
manasına g.- iyormuş 057/03
g.- meden 051/26
g.- medi 021/14
aklımın köşesine bile g.- medi
018/34

karşı g.- mekmiş 068/30
g.- mektedir 070/30
nazara g.- memek 082/02
g.- meyecek 022/28
g.- meyen 016/21
elinden bir şey g.- meyen 063/19
g.- mez 066/13
sırtın yere g.- mez 081/17
g.- miş 026/22, 035/24, 038/17,
063/27
aklımıza g.- miş 055/24
g.- miş geçmiş 067/30
g.- mişti 058/13
cezbeye g.- mişti 017/11
ya duymamış ya duymamazlıktan
g.- mişti 029/13
g.- miştik 079/23
ellerinden g.- miyor 037/31
yabancı g.- miyordu 014/02,
014/13
g.- se 084/33
başına bir şey mi g.- sin 031/29
gelecek: Daha gelmemiş, yaşanacak
zaman; istikbal, ati.
-1-
g. 024/20
gelenek: Bir toplumda, bir toplulukta
eskiden kalmış olmaları dolayısıyla saygın
tutulup kuşaktan kuşağa iletilen, yaptırım
gücü olan kültürel kalıntılar, alışkanlıklar,
bilgi, töre ve davranışlar; anane, örf,
tradisyon.
-1-

g.+ lerini 067/37

gelin: Evlenmek için hazırlanmış, süslenmiş kız veya yeni evlenmiş kadın; elkızı.

-3-

g.+ in 012/27

g.+ le 012/27

g.+ se 012/21

gelir: Bir kimseye veya topluluğa belli zamanlarda, belli yerlerden gelen para; hasılat, varidat.

-1-

g. 028/09

gelişmiş: Gelişme gösteren, ümranlı.

-1-

g. 024/18

gem: Atı yönlendirmek için ağzına takılan demir araç.

-2-

g. vuramadığından 060/23

g.i azya alıp 009/27

gemi: Su üstünde yüzen, insan ve yük taşımaya yarayan büyük taşıt; sefine.

-3-

g.+ de 077/11

g.+ deki 077/26

g.+ den 077/16

genç: Yaşı ilerlememiş olan, ihtiyar karşıtı.

-25-

g. 015/07, 015/10, 036/19, 038/06, 038/17, 039/06, 041/33, 055/07, 059/04, 060/10, 067/32

g. ihtiyar 038/16

g. irisi 093/19

g.+ in 063/23

g.+ ini 063/27

g.+ ler 033/19, 059/03, 059/22, 086/10

g.+ lardan 064/14

g.+ leri 026/30

g.+ lerin 063/16

g.+ ti 013/18, 013/25, 016/18

gençlik: Genç olma durumu; şebabet.

-5-

g. 009/04, 059/11

ilk g. 015/34-016/01

g.+ inde 030/05

g.+ inden 071/22

genelev: Hayat kadınlarının toplu olarak bulunduğu özel yönetimi bulunan işletme; aşağı mahalle, kırmızıfener, koltuk, kerhane, umumhane, babilhane.

-1-

g. 060/18

general: [Alm.] Kara ve hava kuvvetlerinde albaylıktan sonra gelen ve mareşalliğe kadar olan yüksek rütbeli subaylara verilen genel ad.

-2-

g. 065/14

g.+ lerinin 067/14

geniş: Eni çok olan; enli, gen (I), vâsi. Kapsamı büyük, dar sınırlar içinde kalmayan, yaygın olan; makro.

-5-

g. 010/32, 056/06, 057/29

g.+ ti 057/35

mezhepleri g.+ ti 056/07

ger-: Bir şeyin uçlarından veya kenarlarından çekerek gergin duruma getirmek; çekmek, uzatmak.

-1-

g.- miş 086/08

gerçek: Yalan olmayan, doğru olan şey; ciddi, hakikat. Gerçeklik. Doğruluk.

-14-

g. 007/06, 008/09, 077/23, 077/24

g.+ te 007/04, 008/02, 024/10

g.+ ten 048/25, 062/23, 064/02,

073/14, 076/25, 079/15

gerçi: [Far.] Her ne kadar ... ise de; vâkıâ.

-15-

g. 011/12, 012/02, 013/20, 014/35,

016/18, 021/01, 023/05, 035/02, 036/12,

048/08, 051/04, 074/11, 084/15, 092/06

gerdan: [Far.] Vücudun omuzlarla baş arasında kalan ön bölümü.

-1-

g.+ mı 044/08

gerek: Varlığına ihtiyaç duyulan, yapılması, edinilmesi icap eden şey; lüzum. Karşılaştırma anlamı katan bağlaç.

-8-

g. 074/35, 074/36

anlaşmak g. 083/26

g. hacı;beyin gerek sefirikebirin

066/19

g.- ince 044/25

g.+ lerine 061/35

gerek hacı;beyin g. sefirikebirin

066/20

g.+ tir 007/13

gerek-: Bir şeyin yapılabilmesi veya gerçekleşmesi bazı nesne, fiil vb.ne bağlı olmak; gerek olmak, lazım olmak, icap etmek, iktiza etmek.

-8-

g.- en 060/14

g.- ir 009/15, 056/28

g.- irdi 008/33

g.- irse 048/15

g.- iyor 024/21

g.- iyormuş 062/28, 087/27

geri: Arka, ileri karşıtı. Bir şeyin sonu, sonucu.

-16-

g. 044/07

ileri g. 074/15

g.+ de 029/09, 055/15

g.+ deki 012/29

g.+ den 049/22

g. dönmek 055/28

g.+ leri 051/06

g.+ si 013/08, 013/30, 018/26

g.+ sini 046/21, 068/25, 094/19

g.+ ye 065/05

geri kafalı: Yenilikleri istemeyen, eskiye bağlı (kimse).

-1-

g. 061/33

geril-: Germe işi yapılmak, gergin duruma gelmek, belirli bir uzama ile çekilmek.

-1-

g.- miş 089/02

gerisin geri: Geldiği yere veya ters yöne doğru; gerisin geriye. Yeniden, tekrar, bir daha.

-3-

g. 009/27,055/17,055/18

getir-: Gelmesini sağlamak. Bazı kelimelerle birleşik fiil yapar.

-24-

g.- di 063/28

inanç g.- di 062/32

hak g.- e 035/11, 078/02, 090/28

dize g.- e bilse 067/17

g.- ecek 031/30

g.- emediğinden 042/01

kendine g.- emediler 072/05

aklına g.- emez 056/11

g.- en 056/14

göz önüne g.- in 089/03

göz önüne g.- in 057/35-058/01

g.- ip 021/21

punduna g.- ip 054/15

g.- irim 054/17

bir biçimine g.- irir 015/31

g.- medi 073/10

g.- mek 095/09

g.- mese 072/25

g.- meyi 080/12

g.- miş 078/07

hastalık haline g.- mişti 049/10

arkasını g.- senize 018/35

getirt-: Getirme işini yaptırmak; celbetmek.

-1-

g.- ti 060/06

gevşe-: Sertlik ve gerginliği bozulmak.

-1-

g.- iverdi 091/26-27

gez-: Hava alma, hoş vakit geçirme vb. amaçlarla bir yere gitmek. Bir yerde dolaşmak, yürümek.

-11-

g.- diği 035/24, 067/35

g.- eceksin 026/02

ne g.- er 055/08

g.- işi 032/33

g.- işini 057/35

ellerini kollarını sallayıp g.- iyor

094/31

g.- iyormuş 036/04

g.- iyorum 087/08

g.- mek 026/17, 042/07

gezi: Ülkeler veya şehirler arasında yapılan uzun yolculuk; seyahat.

-1-

g.+ leri 068/16

gezme: Gezmek işi; seyrân.

-2-

g.+ ler 080/19

g.+ lerine 084/25-26

gıcık: Boğazda duyulup aksırtan, öksürten yakıcı kaşıntı.

-1-

g. 015/12	g.+ ına 058/11, 058/13
gıcır: Yeni.	g.+ ında 093/29
-4-	gibi: -e benzer, -e benzeyen. O anda, tam o sırada, hemen arkasından. Bir başkasının dediklerine değinirken kullanılan bir söz.
gıcır g. 078/14, 089/07	
g. gıcır 078/14, 089/07	
gıcırda-: Gıcırta çıkarmak.	-170-
-1-	g. 007/13, 007/14, 007/18, 008/12,
g.- dıktan 058/23	008/13, 008/23, 008/28, 009/12, 009/13,
gıcırta: Sert nesnelere birbirine	009/27, 011/25, 013/07, 015/04, 015/13,
sürtünmesi sonucu çıkan sesin adı; gıcır	019/22, 019/27, 020/19, 020/26, 021/04,
gıcır.	021/25, 021/31, 022/10, 023/06, 024/03,
-1-	024/19, 024/26, 026/29, 026/31, 027/03,
g.+ sından 058/22	027/30, 027/34, 028/03, 029/04, 030/07,
gıda: [Ar.] Besin.	030/14, 030/27, 031/29, 032/05, 032/36,
-1-	034/08, 037/02, 037/05, 037/06, 037/07,
g. 089/22	038/05, 038/19, 038/21, 040/02, 040/06,
gıdıkla-: Vücudun bazı yerlerine	041/10, 042/03, 042/08, 042/13, 043/01,
dokunarak ürperme veya gülererek kaçınma	044/20, 044/30, 046/33, 049/33, 050/29,
ile beliren bir sinir tepkisi uyandırmak.	051/07, 051/20, 052/18, 052/19, 053/14,
-1-	055/24, 056/27, 057/25, 057/30, 057/35,
g.- yıp 047/14	059/08, 060/17, 062/02, 062/23, 063/14,
gılığışlı: Gizli amaçlı.	063/21, 063/29, 064/09, 064/24, 065/29,
-1-	066/02, 066/16, 069/13, 069/22, 069/27,
g. olabileceğini 056/10	071/23, 071/30, 072/14, 074/01, 076/09,
gıpta: [Ar.] İmrenme.	076/10, 076/20, 077/01, 079/26, 079/27,
-1-	080/11, 082/15, 082/23, 083/12, 085/22,
g.+ sından 082/01	085/31, 087/18, 087/20, 087/26,
gırla git -: Uzun sürmek, sürüp gitmek.	089/02, 089/11, 089/14, 089/17, 090/04,
-1-	090/28, 091/04, 091/20, 092/20, 092/28,
g.- iyordu 060/07	093/30, 094/07, 094/24, 094/26, 095/09
gırtlak: Soluk borusunun üst bölümü;	aksi g. 010/31, 034/20
ümük, imik, hançere.	asker g. 049/29
-3-	at g. 058/07

bal g. 019/17, 031/11, 068/25,
074/36, 081/04

bayrak g. 011/20

bayram çocuğu g. 076/27

bozuk plak g. 053/26

buz g. 008/31

cumartesi kibarı g. 077/10

dal g. 015/17

damdan düşer g. 042/14

deli g. 012/01

deli saraylı g. 077/19

dev g. 057/32

direk g. 057/28

duvar g. 020/05

eskisi g. 082/29

inci g. 045/27

insan g. 071/27, 071/28, 072/06

karı g. 087/04

kav g. 085/13

lastik g. 074/21

ne g. 069/30

öküz g. 012/06

pestil g. 079/16

sakız g. 075/20

şeker g. 067/21, 069/36

şeytan geçmiş g. 026/19

tasvir g. 036/02

yengeç g. 055/17

yüzüne bakılmayacak g. 084/17

g.+ dir 034/17

ok g. fırladı 011/27

gözüm g. koruduğum 092/10

g.+ lerden 025/25, 073/23

yüzü kireç g. olmuştu 023/23

g.+ ydi 022/16

g.+ ydiler 052/01

g.+ yiz 090/14

gider: Bir iş için harcanan paranın bütünü;
masraf.

-1-

g. 028/09

gider-: Ortadan kaldırmak; bastırmak.

-1-

g.- iyoruz 043/16

giderayak: Gitme anında, gitmek
üzereyken.

-2-

g. 046/32, 054/30

gir-: Dışarıdan içeriye geçmek; kaçmak:
Girişmek, başlamak. Katılmak.

-55-

g. 071/33

g.- di 039/33, 072/11

birbirine g.- di 024/16

gözümüze g.- di 054/25-26

kıran g.- di 043/22

g.- diğim 009/03, 087/34

g.- diğın 087/32

g.- diğinden 007/24

g.- dikleri 034/05

g.- diler 019/34, 020/14, 049/28

g.- ebildiğini 067/12

g.- eceğim 043/18

g.- eceğimi 038/12

g.- ecek 060/20

kulağına g.- ecek 062/02

g.- eceksiniz 043/17
g.- ecektim 091/29
g.- eli 054/09
g.- en 029/27, 040/03
aralarına g.- en 020/06
oyuna g.- er 073/22
g.- er girmez 066/28
g.- erken 051/22
g.- erler 068/06
g.- erlermiş 058/04
g.- ersin 011/29
g.- in 045/11
g.- ince 048/20
sahaya g.- ince 073/25
g.- ip 019/11, 047/06, 061/03
araya g.- ip 062/18
göze g.- ip 073/27
koluna g.- ip 063/27
g.- ip çıkan 054/28
g.- ip çıktığı 076/05
damat g.- mek 035/12
göze g.- mek 073/27
rüyalarına g.- mekte 062/12
g.- mese 048/07
girer g.- mez 066/28
g.- miş 053/14, 053/17, 082/22
g.- mişti 076/01
kendin kendine güvey g.- oorsun
011/15
g.- se 033/02, 048/06
g.- sem 073/20
girdi: Bir üretimde yararlanılan para,
gereç ve iş gücü, çıktı karşıtı.

-1-
g.+ sini çıktısını 010/29
giriş-: Bir şeye başlamak. Bir işi ele
almak. Dövmek.
-4-
tartışmalara g.- irdi 016/21
g.- irim 054/17
g.- iyorlar 063/19
g.- iyorsunuz 089/12
git-: Bir yere doğru yönelmek;
gidedurmak, uzanmak. Belli bir amaçla bir
yere devam etmek veya bir işle uğraşmak.
Sürmek, devam etmek. Tüketilmek,
harcanmak. Herhangi bir durumda olmak.
-87-
g. 029/25, 029/31, 084/35
g.- ebilirdi 016/33
g.- eceği 078/34
g.- ecek 029/15
g.- elim 084/29
g.- emediğinden 082/29
g.- en 012/22, 024/08
g.- er 031/31, 037/11, 054/07,
058/19, 070/01
aklın başından g.- er 009/06
peşinden g.- er 069/04
uçar g.- er 030/33
g.- er gelir 058/06
g.- erdi 058/28, 074/35
kurban g.- erek 082/24
g.- erim 017/13
g.- erken 035/17, 059/29, 085/11
g.- erler 058/25

g.- in 046/03, 046/10, 046/11
g.- ince 032/27, 053/10
g.- ip 044/18, 068/16, 083/31,
091/01, 091/06
g.- ip gelişler 058/21
g.- ip geliyordı 027/15
g.- ip geliyormuş 082/22
g.- işine 037/22
g.- iyom 083/07
g.- iyor 035/30
g.- iyordu 064/25, 075/01
gırla g.- iyordu 060/07
sen gelirken biz g.- iyorduk 065/23
g.- iyormuş 077/01
işler kesat g.- iyormuş 033/03
g.- iyorsunuz 070/09
g.- memiştı 023/06
g.- meye 009/27, 011/04
g.- meyecek 043/09
g.- meyecektim 047/07
g.- mezdi 057/27
g.- miş 027/24, 028/01, 084/15
yol g.- miş 026/04
g.- mişler 033/14, 084/28
g.- sek 019/12
geberip g.- seydin 080/04
g.- ti 009/28, 009/29, 022/14,
028/26, 033/21, 038/24, 045/11, 046/22,
076/22, 077/02, 081/30
g.- tiği 067/33
g.- tiğim 057/10, 077/32
g.- tiğinden 060/31, 082/13
g.- tikten 032/20, 054/21, 059/16

gitgide: Gittikçe.

-3-

g. 063/02, 080/13, 089/11

giy-: Örtünüp korunmak için bir şeyi vücuduna geçirmek; giyinmek, kuşanmak.

-9-

g.- en 075/18

g.- erler 012/22

g.- iyor 087/09

g.- mediği 030/21

g.- miş 026/02, 076/27, 077/06

g.- mişlerdi 033/08

g.- mişti 012/21

gizle-: Saklamak, görünmeyecek, belli olmayacak bir yere veya bir duruma koymak.

-2-

g.- r 035/23

g.- rdi 013/19

gizlen-: Kendi kendini gizlemek; saklanmak.

-1-

g.- ip 090/01

gizlice: Kimseye göstermeden, kimseye belli etmeksizin, gizli olarak; el altından, uğrun, zuladan.

-2-

g. 049/14, 063/34

glu: Ses taklidi sözcük.

-2-

g. 093/27

gol: [İng.] Futbol, hentbol, hokey ve buz hokeyi maçlarında topun kaleye sokulmasıyla kazanılan sayı.

-7-

g.+ ler çıkarırdı 075/24-25

g.+ ler kurtarır 075/26

g.+ leri atacak 088/22

g.+ leri attı 088/21

g.+ leri verdi 074/23

g.+ ü atar 075/27

g.+ ü yemezdik 074/18

göbek: İnsan ve memeli hayvanlarda göbek bağının düşmesinden sonra karnın ortasında bulunan çukurluk.

-2-

g.+ i 052/35

g.+ ini 035/09

göç: Ekonomik, toplumsal, siyasi sebeplerle bireylerin veya toplulukların bir ülkeden başka bir ülkeye, bir yerleşim yerinden başka bir yerleşim yerine gitme işi; taşınma, hicret, muhaceret.

-4-

g. 083/29, 090/27

g. edince 074/06

g. etmiş 022/32

göğüs: Vücutun boyunla karın arasında bulunan ve kalp, akciğer vb. organları içine alan bölümü; bağır, sine.

-4-

g.+ lerini 090/20

g.+ ü 057/28

g.+ ünde 094/10

g.+ ünden 036/14

göğüslü: Göğsü olan.

-2-

g. 090/19, 091/02

gök: Mavi ile açık yeşil arası olan renk.

-1-

g. gözün 082/06

gökyüzü: Atmosferin gözle görünen bölümü; hava.

-2-

g.+ ndeki 008/18

g.+ ne 012/23

gölgeli: Gölge altında olan.

-1-

g. 025/04

göm-: Bir ölüyü toprağın içine yerleştirmek; defnetmek.

-2-

g.- müş 033/14

gömlek: Vücutun üst kısmına giyilen kollu veya yarım kollu, yakalı giysi; işlik (II).

-4-

g. 077/06, 087/09

g.+ le 078/01

g.+ ler 033/08

gömme: Üzerinde bulunduğu yüzeyin içine gömülmüş olan.

-1-

g. 052/35-36

gömül-: Bir şeyin derinliğine inmek.

-1-

karanlığa g.- üverdi 011/26

gömülü: Batmış, kaybolmuş.

-1-

g. 079/03

gönder-: Bir yere doğru yola çıkarmak, ulaşmasını, gitmesini sağlamak; yollamak, irsal etmek. Yetki vererek gitmesini sağlamak.

-5-

g. 069/04

g.- eceğim 077/12

g.- eceksin 069/03

g.- elim 021/31

g.- eyim 021/18

gönderil-: Gönderme işi yapılmak veya gönderme işine konu olmak.

-1-

g.- diğimden 079/06

gönül: Yürekte olduğu varsayılan nitelik, sevgi, istek, anış, düşünüş gibi duygu kaynağı, kişinin iç dünyası.

-3-

g.+ ü 078/37

g.+ ünü aldı 066/12

g.+ ünü ettik 070/12

gör -: Gözle algılamak, seçmek. Anlamak, kavramak, sezmek. Belirli bir zamanın içinde bir olaya tanık olmak, yaşamak. Bir şey hakkında bir yargıya varmak, değerlendirmek. Yanına gidip konuşmak.

-107-

g. 016/07, 023/07, 029/08, 035/22

g.- dü 008/02, 008/03, 014/29,

024/07, 024/09, 024/11, 027/30, 062/31

g.- düğü 008/06, 009/17, 036/16

g.- düğüm 042/24

g.- düğümüz 016/12, 050/21

g.- düğümüzden 008/03, 024/11

g.- düğünden 013/33

g.- düğünüz 035/16, 094/24

g.- dük 063/17

g.- düklerinden 060/21

gözümle g.- düm 028/22, 068/25

g.- dün 054/08

g.- ebildiğim 050/32

g.- ebilmek 055/17

g.- eceğim 044/12

g.- ecek 083/31

g.- ecekmiş 025/17

g.- eceksin 078/29

g.- eceksiniz 033/15

g.-emedik 048/27-28

g.- emezler 007/17

g.- en 007/21, 026/12, 057/31,

064/24, 069/33

muamelesi g.- en 047/02

tedavi g.- en 073/24

g.- enlerden 085/04

g.- erek 039/17

g.- eyim 011/28

g.- meden 010/09, 015/02

g.- mediğimiz 007/06

g.- medim 031/29, 042/20, 045/13,

083/15, 085/04

g.- medin 032/31

g.- mek 008/21, 032/33, 042/05,

042/10

hoş g.- meli 035/02
g.- melisiniz 093/24
g.- memek 013/09
g.- memiş 008/11, 008/14
g.- meye 008/30, 009/18
küçük g.- meye 007/19
küçük g.- meye 008/08
tasvip g.- meyince 026/18
lüzum g.- mezlerdi 087/35
g.- müş 015/01, 039/04, 042/05,
083/15
g.- müş geçirmiş 035/26, 065/06
g.- müştü 016/15
g.- müştür 008/15
g.- müşüm 043/01
g.- müşümdür 070/04
g.- se 007/26
g.- sek 034/23
g.- sün 086/02
ne hali varsa g.- sün 080/04
g.- sünler 007/16
g.- ünçe 011/17, 026/11, 045/10,
047/14, 054/19, 086/04
g.- üp 007/06, 046/34, 063/02,
067/33
g.- ür 008/24, 085/31
g.- ürdüm 016/07
g.- ürse 082/03
g.- 33333üş 007/08-09
g.- üşüyle 064/12
g.- üyor 051/07
g.- üyorlar 064/05, 091/04, 091/06
g.- üyorsun 087/31

göre: Bir şeye uygun olarak, bir şey uyarınca; gereğince.

-5-

g. 013/10, 047/22, 058/04, 058/08,
077/23

görevli: Memur.

-3-

g.+ si 027/14, 027/16, 028/24

görgüsüzce: Görme ihtimali veya imkânı bulunmak.

-1-

g. 036/23-24

görül-: Varlığı gözle hissedilmek; gözlenmek, müşâhede edilmek, şahit olunmak.

-7-

g.- en 047/17-18

g.- memiş 035/24, 058/06

g.- meye 075/02-03

g.- müş 072/07

g.- ünçe 082/09-10

g.- üyor 088/21

görün-: Görülür duruma gelmek, görülür olmak; gözükmek.

-15-

g.- dü 049/20

g.- düğüne 035/14

g.- düklerinden 007/05

g.- en 093/26

g.- medi 079/09

g.- mek 040/02, 057/07

g.- meleri 051/16

g.- memek 044/13, 059/08

g.- ünçe 055/24
g.- üyor 054/11
g.- üyordu 040/29, 051/32
g.- üyorlardı 032/19-20

görünü: Görünmek işi ve tarzı, görüntü; bir şeyin dış şekli, görünen şekil ve sûreti, zevâhir.

-4-
g. 087/11
g.+ e 047/22
g.+ te 082/08
g.+ ü 065/25

görüş: Bir olay, varlık veya düşünce üzerinde varılan yargı, fikir; kanaat.

-2-
g.+ lerini 038/09
g.+ ü 068/34

görüş-: Buluşup konuşmak, konuşup sohbet etmek.

-2-
g.- müşüz 043/01
g.- emedik 083/28

göster-: Birini veya bir şeyi işaretle belirtmek: Görülmesini sağlamak, görmesine yol açmak; çıkarmak: Belirtmek, anlatmak. Etmek.

-25-
rıza g.- di 044/17
g.- diği 008/26, 020/24, 047/21
g.- diğim 028/11
g.- e göstere 038/24
göstere g.- e 038/28
g.- en 077/05

g.- erek 044/08
g.- ip 017/16-17
g.- ir 008/28
g.- iyor 052/21
g.- iyordu 020/25, 041/33, 059/19
g.- meden 072/24
g.- mediğini 084/02
g.- mek 016/04, 052/19, 058/13
g.- memeye 084/02
g.- mese 078/24
g.- mişti 015/22
cesaretini g.- ememişti 013/21
yakınlık g.- se 062/27

gösteri: İlgi, dikkat çekmek için bir topluluk önünde gösterilen beceri veya oyun.

-1-
g.+ lerine 068/01

gösterişsiz: Gösterişi olmayan; cakasız, fiyakasız, şansız, mütevazı.

-1-
g. 056/30

götür-: Taşımak, ulaştırmak veya koymak. Bir kimseyi bir yere kadar yanında yürütmek. Haksız kazanç sağlamak, mal veya para sahibi olmak.

-11-
g.- dü 063/30, 084/27
ileri g.- düğünü 046/31
g.- düler 029/08
g.- ecektir 033/15
g.- en 046/08
g.- meli 019/15

g.- seler 018/29
g.- üp 031/05, 035/23
g.- üverir 069/29
g.- üyordu 008/01
göz: Görme organı; basar, ayn, çeşm,
dide. Bakış, görüş.

-77-

g. 060/21
g. atıp 050/15
göz g.+ e geldik 040/05
g.+ e girip 073/27
g.+ e girmek 073/27
g. göze geldik 040/05
g. kırpmış 046/35
kem g.+ le baktıysa 025/31
g.+ ler 051/05, 051/34
g.+ lerden 051/09
g.+ leri 008/19, 039/03, 057/14,
093/31
g.+ leri dolu dolu oluyordu 062/24
g.+ leri dolu dolu 081/18
g.+ leri yaşarmış 081/19
g.+ leri yerinden fırlamış 063/26
g.+ lerim 093/16
g.+ lerimi 093/17, 093/23
g.+ lerinden yaşlar boşanarak

023/29

g.+ lerine 050/27
g.+ lerini 013/32, 023/32, 041/25,
043/27, 045/32
g.+ lerini ayırmıyordu 059/08
g.+ lerini 044/17-18
g.+ lerinin 015/10, 036/05

g.+ leriniz 050/29
g.+ lerinizden 044/05
g.+ leriyle 020/07
g.+ lerle 053/02
g. önüne getirin 089/03
g. önüne getirin 057/35-058/01
g.+ ü 007/03, 007/11, 057/04,

063/17, 094/25

malın g.+ ü 056/12, 065/26
parlıyor g.+ ü 032/32
yüzü g.+ ü açıldığından 060/22
g.+ ü dönüp 059/16
iki g.+ ü iki çeşme ağlar 094/17
g.+ ü ilişse 022/17
g.+ ü tok 083/16
g.+ ü vardır 068/17
g.+ ü önünde 067/37-068/01
g.+ üm 074/26, 092/09
g.+ üm gibi koruduğum 092/10
g.+ üm tuttu 077/11
g.+ üm yok 083/21
g.+ ümde 029/02
g.+ ümde düşecekti 084/34
g.+ ümde tüterdi 092/01
g.+ ümle gördüm 028/22, 068/25
geliyor g.+ ümün önüne 045/21
de yükseklerde idi g.+ ümüz

016/06

g.+ ümüze girdi 054/24-25
gök g.+ ün 082/06
g.+ ün kapalı 084/35
onun g.+ ünde 016/27, 046/14
g.+ ünü 082/02

al g.+ ünü 048/28
g.+ ünü alamayan 038/28
g.+ ünü seveyim 010/19
g.+ ünün 050/23
g. yumuyorlar 061/34

gözdağı: Sonradan verilecek bir ceza ile korkutma, yıldırma.

-2-
g. verip 064/10
g. vermektedir 062/14

gözetle-: Birine veya bir şeye gizlice bakmak; dikizlemek.

-3-
g.- meye 070/01
g.- rken 090/29
g.- yen 044/21

gözlü: Herhangi bir biçimde veya renkte gözü olan.

-2-
g. 036/11, 059/06

gözlük: Görme bozukluğu olan gözlerin daha iyi görmesine veya gözleri korumaya yarayan, bir çerçeveye yerleştirilmiş çift camdan oluşan araç; camekân.

-1-
g.+ ünü 027/10

gözlüklü: Gözlük takmış olan, gözlük kullanan.

-6-
g. 026/08, 029/10, 029/20, 030/11,
031/15, 033/01

gözyaşı: Gözyaşı bezlerinin salgıladığı, bazı etkilerle akan duru sıvı damlacıklarından her biri; yaş (II).

-1-
g. 046/08

gri: [Fr.] Kül rengi.

-1-
g. 079/24

grup: [Fr.] Birbirine benzer veya aynı cinsten olan şeylerin oluşturduğu bütün; küme, takım.

-2-
g. 033/05

g.+ u 043/10

gûna: [Far.] Tür, tarz, çeşit.

-1-
g. 048/07

gurur: [Ar.] Kendini beğenme; azamet.

-1-
g.+ la 016/04

gururlu: Kendi kişiliğine önem veren; azametli.

-1-
g. 055/19

güç: Ağır ve yorucu emekle yapılan; meşakkatli, kolay karşıtı. Zor.

-6-
g. 034/26, 044/15, 051/35, 060/04,
083/16, 094/23

güçlük: Zorluk.

-1-
g.+ le 055/27

güdük: Eksik yanı olan, tamamlanmamış, kısa.

-1-

g. 037/28

gül-: İnsan, hoşuna veya tuhafına giden olaylar, durumlar karşısında, genellikle sesli bir biçimde duygusunu açığa vurmak.

-29-

g. 025/31

g.- dü 029/11, 040/21, 041/09, 044/07, 044/08, 083/10

güle g.- e 032/24

g.- e güle 032/24

g.- e oynaya 033/19

yüzü g.- ecek 068/26

g.- eceksiniz 090/28

g.- ecekti 072/24

g.- er 035/10, 070/19, 070/23

g.- erek 091/15

bıyık altından g.- erek 069/11

g.- eyim 018/18

g.- me alsın 072/22

g.- mekten kırılıyordu 030/10

g.- menin 022/26

g.- meyın 066/17

g.- üp 052/12

g.- üş 058/21

g.- üyordu 013/01

yüzü g.- üyordu 078/27

gül: [Far.] Güllillerin örnek bitkisi (Rosa).

-3-

g. 060/06, 067/29

el bebek g. bebek 035/30

gülme: Kahkaha.

-1-

g.+ ni 077/08

gülümse-: Güler gibi olmak, hafifçe gülmek.

-7-

g.- di 011/15, 015/28, 040/06

g.- diği 015/28-29

g.- mesiyile 015/24

g.- rdi 015/31

g.- yordu 015/08

gülümser: Hafifçe gülümseyen, sevimli.

-1-

g. 055/19

gülünç: Komik.

-1-

g. 051/16

gülüş: Gülmek işi; hande.

-1-

g.+ le 041/09

gülüşme: Gülüşme işi.

-1-

g.- de 081/09

gümrük: [Rum.] Sınır kapılarında denetim ve gözetim işlerinin yapıldığı yer.

-1-

g. 055/09

gün: Yer yuvarlağının kendi eksenini etrafında bir kez dönmesiyle geçen 24 saatlik süre; ruz. İçinde bulunulan zaman. Gündüz.

-93-

g. 010/16, 016/14, 016/29, 020/26,
024/03, 024/23, 024/26, 025/05, 026/01,
026/02, 027/07, 035/24, 036/14, 039/12,
039/15, 039/17, 039/30, 041/24, 042/07,
043/10, 043/22, 044/25, 044/26, 047/27,
048/25, 051/08, 051/18, 057/08, 064/18,
072/02, 072/10, 076/21, 077/32, 078/35,
078/36, 079/21, 081/29, 084/05, 086/16,
086/30, 087/08, 091/03, 091/12, 093/01,
094/27, 094/29, 095/03

günlerden bir g. 081/04

her g. 023/12, 047/25

g.+ de 058/06, 070/03

g.+ den 037/32, 039/14, 042/24,

042/28

g. doğmuştur 073/22

g.+ dü 050/18

g.+ e 045/02

g.+ kü 007/28, 040/19, 075/09

g.+ ler 009/03, 016/03, 064/22

g.+ lerce 062/03

g.+ lerde 036/16, 068/18

g.+ lerden 079/08, 085/09

g.+ lerden bir gün 081/04

g.+ leri 058/02

g.+ ü 020/22, 029/26, 030/07,

039/32, 057/10, 079/08

allahın g.+ ü 035/31

ana baba g.+ ü 094/12

g.+ ü gününe 067/03

g.+ ümüze 027/11

g.+ ün 048/18, 055/32, 086/11

g.+ ün birinde 008/30, 009/05,

061/03, 062/25, 071/20

g.+ ünden 042/27

günü g.+ üne 067/04

g.+ ünü 071/30

günah: [Far.] Dinî bakımdan suç sayılan iş veya davranış.

-5-

g. 068/28

g.+ a sokma 029/25

g.+ ı boynuna 036/03

g.+ ının 023/01

g.+ tır 068/27

gündelikçi: Gündelikle ev işlerinde çalışan kimse.

-2-

g. 061/13, 062/15

gündoğu: Doğudan esen soğuk ve kuru rüzgâr.

-1-

g. 024/04

güneş: Dünyanın da dâhil olduğu sistemin merkezinde bulunan Güneş'in yaydığı ısı ve ışık; gün, şems.

-4-

g. 040/03

g.+ in 069/33

g.+ in altında 070/26

g.+ ten 038/19

güneşli: Güneş ışınlarıyla aydınlanmış.

-1-

g. 049/26

güpegündüz: Ortalık iyice aydınlıkken, iyice gündüzken; dalgündüz.

-1-

g. 011/06

gür: Bol ve güçlü olarak çıkan veya fişkırın.

-2-

g. 051/34, 089/11

gürüh: [Far.] Değersiz, aşağı görülen, küçümsenen topluluk; derinti.

-1-

g.+ u 029/07

gürültü: Aralarında uyum bulunmayan düzensiz seslerin bütünü; kavara (II).

-8-

g. 048/22, 058/31

g.+ leri 021/09

g.+ lerini 018/05

g.+ sünden 010/04, 030/29

g.+ ye boğmak 050/19

g.+ ye vermeye 024/26

gürültülü: Gürültüsü olan; tangırtılı.

-2-

g. 019/07, 019/09

güven: Korku, çekinme ve kuşku duymadan inanma ve bağlanma duygusu; emniyet, itimat.

-3-

g.+ enin 078/21-22

g.+ ini 037/27, 059/18

güvenil-: Kendisine güven duyulmak.

-1-

g.- ecek 077/13

güvercin: Güvercingillerden, hızlı ve uzun zaman uçabilen, kısa vücutlu, sık tüylü, evcilleşmiş birçok türü bulunan, yemle beslenen bir tür kuş (Columba).

-1-

g.+ ler 030/29

güvey: Damat.

-2-

g. 012/27

kendin kendine g. giroorsun

011/15

güya: [Far.] Söзде.

-2-

g. 025/15, 094/30

güzel: Göze ve kulağa hoş gelen, hayranlık uyandıran, çirkin karşıtı.

-17-

g. 010/22, 012/23, 036/12, 038/28,

044/02, 050/16, 057/25, 078/06, 080/18

güzel g. 079/26

iyi g. 063/05, 068/26

g.+ di 039/18, 039/19

g. güzel 079/26

g.+ i 077/21

güzelleş-: Güzel bir durum almak.

-2-

g.- miş 015/13, 015/19

güzellik: Estetik bir zevk, coşku, hoşlanma duygusu uyandıran nitelik; hüsün.

-1-

g. 030/33

-H-

h: Türk alfabesinin onuncu sesi.

-2-

h. 032/11, 050/03

ha: Şaşma anlatan bir söz. İstek uyandırmak için kullanılan bir söz. Evet. Dikkati çekmek, uyararak için kullanılan bir söz. Tekrarlanarak kullanıldığında eşitlik anlamı veren bir söz.

-13-

h. 009/07, 010/19, 014/12, 018/32, 019/08, 030/03, 077/15, 078/16

sakın h. 059/26

h. geldi ha gelecek 049/16

ha geldi h. gelecek 049/16

ha ha ha: Gülme sesi.

-1-

h. 035/31

haber: [Ar.] Bir olay, bir olgu üzerine edinilen bilgi; çav (I), selen. Bilgi.

-7-

h. 031/16

h. edemezsem 017/18

h.+ im yoktu 045/06-07

h.+ imiz vardı 038/26

h.+ lerini 027/23, 032/32

h. yollamış 086/19

ha bire: Durmadan, ara vermeden, arka arkaya, sürekli olarak.

-4-

h. bire 010/24, 021/21, 037/11, 073/09

had: [Ar.] İnsanın yetki ve değeri.

-1-

h.+ dini bilmezliktir 051/15

hademe: [Ar.] Hizmetli.

-1-

h.+ si 088/14

hademelik: [Ar.+T.] Hizmetlilik.

-1-

h.+ i 083/01

hadi: Haydi.

-6-

h. 020/11, 029/25, 050/28, 050/33, 053/07, 076/05

hadise: [Ar] Olay.

-2-

h. 063/31

h.+ si 061/11

haf: [İng.] Hücumcularla savunucular arasında yer alan oyuncu.

-7-

h. 075/30

h. duracağız 088/22

h.+ lar 074/24

h.+ lardır 074/10

h.+ ları 074/13

h.+ lık 074/31

h. oynayıp 088/20

hafif: [Ar.] Etkisi az olan, sert karşıtı.

-3-

h. 008/17, 050/23

hafif h. 089/08

hafif hafif: Yavaş yavaş, ağır ağır.

-1-

h. 089/08

hafifçe: Hafif olarak, hafif bir biçimde, belli belirsiz.

-1-

h. 015/04

haflık: [İng.+T.] Oyuncu olarak hücumcularla savunucular arasında yer alma durumu.

-2-

yan h. 074/19

h.+ mış 088/23

hafta: [Far.] Birbiri ardınca gelen yedi günlük dönem.

-20-

h. 010/28, 046/29, 049/12, 050/13, 051/18, 061/09, 072/08, 078/04, 078/27, 079/02, 084/15, 084/27

h.+ da 084/25

h.+ dan 079/01

h.+ nın sonunda 048/24

h.+ sı 076/27, 084/26

h.+ yı 061/06

haftalarca: [Far.+T.] Uzun süre.

-1-

h. 057/08

hak: [Ar.] Allah. Doğru, gerçek. Pay.

-8-

h. getire 035/11, 078/02, 090/28

h.+ k1 074/36

h.+ k1 olamazdı 007/27

h.+ k1 var 035/25

h.+ kını 078/10

h.+ tır 025/28

hakaret: [Ar.] Küçültücü söz veya davranış; tahkir.

-3-

h. 018/31-32

h. edeceksin 089/28

h.+ leri 094/20

hakikatsizlik: [Ar.+T.] Vefasızlık.

-1-

h.+ i 018/14

hakiki: [Ar.] Gerçek.

-1-

h. 078/17

hakim: [Ar.] Yargıç.

-2-

h.+ e 090/07

h.+ in 094/19

hakir: [Ar.] Aşağı görülen, değersiz.

-1-

h.+ e 066/09

hakkaniyet: [Ar.] Hak ve adalete uygunluk; nasfet.

-1-

h. 066/21

hakkında: [Ar.+T.] İlgili olarak; üzerine, için.

-5-

h. 059/02, 065/27, 067/04, 068/11

h.+ ki 052/05

haklı: [Ar.+T.] Davası, iddiası, düşüncesi veya davranışı doğru ve adalete uygun olan (kimse).

-4-

h. buluyorlardı 012/03-04

h. olarak 061/05
h.+ sınız 018/07
haksız: [Ar.+T.] Davası, iddiası,
davranışı, düşüncesi doğru ve yerinde
olmayan (kimse).

-1-

h. 021/20

hâl: [Ar.] Durum. Tutum, tavır.

-60-

h. 034/26, 035/20, 044/15, 047/05,
063/02, 065/24, 066/08, 071/14, 077/10
h.+ de 012/16, 012/25, 015/32,
016/03, 020/24, 020/27, 023/07, 036/26,
047/21, 054/10, 054/12, 062/17, 063/33,
068/16, 087/21, 087/34, 091/24, 092/29,
095/07

h.+ den anlaması 060/14

h.+ e 018/04, 063/26, 070/32

dayanılmaz h.+ e gelince 058/31-
32

h.+ i 028/06

h.-i keyfiyet 028/07

ne h.+ i varsa görsün 080/04

h.+ inde 022/16, 033/19, 058/24,
059/10, 062/21, 071/21

kendi h.+ inde 035/07, 056/30,
083/16

sel h.+ inde akmaya 019/24

h.+ indeki 018/31

h.+ inden 077/31

h.+ ine 062/10, 067/12

hastalık h.+ ine getirmişti 049/10

h.+ ini 049/24-25

h.+ iyle 059/10, 060/17

h.+ leri dumandı 082/29

h.+ lerinde 036/23

h.+ lerinden 039/09

h.+ lerine 032/19

h.+ leriyle 036/29

bir h. olmuş 054/07

hâlâ: [Ar.] Şimdiye kadar, o zamana
kadar; hâlen, henüz.

-20-

h. 013/01, 013/14, 013/20, 014/06,
019/27, 020/13, 021/10, 021/14, 023/01,
028/25, 030/20, 035/24, 038/12, 047/14,
065/30, 070/26, 077/18, 086/02, 086/09

halbuki: [Ar.+T.+Far.] Oysa.

-14-

h. 008/11, 008/26, 011/16, 021/17,
021/30, 023/17, 046/26, 050/04, 065/22,
065/29, 066/12, 071/03, 074/13, 087/27

halk: [Ar.] Aynı ülkede yaşayan, aynı
kültür özelliklerine sahip olan, aynı
uyruktaki insan topluluğu; cumhur, folk.
Ahali.

-6-

h. 014/19, 055/21

h.+ a 036/30, 065/19

ev h.+ ı 056/20

h.+ tan 036/25

halt: [Ar.] Uygunsuz söz söyleme,
uygunsuz iş yapma.

-2-

h. eder 025/20

h. etmişsin 080/01

hamal: [Ar.] Sirtında yük taşıyarak geçinen kimse; sırtçı, taşıyıcı, yükçü.

-2-

h. 024/07

h.+ ın 008/01

hamam: [Ar.] Yıkanılacak yer; ısıdam, sıcak.

-1-

h.+ a 071/33

hamarat: [Ar.] Çalışkan, becerikli, elinden iyi iş gelen.

-4-

hamarat h. 011/04, 011/22

h. hamarat 011/04, 011/22

hamdolsun: [Ar+T] "Tanrı'ya şükürler olsun" anlamında hoşnutluk anlatan bir söz.

-1-

h. 066/22

hampa: Akılsız, bön.

-1-

h. 058/04

handiyse: Neredeyse.

-1-

h. 060/28

hanedan: [Far.] Hükümdar, devlet büyüğü vb. bir kişiye dayanan soy, büyük aile.

-1-

h.+ ına 034/18

hangi: İki veya daha çok şeyden bir tanesini belirtecek bir cevap istemek için kullanılan soru sıfatı; ne (II).

-12-

h. 019/02, 029/26, 039/15, 043/17, 050/12, 051/30, 052/03, 065/10, 090/11

h.+ miz 084/03

h.+ si 074/26

hanım: Kız ve kadınlara verilen ünvan; bayan, hatun, leydi. Toplumsal durumu, varlığı iyi olan, hizmetinde bulunulan kadın.

-15-

h. 012/27

h. hanımcık 013/07, 034/25

h.+ ı 064/24, 079/36

h.+ ını 060/26

h.+ ının 060/10, 060/21

h.+ ısı 057/23

h.+ lar 065/04

h.+ ları 083/17, 084/19, 084/25, 086/12

h.+ larının 085/07

hanımcık: Hanımlara sevgiyle yaklaşıldığını belirten bir söz.

-2-

hanım h. 013/07, 034/25

hanımefendi: [T.+Rum.] Saygı belirtmek için kadın adlarının sonuna getirilen veya bu adların yerine kullanılan bir unvan.

-1-

h.+ nin 072/18

hani: Karşıdakinin daha önceden bildiği bir şey kendisine hatırlatılmak istenildiğinde kullanılan bir söz. "Nerede, ne oldu, nerede kaldı" anlamlarında

kullanılan bir söz. "Doğrusunu söylemek gerekirse, kaldı ki, üstelik" anlamlarında kullanılan bir söz.

-13-

h. 016/11, 023/32, 047/03, 049/23, 057/20, 057/26, 058/11, 070/06, 070/13, 077/33, 083/19, 088/05, 093/05

hap: [Ar.] Kolayca yutulabilmesi için toparlak duruma getirilmiş ilaç; komprime.

-1-

h. 020/32

hapıs: [Ar.] Bir yere kapatıp salıvermeme.

-1-

h. 018/12

hapşır -: Burun zarlarının gıcıklanması ile solunum kaslarının birdenbire kasılmasıyla ağız ve burundan hızlı, gürültülü soluk boşaltmak; aksırmak.

-1-

h.- ıp 066/34

har: [Ar.] Sıcak, kızgın, yakıcı olan.

-2-

har h. 085/21

h. har 085/21

harabe: [Ar.] Yıkılmış veya yıkılmaya yüz tutmuş yapı; yıkı.

-2-

h.+ lere 022/19

h.+ lerin 022/19-20

haramzade: [Ar.+Far.] Piç. Soysuz, ahlaksız kimse.

-1-

h. 079/28

hararet: [Ar.] Sıcaklık.

-1-

h.+ inin 039/25

harçlıksız: [Ar.+T.] Ufak tefek gereksinimler için harcanacak parasız.

-1-

h. 077/14

hareket: [Ar.] Vücudu oynatma, kıpırdatma veya kımıldanma. Davranış.

-13-

h. 034/03, 034/06, 059/25

h.+ e geçti 055/26

h.+ e geçtiler 052/19

h. ediyorlar 083/30

h. etse 044/25

h. etti 040/24, 047/16

h.+ ini 039/14

h.+ le 047/18

h.+ ler 080/20

h.+ lere 049/30

hareketsiz: [Ar.+T.] Hareket etmeyen, yerinden kımıldamayan, durgun olan; durağan.

-1-

h. 052/18

harem: [Ar.] Saray ve konaklarda kadınlara ayrılan bölüm, selamlık karşıtı.

-1-

h.+ deki 090/29

harf: [Ar.] Dildeki bir sesi gösteren ve alfabeyi oluşturan işaretlerden her biri; kod.

- 2-
h.+ le 087/13, 087/14
harfli: [Ar.+T.] Harf bulunan.
-1-
h. 032/08
harıl harıl: Aralıksız olarak.
-1-
h. 049/05
hâriciye: [Ar.] Dış işleri.
-1-
h.+ den 035/27
harp: [Ar.] Savaş.
-2-
h. 023/04
h.+ lerin 084/08
has: [Ar.] Özgü. Hükümdara özgü olan.
-3-
h. 007/14, 093/05
kendine h. 089/18
hasılı: [Ar.] Kısacası.
-6-
h. 028/14, 037/12, 058/07, 058/28,
074/19, 094/22
hasret: [Ar.] Özlem.
-1-
h.+ ini 043/16
hasretzede: [Ar.+Far.] Yoğun bir özlem
veya hasret çeken, bu duygunun acısıyla
etkilenmiş (kimse).
-2-
h. 047/21
h.+ yiz 043/15-16
hassa: [Ar.] Özellik.
- 1-
h.+ m 093/12
hasta: [Far.] Hastalık, kaza veya
yaralanma dolayısıyla fizik veya ruh
sağlığı bozulmuş ve tedavi edilmesi
gereken (kimse, hayvan, organ); rahatsız,
sayrı, sökel, alil, pestil.
-3-
h. 062/17, 062/21
h. olur 049/12
hasta bakıcı: [Far.+T.] Hekimin
buyruklarını yerine getirip hastaya bakan,
hemşirelere yardım eden kimse.
-1-
h. 016/12
hastalan-: Sağlığı bozulmak, esenliği
yerinde olmamak; rahatsızlanmak, hasta
olmak.
-3-
h.- dım 029/03
h.- ıp 064/26, 092/10
hastalık: [Far.+T.] Organizmada birtakım
değişikliklerin ortaya çıkmasıyla sağlığın
bozulması durumu; rahatsızlık, çor, dert,
sayrılık, illet, maraz, maraza, zor, esenlik
karşıtı.
-4-
h. 023/04, 031/24
h. haline getirmişti 049/10
h.+ ı 031/22
hastane: [Far.] Hastalara yatarak veya
ayakta tanı, tedavi ve bakım hizmetlerinin
hekim, hemşire ve diğer sağlık çalışanları

tarafından verildiği sağlık kuruluşu;
sayrılarevi, darüşşifa, şifahane.

-2-

h.+ de 025/13

hâşâ: [Ar.] Bir durum veya davranışın kesinlikle kabul edilmediğini anlatan bir söz.

-5-

h. 056/07

hâşâ sümme h. 090/03, 094/32

h. sümme hâşâ 090/02, 094/32

haşır neşir: Kaynaşma, bir arada olma.

-1-

h. neşir olduklarından 007/17-18

haşin: [Ar.] Sert, kırıcı, gönül kırıcı.

-3-

h. 016/15, 016/18, 016/31

hat: [Ar.] Çizgi.

-1-

for h.+ tında 031/11

hata: [Ar.] Yanlış.

-2-

h.+ sı 067/13, 067/15

hatır: [Ar.] Birine karşı duyulan saygı, sevgi.

-6-

h.+ ı olsun 084/20

h.+ ı sayılır 082/30

h.+ ıma geldi 072/10

h.+ ını sormak 045/04

h. sorar 066/08

h. sorduktan 071/14

hatıra: [Ar.] Bir kimseyi veya olayı anımsatan nesne; andaç, anmalık, bergüzar, yadigâr.

-4-

h. 047/26, 065/29

h.+ larına 057/13

h.+ mı 091/09

hatırla-: Anımsamak.

-7-

h.- dığından 081/20

h.- mam 088/05

h.- mıyorsam 057/02

h.- mıyorum 055/32

h.- r 017/07, 088/03

h.- yor 021/29

hatırlat-: Anımsatmak.

-9-

h.- an 027/12, 046/15, 059/11

h.- ır 065/22

h.- ırdı 057/05

h.- ıyordu 047/25, 060/20

h.- ıyorsunuz 042/16

h.- madıkları 047/01

hatip: [Ar.] Konuşmacı.

-2-

h. 069/06

h.+ lerin 008/23

hatta: [Ar.] “Bile, dahi, üstelik, bundan başka, hem de” anlamlarında anlamı kuvvetlendirmek için kullanılan bir söz; velev ki.

-23-

h. 007/25, 008/16, 009/21, 015/19, 015/25, 033/15, 037/23, 045/06, 046/30, 048/20, 051/02, 055/17, 057/01, 057/09, 058/03, 060/27, 062/11, 062/31, 066/34, 069/12, 075/11, 080/27, 086/29

hava: [Ar.] Meteoroloji ile ilgili olayların bütünü. Çevreyi kuşatan boşluk. Görünüş, davranış, söz vb. için bir kimsenin durumunu belirten özellik.

-19-

h. 020/26, 020/27, 093/30

h. almak 080/30

h.+ da 011/20, 012/13, 013/11, 024/02

h.+ larda 013/04, 014/30

h.+ sı 034/11, 034/21, 056/05

h.+ sında 016/11, 059/10

h.+ sından 042/31

h.+ ya 039/03

h.+ ya savurarak 041/25

h.+ ya uçuruyor 079/30

havalan-: Yerden ayrılıp göğe yükselmek.

-1-

h.- an 030/29

havale: [Ar.] Banka, postane vb. aracılığıyla gönderilen para.

-1-

h.+ yi 044/26

havsala: [Ar.] Zihnin bir şeyi anlama ve kavrama yetisi.

-1-

h.+ mın almadığı 046/01

hay: İyi dilek, azarlama, şaşma, sevinç vb. duyguları bildirmede kullanılan bir söz.

-5-

h. 014/13, 030/12, 072/20

h. aklınla yaşa 032/13

hayal: [Ar.] Zihinde tasarlanan, canlandırılan ve gerçekleşmesi özlenen şey; imge, hülya. Görüntü.

-8-

h. 009/24

h.+ i 008/02, 008/06

h.+ ine 024/32

h.+ ini 008/02, 009/08, 009/12,

024/10

hayal kırıklığı: Çok istenilen veya umulan bir şeyin gerçekleşmeyişinden duyulan üzüntü; inkisarihayal, sukutuhayal.

-3-

h.+ na 025/23

h.+ ndan 009/24

h.+ nın 008/32

hayali: [Ar.] Gerçekte var olmayan, gerçek olmayan; fantastik, ütöpik.

-1-

h. 092/01

hayat: [Ar.] Yaşam. Yaşantı.

-18-

h. 008/12, 033/17, 034/03, 041/30, 064/25, 084/09

h.+ ı 022/19, 090/13

h.+ ımızı 087/31

h.+ ın 044/02, 061/35

h.+ ında 051/27

h.+ ını 083/34

h.+ ının 076/13

h.+ ınızdan 015/20-21

h.+ larından 086/12

h.+ ta 016/17

h.+ taki 085/02

hayat arkadaşı: [Ar.+T.] Eş.

-1-

h. 035/03

haydi: İsteklendirmek, çabukluk belirtmek için kullanılan bir söz; hadi.

-5-

h. 017/30, 019/30, 032/18, 036/24,

094/17

hayıflan-: Yapılamayan bir şey için üzüntü duymak.

-2-

h.- dığı 013/23

h.- mak 046/28

hayır: [Ar.] I)"Yok, öyle değil, olmaz" anlamlarında onamama, inkâr bildiren bir söz. II) İyilik, karşılık beklenmeden yapılan yardım.

-19-

h. 009/18, 014/16, 017/06, 018/24,

021/15, 038/06, 041/16, 041/21, 041/22,

042/32, 044/26, 049/35, 056/28, 067/15,

068/27, 069/20

h.+ a yoramıyorum 036/05

h.+ dır inşallah 026/03

hayırlı: [Ar.+T.] Yararı, hayrı olan.

-3-

h. olsun 083/09, 084/13

h.+ sı 036/20

haykırış: Haykırma.

-1-

h.+ larına 060/13

hayli: [Far.] Olabildiğince. Çok.

-5-

h. 008/21, 020/12, 052/09, 057/29

bir h. 022/15

hayran: [Ar.] Çok beğenen, hayranlık duyan (kimse).

-2-

h.+ ımdır 069/18

h.+ ları 047/13

hayret: [Ar.] Şaşılana bir şey karşısında söylenen söz.

-4-

h. 044/19

h. ettik 050/07

h.+ imden 040/29

haysiyet: [Ar.] Saygınlık.

-1-

h.+ i 092/08

hayvan: [Ar.] Duygu ve hareket yeteneği olan, içgüdüleriyle hareket eden canlı yaratık.

-23-

h. 009/11, 011/27, 061/36, 062/20,

071/26, 089/22

h.+ da 007/09

h.+ dır 071/27, 091/17

h.+ ı 061/32

h.+ ın 027/19, 060/32, 064/08,
089/05

h.+ lar 089/01, 091/11, 091/14,
091/20, 092/25, 095/09

h.+ ların 091/23, 095/06

h.+ sa 091/21

hayvanat: [Ar.] Hayvanlar.

-2-

h. 091/10, 092/20

hazır: [Ar.] Bir iş yapmak için gereken
her şeyi tamamlamış olan; anık (I), amade,
müheyya.

-6-

h. 049/16, 059/28

h. bekliyorduk 048/23

h.+ ım 039/28

h. ol vaziyetinde 049/29

h. olsa 069/08

hazırla-: Bir şeyi kullanılacak,
yararlanılacak duruma getirmek;
anıklamak. Önceden düzenlemek;
kurmak.

-4-

h.- dığı 072/03

h.- yıp 054/18, 075/26

h.- yordur 070/28

hazırlan-: Kendini hazırlamak.

-2-

h.- miş 045/14

h.- amadıklarından 053/15

hazmet-: Herhangi bir olay veya duruma
katlanmak, dayanmak, sabretmek.
Sindirmek.

-2-

h.- miş 069/03

h.- emediği 086/27

he: [T.] Evet.

-1-

h. 018/11

heceli: [Ar.+T.] Herhangi bir sayıda
hecesi olan.

-2-

h. 014/10, 016/30

hecelik: [Ar.+T.] Hece miktarında olan.

-1-

h. 014/02

hediyeye: [Ar.] Armağan.

-2-

h. 060/27

h. etti 078/02

helak: [Ar.] Yok olma.

-2-

h. olan 074/11

h. olur 074/15

helal: [Ar.] Dinin kurallarına aykırı
olmayan, dinî bakımdan yasaklanmamış
olan, haram karşıtı.

-2-

h. süt emmiş 080/08, 080/09

helallaş -: (helalleş-) Alışverişte veya
ayrılma sırasında hakkını birbirine
bağışlamak.

-1-

h.- arak 077/02

hele: [Far.] Özellikle. Uyarma, korkutma
veya söz verme anlatan bir söz.

-19-

h. 008/12, 010/03, 012/15, 015/26, 017/15, 018/15, 034/11, 045/24, 047/01, 051/34, 056/17, 060/24, 062/13, 067/29, 082/01, 088/31, 091/22, 093/12

h. şükür 011/02

hem: [Far.] Açıklayıcı nitelikte olan ikinci cümleyi birinciye bağlayan bir söz. Bir kimseyi uyarmak, bir şeyi açıklamak veya anlamı güçlendirmek için "özellikle, zaten, bir de, şurası da var ki" anlamlarında kullanılan bir söz.

-19-

h. 010/10, 010/14, 016/14, 016/16, 017/05, 018/24, 021/24, 021/25, 023/31, 026/29, 033/12, 038/07, 039/30, 092/18

h. de nasıl 059/14

h. de 041/24

hemem: [Far.] Çabucak. Aşağı yukarı.

-11-

h. 011/27, 044/12, 046/11, 047/12, 048/22, 062/12, 062/31, 068/24, 071/14, 073/22, 081/33

hent: Yol;yön; gidişat.

-1-

h.+ tir 010/22

henüz : [Far.] Az önce; daha. Hala.

-10-

h. 010/01, 010/17, 038/26, 041/10, 044/05, 047/28, 048/05, 058/08, 067/32, 068/14

hep: [Far.] Sürekli olarak, her zaman, daima.

-30-

h. 008/26, 009/02, 009/18, 012/03, 015/07, 017/07, 034/20, 058/05, 059/08, 059/15, 060/34, 065/06, 073/16, 076/28, 083/12, 084/01, 084/12, 088/20, 090/24

aklı fikri h. böyle şeylerde 056/17

h.+ imiz 033/16, 047/20, 055/12, 057/16, 069/23

h.+ imizden 074/02

h.+ imizi 072/13, 072/21

h.+ imizin 066/12, 090/21

hepsi: Sözü edilenlerin tamamı; cümlesi, cemi cümlesi, topu.

-11-

h. 029/15, 050/34, 054/19, 085/23, 086/31

laf bunların h. 028/19

h.+ nden 073/18

h.+ ni 016/25, 029/18, 095/01

her: [Far.] Önüne geldiği ismin benzerlerini "teker teker hepsi, birer birer hepsi, birer birer tamamı" anlamıyla kapsayacak biçimde genelleştiren söz.

-59-

h. 007/08, 007/21, 007/26, 007/28, 008/07, 009/26, 011/26, 013/01, 013/18, 016/13, 016/28, 016/31, 022/22, 027/04, 030/31, 034/05, 034/29, 035/13, 036/05, 037/33, 038/13, 039/09, 039/14, 041/09, 042/02, 045/31, 048/04, 048/08, 049/09, 050/25, 051/19, 051/30, 052/06, 054/20, 056/18, 058/09, 058/16, 059/28, 059/31, 060/02, 060/08, 061/29, 062/12, 065/21,

065/28, 069/03, 073/06, 075/09, 079/01,
079/19, 080/19, 087/01, 087/08, 094/27

h. boyaya boyanıp çıktı 076/16
h. kafadan bir ses çıkıyordu 014/19
h. koyun kendi bacağından asılır

058/15

h. şeyin başı sağlık 088/26
h. zamanki 082/23

her bir: Sayılabilen şeylerin ayrı ayrı
hepsi; beher (I).

-1-

h. 055/22

her daim: Her zaman.

-1-

h. 092/01

hergele: [Far.] Terbiyesiz, görgüsüz
(kimse).

-4-

h.+ ler 070/13
h.+ nin 046/31, 078/10
h.+ ye 078/14

her gün: Sürekliçe, sürekli olarak; günde.

-2-

h. 023/12, 047/25

herhalde: [Far.+Ar.+T.] Büyük bir
ihtimalle; yalım, herhâl. Belki.

-10-

h. 010/02, 012/27, 021/16, 034/14,
034/18, 050/07, 054/05, 064/13, 064/27,
093/20

herhangi: Özellikleri iyice bilinmeyen,
iyice belli olmayan.

-2-

h. 009/25

h. bir 059/12

herif: [Ar.] Güven vermeyen, aşağı
görülen, bayağı kimse. Adam.

-9-

h. 033/11, 078/30, 079/26, 079/33

h.+ i 043/26

h.+ in 014/21

h.+ ler 021/18

h.+ lerle 036/04

h.+ lersiniz 070/22

herkes: [Far.] İnsanların bütünü; cümle,
cemi cümle, cümle âlem, dünya âlem,
yediden yetmiş, yedi mahalle, yedi düvel.

-16-

h. 015/32, 060/02

h.+ e 039/20, 056/13, 066/08,
084/22

h.+ in 031/28, 031/30, 034/28,
051/05, 067/37

sizinki can da h.+ inki patlıcan mı

061/32

h.+ le 066/13

h.+ ten 016/01, 035/21, 060/14

her nedense: Bilinmeyen, belli olmayan
bir sebep dolayısıyla; her nasılsa, her ne
hikmetse, nedense.

-1-

h. 009/26

her ne kadar: Başına getirildiği şartlı
cümledeki yargının doğru veya doğal
görüldüğünü fakat bunun yeterli
olmadığını anlatan bir söz.

-1-

h. ne kadar 091/19

her neyse: Konuyu kapatalım, olan olmuş, uzatmayalım.

-1-

h. 007/20, 024/29, 050/08

her zaman: Ara vermeden, sürekli olarak; baştan sona, her daim, her dem.

-4-

h. 013/30, 070/25, 073/15, 079/21

herzevekil: [Far.+Ar.] Boşboğaz, üstüne vazife olmayan işlere burnunu sokan.

-1-

h.+ lere 030/14

hesap: [Ar.] Alacaklı veya borçlu olma durumu.

-4-

h.+ a katmadınız 061/32

h.+ ı kapadılar 080/16

h.+ ıma 087/23

h.+ ları 080/02

heves: [Ar.] Gelip geçici heves. İstek.

-6-

h. 041/10

h. etmiyor 022/11

h.+ i 013/12, 076/23

h.+ iyle 073/20

h.+ le 045/14

hey: Sitem, yakınma, azar, beğenme vb. çeşitli duyguları anlatan cümlelerde kullanılan bir söz.

-1-

h. 084/35

heybet: [Ar.] Korku ve saygı uyandıran görünüş.

-1-

h. 037/27

heybetli: [Ar.+T.] Görünüşü korku ve saygı uyandıran.

-1-

h. 008/26

heyecanlan-: Herhangi bir nedenle güçlü, geçici bir duygulanımdan etkilenmek, heyecana gelmek.

-1-

h.- ıp 048/30

heyecanlı: [Ar.+T.] Çabuk, kolay heyecanlanan; müteheyyiç.

-1-

h. 011/11

heyet: [Ar.] Kurul.

-2-

h. 028/26

h.+ i 040/24

hıçkır-: Boğazdan hıçkırık sesi çıkarmak.

-2-

hıçkıra h.- a 046/07

h.- a hıçkıra 046/06

hıçkırık: Çok yemek yeme veya sinirsel bir nedenle ve istemsiz olarak diyafram kasının kasılmasıyla hava akciğerlere geçerken boğazdan çıkan ve düzgün aralıklarla tekrarlanan ses.

-1-

h.+ tan 012/14

hınç: Öç alma duygusu ile dolu öfke, kin; gayz.

-1-

h.+ mı 082/13

hınk: Güç gerektiren bir iş yapılırken çıkarılan ses.

-1-

h. 063/14

hırsız: Başkasının malını çalan kimse; uğru.

-2-

h. 072/04

h.+ ların 094/24

hırsızlık: Başkasına ait olan bir şeyi çalmak suretiyle işlenen suç; sirkat, uğruluk.

-1-

h. 072/06

hısım akraba: [Ar.] Bütün akrabalar.

-1-

h. 012/28

hışır: Kaba, görgüsüz, ham.

-1-

h.+ dım 015/34

hışırıtı: İnce cisimler hışırdarken çıkan sesin adı.

-1-

h. 045/19

hız: Bir hareketten doğan güç, şiddet. Hareketteki çabukluk; sürat.

-3-

h.+ mı 012/10

h.+ la 009/28, 020/04

hızlı: Hızı çok olan; seri (II), süratli, şiddetli. Çabucak.

-3-

h. 075/22

hızlı h. 013/16

h. hızlı 013/16

hiç: [Far.] Olumsuz yargılı cümlelerde fiilin anlamını pekiştiren bir söz.

-40-

h. 014/02, 014/12, 015/19, 015/28, 016/19, 016/26, 017/01, 018/05, 018/36, 021/33, 046/13, 046/24, 047/09, 047/24, 049/06, 053/26, 054/25, 055/06, 057/09, 057/29, 061/32, 068/13, 069/10, 069/28, 075/20, 078/18, 091/11, 091/28, 092/07, 093/03

hiç mi h. 076/19, 082/23

h. de 015/31, 057/26, 081/08,

087/11

h. değilse 056/19, 056/26

h. mi hiç 076/18, 082/23

hiçbir: Bir addan önce getirilerek o adın bildirdiği varlıktan bir tanesinin bile olmadığını anlatan bir söz.

-24-

h. 008/11, 008/13, 011/21, 034/09, 037/07, 046/13, 051/09, 051/27, 052/10, 052/13, 056/30, 057/03, 059/25, 067/12, 075/08, 085/26, 090/14

h.+ imiz 069/23

h.+ imizin 066/13

h.+ inde 076/05

h.+ inden 078/34

h.+ ini 014/08, 069/22, 078/20

hidemat: [Ar.] Hizmet.

-1-

h.+1 vataniyeden 029/22

hikâye: [Ar.] Bir olayın sözlü veya yazılı olarak anlatılması; boy (III). Gerçek veya tasarlanmış olayları anlatan düzyazı türü; öykü.

-11-

h. 071/21

ne roman ne h. 076/12

h.+ leri 067/28

h.+ lerindeki 056/27

h.+ lerini 071/19

h.+ mizin 007/20

h.+ nin 085/01

h.+ si 035/25

h.+ sini 071/20

h.+ ye 038/12

h.+ yi 026/05

hikmet: [Ar.] Bir şeyin oluşundaki akıl erdirilemeyen gizli sebep.

-2-

ne h.+ se 011/13, 057/29

hilaf: [Ar.] Yalan.

-1-

h.+ ım 041/23

hilafsız: [Ar.+T.] Abartmaksızın.

-1-

h. 057/34

himmet: [Ar.] Lütuf, iyilik, iyi davranma.

-1-

h. 082/17

hinoğluhin: Çok kurnaz, her dönemin şartlarına uyabilen (kimse).

-2-

h.+ dir 032/30

h.+ dir 035/14-15

hipotez: [Fr.] Varsayım.

-1-

h.+ i 007/12

his: [Ar.] Duygu. Duyu. Sezme.

-6-

h. 022/18, 043/02

h.+ lerine 060/23

h.+ sim 093/18

h.+ sine kapıldım 042/27

h.+ sini veren 051/35

hisli: [Ar.+T.] Duygulu.

-1-

h. 062/09

hisset-: [Ar.+T.] Bir şeyi sezme, farkına varmak, anlamak.

-5-

h.- erdi 013/05

h.- ince 040/01

h.- iyordum 043/28

h.- iyorum 045/20

h.- ti 015/12

hissiyat: [Ar.] Duygular.

-2-

h.+ ıma 089/27

h.+ ımı 018/09

hissiz: [Ar.+T.] Duygusuz.

-1-

h. 057/10

hitlerci: Nazist.

-3-

h. 059/22, 063/16, 064/14

hizmet: [Ar.] Görev, iş.

-4-

h. 054/10

h. et 029/05

h.+ ine 054/09, 076/26

hizmetçi: [Ar.+T.] Belli bir ücretle ev işlerini yapmak için tutulan kadın işçi.

-5-

h. 056/14, 062/15, 072/18, 090/19

h.+ den 077/14

hizmetkâr: [Ar.+Far.] Uşak.

-1-

h.+ ı 007/10

hoca: [Far.] Öğretmen.

-27-

h. 049/04, 049/15, 049/36, 050/11,
050/19, 051/03, 053/18, 053/32

h.+ lar 048/07

h.+ ları 025/17

h.+ mız 048/30, 050/01, 053/11,
054/13

h.+ mız 048/14, 091/11-12

h.+ mıza 049/35

h.+ nın 048/22, 051/15, 051/21,

091/26

h.+ sı 054/02

vatan-i;malumat h.+ sı 054/24

h.+ sına 054/07

h.+ ya 050/09, 053/17

h.+ yla 052/17

hokka: [Ar.] İçine mürekkep konulan küçük kap; mürekkeplik (II).

-1-

h.+ sını 052/36

homurdan-: Öfke, kızgınlık, can sıkıntısıyla anlaşılmaz sesler çıkarmak; homurdamak.

-2-

h.- arak 093/27

h.- arak 010/25-26

hop: [T.] Uyarmak amacıyla kullanılan bir söz.

-1-

h. 019/08

hoplat-: Hoplamasını sağlamak.

-2-

hoplata h.- a 035/10

h.- a hoplata 035/10

hoppala: Şaşma ile birlikte kınama anlatan bir söz.

-2-

h. 035/33-036/01, 042/19

horhor: Gür ve ses çıkararak akan su.

-1-

h.+ daki 092/03-04

horozlaş-: Kabadaylaşmak.

-1-

h.- ır 047/04

horul horul: "Horlama" sesi çıkararak.

-4-

h. 071/17, 086/02

hoş: [Far.] Beğenilen, duyguları okşayan, zevk veren. Bununla birlikte.

-8-
h. 012/32, 035/09, 044/09, 070/02,
093/21

h. görmeli 035/02

baki kalan şu kubbede bir h. sada
imiş 030/34

hoşgörülü: Hoşgörüsü olan, hoşgörüyle
davranan, hoşgörü sahibi; hoşgörücü,
anlayışlı, müsamahalı, müsamahakâr,
toleranslı.

-1-

h. 061/34

hoşlan-: Hoşuna gitmek, hoş bulmak;
hazzetmek, hoşlaşmak.

-8-

h.- anlar 073/06

h.- diğim 091/10

h.- ırlar 036/28

h.- ıyorsunuz 041/02

h.- mam 034/09

h.- mazdı 014/32

h.- mazsa 014/31

h.- mış 040/29

hoşsohbet: [Far.+Ar.] Güzel ve tatlı
konuşan (kimse).

-1-

h. 013/02

hovarda: Çapkın.

-1-

h.+ lar 071/30

hovardalık: Hovarda olma durumu.

-1-

h.+ ı 077/30

hudut: [Ar.] Sınır.

-1-

h.+ u 049/09

husus: [Ar.] Konu.

-5-

h.+ larda 046/24

h.+ ta 042/06, 083/26, 091/09

h.+ unda 068/20

hususî: [Ar.] Özel.

-1-

h. 048/16

huy: [Far.] Alışkanlık.

-1-

h.+ u 031/30

huylan-: Kuşkulanmak.

-1-

h.- ır 093/08

huzme: (hüzme) [Ar.] Işık demeti.

-1-

h. 049/24

huzur: [Ar.] Önemli bir kişinin var
olduğu, bulunduğu yer, o kişinin önü; kat
(I). Makam.

-2-

h.+u muhakeme 090/08

h.+ unda 049/18

huzursuzluk: [Ar.+T.] Huzursuz olma
durumu; kaynaşma.

-1-

h.+ u 045/15

hücre: [Ar] Organizmanın canlılığını
kendi başına sürdürebilen, bölünüp

çoğalabilen ve dışarıdan aldığı maddeleri
özümleyebilen en küçük birimi; göze.

-1-

h.+ sine 016/13

hükmet-: Düşünme veya yargılama
sonunda bir kanıya varmak.

-1-

h.- er 056/16

hüküm: [Ar.] Yargı. Karar.

-7-

h. 069/16

h. giymiş 094/29

h. süren 037/18

h. sürmekte 020/22

h.+ e varabilmek 008/10

h.+ ü geçmiş 022/05

h.+ ünü 058/16

hükümet: [Ar.] Bir ülkenin yönetim
kuruluşları.

-1-

idarei h. 028/23

hüngür hüngür: Yüksek sesle ve hıçkırığa
hıçkırığa; zarıl zarıl, zırıl zırıl, zari zari.

-2-

h. 063/20, 081/18

hünkâr: [Far.] Osmanlılarda yalnız
padişahlar için kullanılan bir unvan.

-1-

h. 078/35

hür: [Ar.] Özgür.

-1-

h. 064/25

hürmet: [Ar.] Saygı.

-1-

yüzsuyu h.+ ine 055/32

hürmetli: [Ar.+T.] Saygılı.

-1-

h. 057/28

hüviyet: [Ar.] Kimlik.

-1-

h.+ i 063/05

-İ-

ihlaya pıhlaya : Hastalıktan veya
yorgunluktan inler gibi "ih" sesi çıkarmak.

-1-

1. 032/14

ihlamur: [Rum.] Ihlamurgillerden,
kerestesi beğenilen, büyük bir gölge ağacı
(Tilia).

-1-

tevekkeli 1.+ dan odun beslemeden
kadın olmaz 086/17

ılık: Soğukla sıcak arası, ne soğuk ne
sıcak.

-1-

1. 015/12

irk: [Ar.] Kalıtımsal olarak ortak fiziksel
ve fizyolojik özelliklere sahip insanlar
topluluğu; budun.

-1-

1. 064/23

irkçı: [Ar.+T.] Irkçılık yanlısı olan; rasist.

-1-

1. 016/02

ırz: Bir kimsenin, başkaları tarafından dokunulmaması ve saygı gösterilmesi gereken iffeti.

-1-

ehl-i 1. 094/22

ısr-: Dişleri arasına alıp sıkılmak.

-2-

1.- ıp 015/04

1.- ıyor 015/07

ıst-: Çekici, olumlu, hoş bir duruma getirmek.

-1-

içini 1.- ırdı 022/18

ıslah: [Ar.] İyileştirme.

-2-

1. edeceğine 028/19

1.+ ına 069/06-07

ıslak: Suyu batırılmış, üzerine su dökülmüş veya yağmurdan ıslanmış olan; yaş (II).

-4-

1. 012/15

ıslak 1. 045/32

1. ıslak 045/32

1.+ tı 030/20

ıslaklık: Islak olma durumu.

-1-

1.+ ımı 063/07

ıslan-: Islak duruma gelmek.

-1-

1.- ıyorsunuz 016/09-10

ıslık: Dudakların büzülmesiyle veya parmağın dil üzerine getirilmesiyle çıkarılan ince ve tiz ses.

-2-

1. 020/19

1.+ la 059/24

ısrar: [Ar.] Direnme, ayak direme, üsteleme, üstünde durma.

-4-

1. edebilirdim 046/26

1. eder 046/26

1. etse 053/31

1.+ ı 091/02

ıstılah: [Ar.] Terim.

-1-

1.+ ların 090/01

ışık: Cisimleri görmeyi, renkleri ayırt etmeyi sağlayan fiziksel enerji; çerağ, ziya, nur, şavk.

-3-

1.+ ı 049/24

1.+ ının 040/03

1.+ lara 041/26

ışılı: Hafif ışık.

-1-

1.+ dan 016/28

ıtıla: [Ar.] Bilgi edinme, haberdar olma.

-1-

1.+ ına 095/03

ızgara: [Rum.] Et, balık, köfte vb. yiyecekleri pişirmekte kullanılan araç; gril.

-1-

1.+ daki 072/08

-İ-

ibaret: [Ar.] Oluşan, meydana gelen.

-2-

i. 058/23, 076/15

ibik: Horoz, hindi vb.nin tepesinde bulunan kırmızı deri uzantısı.

-1-

i. 049/33

icap: [Ar.] Gerek.

-7-

i. eder 092/31, 095/10

i. ettiriyor 045/31

i.+ ı 046/05, 076/05

i.+ ında 037/25

i.+ larındandır 046/28

icat: [Ar.] Buluş.

-1-

i. ettiklerinden 071/01

iç: Herhangi bir durumun, cismin veya alanın sınırları arasında bulunan bir yer; dâhil, dış karşıtı. Ten ile dış giysiler arası. Akıl, gönül, irade gibi insanın manevi varlığını oluşturan şeylerden herhangi biri; ciğer, derun, yürek.

-63-

i. çamaşırlarımızda 063/07-08

i. donlarının 075/10

i. geçirdi 013/13

i.+ i 069/32

i.+ im 042/15

i.+ imde 013/11, 046/16

i.+ imizden 066/10

i.+ imizi çektik 087/36

i.+ imizin yağı eridiği 016/03

i.+ inde 008/13, 014/10, 020/20, 027/33, 034/25, 036/22, 037/18, 042/30, 044/11, 046/09, 046/29, 046/30, 048/18, 060/02, 073/27, 074/07, 079/15, 080/18, 085/21, 085/28, 086/13, 086/15, 092/01

kan i.+ inde 063/17

kan ter i.+ inde 074/14

i.+ indeki 021/22-23

i.+ inden 013/04, 014/06, 021/09, 079/25

i.+ inden çıkamadı 072/12

işin i.+ inden çıkamıyor 028/08

i.+ inden çıkamıyorduk 039/15

i.+ inden pazarlıklı 035/15

i.+ ine 012/15, 015/10, 021/07, 053/20, 070/20, 079/03

i.+ ini çekti 013/03, 042/20

i.+ ini ısıtırdı 022/18

i.+ inin zehrini boşaltmış 088/30

i.+ ler acısı 037/17, 086/29

i.+ lerinde 077/11

i.+ lerinde 085/17-18

i.+ lerinden 013/21, 051/23

sinmiş i.+ lerine 037/30

i.+ lerini 074/14

i. parçalayan 060/32

iç-: Bir sıvıyı ağza alıp yutmak. Sigara, nargile vb.nin dumanını içe çekmek.

-16-

i.- eceğim 055/03
i.- eceksin 055/03
sigara i.- emeyen 068/07
i.- enler 029/16
i.- erler 036/17
sigara i.- iyordu 049/23
i.- memiş 062/22
i.- meye 030/08
yemiş i.- miş 063/09
i.- mişti 046/21
i.- se 062/26
i.- ti 021/24
i.- tiği 011/14, 055/05
i.- tiğini 052/04
i.- tik 088/27

İçeri: İç taraf, içteki bölüm, dışarı karşıtı.

Cezaevi.

-22-

i. 039/33, 045/11, 049/28, 051/22,
053/17, 066/28, 068/05, 070/17, 071/33
i. daldılar 019/22
i. dışarı 058/20
i.+ de 014/27, 022/12, 022/27,
056/15, 085/27
i.+ deki 021/22
i.+ desin 011/07
i.+ si 070/15
i.+ sini 044/21
i.+ ye dalıyor 086/01
i.+ ye tiktılar 094/32

İçerle-: Gücenmek.

-2-

i.- miş 057/10

i.- mişti 086/26

İçgüdü: Bir canlı türünün bütün bireylerinde akıl ve düşünceden bağımsız olarak doğuştan gelen bilinçsiz her türlü hareket ve davranış; insiyak, sevkıtabii.

-1-

i.+ sünün 009/15

İçil-: İçme işi yapılmak.

-3-

sigara i.- en 049/23

i.- ir 058/20, 065/03

İçin: Amacıyla, maksadıyla Neden ve sonuç belirten bir söz. Karşılığında, karşılık olarak. Zaman bildiren kelimelerden sonra süre belirten bir söz.

-75-

i. 007/13, 008/10, 009/32, 013/09,
015/15, 016/02, 016/04, 020/01, 020/18,
020/33, 027/35, 028/33, 031/09, 032/33,
034/10, 037/34, 038/17, 038/28, 039/12,
039/28, 042/07, 043/05, 044/13, 045/14,
047/01, 049/07, 049/19, 050/19, 051/11,
051/28, 055/17, 056/12, 056/13, 056/16,
057/10, 057/18, 058/13, 059/20, 060/23,
061/15, 062/04, 065/21, 066/04, 066/19,
066/27, 067/34, 069/06, 069/12, 071/21,
072/02, 072/17, 073/08, 073/09, 073/28,
074/07, 074/09, 074/33, 075/14, 076/19,
077/05, 078/31, 079/06, 080/07, 082/02,
084/33, 085/08, 087/26, 088/28, 094/05,
095/08

allah i. 035/07

i.+ dir 042/29, 069/01

i. için yanmış 085/11
için i. yanmış 085/11
içir-: İçmesine yol açmak, içmesini sağlamak.
-1-
i.- mek 062/20
içlen-: Kimseye belli etmeden bir şeyi kendine dert etmek, duygulanmak.
-2-
i.- di 062/03
i.- iyor 062/23-24
içlilik, -ği: Duygulu olma durumu; duygululuk.
-1-
i.+ i 013/18
idadi: [Ar] Lise derecesindeki okul.
-2-
i.+ de 091/10
i.+ sinden 068/23
idam: [Ar.] Kanunun verdiği hükümle öldürme, yok etme.
-1-
i.+ a 018/29
idare: [Ar.] Bir kurum veya kuruluşun yönetildiği yer veya makam.
-5-
i. 016/06, 048/04, 048/11
i.+i hükümet 028/23
i.+ nin 029/07
idarece: [Ar.+T.] İdare yönünden, idare tarafından.
-1-
i. 055/31

idareci: [Ar.+T.] Yönetici.
-1-
i.+ lerse 049/22
iddia: [Ar.] İleri sürülerek savunulan düşünce; sav, dava, argüman.
-1-
i.+ sında 064/08
idealist: [Fr.] Ülkücü.
-1-
i. 016/02-03
idrak: [Ar.] Anlayış.
-1-
i. etmek 051/29
ifade: [Ar.] Anlatım.
-5-
i. 039/04
i. alıyorlardı 017/20
i.+ lerini alıyorlardı 014/24
i.+ si 009/15
i.+ yi 051/33
iflah: [Ar.] Kötü, güç bir durumdan kurtulma, iyi bir duruma gelme; onma.
-1-
i. olmuyor 027/05
iflas: [Ar.] Borçlarını ödeyemediği mahkeme kararı ile tespit ve ilan olunan iş adamının durumu; batkı.
-1-
i. edecek 017/25
iftar: [Ar.] Oruç açma, oruç bozma.
-1-
i. 032/21

iftira: [Ar.] Bir kimseye kasıtlı ve asılsız suç yükleme; kara (II), bühtan.

-3-

i. 082/08, 090/08, 090/11

iğne: Dikiş dikmeye yarayan, ince, ucu sivri, bir ucunda iplik geçecek deliği bulunan çelik araç.

-1-

i.+ nin 014/16

ih ih ih: Gülme sesi.

-3-

i. 090/21

ihmal: [Ar.] Gereken ilgiyi göstermeme, önem vermeme; boşlama, savsaklama, savsama.

-1-

i. etmez 067/36

ihsan: [Ar.] Bağışlama, bağışta bulunma.

-1-

i. ediyor 089/25

ihhtimal: [Ar.] Bir şeyin olabilmesi durumu, olabilirlik; olasılık.

-9-

i. 008/05, 009/20, 012/24, 024/14, 024/22, 024/29, 054/16, 060/21, 064/16

ihhtiras: [Ar.] Aşırı, güçlü istek.

-1-

i.+ ıyla 060/10

ihhtirash: [Ar.+T.] Aşırı istekli.

-2-

i. 039/04, 057/21

ihhtiyaç, -cı: [Ar.] Gereksinim.

-3-

i.+ ı olmayan 051/11

i.+ ı yoktur 051/17

i.+ ından 052/12

ihhtiyar: [Ar.] Yaşlı, genç karşıtı. Eski.

-13-

i. 020/27, 027/12, 032/01, 045/23, 067/31, 071/15, 071/23, 071/30, 085/23, 093/20

genç i. 038/16

i.+ ın 029/21

i.+ lar 032/05

ihhtiyarlık, -ğı: [Ar.+T.] Yaşlılık.

-1-

i.+ ı 009/01

ihhtiyatlı: [Ar.+T.] Herhangi bir konuda ileriye düşünerek ölçülü davranan, önlem alan; sakıngan, ihtiyatkâr.

-1-

i. 048/30

ihhtkaz: [Ar.] Uyarı.

-1-

i. 044/20

ihhtki: Bir sayı.

-83-

i. 007/26, 008/05, 011/03, 011/22, 013/19, 014/23, 015/29, 016/14, 016/30, 019/33, 020/32, 021/07, 022/06, 024/03, 024/14, 024/25, 025/24, 026/21, 028/21, 031/08, 032/16, 039/09, 043/15, 047/11, 049/22, 049/25, 050/22, 050/29, 050/33, 053/19, 055/01, 055/07, 055/15, 055/18, 055/29, 058/18, 060/33, 061/09, 062/11,

066/23, 067/05, 070/03, 075/17, 076/33,
086/25, 087/10, 087/28, 089/23, 090/18

bir i. 028/20, 054/28, 058/21,
061/05, 069/14, 073/30, 080/13

on i. 041/03

yirmi i. 077/20

iki gözü i. çeşme ağlar 094/17

i. de bir 044/20, 079/04

i.+ de bir 012/23, 014/10, 068/16,

076/29

i. elim şakağında düşünmekaldım

088/34

i. gözü iki çeşme ağlar 094/17

i.+ miz 045/34, 087/36

i.+ nizi 078/12

i.+ si 016/25, 019/22, 033/07,

050/11

i. üç 038/08, 076/14

i.+ ye 020/30

i. yüz elli 038/04

i. yüz 020/14, 038/04

ikinci: İki sayısının sıra sıfatı; birinciden
sonra gelen kimse veya nesne.

-15-

i. 009/11, 009/20, 010/30, 020/20,
024/22, 024/29, 028/33, 043/04, 053/04,
056/07, 057/26, 066/20, 074/18, 084/27

i.+ si 079/30

ikindi: İnsanın gölgesinin iki katına
çıktığı andan güneşin batışına kadar geçen
zaman dilimi.

-1-

i. 025/02

ikişer: Her defasında ikisi bir arada olan,
her birine iki tane.

-1-

birer i. 030/30

ikiyüzlülük: İnandığı, düşündüğü gibi
davranmama, özü sözü bir olmama; yüze
gülücülük, riya, riyakârlık, mürailik.

-2-

i. 086/27

i.+ ünü 052/08

ikramiye: [Ar.] Bir yerde çalışan
kimselere genellikle kazançtan dağıtılan
veya iyi çalıştıkları için aylık dışında
verilen para.

-1-

tekaütlük i.+ mizi 092/03

iktidar: [Ar.] Devlet yönetimini elinde
bulundurma ve devlet gücünü kullanma
yetkisi.

-1-

i.+ daki 065/18

iktifa: [Ar.] Yetinme.

-1-

i. etmem 092/21

iktisadi: [Ar.] Ekonomik.

-1-

i. 069/26

iktisat: [Ar.] Ekonomi.

-1-

i. 056/22

ilaç: [Ar.] Bir hastalığı iyi etmek veya
önlemek için türlü yollarla kullanılan
madde; daru, em, ot.

-1-

i. 071/08

ilaçsız: [Ar.+T.] İlacı olmayan; biilaç.

-1-

i. 029/03

ilahi: [Ar.] "Bu ne hâl, ne tuhaf" gibi şaşma, sitem bildiren bir söz.

-1-

i. 012/32

ilan: [Ar.] İlan.

-1-

i.+ larını 023/12

ile: Kelimenin sonuna geldiğinde birliktelik, beraberlik, araç, neden veya durum anlatan cümleler yapmaya yarayan bir söz. Cümle içinde aynı görevde bulunan iki ögeyi birbirine bağlamaya yarayan bir söz.

-92-

i. 007/06, 007/11, 007/15, 007/17, 007/26, 008/09, 008/19, 008/31, 011/06, 011/26, 015/18, 016/13, 016/14, 016/16, 016/20, 017/07, 017/11, 019/25, 020/28, 023/13, 023/18, 026/27, 027/14, 028/24, 032/11, 034/26, 035/19, 036/10, 037/19, 039/04, 039/17, 039/27, 040/16, 042/04, 043/11, 044/08, 044/15, 045/08, 045/35, 046/07, 046/22, 046/30, 047/13, 048/22, 048/24, 053/33, 055/01, 057/14, 057/22, 058/18, 059/17, 060/23, 063/11, 063/30, 064/19, 065/04, 067/03, 067/15, 067/16, 067/28, 067/35, 068/02, 068/34, 069/30, 071/24, 075/02, 075/14, 076/31, 077/02,

080/26, 081/20, 081/24, 082/26, 084/18, 085/29, 085/31, 086/37, 087/10, 088/05, 089/07, 089/12, 090/08, 090/11, 090/13, 091/02, 091/03, 092/08, 092/21, 093/25, 094/13, 095/05

ileri: Herhangi bir şeye göre daha ötede olan yer, geri karşıtı.

-12-

i. 052/30

i.+ de 017/20, 049/18, 070/29

i.+ deki 020/14

i. geçemiyordu 052/30

i. geliyordu 008/09, 052/12

i. geliyormuş 059/16

i. geri 074/15

i. götürdüğünü 046/31

i. sürdü 010/04

ilerle-: Bulunduğu yerden daha ileriye gitmek, yol almak.

-2-

i.- rken 085/31

i.- yordu 055/19

ilerlet-: İlerlemesini sağlamak, ilerlemesine yol açmak.

-1-

i.- tiği 067/03

ilgi: Belirli bir olay veya etkinliğe yakınlık duyma, ondan hoşlanma ve ona öncelik tanıma.

-2-

i. 059/14

ilgilen-: İlgi göstermek; alakalanmak.

-3-

i.dirmez 045/07

i.- ir 071/14

i.- mezdım 057/15

ilham: [Ar.] Esin.

-1-

i.+ ıyla 062/30

iliş-: Bir şeyin kenarına kısa bir süre için oturmak; büzüşmek.

-2-

i.- ip 071/13

gözü i.- se 022/18

ilişik, -ği: İlişki.

-1-

i.+ i olmayan 045/35

ilişkin: “İlgisi, ilişiği olan” anlamlarında kullanılan bir söz; değgin, merbut, müteallik.

-1-

i. 050/20

ilk: Zaman, sıra, yer ve önem bakımından ötekilerden önce gelen; öncel, son karşıtı.

-29-

i. 007/10, 009/02, 011/08, 011/16, 020/08, 042/24, 042/27, 043/03, 044/25, 044/28, 046/34, 051/08, 052/05, 056/12, 059/12, 060/09, 069/02, 076/27, 079/30, 080/09, 083/33, 084/26, 085/25, 085/33, 089/10

i. ağızda 036/21, 082/28, 085/23

i. genç 015/34-016/01

ilkbahar: [T.+Far.] Kuzey yarım kürede 21 Mart-21 Haziran arası, güney yarım kürede 24 Eylül-21 Aralık tarihleri

arsındaki zaman dilimi, kışla yaz arasındaki mevsim; bahar, erken bahar, evvel bahar, ilkyaz, Nevbahar.

-2-

i. 020/22, 059/29

ilkin: Başta, başlangıçta.

-5-

i. 023/02, 046/05, 054/17, 078/08, 091/30

ille: İlla.

-12-

i. 012/22, 013/02, 031/23, 031/28, 050/25, 061/15, 064/07, 073/06, 073/19, 074/34, 091/02

illet: [Ar.] Hastalık derecesine varan alışkanlık.

-2-

i. olmuş 078/09

i. olurlar 070/06

ilmen: [Ar.] Bilim açısından.

-1-

i. 092/30

ilmühaber: [Ar.] Birinin yer, hâl, medeni durum vb.ni gösteren resmî belge.

-1-

i.+ i 041/16-17

ima: [Ar.] Dolaylı olarak anlatma, üstü kapalı olarak belirtme; işaretleme, anıştırma, ihsas.

-1-

i. edilen 056/24

imal: [Ar.] Ham maddeyi işleyip mal üretme.

-1-

i. eden 081/30

imam: [Ar.] Cemaatle kılınan namazlarda en önde duran ve namaz kılınırken kendisine uyulan kimse.

-8-

i. 068/27, 068/32, 069/02, 069/03, 069/04, 069/06

i.+ ın 069/04

imkân: [Ar.] Yararlanılan uygun şart veya durum.

-6-

i. 007/15, 047/24, 057/19

i.+ ı yok 050/27

i. yoktu 052/35

i. yoktur 037/20

imtiyaz: [Ar.] Ayrıcalık.

-1-

i.+ ma 036/23

imzala-: Bir yazı veya belgeye imzasını yazmak, imza atmak; akdetmek.

-2-

i.- ndı 094/17

i.- tmişlar 054/30-31

in-: Yüksekten veya yukarıdan aşağıya doğru gelmek. Fiyatı düşürmek. Alçalıp eski durumuna dönmek. Sayısı azalmak.

-13-

i.- di 013/15, 030/16

i.- dikten 066/06

mideye i.- dir 072/03

i.- enler 030/16

i.- er çıkar 058/05

i.- erken 051/26, 067/35

i.- ip 026/23, 026/32, 093/29

i.- iyordu 013/26

i.- iyorum 093/01

inat, -dı: [Ar.] Birine karşı çıkma, karşı düşünce ileri sürme.

-1-

i.+ ma 034/22

inan-: Bir şeyi doğru olarak benimsemek. Birini doğru sözlü olarak bilmek, güvenmek.

-20-

i.- an 083/34

i.- dım 094/23

i.- ın 040/21

i.- ınız 090/15

i.- ır 042/23, 043/04, 090/26

i.- ırım 082/24

i.- ıyor 032/30

i.- mak 048/15

i.- mamak 039/23

i.- mamış 053/02

i.- maz 081/03

i.- mazzanız 040/22

i.- mazzınız 093/13

i.- mıyorsun 043/29

i.- mıyorsunuz 018/23

i.- mıyorum 018/24

i. olsun 047/06

i.- salar 082/11

inan: İnanmak işi.

-2-

i. olsun 028/32, 084/33

inanç: Birine duyulan güven, inanma duygusu.

-2-

i. getirdi 062/32

i.+ la 048/18

inandır-: İnanmasını sağlamak.

-1-

i.- mıştı 048/18

inanmak: Bir şeyin varlığını, doğruluğunu kabul etmek.

-1-

i. 024/21

inatçı: [Ar.+T.] Ayak direyen, direnen; aksi, direngen, inat, inatçı, pek başlı, anut, muannit.

-1-

i. 074/28

ince: Kendi cinsinden olanlara göre dar ve kalınlığı az olan; cılız, narin, kalın karşıtı. Aşırı özen gerektiren, kaba karşıtı.

-8-

i. 012/21, 051/35, 057/30, 057/31, 059/07, 089/10

ince i. 024/01

i. ince 024/01

inceleme: İncelemek işi; tetkik.

-1-

i. 068/16

inci: İstiridye gibi bazı kavkılı deniz hayvanlarının içerisinde oluşan, değerli, küçük, sert, sedef renginde süs tanesi.

-1-

i. gibi 045/26

indinde: Yanında.

-1-

i.+ nde 046/13

indir-: Yüksekten, sarp ve kötü yerden veya yukarıdan aşağıya inmesini sağlamak. Kırmak, tahrip etmek.

-12-

i.- di 009/30

i.- diği 063/32

i.- dik 063/27

i.- diler 094/13

kuyruğunu i.- ip 059/27

i.- irdim 013/08

i.- iyordu 024/06

i.- mese 063/24

i.- mezse 061/07

i.- miş 012/18

i.- mişti 061/14

i.- miştir 007/10

indiril -: İndirme işi yapılmak.

-1-

i.- sin 037/24

inek: Dişi sığır; sarıkız.

-8-

i. 089/02, 092/12, 092/28, 092/29, 094/06

i.+ ler 092/01

i.+ lerden 092/10

i.+ lerin 091/01

inekçilik: İnekçinin yaptığı iş.

-1-

i. 092/04

inhimâk: [Ar.] Bir şeye aşırı düşkünlük gösterme, kapılma.

-1-

i. 090/17

inik: İnmiş, indirilmiş.

-1-

i. 059/25

inilti: İnlleme sırasında çıkan sesin adı;enin.

-1-

i.+ ler 063/13

inkâr: [Ar.] Yaptığını, söylediğini, tanık olduğunu saklama, gizleme; yadsıma.

-2-

i. 008/26

i. ediyorsun 030/09

inkılâp, -bı: Toplum düzenini ve yapısını daha iyi duruma getirmek için yapılan köklü değişiklik, iyileştirme; devrim.

-1-

i.+ ı 069/02

inle-: Gür, uğultulu, yankılı ses çıkarmak.

-3-

i.- di 046/10

i.- yordu 017/17, 045/28

insan: [Ar.] Toplum hâlinde bir kültür çevresinde yaşayan, düşünme ve konuşma yeteneği olan, evreni bütün olarak kavrayabilen, bulguları sonucunda değiştirebilen ve biçimlendirebilen canlı; adam, âdem, âdemoğlu, insanoğlu, kişiöglü, beniâdem, benibeşer, fâni, in (II).

-62-

i. 008/22, 009/01, 015/26, 017/21, 030/16, 031/29, 032/03, 039/21, 039/24, 042/29, 049/08, 065/25, 066/03, 066/11, 075/27, 079/20, 091/16, 091/20, 092/28, 092/30

i.+ a 067/24, 090/05, 094/02

i.+ da 065/25

i.+ dır 051/13

i. gibi 071/27, 071/28, 072/06

i.+ ı 008/25, 008/28, 018/29, 021/02, 053/04, 065/10, 095/08

i.+ ım 045/28

i.+ ın 007/10, 051/27, 052/07, 055/06, 058/26, 071/25, 092/31, 095/04

i.+ inki 091/24

i.+ la 091/14

i.+ lar 007/04, 018/02, 024/18, 056/09, 065/07, 084/20

i.+ lardan 050/26, 084/06

i.+ lardı 056/08

i.+ lardır 035/12

i.+ ları 007/15, 007/18, 016/23

i.+ ların 014/34

i.+ ların 007/22-23

i.+ larız 092/13

insaniyet: [Ar.] İnsanlık.

-1-

i.+ i 018/29-30

insanlık: [Ar.+T.] İnsan olma durumu; insanca davranma; insaniyet.

-2-

i. 045/31, 081/17

insanoğlu: [Ar.+T.] İnsan.

-1-	iri i. 043/28
i. 095/07	i. iri 043/27
inşallah: [Ar.] “Allah isterse” anlamında kullanılan bir söz.	genç i.+ si 093/19
-2-	iri kıyım: İri yapılı.
i. 084/13	-1-
hayırdır i. 026/03	i. 057/24
intiba: [Ar.] İzlenim.	iri yarı: İri yapılı.
-2-	-1-
i.+ larına 069/25	i.+ ları 063/17
i.+ larımı 068/19	irkil-: Ürkerek geri çekilir gibi olmak.
intikal: [Ar.] Bir yerden başka bir yere geçme; geçiş.	-1-
-1-	i.- di 043/27
i. eden 093/28	irtifa: [Ar.] Yükseklik.
inzibat: [Ar.] Silahlı kuvvetlerde, ordudaki düzeni sağlamak amacıyla görevlendirilmiş er.	-1-
-1-	i.+ nda 026/30
i.+ larım 078/16	is: Dumanın değdiği yerde bıraktığı kara leke.
ip: İplik. Asarak öldürme cezası.	-1-
-3-	i.+ i 024/02
i.+ e 027/01	isabet: [Ar.] Hedefe varma, hedefi vurma.
i.+ i 027/01	-1-
i.+ ten 094/25	i. de etmişti 059/21
iptida: [Ar.] Önceleri, en önce, ilk önce.	isim: [Ar.] İsim.
-1-	-5-
i. 089/06	i.+ i 073/16
iri: Olağandan daha hacimli, olağanı aşan büyüklüğü olan; müşekkel, ince karşıtı.	i.+ i üstünde 037/06, 086/31
-10-	i.+ ini 073/03
i. 007/04, 007/21, 009/18, 024/11, 090/19, 091/02, 094/05	i.+ ini vermeyi 049/07
	iskambil: [Fr.] İskambil kâğıdı.
	-4-
	i. 012/02, 034/02
	i.+ in 035/15
	i.+ lerin 037/14

iskarpin: [Fr.] Ökçeli, konçsuz ayakkabı.

-2-

i. 075/17

i.+ lerini 038/18

iskele: [İt.] Deniz taşıtlarının yanaştığı, çoğu tahta ve betondan yapılmış, denize doğru uzanan yer.

-1-

i.+ de 094/13

iskemle: [Rum.] Arkalıksız sandalye.

-3-

i.+ ler 063/12

i.+ sine 053/12

i.+ ye 089/05-06

ista: Ses tekrarı sözcük.

-1-

i. 088/18

istafurullah: (estağfirullah); [Ar.] İncelik ve alçak gönüllülük göstermek üzere teşekkür edilen veya övülen bir kimsenin söylediği bir söz.

-2-

i. 087/12

i.+ ı 088/19

istasyon: [Fr.] Tren, metro durağı.

-6-

i. 025/06, 029/27, 030/10, 031/15,

032/27

i.+ a 025/30

istavroz: [Rum.] Haç.

-1-

i.+ unu 036/13

iste -: İstek duymak; arzulamak. Bir şeyin kendisine verilmesini söylemek.

-41-

i.- diği 067/17, 073/10, 080/19

i.- diğimi 029/32

i.- diğimiz 070/24, 076/13

i.- diğın 025/31-32

i.- diğinden 021/29-30

i.- diğini 065/21, 090/01

i.- diler 050/14-15

i.- din 032/28

i.- miş 062/20

i.- miyordu 027/32

i.- miyorum 041/16, 046/03

i.- r 009/20, 023/31, 024/29, 052/19, 059/08, 081/34

i.- rdi 016/17

i.- rim 035/12

i.- riz 040/02

i.- rse 083/26

i.- rseniz 017/13, 021/30

i.- rsin 031/29

i.- seniz 041/15

i.- yen 060/19, 061/12, 066/18

i.- yişim 045/04

i.- yordu 031/25, 042/10, 062/05

i.- yormuş 069/13

i.- yorum 043/01

istek, -ği: Bir şeye karşı içten gelen yönelme duygusu; gönül, arzu, heves, kasıt. Yerine getirilmesi başkasından istenilen şey; emir, özenç. meram, talep.

-2-

i.+ i 084/18	-1-
i.+ imizle 041/13	i. eder 036/18
isten-: İsteme işi yapılmak; istenilmek.	istikbal: [Ar.] Gelecek.
-1-	-1-
i.- eceğini 051/25	i.+ imi 061/01
isteniş: İstenmek işi; arzulanış.	istikşaf: [Ar.] Keşif ve araştırmaya çalışma, ayrıntısını ortaya çıkarma.
-1-	-1-
i.+ ine 086/26	i.+ a 070/27
ister istemez: Zorunlu olarak, elinde olmadan; çaresiz, çarnaçar. Yarı gönüllü olarak, biraz mecbur olarak.	istim: [İng.] Gücünden yararlanmak için elde edilen buhar; islim.
-4-	-1-
i. 008/21, 020/14, 074/09, 080/34	i. 020/18
istidlal: Bir konuda kanıtlara dayanarak sonuç çıkarma.	istirahat: [Ar.] Dinlenme.
-1-	-1-
i. ettiğime 090/02	i. 054/30
istidlalen: [Ar.] Sonuç olarak.	isyan: [Ar.] Başkaldırı.
-1-	-1-
i. 093/11	i. eder 068/31
istifa: [Ar.] Kendi isteğiyle işten veya bir hizmetten ayrılma; çekilme.	isyon: [Fr.] Tren, metro durağı.
-2-	-1-
i. etmenize 041/14	i.+ un 025/04
i. etmiş 075/31	iş: Bir sonuç elde etmek, herhangi bir şey ortaya koymak için güç harcayarak yapılan etkinlik, çalışma. Birinden istenen hizmet veya birine verilen görev. Sanayi, ticaret, tarım, maliye vb. alanlara ilişkin ekonomik etkinliklerin bütünü.
istifham: [Ar.] Soru.	-56-
-1-	i. 044/25, 053/30, 074/03, 078/11,
i.+ a 092/26	079/06, 080/28, 081/12, 083/03, 083/12,
istifle-: Düzgün bir biçimde üst üste yığmak.	083/22
-1-	i. çıkaracağını 023/13
i.- yen 029/17	
istiğfar: [Ar.] Tövbe etme.	

i. düşmeyecek 077/14
i.+ e 041/16, 042/02, 044/30,
094/18
karışır i.+ e 068/32
i.+ e karışacak 053/32
i.+ e yaradığı 073/12
i.+ e yaramaz 037/07
i.+ e yarasa 080/22
i.+ i 015/15, 023/10, 046/32,
050/19, 064/14, 078/25, 082/10, 094/23
i.+ in 022/22, 049/34, 092/06
i.+ in içinden çıkamıyor 028/08
i.+ in tuhafı 069/23, 088/28
i.+ inden 082/11
i.+ inden oldu 076/21
i.+ inden olmuş 082/25
i.+ inden olunca 076/21
i.+ ine 060/31
i.+ inizden 066/01
i.+ ler 037/02, 054/31, 059/29,
078/05, 080/30
i.+ ler kesat gidiyormuş 033/03
i.+ leri 007/24, 009/02
i.+ lerini 054/26, 058/23
i.+ lerinin 034/29
i.+ te 069/03
i.+ ten 025/03
i.+ tir 074/19
i. yapmak 021/29

işaret: [Ar.] Bir anlam yükletilen ve bir şeyi bildirmeye, anlatmaya yarayan şekil, anlamlı iz; bel (I), im, delalet.

-4-

i. 010/19
i. etti 053/08
i.+ i 010/21

i.+ i veriyorlar 018/33

işaretle -: Bir şeye işaret koymak, bir şeyi işaretle belirtmek.

-1-

i.- diğimiz 048/23

işe-: İdrar torbasında biriken sidiği dışarı atmak, çiş yapmak; çöğdürmek.

-1-

i.- yordu 019/26

işit-: Kulakla algılamak; duymak. Haber almak.

-2-

i.- ebilmişti 028/18

i.- tiniz 071/29

iş güç: Uğraş.

-1-

i. 078/02

işkembe çorbası: Temizlenmiş ve önceden haşlanmış işkemenin küçük küçük doğranmasından sonra un, sirke, sarımsak karıştırılarak hazırlanan bir çorba türü.

-1-

i. 088/27

işkillen-: Kuşkulanma.

-1-

i.- miş 084/30

işlen-: İşlenmek işi.

-1-

cinayetler i.- iyor 084/08

işlet-: İşlemesini sağlamak; çalıştırmak.
Bir şeyi, bir kimseyi, bir yeri kullanarak veya çalıştırarak yarar sağlamak.

-4-

i.- emez 031/10

i.- en 060/18

i.- ir 031/11

i.- iyor 036/09

işsizlik: İşsiz olma durumu.

-1-

i. 023/07

iştah: [Ar.] Yemek yeme isteği; iştia.

-2-

i.+ ı 058/25

i.+ ı açıldı 060/05

işte: Bir şey gösterilirken veya bir şeye işaret edilirken söylenen bir söz; aha, ahacık, nah. Anlatılan bir sözün sonucuna geldiğini gösteren; anlatılan şeye dikkat çekmek için kullanılan bir söz.

-71-

i. 007/08, 008/01, 010/05, 010/25, 011/05, 011/07, 011/22, 013/25, 013/29, 014/29, 016/05, 016/22, 016/24, 017/09, 019/17, 022/19, 023/09, 024/07, 025/08, 029/07, 029/19, 030/01, 030/09, 035/02, 037/06, 037/31, 038/05, 040/16, 040/22, 041/06, 042/31, 043/34, 044/04, 044/26, 045/33, 046/01, 046/12, 049/20, 050/34, 051/02, 051/16, 051/20, 051/25, 051/31, 052/05, 054/08, 054/18, 057/12, 059/29, 060/14, 062/36, 064/07, 064/10, 066/05, 066/13, 068/04, 068/25, 068/33, 069/01,

070/20, 071/26, 073/07, 077/30, 082/14, 086/32, 090/12, 090/21, 091/04, 092/03, 094/24, 095/16

iştirak: [Ar.] Paydaşlık.

-1-

i. ediyor 067/20

it-: Bir şeyi güç uygulayarak ileri götürmek.

-2-

i.- elim 018/21

i.- ip 085/30

it: Aşağılık niyetlerle yaltaklanan veya davranışları kötü olan kimse için kullanılan bir sövgü sözü.

-4-

i.+ in 035/23

i.+ ler 058/24

i.+ lere 095/01

i.+ lerine 094/26

itfaiye: [Ar.] Yangın söndürme kuruluşu.

-3-

i. 086/04, 086/07

i.+ de 082/26

itfaiyecilik: İtfaiyecinin yaptığı iş; yangıncılık.

-1-

serde i. var 085/19

itibaren: [Ar.] -den başlayarak, -den beri.

-1-

i. 007/10

itibarlı: [Ar.+T.] Saygın.

-1-

i. 034/07

itil -: İtme işi yapılmak.

-1-

i.- ip kakılır 037/11

itina: [Ar.] Özen.

-2-

i. 007/15, 087/10

itiraf: [Ar.] Başkaları tarafından bilinmesi sakıncalı görülen bir gerçeği saklamaktan vazgeçip açıklama, söyleme, bildirme.

-1-

i. edelim 087/02

itiraz: [Ar.] Bir düşünce veya kararı benimsemeyerek karşı çıkma.

-2-

i. eder 068/24

i.+ ım 091/19

itişip kakışmak: Birbirini itmek.

-1-

i.+ lar 063/12

itoğluit: Kurnaz, işini bilen, düzenbaz, açığıgöz, uyanık kimse. Hakaret içeren bir seslenme sözü.

-2-

i. 047/02, 079/28

iyi: İstenilen, beğenilen nitelikleri taşıyan, beğenilecek biçimde olan; yavuz, kötü karşıtı.

-29-

i. 010/15, 015/16, 016/13, 020/01, 035/21, 036/02, 036/18, 038/02, 053/07, 055/17, 064/04, 070/02, 074/17, 074/18, 074/27, 075/12, 080/01

i. etmedim 078/24

i. güzel 068/26

i. güzel 063/05

i. ki 022/10

sizden i. olmasın 035/08, 067/20

i. olmuş 026/14

i. olsun 032/03

i.+ si 038/13, 052/26, 061/35

i.+ sini 067/09

iyice: Adamakıllı, olağandan çok bir biçimde; büsbütün, bütün bütüne, pekçe, sıkı sıkıya.

-4-

i. 007/17, 017/10, 060/22, 069/33

iyi kötü: Şöyle böyle.

-2-

i. kötü 025/14, 037/21

iyilik: Karşılık beklenilmeden yapılan yardım; kerem, ihsan.

-1-

dünyada i. ölmedi 081/27

izafe: [Ar.] Bir şeyi başka bir şeye veya bir nedene bağlama.

-1-

i. etmeye 090/03

izah: [Ar.] Açıklama.

-2-

i. 052/15

i. edebiliyor 095/10

izahat: [Ar.] Açıklamalar.

-2-

i. vermeye 051/14

i. versin 067/05

izin: [Ar.] Bir şey yapmak için verilen veya alınan özgürlük; cevaz, destur, icazet, müsaade, ruhsat.

-2-

i. 079/08

i. vermişler 084/26

izmarit: [Rum.] İçilmiş sigara artığı.

-2-

i.+ e 055/02

i.+ ini 055/03

-J-

japone: [Fr.] Kolsuz, bol ve geniş (kadın giysisi).

-1-

j. 033/07

jest: [Fr.] Herhangi bir şeyi açıklamak için genellikle el, kol ve baş ile yapılan içgüdüsel veya iradeli hareket.

-2-

j.+ le 081/16

j.+ lerini 075/05

joker: [Fr.] Bazı kâğıt veya taş oyunlarında istenen kartın veya taşın yerine konabilen kart.

-1-

j.+ lere 034/04

jurnal: [Fr.] Biriyle ilgili kötüleme amaçlı olarak yetkililere verilen bilgi.

-1-

j. ederim 029/28

-K-

kap, -bı: Kapak.

-1-

k.+ ma 050/15

kaba sofi: (kaba sofu);Dini sadece şekilden ibaret gören, şekille ilgili konularda olması gerekenden fazla ve aşırı derecede titiz olan kimse.

-1-

k. sofi 036/15

kabadayılaş-: Kabadayı gibi davranmak, kabadayılık etmek; yavuzlanmak, yavuzlaşmak, horozlaşmak.

-1-

k.- ıyordu 079/01-02

kabahat: [Ar.] Uygunsuz hareket, çirkin, yakışsız davranış.

-2-

k. 085/01

k.+ i halile buluyor 082/06

kabak çekirdeği: Kabak tohumunun kurutulmasıyla elde edilen kuru yemiş.

-1-

k. 084/28

kabarcık: İçi su veya hava dolu ufak kabartı veya kürecik; baloncuk, domur.

-1-

k.+ larının 021/23

kabil: [Ar.] Tür, cins.

-1-

k.+ inden 038/11

kabile: [Ar.] Boy.

-2-

k.+ leri 026/26

k.+ nin 026/30

kabiliyet: [Ar.] Yetenek.

-4-

k.+ i 065/18

k.+ inden 068/05

k.+ ine 024/19

k.+ leri 071/24

kabin : [Fr.] Plajda soyunma yeri.

-1-

k.+ lerinde 035/19

kabul: [Ar.] Bir şeye isteyerek veya istemeyerek razı olma. Bir öneriyi uygun bulma.

-7-

k. edilmek 009/15

k. ediyorum 018/14

k. etmeli ki 034/10

k. etmeyişi 056/02

k. etmez 052/16, 069/16

k.+ üm 083/31

kaç: Herhangi bir şeyin niceliğini sormak için kullanılan soru sıfatı. Soru ifade etmeyen cümlelerde kullanıldığında “birçok” anlamında kullanılan bir söz.

-8-

k. 010/01, 054/16, 063/01, 065/12, 083/20, 083/29, 087/28, 090/27

kaç-: Hızla koşup bir yere saklanmak. Kimseye bildirmeden bulunduğu yerden ayrılmak; firar etmek, gazlamak.

-14-

k.- an 046/27

auta k.- an 073/23

k.- ardı 061/37

k.- arken 029/08

k.- ayım 032/21

k.- ırmış 062/19

k.- ış 023/03

tohuma k.- ıyorus 013/23

k.- maz 051/09

k.- mış 064/14

keyfi k.- mıştı 032/05

k.- tı 080/30

boğazına k.- tı 072/25

k.- tıkları 055/30

kaçakçılık: Bir devletin yasalarına karşı gelerek yapılan ticaret.

-1-

k. 082/24

kaçır-: Kaçmasını sağlamak veya kaçmasına imkân yaratmak. Bir işi belirlenen zamanda yapamamak.

-6-

fazlaca k.- dığından 071/10

k.- dığının 013/14

keyfini k.- dın 032/28

k.- madı 043/30

fırsatları k.- mak 046/27

k.- mış 046/17

kaçırt-: Kaçırmasını sağlamak.

-1-

k.- maya 060/16

kaçma: Kaçmak işi; firar.

-1-

k. 061/10

kadar: [Ar.] Ölçüsünde, derecesinde;
kadarınca. Dek. Gibi. Denli, derece.

-82-

k. 010/21, 010/29, 014/31, 016/07,
017/28, 020/31, 025/32, 030/16, 039/21,
041/30, 042/15, 045/02, 045/20, 046/20,
048/16, 048/20, 050/28, 052/14, 057/31,
059/25, 059/27, 060/05, 060/30, 061/25,
061/27, 063/05, 063/27, 063/30, 064/04,
066/07, 067/24, 070/24, 073/22, 074/08,
074/12, 075/05, 078/03, 080/27, 084/32,
085/03, 086/35, 090/13, 090/24

ağızına k. 024/05

akşama k. 033/02

bu k. 039/30, 044/19, 050/34,
051/16, 061/36, 065/10, 077/11, 087/14,
090/06, 092/15

elinden gelebildiği k. 064/28

her ne k. 091/20

ne k. 016/17, 049/31, 052/31,
056/29, 061/20, 076/32, 087/12

o k. 009/21, 012/05, 014/32,
055/34, 056/30, 058/01, 081/14, 087/13

olduğu k. 024/27, 045/01

sapına k. 066/33

şimdiye k. 011/21

ardına k. açılarak 049/27

ardına k. açıldı 053/09

k.+ dılar 049/21

yerlere k. eğilen 036/29

kulaklarına k. kızaracağını 051/24-

kadem: [Ar.] Ayak.

-2-

sırta k. basıverdiler 063/26

sırta k. bastığı 061/18

kader : [Ar.] Yazgı. Genellikle
kaçınılmaz kötü talih.

-5-

k. 088/30, 091/29

k.+ de 044/27

k.+ imiz 088/23

k.+ inin 023/09

kadın: Erişkin dişi insan; hatun, hatun
kişi, bayan, karı, nisa, zen.

-42-

k. 014/01, 016/17, 026/21, 038/15,
038/18, 039/06, 039/13, 043/12, 043/35,
044/14, 078/34, 083/34, 083/35, 090/19,
093/20

k.+ a 094/22

k. erkek 038/16

k.+ ı 047/23

k.+ ın 038/06, 038/29, 039/02,
061/13, 093/14, 094/05, 094/18

k.+ la 012/30, 039/27, 056/24

k.+ lar 026/23, 035/05, 038/08,

095/13

k.+ lara 093/05

k.+ larda 057/27

k.+ lardan 012/32

k.+ ları 090/29

k.+ ların 038/05, 093/07

k.+ ların 090/26-27

k.+ larla 015/30

tevekkeli ihlamurdan odun
beslemeden k. olmaz 086/18

kadıncağız: Kendisine şefkat ve acıma
duyulan kadın.

-3-

k. 072/03

k.+ ın 072/02

k.+ mış 077/19

kadife: [Ar.] Yüzeyi belirli uzunlukta
bırakılmış ham madde lifleriyle kaplı,
parlak, yumuşak kumaştan yapılmış; bu
kumaşla kaplanmış.

-2-

k. 012/20, 012/25

kadim: [Ar.] Çok eski zamanda var olmuş
veya eskiden beri var olan; bayrı.

-1-

tarih-i k. 092/18

kadro: [İt.] Bir kamu kuruluşunun, bir
işletmenin, denetim veya yönlendirme
işlerini gerçekleştirenler ve bunların
taşıdığı ödev, yetki ve sorumlulukların
hepsi; ekip.

-3-

k.+ suna 007/24, 009/02

k.+ sunu 027/07

kafa: [Ar.] Baş. Kavrama ve anlama
yeteneği; zekâ, zihin, bellek.

-10-

her k.+ dan bir ses çıkıyordu
014/19

k.+ mın 051/08, 052/05

k.+ nı 087/04

k.+ sına 063/23-24

k.+ sını 087/06

k.+ sını toplayıp 014/05

k. tutuyor 064/02

k. vurmaz 075/23

k.+ yı çekip 086/17

kafes: [Ar.] Hayvanlar için aralıklı tel,
metal veya ağaç çubuklardan yapılmış
taşınabilir bölme.

-2-

k.+ e koyup 077/28

kuş k.+ i 013/10

kaffe: [Ar.] Bütün, hep.

-1-

k.+ si 095/06

kâfi: [Ar.] Yeter.

-1-

k. 091/09

kafile: [Ar.] Birlikte hareket eden
topluluk.

-3-

k. 033/19, 049/20, 049/27

kâğıt: [Far.] Hamur durumuna getirilmiş
türlü bitkisel maddelerden yapılan, yazı
yazmaya, baskı yapmaya, bir şey sarmaya
yarayan kuru, ince yaprak; iskambil
kağıdı.

-22-

k. 028/09, 031/08, 072/11, 072/13,
081/33, 082/15

k.+ a 028/10, 028/13, 037/33

k.+ ı 028/09, 072/11

nüfus k.+ ını 049/15

k.+ lar 034/25, 036/22
k.+ lara 036/28, 037/05, 037/15
k.+ lardan 036/21, 036/27
k.+ lardır 036/23
k.+ ları 034/07
k.+ larından 034/02

kahkaha: [Ar.] Yüksek sesle gülme.

-2-
k. attı 018/17
k.+ larla 044/07

kahpe: [Ar.] Dönek.

-1-
k. dinlidir 032/31

kahraman: [Far.] Bir olayda önemli yeri olan kimse.

-3-
k.+ ı 007/20
k.+ ina 086/11
k.+ larını 060/19

kahve: [Ar.] Kök boyasıgillerden, sıcak iklimlerde yetişen bir ağacın meyvesinin çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen toz; bu tozla hazırlanan içecek; kahvehane.

-12-
k. 013/10, 021/21, 032/16, 065/02
k.+ dekiler 081/35
k.+ lerinden 068/04
k.+ sinde 073/04, 084/18
k.+ ye 092/15
k.+ ye çıkıp 079/09
k.+ yi 052/04, 073/10

kahveci: [Ar.+T.] Kahvehane işleten veya kahve pişirip satan kimse.

-8-
k. 025/03, 025/24, 029/17, 031/27,
033/09, 075/31
k.+ nin 083/11
k.+ ye 032/27

kakavan: Kendini beğenmiş, sevimsiz, düşüncesiz olan.

-2-
k. 056/24, 063/01

kakıl-: Kakma işi yapılmak.

-1-
itilip k.- ır 037/11

kal-: Olduğu yeri ve durumu korumak, sürdürmek. Zaman, uzaklık veya nicelik belirtilen miktarda bulunmak. Konaklamak. Yaşamak. Oyalanmak, vakit geçirmek.

-81-
k. 081/23
arta k. 086/25
mahrum k. 029/06
öl desem ölür k. desem kalır

081/23
k.- a 047/11, 080/31
üzerinde k.- acağıdı 011/16
k.- acak 061/21
aç k.- acak 061/21
mirası k.- acak 032/03
seyirci k.- acak 085/28
k.- acak 056/14-15
k.- acaksın 029/18

k.- an 021/24
boş k.- an 074/06
baki k.- an şu kubbede bir hoş sada
imiş 030/33
k.- dı 017/23, 065/05, 082/04,
083/29
elimde k.- dı 086/35
takıldı k.- dı 092/27
yanlarına kâr k.- dı 055/33
zorunda k.- dı 015/03, 064/18,
082/20
k.- dı ki 037/18, 047/24
k.- dığı 067/28, 078/34, 080/18
uzak k.- dığım 082/21
çolak k.- dım 081/12
şaştım k.- dım 077/33
k.- dım 029/19
k.- inca 069/36
çaresiz k.- inca 080/34
zorunda k.- inca 069/26
k.- ıp 046/19
bereketi k.- ır 092/09-10
öl desem ölü kal desem k.- ır
081/23
k.- ırdı 074/31
zorunda k.- ırdım 057/08
k.- ırsa 052/10, 064/13
zorunda k.- ış 023/04
sınıfta k.- ışının 060/33
k.- ıyor 032/17
babadan k.- ma 092/04
k.- madan 079/34, 082/05
k.- madı 029/14, 064/20

k.- mak 044/16
yaya k.- mak 027/32
k.- malı 068/29
k.- mamış 024/17, 029/02, 035/19,
083/12
k.- mamıştı 080/16
k.- masa 025/19
k.- masın 083/30
cahil k.- maya 070/25
aşağı k.- mayan 081/08
aç açık k.- maz 061/26
k.- mış 009/25, 010/28, 029/14,
045/15, 085/26, 086/25
ağzım açık k.- mış 040/18
yadigâr k.- mış 073/05
yapışmış k.- mış 083/13
boğazımda k.- mıştı 040/08
berabere k.- mıştık 088/06
arkada k.- mıştır 065/28
k.- sa 017/19, 020/03, 077/15

kalabalık: Çok sayıda insanın bir araya gelmesiyle oluşan insan topluluğu; kalaba, yoğunluk.

-4-

k. 014/32, 070/15

k.+ ı 086/14

k.+ ının 055/14

kalp, -bi: [Ar.] Göğüs orta boşluğunda, iki akciğer arasında, vücudun her yanından gelen kirli kanı akciğerlere ve oradan gelen temiz kanı da vücuda dağıtan organ; yürek.

-2-

k.+ i 015/13, 016/13

kalça: Gövdenin arka bölümünde, bacakların birleştiği yerle bel arasındaki şişkin bölge; kaide.

-1-

k.+ lar 057/29

kaldı ki: Bundan başka, bununla birlikte.

-1-

k. 037/18, 047/24

kaldır-: Bulunduğu yerden almak. Yukarı doğru hareket ettirmek. Uyandırmak.

-19-

k. 072/01, 087/04

el k.- amıyorlar 037/29

k.- an 071/29

k.- dı 013/15, 087/06

k.- dımız 050/29

k.- ıp 012/23, 015/10, 016/25, 045/32, 050/31, 064/15

k.- ıyordu 010/31

k.- ıyordur 069/34

k.- masını 053/17-18

k.- mış 053/18, 087/15

k.- mıştı 013/26

kaldırım: Yollarda taşlarla yapılan döşeme; yaya kaldırımı.

-3-

k.+ a 009/29

k.+ ı 014/34

k.+ lardan 055/21

kale: [Ar.] Top kullanılan bazı takım oyunlarında, topun sokulmaya çalışıldığı, hafif metalden direklerle belli ebatlara

uygun olarak yapılmış ve bir ağ ile kaplanmış yer.

-2-

k. 073/21

k.+ nin 073/26

kaleci: [Ar.+T.] Topla oynanan bazı takım oyunlarında kalenin önünde durarak topun kaleye girmesini önlemekle görevli oyuncu; file bekçisi.

-2-

k. 074/21

k.+ miz 074/20

kalem: [Ar.] Yazma, çizme vb. işlerde kullanılan çeşitli biçimlerde araç.

-5-

k. 031/08

geç bir k. 031/10

k.+ e almak 076/11

bir k. geçin 034/26

zamanda eli k. tuttuğundan 071/19

kalender meşrep: Düşünce ve davranışlarında kalender olan (kimse).

-1-

k. 026/02

kalfa: [Ar.] Aşaması çırakla usta arasında bulunan zanaatçı.

-1-

k. 066/09

kalınlaş -: Kalın duruma gelmek.

-1-

k.- acaktır 089/11

kalıp: [Ar.] Bir şeye biçim vermeye veya eski biçimini korumaya yarayan araç.

-2-

k.+ ımı basarım 039/26

k.+ tan 046/15

kalk-: Oturmaktayken veya yatmaktayken gitmek üzere yerinden ayrılmak. Uyanarak yataktan ayrılmak. Doğrulmak. Bir şey yapmaya girişmek.

-28-

k. 090/06

k.- acağı 013/14

ayağa k.- acaklarını 051/22-23

k.- an 066/31-32

k.- anları 090/08

k.- ar 059/27

ayağa k.- ılır 066/28

k.- inca 049/31

ortadan k.- inca 080/25

k.- ıp 021/27, 029/20, 076/29,

081/15

ayağa k.- ıp 049/29

ayağa k.- ma 053/09

k.- mak 038/10, 051/14

k.- masına 047/11

k.- mış 082/14

k.- mışlar 090/03

k.- mıştı 020/28

k.- tı 032/25, 040/21, 084/23

düşüp k.- tığı 064/19

düşüp k.- tığına 039/16

k.- tılar 032/15

ayağı k.- tım 091/18

kalkık: Dik durumda, ucu yukarı doğru olan.

-1-

k. 039/03

kalkıl -: Kalkma işi yapılmak.

-1-

k.- dı 033/22-23

kalkınma: Kalkınmak işi.

-2-

k.+ sı 068/10

kalkış -: Yetenek, imkân ve gücü aşan bir işe girişmek.

-2-

k.- ıyor 068/01

k.- tı 060/17

kâm: [Far.] Bir şeyden alınan zevk, mutluluk, tat.

-1-

k. aldıktan 064/28

kamara: [İt.] Gemilerde oda.

-2-

k.+ da 093/03, 093/20

kamaş -: Ekşi bir şey sebebiyle dil, damak veya diş uyuşmak.

-2-

k.- ıyor 050/30

k.- ma 051/02

kâmil: [Ar.] Olgun.

-1-

k.+ in 011/18

kampana: [İt.] Çan.

-3-

k. 018/03

k. çaldı 047/16

k.+ lar 085/20

kamyon: [Fr.] Motorlu büyük yük taşıtı.

-1-

k.+ lar 021/20-21

kan: Atardamar ve toplardamarların içinde dolaşarak hücrelerde özümleme, yadımlama görevlerini sağlayan plazma ve yuvarlardan oluşmuş kırmızı renkli sıvı; dem (II), hun.

-7-

akacak k. damarda durmaz 025/08

k.+ ı bozulmuştur 064/19-20

k.+ ı sıcak 034/03

k.+ ım kaynar 034/25

k.+ ıma dokanıyor 032/29

k. içinde 063/17

k. ter içinde 074/13

kan-: Söylenilen sözün, anlatılan konunun doğruluğuna inanmak.

-1-

k.- miş 052/11

kanaat: [Ar.] Görüş.

-1-

k.+ ine 067/19

kanasta: [İsp.] Bir tür kâğıt oyunu.

-2-

k.+ da 037/09

k.+ dan 034/04

kanat : Yan, taraf; topla oynanan bazı takım oyunlarında hücum hattının sağ ve sol bölümü.

-4-

k.+ ı 055/15

k.+ ma 069/27

sağ k. 075/14

k.+ takiler 075/16

kancalı: [İt.+T.] Kancası olan.

-1-

k. 027/01

kandır-: Kanmasını sağlamak, inandırmak; çalılımlamak, yemek (II), ikna etmek, keklemek.

-2-

k.- amaz 051/10

k.- dığını 052/13

kanı sıcak: Sevimli, kendini çabuk sevdiren (kimse).

-1-

k. 034/04

kanlan-: Kan bulaşmak.

-2-

k.- miş 017/16

biti k.- sın 083/03

kanlı: Kanı olan.

-2-

k. 013/07, 094/25

kanlı canlı: Sağlıklı, sapasağlam, vücut sağlığı yüzünden belli olan (kimse).

-1-

k. 058/15

kantar: [Ar.] Ağırlık sıfırken yatay duran bir kaldıraç koluna dik olarak tutturulmuş bir ibrenin sapmasıyla kütleleri tartan araç.

-9-

k. 025/01, 025/02, 025/12, 025/21, 026/25, 027/10, 028/31, 032/20, 033/24

kantaracı: [Ar.+T.] Kantarda tartan kimse.

-14-

k. 026/13, 027/06, 027/23, 028/17,
029/13, 029/24, 029/28, 029/30, 030/01,
030/22, 032/01

k.+ nın 026/10

k.+ ya 025/26, 031/19

kantin: [Fr.] Kışla, fabrika, okul vb.
yerlerde yiyecek ve içecek maddelerinin
satıldığı yer.

-1-

k.+ de 035/31

kanun: [Ar.] Yasa.

-2-

k.+ u 018/26, 058/16

kap-: Birdenbire yakalayarak, çekerek
almak.

-2-

k.- ıp 020/04

k.- mış 072/09

kapa-: Bir açıklığı örtmek için bir şeyi,
açık yerin üzerine getirmek. Bir yere
sokup dışarı çıkmasına engel olmak;
hapsetmek. Bir şeyin görünmesine engel
olmak; örtmek.

-9-

k.- dı 030/23

k.- dığını 064/03, 064/04

hesabı k.- dılar 080/16

k.- dım 093/23

k.- maya 060/30

k.- yan 023/32

k.- yordu 052/36

k.- yormuş 026/12

kapak: Her türlü kabin üstünü örtmeye
veya bir deliği kapamaya yarayan nesne.

-4-

k. 030/23

k.+ ındaki 043/35, 047/24

kapalı: Kapanmış olan, açılmamış, açık
karşıtı. Bulutlu, karanlık (hava).

-3-

k. 014/30, 085/26

gözün k. 084/35

kapalı-: Kapalı duruma gelmek. Yüzü,
gövdesi bir yere gelecek biçimde eğilmek.

-7-

k.- an 039/04

k.- ı 093/16

k.- ıp 037/13

k.- ıveriyor 093/16

k.- mış 046/06, 063/20, 082/16

kapalı: Bazı hayvanları yakalamak için
kullanılan, hayvanın ayağının değmesiyle
işleyen tuzak.

-2-

k.+ a sıkıştırır 069/15

k. kurmuş 064/15

kapat-: Bitirmek, unutturmak, söz
edilmesini engellemek.

-2-

k.- ıverir 069/17

k.- ıyor 071/24

kapı: Bir yere girip çıkarken geçilen ve
açılıp kapanma düzeni olan duvar veya

bölme açıklığı; bap; bu açıklıktaki açılıp kapanan kanat.

-32-

k. 023/15, 044/16, 071/27, 072/03

k.+ da 033/25

k.+ dan 044/13, 044/21

k. komşusunu 063/01

k.+ ların 071/28

k. mandalını 071/29

k.+ nın 020/12, 055/20, 059/23

k.+ sı 016/24, 049/27, 053/08

el k.+ sı 086/21

k.+ sına 055/16, 071/33

k.+ sında 014/28, 019/22, 019/33

devlet k.+ sında 029/05

k.+ sım 079/27

k.+ sımın 072/01

k.+ ya 063/27, 086/01

k.+ yı 023/17, 023/18, 046/19, 060/31

k.+ yı 079/27-28

kapıl-: Bir şeyin veya kimsenin güçlü etkisinde kalmak.

-2-

hissine k.- dım 042/28

k.- mayıp 016/29

kaplama: Kalınlığı 5 milimetreden az, ince ağaç levha.

-1-

k.+ lar 085/23

kaplan: Kedigillerden, enine siyah çizgili, koyu sarı postu olan, Asya'da yaşayan çevik ve yırtıcı hayvan (Felis tigris).

-1-

k. 067/31

kaplayıver-: Çabucak kaplama.

-1-

k.- en 016/28

kaplumbağa: Vücûdu, üzerinde baş, kuyruk ve ayaklarını çıkarabileceği delikler bulunan çok sert kemiksi bir kabukla kaplı, kısa bacaklı, dişsiz, gaga ağzılı, çok yavaş yürüyüşlü sürüngen hayvan, tosbağa.

-1-

k.+ ninkini 027/12

kapris : [Fr.] Gerçek bir ihtiyâca dayanmayan, gelip geçici ve yersiz istek, bencil arzu, geçici heves.

-1-

k. 046/05

kaptan: [İt.] Takım oyunlarında lider olarak seçilen, oyun içinde arkadaşlarını yöneten, kolunda özel renkli bir bant taşıyan oyuncu.

-5-

k.+ dan 031/16

k.+ ı 074/30, 075/02

k.+ ımız 074/32

k.+ ın 033/25

kaptanlık: [İt.+T.] Kaptan olma durumu.

-2-

k. 074/36

k.+ ı 074/35

kar: Atmosferdeki su buharının yoğunlaşmasıyla oluşan ve yeryüzüne

beyaz ve hafif billurlar biçiminde donarak düşen su buharı.

-3-

k. 022/15

k. beyazı 038/29, 093/25

kâr: [Far.] Bir iş sonucunda elde edilen fayda, çıkar.

-3-

k.+ dır 073/23

k. etmedi 094/23

yanlarına k. kaldı 055/33

kara: En koyu renk; siyah, ak, beyaz karşıtı. Kötü, meş'um.

-8-

k. 035/25, 036/11

on parmağında on k. 056/13

on parmağınızda on k. 030/03

kara k. düşünüyor 086/17

k. kara düşünüyor 086/17

aklan k.+ yı seçmiş 084/32

karaborsa: [T.+İt.] Piyasada olmayan bir malın aşırı kâr amacıyla gizlice ve yüksek fiyatla alınıp satılması işi.

-2-

k.+ nın 084/09

k.+ ya 018/30

karaborsacı: Karaborsacılık yapan kimse.

-1-

k. 018/31

karakteristik: [Fr.] Bir kimse veya nesneye özgü olan (ayırıcı nitelik); tipik.

-1-

k. 068/19

karanlık: Işık olmama durumu; zulmet.

Yasalara, töreye uygun olmayan.

-6-

k. 034/14, 043/24

k.+ a gömülüverdi 011/26

k.+ ı 085/21

k.+ ın 086/14

k.+ ta 043/27

karanti: (garanti); [Fr.] Kesinlikle, kesin olarak, ne olursa olsun.

-1-

k. 011/17

karar: [Ar.] Bir iş veya sorun hakkında düşünülmüş verilen kesin yargı.

-4-

karınca k.+ınca 092/23

k. verdi 060/30

k. verince 091/02

k. verip 013/20

kararında: [Ar.+T.] Yeterince.

-1-

k. 050/01-02

kardeş: Aynı anne babadan doğmuş veya anne babalarından biri aynı olan çocukların birbirine göre adı; karındaş. Yaşça küçük olan çocuk. Adı bilinmeyen kimselere söylenen bir seslenme sözü.

-18-

k. 018/19, 043/16, 044/29, 045/33, 045/35, 090/14

k.+ i 084/12

k.+ im 017/25, 018/20, 068/28,
088/20

k.+ imi 042/16

k.+ ini 035/32, 042/02, 047/01

k.+ inin 036/14

k.+ iyim 046/14

k.+ ler 074/05-06

kardeşlik: Kardeş olma durumu.

-1-

k. 045/30

kareli: [Fr.+T.] Karelere bölünmüş,
üstünde kareleri olan; damalı, satrançlı.

-1-

k. 033/08

karga : Kanatları geniş, tüyleri kara,
gagası dişli, tarla ve bahçelere çok zararlı
ötücü kuş. (Corvus corax)

-2-

k. 012/11

k.+ lardan 012/13

kargaşalık: Kargaşa durumu; alavere,
ifsat.

-1-

k.+ ta 055/29

karı: Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın,
eş, zevce. Kadın.

-9-

k. 084/34, 090/13

k. gibi 087/04

k.+ mın 013/10

k.+ sı 022/31, 030/17

k.+ sını 042/01

k.+ ya 044/21

k.+ yı 061/06

karı milleti: Toplumun dışı cinsten oluşan
bölümünün tümü; karı milleti, kadın
milleti.

-1-

k.+ nin 087/30

karın: İnsan ve hayvanlarda gövdenin
kaburga kenarlarından kasıklara kadar
olan ön bölgesi; batın.

-2-

k. 057/29

k.+ ına 023/32

karınca kararınca: Az da olsa, elinden
geldiği kadar; karınca kadarınca, karınca
kaderince.

-1-

k. kararınca 092/23

karış-: İki veya ikiden çok şey bir araya
gelip birbirinin içinde dağılmak, birbirinin
içine girmek. Müdahale etmek.
Engellemek. Katılmak.

-11-

işe k.- acak 053/32

k.- ıp 008/17, 055/30

k.- ır 068/33

k.- ır işe 068/32

k.- madığı 082/23-24

k.- mam 029/28

k.- ması 044/30

k.- tı 094/18

lafa k.- tı 026/09

söze k.- tı 028/01

karış: Parmaklar birbirinden uzak duracak biçimde gergin duran elde, başparmak ile serçe parmağın uçları arasındaki açıklık.

-2-

k. 086/36

surat bir k. 086/14

karışık: Düzeni bozulmuş; intizamsız. Karışık olan. Anlaşılması güç olan, açık seçik olmayan; karanlık.

-4-

k. 009/25, 024/02, 046/17, 078/11

karıştır-: İçinde ne olduğunu anlamak veya aradığını bulmak amacıyla elle yoklamak. Bir şeye göz atmak, ayrıntılarıyla incelemek.

-2-

k.- dık 044/23

k.- ıyordu 043/06

karo: [Fr.] Benekleri dört köşeli ve kırmızı renkli olan iskambil kâğıdı; orya.

-2-

k.+ lara 035/26

k.+ nun 035/33

karpuz: [Far.] Kabakgillerden, sürüngen gövdeli parçalı sert yapraklı, sarı çiçekler açan bir bitkinin dışı yeşil kabuklu, içi kırmızı ve sulu, iri meyvesi.

-3-

k. 069/18, 078/18

karşı: Bir şeyin, bir yerin, bir kimsenin esas tutulan yüzünün ilerisi; ön. Yol, deniz, ırmak vb.nin öbür kıyısı veya yanı;

yamaç. Ayrı şeyleri temsil edenlerin her birine göre diğeri; alternatif.

-31-

k. 026/23, 033/06, 035/20, 045/15, 055/22, 069/29, 073/29, 074/14, 075/02, 078/14, 084/28, 090/17, 091/31, 093/13

k.+ da 069/35-36

k. gelmekmiş 068/30

k.+ ma 061/30, 086/30

k.+ mdaki 093/18

k.+ nızdakilerin 018/08

k.+ sına 044/18, 083/33

k.+ sında 051/08, 051/16, 081/17

k.+ sında 054/18-19

k.+ sındaki 069/13-14

k.+ sındakini 051/32, 052/13,

069/12

k.+ sındakinin 035/10

karşı karşıya: Biri ötekinin karşısına gelecek biçimde, yüzleri birbirine dönük olarak; yüz yüze, yüzbeyüz, vicahen.

-1-

k. 083/28

karşıla-: Dışarıdan gelen bir kimseye karşılayıcı olarak çıkmak; istikbal etmek.

-2-

k.- dı 044/15, 045/08

karşılaş-: Bir kimseyle veya bir şeyle karşı karşıya gelmek.

-3-

k.- mış 050/29

k.- tı 023/18

k.- tığı 023/05

karşılaşma: Karşılaşma işi.

-1-

k.- ması 008/31

karşılık: Bir davranışın karşı tarafta uyandırdığı, gerektirdiği başka davranış; mukabele, ivaz. Verilen cevap. Bir şey alınırken karşı tarafa verilen başka şey.

-3-

k. 058/30

k.+ ta bulundular 060/13

k. vermez 035/04

kartvizit: [Fr.] Üstünde bir kimsenin adı, soyadı, unvanı, işi ve adresi yazılı, genellikle beyaz ve küçük ince karton parçası, kart.

-2-

k. 081/25

k.+ le 081/27

kasap: [Ar.] Sığır, koyun gibi eti yenecek hayvanları kesen veya dükkânında perakende olarak satan kimse; etçi.

-1-

k. 084/22

kasık : Vücudun karın ile uyluk arasındaki bölümü.

-1-

k.+ larımıza 075/26

kasım: [Ar.] Yılın on birinci ayı; ikinci teşrin, son teşrin, teşrinisani.

-3-

k. 024/01, 055/35

k.+ dı 020/21

kaş: Gözlerin üzerinde kemerli birer çizgi oluşturan kısa kıllar.

-7-

k.+ ını 016/25

çatık k.+ la 044/15

k.+ lar 051/34

k.+ ları 091/26

çatık k.+ ları 050/23

k.+ larını 087/15

k.+ larını çattı 017/27

kaşe: [Fr.] İçine toz hâlindeki ilaçlar konulup yutulan nişastadan yapılmış küçük kap.

-2-

k.+ lerle 020/33

k.+ yi 020/33

kaşık: Sulu veya bazı ufak taneli yiyecekleri ağza götürmeye yarayan saplı sofraya aracı.

-1-

bir k. suda boğacaktım 047/03

kaşlı: Herhangi bir nitelikte kaşı olan.

-1-

k. 036/11

kat-: Bir şeyin içine, üstüne veya yanına, niteliğini değiştirmek veya niceliğini artırmak için başka bir şey eklemek; vermek, zammetmek.

-2-

k.- arlardı 034/06

hesaba k.- madımız 061/32

kat: Bir yapıda yer alan daire veya odaların bütünü. Karşılaştırma anlamı

taşıyan cümlelerde sayı sıfatlarıyla kullanıldığı zaman sözü edilenin karşılaştırıldığı şeye göre nitelik ve nicelik bakımından derecesini bildiren bir söz; misil.

-9-

k. 045/19, 054/24

kat k. 067/09

k.+ ın 085/33

k.+ ında 056/23

k. kat 067/09

alt k.+ ta 056/21

orta k.+ ta 056/22

üst k.+ taki 060/04

kategori: [Fr.] Aralarında herhangi bir bakımdan ilgi veya benzerlik bulunan şeylerin tamamı; grup, ulam.

-1-

k.+ den 066/20

katıksız: Niteliği başka hiçbir etkiyle bozulmamış olan.

-1-

k. 040/16

katıl-: Bir topluluğa dâhil olmak; girmek, katışmak, iştirak etmek, iltihak etmek.

-2-

k.- dılar 084/21

k.- ıvermişiz 069/31

katılma: Katılmak işi; katışma, iltihak, inzimam.

-1-

k. 036/22

kâtip: [Ar.] Sekreter.

-11-

k. 067/32

k.+ i 025/01, 025/02, 025/12, 025/21, 026/25, 027/10, 028/31, 032/20, 033/24, 091/30

katiyen: [Ar.] Asla; kesinlikle.

-2-

k. 045/05, 058/14

katla-: Kâğıt, kumaş vb. nesnelere üst üste kat oluşturacak biçimde bükme.

-1-

k.- yıp 067/01

kav: Ağaçların gövdesinde veya dallarında yetişen bir tür mantardan elde edilen ve çabuk tutuşan, süngerimsi madde.

-1-

k. gibi 085/13

kavga: [Far.] Düşmanca davranış ve sözlerle ortaya çıkan çekişme veya dövüş; çingar.

-2-

k. 017/07

k. çıkarılır 065/02

kavra-: Elle sıkıca tutmak.

-1-

k.- yıp 089/08

kavuş-: Yokluğu çekilen veya çok istenen bir şeye erişmek, onu elde etmek.

-1-

selamete k.- tuk 061/11

kavuşma: Kavuşmak işi; muvasala, telaki, vasl, visal.

-1-

k.+ nın 086/12-13

kavuştur-: Kavuşmasını veya kavuşmalarını sağlamak.

-1-

k.- acak 037/21

kaybet-: [Ar.+T.] Yitirmek. Bir işte, bir uğraşta başarısızlığa uğramak; yenilmek (II).

-3-

k.- ecek 017/25

k.- miş 071/22

k.- ti 074/16

kaybol-: [Ar.+T.] Yitmek. Görünür olmaktan çıkmak, görünmez olmak.

-3-

k.- du 012/12

k.- muş 010/17-18

k.- uveriyor 086/15

kaydet-: [Ar.+T.] Yazıya geçirmek, yazmak.

-1-

k.- miyor 067/13

kaydetme-: [Ar.+T.] Kaygılanmamak, endişelenmemek.

-1-

k.- me 088/26

kayfe: (kahve); [Ar.] Kahve çekirdeklerinin kavrulup çekilmesiyle elde edilen toz.

-1-

k. 011/21

kaygan: Islak veya düz olduğundan kaydırıcı özelliği bulunan veya üzerinde kayılan; zıypak.

-2-

k. 009/28

k.+ dı 024/03

kayık: Kürek veya yelkenle yürütölen ufak tekne.

-3-

k. 022/04

k.+ ı 022/13

k.+ larını 022/09

kayıkçı: Kayıkla insan veya yük taşıyan kimse.

-2-

k.+ yım 076/25

k.+ yız 076/25

kayıрма: Kayırmak işi; koltuk, iltimas.

-1-

k.+ sı 082/25

kayış: Kol saatinin bileğe bağlanmasını sağlayan, deriden yapılmış gereç.

-1-

k.+ ı 017/16

kaymak, -đı: Sütün veya yoğurdun yüzünde zar durumunda ince bir tabaka biçiminde toplanan, açık sarı renkli, koyu yağlı katman; krema.

-1-

k.+ ı 072/03

kaymakam: [Ar.] Bir ilçede devleti temsil eden en yetkili yönetim görevlisi; ilçebay, yarbay.

-1-

k.+ ın 082/25

kaymakamlık: [Ar.+T.] Kaymakamın makamı ve bu makama bağlı resmî dairelerin bütünü.

-1-

k. 012/18

kayın, -ynı: Kayınbirader.

-2-

k.+ ımız 035/06

k.+ ıymış 041/34

kayna-: Fokurdayacak derecedeki suda hazır hale gelmek.

-2-

kanım k.- r 034/25

k.- yıncaya 066/07

kaynar: Çok sıcak.

-1-

k.- r 060/16

kaynata: Karı kocaya göre birbirlerinin babası; kayınbaba, kayınpeder, babalık.

-1-

k.+ sı 081/32

kaza: [Ar.] İstem dışı veya ihmal, tedbirsizlik ve dikkatsizlik dolayısıyla bir kimsenin, bir nesnenin veya bir aracın zarara uğraması. İlçe.

-6-

k. 010/05, 085/09

k.+ larında 028/21

k.+ larından 014/32

k.+ yı 011/28, 026/03

kazan-: Kazanç sağlamak. Olumlu, iyi bir sonuç elde etmek. Yenmek, galip gelmek.

-5-

k.- acağı 080/17

k.- dı 074/16

k.- ıp 080/17

önem k.- ıveriyor 063/06-07

k.- ıyordu 013/24

kazanç: Yarar, fayda, kâr.

-1-

k.+ ı 073/26

kazandır-: Kazanmasını sağlamak; vermek.

-1-

k.- an 016/16-17

kazara: [Ar.+Far.] Kaza sonucu, yanlışlıkla, bilmeden; kazaen, ezkaza.

-1-

k. 056/14

kazık: Toprağa çakılmak için hazırlanmış, ucu sivri demir veya ağaç. Kazığa oturarak uygulanan öldürme cezası.

-2-

k.+ tan 094/25

k. yutmuş 041/34

keçi: Geviş getirenlerden, eti, sütü, derisi ve kılı için yetiştirilen, genellikle çenesinde sakalı olan memeli hayvan (Capra hircus).

-3-

k. 092/28, 092/29

k.+ ler 092/01

keci: Kedigillerden, memeli, köpek dişleri iyi gelişmiş, çevik ve kuvvetli, evcil, küçük hayvan; pisik (Felis domesticus).

-30-

k. 056/29, 057/01, 061/01, 071/29

k.+ dir 061/25

k.+ ler 061/23, 062/18

k.+ ler 061/12-13

k.+ leri 060/08, 060/12, 060/16,

062/19, 071/18

k.+ lerin 061/27, 071/19

k.+ nin 056/26, 057/09, 063/03,

072/06

k.+ si 056/01, 056/25, 056/29,

062/06

k.+ sidir 071/15

k.+ sini 057/05, 057/07, 061/20

k.+ sinin 057/06

k.+ yi 062/04, 072/09

kedilik,-ği: Cazibe.

-1-

k.+ ini 064/27

kefarec: [Ar.] İşlenmiş bir günah, suç veya kabahatin bağışlanması için dinî bakımdan verilmesi veya yapılması gereken şey.

-1-

k.+ ini ödeyememişti 023/01

kehribar: [Far.] Süs eşyası yapımında kullanılan, açık sarıdan kıvıla kadar türlü renklerde, yarı saydam, kolay kırılan ve bir yere hızlıca sürtüldüğünde hafif

cisimleri kendine çeken, fosilleşmiş reçineden yapılmış.

-1-

k. 068/07

kekele-: Ne söyleyeceğini şaşırarak sözleri birbirine karıştırmak, heyecan, hiddet veya korkudan düzgün ve rahat konuşamamak.

-1-

k.- dim 041/08

kekik: Ballıbabagillerden, karşılıklı küçük yapraklı, beyaz, pembe, kırmızı başak durumunda çiçekleri olan ve çiçeği baharat gibi kullanılan, odunsu saplı, kokulu bir bitki (Thymus vulgaris).

-1-

k. 045/24

kekremsi: Genzi yakan, buruk (koku).

-1-

k. 093/06

kelek: Yer yer çıplaklığı veya boşluğu olan.

-1-

k. 078/18

kelime: [Ar.] Bir veya birkaç heceden oluşan, anlamlı ses birliği; söz, sözcük, lügat.

-10-

k. 014/02, 014/10, 014/12, 016/30, 032/08, 064/04

k.+ dir 083/36-084/01

k.+ yi 016/33, 041/06

kelimelik: [Ar.+T.] Kelimeden oluşan.

-2-	k. 084/04, 084/06	k. 008/02, 008/06, 008/29, 009/12, 010/16, 016/22, 022/31, 025/15, 041/13, 042/01, 042/29, 043/11, 056/12, 056/17, 060/18, 068/35, 069/15, 069/17, 077/02, 080/02, 082/17, 082/20, 084/23, 086/10, 088/06, 091/15, 095/01
kelle: [Far.] Baş.		
-1-	k.+ ler 034/15	
kem: [Far.] Kötü, fena olan (göz, söz vb.).		
-1-	k. gözle baktıysa 025/31	her koyun k. bacağından asılır 058/15
keman: [Far.] Dört teli olan, çenenin altına dayayarak çalınan yaylı saz.		k. kendime 069/19
-1-	k.+ m 038/02	k.+ leri 028/32
kemik: İnsanın ve omurgalı hayvanların çatisını oluşturan türlü biçimdeki sert organların genel adı.		k.+ lerine 055/31
-3-	k. 025/16	k.+ lerine 055/26-27
k.+ i 025/14		k.+ lerini 036/26
kürek k.+ i 020/29		k.+ m 019/20, 034/09
kenar: [Far.] Bir şeyin, bir yerin bitiş kısmı veya yakını; yaka, cidar, lep. Merkezden uzak olan, kuytu, ıssız, sapa, تنها yer.		k.+ me 087/01
-4-	k.+ a 078/06, 094/05	kendi k.+ me 069/19
k.+ da 085/12		k.+ me geldiğimde 094/09
k.+ ında 008/15		k.+ mi 042/17, 045/20, 079/36, 090/07
kendi: İyelik ekleri alarak kişilerin öz varlığını anlatmaya yarayan dönüşlülük zamiri; zat. Yaptığı, giriştiği bir işte başkalarının herhangi bir etkisi bulunmadığını belirten bir söz.		k.+ mizden 084/05-06
-92-		k.+ mize 016/01, 040/01
		k.+ mizi 016/04, 075/25
		k.+ ne 016/16, 017/19, 020/03, 036/16, 038/28, 041/27, 059/18
		k.+ ne getiremediler 072/04
		kendin k.+ ne güvey giroorsun 011/15
		k.+ ne has 089/18
		k.+ ne 044/18-19, 077/04
		k.+ ni 008/07, 008/08, 008/10, 008/13, 008/20, 008/29, 009/14, 013/18, 024/07, 050/02, 050/05, 075/22, 076/28, 079/32, 084/22

bırakır k.+ ni 027/02
k.+ ni atmış 085/33
k.+ ni avutmak 062/04
k.+ ni beğendirmek 073/31
k.+ ni bilmeyecek 046/20
k.+ ni satar 035/20
k.+ ni tutamadı 072/23
k.+ si 010/14, 043/33, 090/13
k.+ sine 051/24, 066/27
k.+ sini 015/01, 050/08, 076/31
k.+ siyle 057/15, 095/14

kendi halinde: Hiçbir şeye karışmayan, sessiz olan.

-3-
k. 035/07, 056/30, 083/16

kendi kendine: Kendisine. Tek başına.

-7-
k. kendine 017/21, 054/09, 054/14,
064/13, 072/24, 082/02, 089/17

kendilik, -ği: Bir nesnenin varlığını veya tözünü oluşturan şey.

-2-
k.+ inden 062/10, 062/33

kepazelik, -ği: Kepazece davranış.

-1-
k.+ i 046/32

kepenk: İş yeri, pencere, kapı vb. yerleri kapamak için kullanılan, türlü biçimlerde sac levha, demir veya tahta kanat.

-1-
k.+ leri 026/12

keramet: [Ar.] Ermiş kimselerin gösterdiklerine inanılan, doğaüstü, şaşkınlık uyandırıcı davranış veya durum.

-1-
k. sahibisiniz 092/19

kere: [Ar.] Kez.

-28-
k. 063/01, 080/14
bir k. 018/19, 035/04, 037/29,
039/22, 042/03, 045/03, 045/13, 046/29,
049/04, 053/26, 057/19, 058/06, 059/30,
068/12, 071/31, 074/02, 078/25, 082/11,
083/33, 085/18, 086/23, 088/06

bir k.+ sinde 016/22, 060/28,
063/03, 093/13

kerli ferli: Kılığı kıyafeti düzgün, olgun ve gösterişli (kimse); kelli fellî.

-1-
k. 065/06

kertenkele: Kertenkelelerden, uzun vücutlu, sivri kuyruklu, çevik, böcekçil, küçük sürüngen hayvan; elöpen (Lacertus).

-1-
k. 079/26

kes-: Dibinden ayırmak. Bir şeyden yoksun bırakmak, vermemek. Son vermek, gidermek.

-9-
astığını asar kestiğini k.- er 065/19
umudu k.- ince 082/19
k.- ip 089/23
umudu k.- mek 062/27

k.- mişler 029/12

k.- ti 041/16

astığıını asar k.- tiğini keser 065/19

ümidi k.- tikleri 086/12

k.- tim 040/25

kesafet: [Ar.] Koyuluk, koyu olma durumu, yoğunluk.

-1-

k.+ iyle 064/27-28

kesat: [Ar.] Alışverişte durgunluk, işlerin hareketli olmaması, alış verişin az olması.

-1-

işler k. gidiyormuş 033/03

kesik : Aralıklı.

-2-

kesik k. 079/19

k. kesik 079/19

kesil-: Yoksun kalmak; son veya aralık verilmek; gibi olmak, benzemek, dönmek.

-3-

sütten k.- diğimde 090/18

nefesim k.- ir 089/26

düşman k.- miştir 071/02

kesin: Şüphe ve duraksamaya yer bırakmayan veya geri dönülmeyen; katı.

-1-

k. 069/16

keskin: Etkili, sert olan.

-1-

k. 013/27

kestire-: Kestirme ihtimali veya imkânı bulunmak.

-1-

k.- miyorum 038/12

keşfet-: [Ar.+T.] Var olmasına rağmen kimsenin görmediği, bilmediği bir yeri veya bir şeyi ortaya çıkarmak; bulmak.

-1-

k.- miş 008/09

keşfolun-: (Varlığı bilinmeyen bir şey) Ortaya çıkarılmak.

-1-

k.- mamıştı 047/28

keten: Ketengillerden, çiçekleri mavi renkte ve beş taç yapraklı, lifleri dokumacılıkta kullanılan bir bitkinin liflerinden yapılmış (dokuma vb) .

-2-

k. 027/09, 033/20

ketum: [Ar.] Ağzı sıkı.

-1-

k. olması 067/21

keyif, -yfi: [Ar.] İstek, heves, zevk; haz, neşe. Rahat, huzur, afiyet.

-6-

k.+ i 024/25, 068/33

k.+ ine 078/33

k.+ ini 093/24

k.+ ini kaçırдың 032/28

k.+ i kaçmıştı 032/05

keyfiyet: [Ar.] Bir şeyin taşıdığı şu veya bu hal, nasıl ve ne türlü olduğu, varlıklar arasındaki farkları meydana getiren durum, vasıf, nitelik.

-1-

hâl-i k. 028/07

kılıf: [Ar.] Bir şeyi korumak için kendi biçimine göre, çoğunlukla yumuşak bir nesneden yapılmış özel kap; zarf.

-1-

k.+ ından 079/04

kılıkuyruk: Kılıksız, züğürt, sünepe, âciz kimse.

-4-

k. 037/25, 057/01, 074/31, 088/14

kımlan -: Kalkacakmış gibi kıpırdanmak, yerinde duramamak.

-1-

k.- ıyor 048/06

kıpırda -: Kimıldamak.

-1-

k.- maya 013/31

kır-: Vücut kemiklerinden birini parçalamak. Sert şeyleri vurarak veya ezerek parçalamak. İndirmek, düşürmek, tenzil etmek. Azalmasına sebep olmak, haleldar etmek.

-9-

k.- an 025/06

k.- an girdi 043/22

k.- ar 054/22

fiyat k.- dık 021/17

k.- ılır 010/23

k.- ip 058/03

k.- ıyordu 010/08

maneviyatını k.- manın 078/26

k.- mışlardı 061/13

kır: Beyazla az miktarda siyah karışmasından oluşan renkte olan.

-2-

k. 027/09, 033/04

kırat: [Ar.] Nitelik, değer, düzey, seviye.

-1-

k.+ ta 059/12

kırıcılık, -ği: Kırıcı olma durumu; huşunet.

-1-

k.+ a 074/03

kırık: Kemiğin bir etki ile kırılması; bir şeyin kırılan yeri.

-2-

k.+ la 026/14

k.+ sa 025/22

kırıl -: Kırma işine konu olmak, bir veya birçok parçaya ayrılmak. (Vücûdun bir kemiği) Düşme veya çarpma sonunda kırık duruma gelmek.

-7-

k.- an 014/25

k.- dığı 014/27

k.- dık 072/22

k.- ıyor 063/12

gülmekten k.- ıyordu 030/10

k.- mış 017/16, 025/14

kırk: Otuz dokuzdan sonra gelen sayının adı.

-4-

k. 068/03

k. beşini 036/19

k.+ ını 036/19

k. yıl düşünseniz aklınıza gelez 045/11

kırmızı: [Ar.] Kan rengi, al renk.

-6-

k. 038/23-24, 040/04, 060/27,
068/08-09, 077/20, 080/28

kırp-: Göz kapaklarını açıp kapamak;
kıpmak.

-1-

göz k.- miş 046/35

kırtıpil: Değersiz, bayağı, yarım yamalak;
kılıksız, dağınık görümlü.

-2-

k. 016/08, 088/17

kıs -: Sesi azaltmak, alçaltmak.

-1-

sesi k.- miş 063/09

kısa: Uzatmadan, kısaltarak, özet bir
şekilde; kısaca.

-2-

k. 019/31

sözün k.+ sı 046/32

kısaca: Kısa olarak, özetle; kısadan,
hülasa, hülasaten.

-4-

k. 061/29

kısacası: Kısa söylemek gerekirse; sözün
kısası, elhasıl, velhasıl, hasılı, hasılıkelam,
velhasılıkelam, vesselam.

k. 024/26, 075/25, 086/28

kısık: Kuvvetli ve yüksek tonda olmayan,
hafif, boğuk (ses); ağır, alçak.

-1-

k. 041/27

kıskaç, -ca: Bir şeyi tutup sıkıştırmaya
yarayan kerpeten, pense vb. araç.

-1-

k.+ a 063/17

kıskıvrak: Çözülemeyecek veya
kurtulamayacak bir biçimde.

-1-

k. 069/15

kısım, -smı: [Ar.] Bir bütünün bir bölümü,
bölüm.

-3-

k.+ ı 071/07

k.+ ında 049/26, 095/13

kısmen: [Ar.] Bazı bakımdan, bazı
yönden.

-1-

k. 067/20

kısmet: [Ar.] Tanrı'nın her kişiye uygun
gördüğü yaşama durumu; nasip, behre.
Birine evlenmek için talip olan kimse.

-2-

k. bekliyor 036/20

k.+ miş 091/07

kış: Kuzey yarım kürede 22 Aralık-21
Mart, güney yarım kürede 21 Haziran-23
Eylül tarihleri arasındaki zaman dilimi,
sonbaharla ilkbahar arasındaki soğuk
mevsim; şita. Çok soğuk hava.

-4-

yaz k. 077/12

k. basmadan 067/16

k. kıyamet 058/03

k.+ ları 076/01

kışın: Kış mevsiminde, kış süresince.

-1-

k.in 059/09

kıta: Askerlerin bir komutanın emrinde bir araya gelmesinden oluşan birlik.

-2-

k.+ ların 038/10

k.+ larına 059/02

kıtlık, -ğı: Kıt olma durumu, ihtiyaca yetmeyecek kadar azlık, az ve zor bulunma; kesat.

-2-

k.+ ina 043/22

k.+ ında 052/21

kıvrak: Canlı, hareketli, atık olan. Güzel, şık, yakışıklı olan.

-2-

k. 009/03, 084/16

kıvrık: Eğrilip bükülmüş, yuvarlak bir biçim verilmiş.

-1-

k. 045/26

kıvrım: Bükülmüş, kıvrılmış şeylerin oluşturduğu kat; büküm, büküm, kıvrıntı.

-1-

k.+ ı 051/35

kıyamet: [Ar.] Tek tanrılı dinlerin inanışına göre dünyanın sonu ve bütün ölümlerin dirilerek mahşerde toplanacağı zaman; hesap günü, kıyamet günü, mahşer günü. Gürültü patırtı.

-5-

k. 028/14, 033/18, 048/03, 086/10

kış k. 058/03

kıyas: [Ar.] Bir şeyi başka bir şeye benzeterek değerlendirme, hakkında hüküm verme; oranlama.

-2-

k.+ la 034/17, 056/21

kıymetli: [Ar.+T.] Değerli.

-1-

k. 028/08

kız: Dişi çocuk olan evlat; çocuk yaşta kimse. Evlenmeye aday dişi insan. Üzerinde kadın resmi bulunan iskambil kâğıdı. Dişi cinsten birine daha yaşlı biri tarafından kullanılan bir seslenme sözü.

-73-

k. 014/27, 015/01, 015/07, 015/10, 015/27, 016/09, 017/01, 018/17, 022/10, 025/30, 030/19, 056/14, 063/31, 083/14, 083/26, 083/32, 084/18, 084/30, 086/03, 086/25

k.+ a 036/02, 047/03, 063/02, 076/19, 078/08, 083/24, 086/24

k.+ dı 058/01

k.+ ı 016/03, 042/14, 047/17, 057/06, 061/14, 061/30, 070/01, 077/21, 082/18, 084/15, 084/31, 086/08, 095/13

ana k.+ ı 086/03

k.+ ın 012/22, 020/04, 022/04, 059/15, 077/21, 077/26, 084/20

k.+ ina 022/03, 057/07, 071/11, 086/12

k.+ ımı 023/28, 025/09, 033/25, 038/08, 060/18

k.+ ıyla 082/13
k.+ la 039/09
k.+ lar 070/21
k.+ lara 016/19
k.+ ları 030/18, 035/29, 037/24,
038/18, 057/25, 070/02
k.+ ların 012/22, 033/07
k.+ larının 061/33
k.+ mış 083/16

kız-: Öfkelenmek, hiddetlenmek, sinirlenmek. Aşırı derecede ısınmak, sıcaklığı çok artmak.

-6-

k.- dım 087/01
k.- ip 073/10
k.- ıyor 061/05
k.- iyorsun 032/02
k.- mış 038/19
k.- mıştı 029/24

kızar -: Utaç, öfke vb. duyguların etkisiyle, kanın yüze hücumu sonucu yüz kırmızı bir renk almak. Kırmızı veya ona yakın bir renk almak; alarmak.

-6-

kulaklarına kadar k.- acağını
051/24-25
k.- an 013/07
k.- dı 023/24, 049/33, 083/15
k.- mış 015/18

kızcağız: Kendisine şefkat ve acıma duyulan kız.

-9-

k. 057/08, 062/03, 062/09, 064/21,
093/20

k.+ a 060/26
k.+ ın 058/25, 085/24
k.+ ın 086/21-22

kızdır -: Öfkelenmek.

-1-

k.- mak 073/07

kızgın: Çok ısınmış, ısıtılmış veya kızdırılmış. Kızmış olan, öfkeli olan; mütehevvir.

-2-

k. 020/06, 070/26

kızılık: Kızılıkgillerden, boyu 5 metreyi bulan, türüne göre sarı veya beyaz çiçekli, odunu sert ve dayanıklı, iri gövdeli ağaç; kiren (Cornus mas).

-1-

k. 088/32

kızış -: Bir şey hızlanmak, hareketlenmek, hararetlenmek.

-1-

k.- tı 075/11

kızlı erkekli: Kız erkek karışık.

-1-

k. erkekli 033/05

kızlık, -ğı: Bir kadının evlenmeden önceki dönemi.

-1-

k.+ ının 060/10

ki: [Far.] Anlam bakımından birbirleriyle ilgili cümleleri birbirine bağlayan bir söz. "Öyle, o kadar, o denli" gibi kelimelerden

sonra, kullanıldığı cümleye güç katan bir söz. Bir cümlenin sonuna getirildiğinde şüphe veya pekiştirme anlatan bir söz.

-104-

k. 007/04, 007/12, 008/07, 008/24, 008/31, 009/14, 010/02, 011/22, 012/32, 016/07, 018/25, 019/16, 020/10, 023/07, 024/17, 028/16, 029/08, 034/21, 034/23, 035/06, 035/22, 036/11, 036/13, 036/15, 037/09, 037/23, 039/12, 041/07, 045/01, 046/13, 046/33, 047/06, 047/26, 048/25, 049/11, 049/13, 051/04, 054/05, 056/05, 056/08, 057/30, 059/05, 059/21, 060/05, 060/14, 060/20, 061/02, 062/10, 062/11, 063/10, 063/31, 064/03, 067/06, 067/07, 067/10, 069/01, 071/03, 072/16, 073/03, 073/15, 074/27, 077/27, 078/23, 078/24, 078/34, 079/02, 079/23, 079/35, 082/16, 082/18, 082/21, 083/22, 083/28, 083/32, 084/02, 084/23, 085/07, 085/26, 086/01, 086/22, 086/31, 088/21, 090/16, 092/02, 093/12, 093/18, 094/01, 094/06, 094/23, 094/28, 094/30

değil mi k. 083/32, 086/23

demek k. 013/28, 048/02, 092/32

demek oluyor k. 088/19

iyi k. 022/10

kabul etmeli k. 034/10

ne var k. 024/03, 024/10, 048/13

ne yazık k. 034/04

şöyle k. 095/06

kibar: [Ar.] Davranış, düşünce, duygu bakımından ince, nazik olan (kimse). Soylu, köklü (kimse, aile).

-4-

k. 034/21, 037/06, 083/17
cumartesi k.+ ı gibi 077/10

kibir, -bri: [Ar.] Kendini başkalarından üstün tutma; benlik, böbü, gurur.

-1-

k.+ ine 016/29

kibrit: [Ar.] Bir ucu sürtünme sonucu yanabilecek birleşimde olan küçük tahta veya karton parçası; çakmaksız.

-2-

k.+ i 012/17, 086/38

kilim: [Far.] Döşeme, divan gibi yerlere serilen, genellikle desenli, havsız, kalın, kıl veya yün dokuma.

-2-

k.+ in 022/09, 022/13

kilis: [Rum.] Hristiyanların ibadet etmek için toplandıkları yer.

-2-

k. 063/23

k.+ ye 035/17

kilit: [Far.] Anahtar, düğme gibi takılıp çıkarılabilen bir parça yardımıyla çalışan kapatma aleti.

-2-

k. altında bulundurulmak 060/24-

25

k. altında tutmaya 060/17

kilitle-: Bir nesne veya bir kimseyi kilitli bir yere kapamak.

-1-

k.- sek 061/07

kilo: [Fr] Kilogram.

-2-

k. 013/17, 057/27

kiloluk: [Fr.+T.] Herhangi bir kilo ağırlığında.

-1-

k. 044/20

kilometre: [Fr.] 1.000 metrelik uzunluk ölçü birimi (km).

-1-

k.+ den 038/04

kim: "Hangi kişi?" anlamında cümlede, özne, tümleç, nesne, yüklem görevinde kullanılan bir söz.

-42-

k. 018/18, 028/33, 029/06, 039/11, 053/08, 067/10, 070/09, 073/02, 083/32, 085/30, 090/12

k. bilir 010/23, 011/17, 030/06, 033/17, 041/01, 049/17, 090/10

k.+ di 030/09

k.+ e 029/14, 035/25, 037/16, 042/24, 042/26, 043/12

kim k.+ e dum дума 056/05, 085/13

k.+ i 052/20, 052/21, 094/20, 094/21

k.+ in 029/09, 035/25, 051/30

k.+ inin 075/08

k.+ inle 083/09

k. kime dum дума 056/05, 085/13

k.+ ler 084/24

kimisi: Bir bölümü, bir grubu.

-4-

k.+ ni 030/25, 030/26

k.+ nin 030/26

kimono: [Fr.] Geniş kollu sabahlık.

-1-

k. 045/08

kimse: Herhangi bir kişi, kim olduğu bilinmeyen kişi.

-22-

k. 049/33, 069/19, 074/13, 074/33, 080/14, 081/03, 081/36, 091/15

k.+ den 026/18

k.+ lerdі 056/21

k.+ lere 087/21

k.+ nin 007/26, 057/17, 063/22, 087/33

k.+ ye 029/19, 042/32, 059/07, 072/24, 073/03, 074/35

k.+ yi 051/17

kira: [Ar.] Bir konutun, bir mülkün veya taşıt gibi herhangi bir şeyin belli bir bedel karşılığında, bir süre için sahibi tarafından başkasına verilmesinde ödenen para.

-1-

k. 023/13

kiracı: Bir şeyi, bir yeri kira karşılığında tutan kimse; müstecir.

-2-

k. 072/01

k.+ lar 057/16

kireç: [Far.] Mermer, tebeşir, kireç taşı, alçı taşı gibi birçok taşın özünü oluşturan kalsiyum oksit (CaO).

-1-

yüzü k. gibi olmuştur 023/23

kirli: Ahlâk kurallarına, değer yargılarına aykırı olan, dürüst ve temiz olmayan.

-1-

k. çamaşırlarını 035/21

kirpi: Göz kapağının kenarındaki kıllar veya bu kıllardan her biri; müjgân.

-3-

k.+ leri 077/18

k.+ lerimin 093/23

k.+ lerinin 045/26

kişi: Kadın veya erkeğe verilen genel ad; can, şahıs, şahsiyet, zat, nefes, nüfus.

-6-

k. 025/04, 027/04, 049/20, 056/15

k.+ ler 052/19

k.+ yi 094/31

kişizade: [T.+Far.] Soylu.

-1-

k. 035/26

kişne-: At bağırır gibi yüksek ses çıkarmak.

-9-

k.- di 008/04, 009/23, 009/26

k.- medi 024/12, 024/13, 024/31

k.- miş 009/09

kişneme: Kişnemek işi.

-3-

k.+ ye 024/25

k.+ yişinin 024/26-27

k.+ si 008/32

kişneyiş: Kişnemek işi.

-1-

k.- i 008/07, 009/14

kitap: [Ar.] Ciltli veya ciltlessiz olarak bir araya getirilmiş, basılı veya yazılı kâğıt yaprakların bütünü; betik.

-14-

k. 049/32, 092/17

k.+ ı 049/17, 051/23

k.+ ın 050/15, 051/25

k.+ ından 048/05

k.+ ını 050/14

k.+ ları 054/03-04

k.+ larında 053/16

k.+ tan 050/10, 050/12, 050/17

kitle: [Ar.] Bir yerde toplanmış, bir araya gelmiş insan topluluğu; kütle.

-1-

k.+ sini 055/21

klakson: [Fr.] Korna.

-1-

k. 018/27

klas: [Fr.] Sınıf.

-1-

k.+ ında 074/28

ko-: bkz. koy- .

-2-

yanınıza k.- mam 078/12

k.- muyorlar 077/33

koca: Bir kadının evlendiği kişi; bey (I), er (I), efendi, erkek, ağa, zevç. Büyük, geniş; kocaman. Yaşlı.

-15-

k. 008/01, 019/22, 019/33, 041/31, 063/23, 063/29, 072/03, 084/05, 090/13, 090/24

k.+ dan 086/25

k.+ m 083/22

k.+ sı 042/01, 094/18

k.+ sına 035/04

kocaman: Çok iri; koca (II), cesim, kazulet.

-2-

k. 011/24, 093/26

kodes: [Rum.] Cezaevi.

-1-

k.+ i boyladığından 080/15

koku: Nesnelere yayılan küçük zerrelere burun zarı üzerindeki özel sinirlerde uyandırdığı duyu; buke.

-17-

k. 058/02, 093/06, 093/11, 093/12, 093/17

k.+ dan 093/14

k.+ ları 093/08

k.+ su 013/27, 024/02, 089/18, 089/19, 093/04

k.+ suna 093/12-13

k.+ sundan 012/15, 014/31

k.+ yu 013/28

kokulu: Kokusu olan.

-2-

k. 045/25, 088/01-02

kol: İnsan vücudunda omuz başından parmak uçlarına kadar uzanan bölüm; dal (II). Giyside vücudun bu bölümünü saran parça.

-23-

k. 020/30, 080/21

k.+ la 025/19, 080/32

k.+ ları 091/24

k.+ larına 019/28

ellerini k.+ larını sallayıp geziyor

094/31

k.+ lu 033/07

k.+ u 079/15

k.+ uma 047/06

elimizi k.+ umuzu bağlıyor 046/25

k.+ un 025/14

k.+ una 082/25

k.+ una girip 063/27

k.+ unda 014/16

k.+ undan 080/31

k.+ unu 013/34, 014/08, 014/14, 025/06, 088/24

k.+ unun 076/31

kolalı: [İt.+T.]Gömlek, örtü vb. şeyler sert ve parlak olması için içerisinde kola (I) bulunan suya batırılıp ütülenmiş olan.

-1-

k. 050/33

kolasız: [İt.+T.] Kolası olmayan.

-1-

k. 067/34

kolay: Sıkıntı çekmeden, yorulmadan yapılabilen; asan, güç (II) ve zor karşıtı.

Kolayca.

-8-

k. 016/07, 019/15, 067/18, 083/27

kolay k. 009/01, 056/10

k. kolay 009/01, 056/10

kolayca: Kolay bir şekilde, zorluk çekmeden.

-2-

k. 057/33, 087/29

kolaylık, -ğı: İşlerin kolayca yapılmasını sağlayan şey; asanlık, kolay, suhulet.

-1-

k.+ ma 056/03

kolej: [Fr.] Öğretim programında yabancı bir dil öğretimine ağırlık veren okul.

-1-

k.+ e 075/01

kolejli: [Fr.+T.] Kolej öğrencisi.

-1-

k. 070/01

kolla-: Olmasını, ortaya çıkmasını beklemek, gözetmek.

-1-

fırsat k.- rdı 056/14

kolonya: [İt.] İçinde limon, lavanta, tütün vb. bitkilerin yağı bulunan, hafif kokulu alkollü bir madde.

-1-

k.+ sı 071/12

koltuk, -ğu: Kol dayayacak yerleri olan geniş ve rahat sandalye.

-1-

k.+ una 045/18

koltukla-: Koltuğunu kabartacak şeyler söyleyip övmek, pohpohlamak.

-3-

k.- dıklarını 078/13

k.- dılar 077/32, 077/33

kombinezon: [Fr.] Kadınların giydikleri kısa ve kolsuz iç çamaşırı.

-1-

k.+ lu 033/07

komik: [Fr.] Gülme duygusu uyandıran; güldürücü, gülünç.

-1-

k. 052/14

komiser: [Fr.] Güvenlik teşkilatının meslek aşamaları içinde yer alan, il, ilçe veya bucaklarda buldukları yerin emniyet ve asayişine ait işleri yöneten, üniformalı veya sivil memur.

-11-

k. 017/27, 019/10, 019/27, 020/09, 020/12, 084/24

k.+ e 014/26

k.+ in 017/31

k.+ le 014/23, 019/33

k.+ le 017/19-20

komisyon: [Fr.] Bir işte aracılık yapan kimseye bırakılan yüzde; simsariye.

-1-

k. 011/08

komisyoncu: [Fr.+T.] Bir iş karşılığında yüzde alan kimse; simsar.

-1-

k.+ su 055/10

komisyonculuk, -ğu: [Fr.+T.]
Komisyoncunun yaptığı iş; simsarlık.

-2-

k.+ a 066/31

işi k.+ a 023/10

kompartıman: [Fr.] Yolcu trenlerinde
vagonların bölmelerle ayrılmış
bölümlerinden her biri.

-1-

k.+ a 047/12

kompleks: Duygu karmaşası.

-1-

k.+ i 037/31

komşu: Konutları yakın olan kimselerin
birbirine göre aldıkları ad. Sınır ortaklığı
bulunan; mücavir.

-9-

k. 025/09, 038/08, 088/01

k.+ lara 085/08

k.+ m 038/27

k.+ muzun 057/05, 057/06

kapı k.+ sunu 063/01

komut: Askerlere, izcilere, öğrencilere
beden eğitimi çalışmalarında veya bir
tören sırasında bir durumdan başka bir
duruma geçmeleri için verilen emir.

-1-

k.+ a 049/28

komutan: Bir asker topluluğunun başı;
kumandan, bey (I), mir.

-1-

k.+ ı 086/05

kon-: Kuş, kelebek, uçak, toz vb. bir yere
inmek. Koyma işi yapılmak. Bir şeyi
emeksiz edinmek.

-4-

k.- acakmış 072/18

başına devlet kuşu k.- du 027/28

mirasa k.- muşlar 078/10

k.- uyorlardı 030/30

konak: Büyük ve gösterişli ev.

-2-

k. 045/22

k.+ ta 041/28

konçinalık: [Rum.+T.] Konçına olma
durumu.

-1-

k. 037/31

kondur-: Üzerine yormak, yakıştırmak.
(Daha çok olumsuz şekli kullanılır.)

-1-

k.- amayız 009/01-02

konser: [Fr.] Sanatçıların müzik eserlerini
bir topluluk önünde çalması veya
söylemesi.

-1-

k.+ lere 060/11

konu: Konuşmada, yazıda, eserde ele
alınan düşünce, olay veya durum; bap,
mevzu, süje. Üzerinde konuşulan şey;
husus, laf, sermaye.

-6-

k. 069/06

k.+ da 093/08

k.+ lara 069/09-10
k.+ larda 070/24
k.+ lardan 067/07
k.+ sunu 039/13

konul -: Koyma veya konma işi yapılmak;
vazolunmak.

-2-
k.- du 012/28
aptal yerine k.- duğuna 086/25

konus-: Bir dilin kelimeleriyle
düşüncesini sözlü olarak anlatmak.

-18-
k.- amabiliyorum 094/15
k.- an 028/17
k.- mamıştı 057/11
k.- maya 027/06
k.- maz 066/07
k.- mazdım 015/33
k.- mazdınız 015/28
k.- tuğunu 039/17
k.- up 052/21, 081/09
k.- ur 035/29, 066/13, 083/07
k.- urken 015/31, 052/17
k.- uyordu 020/02, 020/13
k.- uyorlar 081/25

konuskan: Konuşmayı, lakırtıyı seven,
çok konuşan; lakırtıcı.

-1-
k.+ dır 067/22

konusma: Konuşmak işi; musahabe. Bir
kimsenin belli bir konu üzerinde
dinleyicilere söz söylemesi, konferans.

-6-

k.+ 039/13, 080/06
k.+ larını 018/04
k.+ larımız 017/07-08
k.+ mızdan 043/05
k.+ sı 067/21

konusul -: Konuşma işi yapılmak.

-1-
k.- urken 068/05

konusu-: Konuşmak işi.

-1-
k.+ u 066/34

kop-: Yerinden ayrılmak. Gürültülü veya
tehlikeli olaylar, birdenbire başlamak veya
ortaya çıkmak. Kurtulmak.

-8-
k.- abildiğimiz 045/34
k.- acakmış 015/13
alkıştır k.- tu 055/24
k.- tu geldi 043/12
k.- up 085/22
k.- up gelen 012/11, 088/01
çingir k.- uyor 064/06

kopar-: Kopmasını sağlamak, kopmasına
yol açmak; kapmak. Zor kullanarak
almak.

-2-
k.- dı 022/05
k.- ıyor 089/23

kopya: [İt.] Bir sınavda soruları
cevaplamak için başka birinden veya
yerden gizlice yararlanma. Taklit edilmiş
olan.

-5-

k. çeker 049/12
k. çekmeyen 049/08
k. çekmeyi 049/10
k. çekmiş 049/19
k. etmeden 049/15

kor: Kırmızı renkli.

-1-

k. 057/23

kordon: [Fr.] Rıhtım, sâhil yolu, kıyı şeridi.

-1-

k.+ u 085/28

koridor: [Fr.] Bir yapıya girmeyi sağlayan veya odaları birleştiren genellikle dar geçit; aralık, geçenek.

-7-

k. 064/02, 064/09

k.+ a 048/29

k.+ da 049/20

k.+ da 048/21-22

k.+ lardaki 048/28

k.+ un 049/26

kork-: Korku duymak, ürkmek, dehşete kapılmak; korkulmak. Kaygı duymak, endişe etmek.

-5-

k.- masın 086/20

k.- muştur 068/35

k.- tu 023/28

k.- tuğuna uğrar 073/24

k.- uyor 078/24

korku: Bir tehlike veya tehlike düşüncesi karşısında duyulan kaygı, üzüntü.

-2-

k.+ dan 009/24, 050/31

korkul-: Çekinilmek, saygı duyulmak.

-2-

k.- ur 030/06, 030/07

korkunç: Dehşete düşüren, korku veren, müthiş.

-1-

k. 011/26

korna: [İt.] Motorlu taşıtlarda, bisikletlerde sesle işaret vermek için kullanılan ve içinden hava geçirilerek çalınan boru; klakson.

-1-

k.+ sı 090/20

korner: [İng.] Futbol sâhasında yan ve kale çizgilerinin kesiştiği noktalardan her biri, köşe.

-1-

k.+ den 075/23

korolu: [İt.+T.] Koro bulunan.

-1-

k. 061/09

koru-: Bir kimseyi veya bir şeyi dış etkilerden, tehlikeden, zor bir durumdan uzak tutmak; muhafaza etmek, vikaye etmek, sıyanet etmek. Yardım edip kayırmak, himâye etmek.

-5-

gözüm gibi k.- duğum 092/10

tanrı k.- sun 050/17, 059/22

k.- yacakmışım 078/14

k.- yan 016/10

koruma: Korumak işi; muhafaza, sıyanet, vikaye.

-1-

k. 009/14

koruyucu: Himaye eden; kollayıcı, kalkan (I), hamî.

-1-

k.+ sundan 082/19

kostüm: [Fr.] Ceket, pantolon ve bazen de yelekten oluşan erkek takım giysisi.

-1-

k. 077/06

koş-: Adım atışlarını artırarak ileri doğru hızla gitmek; seyirtmek.

-14-

koşa k.- a 047/11

k.- a koşa 047/11

k.- ar 065/15, 073/23

k.- arak 058/05

k.- arken 063/03

k.- maz 075/22

k.- tuğumuzda 063/16

şart k.- tum 091/03

k.- up 014/23, 046/17, 072/25,

094/10

kova: Genellikle su ve sulu şeyler taşımaya, kuyudan veya denizden su çekmeye yarayan üstünden kulplu kap.

-5-

k.+ da 089/15

k.+ daki 089/16

k.+ nın 089/03, 089/09, 089/14

kovuk, -ğu: Bir şeyin oyuk durumunda bulunan iç bölümü.

-1-

dişinin k.+ unu bile doldurmaz

058/27

koy-: Bir şeyi bir yere bırakmak, belli bir yere yerleştirmek.

-19-

üstüne k.- alım 092/04

mim k.- ar 069/14

k.- arak 092/07

k.- du 020/32, 030/24

k.- duğu teşhis 051/08-09

k.- duğum 043/34

k.- duk 078/19

teşhisi k.- duk 038/21

yanına k.- mayacağı 062/13

k.- muş 054/03

aklına k.- muş 077/16

teşhisler k.- muşlar 089/28

adam yerine k.- muyordu 032/23

hapis k.- un 018/12

k.- up 088/24

kafese k.- up 077/28

makaraları k.- uverdi 072/21

k.- uverdiği 049/25

koydur-: Birinin bir şeyi bir yere koymasını sağlamak.

-1-

k.- duğu 024/09

koyu: Aşırı olan (davranış, düşünce vb.).

-1-

k. 036/08

koyul-: Bir şeye, bir işe girişmek, başlamak, teşebbüs etmek.

-1-

k.- duk 049/05

koyun: Geviş getirenlerden, eti, sütü, yapağısı ve derisi için yetiştirilen evcil hayvan (Ovis aries).

-1-

her k. kendi bacağından asılır
058/15

koyuş: Koymak işi.

-1-

k.+ u 067/01

koz: İskambil oyunlarında diğer kâğıtları alabilen, onlara üstün tutulan belirli renk ve işaretteki kâğıt.

-2-

k.+ ların 037/10

k.+ unu paylaşmalı 012/07

kömürlük: Kömür saklanan veya konulan yer.

-1-

k. 071/32

köpek: Köpekgillerden, boy ve biçim bakımından pek çok cinsi olan, çok iyi koku alan, sadık, bekçilik ve avcılık gibi işler için beslenen memeli hayvan; kapik (I), it (Canis familiaris).

-1-

k. 029/04

köprü: İki şey arasında bağ veya ilişkiyi sağlayan şey.

-1-

k.+ sü 024/20

köpüklen-: Üzerinde köpük oluşmak.

-1-

k.- meye 089/17-18

kör: [Far.] Görme engelli.

-2-

k. olası 016/04, 023/07

körpe: Dalından yeni koparılmış, tazeliği üstünde, daha büyümemiş (bitki); taze, taravetli, terütaze, kart karşıtı.

-1-

k. 015/17

kös: [Far.] Savaşlarda, alaylarda at, deve veya araba üzerinde taşınan ve işaret vermek için kullanılan büyük davul.

-2-

kös k. 046/23

k. kös 046/23

köstek, -ği: Saat, kılıç, anahtar vb.nin ucuna takılan zincir.

-1-

k.+ i 050/32

köşe: Kuytu, تنها veya üçra yer. Bölüm, yer veya yan. Kimsenin kolay kolay uğramadığı yer.

-6-

k.+ de 064/25

k.+ mde 095/02

k.+ sinde 093/18

k.+ sine 016/33

aklımin k.+ sine bile gelmedi

018/34

k.+ ye 069/35

köşk: Bahçe içinde yapılmış süslü ev; kasır.

-4-

k. 085/13

k.+ lerden 088/01

k.+ te 078/05

k.+ ün 045/22

kötü: İstenilen, beğenilen nitelikte olmayan, hoş gitmeyen; bet (III), yaş (II), yavuz, bed, berbat, fena (I), iyi karşıtı.

-10-

k. 029/06, 032/34, 056/09, 058/02,

061/30, 064/22, 082/14

kötü k. 039/01

k. kötü 039/01

k.+ sü 060/31

kötü kapli: Herkesin kötülüğünü isteyen, başkaları için kötülük düşünen; fena kalpli.

-1-

k. 031/29

köy: [Far.] Belediye teşkilatına sahip olmayan, ortak veya özel malları bulunan, nüfusu iki binden aşağı olan, genellikle tarımsal alanda çalışılan, konutları ve öteki yapıları bu hayata uygun yerleşim birimi; köylük yer, köy yeri, karye.

-8-

k. 068/10, 068/12, 069/03

k.+ e 069/02, 069/04

k.+ lere 068/16

k.+ lerinde 068/21

köylü: [Far.+T.] Köyde yaşayan veya köyde doğmuş olan; rustai. Köy halkı.

-2-

k. 057/25

k.+ ler 068/21

kral: [Srp.] En yüksek devlet otoritesini, bütün devlet başkanlığı yetkilerini kalıtım veya soylularca seçilme yoluyla elinde bulunduran kimse.

-2-

k. 034/10

k.+ ı 029/15

kravat: [Fr.] Bir ucu ince, diğer ucu daha geniş, gömlek yakasının altından geçirilerek önde üçgen biçiminde bağlanan, özel kumaştan yapılan giysi aksesuarı; boyun bağı, medeniyet yuları.

-2-

k. 077/07

k.+ ı 078/02

kredi: [Fr.] Ödünç alınan veya verilen mal, para.

-1-

k. 021/29

kreşendolu: [İt.+T.] Porte altında bulunan ve müzik parçası çalınırken sesin hafiften kuvvetliye doğru gideceğini belirten işareti bulunan.

-1-

k. 061/09

krom: [Fr.] Atom numarası 24, atom ağırlığı 52,01, yoğunluğu 6,92 olan, 1514 °C'de eriyen, ısıya dayanıklı, havada

oksitlenmeyen bir elementten yapılmış; bu elementle kaplanmış.

-2-

k. 010/17, 017/16

kronolojik: [Fr.] Zaman dizinsel, zaman sırasına göre.

-1-

k. 038/13

kubbe: [Ar.] Yarım küre biçiminde olan ve yapıyı örten dam; kümbet, tak (II).

-1-

baki kalan şu k.+ de bir hoş sada imiş 030/34

kucak, -ğı: Açık kollarla göğüs arasındaki bölüm; koyun (II), aguş.

-3-

k.+ ına 049/17

k.+ ındaki 049/32, 051/23

kucakla-: Kollarla sarıp göğüs üzerine bastırmak; kuçmak, sarmak.

-1-

k.- miş 023/29

kudret: Kuvvet, güç, tâkat, iktidar.

-1-

k.-i askeriye 067/12

kudretli: Kudret sahibi olan, güçlü.

-1-

k.+ yi 066/03

kudur-: Çok yaramazlaşmak, ele avuca sığmamak.

-2-

k.- up 061/07

k.- ur 070/21

kukuleta: [İt.] Yağmur, soğuk vb. dış etkilere karşı başa geçirilen, giysiye dikili veya ayrı olarak kullanılan başlık.

-1-

k.+ sını 015/21

kul: Tanrı'ya göre insan.

-3-

emir k.+ ları 052/18

allah yürü ya k.+ um dedi 027/27

k.+ unuz 092/15

kulak: Başın her iki yanında bulunan işitme organı.

-12-

k. 009/31

k.+ a 052/31

k.+ ına 010/01, 019/34, 029/21

k.+ ına gaipten sesler geliyor

062/33

k.+ ına girecek 062/02

k.+ ınızı 095/12

k.+ ınızı verin 035/18

k.+ larına kadar kızaracağımı

051/23-24

k.+ larında 013/33

k. misafiri oldum 062/16

kulaklık, -ğı: Radyo, telefon, telsiz vb.nde kulak ile verici arasında ses bağlantısı kurmaya yarayan araç.

-2-

k.+ ı 019/34

k.+ ın 020/15

kulak memesi: Kulağın yumuşak ve kıkırdaksız olan alt ucu.

-1-

k.+ ni 079/31

kullan-: Bir şeyden belli bir amaçla yararlanmak. Araç veya aleti işletmek, yönetmek. Giymek, takmak.

-8-

k.- an 071/27

k.- an 071/25-26

k.- dığı 078/16

k.- ır 069/11

k.- ış 084/10

k.- mak 040/30

k.- manın 041/10

k.- may 067/36

kullanıl-: Bir şeyden yaradığı işte faydalanılmak.

-1-

k.- acakmış 072/17-18

kulüp: Herkese açık müzikli, içkili eğlence yeri. Spor kulübü.

-2-

k.+ te 085/09

k.+ ümüzün 074/04

kum: Silisli kütlelerin, kayaların, doğal etkenlerle parçalanarak ufalanmasından oluşan, deniz kıyısı, dere yatağı vb. yerlerde çok bulunan, ufak, sert tanecikler.

-1-

k.+ ların 070/27

kumanya: Yolculuk için hazırlanan yiyecek; azık.

-2-

k. 060/06

k.+ sı 058/26

kumar: [Ar.] Ortaya para koyarak oynanan talih oyunu; oyun, keriz (I).

-3-

k. 035/22

k.+ da 085/09

k. oynanır 065/02

kumarcı: [Ar.+Far.] Kumara düşkün, sürekli kumar oynayan; kumarcı, bitirimci.

-1-

k. 035/24

kumpan: [Alm.] Arkadaş, ahbap.

-3-

k. 021/11

kundura: [İt.] Kaba işlenmiş, bağısız, konçsuz ayakkabı.

-4-

k. 076/02, 080/32

k.+ larını 075/11

k.+ mın 029/02

ku-: Yaylı, zemberekli şeylerde yayı veya zembereği germek. Düşünmek. Sağlamak, oluşturmak.

-4-

k.- du 062/04

k.- duğum 045/23

yuva k.- mak 013/21

kapan k.- muş 064/15

kurabilme: Kurabilmek işi.

-1-

k. 024/20

kurada: [Ar.] Cılız, sıska, işe yaramaz, yıpranmış.

-1-

k. 009/07

kurban: [Ar.] Bir amaç uğruna kendini fedâ eden veya fedâ edilen kimse.

-2-

k. giderek 082/24

k.+ ın olayım 018/12

kurcala-: Meşgul ve rahatsız etmek.

-1-

zihnimi k.- yıp 052/09

kurcalan-: Kurcalama işi yapılmak.

-1-

k.- ırken 072/04

kurs: [Fr.] Resmî ve özel kuruluşlarca ilgililere belirli bir konuda bilgi, beceri ve davranış kazandırmak amacıyla düzenlenen derslere dayanan ve belli bir süresi olan eğitim etkinliği.

-2-

k.+ ları 038/17

k.+ unu 042/03

kurşun: Tüfek, tabanca vb. hafif ateşli silahlarda kullanılan mermi.

-5-

k. 079/30, 079/32

k.+ dan 078/19

k.+ lara 087/19, 087/21

kurt: İşini iyi bilen, aldanmayan, kurnazlık yapan.

-1-

k.+ lar 071/23

kurtar-: Bir canlıyı bir felaketten, tehlikeden veya zor durumdan uzaklaştırmak. Kurtulmasını sağlamak.

-7-

k.- ayım 079/36-37

k.- dı 083/02

k.- ıp 037/21

goller k.- ır 075/26

k.- ırlardı 031/26-27

k.- ırsınız 028/12

k.- mak 061/12

kurtul-: Tehlikeli veya kötü bir durumu atlatmak. İstenmeyen, sıkıntı veren, hoşlanılmayan bir kimseden, bir yerden, bir durumdan uzaklaşmak.

-6-

k.- amaz 031/20

k.- du 033/11

k.- duk 056/19

k.- mak 066/18

k.- muş 094/25

k.- muş 026/14-15

kurru: Canlılığını yitirmiş (bitki).

-1-

k. 085/12

kurul : Bir işi yapmak, yönetmek veya bir kurum ve kuruluşu temsil etmek için görevlendirilmiş kişilerden oluşmuş topluluk; heyet, konsey, asamble.

-1-

k.+ una 016/06

kurulu: Kurulmuş olan, yerleşmiş, oturmuş.

-1-
k. 045/15
kurum: Kendini büyük ve önemli gösterme davranışı; azamet, gurur.

-1-
k. 036/24
kuruş: Liranın yüzde biri değerinde Türk parası.

-1-
k.+ u 080/34
kurut-: Suyunu ve ıslaklığını giderip kuru duruma getirmek.

-1-
k.- maya 032/08-09
kuruyemiş: Fındık, fıstık, leblebi gibi yemek dışında yenilen yiyecekler; meyvehoş.

-1-
k.+ ler 058/10
kus-: Midenin içindekini basınçla ağızdan dışarı atmak; boşaltmak, çıkarmak, kayetmek, istifra etmek.

-1-
k.- malıymış 045/13
kusur : [Ar.] Eksikliği olma durumu.

-1-
k.+ u oldu 045/02
kuş: Yumurtlayan omurgalılarından, akciğerli, sıcakkanlı, vücudu tüylerle örtülü, gagalı, iki ayaklı, iki kanatlı uçucu hayvanların ortak adı.

-3-
k.+ ların 044/02

k. sütüyle beslenmiş 036/01
başına devlet k.+ u konu 027/28
kuş kafesi: Kuşun içinde barındırıldığı yuva.

-1-
k. kafesi 013/10
kuşkulu: Kuşku duyan, kuşku içinde bulunan; huylu, şüpheli.

-1-
k. 056/08
kutu: [Rum.] İnce tahta, mukavva, teneke, plastik vb.nden yapılmış, genellikle kapaklı kap.

-5-
k.+ su 020/32, 043/34, 044/10
k.+ sunun 047/24
k.+ yu 044/17

kuvvet: [Ar.] Sağlıklı olmanın verdiği zindelik, sağlamlık; dayanıklı olma durumu.

-1-
k.+ ini 071/29-30
kuvvetli: Çok etkileyici; çok miktarda; görevini iyi yapan.

-6-
k. 008/31, 010/01, 010/02, 050/29, 059/30, 061/36

kuyruk, -ğu: Hayvanların çoğunda, gövdenin sonunda bulunan, omurganın uzantısı olan uzun ve esnek organ.

-1-
k.+ unu indirip 059/27

kuzguni: [T.+Ar.] Çok koyu, kara renk.

-1-

k. 030/19

kuzum: Yalvarma veya dikkat çekme anlamları taşıyan bir seslenme sözü.

-3-

k. 019/04, 043/36, 044/10

küçücük: Çok küçük; küçümencik, minicik, minimini, ufacıcık, ufacık.

-3-

k. 032/25, 093/25

k. görmeye 007/18

küçük: Boyutları, benzerlerininkinden daha ufak olan; mikro, ufak tefek, büyük karşıtı. Yaşı daha az olan. Değersiz, önemsiz.

-18-

k. 007/18, 011/05, 013/06, 052/01, 061/14, 071/11, 081/03, 081/04, 086/08, 087/13, 089/05, 092/23, 093/26

büyük k. 066/08

k. dağları ben yarattım diyen
037/26

k. görmeye 008/08

k.+ ten 061/35

k.+ tür 053/21

küçüklük, -ğü: Çocukluk, çocukluk çağı.

-1-

k.+ ünden 076/23

küçül -: Küçülmüş gibi bir durum almak, büzülmek, hacimce ufalmak.

-1-

k.- müş 079/16

küf: Ekmek, peynir vb. organik maddelerin üzerinde, nem ve ısınn etkisiyle oluşan, çoğu yeşil renkli mantar.

-1-

limon k.+ ü 079/16

küfür: [Ar.] Sövmek için söylenen söz; kalay, sövgü.

-1-

sunturlu k.+ ler 063/13

küheylan: [Ar.] Soylu Arap atı.

-1-

k.+ ım 009/03

kül: Yanan şeylerden artakalan toz madde.

-1-

k. 032/10

külüstür: [Rum.] Yıpranmış, eski, bakımsız olan.

-1-

k. 009/06

kümelen-: Bir yere toplanmak.

-1-

k.- miş 018/02

künye: [Ar.] Bir kimsenin adı, soyadı, ülkesi, doğumu, mesleği vb. bilgilerini gösteren kayıt.

-2-

k.+ si 054/20

k.+ sinde 054/11

kürek kemiği: Omzun art bölümünde bulunan, üçgen biçiminde geniş ve ince kemik; kebze, yağrın.

-1-

k. 020/29

kürsü: Kalabalığa karşı konuşma yapanların önünde bulunan yüksekçe yer.

-1-

k.+ de 008/23

küs-: Herhangi birinin hoş gitmeyen bir söz veya davranışı yüzünden görüşmez olmak.

-1-

k.- üp 057/11

küskün: Küsmüş olan (kimse).

-1-

k. 037/08

küşayiş: [Far.] Ferahlık, iç açıklığı.

-1-

k. 093/11

küt: Tahta vb. katı şeylere vurulduğunda çıkan ses.

-2-

küt k. 035/10

k. küt 035/10

kütüphane: [Ar.+Far.] Kuruluş amaç ve görevine uygun kitap, film, plak vb. her türlü kayıtlı bilgi kaynağını toplayan, düzenleyen ve bilgi gereksinimi olan kullanıcının etkin biçimde hizmetine sunan kuruluş; kitaplık, bibliyotek.

-2-

k.+ sinde 056/23, 062/37

küvet: [Fr.] İçine su doldurulup yıkanmaya elverişli tekne; banyo küveti.

-1-

k.+ te 046/21

-L-

lacivert: [Far.] Mor ve mavinin karışımından ortaya çıka, mora çalar koyu mâvi renkli boya.

-1-

l. 012/20

laf: Bir düşünce anlatan kelime veya kelime dizisi, söz, lakırdı. "Öyle şey olamaz, bu sözün hiçbir değeri yok" anlamlarında hafifseme yollu kullanılan bir söz.

-13-

l. 020/18, 040/11, 052/21, 067/22, 094/23

l.+ a karıştı 026/09

l. anlatmaya 094/24

l. atmaya 066/23

l. bunların ?hepsi 028/19

l. cambazlığına 051/10

l.+ ı açıldı 067/29

l. olsun diye 088/28

l. olsun 073/07

lagar: [Far.] Ağır hareket eden, uyuşuk, yavaş.

-1-

l.+ dır 031/10

lahavle: [Ar.] "Kuvvet ve kudret ancak yüce ve büyük Allah'ındır" mânâsındaki "Lâ havle ve lâ kuvvete illâ billâhi'l-aliyyi'l-azîm" sözünün ilk kelimesi olup dilimizde çâresizlik ve tehlike karşısında

sabrın tükendiğini belirtmek için kullanılır.

-1-

1. çekip 025/24

lakırdı: Laf, söz.

-1-

1.+ ların 014/09-10

lam: [Ar.] Arap alfabesinin yirmi üçüncü, Türkler'in İslâmiyet'i kabullerinden 1928 harf inkılâbına kadar 9 – 10 asır boyunca kullanmış oldukları alfabenin yirmi altıncı harfi ve bu harfin adı [Ebcad hesabındaki değeri 30'dur].

-1-

1.+ ı cimi yok 085/27

lastik: [Fr.] Kauçuktan yapılmış.

-4-

1. 071/11, 075/21, 092/07

1. gibi 074/21

lazım: [Ar.] Gerek; gerekli, lüzumlu.

-12-

1. 031/11, 045/30, 057/12, 077/13, 094/33

neme 1. 036/12, 054/25, 058/01, 074/21, 093/22

nemize 1. 058/14

1.+ dı 018/09

leblebi: [Far.] Dış kabuğu çıkarıldıktan sonra fırında kavrulup çerez olarak yenen nohut.

-1-

1. 084/28-29

leh: [Ar.] Bir şeyden veya bir kimseden yana olma, aleyh karşıtı.

-2-

1.+ ine 008/29, 069/17

leke: [Far.] Kirliliği gösteren iz. Yüz kızartacak durum; kara (II), şaibe.

-2-

1.+ leri 056/13

1. tutan 076/30

lekele-: Birine, namusa dokunur bir suç yüklemek; kirlilemek.

-1-

1.- meye 090/08

lektör: [Fr.] Okutman.

-1-

1.+ ü 047/09

lıkır: Sıvıların bir kaptan akarken çıkardığı ses.

-2-

lıkır 1. 089/24

1. lıkır 089/24

liberalizm: Bireyin özgürlüğünü ve ekonomik güçler arasında hür yarışmayı savunan, bireyler, sınıflar ve uluslararası ekonomik ilişkilere devletin karışmamasını isteyen öğretisi; serbestlik, erkincilik, erkinlik, devletçilik, toplumculuk karşıtı görüşlerin ortak adı.

-1-

1. 056/05

liberasyon: [Fr.] Dış ticârete tanınan serbestlik.

-1-

1. 022/06

lig: [Fr.] Takımların belli kurallar çerçevesinde karşılıklı olarak iç ve dış sahalarda karşılaştıkları yarışma grubu.

-2-

1. 075/03, 082/16

limon: [Far.] Turunçgillerden, 3-5 metre yüksekliğinde, kışın yapraklarını dökmeyen, beyaz çiçekli bir ağaç (Citrus limonum).

-2-

1. 078/03

1. küfü 079/16

limonata: [İt.] Su, şeker ve limon suyundan yapılan şerbet.

-1-

1. 039/34

lira: [İt.] Yüz kuruş değerinde Türkiye'nin para birimi; teklik.

-4-

1. 013/24, 080/16, 083/01

1.+ ya 095/14

lisan: [Ar.] Ana dilden başka olan diğer bir dil.

-2-

1. 011/12, 042/03

lise: [Fr.] Öğrencileri ortaokuldan sonra hayata ve yükseköğretime hazırlayan eğitim öğretim kurumu; ortaöğretimin yapıldığı okul.

-2-

1.+ lerin 083/01

1.+ yi 034/27

liste: [İt.] Alt alta yazılmış şeylerin bütünü; dizelge.

-1-

1.+ si 022/06

literatür: [Fr.] Kaynak.

-1-

1.+ ü 067/03

loca: [İt.] Tiyatro, sinema vb. eğlence yerlerinde veya parlamento salonlarında özel bölme.

-3-

1. 084/30

1.+ larında 035/19

1.+ ya 084/33

lodos: [Rum.] Güneyden veya güneybatıdan esen ve bazen de yağış getiren yerel rüzgâr; kaba yel, boz yel, ak yel.

-5-

1. 020/27, 024/03, 093/16, 093/30

1.+ tu 020/27

lokma: [Ar.] Ağza bir defada alınıp götürülen yiyecek parçası; sokum.

-2-

bir l. 083/22

1.+ m 040/08

lord: [İng.] İngiltere'de babadan oğula veya ailenin ilk erkek kişisine geçen veya kral tarafından bağışlanan soyluluk ünvanı.

-1-

1. 007/14

lostromo: [İt.] Ticaret gemilerinde tayfaların başı.

-1-

1.+ lar 094/12

lömbür lömbür: Ses taklidi sözcük.

-2-

1. 089/03

1. 089/03

lüplük: Kolayca ulaşılabilen, az emekle sonuç alınabilen.

-1-

1. 075/27

lütfen: [Ar.] Birinden bir şey isterken "dilerim, rica ederim" anlamında kullanılan bir söz. stemeyerek, gönülsüz bir biçimde.

-4-

1. 018/35, 044/17, 066/17, 095/12

lüzum: [Ar.] Gerekme, lâzım olma, gereklilik, gerek.

-4-

1. 010/09, 080/16

1. görmezlerdi 087/35

1.+ u 075/20

lüzumsuz: [Ar.+T.] varlığına ihtiyaç duyulmayan, gereksiz.

-3-

1. 046/25, 073/29, 073/32

-M-

maahaza: [Ar.] Bununla birlikte, bununla beraber.

-1-

m. 093/23

maaille: [Ar.] Ailece.

-1-

m. 068/01

maarif: [Ar.] Öğretim ve eğitim sistemi.

-1-

m. 054/09

maaş: [Ar.] Aylık.

-5-

m. aldığı 054/12

m. alıyorlar 029/23

m.+ ı 054/21

m.+ ını 029/12

m.+ ını alamayacaktır 071/04

mabeyin: [Ar.] Padişah sarayı.

-1-

m.+ de 041/13

mabeyinci: [Ar.+T.] Osmanlı Devleti'nde padişahların dışarıyla olan ilişkilerine bakan, buyruklarını ilgililere bildiren, bazı kişilerin dileklerini kendisine ileten görevli.

-4-

m. 037/01

m.+ ler 036/30

m.+ nin 042/14, 047/17

macera: [Ar.] Baştan geçen ilginç olay veya olaylar zinciri; serüven, sergüzeşt, avantür.

-3-

m. 041/30

m.+ larına 036/10

m.+ sı 023/02-03

maç: [Fr.] Karşılaşma.

-6-

m.+ ı 045/14

m.+ ımız 073/19

m.+ ında 081/05

m.+ ları 082/16

m.+ larında 075/04

m.+ ta 075/21

madam: [Fr.] Türkiye'de Müslüman olmayan evli kadın; madama.

-1-

m.+ m 072/02

madem: [Ar.] "Değil mi ki, -diği için, -diğine göre" anlamlarında sebep göstermek için, başına getirildiği cümleyi daha sonraki cümleye bağlayan bir söz; mademki.

-4-

m. 013/27-28, 053/20, 080/03, 083/30

mademki: [Ar.+Far.] Madem.

-1-

m. 052/06

maden: [Ar.] Yer kabuğunun bazı bölgelerinde çeşitli iç ve dış doğal etkenlerle oluşan, ekonomik yönden değer taşıyan mineral. Çok değerli şeyleri kapsayan kaynak.

-1-

m.+ i 084/34

madeni: [Ar.] Madenle ilgili veya madene özgü olan; madensel, metalik.

-2-

m. 089/09, 089/14

maden suyu: İçinde erimiş mineraller bulunan ve bazı hastalıkların tedavisinde kullanılan kaynak suyu.

-2-

m. 020/32, 021/23

maf ol-: (mahvol-); [Ar.+T.] Yok olmak.

-1-

m. oldum 017/18

mağaza: [Fr.] İçinde ticâret amacıyla mal ve eşyâ satılan büyük dükkân.

-2-

m.+ sı 036/09

m.+ sından 075/19

mağdur: [Ar.] Haksızlığa uğramış (kimse); kıygın.

-1-

m. 054/13

mağlubiyet: [Ar.] Mağlup olma, yenilme, yenilgi.

-1-

m.+ e 073/30

mağlup: [Ar.] Yenik düşmüş, yenilmiş.

-1-

m. 067/11

mahalle: [Ar.] Bir şehrin bir kasabanın, büyükçe bir köyün en az beş yüz nüfusa sahip parçalarından her biri. Bu parçalarda oturan insanların tamamı.

-11-

m. 075/06, 077/01

m. mektebine 033/13-14

m.+ deki 035/01

m.+ den 074/06

m.+ dendik 027/27

m.+ nin 047/04, 084/18

m.+ nızden 047/03

m.+ ye 078/27

m.+ yi 035/18

mahalli: [Ar.] Bir yere âit veya bir yere mahsus olan, yerli, yerel, yöresel.

-1-

m. 068/11

mahkeme: [Ar.] Bir yargıçtan veya bazen savcı ve yargıçlardan oluşan bir kurulun, yargı görevini yerine getirdikleri yer; yargı yeri, yargıevi, mahkeme kapısı.

-1-

m.+ sine 094/18

mahkûm: [Ar.] Zorunda olan; mecbur.

-1-

m.+ uz 070/25

mahluk: [Ar.] Yaratılmış şey, insan, hayvan, yaratık.

-2-

m. 089/21

m.+ un 008/08

mahlukat: [Ar.] Yaratılmış olan şeyler, bütün yaratıklar, mahlûklar.

-1-

m. 033/17

mahmur: [Ar.] Süzgün, dalgın bakışlı (göz); baygın.

-1-

m. 036/05

mahrûm: [Ar.] Yoksun.

-1-

m. kal 029/06

mahsus: [Ar.] Bilerek, isteyerek, kasten.

-1-

m. yapıyordu 049/18

mahşer: [Ar.] Büyük kalabalık.

-1-

m. 085/19

mahut: [Ar.] Bilinen, bahsi geçen, adı geçen.

-2-

m. 043/10, 050/14

mahvet-: [Ar.+T.] onmaz duruma getirmek.

-1-

m.- ecek 061/01

mahzen: [Ar.] Yapılarda yer altı deposu.

-1-

m.+ lerinde 034/14-15

mahzun: [Ar.] Üzgün.

-1-

m. 032/05

maiyet: [Ar.] Üst görevlinin yanında bulunan kimseler, alt kademedekiler; tevabi.

-4-

m.+ indeki 052/17, 054/29, 055/13, 055/15

makale: [Ar.] Bilim, fen konularıyla siyasal, ekonomik ve toplumsal konuları açıklayıcı veya yorumlayıcı niteliği olan gazete veya dergi yazısı; yazı (I).

-1-
m.+ ler 067/08
makara: [Ar.] Üzerine iplik, tel, şerit vb. sarılan, kenarları çıkıntılı, ekseni boyunca delik silindir; bobin.

-1-
m.+ ları koyuverdi 072/21
makbul: [Ar.] Beğenilen, hoş karşılanan.

-1-
m. oluyor 038/03
makine: [İt.] Herhangi bir enerji türünü başka bir enerjiye dönüştürmek, belli bir güçten yararlanarak bir işi yapmak veya etki oluşturmak için çarklar, dişliler ve çeşitli parçalardan oluşan düzenekler bütünü.

-4-
m.+ nin 049/24
fotoğraf m.+ si 081/07
m.+ sinin 007/02
m.+ yle 023/14
maksat: [Ar.] İstenilen, kastedilen şey, niyet, amaç, gâye.

-2-
m. 042/05
m.+ ı 077/27
makule: [Ar.] Aşağı tabaka.

-1-
m.+ sinden 036/31
mal: [Ar.] Alınıp satılabilen her türlü ticaret eşyası; emtia. Bayağı, aşağılık, kötü kimse.

-7-

m. etmeye 038/09
m.+ ı 021/18, 078/17
orta m. 024/09
m.+ ın gözü 056/12, 065/26
m. olurdu 073/30

maliye: [A.r] Devletin bütçesini düzenleyen ve mâlî işlerini yürüten kuruluş.

-5-
m. 012/12, 028/05, 067/30, 091/30
m.+ sinin 028/06

maliyeci: [Ar.+T.] Maliye işlerinde uzman olan veya devletin maliye kuruluşlarında çalışan kimse.

-2-
m. 028/03
m.+ lerimiz 028/08

maliyecilik: [Ar.+T.] Maliyecinin görevi.
-1-
m. 028/22

malum: [Ar.] Herkesçe bilinen ancak dile getirilemeyen.

-2-
m. 036/15
m. a 085/18

malumat: [Ar.] Bilgi.

-3-
m. 052/26
m.+ ı 052/26, 052/29-30

malumialiniz: (mâlûm-i âlîiniz); [Ar.] “Siz de çok iyi bilirsiniz ki” anlamında kullanılan nezâket sözü.

-2-

m. 047/28, 093/07

mamafih: [Ar.] Bununla birlikte.

-1-

m. 009/20

mamur: [Ar.] Gelişip güzelleşmiş, bayındır duruma gelmiş, şenlikli.

-1-

dört başı m. 023/14

mana: [Ar.] Kelime, söz, hareket, davranış vb.nin ifâde ettiği şey, anlatılmak istenen veya onlardan anlaşılan şey, anlam, medlûl, mefhum.

-5-

m.+ sı 059/25

m.+ sına geliyormuş 057/03

m.+ sını 014/03

m.+ sını çıkaramıyordu 014/05

m.+ sıyla 056/06

manalı: [Ar.+T.] Dolaylı olarak bir şeyler demek isteyen, gizli bir anlamı olan, bir şeyi îmâ eden.

-3-

m. 016/25

manalı m. 046/35

m. manalı 046/34

manasız: [Ar.+T.] Yersiz, sebepsiz, boş.

-1-

m.+ dır 051/14-15

manastır: [Rum.] Bazı kesin kurallara bağlı rahip veya rahibelerin dünya ile ilgilerini keserek yaşadıkları yapı; keşişhane.

-2-

m.+ a 060/20

m.+ da 060/18

mandal: [Rum.] Kapı, pencere vb. şeyleri kapalı tutmaya yarayan, döner tahta veya metal parça.

-2-

m.+ ı 072/01

kapı m.+ ını 071/29

mandıra: [Rum.] Büyükbaş ve küçükbaş hayvanların süt elde etmek amacıyla beslenip barındırıldığı, süt ve süt ürünlerinin üretildiği çiftlik veya üreticiden satın alınan sütlerle süt ürünleri üretilen yer.

-1-

m.+ sında 076/01

maneviyat: [Ar.] Çeşitli güçlükler, tehlikeler karşısında inanç ve ahlâkî değerlere bağlılıktan doğan dayanma gücü, ruh kuvveti, moral.

-1-

m.+ ını kırmanın 078/26

manevra: [İt.] Sağa sola, öne arkaya rahatça hareket etme. Savaşa hazırlamak amacıyla askerî kuvvetlerin birlikte yaptıkları savaş tâtîmi, tatbikat.

-3-

m. 068/05

m.+ lar 077/03

m.+ ları 076/33

manga: [Alm.] On kişilik asker birliği.

-3-

m. 058/18, 059/17

m.+ sı 063/09
manifaturacı: [İt.+T.] Manifatura eşyası satan kimse; yırtımcı, bezzaz.

-1-

m. 084/24

manipül: [Lat.] Askeri bir birlik.

-1-

m.+ de 025/19

mankafa: Anlayışsız, aptal, sersem kimse.

-1-

m. 046/12

manşet: [Fr.] Gazetelerin ilk sayfasına iri puntolarla konulan başlık.

-1-

m.+ i 040/23

mantık: [Ar.] Doğru düşünmenin yolu ve yöntemi; eseme.

-1-

m. 024/20

mantıken: [Ar.] Mantıkça.

-1-

m. 092/31

marangoz: [Rum.] Ağaç işleriyle uğraşan ve ağaçtan çeşitli eşya yapan usta.

-3-

m. 027/14, 028/24, 082/02

maraza: [Ar.] Anlaşmazlık.

-1-

m. ararsınız 047/04

mareşal: [Fr.] En yüksek askerî rütbe.

-1-

m. 063/29

marifet: [Ar.] Herhangi bir işi yapmada ustalık.

-1-

m.+ leri 034/28

mark: [Alm.] Alman para birimi.

-3-

m. 023/08, 023/27

m.+ lık 023/08

marka: [İt.] Bir ticari malı, herhangi bir nesneyi tanıtmaya, benzerinden ayırmaya yarayan özel ad veya işaret; alametifarika.

-2-

m. 081/30

m.+ sını 039/33

marke: [Fr.] "Takım oyunlarında karşı takım oyuncusunun hareketine engel olmak, tutmak, gölgelemek, markaja almak" anlamındaki marke etmek birleşik fiilinde geçen bir söz.

-1-

m. etsen 074/18

mart: [Lat.] Yılın üçüncü ayı.

-3-

m. 037/35, 060/09, 063/08

martaval: Saçma sapan, asılsız söz, uydurma haber, palavra.

-2-

m. 039/22, 078/28

maruzat: [Ar.] Mevki, makam veya yaş bakımından büyük birine sunulan, bildirilen dilek veya bilgi; sunuş.

-2-

m.+ ım 054/22

m.+ ım vardı 054/08

masa: [Rum.] Ayaklar veya bir destek üzerine oturtulmuş tabladan oluşan mobilya.

-6-

m.+ dan 025/04, 026/08

m.+ sı 087/29

m.+ ya 025/05, 039/34, 040/04

masum: [Ar.] Temiz, saf (kimse). Suç ve günah işlemeyecek kadar küçük çocuk.

-3-

m. 035/14, 035/16, 094/02

maşallah: [Ar.] "Ne güzel, Allah nazardan saklasın" anlamlarında beğenme duyguları bildiren bir söz.

-1-

m. 026/02

matematik: [Fr.] Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı; riyaziye.

-1-

m. 053/16

matine: [Fr.] Sinema, tiyatro, konser salonu gibi yerlerde gündüz gösterisi.

-1-

m.+ si 035/32

matmazel: [Fr.] Avrupalı olup evlenmemiş kadınlara Türkiye'de verilen san.

-1-

m.+ larle 035/29

matrak: [Ar.] Eğlenceli, gülünç, hoş.

-1-

m. geçiyorsun 083/25

mavi: [Ar.] Yeşil ile mor arasında bir renk, bulutsuz gökyüzünün rengi; mai. Bu renkte olan.

-5-

m. 008/18, 040/04, 057/04, 057/14, 093/26

mavimtrak: [Ar.+T.] Mavimsi.

-1-

m. 049/24

mayasıl: [Ar.] Tende kızartı, kaşınma, sulanma, kabuk bağlama vb. doku bozukluklarıyla kendini gösteren ve bulaşıcı olmayan bir deri hastalığı; egzama.

-1-

m. 071/07

mayii: [Ar.] Mayi. Sıvı.

-1-

m. 089/24

maymun: [Ar.] Dört ayaklı, iki ayağı üzerinde de yürüyebilen, ormanda toplu olarak yaşayan, kuyruklu hayvan; primat.

-2-

m.+ lar 024/19

m.+ u 026/31

mayo: [Fr.] Deniz, göl, havuz vb. yerlere girerken veya güneşlenirken giyilen, tek parçadan oluşan giysi.

-3-

m. 068/01

m.+ lar 030/18
m.+ larının 075/10
mazhar: [Ar.] Ulaşan, erişen, nâil olan.
-1-
m. 047/02
mazi: [Ar.] Geçmiş zaman.
-1-
m. 040/30
mebus: [Ar.] Milletvekili.
-2-
m. 074/32, 083/17
mecbur: [Ar.] Herhangi bir konuda yükümlü, bir şeyi yapmak zorunda olan; eli mahkûm. Bağlı, düşkün, tutkun.
-2-
m. 057/01, 078/33
meclis: [Ar.] Bir konuyu konuşmak veya görüşmek için bir araya gelmiş bir başkan ve üyelerden oluşan resmî kurul; divan.
-4-
m. 065/08, 066/08, 067/27
m.+ te 069/08
mecnun: [Ar.] Akli başında olmayan, çılgın gibi davranan (kimse).
-2-
m. 067/11
m.+ du 067/10
mecnunane: [Ar.+Far.] Çılgın gibi, çılgınca.
-1-
m. 094/04
meçhul, -lü: [Ar.] Bilinmeyen.
-1-

m. 053/19
medlûl: [Ar.] Anlam.
-1-
m.+ ünden 090/02
meğer: [Far.] Önceden bilinmeyen, farkında olunmayan, sonradan anlaşılan bir durumu bildiren bir söz; meğerse, meğerssem.
-8-
m. 039/30, 041/34, 048/04, 054/09, 059/14, 061/20, 061/30, 081/30
mekadir: [Ar.] Miktarlar, kısımlar.
-1-
m.+ ini 028/16
mektep: [Ar.] Herhangi bir derecede öğrenim görecekt olanların toplu olarak devam ettikleri öğretim kurumu, okul. Bu öğretimin yapıldığı binâ.
-14-
m. 049/08
m.+ e 048/17, 048/25, 054/14
m.+ in 055/15
m.+ inden 071/16
m.+ ine 091/29
mahalle m.+ ine 033/14-15
m.+ lerde 060/01
m.+ lere 036/03
m.+ te 048/03, 071/24
m.+ ten 055/11, 055/30
mektup: [Ar.] Bir şey haber vermek, sormak, istemek veya duyguları bildirmek için birine çoğunlukla posta yoluyla

gönderilen, zarfa konulmuş yazılı kâğıt;
name, varakpare.

-5-

m. 018/15, 056/14, 060/05

m. alıp 035/02

m.+ lan 023/14

m.+ te 016/14

meleke: [Ar.] İnsanda idrak, hâfıza, hayal etme, muhâkeme kabiliyeti gibi doğuştan var olan güçlerden her biri, yeti.

-1-

m.+ sine 024/20

melodi: [Fr.] Belirli kurallara uyularak meydana getirilen ve kulağa hoş gelen âhenkli ses dizisi, ezgi, nağme, lahin.

-2-

m. 059/24

m.+ sini 063/32

melodram: [Fr.] Çağdaş tiyatrodâ, acıklı, duygusal, korkunç, olağanüstü konuları işleyen ve düellolar, çeşitli tuzaklar, entrikalar, gerilimi yüksek sahneler içeren oyun türü.

-1-

m. 060/19

meme: Yavrularını emzirmek için, memelilerin göğsünde türlü biçim ve sayıda bulunan, meme başı denilen çıkıntılı olan organ; bicik, emcek, emcik, göğüs.

-13-

m.+ den 089/08, 093/28

m.+ leri 089/06, 091/23

m.+ lerini 089/02

m.+ si 094/07

m.+ sini 093/19, 093/27, 094/03,
094/06

kulak m.+ sini 079/31

m.+ yi 089/07, 089/10

memeli: Memesi olan.

-10-

m. 089/01, 091/11, 091/14,
091/17, 091/20, 091/21, 091/23, 092/25,
095/06, 095/09

memleket: [Ar.] Bir kimsenin doğup büyüdüğü yer, şehir; yurt. Ülke.

-4-

m.+ i 057/12

m.+ in 068/08, 068/09

m.+ inden 058/10

memnun: [Ar.] Herhangi bir olaydan veya durumdan ötürü sevinç duyan, kıvançlı, mutlu.

-3-

m. 015/20, 068/13

m.+ uzdur 084/06

memnunluk: [Ar.+T.] Kıvanma, kıvanç.

-1-

m. 027/25

memur: [Ar.] Devlet hizmetinde aylıkla çalışan kimse; görevli, işyar. Yükümlü.

-9-

m. 010/21, 026/16

m.+ a 018/31

m. etmiş 042/02

m.+ ları 025/03

m.+ u 010/19, 025/06, 031/08

m.+ un 084/10

mendil: [Ar.] Ağız, burun ve ter silmek, el yüz kurulamak gibi işlere yarayan, pamuk, keten veya ipekten dört köşeli küçük dokuma.

-6-

m. 047/24

m.+ ini 012/26, 021/04, 067/01

m.+ lerim 044/11

m.+ lerimi 043/34

menekşe: [Far.] Menekşegillerden, bir veya çok yıllık otsu bir bitkinin mor renkli, güzel kokulu çiçeği.

-1-

m. 077/07

menfaat: [Ar.] Fayda, yarar, çıkar, kâr.

-1-

m.+ ini 017/22

mensup: [Ar.] Bir yerle veya bir kimseye bağlantısı olan, ilişkili, -den olan, -e bağlı (kimse).

-2-

m. 059/03

m. olmalı 034/18

menşeli: [Ar.+T.] Asıllı, kökenli, kaynaklı.

-1-

m. 057/23

merak: [Ar.] Bir şeyi anlamak veya öğrenmek için duyulan istek. Bir şeyi edinme, yapma, bir şeyle uğraşma isteği. Düşkünlük, heves.

-11-

m. 090/15

m. eder 019/18

m. ettim 017/02, 043/36

m.+ ı olmaz 034/28

m.+ ı olup 054/04

m.+ ım 091/31

m.+ ından 091/08

m.+ la 069/30

m. salan 066/32

m.+ tan çatlarız 069/23

meraklı: [Ar.+T.] Her şeyi anlamak ve bilmek isteyen; araştırmacı, mütecessis.

-2-

m. 054/05, 055/20

merdiven: Bir yere çıkmaya veya bir yerden inmeye yarayan basamaklar dizisi; badal, basak.

-11-

m. 062/15, 062/34, 086/06

m.+ de 044/15, 058/29

m.+ in 012/19

m.+ ini 026/23

m.+ lere 085/32

m.+ leri 058/05, 071/33

m.+ lerini 051/26

meret, -di: [Ar.] Sıkıntı veren, hoşlanılmayan şeyler veya kimseler için kullanılan sövgü sözü.

-1-

m.+ in 073/11

merhale: [Ar.] Değeri ve önemi bakımından kademe kademe yükselen

mevki ve derecelerden her biri, aşama, mertebe, basamak, pâyê.

-1-

m.+ nin 052/31

merhem: [Ar.] Deriye sürülerek kullanılan, içinde birçok etken madde bulunan, yumuşak ve koyu kıvamda, yağlı ilaç.

-1-

m.+ i 071/08

merhum: [Ar.] Ölmüş Müslüman erkek; rahmetli, rahmetlik.

-2-

m. 091/12

m.+ u 033/14

meridyen: [Fr.] Ekvatora dik olarak kutuplardan geçtiği ve dünyâyı çevrelediği kabul edilen dâirelerden her biri, boylam.

-1-

m. 020/22

merkez: [Ar.] Polis karakolu.

-3-

m. 020/23

m.+ e 017/15, 017/30

mert: Yiğit, cesur (kimse).

-1-

m. 081/23

mertebe: [Ar.] Kademe, derece, basamak, sıra.

-1-

m. 046/33

mesela: [Ar.] Söz gelişi, örnek olarak.

-2-

m. 067/25, 075/09

mesele: [Ar.] Çözüme kavuşturulması, bir sonuca bağlanması gereken durum, sorun.

-11-

m. 065/27, 078/29

m.+ de 065/26

m.+ dir 007/06

m.+ lerden 092/24

m.+ si 009/16, 041/18, 044/26,

074/36

m.+ sini 018/16

m.+ yi 048/28

mesire: [Ar.] Gezilecek, piknik yapılacak yer; gezinti yeri.

-1-

m. 080/18

meslek: [Ar.] Belli bir eğitim ile kazanılan, sistemli bilgi ve becerilere dayalı, insanlara yararlı mal üretmek, hizmet vermek ve karşılığında para kazanmak için yapılan, kuralları belirlenmiş iş.

-3-

m.+ ler 076/08

m.+ lerin 076/05

m.+ ten 010/29

mesut: [Ar.] Saâdete ermiş, saâdetli, mutlu, bahtlı, bahtiyar.

-1-

m. olursun 084/13

meşe: [Far.] Kayıngillerden, yaz kış yapraklarını dökmeyen türleri de bulunan,

kerestesi dayanıklı bir orman ağacı
(Quercus).

-6-

m. 068/29

m.+ ye 068/21, 068/24

m.+ ye 068/25-26

m.+ yi 068/29

meşgul: [Ar.] Bir işle uğraşan, iş
görmekte olan.

-2-

m. 040/02, 041/34

meşhur: [Ar.] Herkesçe bilinen, adı sanı
her tarafa yayılmış, ünlü, şöhretli.

-3-

m. 039/27, 050/23, 065/27

meşrep: [Ar.] Bir kimsenin yaratılışında
bulunan huy, yaratılış, tabiat, mizaç,
karakter.

-1-

kalender m. 026/02

meşru: [Ar.] Yasanın, dinin ve kamu
vicdanının doğru bulduğu, yasalara
uygun; kanuni (I), yasal, legal.

-1-

m. 009/14

meşum: [Ar.] Kendinde uğursuzluk
bulunan; uğursuz, çifteli, yomsuz,
kademsiz, menhus, meret, meymenetsiz,
musibet, muzlim, şom.

-1-

m. 034/13

metelik: [Fr.] Çeyrek kuruş, on para
değerinde demir para.

-1-

m. vermedi 038/23

metodik: [Fr.] Belli bir yönleme
dayanılarak yapılan; yöntemli, metotlu.

-1-

m. 042/10

metot: [Fr.] Belli bir hedefe varmak, bir
amaca erişmek için tâkip edilen, tutulan
yol, yöntem, usûl.

-2-

m. 031/21

m.+ unu 069/11

metre: [Fr.] Yer meridyen çemberinin
kırk milyonda biri olarak kabul edilen, 100
cm'lik temel uzunluk ölçüsü birimi.

-3-

m. 020/14, 026/30

m.+ den 027/05

metres: [Fr.] Evli bir erkekle nikâhsız
yaşayan kadın; kapama, kapatma,
mantinota, zamazingo, zamkinos.

-1-

m.+ lerinin 066/17

metronom: [Fr.] Bir müzik parçasının
hangi hızla çalınması gerektiğini gösteren
alet.

-1-

m. 011/03

mevkii: (mevki); [Ar.] Bir şeyin veya bir
işin yapıldığı, olduğu yer. Yüksek
memûriyet, makam, rütbe, mansıp. Yer.
Durum.

-6-

m. 031/08, 049/06, 049/31

m.+ nden 073/32

m.+ ni 010/32, 037/15

mevsim: [Ar.] Yılın, güneşten ısı, ışık alma süresi ve dolayısıyla iklim şartları bakımından farklılık gösteren dört bölümünden her biri; sezon, sürem. Herhangi bir ekimin yapıldığı veya bir ürünün yetiştiği dönem. Herhangi bir şeyin etkinlik dönemi; sezon.

-4-

m. 020/21, 082/16, 084/26

m.+ i 078/18

mevzu: [Ar.] Ele alınan, incelenen, üzerinde durulan mesele, konu.

-4-

m. 016/15, 025/05

m.+ da 027/32

m.+ lara 090/16

meydan: [Ar.] Yarışma, eğlence veya karşılaşma yeri.

-1-

m.+ larda 037/10

meyhane: [Far.] İçki satılan ve içilen eğlence yeri; harabat.

-1-

m.+ si 043/20

meymenet: [Ar.+T.] Uğursuz, bereketsiz.

-1-

m.+ siz 036/04

meyve: [Far.] Bir iş veya çalışma sonucunda elde edilen şey, ürün, mahsul.

-1-

m.+ lerini 095/02

meyveli: [Far.+T.] Meyve ile yapılmış, içinde meyve bulunan.

-1-

m. 030/08

mezbûre: [Ar.] Yukarıda adı geçen, sözü edilmiş olan, zikredilen (kadın).

-2-

m.+ nin 090/20, 094/09

mezhep: [Ar.] Bir dinin görüş, yorum ve anlayış ayrılıkları sebebiyle ortaya çıkan kollarından her biri.

-1-

m.+ leri genişti 056/06

meziyet: [Ar.] Bir kişiyi veya nesneyi benzerinden üstün gösteren nitelik.

-1-

m.+ ine 011/01

mezun: [Ar.] Bir okulu bitirerek diploma almış (kimse).

-2-

m.+ ları 068/14

m.+ udur 034/27

mı: Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren bir söz.

-65-

m. 007/15, 013/31, 016/24, 016/26, 017/23, 018/09, 019/13, 025/07, 026/01, 026/17, 027/05, 031/12, 031/16, 032/03, 032/17, 037/10, 043/22, 045/27, 047/24, 050/10, 050/29, 052/27, 055/34,

056/07, 061/14, 065/05, 065/27, 067/29,
068/10, 068/24, 070/21, 073/19, 074/16,
075/11, 075/28, 078/11, 079/10, 079/11,
080/05, 082/06, 083/20, 083/24, 083/25,
083/29, 086/34, 087/15, 087/22

âlemi var m. 078/26

ötesi var m. 086/32

sizinki can da herkesinki patlıcan

m. 061/33

m.+ biliyorum 094/15

m.+ dır 049/08

m.+ sın 011/03, 088/03

m.+ sınız 017/07, 041/08, 042/23,
043/04, 043/26, 084/01, 090/26, 095/16

m.+ ydınız 027/26

m.+ yım 014/06, 029/04

mıncıkla-: Örseleyecek veya biçimini
bozacak gibi ellemek, sıkıştırmak.

-1-

m.- yor 093/27

mırıldan-: Alçak sesle kendi kendine bir
şeyler söylemek; mırılanmak. Alçak sesle
şarkı söylemek.

-5-

m.- an 013/11

m.- dı 015/25, 029/18, 030/25

m.- mışım 043/33

mi: Sonuna getirildiği cümleye veya
kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya
göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren
bir söz.

-72-

m. 013/01, 015/14, 016/26,
017/03, 017/04, 018/18, 018/28, 019/02,
019/04, 020/11, 021/14, 022/28, 026/01,
026/32, 032/02, 032/31, 038/02, 040/17,
042/26, 043/09, 043/20, 044/01, 044/04,
045/30, 050/10, 052/04, 052/32, 055/08,
055/31, 056/28, 058/17, 061/13, 061/16,
065/23, 067/25, 068/27, 071/29, 072/19,
074/03, 074/16, 077/21, 077/22, 078/28,
080/07, 081/32, 082/06, 085/28, 087/08,
089/28, 090/22, 091/08, 092/09, 092/28

başına bir şey m. gelsin 031/29

hiç m. hiç 076/18, 082/23

değil m. ki 083/32, 086/23

m.+ dir 087/03

m.+ sin 023/31, 026/04, 029/29,

030/13, 070/14

m.+ siniz 040/32, 045/20, 068/33,

093/06

m.+ yım 059/25

m.+ yız 066/03

miat, -dı: [Ar.] Bir şey için belirlenen
kullanma süresi, yıpranma müddeti.

-1-

m.+ ı geçmiş 066/18

mide: [Ar.] Omurgalılarda, sindirim
sistemini, yemek borusu ile onikiparmak
bağırsağı arasında besinlerin sindirime
hazır duruma getirildiği; omurgasız
hayvanlarda ise sindirim kanalının bu
bölgeye karşılık olan parçası; karın.

-1-

m.+ ye indir 072/03

mideci: [Ar.+T.] Kendi çıkarlarından başka bir şey düşünmeyen (kimse).

-1-

m. 052/08

mikrofon: [Fr.] Elektrik akımı etkisiyle sesi uzakta bulunan alıcıya ulaştırılan araç.

-1-

m. 009/31-32

miktar: [Ar.] Değer, kıymet, derece, seviye.

-1-

m. 034/03

milimetre: [Fr.] Bir metrenin binde biri uzunluğunda bir ölçü birimi; milim.

-1-

m. 078/15-16

millet: [Ar.] Çoğunlukla aynı topraklar üzerinde yaşayan, aralarında dil, tarih, duygu, ülkü, gelenek ve görenek birliği olan insan topluluğu; ulus, budun. Herkes, bir yerde bulunan kimselerin bütünü. Benzer özellikleri olan topluluk.

-10-

m. 027/31, 067/05, 074/16, 085/06, 085/17

m.+ i 094/30

m.+ in 041/19, 067/11

m.+ inden 042/29

m.+ tendi 039/15

milletvekili: [Ar.] Anayasa'ya göre millet meclisine seçimle giren millet temsilcisi; sayılab, mebus, vekil, parlamenter.

-1-

m. 055/08

milletvekilliği: [Ar.] Milletvekilinin görevi; mebusluk, parlamenterlik.

-1-

m.+ inde 068/17

millî eğitim: Bir milletin kendine özgü eğitim sistemi; ulusal eğitim.

-1-

m. 082/31

millî takım: Uluslararası yarışmalarda bir ülkeyi temsil etmek için bir araya gelmiş sporcular grubu; ulusal takım.

-2-

m. 027/07

m.+ ı 027/35

milyon: [Fr.] Bin tâne bine eşit sayı.

-1-

m. 056/15

milyoner: [Fr.] Maddi varlığı bakımından zengince sayılan kimse.

-1-

m.+ i 029/15

mim: [Ar.] Biten bir yazının altına konulan işaret.

-1-

m. koyar 069/14

minnacık: Çok küçük, minimini, minicik.

-1-

m. 093/29

miralay: [Far.+T.] Eskiden kaymakamla mirlivâ arasındaki rütbeye sâhip subay, albay.

-8-

m.+ a 066/08-09

m.+ daki 065/16

m.+ dan 067/22

m.+ ı 065/09, 065/13

m.+ ımızza 066/22

m.+ ımızın 066/23

m.+ ın 065/12

miras: [Ar.] Birine, ölen bir yakınından kalan mal mülk, para veya servet; kalıt, bırakıt, tereke.

-3-

m. 078/09

m.+ a konmuşlar 078/10

m.+ ı kalacak 032/03

misafir: [Ar.] Görüşme, ziyâret vb. amaçlarla birinin evine veya bir yere gelen ve geçici olarak kalan kimse, konuk, mihman.

-3-

kulak m.+ i oldum 062/16

m.+ lere 020/06

m.+ leri 072/02

misafirlik, -ği: [Ar.] Misâfir olma durumu, konukluk.

-1-

m.+ e 044/16

misal: [Ar.] ...-e benzer olan.

-4-

m.+ i 009/05, 012/02, 076/14, 090/20

misli: Aynı ölçüde.

-6-

m. 007/04, 007/21, 007/26, 009/17, 010/01, 024/11

mitralyöz: [Fr.] Hafif makineli tüfek.

-1-

m. 021/03

miyavla-: Kedi “miyav” diye ses çıkarmak.

-2-

m.- ma 061/10

m.- mazdı 057/01

model: [Fr.] Resim, heykel vb. yapılırken baka baka benzetilmeye çalışılan nesne veya kimse; örnek. Otomobil vb.nde tip.

-2-

m. 080/28

m.+ i 054/03

m.+ ye 047/26

mola: [İt.] Ara verme.

-1-

m. verdiler 033/06

mor: Kırmızı ile mavinin karışımından ortaya çıkan renk, menekşe renginin kırmızıya çalanı.

-1-

m. 040/04

moral: [Fr.] Bir insanın ruhsal gücü, manevi güç; maneviyat.

-1-

m.+ i 086/28

motor: [Fr.] Herhangi bir enerjiyi mekanik enerjiye dönüştüren düzenek.

-1-

m.+ un 038/04

motosikletli: [Fr.+T.] Motosiklet kullanan.

-1-

m. 055/26

mu: Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren bir söz.

-32-

m. 011/18, 014/04, 027/22, 028/22, 028/23, 038/02, 039/18, 054/22, 060/27, 064/10, 070/11, 071/31, 082/06, 085/17, 092/20, 094/02

boru m. bu 067/30

m.+ dur 073/05

m.+ sun 018/33, 021/12, 032/30, 078/08, 094/21

m.+ sunuz 015/20, 021/29, 045/11, 046/04

m.+ ydu 029/07

m.+ yum 009/06, 041/19, 095/11

muallim: [Ar.] Mesleği eğitim öğretim olan, eğitim ve öğretim kurumlarında ders veren, bilgi öğreten kimse, öğretmen, hoca, müderris.

-4-

m. 055/01, 055/07

m.+ i 050/03, 050/06

muamele: [Ar.] Başkasına karşı olan davranış, davranış biçimi, tutum.

-1-

m.+ si gören 047/02

muavin: [Ar.] Bir yöneticiye, bir memura yardımcı olmak, yokluğunda ona vekâlet etmek üzere tâyin edilmiş kimse, yardımcı.

-2-

m.+ inin 055/07

m.+ inin 055/01-02

muayyen: [Ar.] Belli, belirli.

-2-

m. 041/19, 042/32

mubayaa: [Ar.] Mübayaa. Satın alma.

-1-

m.+ ya 028/27

mucize: [Ar.] Olağanüstü şey, hârikulâde olay.

-1-

m.-i tabiattır 089/20-21

mugalata: [Ar.] Yanıltıcı söz, kandırmaca laf.

-1-

m.+ ya 051/10

muhabbet: [Ar.] Sohbet, yârenlik.

-1-

m.+ i 080/11

muhacim: [Ar.] Atak oyuncu, forvet.

-1-

m. 031/11

muhafız: [Ar.] Koruyan, gözeten, bekleyen, muhâfaza eden kimse.

-3-

m. 078/21, 087/20

m.+ a 080/15

muhafızlık, -ğı: [Ar.+T.] Muhafız olma durumu.

-1-

m.+ ından 080/17

muhakeme: [Ar.] Bir meselede tarafları dinleyerek ileri sürülen farklı iddia ve görüşleri değerlendirip karâra varma, hüküm verme, yargılama.

-2-

m.+ de 090/08-09

m. edebiliş 065/17

muhakkak: [Ar.] Doğruluğu, gerçekliği kesin olarak bilinen, gerçekliği kesinleşmiş, kesinlikle.

-4-

m. 008/15, 014/03, 036/11, 039/19

muhallebici: Muhallebi satılan yer.

-3-

m. 019/04

m.+ ye 019/09, 019/11

muharebe: [Ar.] Savaşta yapılan çarpışmalardan her biri.

-1-

m.+ si 084/07

muhtaç: [Ar.] Bir şeye veya kimseye ihtiyâcı olan, ihtiyaç duyan, gereksinim duyan.

-2-

namerde m. bırakmasın 083/23

m.+ ı 082/17

mukadder: [Ar.] Yazgıda var olan, yazgı ile ilgili olan, alında yazılı olan.

-1-

m. miş 044/30-045-01

mukaffa: [Ar.] Kafiyeleşmiş, kafiyeli.

-1-

m. 035/28

mukarenet: [Ar.] Bir yere veya bir araya gelme, kavuşma, yakınlaşma, bitişme, bitişiklik.

-1-

m.-i cinsiyede 093/10

mum: [Far.] Bir fitilin etrafına erimiş bal mumu, içyağı, stearik asit veya parafin dökülerek genellikle silindir biçiminde dondurulan ince, uzun aydınlatma aracı; şem.

-1-

m.+ luk 010/03

munzam: [Ar.] Katılmış, ulanmış, eklenmiş.

-1-

m. 060/05

murat, -dı: [Ar.] Erişilmek istenen, olması, gerçekleşmesi arzu edilen şey, istek, dilek, amaç.

-1-

m.+ ına ermişti 011/02

musanna: [Ar.] Bir sanatın inceliklerini aksettirecek şekilde ustaca yapılmış, sanatkâr elinden çıkmış, sanatlı.

-1-

m. 035/28

muştala-: [Far.] Muştâ ile vurmak.

-1-

m.- nır 037/12

mutat zevat: [Ar.] Her zamanki saygıdeğer kişiler, belirli insanlar.

-6-

m. 049/28, 055/27

m. 052/17-18

m.+ a 055/13

m.+ la 049/22, 054/29

mutfak: [Ar.] Yemek pişirilen yer; aş damı, aşhane, ocaklık.

-3-

m. 013/09

m.+ ma 072/02

m.+ ta 013/10

mutlaka: [Ar.] Kesin olarak, kesinlikle, şüphesiz.

-2-

m. 062/26, 095/15

mutti: (mutter); [Alm.] Anne.

-1-

m. 022/28

muvaaffak: [Ar.] Başarmış, başarılı (kimse).

-1-

m. olabilirdim 046/26

muvazene: [Ar.] Denge.

-1-

m. 057/33

mü: Sonuna getirildiği cümleye veya kelimeye, söyleyiş biçimine ve tonlamaya göre soru, şaşma veya inkâr anlamı veren bir söz.

-3-

m. 027/31, 054/08, 093/03

mübarek: [Ar.] Hayırlı, uğurlu, kutlu, mukaddes. Bereketli, verimli. Sevgi ve beğenme ifadesi olarak kullanılır.

-6-

m. 033/13, 089/06, 089/22

m. günü 029/25

m. olsun 081/11, 081/13

mübayenet: [Ar.] Birbirine aykırı ve karşıt olma, karşıtlık, uyuşmazlık, zıtlık.

-1-

m. 092/26

mücessem: [Ar.] Cismi varmış gibi yoğun bir durum almış olan.

-1-

namus-ı m. 084/34

mücrim: [Ar.] Suç işlemiş olan, suçlu, kabahatli kimse.

-1-

m. 093/02

müdafaa: [Ar.] Savunma.

-1-

m. ediyorlar 009/11

müdahale: [Ar.] Karışma, bir işin gidişine el atma.

-1-

m. etmeyin 017/29

müddet: [Ar.] Bir şeyin, bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman bölümü, süre.

-5-

m. 031/22, 073/27

bir m. 047/13, 054/29, 082/26

müdür: [Ar.] Resmî bir kuruluşu yöneten, ticârî bir müessesede dâire, şûbe vb. bölümlerin başında bulunan kimse.

-19-

m. 032/13, 032/29, 049/21, 051/02, 054/29, 055/01, 071/32, 082/27

m.+ e 050/24

m.+ le 050/11, 050/19, 051/15, 052/17

m.+ ü 029/27, 030/10, 031/15,

032/27, 051/33

m.+ üdür 055/09

müfekkire: [Ar.] Düşünme yetisi veya gücü.

-1-

m.+ m 089/25

müfettiş: [Ar.] Kurum ve kuruluşlara genellikle habersiz olarak veya belli olayların şikâyeti üzerine gidip, işlerin mevzuata ve etik ilkelere göre yapılıp yapılmadığını inceleyip rapor hazırlayan kimse; denetmen.

-2-

m.+ i 068/07, 082/31

müfredat: [Ar.] Öğretim programı.

-2-

m. 050/19

m. programına 052/01

mühim: [Ar.] Ehemmiyetli, önemli.

-9-

m. 025/22, 068/12, 092/24

mühim m. 030/22, 065/20, 083/12

m. mühim 030/22, 065/19, 083/12

mühimse-: Önemsemek.

-1-

m.- rdi 050/08

mükellef: [Ar.] Bir işi yapmak zorunda olan (kimse), yükümlü.

-2-

m.+ im 018/26

m.+ in 028/21

mümkün: [Ar.] Gerçekleşme imkânı bulunan; olası.

-3-

m. 076/11

ne m. 062/06

m.+ dü 075/08

münakaşa: [Ar.] Ağız kavgası, çekişme, tartışma.

-2-

m. ediyorlar 027/08

m.+ mıza 019/11

münasebet: [Ar.] Yakınlık, ilgi, ilişki, alâka.

-1-

m.+ i 095/05

münhasıran: [Ar.] Özellikle, bilhassa.

-1-

m. 026/27

münkeşif: [Ar.] Meydana, açığa çıkmış, görünür, bilinir duruma gelmiş, âşikâr.

-1-

m.+ tir 093/12

mürekkep: [Ar.] Yazı yazmak, desen çizmek veya basmak için kullanılan, türlü renklerde sıvı madde.

-2-

m. 032/08, 052/36

mürtefi: [Ar.] Yükselmiş, yüksek, yüce.

-1-

m. 026/30

müsaade: [Ar.] İzin.

-1-

m.+ ye 047/02

müstahak: [Ar.] Bir kimsenin lâıık olduğu, hak ettiği cezâ veya mükâfat.

-1-

allah m.+ ınıver-sin 072/20

müstakbel: [Ar.] İleri bir tarihte beklenen, ilerideki; gelecek.

-1-

m. 081/31

müstakilen: [Ar.] Bağımsız olarak.

-1-

m. 092/30

müsteşar: [Ar.] Bakan veya büyükelçilerin yardımcısı durumunda olan üst düzey yönetici.

-1-

m.+ lar 028/12

müsvedde: [Ar.] Bir şeyin kötü benzeri.

-1-

m.+ si 088/17

müşabehet: [Ar.] Benzerlik, benzeyiş.

-1-

m. 092/25-26

müşahede: [Ar.] Gözlem.

-1-

m.+ lere 068/11

müşevvik: [Ar.] Kötülüğe sevkeden, suçta teşvik eden, kışkırtan (kimse veya şey).

-1-

m.-i cürüm 093/02

müşteri: [Ar.] Hizmet, mal vb. alan ve karşılığında ücret ödeyen kimse.

-2-

m.+ leri 065/01, 065/06

mütalaa: [Ar.] Herhangi bir konu üzerinde ayrıntılı bir biçimde düşünme.

-1-

m. 092/21

müteahhit: [Ar.] Bir kimse veya kuruluş için binâ, yol vb. yapımını, erzak, mal vb. sağlamayı üstüne alan kimse.

-3-

m. 077/31

m.+ in 071/12, 084/09

mütedair: [Ar.] Ait, için, dolayı, üzerine, ... ile ilgili.

-1-

m. 090/16

müthiş: [Ar.] Çok rahatsız eden, dayanılmaz.

-1-

m. 020/28

müvezzi: [Ar.] Mektup, telgraf, havâle vb. şeyleri ev ev dolaşarak dağıtan kimse, dağıtıcı.

-1-

m.+ lerinden 026/08

-N-

nabız: [Ar.] Kalp atışının sağladığı kan basıncından dolayı atardamarlara parmakla basıldığında duyulan vuru.

-1-

n. 093/30

naçar: [Far.] Çaresi olmayan; çaresiz.

-1-

n. 092/14

nadan: [Far.]Gönül kırıcı, kaba, nobran.

-2-

nadan n. 008/28

n. nadan 008/28

nafaka: [Ar.] Birinin geçindirmekle yükümlü bulunduğu kimselere, mahkeme kararıyla bağlanan aylık.

-1-

n.+ sı 086/21

nafile: [Ar.] Boşuna. Yararsız.

-2-

n. 040/05, 082/05

nakış: [Ar.] Genellikle kumaş üzerine renkli iplikler veya sırma ve sim kullanarak elle, makineyle yapılan işleme; ince iş.

-1-

n.+ ın 034/29

naklet-: [Ar.+T.] Bir olayı veya duyduğu bir sözü aynısı ile başka birine duyurmak; anlatmak.

-3-

n.- er 093/09

n.- erdi 090/23

n.- sem 091/09

nal: [Ar.] At, eşek, öküz vb. yük hayvanlarının tırnaklarına çakılan, ayağın şekline uygun demir parçası; nalça.

-1-

n.+ ları dikti 092/11

nam: [Far.] Ad. Ün, şöhret.

-2-

n.+ ına 047/20

n.+ ında 021/28

name: [Far.] Mektup.

-1-

n.-i âmali 090/04

namert: [Far.] Korkak, alçak, mert olmayan.

-1-

n.+ e muhtaç bırakmasın 083/23

namus: [Ar.] Bir toplum içinde ahlak kurallarına ve toplumsal değerlere bağlılık; iffet.

-2-

n. 084/35

n.-ı mücessem 084/34-35

namuslu: [Ar.+T.] Ahlak kurallarına uygun olarak davranan; namuskâr.

-1-

n. 056/07

namussuz: [Ar.+T.] Ahlak kurallarına uygun davranmayan, ahlak kurallarını çiğneyen; kaltaban.

-2-

n. 070/22

n.+ lar 070/07

nankör: [Far.] Gördüğü iyiliği unutan, iyilik bilmeyen (kimse).

-2-

n. 074/10, 074/19

nargile: [Far.] Tömbeki denilen bir cins tütünün dumanının sudan geçirilerek içilmesini sağlayan araç.

-2-

n. 065/03

n.+ yi 052/03

nasıl: [T.+Ar.] Bir işin ne biçimde, hangi yolla olduğunu belirtmek için kullanılan bir söz. Bir hareketin yapılış biçimine duyulan şaşkınlığı belirten bir söz. Ne gibi, ne türlü. "Ne dediniz?" veya "iyi mi, beğendiniz mi?" anlamlarında kullanılan bir söz.

-3-

n. 007/11, 008/17, 015/20, 017/05, 018/15, 019/16, 032/32, 040/11, 040/25, 040/27, 042/13, 047/04, 049/02, 049/03, 049/10, 049/24, 052/03, 052/07, 053/08, 057/32, 060/08, 072/17, 079/18, 083/14, 087/33, 088/05, 092/16, 092/19, 093/06

hem de n. 059/15

n.+ mış 031/16

nasılsa: Herhangi bir sebeple veya bilinmeyen bir sebeple.

-3-

n.+ sa 019/27, 020/09, 039/33

nasılsınız: Bir kimsenin sağlığını ve durumunu öğrenmek için sorulan nezaket sorusu.

-1-

n. 066/30

nasihat: [Ar.] Bir kimseye doğru yolu göstermek, yapması ve yapmaması gereken şeyler üzerine dikkatini çekmek için söylenen söz, öğüt, pend.

-1-

n. 025/32

nasip: [Ar.] Birinin payına düşen şey.

-1-

n. olacaktı 039/31

natura: [İt.] İnsanın yaratılış özelliği.

-1-

n.+ sı 076/05

nazar: [Ar.] Belli kimselerde bulunduğu inanılan, kıskançlık veya hayranlıkla bakıldığında insanlara, eve, mala mülke hatta cansız nesnelere kötülük verdiği inanılan uğursuzluk; göz.

-5-

n. 025/28

n.+ a gelmemek 082/02

n. değmişse 026/10

n.+ ı değmiştir 026/10

n.+ ını 026/12

nazaran: [Ar.] "Göre, oranla, kıyasla" anlamlarında kullanılan bir söz.

-1-

n. 090/02

nazır: [Ar.] Bakan, vekil.

-3-

n.+ ına 028/05

n.+ lar 028/12

n.+ larının 067/30

nazik: [Far.] Hareketleri karşısındaki hoşnutluk uyandıracak şekilde ince, zarif, ölçülü, yumuşak ve terbiyeli olan (kimse) ve bu tarzda yapılan (hareket).

-1-

n. 034/20

ne: Hangi şey. Her şey. Neden. "Bana ne, sana ne, ona ne" gibi sorularda "ne ilgisi var" anlamına gelen bir söz. Şaşma veya abartı bildiren bir söz. Soru biçiminde şaşma bildiren bir söz.

-197-

n. 008/8, 010/24, 011/08, 011/17, 11/29, 014/31, 014/32, 014/33, 15/34, 016/05, 016/35, 017/02, 017/03, 017/08, 018/12, 018/27, 019/04, 019/08, 021/02, 021/18, 022/17, 022/21, 023/22, 024/23, 025/07, 025/13, 025/19, 025/25, 026/28, 027/22, 028/28, 029/14, 029/26, 031/03, 031/13, 031/18, 031/28, 032/02, 032/28, 032/30, 035/05, 035/14, 035/15, 035/25, 036/25, 038/26, 040/27, 040/28, 042/15, 042/31, 043/20, 045/20, 049/03, 051/02, 051/30, 051/32, 052/24, 057/28, 061/07, 061/25, 061/30, 061/36, 063/34, 064/04, 066/11, 067/25, 068/15, 068/28, 068/32, 069/05, 069/24, 070/22, 072/10, 072/17, 073/02, 073/11, 073/22, 077/10, 077/15, 078/11, 079/27, 079/29, 079/35, 080/01,

080/25, 080/32, 081/34, 082/05, 083/36, 084/22, 086/02, 086/31, 087/07, 088/08, 089/25, 091/07, 091/14, 091/16, 091/22, 092/05, 092/18, 093/02, 093/15, 094/22, 094/29

neyse n. 050/28

n. biçim 053/31

ne penisilin n. bir şey 033/12

n. de olsa 048/09, 065/28, 074/12

n. denir 088/23

n. denirse densin 069/03

n.+ dir 010/22, 028/06, 068/10, 069/19, 070/18, 089/22

n.+ eylemeli 060/20

n.+ eylersin 028/16, 094/27

n.+ eylersiniz 074/27

n. gezer 055/08

n. gibi 069/29

n. hali varsa görsün 080/04

ne roman n. hikâye 076/12

n. hikmetse 011/13, 057/29

n. kadar 016/17, 049/31, 052/31, 056/29, 061/20, 076/32, 087/12

her n. kadar 091/20

n.+ ler 030/28

n.+ lere 075/29

n.+ leri 090/21

n.+ mize lazım 058/14

n. mümkün 062/06

n.+ nin nesiydi 039/15

n. penisilin ne bir şey 033/12

n. roman ne hikâye 076/12

n.+ sin 088/13

n.+ sine 058/12
nenin n.+ siydi 039/15
n. var ki 024/03, 024/10, 048/13
n. yapıp yapıp 015/21
n. yazık ki 034/04
n.+ ydi 039/14
n.+ ydin 030/06
n.+ ye 029/11, 030/09, 030/13,
037/16, 050/05, 052/34, 064/01
n.+ yi 043/36, 044/01, 044/06,
079/11, 086/34
n.+ yim 086/31
n.+ yse 041/14, 057/11
her n.+ yse 007/20, 024/29, 050/08
n.+ yse ne 050/28

nebat: [Ar.] Bulunduğu yere kök vb. organlarıyla tutunan, çoğunlukla fotosentez sonucu yaşam için gerekli bileşenleri oluşturan, birçoğu spor veya tohum aracılığıyla döl vererek çoğalan bir veya çok yıllık, otsu, odunsu canlıların genel adı; bitki.

-1-
n. 089/22

neden: Bir olayı doğuran başka bir olayı sormak için kullanılan bir söz; ne. Sebep. Niçin.

-19-
n.+ den 009/26, 012/22, 013/01,
015/13, 028/06, 032/33, 038/02, 040/01,
044/04, 045/02, 046/10, 050/25, 078/07,
078/13, 082/11, 085/24, 087/16, 092/30,
095/04

nefer: [Ar.] Rütbesi olmayan asker, er.

-2-
n. 072/18
n.+ i 072/11

nefes: [Ar.] Akciğerlere hava alıp verme ve bu yolla alınıp verilen hava, soluk. Sigara, pipo içilirken içe çekilen duman.

-4-
bir n. 055/04, 055/05
n. çeken 055/05
n.+ im kesilir 089/26

nefesli: [Ar.+T.] efesi güçlü olan.

-1-
n. 074/02

nefret: [Ar.] Bir şeyi veya bir kimseyi beğenmemekten, kötü bulmaktan ileri gelen şiddetli itici duygu, iğrenç bulup tiksenme.

-1-
n. ettiği 071/16

nehari: [Ar.] Yatısız (okul veya öğrenci), gündüzlü [Bu anlam Türkçe'de ortaya çıkmıştır]. Karşıtı: LEYLÎ.

-1-
n.+ lere 055/30

nehir: [Ar.] Çoğunlukla denize dökülen, özellikle genişliği ve taşıdığı su niceliği bakımından en büyük akarsu; ırmak.

-1-
n.+ e 041/26

neme lazım: Doğrusunu isterseniz, doğruyu söylemek gerekirse; neme gerek.

-5-

n. 036/12, 054/25, 058/01, 074/21,
093/22

nerde: Hangi yer? Hangi taraf?

-2-

zoru n+ sinden 066/15

n.+ yi 063/22

nerde: bkz. *nerede*se.

-1-

n. 022/29

nerde: bkz. *nerede*.

-3-

n. 039/04, 044/09, 082/03

nerede: Hangi yerde?

-2-

n. 065/15, 072/06-07

nereden: Hangi yerden? Nasıl, ne gibi bir
ilişki ile.

-7-

n. 011/28, 030/12, 038/12, 040/09,
040/14, 062/29, 079/21

neredese: Bir işin, hareketin, olayın
gerçekleşmesi anının yaklaştığını anlatan
bir söz; az daha, bayağı, kıl payı, âdeta,
handiyse.

-1-

n.+ deyse 093/31

neresi: Hangi yönü, ne tarafı?

-3-

n. 068/28, 078/36

n.+ nden 087/31

nereye: Hangi yere?

-5-

n.+ ye 017/13, 019/31, 045/11,
070/07, 091/08

nesir: [Ar.] Şiir olmayan söz ve yazı;
düzyazı, mensur, inşa.

-1-

n.+ ler 059/32

nesil, -sli: Aynı yıllarda yaşamış olan,
yaklaşık aynı yaşta bulunan kişilerin
bütünü, kuşak.

-1-

n.+ in 070/24

neşe: [Ar.] Mutlu olmaktan doğan ve dışa
vurulan sevinç; şetaret.

-1-

n. 034/03

neşir: [Ar.] Yayma, dağıtma, saçma.

-1-

haşır n. olduklarından 007/17-18

netice: [Ar.] Bir olayın doğurduğu başka
bir olay veya durum; sonuç.

-5-

n. 080/29

n.+ ler 092/22

n.+ si 064/21, 085/15

n.+ yi 095/15

nevi: [Ar.] Aynı cinsten olan şeylerin bazı
özelliklerle ayrılan öbeklerinden her biri;
çeşitleme, makule, çeşit.

-5-

bir n. 042/31, 049/10, 056/02,
090/03, 092/08

ney: [Far.] Klasik Türk müziğinde ve
özellikle tekke müziğinde yer alan, kaval

biçiminde, yanık sesli, kamıştan yapılmış, üflemlerli bir çalgı.

-1-

n. 018/35

neyse: "Önemi yok, olan oldu" anlamında kullanılan bir söz.

-1-

n. 085/15

nice: Çok, pek çok, birçok.

-3-

n. 026/02, 087/34

nihayet: [Ar.] Sonunda. En çok, olsa olsa, bilemedin.

-8-

n. 008/08, 037/04, 043/07, 045/07,

055/04, 061/14, 080/28, 093/31

nikâh: [Ar.] Bir erkekle bir kadının evlilik birliği kurmasını sağlayacak yasal işlem; evlilik akdi, akit.

-3-

n. 012/19

n.+ a 012/22

n.+ ta 013/01

nişan: [Far.] Kurşun, taş vb. ile vurulmak istenen hedef. Bir erkekle bir kadının evlenmek üzere birbirine söz vermesi.

-6-

n. 078/19, 086/28

n.+ a 084/20

n.+ ı yapmaya 084/18

n.+ m şerefine 084/22

n.+ la 086/28

nişanlı: [Far.+T.] Evlenmek için söz verip yüzük takmış olan kimse; adaklı, yavuklu.

-5-

n. 015/22

n.+ ların 084/25

n.+ sı 085/18

n.+ sına 081/21

n.+ sını 084/26

nitekim: Cümle başında kendisinden önce gelen cümledeki hükmü doğrulamak için "gerçekten, hakîkaten, nasıl ki ... olduğu gibi" anlamlarında kullanılır.

-6-

n. 010/16, 020/28, 037/20, 051/20, 074/03, 081/04

niyaz: [Far.] Bir dileğin yerine getirilmesi için yalvarma, yakarma, ricâ.

-1-

n.+ ında 036/12

niyet: [Ar.] Elde edilmesi gereken, ulaşılmak istenilen sonuç; erek, gaye, garaz, kasıt, maksat, murat, amaç.

-2-

n.+ i 020/08

n.+ imiz 076/12

niyetli: [Ar.+T.] Niyeti olan, niyet eden.

-1-

n.+ ler 056/09

nizam: [Ar.] Kâinatta ve her türlü kuruluştaki, o şeyin varlığının gerektirdiği şekilde mevcut olan ve devâmını sağlayan yasa ve kural, düzen, usûl.

-1-

n. 016/20

nohut: [Far.] Baklagillerden, sarımtırak çiçekli, 50 santim boyunda, yurdumuzda tânesi için, bâzı ülkelerde ise yem bitkisi olarak yetiştirilen bir yıllık bitkinin yemek veya leblebi yapılan, besleyici maddesi zengin, bol nişastalı yuvarlak tânesi.

-1-

n. 021/04

nokta: [Ar.] Biçimi kalemin kâğıda bir defa dokunması ile meydana gelen ben gibi ufak şekil.

-1-

n.+ sına 048/19

noktala-: [Ar.+T.] Sona erdirmek, bitirmek.

-1-

n.- dığı 026/20

noktalı virgül: Unsurları arasında virgül bulunan sıralı cümleleri veya cümle içinde virgülle ayrılmış türleri birbirinden ayırmak için kullanılan noktalama işaretinin adı.

-1-

n.+ üne 048/20

normal: [Fr.] Kurala, alışılmışı uygun, doğal, tabii. Aşırılığı, eksikliği ve taşkınlığı olmama, ortalama durum.

-7-

n. 039/25, 044/29, 056/27, 056/30, 058/26, 063/06

n. olabilirse 056/29

nörs: Dadı, bakıcı.

-1-

n.+ ler 035/29

numara: [İt.] Bir şeyin bir dizi içindeki yerini gösteren sayı, rakam. Ölçü. Hile, düzen, dalavere, yalan.

-4-

n. 046/05, 057/34

n.+ sını 020/04

bırak n.+ yı 070/14

nutuk: [Ar.] Bir topluluğa düşünceler, duygular aşlamak amacıyla söylenen, uzunca, coşkulu ve güzel söz; söylev, hitabe. Söz, konuşma, kelam.

-2-

n. çeken 008/23

n.+ u tutulmuş 054/19

nüfus: [Ar.] Bir ülkede, bir bölgede, bir evde belirli bir anda yaşayanların oluşturduğu toplam sayı; popülasyon.

-2-

n. kâğıdını 049/15

n.+ una 056/15

nükte: [Ar.] İnce anlamlı, düşündürücü ve şakalı söz; espri.

-2-

n.+ lerine 071/03

n. yapmış 012/32

nüşha: [Ar.] Birbirinin tıpkısı olan yazılı şeylerin her biri.

-1-

n. 048/06

-O-

o: Uzakta olan, hakkında konuşulan kimse veya şeyi belirten bir söz. Teklik üçüncü kişiyi gösteren bir söz. İki veya daha çok şeyden, daha önce sözü geçeni gösteren bir söz.

-362-

o. 007/14, 008/16, 008/27, 009/04, 009/28, 010/05, 010/16, 011/03, 011/18, 011/23, 015/34, 016/07, 016/29, 016/33, 017/07, 017/09, 017/27, 018/15, 019/14, 019/15, 020/04, 020/26, 020/28, 021/10, 023/15, 023/28, 024/23, 026/01, 026/02, 026/04, 026/32, 027/22, 032/27, 032/30, 032/31, 033/15, 033/16, 034/02, 034/19, 035/01, 035/14, 035/15, 035/16, 037/26, 037/27, 037/28, 038/07, 038/14, 038/23, 038/26, 039/12, 039/14, 039/21, 040/16, 040/19, 041/21, 041/24, 041/26, 041/33, 042/04, 042/11, 042/20, 043/10, 045/02, 045/04, 045/33, 046/01, 046/12, 046/18, 046/28, 046/32, 047/02, 047/28, 048/25, 049/17, 049/28, 049/30, 049/33, 050/23, 051/08, 051/17, 051/22, 052/29, 054/07, 054/21, 055/07, 055/14, 055/29, 057/32, 058/08, 059/16, 060/05, 060/10, 060/25, 060/27, 061/10, 061/22, 062/10, 062/21, 062/22, 062/27, 063/08, 063/10, 063/23, 063/31, 064/08, 065/16, 065/27, 066/23, 066/28, 066/32, 067/31, 068/17, 069/04, 069/36, 070/18, 070/33, 071/30, 072/12, 072/22, 073/05, 073/29, 074/08, 074/12,

074/28, 074/33, 075/27, 076/08, 076/21, 077/04, 078/03, 078/08, 078/10, 078/14, 079/21, 079/24, 080/28, 082/06, 082/25, 083/15, 083/31, 084/15, 085/09, 085/25, 085/30, 086/27, 088/08, 088/12, 088/20, 089/09, 089/24, 090/17, 090/27, 091/05, 091/22, 091/29, 092/11, 093/05, 093/06, 093/25, 093/31, 094/01, 094/04

o.+ dur 068/28

o. kadar 009/20, 012/05, 014/32, 055/34, 056/29, 058/01, 081/14, 087/13

o.+ na 021/31, 029/30, 035/33, 037/09, 051/14, 053/18, 057/26, 058/08, 059/13, 061/23, 062/20, 062/26, 071/10, 073/02, 073/03, 073/16, 075/26, 077/15, 080/05, 080/23, 083/34, 084/30, 086/20, 086/23, 086/25, 092/12

o.+ ndan 017/13, 024/25, 024/30, 029/12, 035/13, 039/11, 040/17, 056/07, 072/21, 073/12, 075/12, 080/27, 084/04, 090/13, 093/07, 095/10

o.+ nlar 007/17, 026/31, 035/26, 042/02, 053/10, 053/14, 059/02, 065/28, 074/12, 083/30

parsayı o.+ nlar topladı 088/21

o.+ nlara 029/14, 036/27, 037/29, 052/11, 055/25, 074/16, 075/04, 079/32, 093/24

o.+ nlardır 074/11

o.+ nları 037/20, 070/31

o.+ nların 027/33, 034/10, 037/15, 043/12, 045/06, 052/10, 080/02

o.+ nu 007/09, 009/12, 010/16, 014/34, 015/02, 015/32, 027/30, 031/14, 034/22, 035/33, 039/16, 042/20, 044/12, 046/19, 047/25, 047/27, 048/17, 054/18, 059/05, 061/35, 062/18, 062/34, 064/24, 069/12, 070/33, 073/07, 074/30, 077/05, 084/33, 086/03, 086/16, 088/28, 095/08

o.+ nun 015/10, 016/27, 022/18, 026/10, 028/03, 032/30, 034/13, 034/20, 035/14, 035/16, 035/22, 039/22, 039/24, 039/30, 043/35, 046/13, 046/14, 051/08, 051/16, 051/17, 051/19, 051/28, 052/05, 055/02, 055/05, 055/06, 055/27, 057/18, 057/30, 062/12, 063/33, 066/22, 066/24, 067/13, 067/15, 067/23, 067/24, 069/11, 069/20, 070/02, 073/03, 074/28, 074/33, 076/01, 076/13, 076/19, 080/12, 082/13, 083/27, 086/20

o.+ nunkiler 081/19-20

o.+ nunla 035/06, 038/27, 042/17, 044/28, 073/07, 083/34

o. sırada 012/19, 017/27, 024/07, 030/15, 043/21, 045/26, 048/26, 049/20, 053/08, 063/24, 082/12

o. taraklarda bezim olmamıştır
090/14-15

o.+ yum 009/02

o ara: O sıra.

-1-

o. 079/06

objektif: [Fr.] nesnel, subjektif karşıtı. Fotoğraf makinesi, mikroskop, dürbün vb. optik aletlerde cisimlerden gelen ışınları

alıp ekran üzerine aktaran mercek veya mercek sistemi.

-3-

o. 038/09

o.+ in 011/25

o.+ ini 007/02

ocak: Yılın birinci ayı; ikinci kânun, son kânun, kânunusani. Isı vererek üzerine veya içine konulan maddeleri ısıtan, pişiren, kaynatan, eriten araç veya alet.

-3-

o. 024/35, 085/11

o.+ ı 085/11

oda: Evin veya herhangi bir yapının oturma, çalışma, yatma gibi işlere yarayan, banyo, salon, giriş vb. dışında kalan, bir veya birden fazla çıkışı olan bölmesi; göz.

-9-

o. 013/09

o.+ dan 021/03

o.+ larda 045/06

o.+ lardan 085/33

o.+ mda 056/14

o.+ sında 054/29

o.+ sından 055/01, 062/34

o.+ ya 055/02

odun: Yakılmak için kesilmiş, parçalanmış ağaç.

-1-

tevekkeli ıhlamurdan o.

beslemeden kadın olmaz 086/18

of: Sıkıntı, bezginlik, usanç, acı, yorgunluk vb. duyguları belirten bir söz.

-2-

o. 027/11

ofsayt: [İng.] Futbolda hücumla geçen takımın en az bir oyuncusunun kafasının, vücudunun veya ayağının bir bölümünün topla oynandığı anda rakip takımın kale çizgisine, o takımın en yakın oyuncusundan daha yakın bulunması durumu.

-1-

o. 075/24

oğul, -ğlu, -ulu: Erkek evlat; mahdum, zade. Bazı kelimelerin anlamını pekiştirmek için kullanılan bir söz. Yaşlı kimselerin genç erkeklere söylediği bir seslenme sözü.

-29-

o.+ u 015/30, 018/19, 021/07, 035/19, 035/21, 035/33, 036/09, 063/15, 069/21, 070/01, 071/12, 074/32, 080/26, 080/27

der o.+ u der 094/22

der o.+ u derler 074/19

o.+ um 011/07, 011/15, 018/33, 029/01, 031/26, 032/21, 053/32, 072/17

o.+ una 021/32, 071/12, 080/30

o.+ unu 052/20

it o.+ u it 079/28

oğlan: Erkek çocuk. Yetişkin erkek.

-33-

o. 015/02, 025/19, 041/34, 042/09, 047/26, 059/22, 059/23, 059/26, 063/33, 073/11, 076/24, 078/24, 079/05, 086/25, 090/24

o.+ a 073/08, 081/36, 087/01

o.+ dan 036/02

o.+ dı 074/21, 074/29, 075/01

o.+ ı 063/16, 083/02

o.+ ın 061/03, 093/24

o.+ la 016/32, 059/12

o.+ lan 037/24

o.+ lar 033/08

o.+ ları 047/04

o.+ larla 035/32

o.+ larla 035/01-02

o hâlde: Öyleyse.

-1-

o. 041/12, 053/21

ok: Yayla atılan, ucunda sivri bir demir bulunan ince ve kısa tahta çubuk. Bu çubuk biçiminde, yön göstermek amacıyla belli yerlere konulabilen işaret.

-2-

o. gibi fırladı 011/27

o.+ unu 010/31

okkalı: [Ar.+T.] Çok, fazla.

-1-

o. 078/10

oku-: Bir metni sadece harf ve işaretlere bakıp anlamak veya metni seslendirmek. Bir konuyu öğrenmek için okulda, bir öğretmenin yanında veya yazılı şeyler üzerinde çalışmak, öğrenim görmek.

Nazarı önlemek veya gidermek, bir hastanın iyi olmasını, bir işin çözülmesini sağlamak için bazı duaları usulüne göre söylemek.

-22-

o.- du 023/24

o.- duklarım 092/21

o.- dunsu 031/02, 031/04

o.- madı 036/03

o.- madım 079/11

o.- madınız 079/10

o.- maya 034/28, 040/23

o.- muş 069/02

o.- muştum 031/21

o.- rken 032/32

bildiğini o.- rmuş 053/27

o.- rum 092/17

o.- yamamıştır 034/27

o.- yor 042/21

o.- yordu 027/23

bildiğini o.- yordu 049/17

ciğerini o.- yordu 052/07

o.- yup 028/05

o.- yup üflüyor 082/03

okul: Her türlü eğitim ve öğretimin toplu olarak yapıldığı yer; mektep.

-1-

o.+ larının 069/06

okun-: Okuma işine konu olmak.

-1-

esamileri o.- maz 074/16

okunaksız: Açık ve düzgün harflerle yazılmamış, kolaylıkla okunamayan (yazı).

-1-

o. 072/13

okutul-: Okutma işine konu olmak.

-1-

o.- uyor 051/25

okuyucu: Sürekli olarak gazete, dergi vb. okuyan; okur, kari.

-1-

o.+ su 027/29

ol-: Meydana gelmek, vuku bulmak. Bir görev, makam, san veya nitelik kazanmak. Herhangi bir durumda bulunmak. Bir şeyi elde etmek. Olgunlaşmak. Gerçekleşmek. Yitirmek, elinden kaçırmak. Sıfat-fiil eki almış kelimelerden sonra anlamı kuvvetlendirmek için kullanılır. Bir olayla karşılaşmak, başına kötü bir şey gelmek.

-461-

emin o. 032/34, 087/14

hazır o. vaziyetinde 049/29

sağ o. 084/14

ola o.- a 016/07

o.- a ola 016/07

gıllığışlı o.- abileceğini 056/10

o.- abileceğini 059/13

o.- abileceklerini 093/02-03

o.- abilir 009/14, 024/17

o.- abilirdi 009/09, 074/02

muvaffak o.- abilirdim 046/26

o.- abilirim 039/05

normal o.- abilirse 056/29
o.- abiliyor 085/03
o.- acağı 025/08, 044/26
o.- acağını 051/22
o.- acak 012/32, 020/10, 021/16,
029/04, 031/13, 032/18, 060/24, 061/22,
064/14, 073/05, 073/12, 083/22, 085/11,
085/26
doğru o.- acak 040/31
o.- acak 038/13-14
nasip o.- acakmış 039/31
perişan o.- acakmış 029/09
o.- acaktı 012/27, 030/24, 044/30,
059/14
razı o.- acaktı 017/19
o.- acaktır 035/03, 035/06
o.- alım 009/01
o.- amadığım 034/09
o.- amadılar 055/09
o.- amam 038/08
o.- amamışım 046/13-14
o.- amayacağı 034/10
o.- amazdı 008/14, 039/24, 051/27
hakkı o.- amazdı 007/27
realist o.- amıyoruz 046/24
o.- an 007/20, 007/29, 009/22,
015/30, 019/27, 020/09, 022/22, 024/30,
039/19, 042/01, 044/28, 049/32, 056/10,
067/30, 067/32, 068/23, 085/15, 086/07,
091/31
arız o.- an 012/14
helak o.- an 074/11
o.- an olmuş 041/14

o.- anca 047/21, 060/10, 064/27
o.- anı 022/24, 026/08, 026/22,
066/03
oldu o.- anlar 054/22
o.- anları 051/19
o.- anların 046/17, 046/35
o.- arak 008/03, 009/15, 011/12,
013/24, 013/29, 020/20, 024/11, 050/06,
054/11, 056/26, 060/19, 067/33, 069/16,
077/12
haklı o.- arak 061/05
kör o.- ası 016/04
oldum o.- asıya 037/17
kurbanın o.- ayım 018/13
o.- du 010/05, 021/22, 026/19,
029/14, 037/23, 042/13, 045/05, 046/01,
051/09, 052/05, 053/08, 061/11, 064/01,
071/31, 079/18, 080/14, 080/21, 092/12
işinden o.- du 076/21
kusuru o.- du 045/02
razı o.- du 084/19
yok o.- du 033/10
o.- du olanlar 054/22
o.- duğu 008/28, 011/11, 021/25,
021/31, 037/34, 049/07, 053/16, 056/12,
062/25, 065/21, 073/09
âdet o.- duğu 042/12
bağlı o.- duğu 067/34
tutkun o.- duğu 077/27
o.- duğu kadar 024/27, 045/01
alışık o.- duğu 009/18-19
parmağı o.- duğu 064/07-08
o.- duğum 042/29

tutkun o.- duğundan 057/07
o.- duğumuzu 044/01-02
o.- duğundan 007/08, 007/16,
007/21, 024/10, 068/18, 069/25, 077/25,
085/10, 086/37
alışık o.- duğundan 076/18
terhis o.- duğundan 081/06
uykusu ağır o.- duğundan 085/25
o.- duğundan 008/02-03
o.- duğunu 008/06, 029/11,
039/26, 044/02, 044/04, 050/05, 050/07,
052/03, 054/27, 079/35, 082/12, 087/25,
093/14
o.- duk 090/26, 094/27
o.- dukça 085/01
o.- dukları 039/09, 059/03
sahip o.- duklarına 024/21
o.- duklarından 007/04
haşır neşir o.- duklarından 007/17-
18
o.- duklarını 052/19, 066/20
emekli o.- duktan 066/31
o.- dular 080/25
o.- dum 024/15, 046/06, 072/14,
094/32
kulak misafiri o.- dum 062/16
maf o.- dum 017/18
o.- dum bittim 034/08, 045/27,
076/17
o.- dum olasıya 037/17
oruçlu o.- duğuna 032/30
çocuk o.- ma 031/26
o.- madan 068/07

elimde o.- madan 043/32
o.- madı 010/26, 064/24, 086/21
o.- madığı 015/32
üstüne vazife o.- madığı 068/16-17
o.- madığım 087/20, 087/33
o.- madığını 045/05, 054/04
o.- madık 056/13
o.- madıkça 057/01
o.- madıkları 047/01
o.- mak 016/01, 037/15, 041/19,
042/05, 052/18, 061/15
o.- makla 010/15
o.- maları 055/07-08
o.- malı 010/02, 013/06, 054/05,
059/10, 062/10, 077/30, 093/21
mensup o.- malı 034/18
o.- malıdır 034/15
o.- malıymışsın 026/07
o.- mamakla 058/09
o.- mamış 026/04
razı o.- mamıştınız 021/30
o taraklarda bezim o.- mamıştır
090/14-15
o.- mamıza 043/27
o.- manın 080/09, 082/14, 088/32
o.- masa 008/14, 037/16, 060/03,
071/04
alışık o.- masa 061/25
o.- ması 008/11, 056/28, 064/16
ketum o.- ması 067/21
o.- ması akla 073/18
o.- masın 055/34, 072/15
ayıp o.- masın 051/31

belli o.- masın 087/09
sizden iyi o.- masın 035/08, 067/20
o.- masına 083/06
o.- masından 008/09, 023/28
o.- masını 015/01, 026/15, 031/24,
040/13
o.- maya 051/11, 082/18
sevimli o.- maya 066/06
o.- mayabilir 065/25
o.- mayacak 060/29, 074/23
şikâyetçi o.- mayacaktır 061/28
o.- mayalım 043/04
o.- mayan 034/23, 056/30
ihtiyacı o.- mayan 051/12
ilişği o.- mayan 045/36
elinde o.- mayarak 015/02
o.- mayı 016/06, 016/17
o.- mayınca 023/10
o.- maz 026/29, 036/31, 041/17,
059/26
belli o.- maz 078/32
merakı o.- maz 034/28
tekaüt olur o.- maz 092/02
tevekkeli ıhlamurdan odun
beslemeden kadın o.- maz 086/18
o.- maz 052/26-27
oralı o.- mazmış 053/26
o.- mazsa 071/28
o.- muş 012/08, 012/09, 013/20,
014/33, 035/02, 062/23, 063/31, 081/18,
087/07
bir hal o.- muş 054/07
bir o.- muş 055/03
illet o.- muş 078/09
işinden o.- muş 082/25
iyi o.- muş 026/14
olan o.- muş 041/14
terhis o.- muş 028/24
o.- muşmuş 064/09
terhis o.- muşsun 081/11, 081/13
o.- muştı 060/06, 060/24
yüzü kireç gibi o.- muştı 023/23
yüzüne bakamaz o.- muştum
046/35
o.- muştur 092/26
o.- muştur 071/07-08
o.- muyor 032/11, 037/26
iflah o.- muyor 027/05
o.- muyormuş 077/23-24
o.- sa 007/13, 012/04, 013/31,
016/30, 018/24, 023/09, 025/10, 029/03,
031/26, 032/31, 048/22, 050/17, 053/32,
056/15, 062/06, 067/08, 069/09, 076/07,
083/08, 083/32
elinde o.- sa 031/30
hazır o.- sa 069/08
ne de o.- sa 048/09, 065/28, 074/12
oralı o.- sa 068/02
o.- salar 059/23
o.- sam 093/21, 094/06
o.- sun 024/16, 035/24, 045/03,
046/29, 047/27, 059/05, 062/05, 082/18,
091/02
allah razı o.- sun 092/03
erkek o.- sun 083/22
eski o.- sun 026/01

geçmiş o.- sun 053/11
hatırı o.- sun 084/20
hayırlı o.- sun 083/09, 084/13
inan o.- sun 028/32, 047/07,
084/33
iyi o.- sun 032/03
laf o.- sun 073/07
mübarek o.- sun 081/11, 081/13
sağ o.- sun 082/30, 087/24
şükürler o.- sun 027/11
tövbeler o.- sun 045/33
var o.- sun 082/30
varit o.- sun 009/20, 024/29
laf o.- sun diye 088/28
o.- unca 015/26, 084/30
işinden o.- unca 076/21
o.- up 012/20, 016/08, 052/07,
057/34, 068/07
merakı o.- up 054/04
siper o.- up 087/19, 087/22
o.- up çıkmış 079/05
o.- ur 007/05, 014/04, 019/16,
019/17, 038/11, 043/15, 044/19, 049/09,
052/28, 056/17, 058/17, 058/22, 061/36,
067/29, 070/21, 071/03, 077/30, 085/16,
090/06, 091/16, 092/20
ek dolaş o.- ur 073/19
hasta o.- ur 049/12
helak o.- ur 074/15
tekaüt o.- ur olmaz 092/02
o.- urdu 019/15, 050/05, 067/18
mal o.- urdu 073/30
düşkün o.- urlar 035/05

illet o.- urlar 070/06
o.- urlarsa 074/4
o.- urmuş 094/28
o.- ursa 037/01, 074/26
o.- ursak 056/20
mesut o.- ursun 084/13
o.- urum 041/01
var o.- uşlarının 037/14
sarmaş dolaş o.- uverdik 045/33
o.- uyor 034/08, 040/27, 041/04,
082/15, 085/29, 089/18, 089/19, 093/08
makbul o.- uyor 038/03
tırış o.- uyor 087/09
demek o.- uyor ki 088/19
o.- uyor 040/25-26, 083/17
o.- uyordu 010/14, 013/23, 032/06,
041/32
belli o.- uyordu 030/21
gözleri dolu dolu o.- uyordu
062/24
o.- uyorduk 048/27
talip o.- uyorlar 091/07
o.- uyormuş 069/05
o.- uyormuşsun 087/16
o.- uyorsunuz 050/30
o.- uyorum 085/31, 090/04
olağan: Sık sık olan, olagelen, doğal
biçimde olan, olmadık karşıtı.
-1-
o. 080/30
olanca: Bütün, elde bulunanın hepsi; son.
-1-
o. 044/08

olay: Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş; hadise, vaka.

-4-

o. 076/14

o.+ lar 085/02

o.+ ları 065/17

o.+ ların 079/06

olgun: Bilgi, görgü ve hoşgörüsü gereği kadar gelişmiş, ağırbaşlı (kimse); yetkin, kâmil, pişkin.

-2-

o. 024/33, 065/25

olgunluk: İnsanların bilgi, görgü ve hoşgörü bakımından gereği kadar gelişmiş olma durumu; kâmillik, tamlik, yetkinlik, kemal.

-1-

o. 065/16

olimpiyat: [Fr.] Her dört yılda bir başka ülkede yapılan uluslararası spor yarışmaları.

-1-

o.+ lara 042/01

oluna-: Olunma ihtimali veya imkânı bulunmak.

-1-

o.- maz 008/26

oluş: Olmak işi; vuku.

-1-

o.+ udur 071/26

olsa olsa: Son ihtimal olarak. Ancak.

-6-

o. 007/12, 034/27, 038/10, 059/14, 069/19, 087/13

omuz: Boynun iki yanında, kolların gövdeye bağlandığı bölüm; çığın, dal (II).

-4-

o. 020/28

o.+ uma 088/24

o.+ una 079/33

o.+ ları 079/03

on: Dokuzdan sonra gelen sayının adı.

-20-

o. 012/09, 028/21, 044/26, 055/22, 073/26, 078/18, 081/33, 087/28, 095/14

beş o. 070/20, 080/34

o. beş 010/18, 028/10

o. iki 041/03

on parmağında o. kara 056/13

on parmağınızda o. kara 030/03

o. parmağında on kara 056/12

o. parmağınızda on kara 030/03

o. üç 020/17

onlar: O şahıs zamirinin çokluk biçimi.

-3-

o.+ dan 023/31, 091/21

o.+ sız 092/20

on paralık: Değeri çok az veya değersiz.

-1-

o. 025/10

onuncu: On sayısının sıra sıfatı, sırada dokuzuncudan sonra gelen.

-1-

o. 053/15

onur: [Fr.] İnsanın kendine karşı duyduğu saygı; alicenaplık. Şeref.

-4-

o. 046/25

o.+ una dokunuyordu 060/25

o.+ una yedirememiş 020/10

o.+ unu 076/17

operet: [Fr.] Eğlenceli, hafif konulu, içinde bestesiz konuşmalar bulunan sahne eseri.

-2-

o.+ inden 059/24

o.+ inin 063/32

optik: [Fr.] Görme ile ilgili olan.

-2-

o. 008/27, 009/22

ora: Anlatana veya söyleyene uzakta olan yer; orası.

-39-

o.+ da 012/16, 016/09, 016/29, 019/11, 020/26, 026/27, 026/28, 037/23, 045/05, 045/12, 051/08, 053/33, 054/30, 065/02, 069/09, 080/18, 081/19, 084/31

o.+ daki 009/29

o.+ dan 017/15, 020/30, 041/29, 054/01, 054/06, 054/31, 084/29, 094/18

o.+ sı 024/30, 045/07, 078/32, 083/27

o.+ ya 008/22, 077/32, 078/07, 085/12, 085/17

o.+ ya buraya 065/15

o.+ yı 065/04

oralı: O yerden olan.

-3-

o. değildir 068/02

o. olmazmış 053/26

o. olsa 068/02

orangutan: [Fr.] Maymunlar takımının Sumatra ve Borneo'da yaşayan, kahverengi kıllı, sivri başlı, küçük kulaklı, kalın dudaklı bir memeli türü.

-1-

o. 026/31

ordan oraya: (oradan oraya); Bir yerden başka bir yere.

-2-

o. 023/03, 054/07

orgeneral: [T.+Fr.] Asıl görevi ordu komutanlığı olan rütbesi en yüksek general.

-1-

o.+ e 065/13

orijinal: [Fr.] Nitelikleri bakımından benzerlerinden ayrılan, yalnız kendine has bir nitelik taşıyan; özgün.

-1-

o. 068/08

orostopoğluluk: Kurnazca iş, dalavere, dolap.

-1-

o. 010/24

orta: Bir şeyin kenarlarından merkeze doğru yaklaşık olarak aynı uzaklıkta olan yer. Bir şeyin eşit olarak ayrılacağı

bölüm. Her iki yanında kendi türünden aynı nitelikte nesnelere, durumlar bulunan. Herkesin görebileceği yer. Ne çok fazla ne çok az olan, ifrat ve tefrit arasında, mutedil.

-17-

o.+ da 049/21, 078/09

o.+ daki 039/10

o.+ dan 028/09, 034/26

o.+ dan kalkınca 080/24

o. katta 056/22

o.+ mızda 055/14

o.+ sına 055/14

o.+ sında 022/16, 038/17, 055/26,

063/16, 070/27

o.+ ya 054/02

o.+ ya atıp 079/32

o.+ ya çıkışının 086/13

ortak, -ğı: Birlikte iş yapan, ortaklaşa yararlarla birbirlerine bağlı kimselerden her biri; şerik, partner.

-3-

o.+ ı 010/14, 010/15

o.+ ıma 017/12

ortaklaşa: Ortak olarak, el birliğiyle; ortakça, müştereken, kolektif.

-2-

o. 053/33, 056/16

ortalama: Yaklaşık olarak.

-1-

o. 013/24

ortalık, -ğı: Bulunulan yer, çevre; piyasa. Soyut anlamda yaşanan ortam.

-2-

o.+ a yayıldığından 064/19

o.+ ı 071/31

orta malı: Herkesin yararlandığı (nesne).

-1-

o. 024/09

orta şekerli: Ne az ne de çok şekeri olan.

-1-

o. 052/04

orta yaşlı: Ne genç ne de yaşlı olan.

-1-

o. 012/20

oruçlu: [Far.+T.] Oruç tutan (kimse); niyetli, ağzı kilitli.

-3-

oruçlu o. 032/28

o. olduğuna 032/30

o. oruçlu 032/28

o sırada: İçinde bulunulan zamanda; o aralık.

-11-

o. 012/19, 017/27, 024/07, 030/15, 043/21, 045/26, 048/26, 049/20, 053/08, 063/24, 082/12

ossaat: (o saat); Hemen, o anda; o saatte.

-1-

o. 056/15

ot: Toprak üstündeki bölümleri odunlaşmayıp yumuşak kalan, ilkbaharda bitip bir iki mevsim sonra kuruyan küçük bitkiler.

-2-

o. 089/22

o.+ tan 089/22

otarşi: [Fr.] Kendi yağıyla kavrulma siyâseti, ekonomik yeterlilik.

-1-

o. 056/03

otel: [Fr.] Yolcu ve turistlere geceleme, konaklama imkânı sağlamak amacıyla kurulmuş işletme.

-1-

o.+ inde 045/03

otoboz: bkz. *otobüs*.

-1-

o.+ larında 076/03

otobüs: [Fr.] Yolcu taşıyan, motorlu büyük taşıt.

-1-

o.+ e 058/07

otomobil: [Fr.] Motorlu, dört tekerlekli kara taşıtı.

-12-

o. 012/29, 014/33, 055/26

o.+ den 038/03

o.+ i 018/21

o.+ in 012/04, 014/19

o.+ ine 055/25

o.+ le 080/19

o.+ ler 013/03

o.+ lere 012/29

o.+ leriyle 055/27

otur-: Vücudun belden yukarısı dik duracak biçimde ağırlığı kaba etlere vererek bir yere yerleşmek. Bir yerde

sürekli olarak kalmak, ikamet etmek. Yer almak, geçmek. Benimsenmek, yerleşmek, kökleşmek.

-31-

o.- an 068/18, 081/07, 093/13

o.- azayim 074/29

o.- du 040/01, 045/18, 086/30

o.- duğundan 028/17

o.- duğunu 052/03

o.- duk 044/22, 050/01, 088/27

o.- muş 039/32, 040/03

o.- muşlar 025/04

durmuş o.- muşluk 065/16

o.- muştur 073/03

o.- sunlar 049/36

o.- un 049/35, 049/36

o.- up 067/07, 084/28

o.- ur 066/07

o.- urken 072/11

o.- urlar 077/13

o.- uverdi 038/25

o.- uyor 085/18

o.- uyordu 049/08, 056/22

o.- uyurlar 036/07, 083/18

otuz: Yirmi dokuzdan sonra gelen sayının adı.

-10-

o. 013/19, 027/04, 027/05, 090/12

bin dokuz yüz o. 048/02

o. altı 054/10

o. beş 038/09

o. bire 048/02

o. üç 041/32, 054/11

ovala-: Ellerini bir şeye veya birbirine sürtmek.

-1-

o.- yorsunuz 089/08

oyalan-: Oyalama işine konu olmak; meşgul olmak.

-1-

o.- mıştır 008/20

oyna-: Vakit geçirme, eğlenme, oyalanma vb. amaçlarla bir şeyle uğraşmak. Sporla ilgili çalışmalara katılmak. Tedirgin etmek, rahatsız edici davranışta bulunmak. Bir oyuna katılmak. Müziğin gerektirdiği uyumlu hareketleri yapmak.

-27-

o.- dı 075/28

o.- dığı 036/17, 073/26, 075/30

o.- dığımız 088/03

rol o.- madığı 009/19

o.- maktan 037/33

o.- maktansa 037/12

o.- malı 075/28

o.- mamış 084/24

o.- mazdı 073/31, 074/30

o.- nır 092/16

kumar o.- nır 065/02

o.- rdı 075/12

o.- rdık 070/33

o.- rdın 088/08

o.- rlardı 075/11

o.- sam 073/22-23

güle o.- ya 033/19

o.- yabilse 074/01

o.- yan 061/14, 070/29

o.- yınca 075/12

haf o.- yıp 088/20

o.- yordu 075/12

o.- yordum 074/08

oynat -: Aklını yitirmek.

-3-

aklını o.- acak 090/04

aklını o.- mış 023/28

at o.- tığı 037/10

oyuk: Oyulmuş, içi boş ve çukur olan yer.

-1-

o. 038/23

oyun: Kumar. Bedence ve kafaca yetenekleri geliştirmek amacıyla yapılan, çevikliğe dayanan her türlü yarışma.

Entrika. Hile.

-25-

o. 037/23, 037/34, 075/11

o.+ a 034/06, 036/17, 037/09

o.+ a girer 073/22

o.+ da 010/24, 074/11

o.+ du 073/27

o.+ lar 037/22, 037/32, 058/20

o.+ lara 036/22

o.+ larda 034/05, 037/07

o.+ ları 037/07

o.+ larına 008/27, 036/26, 036/27

o.+ u 037/08, 073/21

o.+ u 070/32-33

o.+ una 052/10

oyuncu: Herhangi bir takımında oynayan sporcu. Bir oyunda oynayan kimse.

-8-

o. 031/09, 037/20, 073/24

o.+ lar 074/01

o.+ ları 075/14

o.+ larını 075/07

o.+ muzdu 075/18

o.+ su 074/27

-Ö-

öbür: Bilinenin, sözü edilenin dışında olan şey; öteki, öbürü, öbürkü.

-35-

ö. 012/29, 017/20, 020/15, 022/10, 024/24, 024/32, 027/20, 028/02, 036/27, 037/15, 049/22, 053/14, 061/22, 061/26, 062/18, 062/19, 062/21, 066/26, 074/01, 078/27, 078/35

ö.+ küler 064/05

ö.+ leri 059/26, 063/18

ö. ucuna 058/06

ö.+ ü 028/13, 055/05, 055/09, 057/04, 066/02, 067/06, 092/10

ö.+ ünde 065/03

ö.+ üne 026/32

öbürkü: Diğeri, öteki, öbürü.

-3-

ö.+ ler 059/17

ö.+ ler 026/31-32

ö.+ leri 032/23

öç, -cü: Kötü bir davranış veya sözü cezalandırmak için kötülükle karşılık verme isteği ve işi; intikam, ah.

-1-

ö.+ ünü böyle aldı 064/11

öde-: Bir alışveriş ilişkisinde, borcu alacaklıya vermek; tediye etmek.

-2-

ö.- r 035/22

kefarecini ö.- yememişti 023/02

öfke: Engelleme, incinme veya gözdağı karşısında gösterilen saldırganlık tepkisi; kakınc, kızgınlık, celal, hırs, hışım, hiddet, gazap.

-2-

ö.+ si 046/18

ö.+ si burnunda 073/09

öğle: Güneşin gökyüzünde en yüksek noktada bulunduğu sabahla ikindi arasındaki zaman dilimi; gün ortası, öğlen, öğle vakti, nısfinnehar, zeval.

-2-

ö. 088/01

ö.+ si 093/16

öğren -: Yetenek, beceri kazanmak. Haber almak. Bilgi edinmek; bellemek (I).

-10-

ö.- diği 067/02

ö.- dik 059/21, 062/11, 063/31

ö.- dim 040/20, 046/32

ö.- en 041/09-10

ö.- ince 061/19

ö.- mek 069/13

ö.- miş 051/11

öğrenci: Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse; okul çocuğu, mektep çocuğu, mektepli, şakirt, talebe, tilmiz.

-1-

ö.+ lardan 053/17

öğret-: Bir kimseye bir konuda bilgi kazandırmak.

-2-

akıl ö.- miş 076/24

ö.- mişlerdi 071/26

öğretmen: Mesleği bilgi öğretmek olan kimse; hoca, muallim, muallime.

-1-

ö. 088/17

öğün-: bkz. *övün-*.

-1-

ö.- ecek 037/16

öğün: Kez, defa.

-2-

ö. 058/23, 065/20

öğüt-: Mide yiyecekleri sindirmek.

-1-

ö.- üyor 089/23

öküz: Söz ve davranışlarında incelikten yoksun olan kimse.

-3-

ö. gibi 012/06

ö.+ ler 084/05

allahın ö.+ ü 011/29

öl-: Yaşamaz olmak, hayatı sona ermek, can vermek; cavlamak (II), gitmek, göçmek, gümbürdemek, kakırdamak, kıkırdamak, yürümek, zıbarmak, cartayı

çekmek, zartayı çekmek, mortlamak. Yok olmak, mahvolmak, hayâtiyetini kaybetmek.

-17-

ö. 081/23

ö. desem ölür kal desem kalır 081/23

ö.- dü 029/22, 033/10, 064/29, 092/10

ö.- düler 029/22

ö.- düyse 064/27

ö.- eceğiz 033/16

ö.- ecektir 066/33

ö.- enlerin 032/33

dünyada iyilik ö.- medi 081/27

ö.- menin 022/23

ö.- müştü 064/26

ö.- se 032/34

ö.- ür 081/23

öl desem öl.- ür kal desem kalır 081/23

ölçü: Bir niceliği, o nicelik için kabul edilmiş birimlerden birine göre oranlayarak değerlendirme; endaze, mizan. Değer, itibar.

-2-

ö.+ de 010/32

ö.+ sü 058/17

öldür-: Bir canlının hayatına son vermek; gebertmek, götürmek, nallamak, tepelemek.

-8-

ö.- eceğim 072/09, 078/29

ö.- ecek 078/29

ö.- ecekti 076/21

ö.- medi 017/26

ö.- menin 022/24

ö.- ür 078/30

ö.- ürler 061/23

ölüm: Bir insan hayatının tam ve kesin olarak sona ermesi; ahiret yolculuğu, son, ebedî uyku, son yolculuk, emrihak, irtihal, memmat, mevt, vefat.

-3-

ö. 027/23, 032/32

ö.+ ü öpün 044/06

ömür, -mrü: [Ar.] Doğumla ölüm arasında yaşanan süre; dirim, yaşam, hayat (I).

-9-

ö.+ ü 032/33

ö.+ ü boyunca 023/27

ö.+ ümde 024/15, 045/13, 067/24

ö.+ ümün 039/28, 039/31

ö.+ ünde 083/33

ahir ö.+ ünde 029/05

ön: Bir şeyin esas tutulan yüzü; arka karşıtı. Bir kimse veya yerin yüzünün baktığı tarafta olan yer. Yakın gelecek zaman. Önce olan.

-47-

ö. 010/24, 010/26, 052/21, 070/33, 091/24

ö.+ de 019/33, 049/21, 049/28

ö.+ deki 012/27, 087/10

ö.+ e 050/23

ö.+ lerine gelene 073/06

ö.+ ümdeki 040/22

ö.+ ümüzde 079/25

ö.+ ümüzden 026/20, 027/15, 028/24, 030/18, 038/15, 038/21

ö.+ ünde 012/18, 016/24, 020/12,

033/06, 036/29, 059/24, 079/24, 086/16

gözü ö.+ ünde 067/37-068/01

ö.+ ünde 071/15-16

ö.+ ündeki 020/23

ö.+ üne 012/10, 012/30, 015/05, 022/14, 055/20, 076/19, 079/23

geliyor gözümün ö.+ üne 045/21

ö.+ üne bakıyor 083/12, 084/01

ö.+ üne baktı 083/10

ö.+ üne dikilmiş 020/05

başını ö.+ üne eğdi 087/23

ö.+ üne gelen 020/08

göz ö.+ üne getirin 089/03

göz ö.+ üne getirin 057/35-058/01

önce: İlk olarak, başlangıçta; evvel, sonra karşıtı.

-7-

ö. 015/01, 023/23, 025/05, 058/19, 069/11, 078/06

önceden: Başlarken, başlangıçta, daha önce; evvelce, evvelden, peşinen.

-1-

ö. 053/14

önceki: Önce olan; evvelki, evveli.

-1-

ö. 015/18

ön;dö;trua: [Fr.] (1 , 2 , 3) "Ebe Tura"ya dönüşmüş, nesilden nesile geçerek sonsuza kadar varlığını sürdürmesi kuvvetle muhtemel çocuk oyunu.

-1-

ö. 070/33

önem: Bir şeyin nitelik veya nicelik bakımından değeri olma durumu; yer, ehemmiyet.

-4-

ö.+ i 009/21, 009/22, 069/27

ö. kazanıveriyor 063/06-07

önemli: Önemi olan; mühim, ehemmiyetli, mihver.

-4-

ö. 009/22, 024/29, 036/22, 085/15

önle-: Ortaya çıkan veya çıkacağı düşünülen bir tehlikeyi durdurmak, önüne geçmek.

-3-

ö.- dim 011/28

ö.- ebilmek 059/20

ö.- r 026/03

öp-: Sevgi, saygı, bağlılık, teşekkür belirtmek amacıyla dudaklarını bir şeye veya birine değdirmek.

-6-

ö.- eyim 017/17, 080/06

ö.- mek 045/30

ö.- sem 045/30

ölümü ö.- ün 044/06

ellerini ö.- üp 077/01

ör-: Saç, yele vb. şeylerin tellerini birkaç bölüme ayırıp birbirine geçirmek yolu ile dağınıklıktan kurtarmak.

-1-

ö.- üp 057/25

ördek: Perde ayaklılardan, evcil ve yabani türleri bulunan su kuşu; badi, badik (Anas).

-2-

ö. 057/35, 080/11

örgü: Örme işi veya biçimi.

-1-

ö. 034/29

örnek, -ği: Bir şeyin benzeri, tıpkısı, kopyası; emsal.

-1-

ö.+ i 038/11

ört-: Korumak, görünmez duruma getirmek veya gizlemek için üstüne bir şey koymak. Kapamak. Kötü bir durumu belli etmemek, gizlemek, saklamak.

-3-

ö.- müş 022/15

ö.- müştü 012/21

ö.- üp 030/24

örtü: Örtmek için kullanılan şey; destar, kuvertür, serviyet.

-2-

ö.+ yü 030/22, 030/23

öt-: Kuş veya bazı böcekler, değişik tonda ses çıkarmak. (Boru, düdük, kaval vb. şeyler) Ses çıkarmak. Anlamsız, boş konuşmak.

-3-

cart cart ö.- mez 078/30

ö.- tü 047/16

ö.- tüklerini 044/02

öte: Konuşanın temel olarak aldığı bir şeyden daha uzak olan yer veya şey; mavera, beri karşıtı. Bulunulan yere göre karşı yanda olan. Bir şeyin arkadan gelen bölümü.

-9-

ö. 067/36

ö.+ de 031/08

ö.+ lerinde 018/02

ö.+ si 085/01

ö.+ si var mı 086/32

ö. yandan 095/01

ö.+ ye 063/05, 078/19

ö.+ ye?? 058/32

öttür-: Ötmesini sağlamak veya ses çıkarttırmak.

-1-

ö.- üp 018/27

ötürü: Bir şeyden dolayı, bir şey yüzünden; dolayı, naşı.

-12-

ö. 011/01, 012/16, 020/22, 020/25, 024/25, 036/23, 054/12, 057/05, 059/23, 066/13, 073/17, 080/31

öv-: Birinin veya bir şeyin iyiliklerini, üstünlüklerini söyleyerek değerini yüceltmek, sena etmek; methetmek, yermek karşıtı.

-1-

ö.- mek 066/13

övün-: Bir niteliği sebebiyle kendini yücelmiş sayarak bundan abartmalı bir biçimde söz etmek; kıvançlanmak, iftihar etmek. Kendi kendini övmek.

-2-

ö.- melerine 048/14-15

ö.- ürdü 016/14

öyle: Onun gibi olan, ona benzer; o biçimde, o şekilde. O yolda, o biçimde, o tarzda. İçinde "ne, nasıl" vb. sorular bulunan cümlelerin sonuna geldiğinde o cümlede anlatılan şeyin hoş karşılanmadığını veya ona şaşıldığını anlatan bir söz.

-45-

ö. 015/07, 015/32, 016/35, 018/24, 025/10, 027/18, 031/26, 032/18, 034/23, 035/12, 035/14, 036/06, 037/23, 040/28, 041/06, 047/05, 047/06, 047/26, 049/13, 049/26, 050/01, 051/05, 057/30, 065/22, 065/25, 067/07, 070/20, 072/18, 073/03, 073/05, 075/17, 075/21, 077/22, 078/33, 079/35, 084/03, 086/22, 087/04, 088/21, 089/14, 093/08

ö.+ dir 065/18

ö. geldi 094/06

ö. gelir 007/12

öylesine: Aşırı bir biçimde, fazla, o kadar çok, o derece; öylemesine, usulden. Üstünkörü.

-4-

ö. 034/21, 036/15, 056/05, 073/14

öyleyse: Bu durum karşısında, sonuç olarak denilebilir ki; o hâlde.

-1-

ö. 031/20

öz: "Kendine, kendi kendini" anlamlarında birleşik kelimeler türeten bir söz.

-2-

ö. 008/09, 052/29

özbeöz: Gerçek ve öz olan.

-2-

ö. 022/31, 083/06

özel: Yalnız bir kişiye, bir şeye ait veya ilişkin olan; hususi, mahsus (I), spesiyal.

-1-

ö. 056/18

özellik: Bir şeyin benzerlerinden veya başka şeylerden ayrılmasını sağlayan nitelik; hususiyet, hasiyet, hassa, mahsusluk, spesiyalite.

-3-

ö.+ lerden 071/25

ö.+ i 056/30, 057/04

özle -: Bir kimseyi, bir yeri veya bir şeyi görmeyi, ona kavuşmayı istemek, göreceği gelmek.

-1-

ö.- yeceğim 057/12-13

özlem: Bir kimseyi veya bir şeyi görme, kavuşma isteği; özлenti, hasret, tahassür.

-1-

ö. 060/13

-P-

pabuç: [Far.] Genellikle sokakta giyilen ve altı kösele, lastik vb. dayanıklı maddelerden yapılan giyecek; başmak, ayakkabı.

-2-

p. bırakmaz 051/11

p.+ lar 075/15

paça: [Far.] Pantolon, don, şalvar vb. giyeceklerde bacakların çıktığı aşağı bölüm.

-2-

yaka p. 094/12

p.+ larının 076/29

padişah: [Far.] Osmanlı Devleti'nde devlet başkanına verilen ünvan.

-1-

p. 034/11

pahalı: Fiyatı yüksek olan; fiyatlı, ucuz karşıtı.

-2-

p. 084/09

p.+ larından 023/31

palas pandıras: Gereği gibi derlenip toparlanmaya veya hazırlanmaya vakit bulamadan.

-1-

p. 064/18

palto: [Fr.] Diz altından topuğa kadar uzanan, öbür kıyafetlerin üstüne giyilen, kalın kumaştan, kışlık erkek giysisi.

-5-

p. 012/15, 012/20, 014/30

p.+ su 063/29

p.+ sunun 013/25

paltosuz: [Fr.+T.] Palto giymeden.

-1-

p. 010/09

pamuk, -ğu: [Far.] Ebegümeçigillerden, koza biçimindeki meyvesi üç, dört, beş dilimli olan, sıcak bölgelerde yetişen tarım bitkisinin tohumlarının çevresinde oluşmuş ince, yumuşak tellerin adı.

-1-

p.+ um 057/02

pansiyon: [Fr.] Bütünü veya bir bölümü sürekli veya belli bir zaman için kiraya verilen, isteğe göre yemek de veren ev.

-7-

p. 038/27

p.+ a 044/14, 056/02

p.+ da 044/11

p.+ dan 064/18

p.+ un 046/23

p.+ undakilere 056/20

pansiyoncu: [Fr.+T.] Pansiyon sahibi.

-2-

p. 044/21

p.+ m 056/12

pantolon: [Fr.] Belden başlayan ve genellikle paçaları ayak bileklerine kadar inen giyecek.

-2-

p. 067/34

p.+ uma 040/18-19

papatya: [Rum.] Birleşikgillerden, 20-50 santimetre yüksekliğinde, baharda çiçek açan, taç yaprakları beyaz, ortası sarı kömeçli, bir yıllık otsu bir bitki; yoğurt çiçeği (*Matricaria chamomilla*).

-1-

p. 022/08

papaz: [Rum.] Hristiyan din adamı; peder. Üzerinde papaz resmi olan iskambil kâğıdı; rua.

-4-

p. 094/20

p.+ ı 036/08, 037/25

p.+ larda 037/27

para: [Far.] Devletçe bastırılan, üzerinde değeri yazılı kâğıt veya metalden ödeme aracı; mangır, mangiz, nakit, papel, tıkrı, tıngır. Bir emek karşılığında elde edilen kazanç.

-9-

p. 017/25, 083/20, 084/10, 085/08

p.+ da 083/21

p. eder 065/12

p.+ mız 092/12

p.+ sını 074/33

p. sızdırmak 078/31

paramparça: Pek çok parçaya ayrılmış, parça parça olmuş.

-1-

p. 079/31

parantez: [Fr.] Cümledeki anlama eklenen bilgilerin başına ve sonuna

getirilen yay veya köşeli biçimlerdeki işaret; ayraç.

-1-

p.+ de 056/24

parasızlık: [Far.+T.] Parasız olma durumu; yolsuzluk, uyuzluk, meccanilik, müzayaka.

-1-

p.+ tan 023/03

paraşütçü: [Fr.+T.] Paraşütle atlayarak yere inen kimse.

-1-

p. 038/10

parça: [Far.] Müzik eseri.

-2-

p. 048/21

p.+ yı 048/19

parçala-: [Far.+T.] Parçalara ayırmak, bütünlüğünü bozmak, parça parça etmek; paralamak.

-1-

iç p.- yan 060/32

pardon: [Fr.] "Özür dilerim, affedersiniz" anlamlarında kullanılan bir söz.

-1-

p. 041/23

parla-: Parıldamak. Ortaya çıkmak. Ün, san kazanmak, herkesçe tanınmak, meşhur olmak.

-4-

p.- maz 045/27

p.- yan 047/08

p.- yor 049/26

p.- yor gözü 032/32

parmak: İnsanda ve bazı hayvanlarda ellerin ve ayakların son bölümünü oluşturan, boğumlu, oynak, uzunca organların her biri.

-12-

p.+ ı 050/33

p.+ ı olduğu 064/07-08

dropsiyi p.+ ına 061/01

on p.+ ında on kara 056/12

p.+ ını 050/22

on p.+ ınızda on kara 030/03

p.+ ları 021/26, 046/07, 071/07

p.+ larında 015/22

p.+ larını 054/21-22

p.+ larının 038/19

parmaklık: Dik ve biraz aralıklı olarak yan yana dizilmiş tahta, demir vb. çubuklarla yapılmış bölme veya korkuluk.

-1-

p.+ ları 036/30

parola: [İt.] Gizlilik ortamında insanların birbirini tanımalarını ve anlaşmalarını sağlayan işaret.

-1-

p. 059/20

parsa: [Far.] Bir izleyici topluluğu önünde yapılan gösteriden, çalınan çalgı veya söylenen şarkıdan sonra toplanan para.

-2-

p.+ yı onlar topladı 088/21

p.+ yı toplardı 075/27

parti: [Fr.] Ortak düşünce ve görüşteki kişilerin oluşturdukları siyasal topluluk; fırka. Bir yere bölümler hâlinde gönderilmekte olan bir malın veya bir bütünün parçası.

-2-

p.+ lerin 084/10

p.+ sini 021/31

parya: [Fr.] Görgüsüzlükleri veya bilgisizlikleri dolayısıyla toplum içinde hor görülen kişiler; lümpen, ayaktakımı.

-1-

p.+ sıdırlar 037/14

paryalık: [Fr.+T.] Ayaktakımı olma durumu.

-1-

p.+ tan 037/21

pas: [Fr.] Bazı top oyunlarında oyuncuların birinin topu takım arkadaşına atması.

-5-

p. aldı 031/12

p.+ lar 075/27

p.+ lara 075/22

p.+ lar alır 075/24

p. verişlerinden 075/05

pasiyans: [Fr.] İskambille açılan bir fal.

-1-

p. 037/34

paşa: Osmanlı Devleti zamanında yüksek sivil memurlara ve albaydan üstün rütbede bulunan askerlere verilen unvan.

-3-

p.+ m 035/33

p.+ nın 048/17, 055/03

pat: Yassı bir şeyle vurulduğunda çıkan ses.

-1-

p. diye 049/32

patla-: Nesnelere, iç basıncın etkisiyle ve çoğunlukla büyük ses çıkararak dağılmak, infilak etmek.

-1-

p.- yan 010/03

patlıcan: [Ar.] Patlıcangillerden, kalın saplı, uzunca yapraklı otsu bitki (Solanum melongena).

-1-

sizinki can da herkesinki p. mı
061/33

patron: [Fr.] İşçileri ücretle çalıştıran gerçek veya tüzel kişi; çalıştıran, işveren.

-1-

p. 082/12

paydos: [Rum.] İş veya çalışmayı geçici olarak bırakma.

-1-

p. 055/12

paylaş -: İki veya daha çok kimse bir şeyi kendi aralarında belirli oranda dağıtmak; bölüşmek, üleşmek. (Sevinç, keder, fikir vb.ne) Ortak olmak.

-3-

p.- anlar 075/14

kozunu p.- malı 012/07

p.- maya 083/34

pazar: [Far.] Cumartesi ile pazartesi arasındaki gün.

-6-

p. 077/03, 078/05, 079/20

p.+ a 070/13

can p.+ ı 029/08

p.+ ları 035/17

pazarlık, -ğı: [Far.+T.] Bir alışverişte tarafların kendileri için en uygun fiyatı karşısındakine kabul ettirmek amacıyla yaptıkları görüşme.

-1-

p.+ ındaki 069/18

pazarlıklı: [Far.+T.] Pazarlığı olan.

-1-

içinden p. 035/15

pazartesi: Pazar ile salı arasındaki gün.

-1-

p.+ ye 015/15

pazu: (pazı); [Far.] Kolun omuz ile dirsek arasındaki bölümünde bulunan, şişkince kas kitlesi.

-1-

p.+ sunun 020/30

pedagog: [Fr.] Eğitim bilimi ile uğraşan kimse; eğitim bilimci.

-1-

p.+ muşsunuz 061/30-31

peder: [Far.] Baba.

-5-

p. 028/03, 029/31, 036/07

p.+ i 033/14, 091/05

pek: Sağlam, dayanıklı. Gereken, beklenen veya alışılmış olandan çok.

-26-

p. 009/19, 024/16, 028/34, 034/05, 035/08, 035/09, 036/05, 038/07, 039/18, 042/04, 045/35, 046/31, 048/13, 050/01, 051/05, 054/04, 055/31, 064/12, 067/07, 069/10, 073/31, 075/22, 076/18, 077/04, 077/31, 078/32

pekâlâ: [T.+Ar.] Kuşkusuz. Çok iyi. Evet.

-6-

p. 023/09, 051/02, 054/27, 056/04, 074/01, 084/16

peki: Teklif edilen şeyin kabul ve tasdik edildiğini bildirir; olur, kabul, tamam. Açıklama yapılması istenen cümlelerin başına getirilir; pekâlâ, öyle kabul edelim ama.

-10-

p. 010/22, 011/07, 020/13, 031/13, 040/14, 041/05, 043/15, 052/06, 083/26, 084/30

pembeleştir-: [Far.+T.] Pembe bir duruma getirmek.

-1-

p.- en 015/07

pembelik: [Far.+T.] Pembe renginde olma.

-1-

p.+ ten 016/28

penaltı: [İng.] Futbol ve hentbolda ceza alanı içinde gerçekleşen kural dışı bir hareket sebebiyle yalnız kalecinin

koruduğu kaleye ortadan ve tam karşıdan yapılan atış; ceza atışı, ceza vuruğu.

-2-

p.+ ları eker 074/22

p.+ ya 073/30

pencere: [Far.] Yapıları veya tren, vapur vb. ulaşım araçlarını aydınlatmak, havalandırmak amacıyla yapılan, ereve, cam, panjur, perde gibi eklentilerle daha kullanışlı bir duruma getirilen açıklık.

-11-

p. 076/28

p.+ den 047/18, 060/15, 086/06

p.+ nin 040/03

p.+ nin 022/13-14

p.+ si 064/09

p.+ sinde 055/22

p.+ sinden 069/35

p.+ sine 064/02

p.+ sini 061/12

penele-: [Far.+T.] Yırtıcı hayvan pençesiyle kapmak, yakalamak, pençe vurmak.

-1-

p.- medi 060/26

peneleş-: [Far.+T.] çok uğraşmak, mücadele etmek.

-3-

pençeleşe p.- e 085/32

p.- e pençeleşe 085/32

p.- men 087/27

penisilin: [Fr.] Mikroplu hastalıkların tedavisinde kullanılan bir antibiyotik türü.

-2-

p. 047/28

ne p. ne bir şey 033/12

perçem: [Far.] Alna düşen kısa kesilmiş sa; kkl.

-1-

p.+ i 016/31

perde: [Far.] Görüşü, ışığı engellemek, bir şeyi gizlemek için pencereye veya bir açıklığın önüne gerilen örtü; gerelti, gergi, hicap. Tiyatroda oyunun başlamasıyla sahneyi seyirciye açan ve oynanan bölüm bittiğinde kapayan örtü.

-9-

p. 059/27, 064/04, 064/13

p.+ de 059/25

p.+ leri 013/08

p.+ ye 049/24

p.+ yi 063/31, 064/01, 064/15

perişan: [Far.] Acınacak durumda ve zavallı olan.

-3-

p. 061/22, 067/11

p. olacakmış 029/09

peron: [Fr.] Tren, tramvay, metro istasyonlarında yol boyunca uzanan, inilip binilen özel bölüm.

-4-

p.+ a 030/30, 047/07

p.+ da 047/13

p.+ da 027/14-15

perspektif: [Fr.] Tabiatın ve eşyânın insan gözüyle görüldüğü gibi bir resim düzleminde belirtilmesi.

-2-

p. 008/24

p.+ ten 008/30

pespaye: [Far.] Bile bile en kötü, en ahlaksızca davranışlarda bulunan; alçak.

-1-

p. 037/07

pestil: Çok yorgun, güçsüz.

-1-

p. gibi 079/16

peş: [Far.] Bir şeyin sonra gelen bölümü; art, arka, geri (I).

-4-

p.+ i sıra 055/27

p.+ inden gider 069/04

p.+ ine düşüyorlar 091/04

p.+ ine takılıp 069/30

peşi sıra: Ardınca.

-1-

p. 055/27

peşrev: [Far.] Halk hikâyelerinde, türkülerin okunup çalınışı sırasında türkülerine katılan mâni türünden küçük türküler.

-1-

p.+ ler 044/28

peygamber: [Far.] Allah'ın, buyruklarını insanlara iletmek için elçi olarak görevlendirdiği kimse; elçi, yalvaç, yalavaç.

-1-

nuh demiş p. demiyor 086/23

peynirli: [Far.+T.] İçine peynir konulmuş.

-1-

p. 039/33

pezevenk, -ği: [Erm.] Ağır ve kaba sövgü sözü.

-1-

p.+ i 079/29

pınar: Yerden kaynayarak çıkan su; bulak, göze.

-1-

p.+ dan 089/11

pırıl pırıl: Çok parlak, çok ışıklı.

-2-

p. 015/18, 075/21

pıtır pıtır: Sık ve düzgün bir biçimde hafifçe ses çıkararak.

-2-

p. 021/23, 071/33

piyırım piyırım: Çok eskimiş, çok yıpranmış.

-1-

p. 086/36

pijama: [Fr.] Alt ve üst olmak üzere iki parçadan oluşan yatak giysisi.

-1-

p.+ sının 063/28

piknik: [Fr.] Yemek yemek, eğlenmek için açık alanda yapılan günübirlik gezinti.

-2-

p. 070/07

p.+ i yapacağız 070/13

pilaki: [Rum.] İçine soğan, sarımsak, maydanoz, havuç vb. katılarak zeytinyağıyla pişirilen ve soğuk olarak yenilen yemek.

-1-

fasulye p.+ sini 052/03

pilotsuz: [Fr.+T.] Bir hava taşıtını kullanmak ve yönetmekle görevli kimse; tayyareci, uçman, uçucusu olmayan.

-1-

p. 068/05

pipo: [İt.] Ucundaki lüle içine tütün konulan ve yakılarak dumanı çekilen kısa, çubuk biçimindeki tütün içme aracı.

-1-

p.+ sunu 012/17

pişi pisine: Boş yere, boşuna.

-2-

p. 074/18, 080/04

pişir-: Bir besin maddesini gerektiği kadar ısıda tutarak yenebilecek veya içilebilecek bir duruma getirmek.

-1-

p.- en 013/10

pişmanlık: [Far.+T.] Pişman olma durumu; nedamet.

-1-

p. çökmüştü 062/10-11

piti piti: Zorlukla, yavaş yavaş.

-1-

p. 032/26

piyasa: [İt.] Satıcıların mal satmak için bir araya geldiği yer; pazar.

-1-

p.+ daki 010/32

piyazla-: Bir çıkar sağlamak amacıyla birini aşırı övmek.

-1-

p.- dı 078/06

plaj: [Fr.] Kıyı şeridinde deniz, göl vb.ne girmek için düzenlenmiş, genellikle kumluk veya çakıl taşlı alan; kumla.

-2-

p. 035/19

p.+ lar 090/28

plak: [Fr.] Sesleri kaydetmek ve kaydedilen sesleri yeniden pikap veya gramofonda dinlemek amacıyla hazırlanan plastik daire biçiminde yaprak.

-2-

p. 009/32

bozuk p. gibi 053/26

plan: [Fr.] Bir işin, bir eserin gerçekleştirilmesi, bir konunun yolunda yürütmesi için uyulması tasarlanan düzen.

-2-

p. 044/25

p.+ ını 070/28

platonik: [Fr.] Gerçekte var olmayan, karşılığı bulunmayan, hayalde yaşatılan, hep öyle kalması istenilen (aşk, sevgi ve ilgi); eflatuni.

-1-

p. 059/14

plonjon: [Fr.] Kalecinin rakipten gelen şutu uçarak gösterişli bir biçimde yakalaması; dalış.

-1-

p.+ ları 074/22

poker: [Fr.] Genellikle dört kişiyle ve otuz iki kâğıtla oynanan bir tür iskambil oyunu.

-1-

p. 037/06

polis: [Fr.] Şehirde kamu düzenini, huzur ve güvenliği sağlayan kuruluştaki yer alan görevli memur; aynasız.

-21-

p. 009/10, 012/07, 014/23, 017/14, 017/17, 017/19, 017/20, 017/27, 019/33, 027/14, 027/16, 028/24, 063/25

p.+ e 029/31

p.+ i 085/30

p.+ ler 014/33, 020/14, 055/21, 094/11

p.+ lerin 055/26

p.+ lerle 018/03

politika: [İt.] Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü; siyaset, siyasa.

-1-

p.+ sının 069/27

politikacı: [İt.+T.] Politika ile uğraşan kimse; siyasi, siyasetçi.

-1-

p. 067/32

pomba: [İt.] Hava veya herhangi bir akışkanı bir yerden başka bir yere aktarmaya yarayan makine.

-1-

p. 092/08

portre: [Fr.] Bir kimsenin, bir şeyin sözlü veya yazılı tasviri.

-1-

p.+ sine 038/06

post: [Far.] Tüylü hayvan derisi.

-1-

p.+ u seren 063/09

posta: [İt.] Bir yere gelen veya bir yerden gönderilen mektup ve emanetlerin tümü.

-1-

p. 026/08

postacı: [İt.+T.] Mektup, gazete, havale, paket vb.ni gönderilen yere ulaştıran posta idaresi görevlisi; çapar (I).

-16-

p. 023/18, 023/27, 027/09, 027/21, 029/10, 029/20, 030/11, 031/01, 032/07, 033/01, 033/04

p.+ lar 025/03

p.+ nın 023/27, 033/20

p.+ ya 031/07, 031/15

poyraz: [Rum.] Kuzeydoğudan esen soğuk rüzgâr; kuzey rüzgârı, şimal rüzgârı.

-1-

p. 045/24

poz: [Fr.] Resim ve fotoğrafta duruş.

-2-

p.+ larından 050/21-22

p.+ unu 035/16

pozitif: [Fr.] Gözetilen amaca veya beklenilene uygun, yararlı; müspet, olumlu.

-1-

p. bilim 064/12

pöh pöh: Ses taklidi sözcük.

-2-

p. 084/04, 084/07

prim: [Fr.] İşveren tarafından iş yapanı isteklendirip verimini artırmak veya sonuca daha kolay ve çabuk ulaşmasını sağlamak amacıyla verilen para.

-1-

p. 056/18

priz: [Fr.] Elektrik akımı almak için fişin sokulduğu yuva.

-1-

p.+ deki 060/28

problem: [Fr.] Araştırılıp öğrenilmesi, düşünülüp çözümlenmesi, bir sonuca bağlanması gereken durum; sıkıntı, mesele, sorun.

-1-

p.+ inin 057/33

profesör: [Fr.] Yükseköğretim kuruluşlarında en üst aşamada olan öğretim üyesi.

-2-

p. 063/25

p.+ ü 056/22

program: [Fr.] Belirli şartlara ve düzene göre yapılması öngörülen işlemlerin bütünü; izlence.

-2-

p.+ ına 050/20

müfredat p.+ ına 052/02

proje: [Fr.] Gerçekleştirilmesi istenen tasarısı.

-1-

p.+ leri 068/12

projektör: [Fr.] Karanlıkta bir hedefi aydınlatmak için kullanılan dar, uzun bir ışın demeti çıkaran ışık kaynağı; ışıldak.

-2-

p. 051/04

p.+ le 050/29

proleter: [Fr.] Herhangi bir üretim aracına sahip olmayan, geçimini emeği karşılığında sağlayan işçi; emekçi.

-1-

p. 007/13

prostat: [Fr.] Erkeklerde idrar torbasının altında bulunan, siyeğin başlangıç bölümünü çevreleyen ve meni yapımında görev alan, iç salgı da salgılayan bezde oluşan hastalık.

-1-

p.+ a 066/18

psikolojik: [Fr.] Psikolojiyle ilgili; ruh bilimsel.

-1-

p. 024/27

pul: [Far.] Posta parası karşılığı mektup zarfı, kartpostallara ve damga resmine karşılık kâğıtlara yapıştırılan, basılı küçük kâğıt parçası.

-2-

p.+ ları 058/30

p.+ larına 058/30

punt, -du: [İt.] Bir şey için uygun zaman, fırsat.

-1-

p.+ una getirip 054/15

puro: [İt.] Yaprak tütünün dürülerek sarılmasıyla yapılan kalın sigara; yaprak sigarası, sigar.

-1-

p. 011/13

puslu: Puslanmış, pusarik, hafif sisli.

-1-

p. 063/08

pürtüklü: Pürtüğü olan.

-1-

p. 021/10

pürüzlü: Boğuk ve bozuk (ses); çatalı.

-1-

p. 041/26

-R-

rabıtalı: [Ar.+T.] Sözüünü bilen, tutarlı, ağırbaşlı.

-2-

r. 056/08, 091/06

radyatör: [Fr.] Hava, su veya buharı ısıtmak veya soğutmak suretiyle meydana gelen sıcaklığı veya soğukluğu yayan, böylece ısıtma ve soğutmada kullanılan cihaz.

-1-

r.+ ün 039/24

radio: [Fr.] Elektrik dalgalarıyla düzenli olarak yayın yapan istasyon ve bu istasyonun programlarını düzenlemekle görevli kuruluş.

-2-

r.+ lar 059/32, 065/19

radioaktif: [Fr.] Alfa, beta veya gama ışınlarını yayma özelliği olan; ışın etkin.

-1-

r. 039/21

rağmen: [Ar.] Bir şeyin gerekenin veya mantığın tersine olarak yapıldığını anlatan bir söz; karşın, mukabil.

-11-

r. 013/17, 024/12, 026/13, 034/21, 043/27, 043/30, 053/19, 058/01, 078/34, 082/25, 083/06

rahat: [Ar.] İnsanda üzüntü, sıkıntı, tedirginlik olmama durumu; huzur.

-2-

r. 078/37, 094/02

rahmetli: [Ar.+T.] Ölmüş olan falan kimse.

-8-

r. 048/10, 050/04, 052/22, 052/35, 053/30, 055/13, 078/01, 090/23

rakam: [Ar.] Sayıları göstermek için kullanılan işaretlerden her biri.

-2-

r.+ ı 011/24

r.+ lar 028/11

rakı: [Ar.] Üzüm, incir, erik vb. meyvelerin alkolle mayalanarak damıtılmasıyla elde edilen içki; aslansütü, imamsuyu.

-2-

r. 086/16

r.+ yı 071/10

rakip: [Ar.] Herhangi bir işte, bir yarışta, birbirini geçmeye çalışan, aynı şeyi elde etmeye uğraşan kimse.

-1-

r. çıkacak 068/35

raks: [Ar.] Müziğin temposuna uyularak yapılan ve estetik değer taşıyan düzenli vücut hareketleri; dans.

-1-

r. etmenin 022/26

ramazan: [Ar.] Ay takviminin dokuzuncu ayı, üç ayların sonuncusu, oruç tutulan ay.

-2-

r. 029/25, 030/07

randıman: [Fr.] Çalıştırılan, işletilen, bakılan bir şeyin verdiği sonuç veya bu sonucun niceliği; mahsul, verim.

-1-

r.+ ından 068/12

rap: Ayakların yürürken çıkardığı ses.

-3-

r. diye 049/29, 049/31, 051/22

rapor: [Fr.] Herhangi bir işte, bir konuda yapılan inceleme, araştırma sonucunu, düşünceleri veya tespit edilenleri bildiren yazı; yazanak.

-3-

r.+ u 094/19

r.+ un 090/01

r.+ unda 089/27

rasgele: (rastgele); Herhangi bir; gelişigüzel, lalettayın, alelittlak.

-5-

r. 014/31, 040/23, 045/05, 050/17, 065/07

rastla-: Tasarlamadığı halde bir kimseyle veya bir şeyle karşılaşmak, rast gelmek, tesâdüf etmek. İsâbet etmek.

-10-

r.- dıkça 058/29

r.- dım 041/21

r.- madım 067/24

r.- mıştı 052/23

r.- sa 082/17

r.- sın 082/17

r.- yıverdi 081/06

r.- yor 048/03

r.- yordu 012/10, 012/30

ray: [Fr.] Tren, tramvay vb. taşıtlarda tekerleklerin üzerinde hareket ettiği demirden yol.

-1-

r.+ ın 012/01

razi: [Ar.] Uygun bulan, benimseyen, isteyen, kabul eden.

-9-

r. 083/32, 083/34, 086/22

r. olacaktı 017/19

r. oldu 084/19

r. olmamıştınız 021/30

allah r. olsun 092/03

r.+ yım 018/12, 083/22

realist: [Fr.] Gerçeği gören ve ona göre davranan veya gerçeğe uygun olarak yapılan; gerçekçi.

-2-

r. 068/34

r. olamıyoruz 046/24

realite: [Fr.] Gerçek olan, var olan şeylerin tümü; gerçek, gerçeklik, asıl, hakikat, hakikilik, sahilik, şeniyet, reellik.

-1-

r.+ si 008/31

reçel: [Fr.] Meyvelerin şekerle kaynatılmasıyla hazırlanan tatlı.

-1-

r.+ ler 058/10

reel: [Fr.] Bir durum, bir nesne veya bir nitelik olarak var olan, varlığı inkâr edilemeyen, olgu durumunda olan, özbeöz, hakiki, gerçek.

-1-

r. 009/13

refakat: [Ar] Arkadaşlık etme, birlikte bulunma.

-1-

r.+ indeki 049/21

refika: [Ar.] Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın.

-3-

r.+ nın 091/05

r.+ ya 092/02

r.+ yı 091/03

rehber: [Far.] Bir konu hakkında gerekli bilgilerin toplandığı kılavuz kitap.

-1-

r.+ i 042/09

reis: [Ar.] Baş, başkan, âmir.

-3-

r.+ i 065/08, 067/28

r.+ ine 066/08

rejim: Bir devletin yönetim biçimi.

-1-

r.+ ini 037/18-19

renk: [Far.] Cisimler tarafından yansılan ışığın gözde oluşturduğu duyum. Nitelik.

-5-

r. 034/06, 077/06

r. almış 079/17

r.+ i 026/22, 052/03

renkli: [Far.+T.] Rengi olan.

-1-

r. 040/03

resim: [Ar.] Varlıkların, doğadaki görünüşlerinin kalem, fırça gibi araçlarla kâğıt, bez vb. üzerinde yapılan biçimleri. Fotoğraf.

-24-
r. 047/24, 054/02, 054/03, 054/07,
054/12-13, 054/28, 054/30
r. çektirirken 035/17
r. çektiriyorlarmış 068/02
r.+ e 043/35, 054/04
r.+ i 013/15, 035/16
r.+ ini 057/31, 077/26
r.+ inin 071/17
r.+ ler çekmiş 007/03
r.+ lerden 007/03
r.+ lere 054/06
r.+ leri 008/23
r.+ lerin 008/25
r.+ lerinde 050/21
r.+ lerini 044/22, 059/11
resimli: [Ar.+T.] İçinde resimler bulunan;
musavver.
-2-
r. 034/25, 036/21
resimsiz: [Ar.+T.] Resim bulunmayan.
-2-
r. 036/22, 036/27
resmetmek, -der: [Ar.+T.]: Bir şeyin
resmini çizmek.
-1-
r.- erler 034/12
resmen: [Ar.] Kesinlikle, açıkça, kesin
olarak.
-1-
r. 033/07
resmi: [Ar.] Şekle bağlı, ciddî, samîmî
olmayan, teklifli.

-1-
r. 017/28
ressam: [Ar.] Resim yapan sanatçı.
-1-
ya bir şair ya bir r. 059/10
retina: [Lat.] Göz yuvarlarının iç
yüzeyinde görme sinirinin yayılmasıyla
oluşan, ışığa duyarlı, ağımsı bölüm; ağ
tabaka.
-1-
r.+ sina 007/04
reverans: [Fr.] Selam veya teşekkür için
eğilerek veya dizleri kırarak yapılan
hareket.
-1-
r. 053/09
rey: [Ar.] Bir toplantıya katılanların, bir
sorunla ilgili birkaç seçenekten birini
tercih etmesi; oy.
-2-
r.+ imi vermedim 029/32
r.+ ini verdin 030/01
rıh: [Far.] Yazıdaki mürekkebi kurutmak
için dökülen çok ince ve renkli bir kum
türü.
-1-
r. 032/12
rıhtım : [Far.] Bir akarsu veya deniz
kıyısında doldurularak yapılmış,
gemilerin indirme bindirme veya yükleme
boşaltma yapabileceği yer.
-2-
r. 041/24, 065/03

rıza: [Ar.] Razı olma, bir şeyi yapmayı isteme; onam.

-1-

r. gösterdi 044/17

rica: [Ar.] Dilemek işi; dilek, istek.

-1-

r. ederim 017/05

rimel: [Fr.] Kadınların kirpiklerini kıvırmak ve daha uzun göstermek için fırça ile sürdükleri yağlı sürme; maskara (II).

-1-

r.+ lerini 046/08

rivayet: [Ar.] Ağızdan ağıza dolaşan, kesinlik kazanmayan haber; söylenti.

-1-

r. 067/27

riyaset: [Ar.] Başkan olma durumu; reislik, başkanlık.

-1-

r.+ indeki 040/24

riyaziye: [Ar.] Aritmetik, cebir, geometri gibi sayı ve ölçü temeline dayanarak niceliklerin özelliklerini inceleyen bilimlerin ortak adı; matematik.

-1-

r. 053/16

roba: [İt.] Bir giyeceğin göğüsle omuz arasında kalan bölümüne eklenen parça.

-1-

r. 026/01

rol: [Fr.] Bir kimse veya nesnenin başka bir kişi veya şey üzerindeki etkileme gücü; yardım, tesir, etki.

-2-

r. oynamadığı 009/19

r.+ ünü 038/10

roman: [Fr.] İnsanın veya çevrenin karakterlerini, göreneklerini inceleyen, serüvenlerini anlatan, duygu ve tutkularını çözümleyen, kurmaca veya gerçek olaylara dayanan uzun edebî tür.

-4-

r. 076/07, 076/09

r.+ ı 041/31

ne r. ne hikâye 076/12

romantik: [Fr.] Davranışlarında duygu ve coşkunun aşırı ölçüde etkisi bulunan.

-2-

r. 008/29, 060/19

rozet: [Fr.] Yakaya takılmak için çeşitli biçimlerde yapılan, bir kuruluşun sembolü sayılacak genellikle küçük metal nesne.

-3-

r.+ i 077/08, 078/02

r.+ inden 040/13

röntgen: Herhangi bir organın durumunu tespit etmek için çekilen film.

-1-

r. 025/15

ruh: [Ar.] Bir bireyin kendine özgü yapısı, onu başkalarından ayıran temel belirti ve bireyin davranış biçimlerini

belirleyen, üstün ana özellik; öz yapı, ıra, seciye, karakter.

-1-

r. 081/10

ruhlu: [Ar.+T.] Görünüşü veya ruhsal durumu herhangi bir nitelikte olan.

-1-

r. 047/23

rumba: [Fr.] Küba'dan Amerika ve Avrupa'ya yayılan bir dansın müziği.

-1-

r.+ yı 021/10

rutubet: [Ar.] Hafif ıslaklık; nem.

-1-

r.+ le 024/02

rutubetli: [Ar.+T.] Nemli.

-1-

r. 014/30

rüsumat: [Ar.] Bazı mallardan devletçe alınan vergiler.

-1-

r. 091/30

rüya: [Ar.] Uyurken zihinde beliren olayların, düşüncelerin bütünü; düş.

-6-

r. 062/30

r.+ lar 036/16

r.+ larımda 064/09-10

r.+ larına girmekte 062/12

r.+ larından 062/15

r.+ sını 026/03

rüzgâr: [Far.] Havanın yer değiştirmesiyle oluşan esinti; yel, bad.

-3-

r. 088/02

r.+ ıyla 039/23

r.+ la 008/17

-S-

saadet: [Ar.] Mutlu olma durumu; mut (I), ongunluk, kut, devlet, mutluluk, bahtiyarlık, saadetlilik.

-1-

s.+ inin 081/36

saat: [Ar.] Bir günlük sürenin yirmi dördte birine eşit, altmış dakikalık zaman dilimi, zaman parçası. Günün hangi anı olduğunu gösteren alet.

-15-

s. 007/28, 020/16, 020/24, 027/19,

027/20

s.+ i 030/24

vakti s.+ i gelince 022/21

s.+ in 020/20

s.+ ine 010/17, 013/13, 020/16

s.+ ini 017/16, 030/22

s.+ inin 050/32

saatlerce: [Ar.+T.] Uzun süre boyunca.

-2-

s. 067/04, 072/04

saatlik: [Ar.+T.] Belli bir saat süresince yapılan veya olan.

-1-

s. 044/16

sabah: [Ar.] Güneşin doğduğu andan öğleye kadar geçen zaman dilimi.

-7-

s. 020/28, 026/12, 038/14, 042/11, 083/04

s.+ ında 058/26

s.+ tan 024/05

sabah akşam: Her an.

-1-

s. 070/03

sabaha doğru: Gecenin sabaha yakın bir zamanında; sabaha karşı.

-1-

s. 021/07

sabahleyin: Günün başlangıcında, günün ilk saatlerinde; sabahtan.

-3-

s. 036/17, 051/26, 084/03

sabırsız: [Ar.+T.] Sabrı olmayan, sabredemeyen, telâşlı ve aceleci olan.

-1-

s.+ ımız 077/09

sabi: [Ar.] Küçük çocuk.

-1-

s.+ yi 094/04

sabret-: Sabır göstermek, sabırlı davranmak; sabreylemek. [Ar+T]

-1-

s.- ip 061/10

sabunlu: [Ar.+T.] İçinde sabun eritilmiş.

-1-

s. 089/06

saç: Baş derisini kaplayan kıllar.

-9-

s. 057/26

s.+ ım 075/22

s.+ ımı 087/10

s.+ ımı başını yolmaya 061/19

s.+ lar 075/21

s.+ ları 030/20

s.+ larını 022/08, 057/24

s.+ larının 013/21-22

saçak: Bir yapının herhangi bir bölümünü güneş ve yağmurdan korumak için, o bölümden dışarı taşan ve altı boşta olarak yapılan bölüm.

-2-

salkım s. 030/16

s.+ ın 016/09

saçıl -: Yayılmak, dökülmek.

-1-

açılıp s.- ınca 069/14

saçlı: Saçı olan.

-7-

s. 012/31, 027/09, 033/04, 047/09, 068/09, 077/20

saçma: Akla ve mantığa uymayan, gereksiz, düşünülmeden söylenen (düşünce, davranış, söz); saçma sapan, abuk, abuk sabuk, abuk subuk, abidik gubidik, pestenkerani, vahi, absürt.

-1-

s. 016/29

sada: [Ar.] Ses, âvaz.

-1-

baki kalan şu kubbede bir hoş s.
imiş 030/34

sadaka: [Ar.] Karşılık beklemeden
ihtiyaç sahiplerine (özellikle dilencilere),
fakirlere verilen para, mal vb.

-2-

verilmiş s.+ sı varmış 014/21

s. verir 076/20

sadakor: [İt.] Düz dokunmuş, açık saman
renginde bir tür ipek kumaştan yapılan.
Açık saman rengi.

-2-

s. 026/22, 077/06

sade: [Far.] Yalnızca, yalnız, ancak,
sadece. Şeker katılmamış (kahve);
şekersiz.

-13-

s. 011/17, 016/10, 016/32, 026/14,
039/11, 042/32, 051/17, 052/04, 057/16,
057/21, 057/30, 066/08, 066/17

sadece: [Far.+T.] Belirtilenden başkası
bulunmadan; yalnız.

-13-

s. 018/34, 018/35, 024/23, 046/14,
050/05-06, 051/28, 052/12, 066/24,
080/11, 081/13, 090/15, 094/08

sadık: [Ar.] Dostluğu ve bağlılığı içten
olan; sadakatli.

-1-

s. 080/10

sadik: [Fr.] Başkalarına acı çektirmekten
zevk duyan (kimse); elezer, sadist.

-1-

s. 047/23

sadrazam: [Ar.] Osmanlı Devleti'nde
başbakan; veziriazam, sadır.

-1-

s. 027/30

sadrazamlık: [Ar.+T.] Sadrazam olma
durumu; sadaret.

-1-

s.+ tan 066/05

sağ: Vücutta kalbin bulunduğu tarafın
karşısında olan, sol karşıtı. Yaşamakta
olan.

-22-

s. 020/29, 062/25, 074/26, 075/15,
075/16, 077/07, 086/37, 089/07, 094/09

s.+ a 028/09

s.+ a sola 011/04, 032/25

bir s.+ dan bir soldan 089/13

s.+ dı 013/29, 023/06

s.+ ım 013/28

s. kanat 075/14

s. ol 084/14

s. olsun 082/30, 087/23

sağ -: Memeyi parmaklar arasında sıkarak
sütünü akıtmak.

-9-

s.- acak 094/06, 094/31

s.- anlar 094/31

s.- iyorsunuz 089/10

s.- ma 091/08

s.- mak 089/20, 095/08

s.- maya 090/16, 091/31

sağ açık: Futbolda sağ başta bulunan oyuncu.

-2-

s. 074/27

s.+ 1 074/18

sağanak, -ği: Ani, şiddetli veya art arda oluşan hareketler.

-1-

s.+ 1 046/08

sağcı: Sağ görüşlü partilerin yandaşı olan (kimse).

-1-

s. 016/02

sağ haf: Orta sahanın en sağında oynayan oyuncu.

-3-

s. 074/08, 088/09

s.+ a 074/09

sağıl-: Sağma işine konu olmak.

-6-

s.- amıyor 092/30

s.- an 089/14, 092/08

s.- dığı 092/29

s.- inca 092/31, 095/04

sağılış: Sağılmak işi.

-1-

s.+ ını 091/01

sağ iç: Futbolda, sağ açıkla santrfor arasında görev yapan hücum oyuncusu.

-1-

s. 031/08

sağla-: Bir işin olması için gerekli durumu, şartları hazırlamak; temin etmek.

-2-

s.- maktır 037/16

s.- yan 036/28

sağlam: Sakatlık veya hastalığı bulunmayan, sağlıklı, sıhhatli. Güvenilir, îtimat edilir, emin.

-2-

s.+ dı 021/30, 023/06

sağlı sollu: Sağda ve solda olan.

-1-

s. 089/12

sağlık: Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği; keyif, sıhhat.

-1-

her şeyin başı s. 088/26

saha: [Ar.] Yarışmaların, karşılaşmaların ve oyunların oynandığı yer; alan.

-6-

s.+ larında 088/06

s.+ ya 075/17, 075/21

s.+ ya çıkışlarından 075/04

s.+ ya girince 073/25

s.+ yı çıkmayınca 045/15

sahanlık: Yapılarda ve bazı taşıtlarda kapı önünde, merdiven başlarında veya dönülen bölümünde bulunan geniş yer.

-3-

s.+ a 012/16

s.+ ın 012/30

s.+ lara 030/15

sahi: [Ar.] Gerçek olarak; bayağı, cidden, gerçekten, hakikat, hakikaten, harbiden, sahiden, filhakika, filvaki.

-6-

s. 015/33, 015/34, 042/26, 043/04
s.+ den 030/19
s.+ den 046/07-08

sahici: [Ar.+T.] Sahte olmayan, gerçek, yapma karşıtı.

-2-

s. 046/33, 076/33

sahip: [Ar.] Herhangi bir şey üstünde mülkiyeti olan, onu yasaya uygun bir biçimde dilediği gibi kullanabilen kimse; iye, malik.

-8-

s. 036/23
s.+ ısı 081/31, 085/07
s.+ i 049/06, 049/32
s.+ inin 093/28
s. olduklarına 024/20
keramet s.+ sizin 092/19

sahne: [Ar.] Tanık olunan, gözlenen olay.

-1-

s.+ ye 029/27

sakal: Yetişkin erkeklerde yanak ve alt çenede çıkan kılların tümü.

-1-

s.+ dan 037/27

sakat: [Ar.] Doğuştan veya sonradan herhangi bir nedenle bedensel, zihinsel, ruhsal, duyuşsal veya sosyal yeteneklerini çeşitli derecelerde kaybetmiş, toplumsal

yaşama uyum sağlama ve günlük gereksinimlerini karşılama güçlükleri çeken (kimse); alil, muallel.

-2-

s. 025/19
s.+ tır 082/28

sakatlan-: Sakat duruma gelmek.

-3-

s.- dı 073/21
s.- ıp 073/24
s.- sa 073/20

sakin: Hiçbir zaman, hiçbir şekilde; asla, katiyen, zinhar.

-1-

s. ha 059/26

sakız: Bazı ağaçların ve özellikle sakız ağacının kabuğundan sızan, çiğnendiğinde yumuşayan, hoş kokulu, beyaz renkli reçine.

-1-

s. gibi 075/20

sakin: [Ar.] Söz ve davranışlarıyla kimseyi rahatsız etmeyen, yumuşak huylu.

-3-

s. 035/14
sakin s. 065/17
s. sakin 065/17

sakla-: Elinde bulundurmak, tutmak. Kaybolmaması, görünmemesi için gizli bir yere koymak, kaldırmak; hıfzetmek.

-2-

s.- dığı 082/09
s.- yan 071/30

saklı: Saklanmış olan.

-2-

s. 009/24

s. değil 087/03

sal-: Vermek, düşürmek, koymak.

-1-

merak s.- an 066/32

salata: [İt.] Genellikle marul, maydanoz, soğan, domates gibi çiğ ot ve sebzelerle yapılan, yağ, limon, sirke vb. maddeler konulan, yemeklerle birlikte yenilen yiyecek.

-1-

s.+ lar 040/18

saldır-: Bir kimseye veya bir şeye karşı saldırı yöneltmek, zarar verici bir davranışta bulunmak; hücum etmek, salmak. Heyecanla bir yere yönelmek, acele ile atılmak.

-4-

s.- acak 067/15

s.- ıp 061/23

s.- maya 094/22

s.- mış 085/32

saldırgan: Başkasına saldıran, yapısında saldırma özelliği olan (devlet, kimse, hayvan); sataşkan, agresif, mütecaviz.

-1-

s.+ lar 063/25

saldırma: Saldırmak işi; tehacüm.

-3-

s.+ ları 055/02

s.+ sına 061/27

s.+ yışıdır 067/16

salık: Bir şeyin, bir kimsenin iyi, işe yarar olduğunu ilgili kişiye söyleme; tavsiye, referans.

-2-

s. verin 071/08

s. vermişti 021/01

salıncak: İki ucundan iki iple veya zincirle yüksek bir yere asılan ve üzerine oturulup sallanılan eğlence aracı.

-1-

s. 045/23

salisilatlı: [Fr.+T.] Salisilik asidin tuzu bulunan.

-1-

s. 020/33

salkım: Üzüm gibi, birçoğu bir sap üzerinde bir arada bulunan meyve.

-1-

s. saçak 030/16

salla-: Düzenli bir biçimde ve hep aynı doğrultuda hareket ettirmek; sallayıvermek, ırgamak.

-4-

s.- dı 025/24

s.- yarak 011/20, 047/18

ellerini kollarını s.- yıp geziyor
094/31

salon: [Fr.] Toplantıların, kutlamaların, gösterilerin yapıldığı geniş yer.

-4-

s.+ da 043/25

sinema s.+ larında 049/23

s.+ una 054/02

s.+ unda 054/02

samiin: [Ar.] Dinleyiciler, işitenler.

-1-

s.+ in 094/19-20

samimi: [Ar.] Her türlü çıkar düşüncesinden uzak; ılımlı, içtenlikli, kalpten, yürekten, kalbî, içten.

-1-

s. 041/27

samimiyet: [Ar.] Senli benli, içli dışlı olma durumu; teklifsizlik.

-2-

s.+ i 046/31

s.+ imiz 044/28

san-: Herhangi bir şeyin zihinde kurulduğu gibi gerçekleştiğine inanmak; zannetmek, zanneylemek. Hesâba katmak, dikkate almak. Tahmine dayanarak hüküm vermek; farz etmek.

-20-

s.- acak 046/05

s.- an 052/14

s.- anlar 029/16

s.- dığı 064/03

s.- dığım 087/21

s.- dığınız 061/27

s.- dıydım 025/22

s.- ıp 033/10, 072/04

s.- ırım 036/31

s.- ırsınız 075/03

s.- ıyor 039/16, 084/02

s.- ıyordu 015/32

s.- ıyorum 042/17, 067/07, 094/08

s.- mış 009/13, 093/21

sana: Sen zamirinin yönelme durumu eki almış biçimi.

-9-

s. 017/22, 021/12, 023/30, 025/32, 026/17, 077/14, 078/21, 078/28, 087/05

sanat: [Ar.] Duygu ve düşünceleri göze ve gönle hitap edecek şekilde söz, yazı, resim, heykel vb. ile ifade etme konusundaki yaratıcılık.

-2-

s. 034/27, 043/24

sanatkâr: [Ar.+Far.] Güzel sanatların herhangi bir dalında yaratıcılığı olan, eser veren kimse; sanat adamı, sanat eri, sanatçı.

-3-

s.+ ı 065/09, 071/13, 071/18

sandal: [Fr.] Yalnız tabanı bulunan, ayağa kordon ve kayışla bağlanan açık ayakkabı; sandalet.

-1-

s.+ la 057/35

sandalcılık: [Fr.+T.] Sandalcının yaptığı iş.

-3-

s. 076/03, 080/33

s.+ tan 076/23

sandık, -ğı: [Ar.] (İsim tamlamasının ikinci ögesi olarak) Bâzı kurumlarda belli bir maksat için sarfedilmek üzere para

toplayan kuruluş. Malların ambalajlanmasına yarayan tahta kasa:

-2-

s.+ a 029/17

s.+ 1 029/07

sandviç: [İng.] İki ince ekmek dilimi arasına tereyağı, peynir, sucuk vb. konularak hazırlanan yiyecek.

-2-

s. 039/34, 081/01

saniye: [Ar.] Bir dakikanın altmışta biri olan zaman birimi.

-2-

s.+ ler 010/20

s.+ sini 039/31

sanki: [T.+Far.] Soru cümlelerinde belirtilen konuya ilgiyi çekmek veya uyarıda bulunmak için kullanılan bir söz. Soru olmayan cümlelerde anlatılan düşüncenin gerçekte var olmadığını ancak gerçekmiş gibi bir izlenim uyandırdığını belirtmek için kullanılan bir söz; sankim, sözüm ona.

-15-

s. 018/01, 018/02, 018/05, 021/09, 032/33, 040/02, 040/05, 043/01, 043/31, 046/33, 058/13, 069/13, 076/33, 083/12

sankim: Sanki.

-1-

s. 011/15

santrfor: [İng.] Futbolda ileri uçta, hücum hattının ortasında oynayan oyuncu; orta uç oyuncusu.

-1-

s. 074/34

santrhaf: [İng.] Futbolda orta alanın ortasında oynayan oyuncu.

-3-

s. 074/11, 074/36

s.+ tır 074/12

sap: Bitkinin dal, yaprak, çiçek vb. bölümlerini taşıyan, ağaçlarda odunlaşarak gövde durumunu alan bölüm.

-1-

s.+ ina kadar 066/33

sapış: Sapmak işi.

-1-

s. 010/31

saplan -: Hızla batmak, kuvvetli bir itilişle içine girmek. Kendini alamayacak şekilde takılıp kalmak, kendini kurtaramamak.

-2-

s.- dık 075/29

s.- ıyor 079/33

sar-: Çevresini çevirmek, çepeçevre dolanmak. Tedâvi için sargı ile bağlamak.

-7-

s.- an 014/08, 014/14

etrafını s.- an 052/07

s.- ıp 060/12

s.- ivermiş 085/14

sarpa s.- ıyor 078/05

s.- iyordu 013/34

saray: [Far.] Hükümdarların veya devlet başkanlarının oturduğu büyük yapı.

-3-

s. 036/30

s.+ ın 051/26

s.+ ında 034/13

saraylı: [Far.+T.] Osmanlı Devleti'nde padişah sarayında bulunmuş olan (kadın).

-1-

deli s. gibi 077/19

sargı: Vücudun bir bölümünü yerinde tutmak veya yaranın üstünü kapatmak amacıyla kullanılan, keten veya pamuk ipliğinden üretilen, mikroplardan arındırılmış şerit; bağ (I), sargı bezi.

-1-

s.+ lar 079/15

sarı: Yeşil ile turuncu arasında bir renk, limon kabuğu rengi. Bu renkte olan.

-6-

s. 043/11, 057/04, 057/14, 057/24, 077/20

s.+ sı 022/08

sarılı: Sarma işi yapılmak. Kollarını dolayarak kucaklamak.

-5-

s.- dı 017/31

s.- ıp 077/02

s.- ıvermiş 079/34

s.- ıyor 028/13, 081/16

sarılı: Sarılmış olan.

-1-

s. 086/37

sarılaş-: Birbirlerine sarılmak.

-1-

s.- madan 081/21

sarışın: Sarı saçlı ve ak tenli (kimse).

-1-

s.+ la 081/08

sark-: Aşağıya doğru uzamak veya uzanmak.

-1-

s.- ıyor 089/04

sarmaş dolaş: Birbirine sarılıp kucaklaşmış bir durumda.

-1-

s. oluverdik 045/33

sarp: Güç, zor olan.

-1-

s.+ a sarıyor 078/05

sarsıl-: Sarsma işine konu olmak.

-3-

sarsıla s.- a 044/08

s.- a sarsıla 044/08

s.- dıktan 039/23

sarsıntı: Deprem sırasındaki yer hareketlerinin her biri.

-1-

s. 063/11

sat-: Bir malı bir bedel karşılığında alıcıya vermek. Bir kimse, kendini veya başkasını olduğundan daha önemli, yetkili ve değerligöstermek.

-9-

kendini s.- ar 035/21

s.- arak 076/01

s.- ardı 075/06

s.- ıp 092/04

s.- mak 023/04

s.- maya 081/01

s.- mayan 064/23

s.- maz 074/13

alıp s.- tığı yokmuş 042/04

satıl, -thı: [Ar.] Bir şeyin dışta olan, dıştan görünen tarafı, yüzü.

-2-

s.-1 arz 095/06

s.+ ına 008/16

satıcı: Alıcıya mal satan kimse; vandöz.

-1-

s.+ lar 084/24

satış: Satıcı ile alıcı arasında yapılan ve bir malın alıcıya verilmesi ve bunun karşılığında bir fiyat, bir değer alınması yoluyla yapılan işlem; satım.

-1-

s.+ ını 035/23

sav-: İstenmeyen birini yanından uzaklaştırmak; defetmek, deflemek, taretmek.

-1-

başımızdan s.- amaz 043/26

savaş-: Bir şeyi ortadan kaldırmak, yok etmek amacıyla mücadeleye girişmek.

-1-

s.- tığı 060/16

savaş: Devletlerin diplomatik ilişkilerini keserek giriştikleri silahlı mücadele; harp (I), cenk, cidal, kıtal.

-1-

s.+ a 076/33

savcı: Kamu yararını gözetmek amacıyla devlet adına dava açmaya yetkili olan, mahkemelerde tespit ettiği suç delillerini ortaya koyarak sanıkları kovuşturan görevli; müddeiumumi.

-1-

s.+ nın 094/19

savur-: Havaya atıp dağıtmak. Kaldırıp atmak; fırlatmak: Yalan, küfür vb. söylemek.

-3-

havaya s.- arak 041/25

s.- ur 027/01

tehdit s.- uyormuş 078/12-13

say-: (Şöyle veya böyle olduğunu) Kabul etmek, addetmek.

-5-

s.- abilirim 065/10

s.- arsak 056/03

s.- madıkları 036/26

s.- mak 036/31

s.- mazlar 093/22

sayfa: Üzerine yazı yazılan veya basılan bir kâğıt yaprağın iki yüzünden her biri; sahife. Gazete, dergi vb. yayınlarda özel bir alan için ayrılmış bölüm. Olayların zaman içinde yer alan evrelerinden her biri.

-7-

s.+ dan 022/06

s.+ ları 050/13, 051/24

s.+ nın 076/14

s.+ sını 022/05, 048/23

s.+ yı 027/23

saygısızlık: Saygısız olma durumu; hürmetsizlik.

-1-

s. 051/15

sayı: Sayma, ölçme, tartma vb. işlerin sonucunda ortaya çıkan birimlerin kaç olduğunu bildiren sözlerden her biri; adet.

-1-

s.+ dan 036/26

sayıl-: (Şöyle veya böyle olduğu) Kabul edilmek, addedilmek, farzedilmek.

-7-

s.- an 048/09

s.- dığını 012/24

hatırı s.- ır 082/30

s.- ırız 018/19, 090/10

s.- mak 008/32-33

s.- mazdı 010/18

sayılı: Sayısı çok olmayan, az, mahdut.

-1-

s. 080/20

saz: [Far.] Müzik yapmak amacıyla kullanılan her türlü ses verebilen alet; çalgı aleti, çalgı, enstrüman.

-3-

s. 065/09, 071/13, 071/18

sebatkâr: [Ar.+Far.] Bir işi yılmadan sonuna kadar götüren; direşken, sebatlı.

-1-

s. 010/32

sebeb: [Ar.] Bir şeyin olmasına veya belli bir hâlde bulunmasına yol açan şey; neden, saik, saika, vesile.

-19-

s.+ i 029/06, 037/15, 052/11, 052/12, 082/08, 082/10, 084/08, 084/09

s.+ ini 060/34, 095/04

s.+ iyle 071/02

s. 018/24, 041/05, 041/14

s.+ lere 087/35

s.+ leri 024/28, 041/18

s.+ ten 020/25, 059/16

seç-: Benzerleri arasında hoşça gideni seçip almak veya yararlanmak için ayırmak; saylamak.

-3-

s.- ip 068/19

aklan kararı s.- miş 084/32

s.- tiği 052/20

seçil-: (Bir kimse) Bir iş veya makāma uygun görülüp göreve getirilmek.

-1-

s.- mek 016/06

sedir: [Ar.] Arkalıksız, üstü minderli ve yastıklı olabilen, oturmaya veya yatmaya yarayan ev eşyası; divan.

-1-

s.+ e 092/17

sefalet: [Ar.] Yoksul olma durumu; fakirlik, fukaralık, beş parasızlık, yokluk, yoksulluk, yoksulluk, varyetsizlik, sefillik, fakr, meskenet.

-3-

s. 023/04

s.+ ini 022/15

s.+ ten 083/02

sefer: [Ar.] Ülkeden ülkeye veya bir ülke içinde bir yerden bir yere gidiş veya geliş; yol, yolculuk, seyahat. Bazı sayı sıfatlarıyla birlikte kullanılarak bir olayın ve olgunun her bir tekrarlanışını bildiren söz; el (I), defa, kere, kez, yol.

-6-

s. 082/21

bu s. 014/06, 017/31, 029/20,
060/34

bu s.+ ki 062/05

sefih: [Ar.] Kendini çeşitli eğlencelere vermiş, zevk ve eğlenceye düşkün (kimse); uçarı.

-1-

s. 035/24

sefir: [Ar.] Bir devleti başka bir devlet katında temsil eden kimse; elçi.

-2-

s.+ ler 067/37

s.+ lerin 067/21

sefirikebir: [Ar.] Büyükelçi.

-9-

s. 065/08, 066/16, 067/22, 068/02

s.+ e 066/09

s.+ imiz 067/19

s.+ imiz 067/20-21

s.+ imizin 067/34

gerek hacı;beyin gerek s.+ in
066/20

seğirt-: Sıçrayarak yakın bir yere doğru koşmak.

-1-

s.- ip 063/34

seğirtme: Seğirtmek işi.

-1-

s.+ si 085/29

sekiz: Yediden sonra gelen sayının adı.

-3-

s. 051/18, 087/28

ya s.+ de ya dokuzda 048/02

sekizli: İskambil, domino vb. oyunlarda sekiz işaretini taşıyan kâğıt veya pul.

-1-

s.+ lerle 037/01

seksten: Yetmiş dokuzdan sonra gelen sayının adı.

-3-

s. beş 056/15

s. yedi 057/27

sel: [Ar.] Sürekli yağan yağmurdan veya eriyen kardan oluşan, geçtiği yerlere zarar veren taşkın su; su taşkını.

-1-

s. halinde akmaya 019/24

selam: [Ar.] Bir kimseyle karşılaşıldığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanından uzaklaşıldığında kendisine söz ve işaretle bir nezaket gösterisi yapma; esenleme, merhaba.

-1-

s. söyle 029/32

selamsız sabahsız: Selam vermeden.

-1-

s. 020/05-06

selamet: [Ar.] Ruh ve beden yönünden sağlıklı olma, esenlik.

-1-

s.+ e kavuştuk 061/11

selamla-: [Ar.+T.] Bir kimseyle karşılaştığında, birinin yanına gidildiğinde veya yanından uzaklaştığında kendisine sözle veya işaretle bir nezaket gösterisi yapmak; selam vermek, esenlemek.

-1-

s.- maktan 058/30

sema: [Ar.] Göğün görünen yüzeyi, gökyüzü, gök, asuman, felek.

-1-

s.+ nın 022/22

sembol: [Fr.] Duyularla ifade edilemeyen bir şeyi belirten somut nesne veya işaret; alem, remiz, rumuz, timsal, simge.

-2-

s.+ den 046/15

s.+ ü 044/20

semt: [Ar.] Şehirde yerleşim bölgesi; yaka.

-8-

s. 073/15, 073/16

s.+ e 074/06

s.+ in 060/12, 065/10, 070/02, 070/05

s.+ te 052/03

sen: Teklik ikinci kişiyi gösteren söz.

-72-

s. 011/07, 015/06, 015/09, 017/15, 025/31, 026/02, 026/04, 026/07, 026/16, 027/17, 027/30, 028/20, 029/18, 029/29, 030/01, 030/28, 031/28, 032/29, 035/11, 052/01, 052/34, 055/03, 057/10, 062/13, 071/32, 078/32, 079/27, 084/30, 087/07, 087/12, 087/16, 087/17, 087/18, 088/08, 088/12, 090/06

çok yaşa s. 013/01

s.+ den 030/32, 087/08, 087/22

s. gelirken biz gidiyorduk 065/23

s.+ i 026/12, 029/28, 059/28, 077/11, 077/12, 077/15, 087/32, 094/20

s.+ in 011/16, 026/11, 030/07, 030/14, 052/02, 062/13, 069/24, 078/11, 080/01, 080/04, 081/12, 081/16, 082/06, 083/20, 087/13, 087/19, 087/26

s.+ inle 087/11

s.+ len 020/11, 030/05

senaryo: [Fr.] Tiyatro oyunu, piyes, film, dizi film vb. eserlerin sahnelerini ve akışını gösteren yazılı metin.

-1-

s.+ larına 085/02

sene: [Ar.] Miladi takvime göre ocak ayının birinde başlayıp aralık ayının otuz birinde sona eren on iki aylık dönem; yıl.

-7-

s. 026/04, 030/08, 051/18, 054/11

s.+ de 067/11

s.+ dir 035/30, 042/20

senfoni: [Fr.] Orkestra için bestelenmiş, birkaç bölümden oluşan uzun müzik eseri.

-1-

s.+ sini 061/10

sentimental: [Fr.] Santimantal.

Duygulu, içli, hassas.

-1-

s. 042/08

sepet: [Fr.] Saz, kamış, ince dal veya tellerden hasır biçiminde örülerek yapılan, genellikle sapı olan, yiyecek ve eşya taşımak için kullanılan kap.

-2-

sepet s. 012/28

s. sepet 012/28

ser: [Far.] Baş, kafa.

-3-

s.+ de itfaiyecilik var 085/19

s.+ de toyluk vardı 015/34, 046/27

ser-: Boylu boyunca yere yatırmak, düşürmek veya hırpalamak.

-1-

postu s.- en 063/09

seri: [Fr.] Herhangi bakımdan bir bütün oluşturan şeylerin tümü; dizi. Hızlı.

-4-

s. 071/21, 089/12

s.+ si 076/09, 076/11

serin: Az soğuk, ılık ile soğuk arası.

-4-

s. 039/06, 045/25

serin s. 065/17

s. serin 065/17

serkomiser: [Far.+Fr.] Başkomiser.

-1-

s.+ i 091/05-06

sermaye: [Far.] Bir ticaret işinin kurulması, yürütülmesi için gereken anapara ve paraya çevrilebilir malların tamamı; anamal, başmal, kapital, meta, resülmal.

-4-

s. yapıp 080/37-081/01

s.+ si 023/08, 023/09

s. yaptığı 071/03

serpiştir-: Yağmur veya kar azar azar, ince ince yağmak; serpmek.

-1-

s.- iyordu 010/25

sersem: [Far.] Herhangi bir sebeple bilinci ve algıları zayıflamış olan. Budala, alık, kafasız, aptal (kimse).

-1-

s. 046/12

sersemlet-: Sersemlemesine sebep olmak.

-1-

s.- ti 045/19

sersemle - : Sersem duruma gelmek.

-1-

s.- yor 050/30

sersemlik: [Far.+T.] Sersemce iş, sersemce davranış.

-2-

s. 016/01, 016/05

sersem sepelek: Sersem bir biçimde, sersemliği geçmeden.

-1-
s. 086/09
sert: [Far.] Hırçın, öfkeli, hiddetli olan.
-1-
s. 069/08
sertlik, -ği: [Far.+T.] Sert, kırıncı, katı davranış; şiddet, huşunet.
-1-
s.+ in 013/19
ses: Kulağın duyabildiği titreşim; ün, çav (I), avaz, avaze, seda. Bir mûsikî parçasını seslendirebilecek nitelikteki güzel ve etkileyici ses.
-28-
s. 038/20, 060/01, 089/09, 089/16
her kafadan bir s. çıkıyordu 014/19
s.+ i 013/11, 021/10, 036/08,
070/29
s.+ i kısmış 063/09
s.+ in 086/01
s.+ inde 025/23
s.+ inden 052/02
s.+ ini 063/34
s.+ inin 016/10, 016/11
s.+ iyle 016/25, 041/28, 057/21
s.+ le 017/28, 031/19
s.+ ler 063/14
kulağına gaipten s.+ ler geliyor
062/33
s.+ leri 062/36
s.+ lerin 009/32
s.+ lerini 018/04, 064/08
s. vermez 089/15

seslen-: Bir şey söylemek için sesini çıkarmak veya cevap vermek. Uzaktan bağırarak çağırarak; ünlemek. Sözü birine veya birilerine yöneltmek, birine karşı söylemek; hitap etmek.

-4-
s.- di 021/05, 039/07
s.- iyordu 047/19
s.- mek 015/03

sesli: Sesi olan, ses çıkaran.

-1-
s. 022/12

sessiz: Sesi olmayan, ses çıkarmayan.

-2-
sessiz s. 024/01
s. sessiz 024/01

sessizlik: Ortalıkta gürültü olmama durumu; sükût, tıs.

-2-
s. 021/22, 058/22

sev-: Sevgi ve bağlılık duymak. Âşık olmak, gönül vermek. (Bir şey birinin) Çok hoşuna gitmek, (onu) beğenmek, (ondan) hoşlanmak.

-17-
s.- di 042/15
s.- diği 060/26, 071/19, 077/04,
080/12

s.- diğim 034/02, 042/16, 091/10
s.- emiyorum 016/23
s.- er 071/18
s.- eriz 066/04
s.- ermiş 061/20

gözünü s.- eyim 010/19

s.- ip 052/03

s.- iyor 057/07

s.- mediğini 052/03-04

s.- miyorum 016/24

sevdirdir -: Sevmesini sağlamak.

-1-

s.- miş 084/22

sevgi: İnsanı bir şeye veya bir kimseye karşı yakın ilgi ve bağlılık göstermeye yönelten duygu; muhabbet.

-3-

s.+ nin 055/04

s.+ si 016/16, 045/35

sevgili: Gönülden sevilen, gönül verilmiş olan kimse; habip, manita, yavuklu, yâr.

Sevgi ve bağlılık duyulan.

-4-

s. 042/01

s.+ m 059/28

s.+ min 087/27

s.+ nin 087/25

sevimli: Hoşa gitme özelliği olan, hoşa giden; şirin.

-3-

s. 034/23, 041/06

s. olmaya 066/06

sevin-: Sevinç duymak.

-3-

s. 029/19

s.- diği 083/06

s.- dik 033/11

sevinç: İstenen veya hoşa giden bir şeyin olmasıyla duyulan coşku; kıvanç, meserret, sürur.

-9-

s. 086/10

s.+ le 023/27

s. yaşları döken 012/26

s.+ i 011/06, 052/14, 060/02,

086/13

s.+ inden 076/32

s.+ ini 084/01

seviş -: Birbirini sevmek.

-1-

s.- ir dururmuş 080/26

seyir: [Ar.] Gidiş, yürüyüş, ilerleyiş.

-1-

s. 044/29

seyirci: [Ar.+T.] Bir olayı gören, izleyen kimse; izleyici.

-1-

s. kalacak 085/28

seyrekleş-: Seyrek duruma gelmek; seyrelmek.

-1-

s.- ti 080/13

seyret -: [Ar.+T.] (Bir şeyi eğlenmek veya öğrenmek maksadıyla) Gözle tâkip etmek, izlemek. Bir şeyin durumunu, oluşumunu gözlemek, bakmak.

-9-

s.- er 007/18, 073/21

s.- erdim 091/01

s.- erler 037/08

s.- ip 008/19

s.- iyor 076/28

s.- iyorum 040/04

s.- mekle 008/20

s.- meye 025/09

seyrüsefer: [Ar.] Ulaşım yollarının yayalar ve her türlü taşıt tarafından kullanılması; gidiş geliş, trafik.

-2-

s. 014/32, 024/09

sez-: Açık bir delil olmadığı halde bir şeyin varlığını, ne olduğunu veya ne olacağını duygu yoluyla anlamak; anlamak, kavramak, idrak etmek.

-5-

s.- ecek 059/22-23

s.- en 050/19, 051/12

s.- er 012/06

s.- inleyen 064/14

sezil-: Bir şey, bir durum anlaşılacak; hissedilmek.

-3-

s.- ebilen 027/25

s.- ir 034/13, 036/24

sıcağı sıcağına: Hemen, anında, vakit geçirmeden.

-1-

s. 014/25

sıcak: Dostça olan, sevgi dolu. Aniden ve kendiliğinden ortaya çıkmış olan (haber, gelişme vb.). Isısı yüksek olan, çok ısınmış.

-5-

s. 013/06, 022/18, 036/12, 039/24, 093/15

sıçra-: Yerinden koparak hızla, parçalar durumunda savrulmak.

-1-

s.- yor 085/12

sıfat: [Ar.] Bir kimsenin görev, ödev, toplumsal veya hukuki bakımdan yeri ve özelliği.

-1-

s. 029/06

sığın -: Korunmak amacıyla bir yere veya birine başvurmak, başkalarının yardım ve korunmasına ihtiyaç duymak. Güvenmek, yardım istemek veya ummak.

-2-

s.- arak 056/03-04

s.- mış 080/24

sıhhat-: [Ar.] Bireyin fiziksel, sosyal ve ruhsal yönden tam bir iyilik durumunda olması, vücut esenliği; keyif, sağlık.

-1-

s.+ i 086/29

sıhhatli: [Ar.+T.] Sağlık durumu iyi olan; sağlıklı.

-1-

s. 058/15

sık-: Çevresine sarılarak veya bir şey sararak çepeçevre basınç altına almak. Silahla ateş etmek. Baskı altına almak; üzme, zorlamak.

-6-

s.- ar 090/20

s. dişini 010/19	-1-
dişimi s.- ıp 095/01	canı s.+ dı 024/23
s.- ışta 089/10	sık sık: Arası çok geçmeden, az aralıkla, sık olarak; sıkça.
s.- maya 079/34	-6-
s.- tınız 061/31	s. 015/31, 016/12, 050/21, 057/20, 071/03, 080/10
sıkı: Yoğun, kesif.	sımsıkı: Çok sıkı olarak, sıkı bir biçimde; sıkı sıkıya.
-3-	-4-
s. 078/30	s. 060/17, 063/32, 064/03, 075/04
s. sıkıya 095/05	sınıf: [Ar.] ğrencilerin yıllık öğrenime göre ayrıldıkları bölümlerden her biri.
sıkı s.+ ya 095/05	-24-
sıkıl-: Can sıkıntısı duymak. Utanıp çekinmek.	s. 066/26, 068/23
-2-	s.+ a 048/04, 048/06, 054/28
s.- ır 093/23	s.+ ımı 054/15
s.- ıyorum 058/17	s.+ ın 048/29, 049/27, 050/13, 053/08, 053/18, 091/12
sıkıntı: İşsizlik, tekdüzelik, bezginlik vb. sebeplerden doğan ruhsal huzursuzluk; bun, bungunluk, ezgi, ezginlik, ile (I), dert, kasavet, zor. Bulunmama durumu.	s.+ ında 048/08
-2-	s.+ ından 054/28
s.+ sı 058/09, 066/22	s.+ ının 053/16
sıkıntılı: Sıkıntısı olan; bungun, bunlu, kasavetli.	s.+ lar 048/09, 048/12
-1-	s.+ lara 050/13, 053/14
s. 076/04	s.+ lardı 048/11
sıkışma: Sıkışmak durumu.	s.+ ta kalışının 060/33
-1-	s.+ ta 053/15-16
el s.+ sı 075/02	s.+ tan 044/13, 053/10
sıkıştır-: Bir şeyi dar bir yere zorla sığdırmak; tıkmak.	sınır: [Rum.] Bir şeyin nicelik bakımından inebileği veya ıkabileği en alt ve en st yer; limit.
-1-	-1-
kapana s.- ır 069/15	s.+ larını 044/29
sıkkın: Çok sıkılmış.	

sır: [Ar.] Varlığı veya bazı yönleri açığa vurulmak istenmeyen, gizli kalan, gizli tutulan şey. Bir işin, bir şeyin dikkat, yetenek, deneyim ve sezgi yardımıyla kavranabilen en zor, en ince yanı.

-5-

s. 090/10, 095/13

s.+ ra kadem basıverdiler 063/25

s.+ ra kadem bastığı 061/17

s.+ rını 057/33

sıra: Belirli bir düzene ve niteliğe göre dizilme durumu. Bir şeye ayrılan, uygun görülen veya rastlayan zaman. Düzgün ve düzenli bir şekilde sıralanmış, dizilmiş kimse veya şeylerin durumu. Tahtadan oturak.

-20-

s. 042/10

tek s. 058/24

s. bekleyen 066/02

s.+ da 014/27, 014/29, 023/15, 049/06, 071/06, 079/24

s. gelir 037/04

s.+ larda 037/20

s.+ lardaki 052/21

s.+ ların 084/28

s.+ larında 049/08

s.+ mın 052/22

s.+ nın 052/35, 093/18

s.+ sıyla 076/02

s.+ sıymış 040/02

s.+ yı 038/13

sıralayiver -: Çabucak veya kısa zamanda sıralamak.

-1-

s.- ir 067/26

sırf: [Ar.] Yalnızca; tümüyle, tamamen.

-10-

s. 037/15, 054/21, 062/21, 073/07, 080/23, 088/28, 092/21, 093/14

sırtma: Dişlerini göstererek tatsız bir şekilde yalandan gülmek.

-1-

s.+ sını 083/15-16

sırt: İnsanlarda boyundan bele kadar uzanan üst bölüm.

-8-

s.+ ın yere gelmez 081/17

s.+ ına 008/01, 035/10

s.+ ında 024/08, 043/11, 077/06, 081/06

s.+ ındaki 086/36

sıska: Aşırı zayıf ve çelimsiz (insan veya hayvan); kuru, kaknem, cılız, eneze.

-2-

s. 079/25

s.+ sı çıkmış 062/17

sıvalı: Sıvanmış, kıvrılmış (giysi kolu).

-1-

s. 014/16

sıvan -: (Sıva ile) Sıvamak işi yapılmak.

-1-

s.- ıyor 048/04

sıvazla-: Bir şeyin üstünde yavaş yavaş, hafifçe el gezdirmek.

-1-

s.- maya 011/04

sıvış-: Haber vermeden sessizce gidivermek; tüymek.

-1-

s.- ıp 044/13

sıyır -: Hafifçe dokunarak geçmek.

-1-

s.- ıp 079/31

sıyrıl-: Bir yerden veya bir durumdan çıkmak, kurtulmak.

-1-

s.- ıp 014/35

sız-: İçki, yorgunluk vb. sebeplerle kendinden geçerek uyuyakalmak.

-1-

s.- dı 046/22

sızdır-: Sızmasını sağlamak, azar azar akıtmak.

-1-

para s.- mak 078/31

sızlan-: Kendine yapılan bir haksızlığı, kendisini tedirgin eden bir durumu, çare bulması veya sadece sıkıntısına ortak olması için karşısındakine anlatmak; söylenmek, yakınmak (II), şikâyet etmek, şekva etmek, tazallüm etmek.

-2-

s.- dı 062/03

s.- ıyordu 022/28

siftah: [Ar.] İlk kez, ilk olarak.

-1-

s. 026/12

siftin-: Yılışıklık ederek sokulmak, yaltaklanmak.

-1-

s.- mekten 036/28

sigâ: [Ar.] Fiil çekimi, kip.

-1-

s.+ sı 040/30

sigara: [İsp.] İnce kâğıda, kıyılmış tütün sarılarak hazırlanan, silindir biçiminde, ağızdan dumanı çekilen nesne; cigara.

-8-

s. 086/37, 095/16

s.+ dan 055/05

s. içemeyen 068/07

s. içilen 049/23

s. içiyordu 049/23

s.+ sının 041/25

s.+ yı 086/38

sigorta: [İt.] Bir şeyin veya bir kimsenin herhangi bir yönden ileride karşılaşılabileceği zararı gidermek için önceden ödenen prim karşılığında bu işle uğraşan kuruluşla yapılan iki taraflı bağlantı sözleşmesini yapan şirket.

-1-

s.+ dan 085/07-08

sihirbaz: [Ar.+Far.] El çabukluğu ve hile ile seyredenleri olmayacak şeylere inandırmayı meslek edinen gösteri sanatçısı.

-1-

s. 034/02

sil-: Bir şeyin ıslaklığını gidererek kuru duruma getirmek. Ortadan kaldırmak, yok etmek veya gidermek.

-4-

s.- emiyordu 051/33

s.- en 053/10

s.- erken 021/05

s.- ip 046/08

silah: [Ar.] Savunmak veya saldırmak amacıyla kullanılan araç; yarak, cebe.

-1-

s.+ ı 078/36

silici: Silen, silme işini yapan kimse veya nesne.

-1-

s. 011/03

silin -: Ortadan kalkmak, yok olmak.

-2-

s.- ince 033/18

s.- mez 047/26

silik-: Üstündeki şeyleri düşürmek veya temizlemek için bir şeyi kuvvetle sallamak, sarsmak.

-1-

s.- er 026/31

silkele-: Üstündeki şeyleri düşürmek, kaydırmak için bir şeyi üst üste, birden silmek.

-1-

s.- yormuş 025/11

sille: [Far.] Elin iç yüzüyle vurulan tokat.

-1-

s. tokat 063/18

sin-: Bir şeyin içine hiç çıkmayacak veya güç çıkacak biçimde işlemek, nüfuz etmek. Huy, alışkanlık vb. iyice yerleşmek.

-4-

s.- en 012/15, 014/30

s.- miş 016/13

s.- miş içlerine 037/29

sin: [Ar.] Yaş.

-1-

s.+ dekileri 093/21-22

sine: [Far.] Bir şeyin içi, derinliği, özü; bağır, gönül, yürek.

-2-

s.+ sinde toplayabilmiştir 065/11

s.+ ye çekiyorum 095/01

sinema: [Fr.] Güzel sanatların dalı olarak yansıtılmaya uygun olan filmleri gerçekleştirme ve yaratma sanatı; beyaz perde, yedinci sanat.

-7-

s. 019/19, 035/19, 045/04

s.+ ya 019/12, 019/13, 057/10, 085/01

sinema salonu: Film gösterimi için seyircilere ayrılan geniş salon.

-1-

s.+ larında 049/23

sinirlen-: Duygu ve davranışlarını denetleyemeyecek duruma gelmek; asabileşmek, feveran etmek.

-2-

s.- di 060/15

s.- irdi 012/16

sindirli: Sinirlenmiş durumda olan, öfkeli, hırçın, sert, asabî.

-4-

s. 041/09, 046/07

sinirli s. 009/26

s. sinirli 009/26

sinsi: Gizli ve kurnazca kötülük yapan.

-1-

s. 058/22

sinsilik: Sinsice davranış.

-1-

s. 035/13

siper: [Far.] Korunulacak, arkasına, altına veya içine girerek saklanılacak yer.

-4-

s. eden 079/32

s. edip 079/36

s. olup 087/19, 087/21

siroz: [Fr.] Karaciğerin büyümesi veya işlevlerinin körelmesi ile ortaya çıkan bir hastalık.

-2-

s. 031/17

s.+ un 031/23

sirozlu: Siroza yakalanmış olan.

-1-

s. 033/25

sis: Atmosferdeki su buharının yeryüzüne yakın yerlerde yoğunlaşmasıyla oluşan alçak bulut tabakası.

-2-

s.+ ine 065/29

s.+ ler 014/06

sisli: Üzerine sis inmiş olan, sislenmiş.

-1-

s. 063/08

sivil: [Fr.] Asker sınıfından olmayan (kimse).

-2-

s.+ de 077/24

s.+ kenden 077/27

siyah: [Far.] Kara (II), ak, beyaz karşıtı.

-3-

s. 030/19, 047/08, 076/29

siyaset: [Ar.] Devletin etkinliklerini amaç, yöntem ve içerik olarak düzenleme ve gerçekleştirme esaslarının bütünü; politika, siyasa.

-1-

s.+ i 056/03

siz: Çokluk ikinci kişi zamiri. Bir kişiye saygı ve incelik belirtisi olarak kullanılan bir seslenme sözü.

-56-

s. 015/14, 018/15, 018/35, 035/13, 040/14, 040/25, 041/08, 041/15, 043/04, 043/13, 044/05, 055/03, 055/22, 061/30, 061/34, 071/27, 081/10, 083/18, 090/10, 093/01

s.+ den 061/37, 095/13

s.+ den iyi olmasın 035/08, 067/20

s.+ e 018/18, 023/21, 038/04,

043/13, 046/11, 053/11, 062/37, 065/07,

065/30, 067/04, 067/25, 077/29, 079/14,
091/09, 095/15

s.+ i 017/04, 019/19, 042/15,
042/24, 042/27, 042/32, 043/23, 044/01,
066/01, 090/10

s.+ in 042/16, 042/21, 061/31,
078/11, 094/12

s.+ inki can da herkesinki patlıcan
mı 061/32

s.+ len 030/03

sizinki: Sizin olan, sizinle ilgili olan.

-1-

s.+ ne 042/21-22

skandal: Büyük yankı uyandıran, utanç
verici veya küçük düşürücü olay.

-1-

s. 064/17

soba: [Mac.] İçinde kömür, odun veya gaz
yakılan veya elektrikle de çalıştırılabilen
ısınma aracı.

-1-

s. 024/02

sofa: [Ar.] Evlerde oda kapılarının
açıldığı genişçe yer; hanay, hol.

-1-

s.+ sına 085/33

soğan: Zambakgillerden, yumrusu ve
yeşil yaprakları salata ve yemeklere tat
vermek için kullanılan, acımsı, keskin
kokulu bir bitki (Allium cepa).

-1-

s. ekmeğe 086/22

soğuk: Isının üşütecek kadar az veya
düşük olması durumu.

-1-

s.+ tan 015/18

sok-: Bir yere girmesini sağlamak, içeri
almak; tıkmak. (Bir şey veya kimsenin bir
yere) Girmesini sağlamak, içeriye almak.
İçine veya arasına girmesini sağlamak;
tıkmak.

-9-

s.- acağım 043/23

s.- an 018/04

günaha s.- ma 029/25

s.- mayan 044/14-15

cendereye s.- tuğumuz 016/05

s.- tum 043/24

s.- up 013/15, 071/29, 072/01

sokak: [Ar.] İl, ilçe vb. yerleşim
bölgelerinde, iki yanında evler bulunan,
caddeye oranla daha dar veya kısa olabilen
yol.

-9-

s. 009/27, 018/05

s.+ a 010/09, 012/17, 018/21,
029/03, 083/28

s.+ ta 019/25, 059/07

sokul -: Yanaşmak, yaklaşmak.

-2-

s.- maz 012/05

s.- sa 012/05

sol: Vücutta kalbin bulunduğu tarafta
olan, sağ karşıtı. Bu taraftaki yön.

-22-

s. 020/31, 025/14, 050/22, 050/32,
071/15, 074/08, 074/26, 075/15, 075/16,
080/21, 089/09, 089/10, 093/19

s.+ a 015/24, 028/09, 074/09

sağa s.+ a 011/04, 032/25

bir sağdan bir s.+ dan 089/13

s.+ unda 077/08

sol açık: Futbolda sol başta bulunan oyuncu.

-3-

s. 074/05, 074/27-28, 074/29

solak: Genellikle sol elini kullanan kimse.

-1-

s. 074/05

sol bek: Bir takımın savunmasının sol tarafında yer alan oyuncusu.

-1-

s. 074/05

solcu: Sol görüşlü partilerin yandaşı olan (kimse).

-1-

s. 016/02

solculuk: Solcu olma durumu.

-1-

s.+ tan 094/29

sol haf: Orta sahanın solunda oynayan oyuncu.

-2-

s. 088/11

s.+ a 031/14

sol iç: Futbolda, sol açıkla santrfor arasında görev yapan hücum oyuncusu.

-3-

s. 074/05

s.+ e 031/13

s.+ i 074/17

solu -: Sık ve kesik soluk alıp vermek.

-3-

s.- du 039/01

s.- yorduk 045/35

s.- yuş 045/36

soluğan: Nefes darlığına tutulmuş; sık soluyan.

-1-

s. 009/07

soluk: Akciğerlere çekilen, akciğerlerden atılan hava. Rengi atmış olan, solmuş.

-3-

s. 022/06, 059/06, 059/15

soluk soluğa: Güçlkle soluk alarak, sık sık soluyarak, yorgun, bitkin veya telaşlı bir biçimde; nefes nefese, gürsoluk.

-2-

s. 058/05, 079/19

somurtuk: Asık suratlı, yüzü gülmez, sıkıntılı, çekilmez.

-1-

s. 047/14

somya: [Fr.] Üzerine yatak ve minder konularak hem oturmaya hem yatmaya yarayan, genellikle yaylı olan, demir vb. malzemedan yapılmış yatak altlığı.

-2-

s. 058/22, 058/23

son: Olanca. Şimdiki zamana en yakın zamandan beri olan veya bu zamanda

yapılmış, olmuş olan; encam, hatime, ilk karşıtı. Artık ondan ötesi veya başkası olmayan.

-21-

s. 010/07, 010/12, 010/23, 018/29, 022/13, 029/18, 029/27, 046/29,

baştan s.+ a 023/13

s. dakikada 010/070, 21/17,

s. takkede 010/23

s.+ u 016/20, 032/11

haftanın s.+ unda 048/24

s.+ undaki 011/25

son derece: Pek çok, çok fazla; son kerte, begayet.

-3-

s. 013/17, 019/21, 067/28

son model: Yeni üretilmiş, piyasaya yeni çıkmış olan.

-1-

s. 080/28

sonra: Daha ileri bir zamanda; bilahare, önce karşıtı. Arkadan gelen bölüm veya zaman; ahir. Yoksa, aksi hâlde.

-111-

s. 011/26, 013/03, 013/13, 015/04, 016/14, 017/13, 017/29, 018/16, 018/19, 023/02, 023/13, 023/23, 023/25, 024/32-33, 026/20, 027/07, 027/33, 029/14, 029/28, 030/20, 032/20, 034/26, 035/04, 036/21, 037/04, 038/04, 039/11, 039/14, 039/23, 040/21, 040/34, 041/01, 041/09, 044/18, 045/34, 046/22, 047/16, 049/27, 054/06, 054/07, 054/21, 054/28, 055/13,

058/04, 058/20, 058/21, 058/23, 059/16, 059/32, 061/10, 062/11, 062/19, 064/05, 064/29, 066/06, 066/31, 067/02, 069/15, 071/14, 072/21, 073/12, 073/20, 074/02, 075/06, 075/12, 075/26, 076/02, 076/33, 077/03, 078/01, 078/04, 078/06, 078/23, 079/01, 080/14, 081/25, 082/01, 082/23, 082/25, 084/05, 085/05, 085/18, 085/22, 085/24, 086/10, 087/01, 087/25, 088/22, 088/27, 088/32, 089/07, 089/09, 089/23, 090/25, 091/27, 091/30, 094/21, 095/10

sonra s. 080/13

s.+ dan 027/27, 040/19, 049/31,

053/13, 059/21, 063/31, 093/15

s.+ ları 041/20, 052/09

s.+ sı 009/22, 024/30

s. sonra 080/13

sonunda: Son anda; nihayetinde, ahir, akıbet.

-7-

s.+ unda 011/02, 016/15, 073/24, 075/27, 079/02, 079/19

s.+ undaki 011/25

sopa: Kalın değnek.

-2-

s. 062/19

s.+ sıyla 058/32

sor -: Birine soru yönelterek herhangi bir konuda bilgi istemek; sual etmek.

-27-

s.- acak 050/17

s.- ar 069/13, 071/12

hatır s.- ar 066/08

s.- arım 070/18
s.- arsanız 035/33
s.- du 025/12, 027/22, 050/10
s.- duğu 049/01, 049/02
s.- duğunda 064/01
s.- duklarında 076/24
hatır s.- duktan 071/14
s.- dum 079/09
s.- madı 050/18
hatırını s.- mak 045/04
s.- masın 032/03
s.- maya 050/13, 069/24
arayıp s.- maz 080/14
s.- muş 051/22
s.- muştı 016/26
s.- un 038/03, 067/04
sorular s.- uyordu 052/22
s.- uyorlar 094/14

sorgu: Sormak veya soruşturmak işi,
istintak.

-1-

s.+ ya çekiyordu 033/25

soru: Bir şey öğrenmek için birine
yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya
yazı; istifham, sual.

-3-

s. 053/04

s.+ lar soruyordu 052/22

s.+ nun 052/09

sorul -: Sorma işine konu olmak.

-1-

s.- sun 090/12

sosyal: [Fr.] Toplumla ilgili, topluma
ilişkin; içtimai, maşerî, toplumsal.

-1-

s. 016/20

sosyete: [Fr.] Toplumun kibar, zevkli,
zarif, gelir düzeyi yüksek olan insanların
oluşturduğu ve kendilerine özgü yaşama
biçimleri olan kesimi.

-1-

yüksek s. 007/17

soy: Nesil, zürriyyet.

-3-

s.+ dan 066/32, 082/01

s.+ undan 013/07

soyadı: Herkesin ailece anılmasına
yarayan öz adından sonraki adı; aile adı,
soy ismi.

-1-

s. 066/24

soysuz: Kötü tanınmış, ahlaksız olan;
kansız, cibilliyetsiz.

-1-

s. 036/06

soyun-: Üstündeki giysilerin bir
bölümünü veya tümünü çıkarmak.

-1-

s.- muş 045/14

sök-: Bir şeyi bulunduğu yerden kuvvet
kullanarak veya gevşeterek çıkarmak,
çekip ayırmak. Karışık bir yazıyı okumak.

-4-

s.- er 072/14

s.- menin 022/24

çatır çatır s.- tüklerini 028/22

s.- üp 023/04

sön-: Tükenmek, yok olmak, yitmek.
Duygular dinmek, yatışmak, etkisini
yitirmek.

-3-

s.- düğü 021/23

s.- en 016/28

s.- müştü 027/25-26

söndür-: Ateş ve ışığın yanmasına,
aydınlatmasına son vermek.

-3-

s.- düğü 055/02

s.- memiş 085/11

s.- müş 045/09

söndürme: Söndürmek işi; itfa.

-1-

s. 085/19

söyle-: Düşündüğünü veya bildiğini sözle
anlatmak; buyurmak. Bir düşünceyi ileri
sürmek, ortaya atmak. Herhangi bir şeyi
bildirmek, anlatmak, demek istemek,
hatırlatmak. Haber vermek. Önceden
bildirmek, tahmin etmek.

-75-

s. 023/31

selam s. 029/32

s.- eabilirdi 054/27

s.- di 014/07, 062/29, 072/19,

091/15

s.- diği 069/14

s.- diğim 088/28

s.- diğime 078/23-24

s.- diğın 091/22

s.- diğine 066/15

s.- diğini 041/32

s.- dik 032/02

s.- dikse 094/22

bir şeyler s.- dikten 055/13

s.- dim 044/07, 090/07

s.- emediğim 062/09

s.- emedim 054/08, 054/22

s.- emeyeceğim 057/18

s.- emiyordu 012/25-26

s.- iverir 070/32

s.- me 029/19, 086/33

s.- medi 050/05

s.- medim 094/32-33

s.- mekte 021/20

s.- meli 051/04

s.- meliydi 054/27

s.- memiştı 016/33

ayıptır s.- mesi 090/11

s.- meye 058/17

s.- meyeceğim 017/06

s.- meyi 018/35, 044/05

s.- mezmiş 027/34

s.- mezsensiz 044/06

s.- miş 016/30, 053/18, 083/21

s.- miş 018/18-19

s.- mişler 086/24

s.- mişse 018/18

s.- necekleri 051/17, 051/18

s.- nenleri 014/08

s.- nenlerin 028/17

s.- nenlerin 014/07-08

s.- nmiş 051/19

s.- rdi 016/19

şarkı s.- rdi 057/19-20

s.- rim 029/32

s.- rken 015/21

s.- rler 060/02

s.- rsiniz 019/19

s.- se 050/07

s.- sem 062/01

s.- senize 032/08

s.- yebilirsin 090/01

s.- yeceğimi 040/28

s.- yeceğini 051/30

s.- yecekken 091/07

s.- yeceklerdir 038/05

s.- yeyim 061/02, 078/28

s.- yin 017/05, 018/15, 042/26

s.- yip 069/16

s.- yordu 041/07

s.- yordum 062/01

s.- yorum 021/12

doğru s.- yorum 040/21

söylen-: Kendi kendine konuşmak, kendi kendine bir şeyler söylemek.

-6-

s.- di 010/14, 017/22, 020/03, 027/11

s.- iyordu 023/30, 067/10

söz: Bir düşünceyi eksiksiz olarak anlatan kelime dizisi; lakırtı, kal (II), kavi, kelam, laf.

-16-

s. 069/08

s.+ e 069/14

s.+ e karıştı 028/01

s.+ ler 088/29

s.+ lerinden 052/02-03

s.+ lerini 065/19

s.+ lerini bağlar 069/02

s.+ ü 042/06

s.+ ü geçen 064/08

s.+ ü geçer 082/30

s.+ ün 058/13

s.+ ünden çıkamazdı 074/33-34

s.+ üne 048/15, 082/11

s.+ ünü dinlemeyişi 067/14

s.+ ünü ettiğimiz 009/21

sözüm ona: Güyâ, sanki, sözde.

-1-

s. 076/14

sözün kıyası: Kıyasası.

-1-

s. 046/32

spor: [Fr.] Güç, hız, çeviklik, dayanıklılık vb. yanında cesâret, fedâkarlık, dürüstlük gibi nitelikler de kazandırmak sûretiyle beden ve ruh sağlığını geliştiren, kurallara bağlı ferdi hareketlerle ikili, takımlar veya topluluk hâlinde yapılan beden hareketlerinin ve yarışmaların tamâmı. Kullanışı rahat, kolay olan.

-3-

s. 068/01, 081/07

s.+ dan 027/06

sporcu: [Fr.+T.] Sporla uğraşan kimse; sportmen.

-1-

s. 045/15

staj: [Fr.] Herhangi bir meslek edinecek olan kimsenin geçirdiği uygulamalı öğrenme dönemi.

-1-

s.+ 1 038/08

stilo: [Fr.] Dolma kalem.

-1-

s. 038/02

su: Hidrojenle oksijenden oluşan, sıvı durumunda bulunan, renksiz, kokusuz, tatsız madde; ab.

-16-

s. 008/15, 008/20, 008/21, 029/16, 038/20, 062/20, 062/26, 069/26, 072/25, 089/06

bir kaşık s.+ da boğacaktım 047/03

s.+ lar 060/16

s.+ larında 007/28

s.+ ya 008/17

s.+ yu 021/24, 062/22

sual: [Ar.] Bir şey öğrenmek için birine yöneltilen ve karşılık gerektiren söz veya yazı; istifham, soru.

-7-

s. 052/06, 091/13

s.+ e 016/26

s.+ ler 049/02, 069/12

s.+ leri 051/21

s.+ lerin 049/01

subay: Silahlı kuvvetlerde asteğmenden orgeneral veya oramirale kadar rütbedeki asker.

-3-

s. 077/29

s.+ ın 077/30

s.+ ları 067/03

sucu: Su satan veya evlere su taşıyan kimse.

-1-

s. 007/13

suç: Yasalara aykırı davranış; cürüm. Törelere, ahlak kurallarına aykırı davranış.

-2-

s. 061/31

s.+ undan 029/29

suçsuz: Suçu olmayan, suç işlememiş olan; masum.

-1-

s. 082/12

sula-: Toprak, bitki, hayvan vb.ne su vermek.

-1-

s.- yacağım 032/22

sulp, -bü: [Ar.] Döl, nesil, zürriyet.

-1-

s.+ ünden geliyordu 023/01

sulh: [Ar.] Savaşın bittiğinin bir antlaşmayla belirtilmesinden sonraki durum; barış, hazar.

-1-

s.+ a 067/17

sultan : [Ar.] Müslüman, özellikle Sünni hükümdarların kullandıkları unvan.

-1-

s.+ lardan 041/08

sun -: Bir büyüğe veya nezaket gereğince bir kimseye bir şeyi vermek; arz etmek, takdim etmek.

-1-

s.- ardık 075/27

sunturlu: Aşırı derecede olan, yaman, dehşetli, berbat.

-1-

s. küfürler 063/13

surat: [Ar.] Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm; beniz, duluk, didar, sima, çehre, yüz, suret, vecih, faça, bet (I).

-4-

s. bir karış 086/14

s.+ ı 077/18

s.+ ım 024/17

s.+ ına 039/02

surdinli: [Fr.+T.] Çalgılarda sesi kısmaya yarayanaletli.

-1-

s. 063/10

suret: [Ar.] Biçim, yol, tarz.

-3-

s.+ iyle 007/03, 009/32, 060/16

sus-: Konuşmasını bitirmek; kesmek. Konuşmaktan kaçınmak.

-3-

s.- muştur 067/23

s.- tu 026/18, 027/34

susta: [İt.] Köpeğin arka ayakları üzerinde durması.

-1-

s.+ ya durdurabilsin 037/25-26

susuz: Suyu olmayan, suyu bulunmayan.

-1-

s. 061/21

susuzluk, -ğu: Susuz olma durumu.

-1-

s.+ a 069/29

süklüm püklüm: Suç işlemiş gibi utanç veya korku içinde büzülmüş olarak.

-1-

s. püklüm 082/15-16

sükût: [Ar.] Susma, konuşmama, söz söylememe.

-2-

s. 026/19, 026/20

sülale: [Ar.] Soy, sop, hısım akraba.

-1-

s.+ leri 007/14

sümkür -: Soluğu burundan hızla vererek sümüğü dışarı atmak.

-2-

s.- düğü 067/01

s.- üşü 066/34

sümme: [Ar.] Sonra, daha sonra, ve ardından [Daha çok sümme't-tedârik vb. Arapça terkiplerle, sümme hâşâ, hâşâ sümme hâşâ deyimlerinde geçer].

-2-

hâşâ s. hâşâ 090/03, 094/32

sümsük: Uyuşuk davranan, miskin, aptal, mıymıntı, sünepe, pısrık (kimse).

-1-

s. 037/28

sünnet: [Ar.] Erkek çocukların sünneti sırasında yapılan eğlence; sünnet düğünü.

-1-

s.+ inde 084/23

sünnetçi: [Ar.+T.] Çocukları sünnet eden kimse.

-1-

s. 065/09

süpürge: Süpürme işinde kullanılan araç.

-1-

s. 058/32

süpürme: Süpürmek işi.

-1-

s.+ ler 076/30

sür-: Başlamış bir iş veya durum devam etmek. Oturduğu, bulunduğu yerden, ülkeden ceza olarak başka bir yer veya ülkeye göndermek; nefyetmek. At, araba vb. için yönetip yürütmek, sevk etmek. Olmaya devam etmek.

-9-

ileri s.- dü 010/04

hüküm s.- en 037/18

hüküm s.- mekte 020/23

s.- meli 019/31

s.- mez 019/32

s.- müşler 018/30

s.- üp 064/25

s.- üyor 010/10, 027/19

sürat: [Ar.] Çabukluk, hızlılık, hız.

-1-

s.+ le 010/12

süre: Bir olayın başı ile sonu arasında geçen zaman parçası, zaman aralığı, zaman bölümü; müddet.

-2-

s.+ si 008/12, 054/11

sürmeli: Sürme ile boyanmış olan.

-1-

s. 077/19

sürpriz: [Fr.] Beklenmeyen ve insanı şaşırtarak sevindiren veya üzen olay, beklenmedik durum; şaşırtı.

-1-

s. 051/27

sürt-: Başiboş dolaşmak, yararsız dolaşmak.

-1-

s.- üp durdukları 055/33

sürtük: Vaktini çok gezerek geçiren, evinde oturmayan kadın.

-1-

s. 078/33

sürtün-: Geçerken değmek, sürünmek.

-1-

s.- üşünden 045/19

sürü: Birlikte yaşayan hayvan topluluğu. Kalabalık, küme, yığın.

-4-

bir s. 017/21, 034/15, 055/18

s.+ sü 012/11

sürükle-: Bir şeyi yerden kaldırmadan iterek veya çekerek götürmek; sürümek.

-1-

s.- mese 047/06

sürül -: Uzaklaştırılmak; nefyedilmek.

-2-

s.- düğü 019/25

s.- dük 041/06

süt: Kadınların ve memeli dişi hayvanların yavrularını besledikleri, memelerinden gelen, besin değeri yüksek beyaz sıvı.

-28-

s. 089/04, 089/10, 089/14, 089/17, 089/20, 089/24, 090/16, 091/08, 091/30, 093/04, 093/12

s.+ e 090/16

helal s. emmiş 080/08, 080/09

s.+ ten 089/02

s.+ ten kesildiğimde 090/18

s.+ ü 093/28

s.+ ün 089/08, 089/18, 092/08,

093/29

kuş s.+ üyle beslenmiş 036/01

s. verdiği 092/29

s. verecektir 094/07

s. verirken 093/09

s. vermediğinin 095/04

s. vermesi 092/31

sütçü: Süt satan kimse.

-2-

s. 007/12, 075/31

sütine: Bir çocuğun, annesi dışında sütünü emmiş olduğu kadın; sütana, sütanne.

-2-

s. 093/14

s.+ lere 093/05

süvari : [Far.] Binek atı kullanan (asker veya asker sınıfı); atlı.

-1-

s.+ den 027/17

süvarilik: Süvari olma durumu.

-1-

s.+ ten 028/25

süzgün: Biraz zayıflamış, güçsüzleşmiş; süzük.

-2-

s. 008/19, 059/06

-Ş-

şah: [Far.] Benzerlerine oranla en üstün, en güzel, en iyi.

-1-

ş.+ ı 067/30

şahit: [Ar.] Gördüğünü ve bildiğini anlatan, bilgi veren kimse; şahit.

-2-

ş. 030/02

ş.+ lerin 014/24

şahsi: [Ar.] Kişi ile ilgili, kişiye ilişkin, kişinin kendi malı olan; kişisel, zatî.

-1-

ş. 054/26

şahsiyet: [Ar.] Bir kimseye özgü belirgin özellik, manevi ve ruhsal niteliklerinin bütünü; kişilik.

-2-

ş. 016/02

ş.+ inde 016/11

şaibe: [Ar.] Yüz kızartacak durum; kara (II), leke.

-1-

ş.+ den 090/07

şair: [Ar.] Şiir söyleyen veya yazan kimse; ozan.

-2-

ş. 030/26

ya bir ş. ya bir ressam 059/10

şaka: Güldürmek, eğlendirmek amacıyla karşısındakini kırmadan yapılan hareket veya söylenen söz; latife.

-4-

ş. 041/03

ş.+ dan 041/02

ş. ediyorum 087/15

el ş.+ ları 058/20

şakak, -ğı: Göz, alın ve yanak arasında, elmacık kemiğinin üstünde bulunan çukurumsu bölge; duluk.

-1-

iki elim ş.+ ımda düşünükaldım
088/34

şakalaş-: Karşılıklı olarak şaka etmek, şaka yapmak.

-2-

ş.- ır 066/13

ş.- tı 047/13

şaklabanlık: Şaklaban olma durumu.

-1-

ş. 034/06

şakşakçı: Bir kimseyi veya onun yaptığı her şeyi doğru bularak öven ve başkalarına da kabul ettirmeye çalışan kimse; alkışçı, zilli bebek.

-1-

ş.+ sı 027/28

şakuli: [Ar.] Yer çekimi doğrultusunda olan, düşey. Dikey.

-1-

ş. 095/07

şamata: [Ar.] Gürültülü karışıklık; hengâm, kıyamet, gürültü patırtı, takatuka.

-1-

ş. ettin 019/30

şampiyon: [Fr.] Ulusal ve uluslararası bir yarışmada ilk dereceyi alan, birinci olan kimse veya takım; böke.

-1-

ş.+ u 077/25

şangır şungur: Büyük bir şangırtı çıkararak.

-1-

ş. 009/29

şangırtı: Tabak, bardak, şişe vb.nin bir yere veya birbirine çarparken, kırılırken çıkardığı sesin adı.

-2-

ş. 011/26

ş.+ dan 010/02

şanslı: [Fr.+T.] İsteklerini bilgi ve emekten çok rastlantı sonucu elde eden; ballı.

-1-

ş. 048/09

şapka: [Rus.] Keçe, hasır, kumaş, ip vb. ile yapılan başlık; kapela.

-1-

ş. 012/22

şapkasız: [Rus.+T.] Şapkası olmayan.

-1-

ş. 010/08

şapşal: Derli toplu olmayan, üstünü başını düzeltmeye özen göstermeyen, derbeder ve kılıksız (kimse).

-1-

ş. 077/05

şarıl şarıl: Su veya yağmur, bol ve sesli bir biçimde (akmak, yağmak); şar şar.

-1-

ş. 094/07

şarj: [Fr.] Bir yere, bir nesneye elektrik yükü biriktirme; doldurma, yükleme.

-1-

ş.+ lar yapıp 073/29

şarkı: [Ar.] Ezgi, müzik parçası, melodi; liet.

-7-

ş. 013/10, 060/06

ş.+ lar 058/20

ş.+ ları 057/21, 060/01

ş.+ larına 060/11

ş. söyledir 057/19-20

şart: [Ar.] Olması başka durumların gerçekleşmesini gerektiren şey; koşul, kayıt (I).

-5-

ş. 069/02

ş.+ ıyla 044/16

ş. koştum 091/03

ş.+ tır 008/11, 067/22

şaş-: Umulmayan, beklenmeyen veya olağanüstü bir olay, bir olgu karşısında şaşkın duruma gelmek, hayret etmek. Yolundan sapmak, gidişini değiştirmek veya yanılmak.

-7-

ş.- abilir 057/32

ş.- acağım 042/18

ş.- acak 011/17

ş.- arsin 009/06

aklına ş.- ayım 078/22

ş.- ma 027/17

ş.- tım kaldım 077/33

şaşır-: Ne yapmak gerektiğini bilememek, nasıl davranacağını kestirememek, içinden çıkamamak; tanlamak. Sapıtmak.

-4-

ş.- dı 080/32

ş.- dım 040/28

ş.- mayalım 048/30

ş.- sın 053/19

şaşkınlık: Şaşkın olma durumu.

-3-

ş.+ tan 009/24

ş.+ imdan 094/14

ş.+ imdan 086/04

şatafatlı: Büyüklüğü, görünüşü ve güzelliğiyle görenleri etkileyen; anıtsal, görkemli, debdebeli, haşmetli, ihtişamlı, muhteşem, mutantan, şaşaalı, tantanalı, alayışlı.

-1-

ş. 034/12

şebabet: [Ar.] Genç olma durumu; şebabet.

-1-

devr-i ş.+ imde 090/26

şecere: [Ar.] Atların soyunun yazılı olduğu çizelge.

-1-

ş.+ leri 007/14

şeffaf: [Ar.] Berrak, lekesiz.

-1-

ş. 093/26

şefkat: [Ar.] Acıyarak ve koruyarak sevmek; sevecenlik, şefkatlilik, müşfiklik.

-4-

ş.+ i 016/10, 016/14, 016/16, 045/35

şehbender: [Far.] Yabancı ülkelerde, orada bulunan yurttaşlarının haklarını koruyan, bağlı bulunduğu hükûmete siyasal ve ticari bilgileri veren dış işleri görevlisi; konsolos.

-1-

ş.+ miş 035/28

şehir: [Far.] Yirmi binden çok nüfusu olan, bu nüfusunun çoğu ticaret, sanayi, hizmet veya yönetimle ilgili işlerle uğraşan, genellikle tarımsal etkinliklerin olmadığı yerleşim alanı; kent, site.

-6-

ş.+ dir 081/03, 081/04

ş.+ i 042/07

ş.+ in 008/13, 042/09, 058/06

şeker: [Far.] Şeker kamışı, şeker pancarı, patates, havuç, mısır, buğday vb. bitkilerin sap ve köklerinin öz suyundan veya nişastasından çıkarılan, birleşiminde karbon, oksijen ve hidrojen bulunan, beyaz, suda eriyen, mayalanabilen ve çoğu tatlı olan maddelerin genel adı.

-3-

ş. gibi 067/21, 069/36

ş.+ i 082/09

şekerleme: Toz şekerin içine meyve özleri konduktan sonra kaynatılmasıyla yapılan her türlü şeker.

-1-

ş. 043/34, 044/09-10

şekil: [Ar.] Biçim.

-5-

ş.+ de 049/03, 060/13, 067/17,

ş.+ i 052/15

ş.+ inde 062/26

şer: [Ar.] Kötü olma durumu; kötülük, fenalık, kemlik, habaset, seyyie, şenaat.

-1-

ş.+ rinden 080/24

şeref: [Ar.] Başkasının, birine gösterdiği saygının dayandığı manevi değer; onur.

-4-

ş. 029/26

ş.+ i 029/26

nişanın ş.+ ine 084/22

ş.+ iyle 029/22

şerefsiz: [Ar.+T.] Şereften yoksun olan; onursuz.

-1-

ş.+ im 072/09

şerit, -di: [Ar.] Dar, uzun dokuma veya kumaş parçası.

-1-

ş.+ ini 076/14

şey: [Ar.] Madde, eşya, söz, olay, iş, durum vb.nin yerine kullanılan, belirsiz anlamda bir söz.

-79-

ş. 007/27, 010/17, 011/26, 014/09, 015/16, 016/31, 018/34, 030/21, 030/31, 032/02, 039/02, 039/19, 039/29, 040/28, 044/05, 045/31, 046/01, 046/15, 050/17, 051/09, 051/14, 051/19, 052/13, 054/20, 059/28, 060/02, 061/17, 065/29, 071/22, 072/14, 077/22, 078/28, 086/27, 094/33

ne penisilin ne bir ş. 033/12

bir ş. anlamadığı 043/05

bir ş. anlamıyorum 092/07

ş.+ den 051/06

ş.+ di 058/07

elinden bir ş. gelmeyen 063/19

ş.+ i 007/08, 007/21, 007/26, 008/07, 016/29, 038/13, 050/25, 051/30, 057/18, 075/08

ş.+ in 022/22, 049/09, 058/16, 085/26, 094/02

her ş.+ in başı sağlık 088/26

ş.+ ler 014/07, 025/23, 026/23, 027/33, 034/13, 050/20, 050/30, 052/02, 055/06, 059/11, 061/26, 081/13, 081/25, 094/14

bir ş.+ ler söyledikten 055/13

aklı fikri hep böyle ş.+ lerde 056/17

ş.+ leri 062/09-10

ş.+ lerle 040/01

başına bir ş. mi gelsin 031/29

ş.+ miş 072/17

şeytan: [Ar.] Hz. Âdem'e secde etmediği için cennetten kovulan, insanları Allah'ın emirlerine karşı kışkırtan, kötülüğe yönelten cin; iblis.

-6-

ş. 085/22

aksi ş. 014/13

ş. dürttü 025/07, 050/34-051/01

ş. geçmiş gibi 026/19

ş.+ ın 044/30

şezlong: [Fr.] Üzerine uzanılabilecek biçimde ayarlanan, döşeme yerine bez gerilen bir tür taşınabilir koltuk.

-1-

ş.+ a 063/20

şık: (I) [Fr.] Güzel, zarif, modaaya uygun.

(II) [Ar.] Seçenek.

-2-

ş. 043/11

ş.+ ları 046/19

şimar-: Kendisine gösterilen sevgi ve saygıdan veya verilen değerden yüreklenererek yersiz ve aşırı davranışlarda bulunmak.

-1-

ş.- acağı 083/06

şımarmış: Şımarmış, şımartılmış (kimse).

-1-

ş. 065/22

şımart-: Şımarmasına yol açmak; yüzlemek.

-1-

ş.- an 083/07

şımartıl -: Şımartma işine konu olmak.

-1-

ş.- mış 036/01

şıp: Düşen su damlasının çıkardığı ses.

-1-

ş. diye 051/12

şıprırtı: Şıprırdama sırasında çıkan sesin adı.

-1-

ş.+ sını 038/20

şifa: [Ar.] Bedensel veya ruhsal bir hastalığın son bulması, hastalıktan kurtulma; onma.

-2-

ş.+ sız 031/23

ş. vermenin 022/24

şiiir: [Ar.] Zengin sembollerle, ritimli sözlerle, seslerin uyumlu kullanımıyla ortaya çıkan, hece ve durak bakımından denk ve kendi başına bir bütün olan edebî anlatım biçimi; manzume, nazım.

-1-

ş.+ ler 059/32

şikâyetçi: Sızlanan, sızıltısı olan, yakınan, şikâyet eden; müşteki, şekvacı.

-2-

ş. değildi 077/31

ş. olmayacaktır 061/28

şilep: [Alm.] Yük gemisi.

-1-

ş.+ lere 082/22

şimdi: Şu anda, içinde bulunulan zamanda; imdi. Az sonra. Az önce. Artık.

-59-

ş. 010/10, 011/03, 011/16, 012/10, 013/06, 013/21, 013/25, 014/28, 017/11, 020/17, 021/19, 021/24, 022/29, 023/11, 023/28, 028/26, 029/32, 030/29-30, 031/05, 035/27, 036/19, 037/34, 040/12, 040/25, 040/32, 042/23, 044/12, 046/06, 046/35, 049/06, 049/15, 050/01, 050/31, 051/15, 051/33, 054/21, 059/26, 060/31, 061/04, 061/21, 062/10, 067/23, 067/37, 070/14, 070/15, 071/15, 077/25, 077/27, 078/13, 083/29, 085/26, 088/12, 088/19, 088/29, 089/14, 089/15, 090/25, 094/24

ş.+ ye kadar 011/21

şimdiki: İçinde bulunulan anda olan veya yapılan, bu andaki, bu zamandaki.

-1-

ş. 090/28

şimdilik: Şimdiki durumda veya zamanda, şimdiki zaman için, şu duruma göre.

-1-

ş. 040/33

şimşek: Bir bulutun tabanı ile yer arasında, iki bulut arasında veya bir bulut içinde elektrik boşalırken oluşan kırık çizgi biçimindeki geçici ışık; balkır, çakım, çakın, yalabık, yıldırak. Parıltı.

-2-

ş. 019/14, 051/04

şirin: [Far.] Hoşa gitme özelliği olan, hoşa giden; sevimli.

-2-

ş. 013/07, 015/29

şişe: [Far.] İçerisine sıvı konulan, cam veya plastikten yapılmış, dar ağızlı uzun kap.

-2-

ş.+ lerini 029/17

ş.+ si 086/17

şişmanlık, -ğır: Şişman olma durumu.

-1-

ş.+ a 058/01

şive: [Far.] Söyleyiş özelliği.

-1-

ş.+ si 040/16

şoför: [Fr.] Karada kullanılan motorlu araçları sürüp yöneten kimse; sürücü, taşıtçı.

-10-

ş. 010/29, 012/04, 014/34, 078/02, 079/34

ş.+ le 012/07

ş.+ ü 012/04, 080/14

ş.+ ün 078/36

ş.+ ünü 010/09

şok: Ani bir değişiklik sonucunda ortaya çıkan şaşkınlık.

-1-

ş. 008/31

şom ağızlı: Sürekli kötü şeylerden söz eden ve sözlerinin uğursuzluk getireceğinden korkulan (kimse); ağzı kara.

-1-

ş. 031/28

şöyle: Şunun gibi, şuna benzer biçimde; şu biçimde, şu şekilde. Yaklaşık olarak.

-21-

ş. 013/09, 016/09, 023/08, 027/01, 035/18, 036/19, 045/04, 050/15, 052/06, 054/17, 057/25, 063/31, 065/07, 071/13, 077/13, 083/28, 089/04, 091/12, 094/04

ş. ki 095/06

şu: Bu kelimesine göre yerde, zamanda veya söz zincirinde biraz uzak olanı niteleyen söz. Biraz uzakta olan bir varlığı veya biraz önce anılan bir şeyi

işaret yolu ile belirtmek için kullanılan söz; şurası.

-37-

ş. 012/26, 013/06, 016/11, 018/21, 022/19, 023/07, 031/30, 043/26, 045/01, 049/13, 051/09, 053/32, 057/20, 061/06, 062/31, 064/28, 070/32, 073/11, 077/11, 086/31, 092/03, 092/26, 094/29

şu ş. 051/21

baki kalan ş. kubbede bir hoş sada imiş 030/33

ş.+ na 053/03, 056/08, 072/20, 094/23

ş.+ na buna 060/34

ş.+ ndan 009/25

ş.+ nlardı 049/02

ş.+ nu 051/04, 061/02, 093/11

ş.+ nu bunu 035/23

ş. şu 051/21

şua: [Ar.] Bir ışık kaynağından çıkarak her yöne yayılıp giden ışık demeti; ışın.

-1-

ş.+ lar 039/21-22

şube: [Ar.] Bir kurumun, bir kuruluşun alt bölümlerindeki iş yerlerinden her biri; büro. Okullarda aynı düzeydeki sınıflardan her biri.

-3-

ş. 055/09

ş.+ sinin 012/12

ş.+ ye 048/19

şu halde: Bu durum karşısında, sonuç olarak denilebilir ki.

-1-

ş. 008/29

şura: Anlatana veya söyleyene göre biraz uzakta olan yer, şu yer; şurası.

-4-

ş.+ da 090/10

ş.+ dan 018/13, 019/19

ş.+ sından burasından 076/13

şut: [İng.] Futbolda bir oyuncunun topu kaleye sokmak için ayağıyla yaptığı sert ve hızlı vuruş.

-1-

ş. atışlarına 075/05

şütör: [İng.] Çeşitli spor dallarında her mesafeden sert ve yerini bulan şut atan oyuncu.

-1-

ş. 031/11

şuuraltı: Bilinç dışı olmakla birlikte kapsamında bulunan şeylerin istenildiği zaman bilince çağrılabilirdiği zihin bölgesi; bilinçaltı, tahteşuur.

-2-

ş.+ nda 009/24

ş.+ nın 036/16

şükür: [Ar.] Mutlu bir olay veya durumdan, yapılan bir iyilikten duyulan hoşnutluğu bildirme.

-2-

hele ş. 011/02

ş.+ ler olsun 027/11

şüpheli: [Ar.+T.] Kuşku duyan, kuşku içinde bulunan; kuşkulu.

-1-

ş. 070/12

şüphesiz: [Ar.+T.] Kuşku götürmez bir biçimde; kuşkusuz, zahir.

-1-

ş. 065/14

-T-

ta: [Far.] Dek, değin, kadar, beri vb. edatlarla birlikte kullanılarak bir fiilin, bir hareketin, bir yerin, bir şeyin başladığı veya sona erdiği noktayı, zaman ve uzaklık bakımından abartmalı bir biçimde anlatan bir söz.

-4-

t. 026/08, 029/20, 039/34, 043/33

taammüden: [Ar.] Önceden zihinde tasarlayarak, bilinçli olarak, isteyerek; bile bile, bilerek, bililtizam, kasten.

-1-

t. 072/06

taarruz: [Ar.] Kötülük yapmak, yıpratmak amacıyla doğrudan doğruya silahlı veya silahsız bir eylemde bulunma; hücum, saldırı, tecavüz.

-1-

t. 070/28

tababet: [Ar.] Tıp bilgisi.

-1-

t. 092/18

tabak: [Ar.] Yiyecek koymaya yarar, az derin ve yayvan kabin alacağı miktarda olan.

-1-

t. 072/03

taban: Ayakkabının alt bölümü. Ayağın alt yüzü; aya.

-3-

t.+ ı 029/02

t.+ ını 017/17

t.+ larını 038/23

tabanca: Kısa, hafif, cepte veya belde taşınan ateşli silah.

-2-

t.+ sını 079/04, 079/28

tabiat: [Ar.] Doğa. Huy.

-3-

t. 058/16

t.+ ı 061/32

mucize-i t.+ tır 089/20-21

tabiatli: [Ar.+T.] Herhangi bir yaradılıştta, huyda olan.

-1-

t. 016/15

tabii: [Ar.] Olağan, alışılmış, her zamanki gibi olan, beklenildiği gibi. Doğal. Doğal olarak, elbette.

-18-

t. 008/02, 008/32, 013/28, 038/21, 053/17, 053/18, 058/08, 058/25, 060/11, 062/01, 064/17, 067/27, 076/21, 079/24, 085/18, 090/28, 092/09, 094/13

tabiiye: [Ar.] Tabiat bilgisi dersi.

-2-
ulûm-ı t. 091/11, 092/20
tabiiyet: [Ar.] Uyruluk.
-1-
t. 041/16
tabir: [Ar.] İfâde, anlatım. Deyim.
-2-
t. 041/10
t.+ iyle 043/11
tabla: [Ar.] Sigara külü silkelenen ve sigara söndürülen kap; küllük, kül tablası, sigara tablası.
-1-
t.+ da 055/02
tablo: [Fr.] Birbiriyle olan ilgilerine göre düzenlenerek yazılmış şeylerin hepsi.
-1-
t.+ lar 048/03
taç, -cı: [İng.] Takımla oynanan top oyunlarında oyun alanının yan taraflarında kalan ve çizgiyle ayrılan kısım; yan.
-1-
t.+ a çıkan 073/23
tat, -dı: Canlıların besinlerdeki uçucu olmayan bileşikleri damak, boğaz ve dil yüzeyindeki mukoza noktaları aracılığıyla algıladığı duyum.
-1-
t.+ ında bitse 044/26
taflan: Gülgillerden, kışın yapraklarını dökmeyen, çiçekleri salkım durumunda, beyaz veya yeşil olan, süs bitkisi olarak bahçelerde yetiştirilen küçük bir ağaç;

karayemiş ağacı, karayemiş (Prunus laurocerasus).

-2-
t.+ lar 045/22
t.+ lara 088/32
tafra: [Ar.] Kendisini olduğundan büyük gösterip böbürlenme, yüksekte atma.

-1-
afra t. 079/02
tahkir : [Ar.] Aşağılama, onur kırma, onuruna dokunma.

-1-
t. 029/29
tahmin: [Ar.] Akla, sezgiye veya bazı verilere dayanarak olabilecek bir şeyi, bir olayı önceden kestirme; kestirim.

-4-
t. 092/19
t. etmekte 051/19
t.+ i 051/19
t.+ lerinin 051/28

tahsil: [Ar.] Parayı alma, toplama.

-2-
t. 025/03, 031/08
tahsildar: [Ar.+Far.] Vergi toplayan görevli; alımcı, vergici.

-6-
t. 028/02
t.+ a 028/17, 028/20
t.+ ı 091/30
t.+ lar 027/06, 032/15

tahta: [Far.] Çeşitli işlerde kullanılmak üzere düz, enlice, uzun ve az kalın biçimde işlenmiş ağaç parçası.

-2-

t. 082/03

t.+ ları 062/34

tak-: Bir şeyi başka bir yere uygun bir biçimde tutturmak, iliştiirmek, geçirmek. Önemsemek, önem vermek; tınmak.

-8-

t.- ar 039/11, 075/21

canını dişine t.- arak 073/28

t.- ıp 027/10

t.- mak 007/03

ad t.- maktan 073/06

t.- mış 050/22

adı t.- mıştır 073/02

tak: Tahta vb. bir şeye vurulduğunda veya silah patlayınca çıkan tok ve sert ses.

-2-

tak t. 082/03

t. tak 082/03

takaza: [Ar.] Serzeniş. Başa kakma, azarlama.

-1-

t.+ sından 066/17

takbih: [Ar.] Kınama, ayıplama, çirkin görme.

-1-

t. ederim 090/09

takdirde: ...-dığı zaman.

-5-

t. 024/18, 035/06, 048/17

bu t. 008/07, 009/14

takıl-: Takma işi yapılmak. Engelle karşılaşp geçici olarak işlemez duruma gelmek. Kızdırmak, üzme, şaşirtmak amacıyla şaka yollu konuşmak.

-7-

t.- an 069/27

t.- dı 047/15, 053/26

t.- dı kaldı 092/27

t.- dılar 081/36

peşine t.- ıp 069/30

t.- mıştır 073/02

takım: Bir işte veya bir yerde kullanılan eşya ve aletlerin tamamı; ekipman. Ekip. Grup. Birlikte oynayan, kazanmak için birlikte çalışan sporcu topluluğu; her biri.

-22-

t. 073/17, 074/16, 074/30, 074/32, 075/07

t.+ a 074/01, 074/07

t.+ a alınamadığından 073/17

t.+ da 073/28, 074/08, 074/20,

088/08

t.+ dan 032/19

t.+ ı 073/16

t.+ ın 074/10, 074/27, 075/13

t.+ ında 073/15

t.+ mın 074/12

t.+ la 073/19

t.+ larda 034/11

t.+ larını 033/20

takım -: Kendine takmak.

-1-

t.- ır 035/18

takış-: Anlaşmazlığa düşmek, kavgaya tutuşmak, ağız kavgası yapmak.

-1-

t.- ması 084/11

takip: [Ar.] Yetişmek, yakalamak veya bulmak amacıyla birinin arkasından gitme; izleme.

-6-

t. edemedim 079/07

t. eder 067/04

t. ediyorlar 050/10

t. etmek 038/13

t. etmiş 044/29

t.+ e 039/14

takke : (dakika); [Ar.] Bir saatlik zamanın altmışta biri. An.

-4-

t.+ den 017/17

t. 019/10, 019/32

t.+ de 010/23

taklit, -di: [Ar.] Birinin davranışlarını, konuşmasını tekrarlayarak eğlenme.

-1-

t.+ imi yaptığı 040/19

takrir: [Ar.] Sözle anlatma, ifade etme.

-1-

t.+ den 050/10

taksi: [Fr.] Belirli bir ücret karşılığı yolcu taşıyan, taksimetresi olan otomobil.

-2-

t. 012/18, 063/28

taktik, -ği: [Fr.] İstenen sonuca ulaşmak için izlenen yol; tabiye.

-1-

t.+ ine 069/17

talakat: [Ar.] Kolayca düzgün söz söyleme durumu.

-1-

t.+ ı 011/13

talán: Birçok kişinin zor kullanarak ele geçirdikleri malı alıp kaçması; yağma, çapul.

-1-

t.+ a çevirir 071/31

talebe: [Ar.] Öğrenim görmek amacıyla ders alan kimse; okul çocuğu, mektep çocuğu, mektepli, şakirt, öğrenci, tilmiz.

-11-

t. 016/06, 053/33, 055/14, 056/23, 060/34

t.+ ler 048/06

t.+ lere 064/23

t.+ lerin 039/12, 054/05

t.+ lerle 052/21

t.+ nin 038/17

talih: [Ar.] Rastlantıları düzenleyerek insanların iyi veya kötü yaşam sürmelerine neden olduğuna inanılan gizli güç; baht, felek.

-1-

t. 009/05

talihşiz: [Ar.+T.] Yazgısı kötü olan; bahtsız, bedbaht, bibaht.

-1-

t. 045/28

talim: [Ar.] Bir beceriyi, bilgiyi kazanmak için yapılan tekrar; alıştırma, temrin, egzersiz.

-1-

t.+ i 078/19

talip: [Ar.] İsteyen, talep eden, istekli olan kimse.

-1-

t. oluyorlar 091/07

tam: [Ar.] Eksiksiz. Tıpkı. Eksiksiz olarak, bütün olarak; iyice. O sırada, o anda. Bir bütün olarak ele alınan. En elverişli.

-25-

t. 007/16, 010/20, 011/22, 012/09, 012/19, 012/29, 013/10, 020/17, 026/04, 027/19, 028/10, 030/24, 041/03, 042/20, 045/26, 045/31, 050/01, 071/17, 078/21, 079/23, 079/25, 080/09, 085/11, 091/04, 093/18

tamam: [Ar.] Evet. Olması gerektiği gibi. Eksiksiz.

-6-

t. 018/20, 025/31, 043/33, 084/07, 088/08

t.+ dı 075/07

tamamen: [Ar.] Her şeyiyle kapsayıcı bir biçimde, bütün olarak, olduğu gibi; ağız ağıza, baştan aşağı, baştan başa, baştan sona, boylu boyunca, büsbütün, bütün bütün, bütün bütüne, bütünüyle, hepten, heyetiyle, iyice, külliye, milimi

milimine, satır satır, sıkı sıkı, tam tamına, tamamı tamamına, tamamıyla, tamı tamına, tastamam, tekmil, temelli, tepeden ayağa, tepeden tırnağa, top, tümünden, tümüyle.

-3-

t. 045/04, 067/19-20, 085/08

tamamla-: Bitirmek.

-1-

t.- dı 046/21-22

tane: [Far.] Herhangi bir sayıda olan şey; adet, kıta, parça, pare.

-5-

t. 028/26

tane t. 014/09

bir t.+ si 025/31, 085/27

t. tane 014/09

tanı-: Daha önce görülen, bilinen bir kimse veya şeyle karşılaştığında bunun kim veya ne olduğunu hatırlamak. Daha önce görmüş olmak, ilişkisi bulunmak.

-12-

t.- dı 009/08

t.- dığı 076/24

t.- dıklardan 082/30

t.- madığımız 047/09

t.- mış 067/33

t.- mıyordum 059/02

t.- r 027/26

t.- rdım 059/05

t.- yacaksınız 083/18

t.- yamadık 079/03

t.- yan 037/33

t.- yormuşum 042/27

tanın-: Kim veya ne olduğu bilinmek; tanılmak.

-1-

t.- mış 065/09

tanış-: Daha önce birbirini tanımayan kimseler birbirini tanır duruma gelmek.

-5-

t.- ıp 046/30-31

t.- iyormuşuz 044/24-25

t.- ma 039/30

t.- mak 039/27-28

t.- mış 043/04

tanıt-: Bir kişinin kim olduğunu başkasına bildirmek; takdim etmek, prezante etmek.

-2-

t.- iyordu 050/02

t.- tı 050/06

tannan: [Ar.] Ahenkli bir şekilde tınlayan, çınlayan.

-1-

t. 089/09

tan tun: “Öldürülmek veya başı belaya uğramak” anlamına gelen tan tuna gitmek, “öldürmek veya başını belaya sokmak” anlamına gelen tan tuna getirmek deyimlerinde geçen bir söz.

-1-

t.+ a gitmek 028/01

tanzim: [Ar.] Düzenleme, düzen verme, yoluna koyma.

-1-

t. ederseniz 028/12

taraf: [Ar.] Ön, arka, sağ, sol, üst, alt vb. yanların her biri; yüz (II), cenah, canip. Yön. İstekleri, düşünceleri karşıt olan iki kişiden veya iki topluluktan her biri.

-11-

t. 045/15, 073/29, 074/14, 075/02

t.+ ı 027/19, 084/18

t.+ ndan 012/11, 083/35, 092/17

t.+ ları 082/14

t.+ tan 026/23-24

tarak: Saçların, sakalın, hayvan tüylerinin karışıklığını gidermeye veya kadınların saçlarını tutturmaya yarayan dişli araç.

-1-

o t.+ larda bezim olmamıştır
090/14-15

taralı: Taranmış olan.

-1-

t. 075/21

tarama: Taramak işi.

-1-

t. 076/31

tarh: [Ar.] Bahçelerde çiçek dikmeye ayrılmış yer.

-1-

t.+ ların 038/25

tara-: Bir şey veya kimseyi bulmak, denetlemek için türlü yöntemlerden yararlanarak bir yeri sıkı bir biçimde aramak. Bir şeyin tellerini birbirinden ayırıp karışıklığını gidermek.

-2-

t.- yor 023/13

t.- yorum 087/10

tarih: [Ar.] Toplumları, milletleri, kuruluşları etkileyen hareketlerden doğan, olayları zaman ve yer göstererek anlatan, bu olaylar arasındaki ilişkileri, daha önceki ve sonraki olaylarla bağlantılarını, karşılıklı etkilenmeleri, her milletin kurduğu medeniyeti inceleyen bilim.

-19-

t. 053/16, 054/03, 054/10, 067/13

t.-i islam 092/18

t.-i kadim 092/18

t.+ e 027/29

t.+ i 042/10, 043/24, 049/14,

055/32

t.+ lerde 052/29

t.+ lere 041/32

t.+ te 038/07, 038/26, 047/28,

058/08, 075/30, 091/05

tarik: [Ar.] Karada, havada, suda bir yerden bir yere gitmek için aşılacak uzaklık; sırat, yol.

-1-

t.+ iyle 041/29

tartıl-: Tartma işi yapılmak veya tartma işine konu olmak; çekilmek.

-1-

t.- anını 070/03

tartış-: Bir konu üzerinde, birbirine ters olan görüş ve inançları çeşitli deliller ileri sürerek karşılıklı savunmak.

-1-

t.- malara girişirdi 016/21

tartışma: Bir konuyla ilgili karşıt düşünceleri karşılıklı savunma.

-4-

t. 069/08

t.+ da 069/11

t.+ sı 084/11

t.+ yı 069/16-17

tarz: [Ar.] Biçim, şekil, suret.

-2-

t.+ da 028/11

t.- ı 064/13

tasalı: Kaygısı olan; kaygılı, endişeli, gamlı, mağmum.

-1-

t. 078/04

tasarla-: Bir şeyin nasıl gerçekleşebileceğini zihinde hazırlamak, zihinde kurmak; düşünmek.

-1-

t.- r 054/14

tasvip: [Ar.] Bir düşünce veya davranışın doğru ve isabetli olduğunu belirtme, uygun bulma; onama.

-1-

t. görmeyince 026/18

tasvir: [Ar.] Bir şeyi resim gibi göz önüne gelecek şekilde ayrıntıları ile anlatma; betimleme.

-1-

t. gibi 036/02

taş: Kimyasal veya fiziksel durumu değişiklikler gösteren, rengini içindeki maden, tuz ve oksitlerden alan sert ve katı

madde. Bu maddeden yapılmış, bu maddeden oluşmuş.

-8-

t. 048/03

t. çatlasa 074/29

t. çıkartacak 085/02

t. çıkartan 053/33, 060/11

t.+ ı atıp 061/14

t.+ ların 038/19

t. yürekli 057/10

taş-: İnsan, nesne vb. çokça bulunmak, sayısı artmak.

-2-

t.- an 055/21

dolmuş t.- miş 089/02

taş bebek: Genellikle alçı vb.nden yapılmış oyuncak bebek.

-2-

t.+ ler 023/30

t.+ lere 022/10-11

taşı -: Bir giysiyi üzerine giymiş olmak.

-2-

t.- yamaz 080/32

t.- yorsun 026/16

taşın -: Bir yere sık sık gitmek.

-1-

t.- ır dururlar 070/03

tatbik: [Ar.] Uygulamak işi; kılğı, uygu, uygulama, tatbikat, pratik.

-1-

t.+ le 018/26

tatlı: İnsanı çeken, göze, kulağa hoş gelen, rahatlatan, dinlendiren, sevindiren. Sevimli, hoş olan.

-8-

t. 008/19, 015/07, 038/20, 045/19, 057/13, 063/01, 065/29, 069/36

tatlı tatlı: Güzel, hoş gidecek bir biçimde; güzel güzel.

-1-

t. 069/32

tavan: Bir yapının, kapalı bir yerin üst bölümünü oluşturan düz ve yatay yüzey, taban karşıtı.

-1-

t.+ a 058/32

tavla: [İt.] Bölümlere ayrılmış iki yanlı tahta üzerinde on beşerden otuz pul ve iki zarla iki kişinin karşılıklı oynadığı oyun.

-2-

t. 032/17, 092/16

tavla-: Karşı cinsin gönlünü çelmek, kandırıp elde etmek.

-1-

t.- mak 077/28

tavsas-: Bir iş, bir durum vb. gücünü, hızını kaybetmek.

-1-

t.- dı 080/13

tavsiye: [Ar.] Bir şeyin, bir kimsenin iyi, işe yarar olduğunu ilgili kişiye söyleme; salık, referans.

-1-

t. 081/28

tavuk: Sülüngillerden, eti ve yumurtası için üretilen kümes hayvanı (Gallus).

-1-

t. 066/32

taya: [Far.] Evlerde çocuğa bakan kimse; dadı, daye.

-1-

t.+ larla 036/01

taze: [Far.] Bozulmamış, bayatlamamış olan. Genç kadın.

-12-

t. 012/21, 057/24, 058/15, 091/04, 093/04, 093/19, 094/01, 094/13, 094/17

t.+ dir 034/25, 036/13

tazele -: Tekrarlamak.

-1-

t.- yince 049/05

tazmin: [Ar.] Zararı ödeme.

-1-

t. edeceğim 018/11

tebeşir: [Far.] Toz zerreciklerinden oluşan, çizdiği yerde iz bırakan, beyaz veya açık renkte kireçli kaya.

-1-

t.+ i 053/32

tebrik: [Ar.] Kutlamak işi; kutlama, tesit.

-1-

t. 028/13

tecrübe: [Ar.] Bir kimsenin belli bir sürede veya hayat boyu edindiği bilgilerin tamamı; deney, deneyim, eksperyan.

-3-

t.+ den 024/19

t. edilmemiştir 092/32

t.+ yi 095/10

tecrübeli: [Ar.+T.] Yaptığı işte tecrübe kazanmış, birçok olayla karşılaşmış ve bunlardan ders alıp olgunlaşmış, görmüş geçirmiş, deneyimli.

-1-

t. 065/24

tedai: [Ar.] Çağrışım.

-4-

t. 057/14, 057/15

t.+ nin 069/27

t.+ si 081/20

tedavi: [Ar.] Çeşitli yöntemlerle hastalığı iyileştirme; terapi.

-1-

t. gören 073/24

tedbir: [Ar.] Kötü veya yanlış bir şeyi önleyecek yol; önlem.

-1-

t.+ ler aldığı 069/30

tehhül: [Ar.] Evlenme.

-1-

t. etmeye 091/02

tefekür: [Ar.] Düşünmek işi; düşünme.

-1-

t. eder 092/22

tefekürat: [Ar.] Düşünme çoğulu; düşünmeler.

-1-

t.+ ımın 095/02

tefrika: [Ar.] Gazete veya dergilerde çıkan, birbirini tamamlayan yazılardan oluşan dizi.

-2-

t. 071/21

t.+ ların 027/29

tegaddi: (tagaddi); [Ar.] Beslenme.

-1-

t. 026/27

teğmen: Orduda rütbesi asteğmenle üsteğmen arasında olan, takım komutanlığı yapan subay; mülazım.

-29-

t. 077/11, 077/16, 077/24, 078/02, 078/05, 078/15, 080/23, 080/27, 081/06, 081/15, 081/21, 081/24, 081/25, 082/13

t.+ e 080/22, 080/25, 080/30, 081/05, 082/17, 087/32

t.+ im 081/11

t.+ im 081/13-14

t.+ imi 077/17

t.+ in 077/17, 077/23, 081/19, 081/28, 081/31

tehalük: [Ar.] Büyük bir arzuyla, can atarak.

-1-

t.+ le 093/28

tehdit: [Ar.] Bir kimseyi, gelecek herhangi bir tehlike ile korkutma.

-2-

t. savuruyormuş 078/12-13

t.+ e 078/34

tehlike: [Ar.] Gerçekleşme ihtimali bulunan fakat istenmeyen sakıncalı durum.

-1-

t. 080/24

teinture: [Fr.] Tentür. Alkolün bir veya birden çok bitki üstündeki eritici etkisi sonucu elde edilen sıvı ilaç.

-1-

t.+ dür 070/20

tek: Eşi, benzeri olmayan; vahit, yegâne. Yalnızca. Yalnız başına. Hiç, hiçbir.

-14-

t. 016/29, 016/30, 016/33, 023/27, 039/31, 052/11, 052/12, 061/06, 079/04, 094/31

bir t. 091/09

t. başıma 088/34

bir t.+ ini 056/20

t. sıra 058/24

tekaüdiye: [Ar.] Emekli aylığı.

-1-

t.+ den 029/05

tekaüt: [Ar.] Emekliye ayrılma, emekli olma. Emekli.

-2-

t. 029/07

t. olur olmaz 092/02

tekaütlük: [Ar.+T.] Emeklilik.

-1-

t. ikramiyemizi 092/03

tek başına: Yanında başkaları olmadan, yalnız olarak; bir başına, kendi kendine,

yalın kılıç, yalnız, yalnız başına, münferiden.

-3-

t. 021/10, 055/14, 059/18

tekdir: [Ar.] Azarlama, paylama.

-1-

t. etmek 091/26

tekel: Bir malın yapımının yalnızca bir kuruluşun elinde bulunduğu durum; inhisar, monopol.

-1-

t. 034/20

teklif: [Ar.] Yapması için birinden bir iş isteme. İncelenmek veya kabul edilmek için bir şey sunma; önerme. Öneri.

-5-

t. 010/07, 023/14

t. almıştık 021/29

t. edilmedi 011/21

t. ettiği 069/21

teklifsizce: [Ar.+T.] Teklifsiz bir biçimde, içten olarak.

-1-

t. 039/06

teklif tekellüf: [Ar.] Samimi olmama, resmî olma durumu, teklifli olma.

-1-

t. 035/11

tekme : Ayakla vuruş; tepik, tepme.

-3-

t. 062/19

t. atıp 086/01

t.+ ler yer 075/26

tekmelik: Oyunlarda tekmelerden korunmak için diz kapağı ile bilek arasında kalan bacak bölümünün ön yüzüne takılan, plastik vb. sert maddeden yapılmış koruyucu.

-1-

t.+ leri 075/19

teknik: [Fr.] Bir sanat, bir bilim, bir meslek dalında kullanılan yöntemlerin hepsi.

-1-

t. 071/23

tekrar: [Ar.] Aynı olayın, işin, hareketin yeniden ortaya çıkışı, tekrarlanması.

-5-

t. 010/17, 028/24, 030/23, 053/09

t. edildi 031/19

tekrarla-: [Ar.+T.] Bir işi bir kez daha yapmak; yinelemek, tazelemek, tekrar etmek.

-2-

t.- dı 014/09

t.- r 065/20

tel: Türlü metallere yapılmış, kopmaya karşı bir direnç gösteren ince uzun nesne. İnsan saçını oluşturan ipçik.

-4-

t. 071/28, 072/01, 087/10

t.+ ini 083/13

telaş: [Ar.] Herhangi bir sebeple acelecilik; telaşe.

-3-

t. 048/03

t.+ ta 049/33

t.+ tan 048/28

telefon: [Fr.] Alıcı vericiler aracılığıyla birbirinden uzakta bulunan kişilerin konuşmasını sağlayan aygıt.

-7-

t. 019/22, 020/16

t. eder 019/19

t. edeyim 017/12, 018/13

t.+ u 020/04

t.+ u edersin 017/15

telefonlu: [Fr.+T.] Telefonu olan.

-1-

t. 020/08

telgraf: [Fr.] İki merkez arasında, kararlaştırılmış işaretlerin yardımıyla yazılı haberlerin veya belgelerin iletimini sağlayan bir telekomünikasyon düzeni; tel (II). Bu düzenle gönderilen haberin yazılı olduğu kâğıt; tel (II), telyazı.

-5-

t. 021/14, 023/21

t.+ ı 011/19, 023/24

yıldırım t.+ ını 010/06

tellal: [Ar.] Herhangi bir şeyi, olayı veya bir şeyin satılacağını halka duyurmak için çarşıda, pazarda yüksek sesle bağırarak kimse; çağırmaç.

-1-

t. 027/32

temelli: [Rum.+T.] Kalıcı, dâimî, geçici olmayan, sürekli olarak.

-1-

t. 061/37

teminat: [Ar.] Güvence.

-1-

t. verdi 047/20

temiz: [Ar.] Kirli, lekeli, pis, bulaşık olmayan; arı (I), pak, sili (II), tahir, hijyen, hijyenik. Ahlakça lekesiz.

-7-

t. 011/23, 043/34, 044/11, 058/01, 087/08, 089/07

yüreği t. 056/10

temizle -: [Ar.+T.] Bir şeyi, bir yeri temiz duruma getirmek; paklamak. Öldürmek, yok etmek.

-3-

t.- diği 011/23

t.- sin 080/03-04

t.- yeceğim 078/12

temizleme: Temizlemek işi; paklama.

-1-

t.+ ler 076/31

temizlen-: Sakıncalı bir durum, iş düzelmek, bitmek.

-1-

t.- ecek 080/02

temizlik: [Ar.+T.] Temizleme işi.

-2-

t. 007/23, 009/02

temkinli: [Ar.+T.] Davranışlarında ölçülü olan.

-4-

temkinli t. 024/06, 024/33

t. temkinli 024/06, 024/33

tempo: [İt.] Gidiş, ilerleyiş, gelişme hızı.

-2-

t. 089/12

t.+ suyla 011/04

temsil: [Ar.] Birinin veya bir topluluğun adına davranma.

-1-

t. etmekti 061/04

temyiz: [Ar.] Mahkemelerce verilen kararın kanun ve usul yönünden incelenmesini sağlayan yasal yol.

-1-

t. 069/16

tenakus: [Ar.] Eksilme, azalma.

-1-

t. 091/31

tencere: [Ar.] İçinde yemek pişirilen, kapaklı, genellikle metal kap.

-1-

t. 035/25

teneke: Yumuşak çelikten yapılmış üzeri kalay kaplı ince sac.

-1-

t. 022/12

tenli: [Far.+T.] Ciltli.

-1-

t. 093/26

tensikat: [Ar.] Eksiltmeler; bir iş yerinde kadro düzenlemeleri.

-1-

t. 082/27

tente: [İt.] Genellikle güneşten korunmak için bir yerin üzerine gerilen bez, naylon vb.nden yapılmış örtü.

-1-

t.+ yi 069/34

tenzih: [Ar.] Kusur ve günahlardan temiz olduğunu söyleme.

-1-

t. 090/07

teori: [Fr.] Sistemli bir biçimde düzenlenmiş birçok olayı açıklayan ve bir bilime temel olan kurallar, yasalar bütünü; kuram, nazariyat, nazariye.

-3-

t.+ sini 039/22, 064/23

t.+ ye 039/23

tepe: Başın üst, kafatasının iki kulak arasında kalan bölümü. Birinin yanı başı, baş ucu. Bir şeyin veya yerin tam üstü.

-9-

t.+ den 013/22

t.+ den bakan 036/30

t.+ lerinde 026/17

t.+ mdeki 058/31

t.+ mden 018/27

t.+ min 087/09

t.+ nizde 058/19

t.+ nizedir 065/30

t.+ sinde 025/07

teпки: Herhangi bir etkiye cevap olarak doğan, genellikle olumsuz söz veya davranış; aksülamel.

-2-

t.+ si 008/32, 061/36
ter: Derinin gözeneklerinden sızan,
kendine özgü bir kokusu olan, yapışkan,
renksiz, tuzlu sıvı; arak (I).

-3-

t.+ i 053/10

kan t. içinde 074/13

t.+ leri 021/05

tercih: [Ar.] Yeğleme.

-2-

t. ederdi 015/01

t. ederim 037/13

tercüme: [Ar.] Çeviri.

-1-

t.+ si 059/26

teres: Pezevenk, aşağılık.

-1-

t.+ i 094/29

terhis: [Ar.] Askerlik ödevini bitirenleri
ordudan bırakma.

-6-

t. edilmiş 027/14

t.+ ine 080/31

t. olduğundan 081/06

t. olmuş 028/24

t. olmuşsun 081/11, 081/13

terlet -: Terlemesine sebep olmak.

-1-

t.- mesine 021/02

ters: Bir şeyin içe gelen yanı, arkası.
Gönül ve cesaret kırıcı, huysuz, sert;
uygun olmayan.

-5-

ters t. 025/26

ters t. bakıp 024/32

t.+ inden 007/18

t. ters bakıp 024/32

t. ters 025/25

tertip, -bi: [Ar.] Hile, düzen, kompo.

-1-

t.+ e 061/16

tertibat: [Ar.] Belli bir sonuca ulaşmak
için karmaşık bir biçimde düzenlenmiş
organ veya parçalar birleşimi; düzenek,
mekanizma, sistem.

-1-

t.+ ı 092/08

tertiple -: Düzenlemek, hazırlamak, tertip
etmek.

-2-

t.- diği 072/06

t.- miş 059/21

terzi: [Far.] Giysi biçip diken kimse;
dikici, dikişçi.

-1-

t.+ nin 031/05

tesadüf: [Ar.] Yalnızca ihtimallere bağlı
olduğu düşünülen olayların kesin
olmayan, değişebilen sebebi.

-4-

t. 020/26

t.+ le 074/04

t.+ lerin 045/01, 093/02

tesir: [Ar.] Bir nesnenin, bir hâlin başka
bir kimse veya nesne üzerinde kendini
hissettiren gücü, etki.

-2-
t.+ i 017/11
t. uyandırır 065/26
teslim: [Ar.] Bırakma, devretme, terk etme.

-1-
t. edeceğim 019/20
tesmiye: [Ar.] Adlandırma, ad koyma, ad verme.

-2-
t. ediyorlar 090/25
t. ettiğimiz 089/24
tespih: [Ar.] Belirli dinî sözleri tekrarlamak veya elde oyalanmak için kullanılan, türlü maddelerden boncuk biçiminde yapılmış, genellikle otuz üç veya doksan dokuz taneden oluşmuş dizi.

-2-
t. çekiyor 025/25
t.+ in 026/20
teşekkür: [Ar.] Yapılan bir iyiliğe karşı duyulan kıvanç ve gönül borcunu anlatma.

-1-
t. 028/13-14
teşhis: [Ar.] Kim veya ne olduğunu anlama, tanıma. Bunun sonunda verilen hüküm, belirleme. Araştırarak bir hastalığın ne olduğunu belirleme, adını koyma, tanı.

-9-
t. 051/08-09
t. etmişim 093/14
t.+ i 031/19, 052/06, 068/34

t.+ i koyduk 038/21
t.+ im 093/15
t.+ imizde 039/17-18
t.+ ler koymuşlar 089/28
teşkil: [Ar.] Oluşturma, ortaya çıkarma, meydana getirme.

-5-
t. edebilirler 076/08
t. etmez 041/14
t. etmezdi 018/24
t. etti 039/13
t. ettiğini 008/19
teşne: [Far.] Çok istekli.

-2-
t. 076/32
t.+ dirler 049/31
teşrif: [Ar.] Bir yeri onurlandırma, şereflendirme.

-1-
t. buyurlurlarsa 054/15
teşvik: Çevik, çabuk davranan, dikkatli ve uyanık.

-2-
t.+ te bekleyen 050/13
t.+ te bulun 078/32

tetkik: [Ar.] İnceleme.
-1-
t. 095/02
tevatür: [Ar.] Bir haberin ağızdan ağıza geçerek yayılması; yaygın söylenti.

-1-
t. 028/19
tevcih: [Ar.] Yönelme.

-1-
t. etmişti 091/13
tevekkeli: [Ar.] Boşuna.
-2-
t. 059/05
t. ihlamurdan odun beslemeden
kadın olmaz 086/17
teyze: Annenin kız kardeşi; ana yarısı,
anne yarısı.
-4-
t.+ m 077/17, 091/03
t.+ min 077/12
t.+ si 077/23
tez: [Fr.] Tanıtlanması gereken önerme;
sav.
-1-
t.+ i 009/11
tezahürat: Bağırıp çağırarak, alkışlayıp
tempo tutarak yapılan gösteri.
-1-
t. yapıyorlar 086/11
tezayüt: [Ar.] Çoğalma, artma.
-1-
t. etti 091/31
tezgâh: [Far.] Genellikle dükkânlarda
satıcıların önündeki uzun masa.
-1-
t.+ m 071/15
tıbbi: [Ar.] Tıpla ilgili, hekimlikle ilgili.
-1-
t. 089/28-090/01
tık -: Sokmak.
-2-

t.- tılar 090/11
içeriye t.- tılar 094/32
tıka -: Yol, su, geçit vb. şeyleri bir engelle
işlemez, akamaz, geçilmez duruma
getirmek.
-2-
t.- r 037/11
t.- yan 014/34
tıkıl -: Hapsedilmek.
-1-
t.- mış 064/21
tıkırtı: Tıkırdayan bir şeyin çıkardığı
sesin adı.
-1-
t.+ ları 021/03
tımar: [Far.] Binek hayvanlarının
kıllarını, derisini temizleme.
-1-
t. 027/18-19
tın -: Önemsemek, önem vermek, dikkate
almak, takmak, aldırış etmek.
-1-
t.- madığını 026/10-11
tıptı tıpına: Tastamam, aynen.
-1-
t. 043/35
tıpkı: [Ar.+T.] Tam olarak; tam. Aynı.
-5-
t. 008/22, 038/05, 049/26, 076/09,
094/06
tıraş: [Far.] Saç veya sakalı kesme işi;
yülüme. Yalan, asılsız, bıktırıcı, gereksiz
söz.

-3-

t.+ a 027/06

t.+ ı 086/36

t. oluyor 087/09

tırıs: Atın kısa adımlarla hızlı yürüyüşü.

-4-

tırıs t. 055/28, 073/25

t. tırıs 055/28, 073/25

tırman -: El ve ayaklarıyla tutunarak veya tırnaklarını ilişitirerek dik bir yere çıkmak.

-3-

t.- ıp 087/26-27

t.- ırlar 026/31

t.- mak 026/32

tıs: Sessizlik.

-1-

t. 058/21

ticani: [Ar.] Yobaz, gerici.

-1-

t. 029/29

ticaret: [Ar.] Ürün, mal vb. alım satımı; tecim.

-2-

t. 022/05, 023/12

tip: [Fr.] Aynı cinsten bütün varlıkların veya nesnelere temel özelliklerini büyük ölçüde kendinde toplayan örnek. Tür, çeşit.

-2-

t.+ i 016/12, 078/16

tiril tiril: Titrer gibi dalgalanan, ince (kumaş, elbise).

-2-

t. 045/08, 077/06

tiryaki: [Ar.] Bir şeye çok alışmış, kendine huy edinmiş.

-1-

t.+ si 073/10

titre -: Küçük ve hızlı salınım hareketleri yapmak; tirildemek.

-1-

üzerine t.- rdi 057/06

titrek: Titreyen; lerzan.

-1-

t. 041/26

titret -: Titremesine yol açmak.

-1-

t.- erek 032/25

tohum: [Far.] Bitkilerde döllenme sonunda yumurtacıktan oluşan ve yeni bir bitki oluşmasını sağlayan tane; ekecek.

-1-

t.+ a kaçıyoruz 013/22

tok: Açlığını gidermiş, doymuş, aç karşıtı.

-1-

gözü t. 083/16

tokat: El içi ile vuruş.

-1-

sille t. 063/19

tombalak: Kısa boylu, şişman, tıknaz ve tombulca.

-1-

t. 093/25

tomureuklan -: Tomurcuk oluşmak.

-1-

t.- mış 059/09

ton: Konuşmada sesin duyguları belirtecek biçimde çıkması.

-2-

t.+ unda 016/10, 016/11

tonton: Sevimli, hoş (kimse).

-1-

t.+ um 062/36-37

top: Birçok spor oyununda kullanılan, türlü büyüklükte, genellikle kauçuktan yapılmış yuvarlak nesne. Gülle veya şarapnel atan büyük, ateşli silah.

-7-

t. atsalar uyanmazmış 085/25

t.+ a 075/23

t.+ la 074/36

t.+ lara 073/23

t.+ larla 074/32

t.+ u 031/12

t.+ unu 074/34

topalla -: Bacak veya ayağındaki sakatlık sebebiyle seker gibi veya iki adımda, bir yana eğilerek yürümek.

-2-

topallaya t.- ya 073/25-26

t.- ya topallaya 073/24-25

toparla-: Bir araya getirmek, toplu bir duruma sokmak.

-1-

t.- yorum 053/01

topçu: Topların kullanılışı, bakımı üzerine yetiştirilen asker sınıfı.

-1-

t.+ ya 028/29

topla -: Bir araya getirmek; cemetmek. Bir araya getirmek, düzene sokmak, düzeltmek.

-11-

parsayı onlar t.- dı 088/21

t.- dığımız 080/34

alaka t.- mak 068/20

dikkatini t.- mış 048/12

t.- r 026/32, 057/26

parsayı t.- rdı 075/27

sinesinde t.- yabilmiştir 065/11

t.- yıp 033/21

kafasını t.- yıp 014/05

aklını başına t.- yor 086/07

toplama kampı: Düşman olan milletten sivil halkın, savaş tutsaklarının veya siyasi tutukluların topluca tutuldukları yer; temerküz kampı.

-1-

t.+ larında 023/06

toplana-: Toplama işine konu olmak. Bir araya gelmek; birikmek, toplaşmak.

-3-

t.- acağımı 049/04

t.- mış 017/21

t.- mıştı 014/19

toplum: Aynı toprak parçası üzerinde bir arada yaşayan ve temel çıkarlarını sağlamak için iş birliği yapan insanların tümü; cemiyet.

-2-

t. 016/20

t.+ a 016/16

toprak: Yer kabuğunun, toz durumuna gelmiş türlü kütle kırıntılarıyla, çürümüş organik cisimlerden oluşan ve canlılara yaşama ortamı sağlayan yüzey bölümü; kara yer, hâk, türap.

-2-

t. 033/13

eski t. 033/12

toptan: Toplu bir biçimde.

-1-

t. 080/16

topuk: İnsan ayağının toparlakça olan alt arka bölümü.

-1-

t.+ larımı 038/24

topuz: [Ar.] Top biçiminde toplanmış saç. Bir şeyin elle tutulabilen çıkıntısı.

-2-

t. 057/24-25

t.+ larımı 071/27

torba: Genellikle pamuk ve kıldan dokunmuş, türlü boy ve biçimde, ağzı büzülüp bağlanabilen araç.

-1-

t. 094/28

torun: Bir kimseye göre çocuğunun çocuğu.

-2-

t.+ larımı 033/15

t.+ un 094/21

tosla-: Taşıt ön kısmını bir yere veya bir başka taşıta hafifçe çarpmak.

-2-

t.- mış 014/20

t.- yan 012/04

toy: Gençliği sebebiyle görgüsüz ve beceriksiz olan; acemi.

-2-

t. 038/09, 065/22

toyluk: Toy (I) olma durumu.

-3-

serde t. vardı 015/34, 046/27

t.+ uma 070/19

toz: Çok küçük ve hafif parçacıklara bölünmüş toprak.

-1-

t.+ unu 076/30

töhmet: [Ar.] Suçlama.

-1-

t.+ lerden 056/19

tövbe: [Ar.] İşlediği bir günah veya suçtan pişman olarak bir daha yapmamaya karar verme.

-4-

t. 036/17

tövbe t. 030/03

t.+ ler olsun 045/33

t. tövbe 030/03

trafik, -ği: [Fr.] Ulaşım yollarının yayalar ve her türlü taşıt tarafından kullanılması; gidiş geliş, seyrüsefer.

-1-

t.+ i 037/11

trambon: (trombon); [Fr.] Sürgü kolunun hareketiyle değişik yükseklikte seslerin elde edildiği nefesli çalgı.

-1-

t. 021/10

trampet: [İng.] İki değnek ile çalınan küçük davul.

-1-

t.+ i 055/12

tramvay: [Fr.] Şehirlerde yol üzerine döşenmiş özel raylarda hareket eden yolcu taşıtı.

-12-

t. 012/05

t.+ a 012/07, 044/14, 058/07,

084/31

t.+ dan 013/15

t.+ ın 012/05, 012/15, 013/13

t.+ lar 012/08

t.+ lara 012/13-14

t.+ ların 012/09

tren: [Fr.] Demir yolunda yolcu ve yük taşımakta kullanılan, bir veya birkaç lokomotif tarafından çekilen vagonlar dizisi; katar, şimendifer.

-10-

t. 032/20, 047/16, 057/08

t.+ i 030/15, 032/14, 046/17

t.+ in 030/29, 047/11

t.+ le 030/24

t.+ leri 033/22

trençkot: [İng.] Yağmurluk.

-1-

t.+ unun 015/17

trençkotlu: [İng.+T.] Trençkotu olan.

-2-

t. 014/27, 014/35

tri: İngilizce üç sayısının okunuşu.

-1-

t. 070/29

tribon : (tribün); [Fr.] Spor salonu, stadyum, hipodrom vb. yarışma ve gösteri yapılan yerlerde seyircilerin oturduğu koltuklu veya basamaklı bölüm; sekilik.

-2-

t.+ da 081/06, 082/17

trua: Fransızca üç sayısının okunuşu.

-1-

t. 070/33

tu: İngilizce iki sayısının okunuşu.

-1-

t. 070/29

tuğla: [Rum.] Balçığın kalıplara dökülüp güneşte kurutulduktan sonra özel ocaklarda pişirilmesiyle yapılan ve duvar örmekte kullanılan yapı malzemesi.

-1-

t. 084/10

tuhaf: Şaşılacak, garip şey. Acaip. Gülünç.

-11-

t. 020/26, 039/02, 043/03, 046/16,

074/03

tuhaf t. 045/35

işin t.+ ı 069/23, 088/28

t. tuhaf 045/34

tuhafiye: [Ar.] Çorap, mendil, eldiven gibi giyim ile kurdele, dantel gibi giysi süsüne yarar şeyler; tuhaf.

-1-

t. 036/09

tumturaklı: [Far.+T.] Anlama bir şey katmayan, bir anlam bildirmeyen ancak kulağa hoş gelen.

-1-

t. 036/08

tur: [Fr.] Başlangıç noktasına dönülen dolaşma.

-1-

t.+ a 029/18

tura: Metal paranın resimli yüzü.

-1-

yazı t. atılacağı 075/01

turancı: [Fr.+T.] Turancılık yanlısı (kimse, görüş vb.); Panturanist.

-1-

t. 016/02

turistik: [Fr.] Turistlerin gereksinimlerini karşılama amacı gözetilen, turistleri ilgilendirici niteliği olan.

-1-

t. 042/12

turuncu: [Far.+Ar.] Sarı ve kırmızının karışımından ortaya çıkan renk, turuncu meyvesinin rengi.

-1-

t. 052/03

tut-: Elde bulundurmak, ele almak. Ele geçirmek, yakalamak. Benimsemek,

beğenmek. Kapatmak, sarmak. Hizmetine almak veya kiralamak. Herhangi bir durumda bulundurmak. Var saymak, farz etmek. Hedef olarak almak.

-35-

t. 077/08, 084/05

t.- abilirsen 077/08

t.- abilirsen 084/05

t.- acağız 074/14

kendini t.- amadı 072/23

yerini t.- amayacaktı 062/07

leke t.- an 076/30

yerlerini t.- an 074/05

t.- ar 009/05, 068/24

t.- madın 074/17

yolunu t.- mak 046/23

ayrı t.- mamışlar 083/19

yalanını t.- man 087/26

t.- maya 076/18

kilit altında t.- maya 060/17

t.- maz 010/12

t.- muş 012/26, 021/26, 029/12, 079/22

yüz t.- muş 066/06

t.- tu 048/18

gözüm t.- tu 077/12

yasını t.- tu 057/09

t.- tuğu 057/13, 083/07, 083/16

t.- tuğundan 074/30

zamanda eli kalem t.- tuğundan

071/19

t.- tumsa 086/35

t.- up 071/27

t.- uyor 068/25

kafa t.- uyor 064/02

tutkun: Gönül vermiş; meclup.

-2-

t. olduğu 077/27

t. olduğundan 057/07

tuttur-: Aklına koyup direnmek, ısrar etmek.

-2-

t.- muş 043/18

t.- ur 074/29

tutul-: Tutma işi yapılmak veya tutma işine konu olmak. Yakalanmak. Tutuk duruma gelmek. Tanzim edilmek, düzenlenmek.

-5-

t.- an 007/14

t.- mamak 066/18-19

t.- maz 074/22

nutku t.- muş 054/19

tutulu: Tutulmuş.

-1-

t. 074/20

tutuş -: (Kavga, tartışma, iddia, lâdes vb. için) Girişmek.

-1-

t.- tukları bahisten 038/27

tuvalet: [Fr.] Yıkanma, tıraş olma, giyinme, süslenme, taranma işi.

-1-

t.+ i 057/26

tuz: Kokusuz, suda eriyen, yiyecekleri korumada ve tatlandırmada kullanılan billursu madde.

-2-

t. 078/03

t.+ la buz etmedi 060/27

tüccar: [Ar.] Ticaret yapan, ticaretle uğraşan kimse; tacir, tecimen, bezirgân.

-3-

t.+ ın 080/29

t.+ ının 080/26, 080/27

tükürük, -ğü: Tükürük bezlerinin ağza akan salgısı.

-1-

t.+ ü 072/25

tükürükle -: Tükürükle ıslatmak.

-1-

t.- yip 076/30

tül: [Fr.] Çok ince gözenekli pamuk, ipek veya sentetik dokuma.

-1-

t.+ le 012/21

tüllü: [Fr.+T.] Tül olan.

-1-

t. 012/22

türkü: [T.+Ar.] Halk müziğinin, güftesi halk şiiiri olan ve halk ezgileriyle bestelenmiş yaygın formu.

-1-

t. 060/06

türlü: Birden çok türü bulunan; tür.

-13-

t. 012/25, 035/13, 058/28, 087/21,
087/22, 094/20

bir t. 014/05, 025/16, 028/06,
037/29, 042/25, 073/17

t.+ sü 034/29

t.+ sünü 018/22

tüt -: Duman veya buhar çıkarmak.

-1-

gözümde t.- erdi 092/01

tütsülen -: Tütsüleme işi yapılmak.

-1-

t.- mediği 082/04

tüylü: Tüyü olan.

-1-

t. 036/11-12

tüysüz: Henüz bıyığı, sakalı çıkmamış.

-1-

t.+ süz 036/02

-U-

ucube: [Ar.] Çok acayip, şaşılacak kadar
çirkin olan.

-1-

u. 083/36

uç: Genellikle uzun bir nesnenin incelemek
biten son ve sivri noktası. Sınır. Bir şeyin
baş ve son noktası.

-9-

u.+ larında 027/25

u.+ u 050/34

u.+ una 038/19, 058/24

ayaklarının u.+ una basmış 020/01

öbür u.+ una 058/06

u.+ unda 020/15, 045/26

u.+ unu 055/04

uç-: Çok sevinmek. Çok hızlı gitmek. Yok
olmak, ortadan kaybolmak. Kesilip
yerinden kopmak. Kuş, kanatlı böcek vb.
hareketli kanatları yardımıyla havada
düşmeden durmak, havada yol almak.

-7-

u.- acak 076/32

u.- ar 019/22

u.- ar gider 030/33

aklı başından u.- muştı 010/07

u.- up 012/12

u.- uvermiş 054/21

u.- uyor 034/15

uçak: Kanatlarının altındaki havanın
yaptığı basınç yardımıyla yükselip
ilerleyebilen motorlu hava taşıtı; tayyare.

-1-

u.+ ların 068/05

uçarı: Ele avuca sığmaz, çok haşarı
(kimse).

-1-

u. 034/02

uçur-: (Duran bir şeyi rüzgâr vb. itici bir
güç) Yerinden ayırıp götürmek.

-1-

havaya u.- uyor 079/30

uçuş-: Havada gidip gelerek dolaşmak.

-1-

u.- an 008/18

uçuver -: Çabucak gitmek.

-1-

ufak: Önemsiz, çok az.

-1-

u. 048/22

ufal-: Büyüken daha ufak duruma gelmek; küçülmek.

-2-

u.- mış 093/31

ufki: [Ar.] Durgun bir su yüzeyine veya zemine paralel, düşey doğrultusuna dikey olan; yatay.

-2-

u. 095/07, 095/09

uğra -: Yola devam etmek üzere, bir yerde kısa bir süre kalmak. Fırlayarak çıkmak, hızla çıkmak. (Kötü bir durum) Başına gelmek, (hoş olmayan bir şeye) dıçar olmak, mâruz kalmak. Bir yere kısa bir süre kalmak üzere gitmek, gidip kısa süre kalmak.

-5-

u.- madan 042/03

u.- mışlar 085/23-24

korktuğuna u.- r 073/24

u.- rlar 071/07

u.- yayım 033/24

uğraş-: Bir işi başarmaya çalışmak, iş edinmek. Zamanını bir işe verme durumunda kalmak.

-3-

u.- acağız 020/11

u.- ıyor 086/38

u.- ıyordu 083/13

uğrat-: Uğrama işini yaptırmak, uğramasına sebep olmak; salmak.

-1-

u.- maya 062/34

uğultu: Gürültülü, boğuk ve anlaşılmaz ses, uğuldama sesi.

-1-

u. 013/33

uğur: (I) Bazı olaylarda görülen ve insana iyilik getirdiğine inanılan belirti veya bazı nesnelere var olduğuna inanılan iyilik kaynağı; meymenet.

(II) Hedef.

-2-

u. 012/24

u.+ una 070/03

uğurla-: Gideni esenlik ve sevgi dilekleriyle geçirmek; yolcu etmek, yolculamak, teşyi etmek.

-1-

u.- maya 047/07

uğursuz: Kötülük getiren, uğurlu olmayan, meymenetsiz, meşum, menhu. Hayırsız, işe yaramaz, kötü (kimse), düztaban.

-2-

u. 056/28, 081/35

ukala: [Ar.] Kendini akıllı ve bilgili sanan, bilgiçlik taslayan (kimse); bilecen.

-2-

ukala u. 035/04

u. ukala 035/04

ukalaca: Ukala bir biçimde.

-1-

u. 052/32

ukala dümbeleği: Akıllı ermediği hâlde her konuda fikir yürüten, bilir bilmez her şeye karışan kimse.

-1-

u. dümbeleği 080/01

ulan: Öfke, şaşkınlık ve nefret anlatan bir seslenme sözü; lan, ülen.

-6-

u. 070/06, 070/15, 070/22, 073/10, 074/17, 077/10

ulüm: (ulum); [Ar.] Bilimler, ilimler.

-2-

u.-1 tabiiye 091/11, 092/20

um -: Sanmak, zannetmek, tahmin etmek.

-3-

u.- duğu 023/13

u.- duğundan 010/22

u.- madığımız 069/28

umut, -du: Ummaktan doğan duygu; umu, ümit.

-2-

u.+ u kesince 082/19

u.+ u kesmek 062/27

umul-: Umma durumu yaratılmak veya umma durumuna konu olmak.

-1-

u.- ur 035/13

umum: [Ar.] Bütün insanlar, herkes, kamu, amme.

-1-

u.+ una 091/12

umumi: [Ar.] Genel.

-1-

u. 090/02

umumiyet: [Ar.] Genellik.

-1-

u.+ le 091/23

umur: [Ar.] Aldırış etme, önem verme.

-2-

u.+ u 029/09

u.+ u değildi 057/17

umursa -: Aldırış etmek, önem vermek.

-1-

u.- madığımızı 016/04

un: Öğütülerek toz durumuna getirilmiş tahıl ve başka besin maddeleri.

-1-

u.+ la 082/09

unut-: Aklında kalmamak, hatırlamamak, aklından çıkmak.

-7-

u.- mak 062/03-04

u.- mam 049/06, 057/09, 078/18, 091/11

u.- mama 047/23

u.- muş 086/04

unutur-: Unutmasına yol açmak veya unutmasını sağlamak.

-1-

u.- muştur 073/04

unutul -: Unutma işine konu olmak.

-1-

u.- masın 009/17

uslu: Toplumu, çevresini rahatsız etmeyen; edepli, terbiyeli, müeddep, yaramaz karşıtı.

-5-

uslu u. 066/02

u. akıllı 035/07, 066/19, 074/01

u. uslu 066/02

usta: [Far.] Uzman, işini iyi bilen, işinin eri; mahir.

-2-

u. 012/04, 037/20

ustabaşı: [Far.+T.] Bir iş yerinde çalışan ustaların başı olan ve onları denetleyen kimse; formen.

-2-

u. 082/08

u.+ yı 082/11

ustalık: [Far.+T.] Becerikli olma durumu; el uzluğu.

-2-

u. 074/36

u.+ la 082/08

usul: [Ar.] Bir amaca erişmek için tâkip edilen yol, yöntem. Biçim, tarz.

-4-

u. 035/28, 038/28, 083/30, 092/09

usulca: [Ar.+T.] Yavaşça, belli etmeden.

-5-

u. 013/32, 054/01, 064/15, 070/18, 089/04

uşak: Belli bir ücretle ev işlerini yapmak için tutulan erkek işçi; hizmetkâr.

-2-

u. olursa 037/01

u.+ lar 036/31

utan-: Onursuz sayılacak veya gülünç olacak bir duruma düşmekten üzüntü duymak; arlanmak, mahcup olmak.

(Saygı, edep, çekinme vb. duyguların etkisiyle) Ölçülü hareket etmek, bir şeyi yapmaktan kaçınmak, çekinmek, hayâ etmek.

-5-

u.- dı 083/10

u.- dım 077/33

u.- masa 081/18

u.- maya 046/34

u.- mış 015/04

utanç: Utanma durumu; arlanma, utanma, yüz (II), hayâ, hicap, teeddüp.

-3-

u.+ ından 036/15

u.+ la 015/08, 046/17

uva: Yansıma ses taklidi. Bebek ağlama sesi.

-1-

u. 023/32

uvertür: [Fr.] Opera, bale veya konçertonun açılışındaki parça.

-1-

u.+ ünü 022/12

uy-: Uygun düşmek, münasip olmak. Uyum sağlamak; bağdaşmak.

-2-

u.- duk 055/25

u.- muş 073/03

uyan-: Uyku durumundan çıkmak.
Kendini göstermek, belirlemek, ortaya
çıkarmak.

-3-

tesir u.- dırır 065/26

top atsalar u.- mazmış 085/25

u.- sana 085/35

uyandır-: Ortaya çıkarmak, kendini
göstermesine sebep olmak.

-1-

u.- maya 057/14

uyanık: Uyumamış; bidar. Açık göz.

-3-

u. 069/02, 093/21

u.+ tır 065/15

uyarı: Herhangi bir konu, sorun üzerine
ilgi çekme; ikaz, ihtar.

-1-

u.+ sı 048/22

uydur-: Uymasını sağlamak, uygun
düşürmek, ayarlayıp denk getirmek.

Hayal gücünden yararlanarak gerçek dışı
bir şey söylemek, yakıştırmak; düzmek.

Aslı olmayan bir şeyi îcat edip söylemek,
kafasından düzmek.

-4-

u.- acak 037/22

u.- du 028/32

u.- duğu 052/15

u.- sa 094/30

uydurma: Gerçek dışı, uydurulmuş olan;
uyduruk, yalan, sahte, asılsız, düzme,
musanna.

-1-

u. 087/34

uygun: Yakışır, yaraşır; mutabık,
muvafık, reva. Elverişli olan; ideal.

-4-

u. 031/09, 054/18, 075/24

u.+ unu da bulamadı 062/07

uygunsuz: Kötü davranışlarda bulunan,
çirkin hareketleri olan.

-1-

u.+ suz 036/03

uyku: Dış uyaranlara karşı bilincin,
bütünüyle veya bir bölümünün yittiği,
tepki gücünün zayıfladığı ve her türlü
etkinliğin büyük ölçüde azaldığı dinlenme
durumu; hab.

-5-

u. 093/04, 093/16, 094/02

u.+ su ağır olduğundan 085/24

u.+ sundan 063/01

uyku sersemi: Uyku sersemliği olan
(kimse); uyku semesi.

-1-

u. 063/11

uykusuz: Uyumamış veya uykusunu
alamamış.

-1-

u.+ du 024/25

uyu-: Uyku durumunda olmak; dalmak,
zıbarmak. Çevresindeki olayları fark
etmemek, görmemek.

-9-

u.- du 093/31

u.- makta 086/02

u.- maktadır 071/18

u.- yacak 093/31

u.- yan 094/05

u.- yor 018/33, 021/12, 021/17,
093/21

uyukla-: Oturduğu yerde hafif uykuya dalmak.

-2-

u.- makla 071/31

u.- mayı 037/13

uyukla-: Oturduğu yerde hafif uykuya dalmak.

-1-

u.- nır 065/03

uyut-: Uyummasını sağlamak, uyur duruma getirmek; yatırmak.

-1-

u.- ur 094/02

uyuyakal-: Otururken veya bir yere yaslanıp dururken istemeden uyuyuvermek.

-1-

u.- mışım 093/03

uyuz: Örümcekgillerden, çıplak gözle görülemeyen bir böceğin meydana getirdiği kaşıntılı, bulaşıcı deri hastalığı.

Hoşlanılmayan, sevimsiz kimse.

-2-

u. 029/03, 083/36

uza-: Uzun duruma gelmek, boyu büyümek. İleriye doğru devam etmek, uzanmak.

-3-

uzun u.- dıya 009/21

u.- mış 086/36

u.- yordu 020/31

uzak: Gidilmesi çok süren, çok öteelerde bulunan; ırak (I), yakın karşıtı. Yakın olmayan yer. Arada çok zaman bulunan.

-5-

u. 095/03

u. kaldığım 082/21

u.+ taki 026/08

u.+ tan 059/05

u.+ tan bakabiliş 065/17

uzaklaş-: Bir şeyden, bir yerden veya kimseden ayrılıp uzağa gitmek; ıraklaşmak, ıramak, uzaklanmak.

-9-

u.- ır 070/17

u.- ırdı 059/27

u.- tı 032/26, 088/33

u.- tıktan 013/03

u.- tılar 027/21, 028/30, 055/28

u.- tılar 033/19-20

uzan-: Boylu boyunca yatmak. Gitmek. Bir şeye erişmek için vücudunu o şeye doğru yöneltmek.

-3-

u.- an 041/30

u.- ıp 014/07

u.- ır 092/17

uzat-: Başı, kolları veya bacakları bir yere yöneltmek. Bir şeyi vermek için birine yöneltmek; atmak.

-6-

u.- ip 027/13, 039/06

u.- mayalım 064/17

u.- tı 031/07, 033/05, 072/12

uzatıl -: Uzatma işi yapılmak.

-1-

u.- an 050/15

uzlaştır-: Anlaşmazlık, dargınlık vb. durumda bulunan kimselerin uzlaşmalarını sağlamak; uyluşturmak, uyuşturmak (II).

-1-

u.- maya 037/19

uzun: Başlangıcı ile bitimi arasında fazla zaman aralığı olan, çok süren. İki ucu arasında fazla uzaklık olan; levent, maksî, kısa karşıtı. Uzun süre devam edecek biçimde, uzun süre.

-12-

u. 008/12, 010/21, 049/25, 057/24, 079/25

uzun u. 008/19, 022/17, 054/16

u. uzadıya 009/21

u. uzun 008/19, 022/17, 054/16

-Ü-

üçra: Çok uçta, kenarda veya kıyıda köşede olan.

-1-

ü. 016/32

ücretli: [Ar+T] Ücret karşılığı yapılan.

-1-

ü. 083/01

üç: İkinden sonra gelen sayının adı.

-45-

ü. 007/28, 011/12, 012/30, 013/09, 013/24, 014/02, 014/10, 018/02, 019/10, 022/03, 032/08, 038/14, 039/09, 041/31, 048/16, 048/18, 048/19, 051/18, 058/06, 058/18, 061/09, 062/11, 065/02, 065/20, 066/23, 074/05, 074/07, 078/19, 080/09, 080/18, 084/04, 084/06, 086/02

iki ü. 038/08, 076/14

on ü. 020/17

otuz ü. 041/32, 054/11

yirmi ü. 082/15

ü. dört 048/08, 076/05

ü.+ e 075/08

ü.+ ü 020/17

ü.+ ümüz 063/15

ü. yüz 080/16

üçer: Üç sayısının üleştirme sayı sıfatı.

-1-

ü. 048/05

üçlü: İskambil, domino vb. oyunlarda üzerinde üç işareti veya noktası bulunan kâğıt veya pul.

-1-

ü. 037/25

üçüncü: Üç sayısının sıra sıfatı, sırada ikinciden sonra gelen.

-7-

ü. 011/01, 057/09, 067/32, 079/32

ü.+ sü 033/07, 079/32

ü.+ sü 079/31-32

üfle-: Dudakları büzerek soluğu bir şey üzerine hızla vermek; üfürmek.

-1-

okuyup ü.- yor 082/03

üfür -: Üfleyerek çalmak.

-1-

ü.- ecektir 033/18

ülke: Devlet.

-1-

ü.+ nin 060/08

ümit, -di: [Far.] Ummaktan doğan duygu; umu, umut.

-2-

ü.+ e 022/18

ü.+ i kestikleri 086/12

ümitlen -: [Far.+T.] Bir şeyin olacağına dâir içinde bir ümit belirlemek, umutlanmak.

-1-

ü.- dirmişti 019/21

ümitli: [Far.+T.] Umudu olan, umut besleyen; umutlu.

-1-

ü. 032/19

ümitsiz: [Far+T] Umudu olmayan, hiç umudu kalmayan; umutsuz, nevmit.

-1-

ü. 048/13

üniforma: [İt.] Aynı işi yapanların giydikleri, tüzükle belirtilmiş, bir örnek giysi.

-5-

ü.+ larını 076/27

ü.+ larının 077/28

ü.+ sını 017/28

ü.+ sını 026/16

ü.+ ya 080/28

üniversite: [Fr.] Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu; darülfünun.

-5-

ü.+ de 016/19, 043/10

ü.+ nin 038/16, 047/08

ü.+ yi 034/25

ünlü: Herkesçe bilinen, ün salmış olan; angın, adlı sanlı, anlı şanlı, şöhretli, tanınmış, meşhur, şanlı, namlı (I), namdar.

-2-

ü. 065/09, 071/13

ürk-: Bir şeyden korkup sıçramak; tevahhuş etmek. Şaşkınlık ve korku duymak.

-4-

ü.- en 009/27

ü.- meye 024/25

ü.- tü 010/04

ü.- üp 030/29

ürper-: Korku, tiksinti, üşüme vb. yüzünden tüylerin dikilip derinin nokta nokta kabarmasıyla görülen ani titreme; ifildemek.

-1-

ü.- diğini 008/17

üryan: [Ar.] Çıplak.

-1-

ü. 094/09

üst: Bir şeyin yukarı, göğe doğru olan yanı; üzeri, fevk, alt karşıtı. Bir şeyin görülen yanı, yüzü. Giysi.

-32-

ü. 037/16, 040/03, 050/22, 054/12

ü. kattaki 060/04

ü.+ lerine 060/15

ü.+ ü 056/27, 063/06

ü.+ ümüze 009/01

ü.+ ünde 022/09, 022/20, 035/15,

039/25

dumanı ü.+ ünde 089/18

ismi ü.+ ünde 037/06, 086/32

ü.+ ünden 050/24

akardı ü.+ ünden 073/14

ü.+ üne 022/13, 024/01, 034/20,

037/13, 057/26, 058/32, 089/04

ü.+ üne almış 078/25

bacak bacak ü.+ üne atarken

045/18

ü.+ üne geçirdiği 063/28

ü.+ üne koyalım 092/04

ü.+ üne vazife 080/01

ü.+ üne yoktur 068/20

ü.+ üne vazife olmadığı 068/15-16

üstat, -dı: [Far.] Bilim veya sanat alanlarından herhangi birinde üstün bilgisi ve yeteneği olan kimse.

-1-

ü.+ m 068/20

üstelik: Üste verilen şey, fazladan verilen şey; fark. Ayrıca, bir de, bundan başka; bile.

-12-

ü. 007/25, 009/16, 020/23, 049/16, 057/34, 070/02, 075/18, 077/14, 080/28, 087/19, 092/11, 094/26

üstün: Benzerlerine göre daha yüksek bir düzeyde olan, onları geride bırakan.

-2-

ü. 036/27, 037/15

üstünlük: Üstün olma durumu; faiklik, faikiyet, galebe, rüçhan, avantaj.

-2-

ü. 087/03

ü.+ ünü 088/31

üşen -: Kendinde bir gevşeklik duyarak bir işi yapmaya isteği olmamak; erinmek.

-2-

ü.- di 024/26

ü.- medi 029/20

üşüş-: Her yandan çokça bir araya gelmek, toplanmak, birikmek; üşmek.

-2-

ü.- en 094/10-11

ü.- müş 085/17

ütü: Genellikle giysilerin buruşukluklarını gidermek için bunların üzerinden geçirilen kızgın demir araç.

-1-

ü.+ yü 060/28

ütülü: Ütülenmiş, ütü ile buruşuklukları giderilmiş.

-1-

ü. 087/09

ütüsüz: Ütülenmemiş veya ütüsü bozulmuş.

-1-

ü. 067/34

üvez: Gülgillerden, orta boylu bir ağaç (Pirus sorbus).

-1-

ü. 045/22

üzdür-: Üzüntü verilmesini sağlamak.

-1-

ü.- ür 030/26

üzere: Niyet, gâye, amaç bildirir.

Bir işin veya durumun yaklaşmakta olduğunu bildiren bir söz. Gibi. Şartıyla.

-6-

ü. 041/20, 055/11-12, 063/10,

091/26, 092/09

ü.+ ine 039/06

üzerinde: Bir şeyin üstünde; ile ilgili, üzerine.

-16-

ü. 016/20, 022/05, 034/02, 038/20,

048/12, 048/21, 068/08, 095/06

ü. durduğum 092/24

ü. kalacağıdı 011/16

ü.+ ki 038/08

ü.+ n 011/07, 011/08, 011/12,

011/16, 012/12

üzerine: Üstüne. Hakkında. -den dolayı. -den sonra. -den daha üstün.

-22-

ü.+ e 009/13, 011/24, 012/03,

021/29, 022/04, 038/25, 059/32, 060/01,

060/12, 062/29, 064/17, 067/26, 069/08,

075/10, 076/07, 081/24, 083/30, 089/15,

092/21

ü.+ e atıvermiş 082/10

ü.+ e titrerdi 057/06

ü.+ e 012/01-02

üzgün: Üzülmüş, üzüntü duymuş; mahzun, melul, meysus.

-3-

ü. 037/08, 045/32, 087/23

üzül-: Üzüntü duymak; eseflenmek, yerinmek.

-1-

ü.- üyor 013/22

üzüm: Asmanın taze veya kuru olarak yenilen ve salkım durumunda bulunan meyvesi.

-1-

ü. 026/28

-V-

vaat: [Ar.] Bir işi yerine getirmek için verilen söz.

-1-

v. 067/32

vah: [Ar.] "Yazık" anlamında söylenen bir söz.

-1-

v. 080/11

vahamet: [Ar.] Güçlük, korkulacak tehlikeli durum.

-1-

v.+ ini 050/18

vaiz: [Ar.] İbadet yerlerinde öğüt niteliğinde dinî konuşmalar yapan kimse; öğütçü.

-1-

v. 026/07

vaka: [Ar.] Ortaya çıkan, oluşan durum, ilgi çeken veya çekebilecek nitelikte olan her türlü iş; hadise, olay.

-8-

v. 007/28, 014/23, 038/16

v.+ lar 068/19

v.+ larından 014/31

v.+ nın 020/21

v.+ yı 061/19

vaki: [Ar.] Olan, olmuş.

-2-

v. değil 058/02

v. değildir 067/35

vakit: [Ar.] Zaman. Bir işe ayrılmış veya bir iş için alışılmış saatler.

-21-

v. 022/17, 025/02, 046/13, 050/13, 079/34, 089/25

v.+ i 022/22, 022/23, 022/24, 022/25, 022/26, 031/31

v.+ i saati gelince 022/21

v.+ inizi 011/20

vakitsiz: [Ar.+T.] Uygun olmayan zamanda, vakti gelmeden, zamansız.

-1-

v. 066/01

valde: bkz. *valide*.

-1-

v. 091/03

valide: [Ar.] Anne.

-1-

v.+ nin 091/01

valilik, -ği: Vali olma durumu.

-1-

v.+ i 007/24

valiz: [Fr.] Genellikle yolculukta içine çamaşır vb. eşya konulan küçük el bavulu.

-1-

v.+ leri 047/12

vallaha: [Ar.] Vallahi.

-1-

v. 032/29

vallahi: [Ar.] "Tanrı'yı tanık tutarım, Tanrı hakkı için" anlamında kullanılan bir yemin sözü; billahi, tallahi, valla, vallaha.

-4-

v. 013/08, 041/03, 044/09, 072/16

vallahilazim: [Ar.] 'Yüce Allah'a yemin ederim.' Anlamında genellikle bir konuda kesinlikle doğru söylendiğini vurgulamak için kullanılan bir söz.

-1-

v. 094/32

vapur: [Fr.] Su buharı gücüyle çalışan gemi.

-6-

v. 069/36, 094/11

v.+ dan 071/06, 071/13

v.+ u 013/14, 071/06

var: Mevcut, evrende veya düşünce de yer alan, yok karşıtı. Elde bulunan her şey.

-102-

v. 007/15, 010/24, 019/08, 019/10, 022/23, 022/24, 022/25, 026/28, 029/32, 031/07, 031/16, 034/29, 036/18, 041/18, 041/24, 043/22, 044/11, 045/01, 046/25, 049/08, 059/26, 065/02, 065/03, 073/19, 077/11, 077/21, 078/36, 080/05, 082/06, 086/21, 090/28, 091/19, 092/06, 093/20, 093/28, 095/06, 095/14

hakkı v. 035/25

serde itfaiyecilik v. 085/19

v.+ dı 010/18, 012/23, 016/10, 017/21, 023/17, 024/02, 024/28, 025/23, 026/27, 029/07, 032/16, 043/34, 045/16, 047/10, 047/24, 054/22, 057/28, 059/05, 059/12, 074/07, 074/22, 075/02, 080/28

haberimiz v.+ dı 038/26

maruzatım v.+ dı 054/08

serde toyluk v.+ dı 015/34, 046/27

v.+ dır 008/21, 034/11, 034/21, 036/08, 058/11, 065/24, 067/05, 068/12, 091/14, 093/06

gözü v.+ dır 068/17

v.+ dır yalvaryakar 082/31

v.+ dır 090/21-22

v.+ ken 037/28, 081/16

ne v. ki 024/03, 024/10, 048/13

âlemi v. mı 078/26

ötesi v. mı 086/32

v.+ mış 043/20, 053/16, 057/16, 077/11, 078/08, 080/02, 085/12, 088/12, 090/19

v. olsun 082/30

v. oluşlarının 037/14

v.+ sa 039/20, 061/17, 086/27

ne hali v.+ sa görsün 080/04

v.+ sın 087/08

var-: Bir şeyi iyice anlamak veya duymak. Belli bir duruma veya düzeye gelmek.

-7-

hükme v.- abilmek 008/10

v.- ıyor 082/01

farkına v.- madı 049/34

farkına v.- mamış 085/26

v.- mış 025/08, 044/26

verilmiş sadakası v.- mış 014/21

varit: [Ar.] Olabileceği akla gelen.

-2-

v. olsun 009/20, 024/29

varlık, -ğı: Var olma durumu; mevcudiyet.

-1-

v.+ ını 057/19

varta: [Ar.] Tehlikeli durum.

-1-

v.+ da 085/25

vasıf: [Ar.] Bir kimse veya şeyin taşıdığı hal, sıfat, nitelik.

-1-

v.+ ları 007/26

vasıta: [Ar.] Taşıt.

-1-

v.+ lar 019/24

vasıtalı: [Ar.+T.] Doğrudan doğruya olmayan, dolaylı.

-2-

v. vergiler 049/02

v. vergilerin 049/03

vatana: [Ar.] Bir halkın hâkim olduğu, üzerinde yaşadığı, kültürünü oluşturduğu toprak parçası; el (III), il, dar (III), yurt.

-4-

v. 043/16,

v.-i; malumat 052/26, 052/29,

054/24

vatandaş: [Ar.+T.] Bir vatanda yaşayanlardan her biri, yurttaş.

-2-

v. 066/02

v.+ ını 047/22

vatandaşlık: [Ar.+T.] Vatandaş olma durumu, yurttaşlık.

-1-

v. 045/30

vatani: [Ar.] Vatanla ilgili, yurtsal.

-1-

v. 052/26

vataniye: [Ar.] Vatanla ilgili, vatan sevgisiyle alakalı.

-3-

malumatı v. 048/26

hidematı v.+ den 029/23

malumat-ı v.+ yi 052/29

vatansever: [Ar.+T.] Vatanını seven (kimse), yurt sever.

-1-

v. 042/21

vatman: [Fr.] Tramvay sürücüsü.

-3-

v. 011/27

v.+ ı 012/03

v.+ ın 014/23

vazgeç -: [Far.+T.] Eskiden beri yapmakta olduğu bir şeyi artık yapmaz olmak. Niyetten veya karardan dönmek.

-3-

v.- ti 062/08

v.- tik 092/14

v.- tim 037/33

vazıhaml: [Ar.] Doğurma, doğum yapma.

-1-

v. 092/11

vazife: [Ar.] Ödev. Görev.

-10-

v. 007/28, 018/31, 065/13, 065/14

üstüne v. 080/01

v.+ deyken 026/26

v.+ me 017/29

v.+ mi 080/07, 080/08

üstüne v. olmadığı 068/16-17

vaziyet: [Ar.] Durum. Konum.

-6-

v. 023/05

v.+ e 095/09

v.+ i 028/07

hazır ol v.+ inde 049/30

v.+ te 095/07

ve: [Ar.] İki kelime veya iki cümle arasına girerek aralarında bir bağ olduğunu anlatan söz.

-122-

v. 007/04, 007/09, 008/04, 008/09, 008/12, 008/18, 008/25, 008/29, 008/32, 009/12, 009/13, 009/26, 010/03, 010/04, 010/21, 011/06, 011/23, 013/11, 013/19, 013/25, 014/24, 014/33, 015/18, 015/26, 016/16, 016/28, 018/04, 022/22, 022/23, 022/24, 022/25, 022/26, 024/18, 024/19, 027/11, 034/03, 034/06, 034/21, 035/14, 035/28, 036/30, 037/08, 038/23, 039/09, 041/09, 041/10, 041/23, 041/27, 042/05, 042/08, 042/12, 043/06, 043/11, 043/16, 043/24, 043/30, 045/33, 046/14, 046/27, 047/14, 047/22, 048/10, 050/12, 050/13, 050/23, 051/19, 051/34, 052/32, 053/09, 055/19, 056/23, 056/24, 056/25, 057/14, 057/26, 057/30, 057/34, 058/05, 058/10, 059/21, 059/26, 060/13, 061/05, 061/14, 062/12, 062/31, 063/22, 063/26, 063/29, 064/05, 065/22, 066/26, 067/02, 067/11, 067/32, 067/35, 068/07, 068/11, 071/15, 073/28, 073/30, 073/32, 075/10, 080/19, 080/28, 081/07, 082/25, 087/28, 088/31, 090/16, 092/20, 092/25, 092/26, 092/30, 094/05, 095/02, 095/09

veçhe: [Ar.] Bir şeyin belli bir noktaya baktığı yan; yön, istikâmet.

-1-

v.+ si 069/26

vefa: Sevgiyi sürdürme, sevgi, dostluk bağlılığı.

-1-

v.+ b 088/05

vekâlet: [Ar.] Bakanlık.

-3-

v. 066/01

v.+ teki 054/11, 054/20

vekil: [Ar.] Milletvekili.

-2-

v. 016/06, 055/07

vekillik, -ği: [Ar.+T.] Bakanlık.

-1-

v.+ i 055/08

veledizina: [Ar.] Nikâhsız ana babadan doğan çocuk, piç.

-1-

v. 079/28

ver-: Sahip olunan bir şeyi başkasına aktarmak; lütfetmek, lütfeylemek. Sözlü veya yazılı olarak duygu, düşünce veya emir bildirmek ya da iletmek.

-80-

v. 031/02

yol v. 019/03

v.- di 072/12, 078/15

cevap v.- di 017/01, 018/14

karar v.- di 060/30

teminat v.- di 047/20

v.- diği 010/07, 035/02, 041/32,

065/27

ders v.- diği 048/18

süt v.- diği 092/29

v.- diler 036/03, 081/33
mola v.- diler 033/06
reyini v.- din 030/01
allah v.- e 048/07
v.- eceğim 031/05
v.- ecek 070/14
süt v.- ecektir 094/07
v.- ememişti 016/27
cevap v.- emeyince 091/15
v.- en 056/26
hissini v.- en 051/35
v.- erek 080/16
boş v.- erek 044/22
v.- ilen 081/29
v.- in 028/08
kulağımızı v.- in 035/18
salık v.- in 071/08
v.- ince 010/21
karar v.- ince 091/02
v.- ip 039/33
gözdağı v.- ip 064/10
karar v.- ip 013/20
v.- ir 093/11
sadaka v.- ir 076/20
v.- irim 070/16
can v.- irken 085/28
süt v.- irken 093/09
v.- irler 028/29, 071/08
zayıat v.- irler 027/04
pas v.- işlerinden 075/05
v.- iyor 062/22
v.- iyordu 074/33
işareti v.- iyorklar 018/33

v.- medi 054/26
metelik v.- medi 038/23
cevap v.- mediği 063/33
süt v.- mediğinin 095/04
reyimi v.- medim 029/33
ara v.- mek 069/26
gözdağı v.- mektedir 062/14
yol v.- meli 012/07
v.- memişler 078/09
cevap v.- memişti 016/27
şifa v.- menin 022/24
süt v.- mesi 092/31
yüz v.- mesinin 052/11
v.- meye 039/28
gürültüye v.- meye 024/26
izahat v.- meye 051/14
ismini v.- meyi 049/07
v.- mez 016/19
karşılık v.- mez 035/04
ses v.- mez 089/15
yüz v.- mez 080/25
v.- miş 073/18
el ele v.- miş 055/20
v.- mişler 076/32
izin v.- mişler 084/26
ders v.- mişti 048/16
salık v.- mişti 021/01
v.- miyorsa 092/31-32
allah cezasını v.- sin 087/30
allah v.- sin 032/03
izahat v.- sin 067/05

vergi: Kamu hizmetlerine harcanmak üzere hükûmetin veya yerel yönetimlerin

yasalara göre herkesten doğrudan doğruya veya bazı malların fiyatlarının üstüne koyarak dolaylı yoldan topladığı para.

-2-

vasıtalı v.+ ler 049/02

vasıtalı v.+ lerin 049/03

veril -: Verme işine konu olmak.

-6-

ceza v.- di 055/31

v.- en 075/22

fitil v.- ir 071/11

v.- miş sadakası varmış 014/21

yer v.- miyor 034/05

v.- se 034/05

vesselam: [Ar.] “İşte o kadar, son söz bu” anlamında sözü kısa kesmek için kullanılır.

-3-

v. 032/34, 035/12, 046/24

veya: [Ar.+Far.] Ayrı olmakla birlikte aynı değerde tutulan iki şeyi anlatan kelimelerden ikincisinin önüne getirilen söz; yahut, veyahut. Cümlede bildirilen konunun birden fazla şey için aynı zamanda söz konusu olduğu durumlarda kullanılan bir söz.

-10-

v. 008/15, 009/25, 016/12, 037/01, 066/32, 067/27, 074/26, 087/02, 092/29, 093/02

vezir: [Ar.] Osmanlı Devleti ve diğer İslam devletlerinde padişah veya hükümdara yardımcı olan, devlet işlerinde

önemli yetkilere sahip olan üst düzey yönetici; hidiv.

-1-

v.+ leridir 036/25

vira: [İt.] Durmadan, aralıksız.

-2-

v. 079/36, 087/06

viraj: [Fr.] Yolun kıvrıldığı yer, dönemeç.

-2-

v.+ ı aldı 010/22

v.+ ını 011/05

virgül: [Fr.] Yazılı cümlelerde birbiri ardınca sıralanan eş görevli kelime veya kelime gruplarının arası, sıralı cümlelerin arası vb. yerlerde kullanılan noktalama işaretinin adı (,).

-1-

v.+ üne 048/19

vitrin: [Fr.] Nesnelere insanlara gösterilmek ve satılmak için sergilendiği camlı bölme veya yer; camekân, sergen.

-5-

v. 014/27, 069/35

v.+ den 010/03

v.+ i 014/25

v.+ ini 009/29

vukuatsız: [Ar.+T.] Olaysız. Herhangi önemli bir olayın veya durumun meydana gelmediği durum.

-1-

v. 079/01

vur-: Elini veya elinde tuttuğu bir şeyi bir yere veya bir kimseye hızla çarpmak;

çakmak, geçirmek, inmek. Koymak, yerleştirmek. Ses çıkarmak için bir şeyi başka bir şey üzerine hızlıca çarpmak.

-23-

v. 035/33

vura v.- a 088/33

v.- a vura 088/33

v.- amadı 078/20

v.- amadığı 074/09

gem v.- amadığından 060/23

v.- an 008/16, 008/22, 040/04,
094/28

v.- dukça 090/04

v.- dum 078/20

v.- dun 081/35

v.- maktan 058/32

kafa v.- maz 075/23

v.- muş 008/01, 041/26

v.- sun 080/03

v.- up 046/19

v.- ur 035/11

v.- urlar 034/20-21

v.- uyor 082/03

v.- uyordu 015/13-14

vücut, -du: [Ar.] İnsanlar ve hayvanlar için organlar, kaslar, kemikler ve diğer yapılarla bir araya gelen fiziki varlık bütünü; eğin, ten.

-4-

v.+ u 057/22, 057/32

v.+ undan 039/21, 058/02

x: Matematikte bilinmeyen bir değeri göstermek için kullanılan sembol.

-4-

x. 053/20, 053/28, 053/29

x.+ ten 053/21

-Y-

y: Matematikte bilinmeyen bir değeri göstermek için kullanılan sembol.

-4-

y. 053/21, 053/28, 053/29

y.+ den 053/21

ya : [Far.] Şaşma, şaşkınlık bildiren bir söz. Genellikle iki seçenek arasından birini tercih etmek veya sunmak amacıyla kullanılan bir söz. Bazı çekimli zamanlardan sonra gelerek anlamı pekiştiren, kuvvetlendiren bir söz.

-67-

y. 017/26, 018/22, 024/17, 027/01, 028/20, 030/05, 030/25, 032/03, 033/12, 033/16, 034/08, 036/25, 037/09, 037/25, 040/28, 040/34, 041/21, 044/26, 046/27, 050/31, 053/07, 053/27, 053/30, 054/14, 058/14, 064/02, 065/27, 067/22, 069/26, 073/14, 074/36, 076/16, 077/30, 078/13, 078/36, 080/04, 082/12, 083/03, 083/26, 083/29, 084/26, 086/26, 087/31, 089/15, 089/20, 092/06, 092/09, 093/06, 093/22, 093/30, 095/16

ya deli y. amerikalı 038/22

ya bir şair y. bir ressam 059/10

y. bir şair ya bir ressam 059/10

y. deli ya amerikalı 038/21

ya sekizde y. dokuzda 048/02
ya duymamış y. duymamazlıktan
gelmişti 029/13

y. duymamış ya duymamazlıktan
gelmişti 029/13

y. hasandır ya hüseyin 069/21

y. herrü ya merrü 051/01

ya hasandır y. hüseyin 069/21

allah yürü y. kulum dedi 027/27

ya herrü y. merrü 051/01

y. sekizde ya dokuzda 048/02

yaban: [Far.] Doğal, el değmemiş alan.

-1-

y.+ a atılır 064/16

yabancı: Bir kişi, yer veya şeyin ait
olduğu kültür, dil veya ülke dışında olma
durumu. Tanınmayan, bilinmeyen; yad,
yadırgı.

-7-

y. 009/13, 042/30, 060/16, 064/23,
090/10

y. gelmiyordu 014/02, 014/12

yadırga-: Bir şeyin olağan ya da
beklenenin dışında olması nedeniyle
garipsemek veya şaşırarak.

-1-

y.- r 034/24

yadigâr: [Far.] Geçmişten kalan, anı
değeri taşıyan veya miras olarak kalan.

-1-

y. kalmış 073/05

yağ-: Atmosferdeki su buharının
yoğunlaşarak sıvı hale gelmesi ve yer
yüzeyine düşmesi.

-5-

y.- an 022/15

y.- inca 015/26

y.- ıyordu 007/01

y.- ıyordu 024/01-02

y.- mıyordu 018/01-02

yağ: Vücudun enerji ihtiyacını karşılayan
ve beslenmede önemli bir rol oynayan,
bitkilerden veya hayvanlardan elde edilen
sıvı veya katı madde.

-1-

içimizin y.+ ı eridiği 016/03

yağlı: Bir şeyin yağ içermesi veya yağ ile
kaplanmış olması durumu.

-1-

y. 086/36

yağmur: Atmosferdeki su buharının
yoğunlaşarak sıvı hale gelerek yere
düşmesiyle meydana gelen doğa olayı;
yağış, baran, bereket, rahmet.

-12-

y. 007/01, 010/24, 012/10, 015/26,
018/01, 029/02

y.+ dan 009/28, 012/13, 014/30

y.+ u 013/09, 024/01

y.+ un 012/24

yağmurlu: Yağmuru olan, yağmur yağan.

-4-

y. 012/13, 013/04, 014/30, 063/08

ya herrü ya merrü: Zor bir durumda olan ve iki seçenekten birini genellikle de tehlikeli olanı seçme zorunluluğu karşısında "ne olursa olsun" gibi kötü ihtimalin de göze alındığını anlatan bir söz.

-1-

y. 051/01

yahu: [Ar.] Bir duruma karşı duyulan şaşkınlık, hayret veya bazen sinirlenme anlamında kullanılan bir söz. Birine seslenirken yakınlık, samimiyet veya biraz da sitemli bir tavırla kullanılan bir söz.

-9-

y. 020/11, 027/24, 028/05, 031/28, 033/11, 053/31, 066/11, 069/23, 070/32

yahut: [Far.] Veya. İki ya da daha fazla seçenek arasında alternatif sunmak amacıyla kullanılan bir söz.

-18-

y. 008/03, 009/10, 015/30, 019/12, 024/10, 024/22, 052/26, 059/27, 060/22, 061/35, 070/28, 073/08, 075/03, 075/10, 076/08, 087/29

yak - : Bir şeyi ateşe vererek ısıtmak veya tamamen yakarak tahrip etmek, yok etmek.

-7-

y.- ıyordu 010/27, 060/28

y.- maya 086/37

y.- maz 095/16

y.- mış 014/22

y.- tı 012/17

y.- tığı 011/06

yaka: Gömlek, ceket, elbise gibi kıyafetlerin boyun bölgesine yakın kısmında bulunan, genellikle katlanan veya düz olarak yapılan parça.

-8-

y. 067/35

y.+ ları 086/36

y.+ mdaki 040/12

y.+ sı 050/33

y.+ sında 077/07

y.+ sından 015/17

y.+ sını 013/15, 013/26

yakala-: Bir kimsenin gitmesini engellemek, durdurmak. Avlamak, tuzakla ele geçirmek.

-3-

y.- mış 082/18

y.- yan 070/05

y.- yıverirdim 087/29

yakalı: Herhangi bir biçimde yakası olan.

-2-

y. 012/20, 012/25

yaka paça: Zorla, isteği dışında.

-1-

y. 094/12

yakarış: Yakarmak işi; yakarı.

-1-

y.+ larını 060/32

yakın: Uzak veya uzun olmayan (zaman veya yer), az mesafe veya an.

-4-

y. 027/29, 028/17, 036/02

y.+ larda 062/31
yakınlık: Yakın olma durumu;
mukarenet.

-1-

y. gösterse 062/27

yakış-: Bir şeyin veya bir kişinin bir duruma, kişiye, ortama veya özelliğe uygun, hoş, güzel veya doğru bir şekilde uyum sağlaması.

-2-

y.- ır 026/16

y.- mıyor 087/04-05

yakışık: Uygunluk, yakışma, yaşama.

-1-

y. almayacak 038/07

yakışıklı: Güzel, gösterişli (erkek).

-4-

y. 025/30, 047/09, 080/27

y.+ dır 070/02

yakıştıra -: Bir kişinin ya da bir şeyin bir duruma, ortama veya başka bir kişiye uygun olmadığına kanaat getirmek.

-2-

y.- madığından 013/18

y.- mıyor 069/22

yaklaş-: Bir şeyin veya bir kişinin bir yere, duruma veya diğer bir ögeye mesafesinin azalması. Aradaki süreyi azaltmak veya büsbütün ortadan kaldırmak; yakınlamak. Yakınlaşmak.

-5-

y.- ıp 089/05

y.- ıp 062/19-20

y.- ıyor 032/21

y.- ıyordu 088/01

y.- mıştı 007/25

yaklaştır-: Bir şeyi veya kişiyi bir noktaya, yere ya da duruma daha yakın hale getirmek.

-1-

y.- in 095/12

yala-: Bir yüzeye veya nesneye dil ile dokunarak ıslatmak veya sıvamak.

-2-

y.- yıp 085/21

y.- yıp geçti 088/02

yalak, -ğı: Akan suyun çevreye sıçramasını veya akıp gitmesini önlemek için çeşme, musluk vb.nin altına konulan delikli taş tekne. Hayvanların su içtikleri taş veya ağaçtan oyma kap.

-2-

y.+ a 062/17

y.+ ında 008/14

yalan: Gerçekle ilgisi olmayan, uydurulan veya kasıtlı olarak çarpıtılan bilgi; kaşkariko, hilaf, şorolop. Uydurma.

-14-

y. 018/18, 018/35, 041/32, 044/04, 079/13, 084/32, 086/23, 086/34, 087/22

y.+ ını tutman 087/25

y.+ larını 087/28

y.+ larının 086/13

yalancılık: Doğru olmayan bilgileri nkasıtlı olarak söyleme, yalan söyleme durumu ya da alışkanlığı.

-1-

y. 086/27

yalın ayak: Ayakları çıplak. Çıplak ayakla.

-7-

y. 038/15, 038/18, 042/28, 062/34, 075/11-12, 075/12, 075/30

yalnız: Yanında başkaları bulunmayan; tek başına; sadece.

-12-

y. 011/13, 015/26, 016/25, 037/34, 045/09, 045/20, 060/03, 062/01, 067/28, 080/11, 083/28

y.+ dı 039/33

yalnızlık, -ği: Bir kişinin tek başına olması, kimseyle birlikte olmaması durumu.

-1-

y.+ ı 013/04

yalvar -: Bir şeyin gerçekleşmesi için çok ısrarcı bir şekilde genellikle aciz bir durum içinde, birine rica etmek veya dilekte bulunmak.

-4-

y.- dım 043/26-27

y.- iyordu 022/02

y.- ması 022/04

y.- yakar- 082/31

yamaklık, -ği: Yamak olma durumu; el ulaklığı.

-1-

y.+ ı 037/02

yaman: Bir konuda çok iyi, yetenekli veya tecrübeli olan (kimse).

-1-

y. 027/33, 074/21

yampiri: Eğri büğrü, yan yan ve çarpık giden.

-2-

yampiri y. 055/17

y. yampiri 055/17

yamru yumru: Eğri büğrü, çarpık olan; yamuk yumuk.

-1-

y. yumru 014/33

yan: Bir şeyin, bir kişinin, bir yerin bitişiğindeki veya yakınındaki alan; yamaç, kenar, profil.

-63-

y. 018/21, 019/25, 055/18, 074/10, 074/13, 085/33

y.+ a 010/31, 017/27, 024/32,

025/24, 062/21, 072/23, 080/20, 094/01

bir y.+ a 034/07, 044/29, 087/11

artinden y.+ a çıkıyordu 017/24

y.+ da 067/36

y.+ daki 021/03, 021/05, 027/01

y.+ dan 086/19

bir y.+ dan 025/25, 074/14, 093/25, 093/27

öte y.+ dan 095/01

y. haflık 074/19

y.+ ı 027/20

dört bir y.+ ı 085/14

y.+ ı başımdaki 039/34

y.+ 1 başında 086/02
y.+ ıma 040/21, 045/17
y.+ ımda 093/13
y.+ ımdaki 049/06
y.+ ımızdaki 016/03
y.+ ına 021/27, 052/23, 062/19,
075/31, 077/12
y.+ ına alacaksın 083/24
y.+ ına koymayacağım 062/13
y.+ ında 015/29, 049/21, 070/25,
078/36, 081/07
y.+ ındaki 076/19
y.+ ındakiler 053/10
y.+ ındakilere 014/14
y.+ ındakine 052/20
y.+ ından 039/24
y.+ ından 039/24-25, 063/21
y.+ ınıza komam 078/12
y.+ ınızda 042/16
y.+ larına kâr kaldı 055/33
y.+ larında 077/13

yan-: Bir şeyin ateş veya ısı etkisiyle zarar görerek kül durumuna geçip yok olması. Zarara, kötülüğe uğramak. Parlamak, parıldamak.

-14-

y.- acak 085/27

y.- an 087/26

canına y.- dığım 084/35

y.- dığımız 050/18

canı y.- dığından 062/05

y.- dıkça 085/22

y.-ınca 043/31

y.- ıp 016/28, 027/25

y.- ıyor 085/07

y.- ıyoruz 085/35

yüreğim y.- mayacak 030/13

için için y.- mış 085/11

y.- mıştı 043/32

yanak : Yüzün alt kısmında, burunla kulak arasındaki bölgedeki genellikle etli ve yumuşak olan kısım.

-2-

y. 057/23

y.+ ları 015/18

yanaklı: Yanaklarıyla dikkat çeken ve hoş bir görünüme sahip olan.

-1-

y. 077/21

yanış-: Karışmak, ilgilenmek, istek göstermek.

-1-

y.- maz 069/10

yangın: Kontrolsüz bir şekilde yanan, genellikle çevresine zarar verebilen büyük ateş.

-6-

y. 085/15, 085/16, 085/19

y.+ ı 085/04, 086/04

y.+ ın 085/15

yanıl - : Bir konuda yanlış hareket etmek veya yanlış bir karar vermek.

-2-

y.- dığımızı 039/18

y.- mışım 059/14

yanılı- Birini yanlış bir şekilde yönlendirmek veya bilgilendirmek; şaşırtmak.

-1-

y.- mamış 093/18

yani: Önceki ifadenin ne anlama geldiğini daha açık bir şekilde belirtme. Bir durumu daha kısa ve net bir şekilde belirtme.

-9-

y. 032/04, 034/08, 044/19, 072/22, 075/13, 086/34, 087/07, 090/06, 091/24

yanılış: Bir şeyin gerçeğe, doğruya veya beklenen sonuca uymaması durumu.

-5-

y. 018/09, 036/31, 057/02, 071/26

y.+ ı 054/10

yap- : Bir işi veya eylemi gerçekleştirmek, meydana getirmek. Olmasına yol açmak. Üretmek. Edinmek, sahip olmak. Davranmak, hareket etmek. Bir durum yaratmak. Birisine bir meslek kazandırmak veya birisini yetiştirmek.

-76-

y.- abilen 065/21

y.- abilirim 011/19

y.- acağım 014/15

y.- acağını 080/32

pikniği y.- acağız 070/13

y.- acak 058/16, 078/21, 079/27

y.- acaklar 028/28

y.- alım 092/05

y.- amıyorlar 037/31

y.- an 032/07, 074/17, 082/22

y.- ar 034/23, 057/25, 061/07

y.- arken 048/21

y.- arken 082/27-26

y.- arlar 018/29

y.- arsanız 018/12

y.- ın 018/12

fren y.- ınca 012/06

y.- ıp 026/11, 053/15

banyo y.- ıp 036/17

maye y.- ıp 081/01

ne yapıp y.- ıp 015/22

şarjlar y.- ıp 073/30

ne y.- ıp yapıp 015/21

y.- ıyor 078/31

mahsus y.- ıyordu 049/18

tezahürat y.- ıyorlar 086/11

y.- ıyormuş 077/26

y.- ma 013/19, 085/29

y.- madan 016/26

y.- madığı 035/19

y.- mak 009/32, 068/30, 076/12,

095/10

afi y.- mak 076/19

iş y.- mak 021/29

y.- maktan 052/30

fauller y.- masa 073/32

y.- masını 068/14

nükte y.- mış 012/32

y.- mışlar 025/15

y.- mıştı 022/04, 080/29

y.- sa 051/32, 082/05

y.- tı 067/13, 085/08, 091/30

y.- tığı 021/25, 022/13, 054/05,
080/19

sermaye y.- tığı 071/03

taklidimi y.- tığı 040/19

y.- tığının 079/29

y.- tığına 068/17

y.- tığından 015/04

y.- tığını 007/11

y.- tık 078/19, 092/09

y.- tıkları 032/19

y.- tıklarından 046/33

y.- tıklarını 036/14

y.- tüm 080/07, 080/08, 084/33

y.- tınız 046/10

yapı: Fiziksel olarak inşa edilen ve belirli bir amaca hizmet eden yapılar, binalar, köprüler, duvarlar gibi nesnelere; mimari.

-3-

y. 085/13

y.+ lar 022/20

y.+ lara 022/17

yapıl-: Bir şeyin gerçekleştirilmesi, oluşması veya bir işin başkaları tarafından yapılması.

-5-

y.- acağını 049/03, 051/21

y.- inca 055/29

y.- ır 049/02

y.- ırkene 025/15

yapılı: Vücudu gelişmiş; iri.

-1-

y. 047/10

yapış-: Bir şeyin başka bir yüzeye veya nesneye kuvvetle tutunması, yapışkan bir madde aracılığıyla sabitlenmesi. Birini rahatsız etmek, sataşmak, peşini bırakmamak, musallat olmak.

-2-

y.- ır 019/28

y.- mış kalmış 083/13

yapış yapış: Yapışmış.

-1-

y. 063/07

yapıştır-: Hızlıca ve keskin bir karşılık vermek veya gerekeni yapmak.

-1-

y.- ır 068/34

yapma: Yapma işi.

-1-

y.+ ya 084/19

yapmacıksız: İçten, içten geldiği gibi; samimi.

-1-

y. 041/27

yapraklı: Yapraklı olan.

-1-

y. 060/06, 067/29

yaptır-: Bir kişinin başka birine bir işi yapması için talimat vermesi. Hazırlanmasını sağlamak.

-3-

y.- abildiği 080/20

y.- ır 066/19

y.- ırmış 054/03

y.- ıyormuş 066/16

yar-: Bir şeyi ikiye ayırmak, kesmek, yararak açmak.

-1-

y.- ıp 086/14

yara: Derinin, kasların veya organların dış etkenlerden dolayı hasar görmesi, kesilmesi, delinmesi veya sıyrılması durumu; ceriha.

-2-

.y.+ sı 013/30, 013/31

yara -: Bir şeyin ya da bir davranışın bir kişiye veya duruma iyi gelmesi, olumlu etkiler yaratması. Bir şeyin belirli bir amaç için doğru, yerinde veya etkili bir şekilde kullanılması.

-6-

y.- abilirdi 057/15

işe y.- dığı 073/12

y.- madı 080/22

işe y.maz 037/08

y.- r 032/09

işe y.- sa 080/22

ya rabbi: Tanrı'm, Allah'im.

-2-

y.+ m 015/12, 043/11

yaradılış: Bir kimsede doğuştan bulunan vücut ve ruh özelliklerinin tümü; tıynet, cibilliyet.

-1-

y. 041/18

yaralan-: Yaralama işi yapılmak.

-4-

y.- dı 079/12

y.- dım 087/22

y.- dın 087/19

y.- mıştı 013/29

yaralı: Bir kişi veya canlının fiziksel zarar görmüş, vücudunda hasar oluşmuş, bir veya daha fazla bölgesinde açık ya da kapalı bir yaralanma meydana gelmiş olması.

-1-

y. 014/33

yarar-: Bir kişinin veya grubun hoşuna gitmek, onların takdirini kazanmak amacıyla yapılan davranış.

-2-

y.- amamıştı 080/23

y.- maktan 036/28

yararlı: Bir şeyin veya bir durumun, kişiye veya bir duruma faydalı, olumlu etkiler sağlayan, iyi sonuçlar doğuran özellikte olması; istifadeli, müfit.

-1-

y. 074/02

yaraş -: Yakışmak, uymak.

-2-

y.- an 024/33, 041/27

yarat-: Bir şeyin yoktan var edilmesi, yeni bir şeyin ortaya konulması veya bir fikrin, eserin oluşturulması.

-6-

y.- acaktı 008/31

y.- mak 016/02

y.- mış 007/09

allah y.- tı demeden 063/18

dünyayı ben y.- tım 029/16
küçük dağları ben y.- tım diyen
037/27

yaratık: Yaratılmış canlı varlık; mahluk.

-2-

y. 056/28

y.+ lardan 071/24-25

yaratıl -: Yaratma işine konu olmak.

-1-

y.- mamışım 041/20

yarbay: Orduda albay rütbesine bir alt olan, subaylar arasında yüksek rütbeli bir askeri unvan.

-4-

y. 072/09, 072/10

y.+ ın 072/10

y.+ ının 072/08

yardım: Bir kişiye veya gruba, bir işin yapılmasında veya bir zorluğun aşılmasında sağlanan destek veya katkı; iane.

-4-

y. edeceğiz 074/15

y.+ ını 071/02

y.+ ıyla 077/28

yârenlik: Ahbapça, dostça konuşma, söyleşme; muhabbet.

-1-

y. ediyorlar 025/05

yarı: Bir bütünün iki eşit parçasından biri veya bir şeyin tam olarak tamamlanmamış kısmı.

-7-

y. 014/33, 075/13, 075/24

gece y.+ sı 085/05, 085/12

yarı y.+ ya 052/36

y. yarıya 052/36

yarım: Bir bütünün tam olarak tamamlanmamış, eksik veya sadece bir kısmı olan durum.

-13-

y. 007/04, 007/21, 007/26, 009/17,

019/32, 020/20, 022/32, 023/27, 024/11, 027/19, 044/16

yarım yamalak: Kusurlu, eksik olan; çat pat.

-1-

y. 040/08

yarım: Bugün sonrası, bir sonraki gün; ferda. Şu anki günün ardından gelecek ilk gün içinde.

-2-

y. 078/35, 083/31

yarma: Yarmak işi.

-1-

y.+ sı 085/29

yas: Bir kayıp veya üzüntü sonucu duyulan derin acı ve hüznün; matem.

-1-

y.+ ını tuttu 057/09

yastık: Baş dinlendirmek, uyumak veya rahatlamak amacıyla kullanılan, genellikle pamuklu veya süngerli dolgu malzemesiyle doldurulmuş, kare veya dikdörtgen şeklinde olan yumuşak bir eşya.

-1-

y.+ ları 046/07

yaş: (I) Bir canlının dünyada geçirdiği yıl sayısı, doğumdan itibaren geçen zaman.

(II) Suyu veya nemi içeren, kuru olmayan.

-23-

y. 029/01, 045/27

y.+ a 035/23

y.+ ı 007/22, 041/32, 084/15

y.+ ma 090/23

y.+ ma 024/33

y.+ nda 013/19, 090/19

y.+ ndaki 094/21

y.+ ndan 041/33

y.+ nı dolduran 060/09

y.+ nın 038/09

gözlerinden y.+ lar boşanarak

023/29

sevinç y.+ ları döken 012/26

y.+ ların 046/28

y.+ larında 077/20, 086/03

y.+ ta 094/01

y.+ taki 049/30

y.+ tan 090/17, 094/21

yaşa- : Bir canlının hatta olması, varlık gösteren bir şekilde hayatta kalmak ve biyolojik işlevlerini sürdürmek. Varlıklı, endişesiz, sıkıntısız, hoş vakit geçirmek, keyif sürmek. Zorluklara, tehlikelere karşı direnmek, sürdürmek.

-10-

hay aklınla y. 032/13

y.- yabildik 090/13

y.- yabilirdi 064/22

y.- dım 092/15

y.- mak 051/28

y.- makta 044/01

y.- r 033/16

çok y. sen 013/01

y.- yıp 064/28

y.- yışa 061/22

yaşam: Bir canlının varlık gösterme süreci, hayatta olma durumu ve hayatta geçirilen zaman; dirim.

-1-

y.+ a 013/12

yaşar-: Islanmak, nemlenmek.

-2-

gözleri y.- miş 081/19

y.- miştir 081/20

yaşıt: Aynı yaşta olan kimselerden her biri; emsal.

-1-

y.+ ları 077/02

yaşlı: Yaşı ilerlemiş, kocamış (kimse); ak saçlı, ihtiyar (I), kart (I), koca (II).

-3-

y. 012/20, 065/04

y.+ larının 077/01

yaşlıca: Biraz yaşlı olan.

-1-

y. 026/22

yat-: Bir yüzeye (genellikle yatak) uzanarak dinlenmek, uyumak veya vücut pozisyonunu almak. Bulunmak, var olmak, mevcut olmak.

-4-

y.- ıyor 079/14

y.- ıyordu 079/16

y.- tıgım 087/28

y.- tıklarından 045/06

yatak: Uyuma ve dinlenme için kullanılan, üzerinde yastık veya örtü bulunan mobilya; döşek.

-7-

y. 079/15

y.+ a 046/06

y.+ ında 046/22, 054/16

y.+ tan 020/28, 063/11

yatak çarşafı: Yatak üzerine serilen, genellikle pamuklu ve benzeri kumaşlardan yapılmış bir örtü.

-1-

y.+ nızda 063/07

yatak odası: Uyumak ve dinlenmek için kullanılan oda.

-1-

y.+ nda 060/21

yatır -: Eğmek, yatık duruma getirmek.

-1-

y.- inca 023/32

yatış-: Şiddetli hâli geçip sükûnete ermek, sâkinleşmek, durulmak.

-1-

y.- incaya 060/29-30

yatıştır- : Sükûnete erdirmek, teskin etmek, sakinleştirmek. Yumuşatmak, razı etmek.

-3-

y.- incaya 084/31

y.- ıyordu 021/01

y.- mak 046/19

yavan: Tatsız, zevksiz, anlamsız.

-2-

yavan y. 043/05

y. yavan 043/05

yavaş: Hızı düşük olan; ağır, aheste.

-10-

yavaş y. 019/23, 032/25, 033/22, 047/16, 061/35

y. yavaş 019/23, 032/25, 033/22, 047/16, 061/35

yavru: Yeni doğmuş hayvan veya insan; bala. Çocuk.

-5-

y.+ m 023/31, 062/36

y.+ su 092/12

y.+ sunu 092/28, 093/19

yavrucak: Çocuklara yönelik, onları tatlı ve sevimli olarak tanımlamak için kullanılan bir söz; yavrucuk, yavrucağız.

-3-

y. 013/08, 061/21

y.+ ın 093/29

yay: Esnek olup kırılmadan bükülüp eğilebilen, çekildiğinde uzayabilen, sıkıştırıldığında şekil değiştirebilen ve kuvvet kaldırıldığında eski haline dönen parça.

-2-

y.+ ı 064/13

y.+ ina 030/23

yaya: Yürüyerek giden kimse; piyade (I).

-1-

y. kalmak 027/32

yayı: Yayılmış, yayvan olan.

-1-

y. 052/32

yayı: Herkes tarafından duyulmak.

Etrafa dağılmak.

-2-

ortalığa y.- dığından 064/19

y.- sın 058/02

yayınla-: Bir kitabı, dergiyi, makaleyi veya benzer bir eseri basmak veya dijital ortamda erişilebilir hale getirmek; çıkarmak, neşretmek.

-1-

y.- rlar 060/01

yayvan: Geniş, genişlemiş veya düzleşmiş.

-1-

y. 057/34

yaz- : Bir şeyin harf, rakam veya sembollerle bir yüzeye (kâğıt, bilgisayar ekranı, vb.) aktarılması. Kaydetmek.

-19-

y. 053/32

y.- abilirdim 018/15

y.- acak 067/08

y.- acaklarımı 053/01

y.- acaktır 071/20

y.- ar 038/02, 067/09, 071/19

y.- dığı 081/28

y.- ip 060/05

y.- ıyor 028/10, 028/11, 081/26

y.- ıyordu 023/14

y.- mak 076/12

y.- mama 052/35

y.- maya 049/05

y.- mıyorlar 054/04

y.- mıyorsun 052/34

yaz: Genellikle yüksek sıcaklıkların etkili olduğu ve günlerin uzun sürdüğü ilkbahar ile sonbahar arasında kalan mevsim.

-6-

y. 038/17, 058/02, 084/26

y. kış 077/12

y.+ ları 057/35, 076/01

yazı: Düşüncenin belli işaretlerle yazılması. Herhangi bir konuda yazılmış bilim, düşünce ve sanat ürünü.

-2-

y. 072/13

y.+ ya 056/26

yazık: Kınama veya acınma, üzüntü anlatan bir söz.

-3-

y. 036/06

ne y. ki 034/04

yazıl -: Bir şeyin yazılı hale getirilmesi ya da yazılması. Bir yere kaydını yaptırmak.

-5-

y.- acak 076/07

askere y.- dı 076/22

y.- ır 087/14

y.- miş 011/24

y.- sa 071/21

yazılı: Bir şeyin yazılarak kaydedilmiş olması, yazıya geçirilmiş; sözlü karşıtı. Üstünde yazısı olan.

-5-

y. 034/02, 044/27
y.+ dır 053/17

yazılı yoklama: Yazılı sınav.

-2-

y. 048/27, 051/21

yazı tura: Havaya atılan metal bir paranın, düştüğünde üstte kalacak tarafını önceden bilmeye dayanan şans oyunu.

-1-

y. atılacağı 075/01

ye-: Ağızda çiğneyerek yutmak. Kemirmek. Hoşa gitmeyen kötü bir duruma uğramak, tutulmak.

-12-

y.- diği 040/11, 080/18
y.- diğini 040/14
y.- mediğim 087/20
y.- mek yiyordum 039/32
afı kafi y.- mesinden 059/17
golü y.- mezdik 074/18
y.- miş içmiş 063/09
y.- mişler 078/11, 084/29
tekmeler y.- r 075/26
golleri y.- rdi 074/23

yedek: Bir şeyin yerine kullanılmak üzere hazırlanan veya mevcut olan alternatif öge, asıl karşıtı.

-2-

y. durduğundan 073/16

y. dururdu 073/15-16

yedek subaylık, -ğı: Yedek subay olma durumu.

-3-

y. subaylığını 077/25, 080/28, 080/31

yedi: Altı ile sekiz arasında yer alan sayının adı.

-4-

y. 042/20
seksen y. 057/27
y. canlı 033/11

yedili: İskambil gibi oyunlarda üzerinde yedi işareti bulunan kâğıt.

-1-

y.+ lere 037/01-02

yedinci: Bir sıralamada, dizilimde veya yerleştirmede yedi numaralı öge.

-1-

y.+ si 012/09

yedir -: Yemesini sağlamak.

-2-

onuruna y.- ememiş 020/10
y.- mişler 080/07

yegâne: [Far.] Tek, biricik.

-1-

y. 067/13

yeğen: Birine göre kardeş çocuğu.

-3-

y.+ i 078/08, 080/15
y.+ in 080/24

yel değirmeni: Rüzgâr gücüyle çalışan değirmen.

-1-

y.+ nin 085/16

yelek: Kolsuz, önü açık veya düğmeli üst giysisi; delme.

-3-

y. 050/22, 050/32

y.+ i 050/32

yelkenli: Yelkenleri olan, özellikle deniz ve göl gibi sularda kullanılan, sürüklenerek ilerleyen tekne türü; yelken.

-1-

y. 022/04, 022/07

yelten -: Yeltenmek işi.

-1-

y.- medi 054/26

yeme içme: Türlü yiyecek ve içeceklerle beslenme.

-1-

y.+ si 058/08

yemek: Gıda maddelerini yemek, beslenmek. İnsanların veya diğer canlıların enerji sağlamak ve hayatta kalmak için tükettikleri yiyecek; lokma, manca. Konuklara yiyecek verilerek yapılan ağırlama.

-6-

y.+ e 040/11

y.+ ler 080/18

y.+ ler yenilir 058/20

y.+ lerin 060/23

y.+ te 078/05-06

y. yenildi 042/13

yemin: [Ar.] Bir kişinin sözünü, iddiasını veya verdiği taahhüdü doğrulamak ve güvenilirliğini artırmak amacıyla kutsal bir değer ya da önemli bir varlık üzerine ettiği ant.

-2-

y.+ len 062/37, 079/14

yemin billah: Bir şeyin doğruluğunu ve ciddiyetini güçlü bir şekilde ifade eden, söylenen şeyin doğruluğuna olan inancı pekiştirmek için kullanılan bir söz.

-1-

y. 082/23

yemiş: Meyve.

-1-

y. 059/31

yemyeşil: Tamamen ve yoğun bir şekilde yeşil renkle kaplı olan.

-1-

y. 038/24

yen-: Bir yarışmada, oyunda ya da mücadelede üstünlük sağlayarak galip gelmek; utmak (I).

-1-

y.- diydik 088/07

yengeç: Çoğunlukla denizlerde bazen de tatlı sularda yaşayan on ayaklı, sert kabuklu ve yan yan hareket eden bir deniz canlısı; seretan.

-2-

y. 085/30

y. gibi 055/17

yeni: Daha önce var olmayan, yapılmamış, kullanılmamış ya da henüz ortaya çıkmış olan bir durum, nesne ya da zaman. Daha önce kullanılmamış olan. Yakın geçmişte olan veya yaşanmış.

-33-

y. 007/22, 022/17, 022/20, 024/09, 026/01, 027/14, 028/24, 029/27, 031/21, 035/01, 037/22, 037/32, 040/11, 041/09, 056/18, 060/09, 068/18, 070/24, 071/08, 072/10, 076/31, 081/21, 082/18, 090/15

y.+ den 020/12, 073/25, 092/12

y.+ si 038/02

y.+ sinden 065/24

y.+ sini 070/04

y. yeni 046/30, 092/22

yenil -: (I) Bir mücadele, yarışma, savaş veya herhangi bir rekabet ortamında karşı tarafa üstünlük sağlayamamak, başarısız ya da mağlup olmak. (II) Yeme işini gerçekleştirmek ya da yeme işine konu olmak.

-3-

yemek y.- di 042/13

yemekler y.- ir 058/20

y.- mekte 073/09

yeni yeni: Yeni olarak, bugünlerde, çok yakınlarda.

-2-

y. 046/30, 092/22

yer: Bir olayın gerçekleştiği, bir şeyin bulunduğu ya da kapladığı alan. Yatay olarak üzerinde durulan veya basılan

yüzey. Bir şeyin sığabileceği bir boşluk. Bir şeyin sıralama içindeki konumu.

-66-

y. 024/24, 058/27, 059/31, 063/10, 081/28

anlatacak y. arar 068/19

y. alamaz 073/15

y. alır almaz 043/25

y. almak 073/28

y.+ de 008/11, 008/13, 011/21,

031/21, 060/08, 067/16, 074/30, 082/09

y.+ den 059/09, 075/25, 087/29

y.+ e 009/30, 010/03, 049/32,

051/06, 075/25, 077/16, 077/33

sırtın y.+ e gelmez 081/17

y.+ i 049/14, 074/07, 085/19

y.+ idir 071/22

y.+ in dibine geçer 036/15

y.+ inde 011/23, 085/17

y.+ inden 029/20, 084/12

gözleri y.+ inden fırlamış 063/26

y.+ ine 007/02, 010/16, 014/23,

020/18, 073/20, 077/04

y.+ ine gelen 062/06

aptal y.+ ine konulduğuna 086/24

adam y.+ ine koymuyordu 032/23

boş y.+ ine yumruk yiyince 063/13

âdet y.+ ini bulsun diye 051/31

y.+ ini tutamayacaktı 062/07

y.+ inin 020/04

y.+ ler 009/28, 024/02, 045/24,

048/04

y.+ ler tutulu 074/20

y.+ lerde 075/23
y.+ lere 014/30
y.+ lere kadar eğilen 036/29
y.+ leri 036/11, 074/10
y.+ lerin 078/34
y.+ lerine 080/19
y.+ lerini 076/30
y.+ lerini tutan 074/05
y. verilmiyor 034/05

yer altı: Yerin toprağın altında kalan bölümü.

-1-
y. merdiveni 026/23

yerleştire- Yerleşmesini sağlamak. Önceden belirlenen bir noktaya yerleştirmek; konumlamak, konumlandırmak.

-4-
y.- emediler 025/15-16
y.- di 047/12
y.- diğiniz 089/05
y.- ir 075/19

yerli: Bir yerin, bölgenin veya ülkenin özgün, o yerin kendi doğal koşullarına ve özelliklerine ait olan.

-1-
y. 085/02

yeryüzü: Dünya.

-1-
y.+ nden 033/17

yeşer -: Yeşil renk almak; yeşillenmek.

-1-
y.- ecekti 022/20

yeşil: Doğada bulunan genellikle bitkilerin, ağaçların ve çimenlerin rengini belirleyen mavi ve sarı renklerinin birleşiminden oluşan bir renk.

-4-

y. 011/23, 037/13, 040/04, 040/18

yet- Yeterli sebep olmak. Bir gereksinimi karşılayacak, giderecek nicelikte olmak. Kötü bir davranış, durum, tutum yeterli olmak, kâfi gelmek.

-5-

y.- iyordu 062/35
y.- mez 092/13
y.- mezmiş 094/26
canına y.- miş 086/22
y.- se 061/30

yeter: İhtiyaç duyulan miktarda ve düzeyde olan; kâfi.

-1-

y. derecede 059/18

yetiş -: (Çocuk için) Büyümek, iş görecek yaşa ulaşmak. Ulaşmak, ermek, varmak, vasıl olmak.

-6-

y.- ebilmek 020/01
y.- ebilmişti 029/27-28
y.- irken 035/01
y.- miş 085/20
y.- ti 029/30
y.- tiği 060/23

yetişme: Yetişmek işi.

-1-

y.- me 036/25

yetiştir-: Gelişip büyümesini sağlamak, büyümesine özen göstermek; beslemek, büyütmek.

-3-

y.- ilen 007/15

y.- mek 060/19

yetiştirme: Yetiştirmek işi.

-1-

y.- meye 066/32

yığıl -: Çok sayıda birikmek, toplanmak. Düşmek, yıkılmak, kendini tutamayıp çökmek.

-2-

y.- dı 053/12

y.- mışlardı 012/03

yıkma: Yıkma işi.

-1-

y.+ nın 022/25

yıka -: Kir veya pislikten arındırmak amacıyla bir şeyi su veya başka bir temizleyici madde ile temizlemek; yumak (II).

-1-

y.- dıktan 089/07

yıkan -: Kirlerden arınmak amacıyla suyla temasta bulunmak, genellikle vücuda veya bir eşyaya su dökerek temizlenmek; çimmek.

-2-

y.- ır 058/02, 058/03

yıkatalı -: Yıkanmasını sağlamak.

-1-

y.- miş 085/10

yıkık: Yıkılmış olan.

-1-

y. 048/04

yıkıl-: Fiziksel olarak bir şeyin veya bir yapının düşmesi, devrilmesi veya çökmeye uğraması. Bir şeyin veya bir durumun kötüye gitmesi.

-6-

y.- an 085/23, 094/27

y.- dı 085/30, 086/06

y.- ıyor 085/30

y.- oor 019/10

yıkıntı: Virane.

-1-

y.+ ların 022/16

yıl: 365 gün süren ve takvimle ölçülen bir zaman birimi. Belirli bir dönemi veya olayı tanımlayan süre.

-15-

y. 008/12, 010/21, 015/18, 027/04, 029/05, 041/04, 071/16, 090/13, 092/15

y.+ dır 060/33

kırk y. düşünseniz aklınıza gelez

045/11

y.+ ı 054/10

y.+ ını 039/28

y.+ lar 009/03

y.+ larda 082/21

yıldırım: Çok hızlı yapılan, olan.

-1-

y. telgraf 010/06

yıllık: Üzerinden ... yıl geçmiş.

-2-

y. 090/12

kırk y. 068/03

yırtık: Yırtılmış olan.

-1-

y. 022/09

yırtın-: Parçalanır gibi bağırarak, sesini duyurmak için çok bağırarak, kendini zorlamak.

-2-

y.- iyordu 017/12

y.- maya 061/02

yi - : bkz. ye- .

-4-

y.- yince 058/27

boş yerine yumruk y.- yince

063/13

y.- yişinizden 040/10

yemek y.- yordum 039/32

yine: Bir kez daha; gene, gine. Buna rağmen, bununla birlikte.

-44-

y. 010/01, 012/03, 014/09, 020/25, 022/05, 024/02, 024/10, 024/14, 026/13, 028/30, 030/32, 032/17, 033/16, 035/20, 036/26, 038/12, 043/10, 048/10, 051/31, 053/08, 054/05, 055/11, 058/24, 061/25, 062/06, 063/09, 064/23, 067/26, 070/07, 071/10, 073/25, 074/31, 075/23, 078/32, 081/15, 081/35, 082/19, 082/27, 088/21, 088/22, 091/21, 093/01, 093/22, 095/02

yirmi: On dokuz ile yirmi bir arasındaki sayının adı.

-17-

y. 007/22, 008/12, 010/08, 027/04, 032/14, 049/20, 055/23

yüzde y. 010/23, 021/17

y. beş 049/20

y. bin 023/08

y. bir 077/20

y. birine 007/22

y. iki 077/20

y. üç 082/15

y.+ yi 007/22

yiyecek: İnsanların veya hayvanların yiyebileceği, vücuda enerji sağlayan ve genellikle besin değeri taşıyan madde; yenebilen.

-2-

y. 058/09, 061/26

yo: Bir şeyi reddetmek, karşı çıkmak veya olumsuz bir durumu ifade etmek için kullanılan bir söz.

-2-

y. 086/33, 087/12

yok: Var olmayan, bulunmayan veya mevcut olmayan; namevcut, nanay. Bir durumun ya da olayın gerçekleşmediği veya olamayacağı anlamında kullanılan bir söz.

-52-

y. 015/22, 018/11, 026/32, 028/32, 029/07, 038/06, 041/23, 043/18, 049/35, 053/31, 057/29, 058/07, 073/05, 073/12, 078/35, 081/13, 082/06, 082/16, 083/25, 084/24, 087/11

âlemi y. 017/22

gözüm y. 083/21
imkânı y. 050/27
lamı cimi y. 085/27
zarar y. 083/36, 092/23
y.+ ken 075/20
y.+ muş 057/16
alıp sattığı y.+ muş 042/04
y. oldu 033/10
y.+ sa 018/27
y.+ tu 013/14, 018/02, 023/10,
024/25, 048/26, 057/04, 057/19, 059/20,
060/21, 074/03, 075/08
imkân y.+ tu 052/35
haberim y.+ tu?? 045/07
y.+ tur 009/21, 009/22, 066/22,
091/16
ihtiyacı y.+ tur 051/17
imkân y.+ tur 037/20
üstüne y.+ tur 068/20

yokla-: Ziyaret veya sağlığını sormak amacıyla birine gitmek.

-1-

y.- dılar 080/10

yoklama: Bir gruptaki kişilerin varlıklarını veya katılımlarını kontrol etme işlemi.

-1-

y. 055/29

yoksa: Bir şeyin olma olasılığına karşılık, başka bir şeyin olma ihtimali.

-7-

y. 029/29, 041/08, 043/03, 050/10,
052/04, 061/13

yoksul: Maddi imkânları sınırlı, geçimini sağlamakta zorlanan; fakir, yokluklu, çulsuz, varlıksız, varyetsiz, yok yoksul, beş parasız, parasız, sersafil, zengin, varıl karşıtı.

-1-

y. 061/22

yokuş: Bir yerin yükselmeye veya alçalmaya eğimli, dik bir kısmı; çıkış, iniş karşıtı.

-2-

y.+ tu 009/28

y.+ unu 013/26

yol: Bir yerden başka bir yere gitmek için yapılan geçiş alanı veya araçların ve insanların geçebileceği, düzenli kullanılan güzergâh. Bir kişinin hayatındaki yön.

-17-

y. 018/27, 019/03, 019/24, 069/26

y.+ a 011/27, 019/14, 033/05

y.+ a geliyor 027/22

y. açan 055/27

y.+ da 063/02

y. gitmiş 026/04

y.+ u 049/25

y.+ una 024/34

y.+ undan 014/34

y.+ unu tutmak 046/23

y. ver 019/03

y. vermeli 012/07

yol -: Bir şeyi genellikle el veya bir aletle çekip koparmak.

-1-

saçını başını y.- maya 061/20
yolcu: Yolculuğa çıkmış kimse.
-6-
y.+ lar 009/10, 012/01, 012/02,
019/23
y.+ lardan 017/24
y.+ ları 094/11
yoldaş: Arkadaş, dost.
-2-
y.+ ı 088/30, 090/10
yolla -: Göndermek.
-6-
y. 019/08
y.- dılar 080/14
haber y.- miş 086/19
y.- mişti 010/16
y.- rım 086/21
yor -: Fiziksel veya zihinsel olarak birini
ya da bir şeyi fazla güç harcatarak
zorlamak, tükenmeye veya bitkinliğe yol
açmak.
-2-
hayra y.- amıyorum 036/05
y.- maz 075/22
yorgan: Yatak örtüsü olarak kullanılan,
genellikle içi elyaf, yün veya benzeri
malzemelerle doldurulmuş, sıcak tutan
kalın bir örtü.
-1-
y. 079/15
yorgun: Fiziksel veya zihinsel olarak
tükenmiş, güçsüz, dinlenmeye ihtiyaç
duyan, yorulmuş olan.

-3-
y. 094/01
y.+ du 024/05, 024/23
yorul -: Yorgun duruma gelmek.
-2-
y.- up 069/25
y.- ur 074/12
yorum: Bir konu, durum veya olay
hakkında yapılan açıklama, değerlendirme
veya görüş belirtme.
-2-
y. 062/29
y.+ un 062/29
yorumla-: Bir konu, olay, yazı veya
durum hakkında düşüncelerini,
görüşlerini, analizlerini ve
değerlendirmelerini ifade etmek.
-1-
y.- dı 062/26
yorumlat -: Yorumlama işini yaptırmak.
-1-
y.- irken 062/16
yön: Bakım, taraf.
-1-
y.+ ünden 008/24
yönel -: Belli bir yön tutmak, yüzünü belli
bir yöne doğru çevirmek; yönelmek,
bükülmek, teveccüh etmek.
-1-
y.- miş 049/24
yudum: Bir içki veya sıvı maddeden
alınan küçük miktar, genellikle bir kez
ağıza alınan miktar; höpürdek.

-1-

bir y.+ da 021/24

yufka: İnce, yumuşak ve genellikle ekmek veya hamur işleri için yapılan ince açılmış hamur parçası.

-1-

y.+ lar 058/10

yufka yürekli: Duygusal olarak hassas, kolayca etkilenen, korka veya cesaretsiz olan.

-2-

y.+ dir 087/24

y.+ liğin 017/21

yukarı: Bir yerin daha yüksek bir kısmına doğru olan yön. Bir şeyin üst tarafı veya yüksekliği. Bir konuda, seviyede veya değerinde daha yüksek, gelişmiş olma durumu.

-26-

y. 008/24, 020/29, 044/17, 050/28, 051/01, 056/24, 058/18, 059/27, 063/09, 063/15, 063/33, 064/04, 064/14

aşağı y. 007/23, 062/30

bir aşağı bir y. 027/15

fasarya aşağı fasarya y. 073/13

yukarı y. 045/26

y.+ da 009/16, 009/21, 036/10, 063/11

y.+ dan 033/22, 094/10

y.+ sında 012/19

y. yukarı 045/26

yum -: Gözleri sıkıca kapatmak, kısır sıkarak kapalı hale getirmek.

-1-

göz y.- uyorlar 061/34

yumak, -ğı: İp, iplik, kumaş veya diğer ince malzemelerin bir araya getirilip yuvarlak şekilde sarılması.

-1-

y.+ ım 057/03

yumruk: Elin, parmakların avuç içine doğru sıkılmasıyla oluşturulan sert şekil; sumsuk, pañç.

-1-

boş yerine y. yiyince 063/13

yumurtla-: Düşünmeden, beklenmedik veya uygunsuz bir şey söylemek; düşüncesizce konuşmak.

-1-

y.- yacaklar 054/01

yumuşa-: Katı bir tavır ya da sert bir tutumun yerini nazik ve anlayışlı bir duruma bırakması.

-1-

y.- mış 020/09

y.- r 019/27

y.- yıp 020/12-13

yumuşak: Tavır, davranış veya konuşma şeklinin kibar ve sakin olması.

-1-

y. başlı 035/07

yumuşat-: Kabalılığını, katılığını, sertliğini veya acımasızlığını ortadan kaldıracak duruma getirmek.

-1-

y.- ıp 016/16

yurt: Bir kişinin doğup büyüdüğü, bağlılık duyduğu veya millet olarak sahip olunan toprak; el (III), il, dar (III), vatan.

-1-

y. 045/35

yurt bilgisi: Yurttaşlık bilgisi.

-2-

y. 048/05, 052/30

yurtsever: Vatanını seven, ülkesine bağlı olan, onun çıkarlarını ve iyiliğini her şeyden üstün tutan (kimse); vatansever, vatanperver.

-1-

y. 061/16

yut-: Ağızdaki bir şeyi boğazdan geçirerek mideye ulaştırmak.

-2-

kazık y.- muş 041/34

y.- tu 020/33

yutkun-: Tükürüğü ya da ağızdaki herhangi bir şeyi yutma eylemi. Bir şeyi söylemek isterken çekinmek veya tereddüt etmek.

-2-

y.- dum 040/08, 044/01

yutturul-: Yutturma (kandırmak, aldatmak) işi yapılmak.

-2-

y.- mak 051/25, 086/26

yuva: Genellikle ailenin oturduğu ev.

-2-

y. kurmak 013/21

y.+ sına 062/31

yuvarlan -: Dökülerek düşmek.

-1-

y.- an 012/14

yük: Bir insan, hayvan veya taşıtın taşıdığı maddi ağırlık.

-1-

y. 080/32

yükle -: Bir suçu birinin üstüne atmak.

-1-

y.- meye 060/34

yüksek: Güçlü, şiddetli olan. Normal değerlerin üstünde olan. Alçak karşıtı. Derece veya makamı bakımından üstün.

-5-

y. 031/19, 076/18

y.+ çe 008/22-23

de y.+ lerde idi gözümüz 016/05

y. sosyete 007/17

yüksel -: Yükselme çıkılmak.

-2-

y.- ecek 022/20

y.- en 022/16

yün: Koyun tüyünden yapılmış.

-1-

y. 030/22

yürek , -ği: İnsanın bütün duygularının kaynağı ve mânevî varlığının merkezi, gönül.

-2-

y.+ i temiz 056/09

y.+ im yanmayacak 030/13

yürekli: Cesaretli, korkusuz, kararlı ve güçlü bir iradeye sahip olan; koçak.

-3-	y. 010/03, 013/24, 016/19, 044/20,
y. 032/34	081/33
taş y. 057/11	iki y. 020/14, 038/04
yufka y.+ dir 087/24	üç y. 080/16
yürü -: Adım atarak hareket etmek; gitmek. Yol almak.	y. suyu hürmetine 055/32
-12-	y.+ de 010/08
y. 020/11, 084/31	y.+ de ellisini 028/18
y.- dü 014/35	y.+ de yirmi 010/23, 021/17
y.- meye 013/16, 055/16	bu y.+ den 015/31, 027/04, 060/25,
almış y.- müş 085/20	087/20
allah y. ya kulum dedi 027/27	iki y. elli 038/04
y.- yemez 063/26	y.+ lerce 038/17, 042/30
y.- yen 009/13, 055/18	bin dokuz y. otuz 048/02
y.- yor 059/08, 062/17	y. tutmuş 066/06
yürüt -: İşinden veya bulunduğu yerden çıkarmak.	y.+ ü 049/33, 063/16, 069/36,
-3-	079/16
y.- müş 082/28	y.+ ü gözü açıldığında 060/21
y.- tülerdi 087/33	y.+ ü gülecek 068/26
y.- ürlerken 087/34	y.+ ü gülüyordu 078/27
yürüyüş: Yürümek işi.	y.+ ü kireç gibi olmuştu 023/23
-3-	y.+ üme 031/23, 043/28, 053/02,
y.+ ler 079/04	079/09, 088/24
y.+ ü 066/33-34	y.+ ümüzü 088/02
y.+ ünden 042/30-31	y.+ ünden 009/17, 044/26, 051/33,
yüz: (I) Doksan dokuzdan sonra gelen sayının adı. (II) Başta, alın, göz, burun, ağız, yanak ve çenenin bulunduğu ön bölüm; beniz, duluk, didar, sima, çehre, surat, suret, vecih, façade.	081/12
-55-	y.+ üne 009/05, 014/07, 022/08, 043/31, 050/31, 064/20
	y.+ üne bakamaz olmuşum 046/35
	y.+ üne bakılmayacak gibi 084/17
	y.+ ünü 012/21, 015/07, 016/28, 055/16
	y. vermesinin 052/11
	y. vermez 080/25

yüzbaşı: Orduda özellikle de bir taburun veya bölüğün başında bulunan bulunan subaya verilen ünvan.

-1-

y. 027/18

yüzdür -: (I)Yüzmesini sağlamak veya yüzme işini yaptırmak. (II) Derisini çıkarttırmak, derisini soydurtmak.

-2-

derisini y.- r 030/27

y.- üyordu 022/09

yüzlerce: Sayıca çok fazla, genellikle yüz ile ifade edilemeyecek kadar fazla olan bir miktar; pek çok.

-1-

y. 025/30

yüzlü: Yüzü herhangi bir nitelikte olan; benizli, simalı, çehreli, suratlı.

-4-

y. 059/06-07, 059/15, 068/09

y.+ sü 092/11

yüzlülük, -ğü: Yüzlü olma durumu.

-1-

y.+ ünü 087/28

yüzme: Yüzme sporu.

-1-

y. 077/25

yüzük: Genellikle parmağa takılan, metal (altın, gümüş, vs.) veya değerli taşlardan yapılan, dekoratif ve sembolik bir takı.

-1-

y. 015/22

yüzükoyun: Bir kişinin veya bir şeyin yüzü yere gelecek şekilde karnı üstü yere düşmesi ya da yatması durumu.

-2-

y. 046/06, 063/20

yüzüstü: Yüzü yere gelecek biçimde; yüzükoyun.

-1-

y. 037/13

yüzyıl: Yüzyıllık süre; asır.

-1-

y.+ ın 064/12

-Z-

zabıt: [Ar.] Tutanak.

-1-

z.+ lar 094/15-16

zabıta: [Ar.] Kamu düzenini sağlamak ve yerel yönetimlerin belirlediği kurallara uyulmasını denetlemekle görevli olan.

-1-

z. 014/31

zahir: [Ar.] Anlaşılan, görünüşe göre, galiba.

-1-

z. 029/01

zahmet: [Ar.] Güçlük.

-1-

bir z. 018/21

zaman: [Ar.] Olayların meydana geldiği, geçmişten geleceğe kadar süren soyutluk; hengâm. Dönem, devir.

-67-

z. 013/19, 015/29, 015/34, 016/07,
017/07, 017/08, 017/09, 019/15, 034/09,
036/16, 040/16, 040/20, 045/34, 046/12,
046/29, 052/10, 055/31, 056/09, 059/23,
062/27, 063/21, 067/31, 067/33, 069/04,
070/33, 073/02, 073/29, 075/02, 088/08,
090/14, 090/27, 091/29, 092/29

bir z. 062/11

her z. 013/30, 070/25, 073/15,
079/21

zaman z. 018/04

z.+ a 039/21, 074/08

aynı z.+ da 050/04

z.+ da eli kalem tuttuğundan

071/18

z.+ dan 088/12, 088/20

z.+ dır 080/25

z.+ ı 010/20, 022/22, 059/20

z.+ ında 007/24, 067/23, 071/04,

073/10, 085/20

z.+ ki 009/03, 082/25

her z.+ ki 082/23

z.+ lar 011/11, 011/14, 021/25,

046/34, 067/28, 080/10, 083/07

bir z.+ lar 070/32

z.+ larda 057/13

z.+ ları 088/03

z. zaman 018/04

zampara: [Far.] Ahlaki değerlerden yoksun, dürüst olmayan, kadınlarla ilişki kurarken saygısız ve çıkarıcı davranan,

kadınlara düşkün (erkek); kadıncıl, keskin, zendost.

-1-

z.+ lar 066/18

zamparalık, -ğı: [Far.+T.] Zampara olma durumu; zendostluk.

-1-

z.+ ı 039/27

zanaat: [Ar.] El becerisi ve teknik bilgiyle yapılan, genellikle küçük ölçekli ve geleneksel üretim işi; sınaat, sanat.

-1-

z.+ ını 076/24

zannet-: [Ar.+T.] Bir şeyin doğru olduğuna inanmak ya da bir şeyin öyle olduğunu düşünmek ancak bu düşüncenin kesin bir bilgiye dayanmaması.

-5-

z.- er 090/24

z.- ersem 035/28, 081/04

z.- me 078/16

z.- mem 041/33

zapt: [Ar.] Tutma, hâkim olma.

-2-

z. eder 051/35

z. ediyorlardı 055/21

zar: Vücutta bir organı veya dokuyu koruyan ince, sert, dış katman veya kaplama.

-1-

kulak z.+ ından 009/31

zarar: [Ar.] Bir şeyin bozulması, kaybolması veya olumsuz bir şekilde

etkilenmesi sonucu meydana gelen kayıp, olumsuz durum veya etki; ziyan, mazarrat, götürü, hüsrân, muhatara.

-3-

z. yok 083/36, 092/23

z. 014/26

zararsız: [Ar.+T.] Zarar vermeyen, olumsuz bir etki yaratmayan, tehlikeli olmayan; dokuncasız, ziyansız.

-1-

z. 090/15

zarif: Estetik açıdan hoş, ince ve nazik; zarafetli.

-3-

z. 034/20, 047/18, 057/30

zat: [Ar.] Kimse, kişi, şahıs, özellikle saygıdeğer kimse.

-2-

z. 012/20

z.+ tır 068/09

zaten: Doğrusu, doğrusunu isterseniz; esasen, zati.

-22-

z. 009/28, 012/05, 013/30, 024/16, 035/23, 042/22, 043/16, 048/11, 049/04, 050/18, 056/12, 057/10, 059/17, 062/07, 064/08, 069/09, 073/09, 075/03, 080/22, 085/13, 090/06, 094/33

zatürree: (zatüre); [Ar] Genellikle bakteriyel veya viral enfeksiyonlar sonucu akciğerlerde meydana gelen iltihaplanma, tehlikeli bir akciğer hastalığı; batar.

-1-

z.+ den 033/11

zavallı: Acınacak, yazık b,r durumda olan, güçsüz ve çaresiz durumda bulunan; gücü bir şeye yetmeyen.

-11-

z. 032/06, 042/22, 054/12, 060/33, 063/02, 064/21

z.+ lar 037/10, 074/13

z.+ yı 057/08, 072/04, 083/08

zaviye: [Ar.] Bakış açısı.

-1-

z.+ sinden 041/17

zayet-: (zayi etmek); Yitirmek, kaybetmek.

-1-

z.- meyin 011/20

zayiat: [Ar.] Yitikler, kayıplar.

-1-

z. verirler 027/04

zebella: [Ar.] İri yarı kimse.

-1-

z.+ sı 023/02

zehir: [Far.] Büyük üzüntü, acı, keder, sıkıntı.

-1-

içinin z.+ ini boşaltmış 088/30

zenci: [Ar.] Siyah ırktan olan kimse; siyahi, siyah adam, Arap.

-1-

z. 090/19

zengin: [Far.] Maddî olarak bol imkânlarla sahip, çok parası veya malı olan.

-1-

z. 084/19
zenginlik: [Far.+T.] Zengin olma durumu; varlıklılık, varsıllık, varyiyet.

-1-

z. 030/33

zevat: [Ar.] Kişiler, zatlar.

-1-

z. 055/15

zevce: [Ar.] Bir erkeğin evlenmiş olduğu kadın.

-1-

z. 016/12

zevk: Bir şeyden alınan hoşnutluk, keyif ve tatmin duygusu.

-2-

z. alan 047/23

z. alırdı 049/11

zevklen -: Bir şeyden hoşlanmak, keyif almak veya bir şeyin tadını çıkarmak.

-2-

z.- ir 094/27

z.- mek 073/08

zevzek: Tatsız tatsız konuşan (kimse), geveze.

-1-

z. 073/05

zeybek, -ği: Türk halk danslarından biri olan ve özellikle Ege yöresine ait olan bir müzik veya oyun türü; zeybek havası.

-1-

z.+ e 084/23

zeytinyağ: (zeytinyağı); Zeytin meyvesinden çeşitli yöntemlerle elde edilen bitkisel bir yağ.

-2-

z. 080/26, 080/26-27

zıpır: Genellikle enerjik, şımarık, hareketli ve bazen de ölçsüz davranışlar sergileyen; hırtapoz, zırtapoz, zirzop.

-1-

z. 045/13

zihin, -hni: [Ar.] Düşünme, anlama, hatırlama ve kavrama gibi zihinsel faaliyetlerin yapıldığı insan aklı ya da bilinci.

-5-

z.+ im 092/26

z.+ imde 043/32

z.+ imden 094/04

z.+ imi kurcalayıp 052/09

z.+ inde 019/14

zil: [Far.] Genellikle uyarı, çağrı ya da haber verme amacıyla kullanılan, bir mekanizmayı harekete geçirerek ses çıkaran alet.

-3-

z.+ i 043/21

z.+ inden 020/16

z.+ leri 084/03

zimme: [Ar.] Üstünde olan şey.

-1-

z.+ ine geçirişi 084/10

zincirleme: Birbirini izleyen, art arda gelen; müteselsil, teselsül.

-1-
z. 076/10
zira: [Far.] Çünkü, bu yüzden,
dolayısıyla.

-2-
z. 052/13, 059/21
ziyade: [Ar.] Fazla, çok, artan ya da ilave.

-2-
z. 009/11, 041/18
ziyadesiyle: Gerekenden çok, fazlasıyla.

-1-
z.+ siyle 093/12
ziyan: [Far.] Bir şeyin boşa gitmesi, yok
olması, heba olması ya da kaybedilmesi.

-1-
zarar z. 014/26
ziyaret: [Ar.] Bir kimseyi görmek veya
bir yere gitmek amacıyla yapılan kısa
sürelili konukluk veya gezme.

-5-
z. edildi 042/12
z. etmiş 045/03
z.+ ler 080/13
z.+ lerde 042/12
z.+ lerine 059/01
ziyaretçi: [Ar.+T] Bir yeri, bir kişiyi
görmek veya ona konuk olmak amacıyla
giden kimse.

-2-
z. 044/14, 056/02

zor: [Far.] Sıkıntı veya güçlükle yapılan;
güç (II), yaş (II), müşkül, kolay karşıtı.
Güçlükle. Zorunluluk.

-12-
z. 055/21
z.+ la 016/23, 043/24, 047/06,
068/29

z.+ u neresinden 066/15
z.+ unda kaldı 015/03, 064/18,
082/20

z.+ unda kalınca 069/26
z.+ unda kalırdım 057/07
z.+ unda kalış 023/04

zoraki: [Far.+Yun.] İstemeyerek yapılan,
zorlama; gıcırı bükme.

-2-
z. 041/09, 057/15

zorbalık: [Far.+T.] Zorbaca davranışta
bulunma; mütegalibelik, müstebitlik,
tagallüp.

-1-
z. etmişti 065/27

zorla -: Bir şeyi yaptırmak veya
gerçekleşmesini sağlamak için güç
kullanmak, baskı yapmak.

-1-
z.- mak 067/18

züppe: Gösteriş yapmayı seven, kendini
beğenmiş, bilgili ve kültürlü görünmeye
çalışan kimse.

-1-
z.+ yi 076/20

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu çalışmada Haldun Taner'in *Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu* adlı hikâye kitabının söz varlığının ortaya konması amaçlanmıştır. Bu amaçla eserdeki her hikâye tek tek taranarak incelenmiştir. Öncelikle eseri oluşturan hikâyeler söz varlığı unsurları kapsamında tek tek ele alınmış ve eserde yer alan adlandırmaların kavram alanlarına göre sınıflandırılması yapılmıştır. Eserin söz varlığının tespiti için gramatikal dizin hazırlanmıştır. Sözcüklerin anlamı yer aldıkları cümledeki bağlamına göre Güncel Türkçe Sözlük'teki tanımlarına uygun olarak kökenleriyle birlikte verilmiştir. Madde başı olan sözcüğün geçtiği söz öbeklerine de o sözcüğün altında yer verilmiştir. Alfabetik sıraya göre yer alan sözcüklerin eser içerisinde kullanım sayıları ve geçtiği satır ve sayfa numaraları da madde altında belirtilmiştir. Sözlükte tanımı bulunamayan sözcüklerin anlamı cümle içerisindeki bağlamına göre tarafımızca belirlenmiştir. Dizinde sözcüklerin yazımında Türk Dil Kurumu esas alınmıştır. Ancak yazar kimi sözcükleri eser içerisinde farklı yazımla kullanmıştır. Yazım farklılığı olanlar dizinde parantez içerisinde belirtilmiş; ayrı yazılması gerekirken birleşik sözcük kullanımıyla verilen sözcükler güncel yazımı esas alınarak verilmiş, başka bir uygulamaya gidilmemiştir:

Erkekler için kullanılan bir seslenme sözü olan “bey kardeş” ünlemi *Memeli Hayvanlar* hikâyesinde “*beykardeş*” (89/21) olarak kullanılmıştır.

Hekimin tedavi ile ilgili buyruklarını yerine getirip hastaya bakan, hemşireye yardım eden kimse anlamındaki “hasta bakıcı” ismi *Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu* adlı hikâyede “*hastabakıcı*” (16/12) olarak kullanılmıştır.

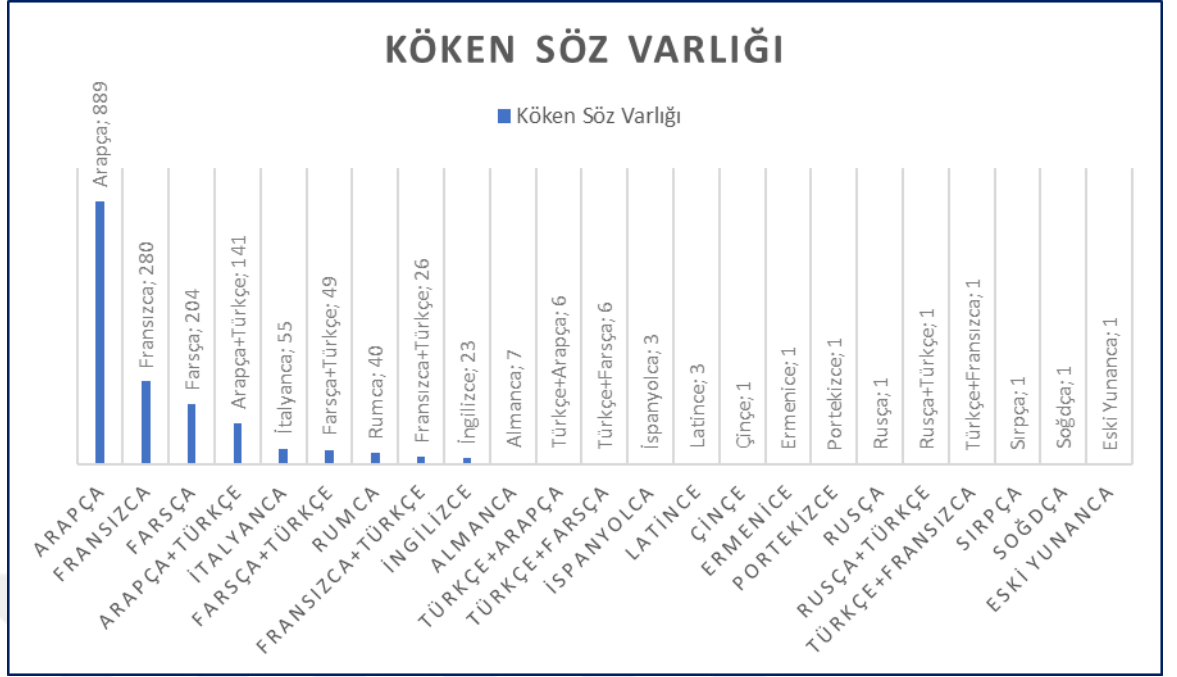
Altmış altı sayı almakla kazanılan bir tür iskambil oyunu olan “altmışaltı” sözcüğü *Fasarya* ile *Memeli Hayvanlar* hikâyesindeki kullanımlarında “altmış altı” şeklinde verilmiştir.

Eserde yer alan özel adlar ise eser içerisinde kullanım sayıları ve geçtikleri yerler ile birlikte ayrı bir dizin olarak *Özel Adlar Dizini* başlığı altında verilmiştir. Bu dizinde sözcüklerin kökenleri belirtilmemiştir.

Söz Varlığı bölümünde sözcükler ve söz öbekleri söz varlığı unsurlarına göre sınıflandırılarak verilmiştir.

Eserde yabancı sözcük kullanımı oldukça fazladır. Hikâyelerindeki kahramanlarının özelliklerine göre dilini de şekillendiren yazar, kitabın içerisindeki hikâyelerde hem Batı hem de Doğu dillerine yer vermiştir. Eserin genelinde Arapça, Farsça, Fransızca, İngilizce, Almanca, İtalyanca, Rumca, Latince, Ermenice, Sırpça ve Soğdça kökenli kelimeler kullanmıştır. Bazı hikâyelerinde o dildeki cümleyi aynen aktarmış, bazen de sözcükleri kendi dillerindeki kullanımlarıyla vermiştir.

Kitaba dair sayısal verilere baktığımızda Türkçe kelimeler dışında Arapça kökenli 912, Farsça kökenli 206, Fransızca kökenli 284, İtalyanca kökenli 60, Rumca kökenli 42, İngilizce kökenli 23, Almanca kökenli 6, Latince kökenli 3, Soğdça kökenli 2, İspanyolca kökenli 2, Ermenice kökenli 1, Sırpça kökenli 1, Eski Yunanca kökenli 1, Portekizce kökenli 1, Macarca kökenli 1, Çince kökenli 1 sözcük vardır. Yabancı dil kullanımında Arapça ön plandadır. Fransızca ve Farsça kelime kullanımı bu kullanımı izlemektedir. Bu durum, eserde Batı kültür ve dillerinden gelen çok sayıda sözcüğün yanı sıra Osmanlıca-Arapça-Farsça kökenli kelimelerin de hâkimiyetini ortaya koymakta, modernleşme ve Batılılaşma etkilerinin dilde yarattığı melez yapıyı yansıtmaktadır.

Şekil 1. Köken söz varlığı.

Yazar hikâyeler içerisinde yabancı sözcük kullanımını bazen bağımsız bir cümle olarak bazen ise Türkçe ile yabancı sözcük veya sözcükleri bir arada vererek yapmıştır.

İlk hikâye olan *Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu*'da Fransızca kullanımı dikkat çekmektedir. “refoulé” (ŞŞY, s.9) kelimesi hikâyede “refule” şeklinde okunuşuyla birlikte verilmiş ve yazar Türkçesini sayfa altında belirtmiştir. Aynı şekilde “pourcentage, plaisanterie” (ŞŞY, s.11) gibi sözcükleri de aynı şekilde kullanmıştır. Ayrıca Fransızca bir cümleyi aynen vererek anlamını yine sayfa altında belirtmiştir:

“Trois fois quatre, douze milles eder, sept fois douze, huit cent quarante. Si le prix d'achat est abaissé de vingt pour cent, le bénéfice en diminuera d'autant” (ŞYY, s.11)

Aynı kullanımı Portekizce ile

“Ha novidades de İstanbul” (ŞŞY, s.21) ve

Almanca ile

“Noch eins Papa, bitte noch eins!” (ŞŞY, s.22)

“Grüss Gott Herr Morgenrot” (ŞŞY, s.23) de yapmıştır.

Kantar Katibi Ali Rıza Efendi adlı hikâyede Arapça kullanımı ön plandadır:

“*tegaddi et-, irtifa, mürtefi*” (KKAE, s.26).

Arapça bir cümleyi aynen vererek Türkçesini sayfa altında belirtmiştir:

“*İbadullah, la yuad vela yuhsa...*” (KKAE, s.26) Arapça tamlamaları da kullanmıştır:

“*hidemat-ı vataniye*” (KKAE, s.29)

Konçinalar adlı hikâyede İngilizce “*nurse*” kelimesi metin içerisinde “*nörs*” şeklinde okunuşuyla verilmiş ve sözcüğün Türkçesi sayfa altında belirtilmiştir (K,s.34).

Ayrıca hikâye içerisinde sıklıkla Arapça kelime kullanımı da yapılmıştır:

“*mukaffa, musanna*” (K, s.34),

“*taya, makule*” (K, s.36).

Almanya’da geçen bir hikâye olan *Ablam*’da yazar, olay akışı içerisinde hikâyenin kahramanlarını yer yer kendi dilleriyle konuşturmuştur. İngilizce; Almanca ve Farsça söz kalıpları karşımızda çıkmaktadır. Diğer hikâyelerdeki kullanımları gibi hikâyede yer alan bu kullanımların Türkçesine sayfa altında yer vermiştir:

“*Hello boys, come on.*” (A, s.39)

“*Gott sei dank,nicht.*” (A, s.41)

“*men çi gûyem, tamburem çi gûyet...*” (A, s.42)

“*mise en scéne*” (A, s.46).

“*jaket*” (A, s.43) sözcüğünün kullanımı gibi yabancı dilden cümle içerisinde kullandığı ancak açıklamasını vermediği kelimeler de kullanmıştır.

Atatürk Galatasaray’da hikâyesine baktığımızda Arapça ve Fransızca sözcük kullanımının öne çıktığını görürüz. Kullandığı Arapça sözcüklerin açıklamalarına yine sayfa altlarında yer vermiştir. Kullandığı kelimelerden bazıları:

“*mutat zevat*” (AG, s.49), “*mahut*” (AG, s.50), “*mugalata*” (AG, s.51), “*nehari*” (AG, s.55).

Hikâyede yer alan Fransızca sözcüklerin yanında Fransızca cümlelere de dildeki kullanımıyla yer vermiştir:

“Voyons, voyons. Il ne s’agit pas de ça. Tenez: Si x tend vers zéro, y tendra vers l’infini. N’est-ce pas?” (AG, s.53).

Fraulein Haubold’un Kedisi adlı hikâyede de bu kullanımı kendini Almanca, Arapça ve Latince kelimelerle göstermeye devam etmektedir:

“*Laissez-faire, laissez-passer.*” (FHK, s.56)

“*tedai, muvazene*” (FHK, s.57)

“*perpetuum mobile*” (FHK, s.58)

“*weihnachten*” (FHK, s.60)

Kitabın son hikâyesi olan *Memeli Hayvanlar*’da Arapça kelime ve kelime grupları sıkça yer almaktadır:

“...umumi medlûlünden istidlal ettiğime nazaran bendenize, hâşa sümme hâşa, bir nevi dalalet-i cinsiye...” (MH, s.90)

“... devr-i şebabetimde dahi ...” (MH, s.90)

“Min gayri haddin, ...” (MH, s.91)

“... ulûm-ı tabiiye ...” (MH, s.91)

“alaküllihal” (MH, s.92)

“Yevmun cedit rızkun cedit.” (MH, s.92)

“... müşevvik-i cürüm...” (MH, s.93)

“... cazibe-i arziye...” (MH, s.95)

Yabancı sözcük kullanımı eserde hikâyeler özelinde birlik göstermektedir. Örneğin bir hikâyenin kullanımında Arapça ve Fransızca kelimeler ön plana çıkarken, bir diğer hikâyede İngilizce ve Almanca kullanımı öne çıkmaktadır. Buradan yola çıkarak yazar için her hikâyesinde kurduğu dünyaya göre seçtiği kahramanlarını konuşturmuştur, diyebiliriz. Bunda olayların geçtiği dönem ve mekânların gerçekliği de etkili olmuştur.

Eserin genelinde öne çıkan Arapça ve Farsça kullanımı, bize yazarın içine doğduğu dönemdeki dil kullanımı hakkında önemli bilgi vermektedir. 1915 yılında Osmanlı’nın son dönemlerinde bir Osmanlı hanesinde doğup büyüyen yazarın diline yerleşen sözcükler, yazarın hâkim olduğu kültürel birikimi de sergilemektedir. Aynı zamanda Galatasaray Lisesi’nde gördüğü eğitimin izlerini eserin ikinci sık köken kullanımı olan Fransızca

kelimeler yansıtmaktadır. *Ablam* gibi hikâyelerinde de Almanya yıllarının izlerini görmekteyiz. Burada da karşımıza Almanca ve İngilizce kullanımlar çıkmaktadır. Bu kullanımlar bize Taner'in dilinin içinde yaşadığı toplumun, dönemin ve hatta mekanın yansıması olduğunu göstermektedir.

Eserlerinde kullandığı kusursuz İstanbul Türkçesinin yanı sıra Anadolu insanının günlük konuşmasını ve dilin ağız özelliklerini de hikâyelerde görmek mümkündür. Çok sesli eser kahramanlarını kendi sesleriyle duymamıza olanak sağlamıştır. Sokağı ve insanı canlı haliyle eserine taşımıştır. Ağız kullanımının çeşitliliği ve hikâyeler içerisindeki kullanım alanı yazarın gözlem gücünü de gözler önüne sermektedir. Hikâyelerindeki bu kullanımlarıyla 1950'li yıllardaki İstanbul'un çok sesliliğini sergilemekte, bizi kahramanların etnik kökenlerine dair bilgi sahibi yapmaktadır:

"Kendin kendine güvey giroorsun oğlum? Sankim ilk prix üzerinden eksiltme senin üzerinden kalacağıdı? Halbuki şimdi karanti bizdedir..." (ŞŞY, s.11)

"He, evet ağnadık, çarptım, tazmin edeceğim, ehliyetim de yok. Cezasına razıyım. Hapis koyun, ne yaparsanız yapın. Ama kurbanın olayım, bırak şurdan bir telefon edeyim." (ŞŞY, s.18)

"Üç takke var Komiser Bey, evim barkım yıkılıoor." (ŞŞY, s.19)

"Bazen kanıma dokanıyor vallaha." (KKAE, s.32)

"Ben solaçık oturazayım" (F, s. 74)

"Suadiye otobozlarında bilatçılık" (F, s. 76)

"Yo, istafurullah deme, bu böyle,..." (F, s.87)

Anlatımında yer yer argo sözcüklere de yer verir. Bunda tüm canlılığı ile insana ve konuşma diline yer vermesinin etkisi büyüktür. Bazı hikâyelerinde küfür kullanımı da mevcuttur:

"Kim bilir ne orostopoğluluk var bu oyunda..." (ŞŞY, s.10)

"O ne hinoğludur o, o ne kahpe dinlidir!" (KKAE, s.32)

"... onların dördünde de bir kral havası, bir padişah cakası vardır." (K, s.34)

"... icabı bir numara, bir kapris sanacak oldum." (A, s.46)

"... kendi zaten malın gözü olduğu için, ..." (FHK, s.56)

"Hergeleler. Hani pikniği pazara yapacağız dedinizdi." (EAM, s.70)

“ *‘Ulan aval, solıci iyi tutmadın’ derler.*” (F, s.74)

“*İt oğlu it, haramzade, veledizina, anasını avradını bilmem ne yaptığının pezevengi.*” (F, s.79)

“*Yok apartıman dairesi alacağım, matrak mı geçiyorsun ağabey?*” (F, s.83)

Bazı hikâyelerinde bu kullanım dikkat çekicidir. Argo sözcükler geniş bir grup oluşturarak toplumsal alt katmanların, farklı sosyal grupların ve gündelik yaşamın dildeki yansımalarını gözler önüne sermiştir. Aynı zamanda yazarın dilindeki güçlü ironi ve mizahın da eserine yansımalarının sonucudur.

Deyimler, eserde önemli ölçüde yer kaplayan söz varlığı unsurudur. Yazar deyimlere farklı kullanımlarla eserinde yer vermiştir. Hem kaynaklarda yer alan hem de yapısı bozularak dönüştürülmüş deyimler, geleneksel sözlü kültür öğelerinin yoğun bir şekilde kullanıldığına ve yazarın anlatımının zenginliğine işaret etmektedir. Bu durum, yazarın günlük konuşma dilini ve anonim kültürün kalıplarını metne aktararak anlatı dünyasını canlı ve dinamik kıldığını göstermektedir. Ayrıca dile ne denli hâkimiyet sağladığını ve dilinin akıcılığına da gözler önüne sermektedir.

Sözcük ekleme / çıkarma yaptığı deyim kullanımlarına örnekler:

“... *hatırıma ne geldi.*” (s.72) --- hatırına gelmek

“... *adı kim takmış.*” (s.73) --- ad takmak

“... *fiyat da kırdık.*” (s.21) --- fiyat kırmak

“... *öcünü böyle aldı.*” (s.64) --- öcünü almak

“... *rüyalarına bile girmekte ...*” (s.62) --- rüyalarına girmek

“... *postu yukarı seren ...*” (s.63) --- postu sermek

“... *iştahı büsbütün açılır.*” (s.53) --- iştahı açılmak

“... *yüz vermez oldular.*” (s.80) --- yüz vermemek

“... *dünyalar Fasarya'nın...*” (s.84) --- dünya (veya dünyalar) birinin olmak

Sözcüklerin yer değiştirmesiyle yaptığı deyim kullanımına örnekler:

“*karışır bu işe*” (s.68) --- işe karışmak

“*akardı üstünden*” (s.73) --- üstünden akmak

“*geç bir kalem*” (s.31) --- bir kalem geçmek

“oldu mu olanlar” (s.54) --- olanlar oldu

“sık dişini” (s.10) --- dişini sıkmak

“geliyor gözümün önüne” (s.45) --- gözünün önüne gelmek

Sözcük değişikliği ile yaptığı deyim kullanımına örnekler:

“aklı başından uçmuştu” (s.10) --- akli başından gitmek

“kendi kendine güvey girmek” (s.11) --- kendi kendine gelin güveyi olmak

“aklının köşesine bile gelmedi” (s.18) --- aklının köşesinden geçmemek

“Tanrı eksik etmesin, ...” (s.48) --- Allah eksik etmesin

“dişinin kovuğunu bile doldurmamak” (s.58) --- dişinin kovuğuna bile yetmemek

“kilit altında tutmak” (s.60) --- kilit altına almak

“selamete kavuşmak” (s.61) --- selamete çıkmak

“gülme almak” (s.72) --- gülme tutmak

“... her boyaya boyanıp çıktı...” (s.76) --- her boyaya girip çıkmak

Atasözleri ise sayıca daha az olmakla birlikte geleneksel söylem katmanını desteklemekte, nesiller boyu aktarılan kolektif deneyimin dilsel yansımalarını belgelemektedir. Atasözlerinin kullanımında da deyimlerdeki gibi değişimler gözlenmiştir:

“Akacak kan damarda durmaz.” (KKAE, s.25)

“Tevekkeli ihlamurdan odun, beslemeden kadın olmaz.” (F, s. 86)

“Torba değil ki ağızları büzesin.” (MH, s.94)

Eserde ikileme kullanımı oldukça sıktır. İkilemelerin fazlalığı metnin üslup zenginliğini ve ritmini kuvvetlendirmiştir. Genellikle “olsa olsa, acı acı, hızlı hızlı, tane tane” gibi aynı sözcüğün tekrarıyla oluşan ikilemelere yer vermiştir. Bu kullanımını “zarar ziyan, iyi güzel, doğru dürüst, çalı çırpı” gibi yakın veya eş anlamlı sözcüklerden oluşturulan ikilemeler izler.

“pıtır pıtır, horul horul” gibi yansıma veya ses taklidi sözcüklerden oluşan; “süklüm püklüm, abur cubur” gibi iki kelimesi de anlamsız sözcüklerden oluşan; “iyi kötü, er geç, genç ihtiyar” gibi zıt anlamlı sözcüklerden oluşan; “hiç mi hiç” gibi ‘mı’ soru edatıyla kurulan ve “çıkamaz da çıkamaz, ille de ille” gibi bağlaçlı ikileme kullanımları mevcuttur.

“*Fişşşt-fişşst; fişşşt-fişşst.*” gibi yansıma sözcük kullanımları da bu kullanıma eşlik etmektedir.

Yazarın terim ifadeleri kullanımı da dilinin zenginliğini arttıran bir diğer unsurdur. Hikâyelerinde yer verdiği meslek gruplarına dair terimlere sık sık başvurmuştur. Eserin geneline bakıldığında sözcük sayısı olarak en fazla “*faul, forvet, futbol, haf, kale, kaleci, kanat, kaptan, korner, lig, marke, muhacim, ofsayt, pas, penaltı, plonjon, sağ açık, sağ haf, sağ iç, santrfor, santrhaf, sol açık, sol bek, sol haf, sol iç, şut, şutör, tac, tekmelik*” gibi spor terimlerini kullandığı görülür. *Fasarya* hikâyesinin örüntüsünde kullandığı bu terimlerle “Fasarya” lakabıyla anılan, mahallede futbol oynayan Kazım’ın ekseninde adeta okuyucuyu futbol dünyasının içine alıyor. Kullandığı terimlerle metnin gerçekliğine katkı sağlamaktadır. Eserin genelinde “*derebeylik, hünkâr*” gibi tarih terimleri; “*fıkra, hikâye, portre, şiir*” gibi edebiyat terimleri; “*şilep, lostromo*” gibi denizcilik; “*taammüden, temyiz, nafaka*” gibi hukuk terimleri ve müzik, ekonomi terimleri gibi dahasını kullanmıştır. Terim kullanımı; yazarın zihinsel birikimini, entelektüel ilgisini ve bilimsel söylemi esere yansıtmıştır.

Yazar, “*Kör olası*” (s.23), “*Rica ederim*” (s.17), “*Allah razı olsun*” (s.92) gibi kalıplaşmış ifadelerle de hikâyelerinde çokça yer vermiştir. Kullandığı halk tabirleriyle dilini canlı tutmuş, eserinde yer verdiği kişilerin duygu durumlarını, sosyal konumlarını hissettirmiştir.

Eserde kullanılan sözcüklerin sınıflandırmasını yaptığımız bölümün zenginliği ve çeşitliliği de eserin dilinin zenginliğini gözler önüne sermektedir. Bu sınıflandırmada oluşan farklılıklar; metnin sadece belli alanlara odaklanmadığını, ancak bazı alanların dönemin gündelik hayatını ve sosyokültürel yapısını yansıtmaya işlevinde daha baskın rol oynadığını göstermektedir. Örneğin, yiyecek-içecek adlarındaki zenginlik, gündelik yaşam pratiklerinin, beslenme alışkanlıklarının ve tüketim kültürünün anlatı bağlamına sıkça taşındığına işaret ederken; sağlık ve bitki adlarının görece daha sınırlı sayıda kalması, yazarın odak noktalarının esasen sosyokültürel, siyasal ve entelektüel unsurlar olduğuna işaret etmektedir. Giyim-kuşam, mekân, meslekler ve savaşla ilgili sözcüklerin çokluğu ise dönemin kent yaşamı, sınıfsal ilişkileri, kurumsal yapıları, tarihsel bağlamı ve sosyokültürel dokuya ilişkin çok boyutlu bir panorama sunar.

Sonuç olarak; tüm bu verilere bakıldığında Taner'in dili kullanmadaki yetisi ve hâkim olduğu dil zenginliği ortaya çıkmaktadır. Yazar sahip olduğu entelektüel birikimi hikâyelerinde insanı ve insanlık hallerini merkeze alarak ortaya koymuştur. Bunu yaparken de eşsiz, zengin bir dille kendine has bir üslup oluşturmuştur. Hikâyelerini kelimeleriyle adeta bir şiir inceliğinde işlemiştir diyebiliriz. İnce alay ve mizaha dayalı üslubunun zeminine Türkçenin söz varlığı öğelerini yerleştirmiştir. Okuyucuyu sıkmadan, güncel, yerel ve halka ait ve halkın kimliğini yansıtan diliyle yoğun anlatımlar elde etmiştir. Hikâyelerinden edinilen söz varlığı yazarın geniş kültür birikimini, insanı ve toplumu olduğu gibi yansıtan dilinin zenginliğini ortaya koymaktadır. Üslubu ve dili okura sinematografik bir okuyuş zevki sunmaktadır.

Aynı zamanda dili özgürce işlemesi, kullandığı söz varlığı unsurlarında -özellikle deyimlerde- yaptığı esneklikler dildeki ustalığını gözler önüne sermektedir. Argo, terim ve ikileme kullanımları ile dilimizin kıvraklığını ve inceliğini de eserinde işlemiştir.

Haldun Taner, Türkçeye yeni yapılar kazandıran, ağızlarda kullanılan sözcükleri işleyip edebiyat yoluyla daha geniş bir okuyucu kitlesine ulaştıran bir yazardır. Bazı sözcüklere farklı anlamlar yükleyerek onları anlam açısından zenginleştiren yazar, bazı deyimlerde ise alışılmadık biçimlerde değişiklikler yaparak yenilikçi bir üslup yaratmıştır. Bunda kendine özgü deyim ve sözcük kullanımının da etkisi büyüktür. Çalışma kapsamında incelenen örnekler, yazarın farklı teknikler (türetme, birleştirme, derleme vb.) kullanarak dile yeni söyleyişler kazandırma çabası olduğunu anlatır. Çabanın sonunda ortaya çıkan ürünler, onun dile ne denli hâkim olduğunu göstermesinin yanında yüksek bir gözlem gücüne sahip olduğunu ve hayatı bütün yönleriyle tanıdığını da gösterir. Okuyucuya arı, duru ve etkileyici bir dille sunulan bu anlatımlar, yazarın duygu ve düşüncelerini sözcüklerle adeta görselleştirdiği ifadeler olarak değerlendirilebilir.

Yazarın dili, bugün Türkçe Sözlük'te yer alan birçok madde başı sözcük için tanık niteliktedir. Öyle ki incelediğimiz kitapta geçen sözcüklerden bazılarında sadece Taner'in kullanımına yer verilmiştir. Bu da bizler için yazarın dilinin zenginliğini kanıtlar niteliktedir.

“fasarya”:

“Öylesine fasarya, semt takımında bile yer alamaz, her zaman yedek dururdu.”-

Haldun TANER

“gafil avlanmak”:

“Atatürk bizden ayrılınca öbür sınıflara da girmiş. Fakat onlar bizim gibi önceden hazırlanmadıklarından gafil avlanmışlar.” – Haldun TANER

“haf”:

“Bekle haf genel olarak gol atmaz, alkışlanmaz, göklere çıkarılmaz.” – Haldun TANER

“hayat arkadaşı”:

“... ama evlenince eşi bulunmaz bir hayat arkadaşı olacaktır.” – Haldun TANER

“konçina”:

“Konçinalar bu bakımdan iskambillerin paryasıdır.” – Haldun TANER

“orostopolluk,-ğu”:

“Kim bilir ne orostopolluk var bu oyunda.” – Haldun TANER

“soğan ekme”:

“El kapısı kızcağızın öyle canına yetmiş ki soğan ekmeğe bile razı.” – Haldun TANER

“tıpı tıpına”:

“İşte bu kadın tıpı tıpına onun kapağındaki resme benziyordu.” – Haldun TANER

“toplama kampı”:

“Gerçi birçok arkadaşları gibi toplama kamplarında çürüyüp gitmemişti; sağdı, sağlamdı.” – Haldun TANER

“ya herrü ya merrü” :

“Ama çocukluk işte, şeytan dürttü, ya herrü ya merrü deyip birden yukarı bakıverdim.” – Haldun TANER

KAYNAKÇA

- Akatlı, F. (1986, 15 Mayıs). Derinlik, İncelik, Kurgu İşçiliği... Gözlem ve Ayrıntı İşçiliği. *Milliyet Sanat*, 144, 7-8
- Aksan, D. (1979). *Her Yönüyle Dil (Ana Çizgileriyle Dilbilim 1)*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Aksan, D. (2006). *Anadilimizin Söz Denizinde*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Aksan, D. (2015). *Türkçenin Söz Varlığı*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Aksan, D. (2016). *Anlambilim, Anlambilim Konuları ve Türkçenin Anlambilimi*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 1 Atasözleri Sözlüğü*. İnkılâp Kitabevi: İstanbul.
- Aksoy, Ö. A. (1988). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2 Deyimler Sözlüğü*. İnkılâp Kitabevi: İstanbul.
- Aktunç, H. (2002). *Büyük Argo Sözlüğü*. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- Araz, A. (1957, Aralık). Dışarıdakiler. *Dost*, 3, 31-33.
- Arslan, M. (2004). *Argo Kitabı*. Kitabevi 234: İstanbul.
- Arslan, N. (2014). Yabancılara Türkçe Öğretimi Ders Kitaplarında Söz Varlığı Unsurlarının İncelenmesi. Yüksek Lisans Tezi. Karadeniz Teknik Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Trabzon.
- Banguoğlu, T. (1979). *Ana Hatlarıyla Türk Grameri*. Dergâh Yayınları: İstanbul..
- Batıman, B. (1955, 15 Şubat). Haldun Taner'in Hikâyeleri. *Yeditepe*, 79, 7.
- Baydar, M. (1955, 1 Ocak). Haldun Taner Diyor Ki. *Varlık*, 414, 8.
- Bilgin, M. (2013). *Anlamdan anlatıma Türkçemiz*. Anı Yayınları: Ankara.
- Çamurdan, E. (2006). *Haldun Taner Seyir Defteri*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Çotuksöken, Y. (1989). Bir Dilin Sözvarlığı. *Varlık*, 987, 11.
- Çotuksöken, Y. (2004). *Türkçe Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Toroslu Kitaplığı: İstanbul.
- Devellioğlu, F. (2011). *Osmanlıca- Türkçe Ansiklopedik Lûgat*. Aydın Kitabevi Yayınları: Ankara.
- Devellioğlu, F. (1990). *Türk Argosu: İnceleme ve Sözlük*. Akçağ Yayınları: Ankara.
- Dilçin, D. (2000). *Edebiyatımızda Atasözleri*. Türk Dil Kurumu Yayınları:Ankara.
- Dizdaroğlu, H. (1969, Aralık). Sancho'yu Tanır Mısınız?. *Türk Dili*, 219, 233-237.
- Eker, S. (2003). *Çağdaş Türk Dili*. Grafiker Yayınları: Ankara.

- Eren, H. (2016). *Söz Varlığı*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Erez, S. – Taner, D. (2008). *Haldun Taner'in Timsahı*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Ergin, M. (2012). *Türk Dil Bilgisi*. Bayrak Yayınları: İstanbul.
- Giritli, O. (1988, Eylül). Doğan Hızlan'la Haldun Taner Üzerine. *Argos*, 1, 148.
- Gökdayı, H. (2020). *Türkçede Kalıp Sözcükler*. Kriter Yayınevi: İstanbul.
- Hengirmen, M. (1995). *Türkçe Dilbilgisi*. Engin Yayınevi: Ankara.
- Hatipoğlu, V. (1981). *Türk Dilinde İkileme*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- İpşiroğlu, Z. (1986, Ağustos). Haldun Taner ve Eleştirel Düşünce. *Milliyet Sanat*, 149, 54.
- Karaağaç, G. (2013). *Dil Bilimleri Terimleri Sözlüğü*. Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Karaağaç, G. (2013). *Anlam (Anlam Bilimi ve İletişim)*. Kesit Yayınları: İstanbul.
- Karaboğa, K. (2010). 90. Yaşında Haldun Taner'i Anarken... *Uluslararası "Haldun Taner'de Yerellik ve Evrensellik" Sempozyumu*. Bilgi Yayınevi: İstanbul.
- Karadüz, A. (2009). Sözlük, Sözcük Anlamı Ve Öğrenme Üzerine. *Electronic Turkish Studies*, 4(4).
- Korkmaz, Z. (1992). *Grammer Terimleri Sözlüğü*. Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları: Ankara.
- Körükçü, M. (1957a, 15 Kasım). Dışarıdakiler. *Varlık*, 466, 17.
- Kuşçu, H. ve Kuşçu, Ü. (2000). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü*. Altın Kitaplar Yayınevi: İstanbul.
- Menemencioğlu, M. (1963, 15 Mart). Haldun Taner'le. *Varlık*, 594, 8.
- Metin, S. (Yönetmen). (2020). *Ve Perde* [Film]. İstanbul: İKSV.
- Miyasoğlu, M. (1988). *Haldun Taner*. Kültür Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Nişanyan (2020). Nişanyan Sözlük. Erişim: 03.01.2025, <https://www.nisanyansozluk.com/>.
- Oral, Z. (1983, 1 Mayıs). Haldun Taner: Kişisel Özgürlüğümü Grup Dayanımlarına Yeğ Tuttum. *Milliyet Sanat*, 71, 10-13.
- Oral, Z. (1986, 15 Mayıs). Haldun Taner'i Anlatabilmek. *Milliyet Sanat*, 144, 2-6.
- Özbek, E. (2015). Türkiye'de "Söz Varlığı" Çalışmaları Ve Bunlar Üzerine Genel Bir Değerlendirme. *Akademik Kaynak*, 3(5), 23-38.
- Özdemir, C. (2015). Bir Kültür Unsuru Olarak Aşık Edebiyatında Kalıp Sözcükler. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(38), 286-294.
- Parlatır, İ. (2007). *Atasözleri ve Deyimler (Cilt 1)*. Ankara: Yargı Yayınevi.
- Parlatır, İ. (2008). *Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü 2*. Yargı Yayınevi: Ankara.
- Parlatır, İ. (2014). *Osmanlı Türkçesi Sözlüğü*. Yargı Yayınevi: Ankara.

- Püsküllüoğlu, A. (2002). *Türk Atasözleri Sözlüğü*. Arkadaş Yayınevi: Ankara.
- Püsküllüoğlu, A. (2004a). *Türkçe Sözlük*. Arkadaş Yayınları: Ankara.
- Püsküllüoğlu, A. (2004b). *Türkçenin Argo Sözlüğü*. Adam Yayıncılık: İstanbul.
- Püsküllüoğlu, A. (2006). *Türk Deyimler Sözlüğü*. Arkadaş Yayınevi: Ankara.
- Sayın, Ş. (1986, 1 Haziran). Haldun Taner ve Hoşgörü. *Milliyet Sanat*, 145, 29.
- Sokullu, Ş. (1993). *Türk Tiyatrosunda Komedyanın Evrimi* (No. 304). Kültür Bakanlığı Yayınları: Ankara.
- Taner, D. (Yönetmen). (1993). İstanbullu Bir Sanatçı: Haldun Taner (Haldun Taner Belgeseli) [Film]. İstanbul.
- Taner, D. (1996). *Canlar Ölesi Değil*. Sel Yayınları: İstanbul.
- Taner, H. (1952, Eylül) Haldun Taner Diyor Ki. *Hisar*, 29, 10-12.
- Taner, H. (1974, 8 Mart). Hüseyin Rahmi, Halka Okuma Zevkini Aşlamış, Edebiyata Mizah Denen Unsuru Hatırlatmış. *Milliyet Sanat*, 70, 7.
- Taner, H. (1979a). *Ölür İse Ten Ölür Canlar Ölesi Değil (Portreler)*. Cem Yayınevi: Ankara.
- Taner, H. (1979b, 29 Ocak). Yaşamlarında İlklerle Sanatçılarımız: Haldun Taner. *Milliyet Sanat*, 137, 16-17, 33.
- Taner, H. (1983). *Mithat Paşa Ve Zamanı Semineri Ve Bir Anı, Çok Güzelsin Gitme Dur*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Taner, H. (1984). *Onlar ve Biz, Berlin Mektupları*. Bilgi Yayınevi: Ankara.
- Taner, H. (1987, 1 Nisan). Hikâye ve Hikâyecilik Üstüne. *Milliyet Sanat*, 165, 20-22.
- Taner, H. (2018). *Şişhane'ye Yağmur Yağıyordu*. Yapı Kredi Yayınları: İstanbul.
- TDK (2009). Atasözleri ve Deyimler Sözlüğü. Erişim: 03.01.2025, <https://sozluk.gov.tr/>.
- TDK (2023). Güncel Türkçe Sözlük. Erişim: 03.01.2025, <https://sozluk.gov.tr/>.
- TDK (2009). Tarama Sözlüğü. Erişim: 03.01.2025, <https://sozluk.gov.tr/>.
- TDK (2007). Türkçede Batı Kökenli Kelimeler Sözlüğü. Erişim: 03.01.2025, <https://sozluk.gov.tr/>.
- Yazım Kılavuzu*, (2012). Ankara: Atatürk Kültür, Dil ve Tarih Yüksek Kurumu Türk Dil Kurumu Yayınları.
- Üçök, N. (1947). *Genel Dilbilim (Lengüistik)*. Ankara Üniversitesi Dil, Tarih – Coğrafya Fakültesi Yayınları: Ankara.
- Ünlü, M. (2006). *Türk Dili*. İmaj Yayınevi: Ankara.
- Vardar, B. (2002). *Açıklamalı Dilbilim Terimleri Sözlüğü*. Multilingual Yabancı Dil

Yayınları: İstanbul.

Yalçın, S. D. (1995). *Haldun Taner'in Hikâyeleri Ve Hikâyeciliği*. Bilgi Yayınevi: Ankara.

Yaman, E. (2016). Türkçenin Güncel Söz Varlığı. *Milli Eğitim Dergisi*, 45(210), 85-91.

Yazoğlu, R. (2005). Dil-Kültür İlişkisi. *Muhafazakar Düşünce Dergisi*, 2(5), 123-143.

Yüksel, A. (1986a, 15 Mayıs). Tiyatro Yazarı, Tiyatro Kuramcısı Ve Uygulayıcısı. Tiyatro Öğretmeni. *Milliyet Sanat*, 144, 9-11, 52.

Yüksel, A. (1986b). *Haldun Taner Tiyatrosu*. Bilgi Yayınları: Ankara.

